

Městská knihovna v Praze

Arthur
Conan
Doyle

Příběhy
Sherlocka
Holmese

PRAHA 2012

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Příběhy Sherlocka Holmese (Svazek 1) tak, jak bylo vydáno v nakladatelství Mladá fronta v roce 1971 (DOYLE, Artur Conan. *Příběhy Sherlocka Holmese*. Sv. 1. [z angl. orig. přel. Vladimír Henzl], [Zora Wolfová], [Jan Zábrana] ; [il. Josef Hochman]. - 1. vyd. /Studie v šarlatové 2./]. Praha: Mladá fronta, 1971. 435 s. Máj; Knihovna československé mládeže, sv. 172).

Elektronické publikování příběhů Sherlocka Holmese je společným projektem Městské knihovny v Praze a www.digiBooks.cz.

Text díla (Arthur Conan Doyle: Příběhy Sherlocka Holmese), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

DOYLE, Arthur Conan. *Příběhy Sherlocka Holmese* [online]. Přel. V. Henzl, Z. Wolfová, J. Zábrana. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW:

<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/85/pribehy_sherlocka_holmese.pdf>.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.1 z 21. 1. 2012 (typografická úprava textu).

OBSAH

STUDIE V ŠARLATOVÉ	6
PODPIS ČTYŘ.....	7
I - VĚDECKÁ DEDUKCE.....	7
II - OBEZNÁMENÍ S PŘÍPADEM.....	16
III - PŘI HLEDÁNÍ ŘEŠENÍ.....	22
IV - VYPRÁVĚNÍ PLEŠATÉHO MUŽE	27
V - TRAGÉDIE V PONDICHERRY LODGE.....	38
VI - SHERLOCK HOLMES PODÁVÁ DŮKAZ	46
VII - EPIZODA SE SUDEM	56
VIII - PŘÍLEŽITOSTNÍ MALÍ DETEKTIVOVÉ Z BAKER STREET	68
IX - PŘETRŽENÝ ŘETĚZ.....	78
X - KONEC DOMORODCE Z OSTROVŮ	89
XI - VELKÝ POKLAD Z AGRY.....	98
XII - PODIVUHODNÁ HISTORIE JONATHANA SMALLA	104
DOBRODRUŽSTVÍ SHERLOCKA HOLMESE	130
I - SKANDÁL V ČECHÁCH	130
II - SPOLEK RYŠAVCŮ	156
III - PŘÍPAD TOTOŽNOSTI.....	182
IV - ZÁHADA BOSCOMBSKÉHO ÚDOLÍ	201
V - PĚT POMERANČOVÝCH JADÉREK	227
VI - OHYZDNÝ ŽEBRÁK.....	247
VII - MODRÁ KARBUNKULE	272
VIII - STRAKATÝ PÁS.....	294
IX - INŽENÝRŮV PALEC.....	321
X - UROZENÝ ŽENICH	343
XI - BERYLOVÁ KORUNKA	366
XII - DŮM „U MĚDĚNÝCH BUKŮ“	391

STUDIE V ŠARLATOVÉ

Text díla nelze šířit z důvodu ochrany autorských práv podle zákona č. 121/200 Sb. (autorský zákon).

PODPIS ČTYŘ

I - Vědecká dedukce

Sherlock Holmes si vzal z rohu krbové římsy svou lahvičku a z pěkného marokénového pouzdra vyňal injekční stříkačku. Dlouhými, nervózními bílými prsty nasadil tenkou jehlu a na levé ruce si vyhrnul rukáv košile. Chvilku zamyšleně hleděl na šlachovité předloktí a zápěstí, poseté a zjizvené nesčetnými vpichy injekční jehly. Posléze vbodl ostrý hrot pod kůži, stlačil malý píst a s hlubokým, spokojeným povzdechem se zvrátil do křesla se sametovým potahem.

Řadu měsíců jsem byl třikrát denně svědkem této procedury, ale přestože jsem si na ni zvykl, nesmířil jsem se s ní. Naopak, den ode dne mě ta podívaná stále víc popuzovala a svědomí se ve mně každou noc bouřilo při pomyslení, že nemám odvalu proti tomu protestovat. Znovu a znovu jsem si slavnostně sliboval, že zbavím svou duši tohoto břemene, jenomže v odměřeném a nonšalantním vystupování mého přítele bylo cosi, co mě vždy znova přesvědčilo, že je ten poslední člověk na světě, který někomu dovolí, aby omezoval jeho svobodu. Jeho neobyčejné schopnosti, pánovité chování a zkušenost, kterou jsem udělal s mnoha jeho mimořádnými vlastnostmi, to všechno mě naplňovalo plachostí a nutilo ke zdrženlivosti.

Toho odpoledne však, ať už to bylo pod vlivem beaunského vína, které jsem pil při obědě, nebo zvýšené podrážděnosti, vyvolané zásadní úvahou o jeho počínání, jsem pojednou poznal, že k tomu nemohu déle mlčet.

„Co to dnes bylo,“ zeptal jsem se, „morfium nebo kokain?“

Malátně zvedl oči od staré, švabachem tištěné knihy, kterou měl otevřenou.

„Tohle byl kokain,“ řekl, „sedmiprocentní roztok. Nechcete to také zkusit?“

„Pěkně děkuji,“ odpověděl jsem příkře. „Ještě jsem se pořádně nezotavil po tom afgánském tažení. Nemohu si dovolit příliš přetěžovat svou fyzickou konstituci.“

Usmál se nad mým rozhořčením. „A máte asi pravdu, Watson,“ řekl. „Připouštím, že kokain zdraví právě neprospívá. Zjistil jsem ale, že výtečně povzbuzuje a podněcuje mozek, zatímco jeho druhotný účinek rychle pomíjí.“

„Považte ale,“ řekl jsem vážně, „jakou cenu za to platíte! Váš mozek, jak říkáte, to možná povzbudí a osvítí, ale přece jen jde o patologický a morbidní proces, při němž dochází ke stále větší změně tkání, což může jednoho dne skončit trvalou ochablostí. Sám dobře víte, jaká krutá reakce se vzápětí dostaví. Zahráváte si, ale jednou se vám to nevyplatí. Proč máte pro pouhé prchavé potěšení riskovat ztrátu neobyčejných schopností, které jste dostal do vínku? Nezapomínejte, že vám to neříkám jen jako přítel příteli, ale také jako lékař člověku, za jehož zdravotní stav je do jisté míry zodpovědný.“

Nezdálo se, že by se ho to dotklo. Naopak, zaklesl prsty štíhlých rukou do sebe a opřel se lokty o opěradla křesla jako člověk, který má chuť si pohovořit.

„Můj mozek se vzpírá ustrnutí,“ řekl. „Dejte mi problémy, dejte mi práci, dejte mi ten nejzáhadnější kryptogram nebo nejsložitější analýzu, a hned budu ve svém živlu. Pak se dokážu vzdát umělých dráždidel. Nenávidím však tupou každodenní všednost. Toužím po duševní námaze. Z toho důvodu jsem si také zvolil své nezvyklé povolání, nebo spíš jsem si je vytvořil, protože člověk mého druhu je na světě jen jeden.“

„Jediný soukromý detektiv?“ řekl jsem se zdviženým obočím,

„Jediný soukromý detektiv a poradce,“ odpověděl. „Jsem ta poslední instance a nejvyšší kapacita v pátrání po zločinech a jejich vyšetřování. Když si Gregson, Lestrade nebo Athelney Jones nevědí rady - což je, mimochodem, u nich spíš pravidlem než výjimkou -

přehrají případ na mne. Přešetřím fakta jako znalec a jakožto odborník se k nim vyjádřím. Nežádám v takových případech žádné uznání. Moje jméno se neobjeví v žádných novinách. Nejlepší odměnou je mi práce sama a potěšení z toho, že mohu uplatnit své netuctové schopnosti. O mých pracovních metodách jste se ostatně sám přesvědčil v případě Jeffersona Hopa.“

„To máte pravdu,“ řekl jsem srdečně. „V životě mě nic tak neohromilo. Zvěčnil jsem dokonce ten případ v brožurce, s poněkud fantastickým názvem: *Studie v šarlatové.*“

Rozmrzele zavrtěl hlavou.

„Prolistoval jsem tu knížku,“ pravil, „ale upřímně řečeno, nemohu vám k ní pogratulovat. Odhalování zločinů je věda, nebo aspoň by jí mělo být, a věda bezpodmínečně vyžaduje rozumový přístup, zbavený veškerých emocí. Vy jste se však pokusil pátrání romanticky přibarvit, což dopadlo stejně neblaze, jako kdybyste vpašoval milostný příběh nebo útěk od manžela do páté věty Euklidovy.“

„Ten případ ale romantický byl,“ protestoval jsem. „Nemohl jsem přece libovolně překrucovat fakta.“

„Některá fakta se mají potlačit, nebo by aspoň mělo být vidět, že jsou vykládána se smyslem pro přiměřené proporce. Jediná věc, která v tom případě vůbec stála za zmínku, byla zvláštní analytická úvaha směřující od následků k příčinám, která mi umožnila záhadu rozluštit.“

Tato kritika dílka, které jsem napsal jedině proto, aby ho potěšilo, mě zamrzela. A nepopírám také, že mě podráždil egoismus, vyžadující zřejmě, aby každý řádek mého spisku byl věnován jeho nevyrovnatelným výkonům. Za ta léta, co bydlím se svým přítelem v Baker Street, povšiml jsem si nejednou, že za jeho klidem a mentorskými způsoby se skrývá docela slušná dávka marnivosti. Přesto jsem to ponechal bez poznámky a věnoval jsem se péči o svou poraněnou nohu. Před časem mi ji prostřelila kulka z muškety, a třebaže mi průstřel nevadil při chůzi, při každé změně počasí mě rána škaředé bolela.

„Rozšířil jsem nedávno svou praxi i do Evropy,“ řekl Holmes po krátké odmlce, kdy nacpával svou starou bryerku. „Minulý týden mě požádal o radu Francois le Villard, který, jak možná víte, byl nedávno postaven do čela francouzské detektivní služby. Má perfektní keltský talent rychlé intuice, ale postrádá široký rejstřík exaktních znalostí, které jsou k dokonalejšímu rozvinutí jeho schopností nezbytné. Případ se tykal poslední vůle a nebyl tak docela nezajímavý. Poukázal jsem mu na dva analogické případy, z nichž první se udál v Rize roku 1857 a druhý v St. Louis v roce 1871, které ho mohly přivést ke správnému řešení. Dnes ráno jsem od něho dostal tenhle dopis. Děkuje mi v něm za mou pomoc.“

Při řeči přede mne hodil pomačkaný arch francouzského dopisního papíru. Zběžně jsem jej přelétl očima a zaznamenal jsem hojnost vykřičníků a četné výrazy jako ‚magnifiques‘, ‚coup-de-maitres‘ a ‚tours-de-force‘, což všechno svědčilo o Francouzově vřelém obdivu.

„Píše vám jako žák svému učiteli,“ řekl jsem.

„Och, přeceňuje mou pomoc,“ řekl Sherlock Holmes nedbale. „Sám je neobyčejně schopný člověk. Má dvě ze tří vlastností nezbytných pro ideálního detektiva: pozorovací talent a umí dedukovat. Chybějí mu pouze znalosti, a ty si časem osvojí. Překládá teď do francouzštiny má drobná pojednání.“

„Vaše pojednání?“

„Tak vy o nich nevíte?“ zvolal se smíchem. „Je to tak, mám na svědomí pár monografických prací. Všechny se obírají technickými problémy. Tady je například jedna: ‚O rozdílnosti popelů z různých druhů tabáku‘. Uvádím v ní sto čtyřicet různých druhů doutníků, cigaret a dýmkového tabáku s barevnými přílohami, které rozlišnost jednotlivých popelů názorně ilustrují. Je to problém, kolem něhož se v kriminálních přelíčeních stále přešlapuje a který někdy mívá vrcholný význam jako klíč k celému případu. Dá-li se například s určitostí říci, že nějakou vraždu spáchal člověk, který kouřil indický lunkah, pátrání se tím značně usnadní. Pro zkušené oko je mezi černým popelem z trichinopolského doutníku a bílým práškem z

tabáku zvaného ‚ptačí oko‘ takový rozdíl jako mezi hlávkou zelí a bramborem.“

„Máte mimořádný talent pro nepatrné drobnosti,“ poznamenal jsem.

„Vím totiž, jak jsou důležité. A tady je má monografie o sledování a zkoumání stop s připojenými poznámkami o pořizování sádrových odlitků. Tady zase mám zajímavé krátké pojednání o vlivu povolání na tvar rukou s litografiemi znázorňujícími ruce pokrývačů, námořníků, vykrajovačů korkových zátek, sazečů, tkalců a brusičů diamantů. To všechno je v praxi velice důležité pro vědecky pracujícího detektiva - zvláště v případech neidentifikovaných mrtvol nebo při odhalování zločincova dřívějšího života. Už vás ale svým koníčkem asi nudím.“

„Vůbec ne,“ odpověděl jsem podle pravdy. „Velice mě to zajímá, zvlášť od té doby, co jsem měl příležitost pozorovat, jak tyto poznatky uplatňujete v praxi. Mluvil jste ale právě o pozorování a o dedukci. Do jisté míry v sobě jedno zahrnuje druhé.“

„To sotva,“ odpověděl, rozkošnický se zabořil do křesla a vypustil z dýmky pár modravých obláček. „Z pozorování se například dovím, že jste byl dnes ráno na poště ve Wigmore Street; dedukce však mě poučí, že jste odtamtud odeslal nějaký telegram.“

„Přesně tak!“ zvolal jsem. „V obou případech jste trefil do černého! Přiznám se však, že mi není jasné, jak jste to mohl uhodnout. Jednal jsem z okamžitého popudu a nikomu jsem se o tom nezmiňoval.“

„Nic jednoduššího,“ poznamenal a potutelně se usmál mému překvapení, „je to tak neuvěřitelně prosté, že jakékoli vysvětlování je zbytečné; přesto však to může posloužit k definování rozdílu mezi pozorováním a dedukcí. Z pozorování vím, že vám na nártu ulpěl maličký kousek načervenalé hlíny. U pošty ve Wigmore Street právě rozkopali chodník a vykopanou hlínu vyházeli tak nešťastně, že se člověk nevyhne tomu, aby do ní nešlápl. Pokud je mi známo, hlína s tímhle zvláštním načervenalým zbarvením se v blízkém okolí nikde jinde nevyskytuje. Až sem to je pozorování. To ostatní je dedukce.“

„Z čeho jste ale vydedukoval ten telegram?“

„Vím samozřejmě, že jste nepsal dopis, poněvadž jsem celé dopoledne seděl tady naproti vám. Na vašem otevřeném psacím stole dále vidím arch poštovních známek a pěkný štůsek korespondenčních lístků. Proč byste tedy chodil na poštu? Jedině proto, abyste poslal telegram. Vylučte všechny ostatní faktory, a ten jediný, který zůstane, musí být pravdivý.“

„V tomhle případě tomu tak vskutku je,“ odpověděl jsem po krátké úvaze. „Jde však, jak jste sám řekl, o zcela jednoduchou věc. Pokládal byste za neomalenost, kdybych vaše teorie podrobil poněkud přísnější zkoušce?“

„Naopak,“ odpověděl, „to mě aspoň uchrání před druhou dávkou kokainu. S radostí se zahlubám do jakéhokoli problému, který mi předložíte.“

„Slyšel jsem od vás kdysi, že je skoro nemožné, aby člověk každodenně používal nějakého předmětu a nezanechal na něm stopy své osobnosti v takové míře, že by je zkušený pozorovatel nebyl s to rozeznat. Nuže, tady mám hodinky, které nevlastním příliš dlouho. Pověděl byste mi laskavě své mínění o povaze či zvycích jejich dřívějšího majitele?“

Podal jsem mu hodinky v očekávání poněkud škodolibé zábavy, neboť jsem takový úkol pokládal za neřešitelný a hodlal jsem mu ušetřit menší lekci za nepříjemně dogmatický tón, k němuž se v našich rozpravách občas uchýloval. Pohrával si s hodinkami v ruce, důkladně si prohlédl ciferník, pak otevřel plášť hodinek a zkoumal strojek nejprve pouhým okem a později i s pomocí silné lupy. Stěží jsem se ubránil úsměvu, když konečně se zklamanou tváří hodinky zaklapl a vrátil mi je.

„Moc se toho z nich vyčíst nedá,“ poznamenal. „Tyhle hodinky byly nedávno čištěny, což mě připravilo o nejdůležitější stopy.“

„Máte pravdu,“ odpověděl jsem. „Dali je vyčistit, než mi je poslali.“

V skrytu duše jsem přítele obviňoval, že chce touto nepřesvědčivou a chabou výmluvou zakrýt své selhání. Co hodlal koneckonců z hodinek vyčíst, i kdyby nebyly nedávno čištěné?

„Ačkoli mě prohlídka hodinek neuspokojila, přece jen nebyla docela marná,“ prohlásil vzápětí a upřel zasněné, matné oči na strop. „Možná že mě opravíte, ale soudil bych, že ty hodinky patřily vašemu nejstaršímu bratrovi, který je zdědil po otci.“

„To jste asi uhodl z monogramu H. W., vyrytého vzadu na plášti, ne?“

„Přesně tak. Velké W mi připomnělo vaše příjmení. Iniciály byly vyryty přibližně před padesáti lety a právě tak staré jsou také hodinky. Vyplývá z toho, že byly zhotoveny pro minulou generaci. Šperky a cenné předměty dědívá obvykle nejstarší syn a ten také zpravidla mívá křestní jméno po otci. Váš otec, jestli se dobře pamatují, zemřel před mnoha lety. Hodinky proto vlastnil váš nejstarší bratr.“

„To vše je správné,“ řekl jsem. „Víte ještě něco víc?“

„Nebyl to zrovna příliš pořádný člověk - spíš pořádný lajdák a nedbalec. Zpočátku měl dobré vyhlídky, ale zahodil všechny šance, nějaký čas žil v nouzi, střídané občas krátkými obdobími blahobytu, ale nakonec se dal na pití a umřel. Víc se mi nepodařilo zjistit.“

Vyskočil jsem z křesla a rozčileně jsem začal přecházet po pokoji s pocitem nemalé trpkosti v srdci.

„To od vás není pěkné, Holmesi,“ řekl jsem. „Nevěřil bych, že se snížíte k něčemu takovému. Jistě jste se o osudu mého nešťastného bratra informoval, a teď mi předstíráte, že jste tyto poznatky vydedukoval nějakým fantastickým způsobem. Nechcete přece, abych vám věřil, že jste to všechno vyčetl z jeho starých hodinek! Je to od vás dost nešetné a upřímně řečeno, zavání to šarlatánstvím.“

„Milý doktore,“ řekl vlídně, „přijměte, prosím, moji omluvu. Nahlížel jsem na celou tu věc jako na abstraktní problém a zapomněl jsem, jak osobní a bolestnou příchuť pro vás ta záležitost asi má. Přesto vás ujišťuji, že jsem neměl nejmenší potuchy o tom, že máte vůbec nějakého bratra, dokud jste mi ty hodinky nepodal.“

„U všech všudy! Jak jste ale pak dokázal všechna ta fakta tak zázračně zjistit? Vylíčil jste to absolutně správně, do všech detailů.“

„Och, to mi tedy štěstí přálo. Všechno, co jsem vám řekl, vycházelo jen z dost vratké pravděpodobnosti. Vůbec jsem nečekal, že to bude tak přesně souhlasit.“

„Nešlo ale jen o pouhý dohad?“

„Ne, to ne: nehádám nikdy. To je ohavný zvyk - podrývá totiž schopnost logicky uvažovat. Případá vám to divné jen proto, že jste nesledoval mé myšlenkové pochody, nebo jste si nevšiml drobných fakt, z nichž lze vyvodit důležité závěry. Tak jsem například začal tvrzením, že váš bratr byl nedbalec. Kdybyste si byl povšiml spodní části pouzdra, neušlo by vám, že je nejen na dvou místech promáčkuté, ale že je také celé poškrábané a odřené, což mi prozradilo, že majitel hodinek měl ve zvyku nosit v téže kapse ještě nějaké další tvrdé předměty, jako třeba mince nebo klíče. Poté už nebylo dvakrát obtížné uhodnout, že člověk, který nakládá tak kavalírsky s hodinkami za padesát guineí, musí být pěkný nedbalec. Právě tak nebylo odtud obzvlášť daleko k závěru, že člověk, který zdědil jednu takovou cennou věc, bývá zpravidla dobře zaopatřen i v ostatních ohledech.“

Přikývl jsem na znamení, že sleduji jeho úvahu.

„V anglických zastavárnách je běžné - když přijímají do zástavy hodinky - že vyryjí špendlíkem číslo zástavního lístku na vnitřní stranu pláště. Je to jistější než připevňovat k hodinkám ceduličku, neboť se tím vylučuje riziko, že se číslo ztratí nebo že dojde k záměně. S pomocí lupy jsem na hodinkách objevil nejméně čtyři taková číselka. Z toho plyne, že váš bratr býval často bez peněz. A druhý závěr - že se mu čas od času opět vedlo dobře, poněvadž jinak by nemohl zastavené hodinky vyplatit. A konečně vás prosím, abyste se podíval na vnitřní plošku, v níž je otvor pro klíček. Kdo by mohl nadělat klíčkem takové rýhy ve střízlivém stavu? Vždycky je ale najdeme na hodinkách patřících pijákovi. Natahuje hodinky v noci a roztřesenou rukou je takhle poškrábe. V čem tu vidíte jakou záhadu?“

„Teď je to nad slunce jasnější,“ odpověděl jsem. „Lituji, že jsem vám křivdil. Měl jsem mít větší důvěru ve vaše zázračné schopnosti. Dovolte mi otázku: zabýváte se v současné době profesionálně nějakým pátráním?“

„Nikoli. Proto ten kokain. Nedokážu žít bez duševní práce. Pro co jiného by také člověk na světě žil? Stačí si stoupnout sem k oknu. Viděl jste kdy tak pustý, strašný a bezperspektivní svět? Jen se podívejte na tu žlutou mlhu, jak se houlí v ulici a převaluje kolem těch šedohnědých domů! Je to tak beznadějně prozaická a přízemní podívaná, že snad nemá obdoby. Co z toho, doktore, že člověk má talent, když nenajde vhodné příležitosti, aby jej mohl uplatnit? Zločin je všední věc, lidská existence je všední a jenom veskrze všední schopnosti docházejí na tomto světě uplatnění.“

Otevřel jsem ústa, abych na tu nadnesenou tirádu odpověděl, ale v té chvíli s rázným zaklepáním vstoupila naše hospodyně a přinesla nám na mosazném tácku navštívenku.

„Slečna Mary Morstanová,“ četl Holmes. „Hm! To jméno mi nic neříká. Požádejte tu mladou dámu, ať jde dál, paní Hudsonová. Ne, vy nechod'te pryč, doktore. Budu raději, když tu zůstanete.“

II - Obeznámení s případem

Slečna Morstanová vešla do pokoje pevným krokem a navenek se dokonale ovládala. Byla to mladá blondýnka menší postavy, trochu upejpavá, s rukavicemi na ruce a oblečená s maximálním vkusem. Střízlivost a jednoduchost kostýmu však naznačovala, že její prostředky nejsou neomezené. Kostým byl v tmavé, šedobéžové barvě, ale bez zbytečného lemování a ozdob, na hlavě měla malý turban stejně temného odstínu, oživený jen drobným bílým pírkem po straně. Její tvář nepřekvapovala pravidelnými rysy ani krásnou pletí, ale bylo v ní cosi líbezného a roztomilého a z velkých modrých očí vyzařovala vzácná oduševnělost a porozumění. Poznal jsem ženy mnoha národů ve třech různých světadílech, ale nikdy jsem dosud nespatriil tvář, která by zřetelněji prozrazovala jemnou a citlivou povahu. Když usedala na židli, kterou jí Sherlock Holmes nabídl, neušlo mi, že se jí chvějí rty a třesou ruce. Celý její zevnějšek svědčil o krajním rozčilení.

„Rozhodla jsem se vás vyhledat, pane Holmesi,“ řekla, „poněvadž jste kdysi pomohl mé zaměstnavatelce, paní Forresterové, urovnat menší domácí komplikace. Vaše laskavost a obratnost na ni učinila velký dojem.“

„Paní Forresterová,“ opakoval Holmes zamyšleně. „Ano, prokázal jsem jí kdysi jistou drobnou službu. Pokud si vzpomínám, byl to však velice jednoduchý případ.“

„Paní Forresterová si o tom myslí něco jiného. O mých potížích se bohužel něco takového říci nedá. Nedokážu si vůbec představit něco ještě podivnějšího a nevysvětlitelnějšího, než je situace, ve které jsem se octla.“

Holmes si zamnul ruce a oči se mu zaleskly. Předklonil se v křesle s výrazem mimořádného soustředění v ostře řezané tváři, připomínající jestřába.

„Seznamte nás s tím případem,“ řekl věcně a se zájmem.

Měl jsem pocit, že má přítomnost je tu poněkud na obtíž.

„Doufám, že mě omluvíte,“ řekl jsem a vstal jsem z křesla.

K mému překvapení mladá dáma zvedla ruku v rukavici a zadržela mě.

„Kdyby tu váš přítel laskavě zůstal,“ řekla, „prokázal by mi neocenitelnou službu.“

Klesl jsem zpátky do křesla.

„Stručné řečeno,“ pokračovala slečna Morstanová, „fakta vypadají asi takhle: můj otec byl důstojníkem u jednoho pluku v Indii a poslal mě domů do vlasti, když jsem byla ještě docela malé dítě. Matka už byla mrtvá a v Anglii jsem neměla žádné příbuzné. Dali mě proto na vychování do útulného penzionátu v Edinburghu, kde jsem zůstala do svých sedmnácti let. V roce 1878 dostal můj otec, který byl u svého pluku nejstarším kapitánem, dvanáctiměsíční dovolenou a přijel domů. Telegrafoval mi z Londýna, že šťastně dojel, a prosil mě, abych za ním hned přijela. Jako svou adresu udal hotel Langham. Pokud si vzpomínám, jeho zpráva překypovala láskou a vlídností. Jakmile jsem přicestovala do Londýna, odjela jsem do hotelu Langham, kde mi sdělili, že kapitán Morstan se u nich sice ubytoval, ale že předchozího večera kamsi odešel a dosud se nevrátil. Čekala jsem na něho celý den, ale nedal o sobě žádnou další zprávu. Večer jsem se na radu ředitele hotelu obrátila na policii a příštího dne ráno jsme uveřejnili oznámení ve všech novinách. Naše pátrání však bylo bezvýsledné a od toho dne jsem dodneška o svém nešťastném otci neslyšela jediné slovo. Vrátil se do vlasti se srdcem plným naděje, že tu najde trochu klidu a pohodlí, místo toho však -“

Přitiskla si ruku na hrdlo a zbytek věty pohltit tlumený vzlykot.

„Který to byl den?“ zeptal se Holmes, otvíraje notes.

„Zmizel 3. prosince 1878 - skoro před deseti lety.“

„Co se stalo s jeho zavazadly?“

„Ta zůstala v hotelu. Nebylo v nich nic, co by nás mohlo přivést na nějakou stopu - jen trochu šatstva, pár knih a značné množství exotických předmětů z Andamanských ostrovů. Otec totiž byl důstojníkem strážní služby tamější trestanecké kolonie.“

„Měl v Londýně nějaké přátele?“

„Vím jen o jednom - o majoru Sholtovi z téhož útvaru, čtyřiatřicátého bombajského pěšího pluku. Major Sholto odešel do výslužby krátce předtím a žil v té době v Upper Norwoodu. Samozřejmě jsme ho o celé věci uvědomili, ale on ani nevěděl, že jeho přítel od pluku přijel do Anglie.“

„Zvláštní případ,“ poznamenal Holmes.

„A to jsem se vám ještě ani nezmínila o tom nejpodivnějším. Asi před šesti lety - mám-li být přesná, tedy 4. května 1882 - objevila se v Timesech výzva, žádající slečnu Mary Morstanovou, aby oznámila svou adresu, s upozorněním, že to je v jejím vlastním zájmu. Oznámení bylo nepodepsané a také žádná adresa vyzývatele v něm nebyla uvedena. V té době jsem právě přijala místo guvernanky v rodině paní Forresterové. Na její radu jsem uveřejnila svou adresu v inzertní rubrice listu. Téhož dne mi přišla poštou malá lepenková krabička, v níž byla obrovská a nádherná perla. K zásilce nebylo připojeno ani slovo. Od té doby dostávám každý rok ve stejný den podobnou krabičku s podobnou perlou, ale nikdy tam není nic, z čeho bych mohla zjistit totožnost odesílatele. Podle vyjádření znalce jde o perly neobyčejně vzácné a nesmírně cenné. Můžete se ostatně přesvědčit sám, že jsou velice pěkné.“

Při řeči otevřela plochou krabičku a ukázala mi šest nejkrásnějších perel, jaké jsem kdy viděl.

„Pověděla jste nám vrcholně zajímavé věci,“ řekl Sherlock Holmes. „Přihodilo se vám ještě něco jiného?“

„Ano - právě dnes. Proto také za vámi přicházím. Dnes ráno jsem dostala tenhle dopis, který byste si snad měl přečíst sám.“

„Děkuji,“ řekl Holmes. „Obálku mi prosím dejte také. Hm, byla orazítkována na poště Londýn-Jihozápad dne 7. září! V rohu je otisk mužského palce - to má nespíš na svědomí listonoš. Papír je té nejlepší kvality. Balíček takových obálek stojí šest pencí. Ten člověk má věru zvláštní móresy. Oslovení veškeré žádné. Čekejte dnes večer v sedm hodin u třetího sloupu zleva před Divadlem Lyceum. Nemáte-li důvěru, přiveďte si s sebou dva přátele. Bylo Vám

ublíženo a musí se Vám dostat spravedlnosti. Policii s sebou nevodíte, tím byste zmařila všechno. Váš neznámý přítel. ' Vskutku - záhada jedna radost! Co hodláte udělat, slečno Morstanová?"

„Na to se chci právě zeptat vás.“

„Nepochybně bychom tam měli jít - vy, já a ... nu ovšem, doktor Watson je ten pravý. Pisatel mluví o dvou přátelích. A my jsme s doktorem Watsonem pracovali společně už dřív.“

„Jen jestli bude chtít jít?“ zeptala se prosebně a podobně se i zatvářila.

„Bude mi ctí a potěšením,“ řekl jsem horlivě, „prokázat vám jakoukoli službu.“

„Jste oba velice laskaví,“ odpověděla. „Vedla jsem vždycky samotářský život a nemám přátele, které bych o tuto službu mohla požádat. Bude doufám stačit, když sem k vám přijdu v šest hodin?“

„Nesmíte se však opozdit,“ řekl Holmes. „Ještě se vás chci ale na něco zeptat. Je tohle písmo shodné s písmem na adresách krabiček, v nichž jste dostávala perly?“

„Mám je tu s sebou,“ odpověděla a vytáhla šest aršíků balicího papíru.

„Vskutku vzorná klientka. Máte správnou intuici. Tak se na ně tedy podíváme.“ Rozložil papíry po stole a jeden po druhém je přelétl zběžným pohledem. „S výjimkou dopisu jsou všechny psány úmyslně změněným písmem,“ řekl bez váhání, „nemůže však být pochyb, že to všechno psala táž osoba. Pohleďte, jak zřetelně vystupuje tohle řecké e, nebo třeba na tu kudrlinku na koncovém s. Zcela určitě jde o písmo téhož člověka. Nerad bych ve vás vzbuzoval klamně naděje, slečno Morstanová, ale povězte mi: podobá se to písmo rukopisu vašeho otce?“

„Ani v nejmenším.“

„To se dalo předpokládat. Budeme na vás tedy čekat v šest hodin. Dovolte mi, prosím, abych si ty písemnosti ponechal u sebe, Možná že v nich mezitím ještě něco objevím. Je teprv půl čtvrté. Zatím - au revoir.“

„Au revoir,“ řekla naše návštěvnice, obdařila nás oba bezelstným, přívětivým pohledem, schovala krabičku s perlami opět za řadra a rychle odešla.

Stál jsem u okna a pozoroval jsem ji, jak spěchá ulicí, dokud se sedý turban s bílým pírčkem neproměnil v pouhou tečku v ponurém davu.

„Velice půvabná žena!“ zvolal jsem, obraceje se ke svému příteli.

Zapálil si opět lulku a s přimhouřenýma očima se zabořil do křesla. „Myslíte?“ řekl mátožně. „Ani jsem si nevšiml.“

„Vy jste učiněný automat - počítaací stroj,“ vykřikl jsem. „Někdy je ve vás vskutku cosi nelidského.“

Vlídne se usmál.

„Nejdůležitější je nedopustit, aby náš úsudek byl ovlivněn osobními kvalitami klienta,“ řekl. „Každý klient je pro mne jen pouhým číslem, jedním z faktorů problému. Citové zaujetí je v rozporu s logickým uvažováním. Ujišťuji vás, že nejroztomilejší ženu, jakou jsem kdy poznal, oběsili za to, že otrávila tři útlá dítká, aby získala jejich životní pojistku, a že nejodpornější muž, s nímž jsem kdy měl tu čest, je lidumil, který porozdával skoro čtvrt miliónu ve prospěch londýnských chudých.“

„V tomto případě však -“

„Nikdy nedělám žádné výjimky. Výjimka vyvrací pravidlo. Měl jste někdy příležitost zkoumat charakter člověka podle jeho písemného projevu? Nač byste usuzoval ze škrábanice toho chlapíka?“

„Písmo je čitelné a pravidelné,“ odpověděl jsem. „Ten člověk se pohyboval v obchodním světě a má poměrně pevný charakter.“

Holmes zavrtěl hlavou.

„Podívejte se na jeho dlouhá písmena,“ řekl. „Sotva přečnivají úroveň ostatní řádky. Tohle *d* by klidně mohlo být *a* a tohle *l* se dá číst jako *e*. Lidé pevného charakteru dokážou dlouhá písmena vždy odlišit, ať píší jakkoli nečitelně. Tahle *k* prozrazují rozkolísanost a z velkých písmen číší samolibost. Teď si ale udělám menší procházku. Musím si ověřit pár maličností. Doporučuji vám tuhle knihu - jednu

z nejpozoruhodnějších, jaké kdy byly sepsány. Je to „Mučednictví muže“ od Winwooda Reada. Za hodinu budu zpátky.“

Usadil jsem se u okna se svazkem v ruce, ale autorovy troufalé teorie nedokázaly upoutat mé myšlenky. Ty totiž setrvaly u naší nedávné návštěvnice - u jejích úsměvů, hlubokých a bohatých odstínů jejího hlasu, u podivné záhady, která obestírala její život. Bylo-li jí sedmnáct let v době, kdy zmizel její otec, muselo jí dnes být sedmadvacet - a to je líbezný věk, kdy mládí už ztratilo své sebevědomí a zkušenostmi poněkud vystřízlivělo. A tak jsem seděl a snil, ale hlavou se mi začaly honit tak nebezpečné myšlenky, že jsem se spěšně vrátil ke svému psacímu stolu a zuřivě jsem se zahloubal do nejnovějšího pojednání o patologii. Jak jsem mohl já - vojenský doktor s mizerné pochroumanou nohou a ještě mizernějším bankovním kontem - troufat si snít o takových věcech? Byla jen pouhým číslem, jedním z faktorů - nic víc. A rýsovala-li se přede mnou má budoucnost v černých barvách, bylo jistě lepší hledět jí tváří v tvář jako muž a nepokoušet se ji rozjasňovat prchavými bludičkami fantazie.

III - Při hledání řešení

Když se Holmes vrátil, bylo už půl šesté. Byl veselý, svěží a ve výtečné náladě, která se u něho ovšem pravidelně střídala se záchvaty nejhlubší deprese.

„V téhle věci žádná velká záhada není,“ řekl a chopil se šálku čaje, který jsem mu nalil, „zdá se, že fakta připouštějí pouze jediné vysvětlení.“

„Nepovídejte! Vy už jste tomu přišel na kloub?“

„Nu, to by bylo přece jen trochu moc brzo. Zjistil jsem však významnou skutečnost, což je prozatím vše. Nicméně to je opravdu velice významné. Detaily je stále třeba ještě doplňovat. Právě jsem zjistil nahlédnutím do starých ročníků Timesů, že major Sholto z Upper Norwoodu, který kdysi sloužil u čtyřiatřicátého bombajského pěšího pluku, zemřel 28. dubna 1882.“

„Možná že jsem trochu natvrdlý, Holmesi, ale nechápu, jaký to má pro nás význam.“

„Opravdu ne? Překvapujete mě. Podívejte se tedy na to takhle: kapitán Morstan zmizí. Jediný člověk v Londýně, kterého by mohl navštívit, je major Sholto. Ten však popírá, že by vůbec kdy slyšel o tom, že Morstan je v Londýně. O čtyři roky později Sholto umírá. V týdnu, kdy zemře, obdrží dcera kapitána Morstana drahocenný dar, což se pak každoročně opakuje a nyní to vyvrcholilo dopisem, který ji označuje za ženu, jíž bylo ublíženo. Nemůže to být narážka na nic jiného než na to, že ji kdosi připravil o otce. A proč jí začaly dary docházet bezprostředně po Sholtově smrti, ne-li proto, že Sholtův dědic o celé záhadě cosi ví a snaží se slečnu Morstanovou nějak odškodnit? Máte snad nějakou jinou teorii, která by odpovídala těmto faktům?“

„To je mi ale divné odškodnění! A jak podivně realizované! Proč jí ten dopis napsal teď, a ne před šesti lety? A navíc ten dopis mluví o tom, že se jí musí dostat spravedlnosti. O jaké spravedlnosti tu může být řeč? Zdá se mi příliš optimistické předpokládat, že její otec

dosud žije. A že by jí bylo ublíženo ještě nějak jinak, o tom přece nic nevíte.“

„Vyskytují se v tom obtíže; jistě, obtíže tu jsou,“ řekl Sherlock Holmes zadumaně, „ale výprava, kterou dnes večer podnikneme, je všechny překoná a rozluští. Á, tady právě přijíždí drožka se slečnou Morstanovou. Jste připraven? Pak bychom jí snad měli jít naproti, poněvadž je už pár minut po šesté.“

Nasadil jsem si klobouk a uchopil svou nejtěžší hůl, ale všiml jsem si, že Holmes si vzal ze zásuvky revolver a strčil jej do kapsy. Bylo tudíž jasné, že náš večerní podnik nepokládá za žádný zábavný výlet.

Slečna Morstanová se choulila v tmavém plášti a její jemná tvář byla sice klidná, ale bledá. Musela by to být výjimečná žena, kdyby nepociťovala jisté znepokojení nad podivným podnikem, do něhož jsme se pouštěli, přesto však se dokonale ovládala a pohotově zodpověděla pár dalších otázek, které jí Sherlock Holmes ještě položil.

„Major Sholto byl tatínkův velmi dobrý přítel,“ řekla. „Jeho dopisy se zmínkami o majorovi jen hemžily. Major i tatínek veleli oddílům na Andamanských ostrovech, takže většinu času tam trávili spolu. V tatínkově psacím stole se mimochodem našla zvláštní listina, které nikdo nerozuměl. Nemyslím, že by snad byla nějak zvlášť důležitá, ale napadlo mě, že byste se na ni možná rád podíval, a tak jsem ji přinesla s sebou. Tady je.“

Holmes listinu opatrně rozložil a uhladil ji na koleně. Poté ji s pomocí lupy celou velmi důkladně prozkoumal.

„Takovýhle papír vyrábějí indiští domorodci,“ poznamenal. „A tenhle arch byl kdysi napnutý na rýsovacím prkně. Diagram na něm představuje patrně části jakési obrovské budovy s početnými síněmi, chodbami a průchody. Na jednom místě je malý křížek, vepsaný červeným inkoustem, a nad ním údaj „3.37 odleva“, napsaný tužkou a už značně vybledlý. V levém rohu je prapodivný hieroglyf, připomínající čtyři křížky umístěné v jedné řádce, jejichž ramena se dotýkají. Vedle je připsáno velice primitivním a kostrbatým

písmem: „Podpis čtyř - Jonathan Small, Mahomet Singh, Abdullah Khan, Dost Akbar.“ Opravdu se přiznávám, že mi není jasné, jak by to mohlo s celým případem souviset. Nicméně to je nepochybně důležitý dokument. Byl pečlivě uschován v nějakém notesu, poněvadž obě strany jsou stejně čisté.“

„Ano, byl v otcově notesu. Tam jsme jej našli.“

„Pečlivě tu listinu opatrujte, slečno Morstanová, možná že ji ještě budeme potřebovat. Zmocňuje se mne podezření, že by tahle záležitost mohla být zamotanější a komplikovanější, než jsem se zprvu domníval. Musím všechno znova uvážit.“

Rozvalil se na opěradle drožky a jenom z jeho staženého obočí a nepřítomného pohledu jsem mohl usoudit, že intenzívně přemýšlí. Slečna Morstanová a já jsme si šeptem povídali o naší dnešní výpravě a jejím možném výsledku, ale náš společník až do konce cesty setrval ve své neproniknutelné zamlklosti.

Byl zářijový večer a nebylo ještě ani sedm hodin, den však byl pošmourný a hustá lezavá mlha ležela nízko nad velkoměstem. Špinavě zbarvená mračna smutně klesala do rozblácených ulic. Kandelábry na Strandu byly jen mlhavými skvrnami rozptýleného světla, vrhajícího kruhy matné záře na kluzkou dlažbu. Žluté světlo z výkladních skříní se linulo do zamženého, vlhkostí prosyceného vzduchu a vrhalo bezútěšné, pohyblivé paprsky do přeplněných ulic. Bylo pro mne cosi děsivého a přízračného v tom nekonečném zástupu tváří, které se míhaly napříč těmi úzkými proužky světla - tváří smutných i veselých, vychrtlých i šťastných. Jako veškeré lidstvo putovaly i ony z přitmy do světla a znova zapadaly zpátky do šera. Nepodléhám příliš náhodným dojmům, ale nepřívětivý, tísnivý večer a podivný podnik, do něhož jsme se pustili - to obojí přispělo k mé nervozitě a sklíčenosti. Z chování slečny Morstanové bylo zřejmé, že ji trápí stejné pocity. Jediný Holmes se dokázal nad tyto malicherné vlivy povznést. Na kolenou měl otevřený notes a chvílemi si do něho psal poznámky při světle své kapesní svítilny.

U postranního vchodu do Divadla Lyceum se už tísnily husté davy.

Před divadlem hrkotal nepřetržitý proud kočárů a drožek, vyklápějících náklad mužů s náprsenkami a žen ověšených diamanty a zahalených do šálů. Sotva jsme dojeli k třetímu sloupu, u něhož byla schůzka smluvena, oslovil nás čiperný snědý mužík, oblečený jako fiakrista.

„Vy dva doprovázíte slečnu Morstanovou?“ zeptal se.

„Mary Morstanová jsem já a tihle dva páni jsou moji přátelé,“ řekla dívka.

Upřel na nás neuvěřitelně pronikavé a tázavé oči.

„Račte prominout, slečno,“ řekl poněkud umíněně, „ale musím vás požádat o čestné slovo, že ani jeden z vašich průvodců není od policie.“

„Máte je mít,“ odpověděla.

Pronikavě zahvízdl a nějaký pouliční otrapa k nám přijel s kočárem a otevřel dvířka. Muž, který nás oslovil, vyšplhal na kozlík, zatímco my jsme zaujali místa uvnitř. Ještě jsme se ani pořádně neusadili, když kočí práskl do koní, a zběsilým tryskem jsme se rozjeli a ponořili do mlhavých ulic.

Naše situace byla věru prapodivná. Jeli jsme na neznámé místo za neznámým poselstvím. Toto pozvání bylo buď hloupý vtip - což byla nepřijatelná hypotéza - nebo jsme si mohli právem myslet, že nás na naší cestě očekávají závažné události. Slečna Morstanová se chovala stejně odhodlaně a energicky jako předtím. Snažil jsem se ji rozptýlit a pobavit vzpomínkami na svá dobrodružství v Afganistanu, ale popravdě řečeno, byl jsem sám natolik vzrušen situací, ve které jsme se octli, a tak zvědavý na cíl naší cesty, že mé historky byly poněkud popletené. Dodnes prohlašuje, že jsem jí poutavě vyprávěl o tom, jak uprostřed noci do mého stanu nakoukla mušketa a jak jsem po ní vystřelil z dvouhlavňového tygřího mláděte. Zpočátku jsem měl určitou představu, kterým směrem jedeme, ale zakrátko - ať už to zavinila rychlá jízda, mlha nebo má vlastní, nepřilíš dobrá znalost Londýna - ztratil jsem veškerou orientaci a věděl jsem jen to, že už jedeme velice dlouho. Sherlock

Holmes však nikdy nezklamal a stále si mumlal jména náměstí a křivolakých postranních uliček, jimiž kočár projížděl.

„Rochester Row,“ řekl. „Teď jsme na Vincent Square. A teď ujíždíme po Vauxhall Bridge Road. Podle všeho máme namířeno někam do Surreye. Ovšem, to jsem si mohl myslet. A teď jsme na mostě. Můžete vidět, jak se řeka třpytí.“

Na okamžik se nám opravdu naskytl pohled na široký pruh Temže, s lucernami ozařujícími tichou hladinu; drožka však uháněla dál a brzo ji pohltil labyrint uliček na druhém břehu.

„Wandsworth Road,“ řekl můj přítel. „Priory Road. Larkhall Lane. Stockwell Place. Robert Street. Coldharbour Lane. Naše pátrání nás věru nepřivádí do příliš elegantních čtvrtí města.“

A skutečně jsme se pojednou octli v podezřelých a nehostinných končinách. Dlouhé řady tmavých cihlových domů rozjasňoval tu a tam pouze vulgární třpyt a laciná nádhera hospod na rozích. Pak se objevily špalíry dvoupatrových vilek s miniaturními zahrádkami před okny a pak opět nekonečné řady nových, strnule civících cihlových stavení - obludná chapadla, jimiž se obrovité velkoměsto rozpřahovalo na venkov. Konečně kočár zůstal stát u třetího domu v nové zahradní ulici. Všechny okolní domy byly neobydlené a ten, před nímž jsme zastavili, byl stejně temný jako ostatní, s výjimkou okna do kuchyně, z něhož probleskovalo slabé světlo. Jakmile jsme však zaklepali, okamžitě nám otevřel dveře jakýsi hindský sluha se žlutým turbanem na hlavě a oblečený do bílých, volně splývajících šatů přepásaných žlutou šerpou. Postava orientálce, zarámovaná dveřmi všedního předměstského domu třetího řádu, s tímto prostředím nějak podivně kontrastovala a nezapadala do něho.

„Sahib vás očekává,“ řekl a dřív, než jeho slova dozněla, ozval se odněkud z domu vysoký, fistulkovitý hlas.

„Přiveď mi je sem, khitmutgare,“ zvolal. „Přiveď mi je rovnou sem.“

IV - Vyprávění plešatého muže

Šli jsme za Hindem špinavou a tuctovou chodbou, špatně osvětlenou a ještě hůř zařízenou, dokud nestanul u dveří vedoucích někam vpravo a neotevřel je. Zalil nás proud žlutého světla a uprostřed ozářené místnosti jsme spatřili drobného mužíka s neobyčejně vysokým čelem a věnečkem rozježených zrzavých vlasů, z něhož svítila lesklá holá lebka jako horský štít tyčící se z borového lesa. Stál tam, křečovitě si mnul ruce a rysy jeho tváře byly v neustálém pohybu - hned se smály, hned zas mračily, ale nikdy nebyly ani na okamžik v klidu. Příroda ho obdařila převislým rtem a řádkou příliš vystouplých, žlutých a nepravidelných zubů, které se marně pokoušel skrýt rukou, již si neustále hladil a přejížděl spodní část tváře. Přes tu nápadnou pleš vypadal poměrně mladě. Ve skutečnosti právě nedávno oslavil třicáté narozeniny.

„Jsem vám k službám, slečno Morstanová,“ opakoval tenkým, vysokým hláskem. „A vám samozřejmě také, pánové. Račte laskavě vstoupit do mého skromného útulku. Mám to tu malé, slečno, ale zařízené podle vlastního vkusu. Pravá oáza umění v kvílejší poušti jižního Londýna.“

Zařízení místnosti, do které nás pozval, nás všechny překvapilo. Hodilo se k ubohému domu stejně málo jako prvotřídní diamant k mosaznému prstenu. Na stěnách visely nejdražší a nejskvostnější záclony a koberce, tu a tam shrnuté, aby nezakrývaly honosně zarámované obrazy a orientální vázy. Koberec v barvě jantaru střídaného s černí byl tak vysoký a měkký, že se do něho nohy bořily s blahým pocitem chůze po mechovém polštáři. Dvě velké tygří kůže, přehozené přes něj, umocňovaly jenom dojem orientálního přepychu stejně jako veliká turecká vodní dýmka, stojící v koutě na rohožce. Lampa ve tvaru stříbrné holubice visela na téměř neviditelném zlatém drátku uprostřed pokoje. Její plamen naplňoval vzduch jemnou aromatickou vůní.

„Jmenuji se Thaddeus Sholto,“ řekl mužík, stále sebou křečovitě škubaje a usmívaje se. „A vy ovšem jste slečna Morstanová. A tihle pánové -“

„To je pan Sherlock Holmes a pan doktor Watson.“

„Lékař, že?“ zvolal zaujatě. „Nemáte s sebou náhodou stetoskop? Mohl bych vás poprosit - byl byste tak laskavý? Funkce mé levé srdeční chlopně ve mně vyvolává vážné obavy; kdybyste byl tedy tak hodný. Na aortu je spolehnutí, ale rád bych od vás slyšel, co soudíte o stavu mé levé srdeční chlopně.“

Vyhověl jsem jeho žádosti a poslechl jsem mu srdce. Shledal jsem ale vše v naprostém pořádku, samozřejmě až na to, že byl přímo vytréštěný strachy a třásl se od hlavy k patě.

„Srdce se zdá normální,“ řekl jsem. „Nevím, proč byste se neměl cítit dobře.“

„Promiňte mi mou úzkostlivost, slečno Morstanová,“ poznamenal rozjařeně. „Nesmírně jsem v životě zkusil a už dlouho jsem měl podezření, že s mou levou chlopní není něco v pořádku. Jsem rád, že mé obavy byly neopodstatněné. Váš otec mohl možná být živ dodnes, kdyby byl tak nepřepínal své srdce, slečno Morstanová.“

Měl jsem sto chutí vytnout mu políček, tak mě pobouřila ta jeho necitelná a neomalená zmínka o tak delikátní záležitosti. Slečna Morstanová se posadila a zbledla jako křída.

„Tušila jsem, že je mrtev,“ řekla.

„Mohu vám poskytnout veškeré informace,“ řekl mužík, „ale mohu udělat ještě víc, mohu zařídit, abyste dosáhla spravedlnosti, a také že to udělám, ať tomu můj bratr Bartholomew řekne cokoli. Jsem rád, že jste si přivedla přátele nejen proto, aby vás doprovodili, ale také jako svědky toho, co udělám a co vám povím. Ve třech se můžeme mému bratru Bartholomewovi směle postavit. Jenom ale ať se nám do toho nemíchají cizí lidé - žádná policie, žádné úřady. Všechno uspokojivě urovnáme my sami, bez cizího vměšování. Bratr Bartholomew by byl strašně znepokojen, kdyby se celá věc příliš rozkřikla.“

Sedl si na nízký divan a tázavě na nás zamrkal mdlýma, vodově modrýma očima.

„Pokud jde o mne,“ řekl Holmes, „ať nám povíte cokoli, nikdo jiný se o tom nedoví.“

Přikývl jsem, že s jeho slovy souhlasím.

„Tak to má být, tak se mi to líbí!“ řekl mužík. „Mohu vám nabídnout sklenku chianti, slečno Morstanová? Nebo snad tokajské? Jiné víno tu bohužel nemám. Mohu otevřít láhev? Ne? Nu dobrá, doufám aspoň, že nebudete nic namítat proti tabákovému kouři, proti balzamické vůni orientálního tabáku. Jsem poněkud nervózní a má turecká dýmka mě jedinečně uklidňuje.“

Přiblížil tenkou svíčku k hlavičce dýmky a kouř začal vesele probublávat růžovou vodou. My tři jsme seděli v půlkruhu s předkloněnými hlavami a bradami opřenými o ruce, zatímco ten podivný, neklidný mužík s vysokou lesklou lebkou před námi usilovně pukal z vodní dýmky.

„Když jsem se poprvé rozhodl, že s vámi navážu spojení,“ řekl, „mohl jsem vám dát svou adresu; obával jsem se však, že byste třeba nevyhověla mé žádosti a přivedla s sebou nevíтанé hosty. Dovolil jsem si proto sjednat a vámi schůzku tak, aby vás nejprve spatřil jen můj sluha Williams. Chovám naprostou důvěru v jeho diskrétnost a dal jsem mu příkaz, aby nechal všeho být a vrátil se domů hned, jakmile by pojal sebemenší podezření. Omluvte ta předběžná opatření, ale jsem člověk, který si potrpí na soukromí a má možná trochu přejemnělý vkus, dá-li se to tak říci, a na světě není nic tak neestetického jako policajt. Mám vrozený odpor k jakékoli formě hrubého materialismu. Vyhýbám se styku s vulgárním davem kde mohu. Jak vidíte, žiji obklopen atmosférou skromného přepychu. Snad bych o sobě mohl tvrdit, že jsem příznivcem umění. Je to má slabost. Tamhleta krajinka je pravý Corot, a třebaže znalec by možná poněkud zaváhal nad pravostí tohoto Salvatora Rosy, nemůže být nejmenších pochyb o tomhle Bouguereauovi. Obdivuji francouzskou modernu.“

„Promiňte, pane Sholto,“ řekla slečna Morstanová, „ale přijela jsem na vaši žádost, abych se od vás dověděla něco, co mi hodláte říci. Je už velice pozdě, a byla bych proto ráda, kdyby naše rozmluva mohla být pokud možno krátká.“

„Při nejlepší vůli to bude chvíli trvat,“ odpověděl, „poněvadž budeme muset podle všeho navštívit mého bratra Bartholomewa v Norwoodu. Vydáme se tam všichni a pokusíme se na Bartholomewa jaksepatří vyžrát. Hrozně se na mě zlobí právě proto, že jsem podnikl kroky, které pokládám za správné. Včera večer jsme se dokonce pěkně pohádali. Nemáte představu, jaký je to divous, když se rozzuří.“

„Máme-li se vydat do Norwoodu, bylo by snad nejlepší vyrazit hned,“ troufl jsem si poznamenat.

Dal se do smíchu, až mu uši zčervenaly.

„To bychom asi pochodili!“ zvolal. „Nevím, co by řekl, kdybych vás přivedl takhle zničehonic. Kdepak, musím vás na setkání nejdřív připravit tím, že vám povím o našich vzájemných vztazích. Především bych vás chtěl upozornit, že v téhle historii je několik momentů, do nichž nejsem zasvěcen ani já. Mohu vám předložit jenom ta fakta, která sám znám.“

Můj otec, jak jste už možná uhodli, byl major John Sholto, který kdysi sloužil v Indii v armádě. Do výslužby odešel asi před jedenácti lety a usadil se v sídle zvaném Pondicherry Lodge v Upper Norwoodu. V Indii se mu dobře vedlo a přivezl si odtamtud značnou částku peněz, velkou sbírku cenných exotických předmětů a celý štáb domorodých sluhů. Ze zmíněných prostředků si zakoupil dům a žil v hojnosti a přepychu. Kromě mne a mého bratra Bartholomewa, s nímž jsme dvojčata, žádné jiné děti neměl.

Vzpomínám si velmi dobře na rozruch, který vyvolalo zmizení kapitána Morstana. Četli jsme v novinách podrobnosti, a protože jsme věděli, že Morstan byl přítelem našeho otce, hovořili jsme před otcem o případě zcela otevřeně. Účastnil se našich úvah o tom, co se asi mohlo stát. Nikdy jsme ho ani na okamžik nepodezírali, že celé

tajemství případu je ukryto v jeho srdci, neměli jsme ani potuchy, že on jediný na světě zná osud Arthura Morstana.

Věděli jsme však něco jiného: otce obestírala jakási záhada, hrozilo mu nějaké zcela reálné nebezpečí. Obával se vyjít z domu sám a za vrátné do Pondicherry Lodge si najal dva vysloužilé boxery. Williams, který vás dnes večer vezl, je jeden z nich. Svého času býval anglickým přeborníkem v lehké váze. Náš otec nám nikdy nechtěl říci, čeho se vlastně obává, ale měl neobyčejnou averzi vůči lidem s protézou - s dřevěnou nohou. Při jedné příležitosti střelil dokonce z revolveru po jakémsi člověku s dřevěnou nohou, z něhož se později vyklubal neškodný živnostníček, shánějící zakázky. Museli jsme mu zaplatit značnou sumu, abychom celou věc ututlali. Bratr a já jsme se tehdy domnívali, že jde z otcovy strany o pouhé podivínství; pozdější události nás však přinutily tento názor změnit.

Počátkem roku 1882 dostal otec z Indie dopis, který pro něho znamenal strašlivý šok. Když jej při snídani otevřel, málem omdlel a od toho nešťastného dne churavěl až do smrti. Nikdy jsme se nedověděli, co v tom dopise stálo, ale když jej držel v ruce a četl, všiml jsem si, že dopis je krátký a hrozně naškrábaný. Otec už dlouhá léta trpěl rozšířením sleziny, ale nyní se jeho stav rapidně zhoršil a koncem dubna nám lékař sdělil, že otcův stav je beznadějný a že by si nás přál naposledy vidět.

Když jsme vešli do pokoje, seděl podložen polštáři a těžce oddechoval. Požádal nás, abychom zavřeli dveře a přistoupili k jeho lůžku každý z jedné strany. Potom nás uchopil za ruce a hlasem zlomeným dojetím a bolestí nám pověděl podivuhodné věci. Pokusím se vám je reprodukovat jeho vlastními slovy.

„Ve chvíli, kdy se rozžehnavám se světem,“ řekl, *„tíží mé svědomí jediná vina. Nepěkně jsem se zachoval k ubohému sirotkovi, dcerce kapitána Morstana. Prokletá touha po majetku, které jsem celý život otročil, připravila tu dívku o poklad, z něhož měla dostat nejméně polovinu. Lakota však je tak zaslepená a bláznivá vlastnost, že ani já jsem z bohatství neměl žádný užitek. Pouhé vědomí vlastnictví mi*

bylo natolik drahé, že jsem se nepřinutil s někým se o ně rozdělit. Vidíte ten perlami zdobený náhrdelník vedle lahvičky s chininem? Ani s tím jsem se nedokázal rozloučit, ačkoli jsem jej vytáhl s úmyslem, že jí ho pošlu. Je na vás, mých synech, abyste jí odevzdali spravedlivý díl pokladu z Agry. Neposílejte jí však nic - ani ten náhrdelník - dokud nezemřu. Spousta lidí už na tom totiž byla tak špatně jako já, a přesto se nakonec uzdravili.

Povím vám, jak Morstan zemřel, pokračoval. ‚Dlouhá léta trpěl srdeční vadou, ale dokázal ji přede všemi utajit. Věděl jsem o tom jen já. Když jsme spolu byli v Indii, stali jsme se podivuhodnou shodou celé řady okolností majiteli nesmírného pokladu. Já jsem poklad přivezl do Anglie a toho večera, kdy do Londýna přijel i Morstan, vydal se rovnou ke mně, aby si vyzvedl svůj podíl. Přišel pěšky přímo z nádraží a uvedl ho můj starý, věrný sluha Lal Chowdar, který je dnes již mrtev. Měli jsme s Morstanem odlišné názory na rozdělení pokladu a dostali jsme se do ostré hádky. Morstan v nepřičetném vzteku vyskočil z křesla, ale pojednou si přitiskl ruku na srdce, obličej mu zpopelavěl, a jak se kácel dozadu, rozrazil si hlavu o roh truhly s pokladem. Když jsem se k němu sklonil, zjistil jsem ke své hrůze, že je mrtev.

Dlouho jsem seděl jak smyslů zbavený a uvažoval, co podniknout. V prvním okamžiku jsem samozřejmě chtěl zavolat policii, ale pak jsem si uvědomil, že mě s velkou pravděpodobností obžalují z vraždy. Smrt, která nastala ve chvíli, kdy jsme se hádali, a rána zející v jeho hlavě, to obojí by šeredně svědčilo proti mně. A také, až by přistoupili k úřednímu vyšetřování, vyšla by najevo některá fakta o pokladu, která jsem se úzkostlivě snažil utajit. Morstan mi tehdy na počátku naší rozmluvy řekl, že nikdo neví, kam a ke komu šel. A mně se zdálo, že není nutné, aby se to kdokoli dověděl.

Stále ještě jsem o tom uvažoval, když jsem pojednou zvedl hlavu a uviděl ve dveřích stát svého sluhu Lal Chowdara. Přihradl se do pokoje a zamkl za sebou dveře. Nemějte žádné obavy, sahíbe, řekl, nikdo se nemusí dovědět, že jste ho zabil. Odklidíme ho, a kdo se co

doví? Nezabil jsem ho, řekl jsem mu. Lal Chowdar potřásl hlavou a zasmál se. Slyšel jsem všechno, sahíbe, řekl. Slyšel jsem, jak jste se hádali, a slyšel jsem i ten úder. Jenomže já mám zapečetěná ústa. V domě všichni spí. Odklidíme ho spolu, jen my dva. To stačilo, abych se rozhodl. Jestliže můj vlastní sluha nevěří v mou nevinu, jak mohu doufat, že ji prokážu před dvanácti přítroublými kramáři, z nichž bude složena porota? Odklidili jsme tehdy v noci s Lal Chowdarem mrtvolu a za pár dnů byly londýnské noviny plné zpráv o záhadném zmizení kapitána Morstana. Z toho, co říkám, je vám snad jasné, že mi v té věci můžete těžko co zazlívát. Má vina však spočívá v tom, že jsme neukryli pouze mrtvolu, ale také poklad, a že jsem s Morstanovým podílem disponoval tak, jako by mi patřil. Přál bych si, abyste ji vy odčinili. Skloňte se ke mně, chci vám to pošetpat. Poklad je ukryt v - ‘

V tom okamžiku se jeho tvář hrůzně zkřivila; oči měl divoce vytřeštěné, čelist mu poklesla a hlasem, na který nikdy nezapomenu, zaječel: ‚Nepouštějte ho dovnitř! Proboha, nepouštějte ho dovnitř!‘ Oba jsme se ohlédlí k oknu za našimi zády, na které třeštil zrak. Z temnoty na nás zírala nějaká tvář. Viděli jsme dokonce bělavou skvrnu v místě, kde neznámý přitiskl na sklo nos. Byla to vousatá, vlasatá tvář s divokýma, krutýma očima a čišela z ní nepředstavitelná nenávisť. Vrhli jsme se s bratrem k oknu, ale neznámý mezitím zmizel. Když jsme se vrátili k otci, hlava mu ležela na polštáři a puls už měl nehmatný.

Prohledali jsme hned ten večer zahradu, ale našli jsme po vetřelci jen jedinou stopu: otisk nohy na záhonu květin přímo pod oknem. Nebýt této stopy, mysleli bychom si snad, že nám tu divokou, zběsilou tvář vykouzlila naše vlastní fantazie. Brzo jsme však získali další a markantnější důkaz, že všude kolem nás jsou v činnosti nějaké tajuplné síly. Ráno jsme našli okno v otcově pokoji dokořán, všechny skříně a zásuvky byly vypáčeny a on sám měl na prsou připevněný útržek papíru, na němž byla naškrábána slova: ‚Podpis čtyř.‘ Nikdy jsme se nedověděli, co ten nápis znamená, ani kdo byl náš noční návštěvník. Pokud jsme to mohli posoudit, z otcova

majetku nebylo nic ukradeno, přestože celá místnost byla vzhůru nohama. Bratr i já jsme přirozeně tuto neobvyklou událost spojovali s obavami, které otce pronásledovaly za jeho života; dodnes to však pro nás je naprostá záhada.“

Mužík se odmlčel, znova si zapálil vodní dýmku a pár okamžiků z ní zamyšleně potahoval. Všichni jsme zaujatě naslouchali jeho podivuhodnému vyprávění. Slečna Morstanová zbledla, že by se v ní krve nedořezal, když tak stručně a bezohledně vylíčil smrt jejího otce, a na okamžik jsem se obával, že snad omdlí. Vzpamatovala se však, když vypila sklenici vody, kterou jsem jí klidně nalil z benátské karafy stojící na postranním stolku. Sherlock Holmes se zabořil do křesla s nepřítomným výrazem ve tváři a s přimhouřenýma, ale zářícíma očima. Při pohledu na něho mě napadlo, jak si dnes ráno trpce stěžoval na všednost a nezáživnost života. Tady měl konečně problém, na který mohl vynaložit všechny svůj ostrovtip. Thaddeus Sholto po nás přelétal pohledem a zřejmě byl hrdý na pohnutí, které v nás jeho příběh vzbudil. Posléze přece jen pokračoval, stále pokuřuje ze své mohutné dýmky.

„Jak si jistě umíte představit,“ řekl, „byli jsme s bratrem oba velice vzrušeni pokladem, o kterém otec mluvil. Týdny a měsíce jsme překopávali a přerývali celou zahradu, ale nenašli jsme vůbec nic. K zbláznění bylo pomyslení, že ve chvíli, kdy otec zemřel, měl už údaj o místě úkrytu doslova na rtech. O jedinečnosti nedosažitelného bohatství dostatečně svědčil náhrdelník, který otec z pokladu vybral. Měli jsme nad tím náhrdelníkem s bratrem Bartholomewem menší diskusi. Bylo jasné, že perly mají velkou cenu, a bratr se s nimi nechtěl rozloučit, neboť - mezi námi řečeno - zdědil bohužel do jisté míry otcovu lačnost po penězích. Obával se také, že bychom prodejem náhrdelníku na sebe mohli upozornit a nakonec se kvůli nějakým klepům či pověstem dostat do nesnází. Teprve po dlouhém přemlouvání mi dovolil opatřit si adresu slečny Morstanové a v pravidelných intervalech jí posílat vždy jednu vyloupenou perlu, abychom měli jistotu, že nežije v bídě.“

„To bylo od vás hezké,“ řekla naše společnice upřímně, „opravdu - velice laskavé.“

Mužík zamítavě mávl rukou.

„Byli jsme vašimi poručníky,“ řekl, „alespoň mně se to tak jevilo, ačkoli můj bratr Bartholomew na to měl poněkud jiný názor. Sami jsme měli peněz víc než dost a já jsem netoužil po dalších. Ostatně, zachovat se hanebně k mladé dámě by jistě bylo známkou špatného vkusu. ‚Le mauvais gout mene au crime.‘ Francouzi se o těchto věcech vyjadřují velmi břitce. Rozdílnost našich názorů na tuto otázku šla tak daleko, že jsem se rozhodl zařídit si vlastní byt. Opustil jsem proto Pondicherry Lodge a vzal jsem s sebou starého khitmutgara a Williamse. Včera jsem se však dověděl, že se stalo něco nesmírně závažného. Poklad byl konečně objeven. Spojil jsem se ihned se slečnou Morstanovou a teď nám nezbývá než rozjet se do Norwoodu a žádat náš díl. Se svými názory jsem se včera večer před bratrem Bartholomewem netajil, takže budeme očekávanými, i když ne právě vítanými návštěvníky.“

Thaddeus Sholto se odmlčel; stále však sebou pitvorně a křečovitě škulal na svém přepychovém divanu. My všichni jsme také zachovali mlčení. Mysleli jsme na nový a nečekaný obrat, který celý ten záhadný případ náhle vzal. První se zvedl Holmes.

„Jednal jste správně, pane Sholto. Od začátku až do konce,“ řekl. „Doufám, že se vám budeme moci revanšovat, podaří-li se nám aspoň trochu osvětlit to, co vám dosud není jasné. Jak ale správně poznamenala slečna Morstanová, noc už pokročila, a bude proto dobře vyřídit celou tu věc bez odkladu.“

Náš nový známý pečlivě stočil měkkou trubici vodní dýmky a ze skříně či věšáku za závěsem si přinesl nezvykle dlouhý, podšíváný svrchník s límcem a lemováním z astrachánské kožešiny. Ačkoli byla mimořádně dusná noc, pečlivě si zapnul všechny knoflíky až ke krku a svou toaletu doplnil ještě tím, že si narazil čepici z králíčí kůže s huňatými klapkami přes uši, takže z něho byl vidět jen pohyblivý a pohublý obličej.

„Mám poněkud křehké zdraví,“ poznamenal, když nás vedl chodbou, „a to ze mne udělalo málem hypochondra.“

Venku na nás čekal kočár a náš program byl zřejmě naplánován předem, neboť kočí se ihned rychle rozjel. Thaddeus Sholto v jednom kuse něco vykládal, chvílemi dosti hlasitě, aby přehlušil rachocení kol.

„Bartholomew je mazaný chlapík,“ řekl. „Jak myslíte, že zjistil, kde je poklad ukrytý? Dospěl k závěru, že musí být někde uvnitř v domě, a tak prohledal každý krychlový metr a všechno důkladně proměřil, ani píd' nikde neunikla jeho pozornému pátrání. Zjistil mimo jiné, že budova je vysoká sedmdesát čtyři stopy, ale když sečetl výšku jednotlivých místností a připočetl k tomu tloušťku stropů, kterou si přesně ověřil tím, že do nich provrtal otvory, dopočítal se pouhých sedmdesáti stop. Čtyři stopy někde chyběly! Rozdíl mohl být jen v podkroví budovy. Prorazil proto díru do nepříliš bytelného stropu nejvyšší místnosti a nahoře skutečně našel zazděnou podkrovní komůrku, o níž nikdo v domě neměl tušení. Uprostřed stála na dvou trámech truhla s pokladem. Spustil ji tou dírou dolů a tam ji teď má. Cenu šperků v truhle odhaduje přinejmenším na půl miliónu liber.“

Při vyslovení této obrovské částky jsme na sebe všichni pohlédli s rozšířenýma očima. Slečna Morstanová, obhájíme-li její práva, stane se z chudobné guvernanky rázem nejbohatší dědičkou v celé Anglii. Zajisté bylo na místě, aby se její oddaný přítel z takových novinek radoval, přesto však se musím k vlastní hanbě přiznat, že se mi do duše vkradlo sobectví a mé srdce se proměnilo v olověné závaží. Vykoktal jsem jen pár nesouvislých blahopřání a všecek sklíčený jsem zůstal sedět se sklopenou hlavou, neposlouchaje už ani drmolání našeho nového známého. Ten člověk byl ukázkový případ hypochondra a jen jako ve snu jsem slyšel, jak na mě chrlí nekonečný výčet chorobných symptomů a dožaduje se informací o složení a působení nespočetných lektvarů a utrejchů, z nichž některé stále nosil s sebou v koženém pouzdře v kapse. Věřím pevně, že si nezapamatoval žádnou z rad, které jsem mu toho večera poskytl.

Holmes totiž tvrdí, že mě zaslechl, jak jsem ho varoval před velkým nebezpečím, jemuž se vystavuje, užije-li více než dvou kapek ricínového oleje, zatímco k uklidnění prý jsem mu doporučoval větší dávky strychninu. Buď jak buď, opravdu se mi ulevilo, když kočár s trhnutím zůstal stát a kočí seskočil z kozlíku, aby nám otevřel dvířka.

„Tak tohle je Pondicherry Lodge, slečno Morstanová,“ řekl Thaddeus Sholto, pomáhaje jí vystoupit.

V - Tragédie v Pondicherry Lodge

Bylo skoro jedenáct hodin, když jsme dorazili k definitivnímu cíli našeho nočního dobrodružství. Vlhká mlha velkoměsta zůstala za námi a noc byla docela příjemná. Od západu vál teplý vítr a po obloze pomalu pluly těžké mraky, za jejichž okraji chvílemi vykukoval poloviční měsíc. Bylo dost jasno, takže jsme viděli poměrně daleko, ale Thaddeus Sholto přesto sundal z kočáru jednu postranní lucernu, aby nám posvětil na cestu.

Sídlo zvané Pondicherry Lodge stálo na soukromém pozemku a ze všech stran bylo obeháno vysokou kamennou zdí, do níž byly nahoře zacementovány střeptiny skla. Jediný vchod představovala úzká, železem pobitá vrata. Náš průvodce na ně zabušil zvláštním dvojitym úderem, jakého užívají listonoši.

„Kdo je?“ zvolal mrzutý hlas uvnitř.

„To jsem já - přece mě poznáte podle klepání, McMurdo.“

Ozvalo se nevrle zamručení a vzápětí chřestění a cinkot klíčů, vrata se ztěžka otevřela dovnitř a za nimi se objevil pomenší člověk s propadlým hrudníkem. Žluté světlo naší lucerny dopadalo na jeho předkloněnou tvář a mrkající, nedůvěřivé oči.

„To jste vy, pane Thaddeusi? A co jsou zač ti ostatní? Pán se o nikom jiném nezmiňoval a nedal mi žádné příkazy.“

„Opravdu ne? To se divím, McMurdo! Včera večer jsem bratrovi řekl, že si přivedu pár přátel.“

„Pán dnes vůbec neopustil svůj pokoj, pane Thaddeusi, a žádné pokyny jsem nedostal. Víte přece, jak přísně musím dbát na dodržování pánových instrukcí. Vy můžete jít dál, ale vaši přátelé budou muset zůstat před vraty.“

S takovouhle nečekanou překážkou jsme nepočítali. Thaddeus Sholto se zmateně a bezradně rozhlédl kolem sebe.

„To bych do vás neřekl, McMurdo!“ pravil. „Když se za ně zaručím, musí vám to stačit. A navíc je s námi dáma. Nemůže přece tak pozdě v noci postávat někde na silnici.“

„Je mi moc líto, pane Thaddeusi,“ řekl vrátný neoblomně. „Ti lidé jsou možná vaši přátelé, ale to ještě neznamená, že jsou to taky přátelé mého pána. Dobře mi platí za to, že konám svou povinnost, a já jeho důvěru nezklamu. Nikoho z těch vašich přátel neznám.“

„Ale ano, znáte, McMurdo,“ zvolal Sherlock Holmes vesele. „Nechce se mi věřit, že byste na mne zapomněl. Nevzpomínáte už si na toho amatéra, co s vámi před čtyřmi roky boxoval na vašem benefičním večeru u Alisona tři kola?“

„No ne - pan Sherlock Holmes!“ zařičel boxer. „Panebože, jak je to možné, že jsem vás nepoznal! Neměl jste tu tak klidně stát, měl jste vyrazit kupředu a naťuknout mi bradu tím svým dvojitým direktem. To bych vás byl poznal bez vyptávání. Věčná škoda, že jste nechal boxování, míval jste talent! Kdybyste se byl dal k nám do party, mohl jste to někam dotáhnout.“

„Tak to vidíte, Watsone, až zkrachuju ve všem, mohu se pořád ještě uplatnit v téhle vědecké profesi,“ řekl Holmes se smíchem. „Krk na to, že nás teď kamarád nenechá stát venku v téhle zimě!“

„Pojďte dál, pane, jen pojďte dál - vy i vaši přátelé,“ odpověděl vrátný. „Je mi líto, pane Thaddeusi, ale mám moc přísné příkazy. Musel jsem si vaše přátele nejdřív oťukat, než je pustím dál.“

Uvnitř vedla zanedbaným parkem štěrková cestička k veliké, hranaté a všední budově, celé ponořené do stínu s výjimkou jediného rohu, na který dopadaly paprsky měsíce, třpytící se v okně podkrovní místnosti. Z obrovské budovy obklopené ponurou atmosférou mrtvého ticha nás mrazilo u srdce. Dokonce i Thaddeus Sholto byl poněkud nespůj a lucerna se mu kymácela v ruce a chřestila.

„Tohle nechápu,“ řekl. „Muselo tu dojít k nějakému omylu. Řekl jsem přece Bartholomewovi zcela jasně, že se tu objevíme, a u něho v okně se teď ani nespítí. Nevím, co si o tom mám myslet.“

„Dává budovu vždycky takhle střežit?“ zeptal se Holmes.

„Ano, drží se pořádků, které tu zavedl otec. Musíte vědět, že Bartholomew byl otcův miláček. Někdy mě dokonce napadá, zda mu otec neřekl víc než mně. Tamhle nahoře, jak se třpytí to měsíční

světlo, to je Bartholomewovo okno. Je sice úplně jasné, ale to dělá ten měsíc, nezdá se mi, že by se uvnitř svítilo.“

„Je tam tma,“ řekl Holmes. „Vidím ale záblesk světla v tom okénku vedle dveří.“

„Á, to je domovnícký byt. Bydlí tam stará paní Bernstonová. Ta nám všechno poví. Měli byste tu snad ale chvíli počkat, poněvadž neví, že jsme tu, a mohli bychom ji zbytečně vyděsit, kdybychom k ní vpadli všichni najednou. Hrome ale - pst! - co je tohle?“

Zvedl lucernu a ruka se mu třásla tak, že se kruhy světla kolem nás začaly míhat a vířit. Slečna Morstanová sevřela mé zápěstí a všichni jsme zůstali stát s bušícími srdci. Napjatě jsme naslouchali. Z velkého černého domu zazněl do tiché noci nesmírně smutný, žalostivý zvuk, plačtivý nářek, přerývané kvílení zděšené ženy.

„To je paní Bernstonová,“ řekl Sholto. „Jiná žena v domě není. Počkejte tu. Za moment jsem zpátky.“

Rozběhl se ke dveřím a tím svým zvláštním způsobem na ně zabušil. Viděli jsme, že mu otevřela vysoká stařena, radostí celá bez sebe, jakmile jej spatřila.

„Och, pane Thaddeusi, jsem tak ráda, že jste přišel! Tak ráda, že jste přišel, pane Thaddeusi!“

Slyšeli jsme mnohonásobné projevy její radosti, dokud se dveře nezavřely a hlas nezanikl v tlumeném monotónním drmolení.

Náš průvodce nám ponechal lucernu. Holmes s ní pomalu zakroužil kolem sebe a pronikavě se zahleděl na dům a na velké hromady hlíny, zavalující celé okolí. Stáli jsme se slečnou Morstanovou vedle sebe a její ruka vklouzla do mé dlaně. Láska je zázračná a jemná věc. Do dnešního dne jsme se nikdy neviděli, nepadlo mezi námi jediné slůvko, nikdy jsme si nevyměnili jediný pohled svědčící o náklonnosti, a přesto teď, ve chvíli nebezpečí, naše ruce instinktivně hledaly jedna druhou. Později jsem se tomu divil, ale tehdy mi připadalo docela přirozené vyjít jí tímto způsobem vstříc, a také ona mi pak často vyprávěla, že se ke mně o pomoc a ochranu obrátila zcela bezděčně. A tak jsme tam stáli a drželi se za

ruce jako dvě děti a v našich srdcích byl mír, navzdory všem těm temným okolnostem, které nás obklopovaly.

„Tohle je ale podivné místo!“ řekla a rozhlédla se kolem sebe.

„Vypadá to, jako by si tu dali dostaveníčko krtci z celé Anglie. Něco podobného jsem viděl na svahu jednoho kopce u Ballaratu, kde pracovali zlatokopové.“

„A pohnutky byly stejné,“ řekl Holmes. „To, co vidíte, jsou stopy po těch, kteří tu hledali poklad. Nezapomínejte, že po něm pátrali šest let. Žádný div, že to tu kolem vypadá jak někde na šterkovišti.“

V tom okamžiku se dveře domu rozlétly dokořán a vyběhl z nich Thaddeus Sholto s rozpřaženými rukama a hrůzou v očích.

„S Bartholomewem něco není v pořádku!“ křičel. „Hrůza mě obchází. Tohle není nic pro moje nervy.“

Opravdu téměř plakal strachy a v nervózní, slabošské tváři, vykukující z velikého astrachánového límce, měl bezradný, prosebný výraz vystrašeného dítěte.

„Pojďme do domu,“ řekl Holmes ostře a rozhodně, jak mívával ve zvyku.

„Pojďte, prosím vás, pojďte!“ žadonil Thaddeus Sholto. „Já si vážně netroufám dávat nějaké příkazy.“

Šli jsme všichni za ním do bytu domovnice, který byl po levé straně chodby. Stařena přecházela sem tam a vypadala znepokojeně, ba ustrašeně, zalamovala si prsty, ale zdálo se, že pohled slečny Morstanové ji poněkud uklidnil.

„Zaplať pánbůh za tu vaši milou a klidnou tvářinku!“ zvolala s hysterickým vzlykotem. „Dělá mi dobře, když vás vidím. Já jsem dneska tolik zkusila!“

Naše společnice ji pohladila po hubené, upracované ruce a zamumlala pár laskavých, s ženskou konejšivostí pronesených slůvek, po nichž se do stařeniny bezbarvé tváře opět vrátila krev.

„Pan se zamkl u sebe v pokoji a přestal mi odpovídat,“ vysvětlovala. „Čekala jsem celý den, kdy se ozve, poněvadž mívá ve zvyku uzavírat se do samoty častěji, ale asi před hodinou mě přepadly obavy, že s ním něco není v pořádku, a tak jsem šla nahoru

a nakoukla klíčovou dírkou. Musíte jít nahoru, pane Thaddeusi - musíte jít nahoru a podívat se sám. Vídávala jsem pana Bartholomeva Sholta v radostech i starostech celých deset let, ale nikdy jsem ho neviděla tvářit se tak jako teď.“

Sherlock Holmes uchopil lucernu a šel napřed, neboť Thaddeus Sholto strachy drkotal zuby. Byl v takovém šoku, že jsem se cestou po schodech do něho musel zavěsit a vést ho, poněvadž se pod ním třásla kolena. Holmes dvakrát vytáhl z kapsy lupu a pozorně zkoumal jakési stopy na koberci z kokosových vláken, které mi připadaly jen jako pouhé šmouhy prachu. Vystupoval po schodišti pomalu, krok za krokem, s lucernou až u země, a vrhal pronikavé pohledy vpravo i vlevo. Slečna Morstanová zůstala u vyděšené domovnice.

Třetí zákrut schodů končil poměrně dlouhou rovnou chodbou, v níž po pravé ruce visel indický koberec s nějakým velkým vytkaným obrazem a do které vedly zleva troje dveře. Holmes postupoval chodbou pořád stejně pomalu a metodicky. Drželi jsme se mu v patách a naše dlouhé černé stíny se dloužily dozadu do chodby. Cílem naší cesty byly třetí dveře. Holmes zaťukal, ale nedostal žádnou odpověď. Pokusil se tedy zmáčknout kliku a otevřít dveře násilím. Byly však zevnitř zavřeny na širokou a pevnou zástrčku, jak jsme zjistili, když jsme k nim zvedli lucernu. Klíčem bylo sice otočeno, ale přesto nevyplňoval celou klíčovou díрку. Sherlock Holmes se k ní sklonil, ale okamžitě se znova narovnal a s hvízdnutím se nadechl.

„V tomhle je nějaký ďábelský trik, Watsoně,“ řekl a byl tak rozčilený, jak jsem ho ještě nikdy neviděl. „Co tomu říkáte?“

Skrčil jsem se ke klíčové dírce a s hrůzou jsem ucouvl. Do místnosti dopadal svit měsíce a osvětloval ji matnou, rozptýlenou září. Jakoby zavěšena ve vzduchu - neboť vše pod ní bylo ponořeno do stínu - zírala přímo na mě tvář našeho společníka Thaddeuse. Táž vysoká lesklá lebka, vroubená týmž věnečkem zrzavých vlasů, týž bezkrevný obličej. Rysy však zkrivil děsivý úsměv, strnuly v nepřírozeném šklebu, který v té tiché a měsícem ozářené místnosti

drásal nervy hůř, než kdyby se ten člověk kabonil a mračil. Tvář se podobala tváři našeho malého přítele tak nápadně, že jsem se ohlédl, abych se ubezpečil, zda je vskutku s námi. Potom jsem si ale uvědomil, že nám říkal, že jsou s bratrem dvojčata.

„Hruža!“ řekl jsem Holmesovi. „Co budeme dělat?“

„Musíme vylomit dveře,“ řekl a vrhl se na ně celou vahou těla.

Dveře zapraštěly a zaskřípěly, ale nepovolily. Spojenými silami jsme se do nich opřeli znova a tentokrát s náhlým lupnutím praskly a my jsme se octli v pokoji Bartholomewa Sholta.

Místnost byla zařízena jako chemická laboratoř. U zdi naproti dveřím stála dvojitá řada lahvíček se zabroušenými zátkami a stůl byl přeplněn Bunsenovými hořáky, zkumavkami a retortami. V rozích stály nádoby s kyselinou v proutěných koších. Jedna z nich zřejmě praskla nebo měla trhlinu, poněvadž z ní vytékal pramínek temně zbarvené tekutiny a vzduch byl prosycen podivně štiplavým, dehtovým zápachem. U jedné zdi stál žebříček, kolem něho se povalovaly kusy latí a omítky a ve stropě nad ním se černal otvor dost velký na to, aby jím člověk prolezl. Pod žebříčkem bylo nedbale pohozeno dlouhé lano.

U stolu na obyčejné židli s dřevěnými opěradly seděl pán domu, celý zhroucený, s hlavou pokleslou na levé rameno a s tím přízračným, nevyzpytatelným šklebem ve tváři. Byl ztuhlý a studený, zřejmě už byl mrtev několik hodin. Zdálo se mi, že nejen rysy ve tváři, ale i všechny údy má zkřivené a pokroucené tím nejfantastičtějším způsobem. Na stole u jeho ruky ležel podivný instrument - hnědá, jemně žilkovaná hůl s jakousi kamennou hlavicí připomínající kladivo a neuměle přivázanou silným provazem. Vedle ležel list papíru vytržený ze zápisníku, na kterém bylo načmáráno pár slov. Holmes jej přelétl očima a pak mi papír podal.

„Podívejte se,“ řekl a významně povytáhl obočí.

Posvítíl jsem si lucernou a četl jsem s mrazením v zádech: Podpis čtyř.

„Propánajána, co tohle všechno znamená?“ zeptal jsem se.

„Že to je vražda,“ řekl a sklonil se nad mrtvým. „Och! To jsem čekal. Podívejte se sem!“

Ukázal na cosi, co vypadalo jako dlouhý, tmavý trn, vbodnutý do kůže mrtvého právě nad uchem.

„To vypadá jako trn,“ řekl jsem.

„Také že to je trn. Můžete jej vytáhnout. Ale opatrně - je otrávený.“

Vzal jsem trn mezi ukazováček a palec. Vyklouzl z kůže tak hladce, že po něm málem nezůstala ani stopa a místo vpichu prozrazovala jenom nepatrná kapička krve.

„Pro mne je to neřešitelná záhada,“ řekl jsem. „A místo aby se vyjasňovala, je ta věc čím dál temnější.“

„Naopak,“ odpověděl Holmes, „každým okamžikem je to jasnější. Potřebuji do řetězu událostí už jen pár chybějících článků, aby celý případ byl kompletní a souvislý.“

Od chvíle, kdy jsme vstoupili do pokoje, téměř jsme zapomněli na našeho průvodce. Stál dosud ve dveřích - hotový obraz hrůzy - spíнал ruce a tiše sténal. Pojednou však ze sebe vyrazil pronikavý, rozhořčený výkřik.

„Poklad je pryč!“ zvolal. „Uloupili mu poklad! Tohle je ta díra, kterou jsme sem poklad spustili. Pomáhal jsem mu s tím! Byl jsem poslední, kdo ho viděl. Včera večer jsem odtud odcházel, a když jsem šel dolů po schodech, slyšel jsem ho, jak zamyká dveře.“

„V kolik hodin to bylo?“

„V deset. A teď je mrtvý, a až zavoláme policii, budou mě podezírat, že v tom mám prsty. No ovšem, podezření docela jistě padne na mě. Vy si to ale doufám nemyslíte, pánové? Nemůžete si přece myslet, že jsem to spáchal já! Přece bych vás sem nevodil, kdybych to udělal! Kristepane! Já se z toho zblázním!“

Rozhazoval rukama a nepřičetně dupal v záchvatu jakési křečovitě zuřivosti.

„Nemáte důvod k obavám, pane Sholto,“ řekl Holmes vlídně a položil mu ruku na rameno, „poslechněte mé rady, jeďte na komisařství a ohlaste celou věc policii. Nabídněte jim veškerou

pomoc, kterou jim můžete poskytnout. Počkáme tu, dokud se nevrátíte.“

Mužík ho poslechl jako ve snách a slyšeli jsme, jak vrávorá dolů po schodech a jeho kroky zanikají ve tmě.

VI - Sherlock Holmes podává důkaz

„A teď, Watsoně,“ řekl Holmes a zamnul si ruce, „máme půlhodinku pro sebe. Musíme jí dobře využít. Jak jsem vám už řekl, případ je pro mne téměř uzavřen. Byla by však chyba podléhat přílišné sebedůvěře. Teď se to zdá jednoduché, ale pod tím vším se může skrývat ještě něco jiného.“

„Vám se to zdá jednoduché!“ vybuchl jsem.

„Ovšem,“ řekl s výrazem profesora medicíny přednášejícího na fakultě studentům. „Sedněte si prosím tamhle do kouta, aby vaše stopy případně nezkomplikovaly vyšetřování. A teď do práce! Předně: jak se sem ti lidé dostali a jak se dostali odtud? Dveře od včerejšího večera nikdo neotevřel. Jak to vypadá s oknem?“ Přistoupil k oknu s lucernou v ruce a chvílemi něco zabručel o tom, co zjistil, ale adresoval ty poznámky spíš sobě než mně. „Okno je zavřeno zevnitř. Okenní rám je pevný. Žádné panty po straně nejsou. Tak si je tedy otevřeme. Poblíž nikde žádná okapová roura. Střecha jo mimo dosah. A přesto sem ten člověk vlezl oknem. Včera v noci trochu pršelo. Tady je v plísni na okenním pražci otisk nohy. A tady je kulatá blátivá stopa a tady na podlaze další a tady na stole ještě jedna. Podívejte se sem, Watsoně! Tohle je opravdu perfektní důkaz.“

Podíval jsem se na zřetelně vytlačené kroužky bláta.

„To ale není stopa lidské nohy,“ řekl jsem.

„Pro nás to ale má mnohem větší cenu. Je to totiž otisk dřevěné protézy. Tady na okenním pražci je otisk podrážky těžké boty se širokou podkůvkou na podpatku a vedle ní je stopa po protéze.“

„To znamená, že ten člověk měl dřevěnou nohu.“

„Přesně tak. Ale byl tu ještě někdo další - velice šikovný a schopný pomocník. Dokázal byste se vyškrábat na tu zeď, doktore?“

Vykoukl jsem z otevřeného okna. Měsíc stále ještě jasně osvětloval tenhle roh domu. Byli jsme dobrých šedesát stop nad

zemí a ať jsem se díval sebelíp, neuviděl jsem sebemenší oporu pro nohu, ba ani žádnou trhlinu v cihlové zdi.

„To je naprosto nemožné,“ odpověděl jsem.

„Bez pomoci jistě. Předpokládejme však, že máte tady nahoře přítele, který vám hodí dolů tohle kvalitní a silné lano, které tu vidím v koutě, a připevní jeden konec k tomuhle velkému háku ve zdi. Potom, aspoň si myslím, byste dokázal vylézt nahoru i s dřevěnou nohou, kdybyste byl jen trochu zdatný. Odejít byste ovšem mohl stejným způsobem a váš pomocník by mohl vtáhnout lano nahoru, odvázat je z háku, zavřít okno, zajistit je zástrčkou zevnitř a uniknout stejnou cestou, kterou původně přišel. Mimochodem lze ještě poznamenat,“ pokračoval a ohmatával lano, „že náš přítelíček s dřevěnou nohou, ačkoli uměl docela dobře šplhat, rozhodně nebyl námořník z povolání. Neměl totiž ani trochu mozolnaté ruce. S pomocí lupy tu vidím nejednu krvavou skvrnku a směrem ke konci lana jich přibývá, z čehož usuzuji, že sklouzl po laně dolů tak rychle, že si sedřel kůži z dlaní.“

„To je všechno pěkné,“ řekl jsem, „ale zatemňuje to celou tu věc ještě víc než dřív. Jak to vlastně je s tím záhadným pomocníkem? Jak se mohl dostat do pokoje?“

„Ano, ten pomocník je problém!“ opakoval Holmes zamyšleně. „A přitom to podle některých vlastností musel být nesporně zajímavý člověk. On vlastně povznáší celý tenhle případ z rámce všednosti. Řekl bych, že tenhle pomocník bude zaznamenán v análech kriminality naší země jako něco zcela originálního, něco, co tu ještě nebylo - ačkoli podobné případy jsou známy z Indie, a jestli mě paměť neklame, tedy i ze Senegambie.“

„Jak se sem ale dostal?“ opakoval jsem. „Dveře jsou zamčené, okno je nepřístupné. Prolezl snad komínem?“

„Otvor v krbu je příliš malý,“ odpověděl. „O téhle možnosti jsem už uvažoval.“

„Tak jak tedy?“ naléhal jsem.

„Proč se tak zdráháte použít mého návodu?“ řekl a potřásl hlavou. „Kolikrát jsem vám už říkal, že když vyloučíme všechno

nemožné, pak to, co zůstane, ať je to cokoli a jakkoli nepravděpodobné, musí být pravda? Víme, že nepřišel dveřmi, oknem ani komínem. Víme také, že nemohl být schovaný v pokoji, poněvadž tady se nikde ukrýt nelze. Kudy tedy mohl přijít?”

„Přišel tou dírou ve stropě!“ zvolal jsem.

„Ovšem. Musel - poněvadž jinudy to nešlo. Budete-li tak laskav a podržíte mi lucernu, rozšíříme okruh pátrání do místnosti nad námi - do té tajné komory, v níž byl poklad nalezen.“

Vylezl po žebříčku, zachytil se jednou rukou trámů a vyhoupl se do podkrovní. Potom se leže na břicho natáhl dolů pro lucernu a držel ji, zatímco já jsem lezl za ním.

Komora, ve které jsme se octli, byla asi deset stop dlouhá a šest stop široká. Podlahu tvořily trámy krovu, mezi nimiž byly tenké omítnuté laťky, takže při chůzi člověk našlapoval z jednoho trámu na druhý. Strop se příkře zvedal k hřebenu střechy a zřejmě byl tvarem přizpůsoben jejímu vnějšímu profilu. Nebylo tu vůbec žádné zařízení a prach nashromážděný za mnoho let ležel na podlaze v husté vrstvě.

„Tady to je, podívejte se,“ řekl Sherlock Holmes a opřel se rukou o šikmou stěnu. „Sklápěcí dvířka, která vedou na střechu. Stačí je nadzvednout a jsme na střeše, která se v mírném úhlu svažuje. Tohle je cesta, kterou muž číslo jedna přišel. Podívejme se ještě, zda bychom nenašli nějaké další stopy, které by nám ho blíže charakterizovaly.“

Přidržel lucernu až u podlahy a spatřil jsem, jak se tu noc už podruhé jeho obličejem mihl výraz překvapení a údivu. Ale i mně ztuhla krev v žilách, jakmile jsem uviděl to, co on. Podlaha byla hustě poseta stopami bosých nohou - jasnými, dobře otištěnými a nerozmazanými, ale o dobrou polovinu menšími než chodidlo dospělého člověka.

„Holmesi,“ zašeptal jsem, „tu strašlivou věc spáchalo dítě.“

V okamžiku se znova ovládl.

„Na chvíličku mě to vyvedlo z konceptu,“ řekl, „ale není na tom nic nadpřirozeného. Trochu mi vynechala paměť, poněvadž tohle jsem mohl předvídat. Tady už se nedá nic víc zjistit. Pojdme dolů.“

„Jakou ale máte teorii, pokud jde o ty stopy?“ zeptal jsem se nedočkavě, když jsme se opět vrátili do dolní místnosti.

„Milý Watsone, pokuste se o malou analýzu sám,“ řekl s nádechem netrpělivosti. „Znáte moje metody. Aplikujte je a bude poučné porovnat výsledky.“

„Nenapadá mě nic, co by odpovídalo faktům, která dosud známe,“ řekl jsem.

„Brzo vám to bude zcela jasné,“ prohlásil jakoby mimochodem. „Myslím, že už tu pro nás nic důležitého není, ale přesto se ještě porozhlédnu.“

Znova vytáhl lupu a pásmový metr a po kolenou prolezl celou místnost - měřil, porovnával a zkoumal. Dlouhý nos měl pouhých pár centimetrů od prkenné podlahy a jasné oči, připomínající svou zapadlostí oči nějakého ptáka, mu jenom zářily. Jeho pohyby byly tak čilé, tiché a kradmé jak pohyby cvičeného ohaře, čenichajícího po stopě, že mě napadlo, jak strašlivý zločinec by se z něho stal, kdyby obrátil svou energii a své vědomosti proti zákonu, místo aby je vynakládal na jeho obranu. Slídil po podlaze a stále si pro sebe cosi mumlal, až pojednou radostně vykřikl.

„Máme opravdu štěstí,“ řekl. „Teď už bychom neměli mít větší potíže. Náš muž číslo jedna měl tu smůlu, že šlápl do kreozotu. Na kraji louže té ohavně páchnoucí tekutiny můžete ještě vidět otisk jeho malé nohy. Jen se podívejte, demižón se rozbil a kreozot vytekl.“

„A co z toho?“ zeptal jsem se.

„Jen tolik, že už nám neunikne, toť vše,“ řekl Holmes. „Vím o psu, který tuhle stopu dokáže sledovat třeba na konec světa. Když psí smečka dokáže jít po zápachu herinka taženého po zemi přes cele hrabství, jak daleko dokáže sledovat speciálně vycvičený pes pach tak výrazný, jako je tenhle? To je tak jednoduché jako

trojčlenka. Odpověď nám poví, že ... Ale co to slyším? Zplnomocnění reprezentanti zákona už jsou tu!“

Z přízemí bylo slyšet těžké kroky a změř hlučných hlasů; zároveň bouchla domovní vrata.

„Než sem přijdou,“ řekl Holmes, „sáhněte si prosím na paži a na nohu toho nešťastníka. Co cítíte?“

„Svaly jsou ztuhle jak prkno,“ odpověděl jsem.

„Přesně tak. Jsou staženy mimořádnou křečí, což je něco docela jiného než normální *rigor mortis*. Připočteme-li k tomu tu zkřivenou tvář, ten hippokratovský úsměv neboli *risus sardonicus*, jak to nazývali staří spisovatelé, k jakému závěru vás to přivádí?“

„Příčinou smrti bylo působení nějakého vysoce účinného rostlinného alkaloidu,“ odpověděl jsem, „nějaké strychninové látky, která je s to vyvolat tetanus.“

„To mě napadlo, když jsem spatřil ty stažené svaly ve tváři. Jakmile jsme vnikli do pokoje, hned jsem začal pátrat po tom, jak byl jed do organismu vpraven. Viděl jste, že jsem objevil ten trn, který mu někdo vbodl nebo vstřelil do kůže holé lebky. Nebylo k tomu třeba velké síly. Všiml jste si možná, že ranka byla v části hlavy otočené směrem k díře ve stropě, když ještě ten člověk seděl zpřímá na židli. A teď se podívejme na ten trn.“

Opatrně jsem trn sebral a podržel jej pod světlem lucerny. Byl dlouhý, ostrý a černý. U hrotu se leskl, jako by na něm byla přischlá nějaká klovatina. Tupý konec byl seříznutý a zakulacený nožem.

„Myslíte, že tenhle trn pochází z Anglie?“ zeptal se.

„Určitě ne.“

„Když máte všechny tyhle údaje, měl byste dospět ke správnému závěru. Policie už je ale tady a pomocné sbory by měly začít troubit na ústup.“

Ještě ani nedomluvil a kroky blížící se chodbou zazněly hlasitěji a do pokoje těžkopádně a hřmotně vpochodoval statný, zavalitý muž v šedých šatech. Měl červený, krevnatý obličej s velice malýma, jiskřivýma očima, které čile vykukovaly z mohutných a jakoby

napuchlých polštářkovitých tváří. Hned za ním šel policejní inspektor v uniformě a stále ještě rozklepaný Thaddeus Sholto.

„Tak tady to máme!“ zvolal tlumeným, ale drsným hlasem. „Tady máme tu nádheru! Proboha, kde se tu vzali všichni tihle lidé? Na mou duši, v tomhle domě se to jen hemží jako v králíkárně!“

„Určitě se na mne rozpomenete, pane Athelneyi Jonesi,“ řekl Holmes klidně.

„No ovšem, ovšemže!“ zafuněl. „Vy jste přece pan Sherlock Holmes. Teoretik. Abych si na vás nevzpomínal! Nikdy nezapomenu, jak jste nám přednášel o příčinách, závěrech a následcích v případě té krádeže šperků v Bishopsgatu. Skutečně jste nás tehdy přivedl na správnou stopu, ale jistě dnes připustíte, že to spíš byla šťastná náhoda než dobrá vyšetřovací metoda.“

„Byla to jen ukázka velice jednoduché úvahy.“

„Ale jděte! Nikdy se nestydíte kápnout božskou. Co se ale vlastně stalo tady? Taková šeredná záležitost! Jenže tohle jsou tvrdá fakta - pro žádnou teorii tu není místo. Ještě štěstí, že jsem byl náhodou zrovna v Norwoodu, vyšetřoval jsem tam jiný případ. Když mě uvědomili, byl jsem už na nádraží. Co soudíte o příčinách smrti toho člověka?“

„Och, to je sotva případ, nad nímž bych mohl teoretizovat,“ řekl Holmes suše.

„Ale ne, to zas ne. Přece jen se nedá popřít, že jste občas trefil hřebík na hlavičku. No tohle! Dveře byly zamčené, to je mi jasné. Šperky v ceně půl miliónu jsou pryč. A jak to vypadalo s oknem?“

„Bylo zavřené, ale na pražci zůstaly stopy nohou.“

„No jo, no jo ... Když ale bylo zavřené, nemají ty stopy s touhle záležitostí nic společného. To dá zdravý rozum. Ten člověk mohl zemřít na nějaký záchvat - aha, jenže se zase ztratily ty šperky. Počkat! Mám teorii. Taky mě občas osvítí duch svatý. Jděte ale prosím na chvílku ven, seržante, a vy také, pane Sholto. Váš přítel tu může zůstat. Co o tom soudíte, Holmesi? Sholto se nám sám přiznal, že tu byl včera večer u bratra na návštěvě. Bratr zemřel na nějaký

záchvat a Thaddeus Sholto pak pěkně odpochoval i s pokladem! Co tomu říkáte?“

„Že potom náš nebožtík s největší pravděpodobností musel vstát a zamknout zevnitř dveře.“

„Hm, v tomhle punktu to kulhá. Musím na to jít selským rozumem. Tenhle ten Thaddeus byl jeho bratr; došlo tu k hádce: to je vše, co víme. Bratr Bartholomew je po smrti a šperky zmizely. Bartholomewa nikdo neviděl od chvíle, kdy jej Thaddeus opustil. Jeho postel je netknutá, nikdo v ní nespál. Thaddeus je zřejmě s nervy na dně. Vypadá - no ... Ne zrovna dvakrát roztomile. Oprádám Thaddeuse pavučinou podezření, chápete? Začíná se kolem něho stahovat síť.“

„Nejste dosud seznámen se všemi fakty,“ řekl Holmes. „Tahle tříška, o níž mám veškeré důvody domnívat se, že je otrávená, trčela z nebožtíkovy hlavy, tady je po ní ještě stopa na kůži: na stole byl tenhle popsáný lístek a vedle něho ležel tenhle velice podivný instrument s kamennou hlavicí. Jak to všechno zapadá do vaší teorie?“

„V každém ohledu ji to potvrzuje,“ řekl tlustý detektiv pompézně. „Dům je plný exotických indických předmětů. Ten instrument sem přinesl Thaddeus, a jestliže je ta tříška otrávená, mohl jí k vraždě stejně dobře použít Thaddeus jako někdo jiný. Ten lístek, to je nějaký hokuspokus - možná falešná stopa nebo něco takového. Zbývá jediná otázka - jak vrah odešel? Ale ovšem - ve stropě je přece díra.“

S neobyčejnou vehemencí - vezme-li se v úvahu jeho objem - vydrápal se po žebříku a vsoukal se do podkroví. Hned poté jsme uslyšeli jeho hlas, radostně provolávající, že našel sklápěcí dvířka ve střeše.

„Možná že na něco přijde,“ poznamenal Holmes krče rameny, „čas od času mu v hlavě přece jen přeskočí jiskřička zdravého rozumu. *Il n'y a pas des sots si incommodes que ceux qui ont de l'esprit!*“

„Tak vidíte!“ řekl Athelney Jones, když se znovu objevil na žebříku, „fakta jsou nakonec přece jen lepší než teorie. Můj názor na

cely případ jen potvrdila. Jsou tam sklápěcí dvířka, kterými se dá vlézt na střechu, a jsou trochu pootevřená.“

„Ta jsem otevřel já.“

„Ach tak? Vy jste si jich tedy už všiml?“ Zdál se z toho objevu poněkud schlíplý. „Ať si jich ostatně všiml kdokoli, ukazují nám, kudy se náš muž dostal odtud. Seržante!“

„Prosím, pane,“ ozvalo se z chodby.

„Požádejte pana Sholta, aby sem přišel. - Pane Sholto, mám povinnost upozornit vás, že cokoli od této chvíle řeknete, může být použito proti vám. Jménem královny vás zatýkám jako podezřelého z vraždy vašeho bratra.“

„Tak to vidíte! Neříkal jsem vám to?“ zvolal nebohý mužík, začal spínat ruce a střídavě hleděl hned na jednoho, hned na druhého z nás.

„Netrapte se kvůli tomu, pane Sholto,“ řekl Holmes, „mohu snadno prokázat, že jste nevinen.“

„Neslibujte nemožné, pane Teoretiku, neslibujte nemožné!“ poškleboval se detektiv. „Jen aby to nebylo obtížnější, než si myslíte.“

„Nejenže prokážu jeho nevinu, pane Jonesi, ale dokonce vám gratis jako malý dárek poskytnu jméno a popis jednoho ze dvou mužů, kteří byli v tomhle pokoji včera večer. Všechno mě opravňuje k víře, že se ten člověk jmenuje Jonathan Small. Je to člověk téměř negramotný, malý a mrštný, chybí mu pravá noha a nosí dřevěnou protézu, která je na vnitřní straně omlétá. Na levé botě má hrubou, hranatou podrážku a na podpatku kulatou podkůvku. Je asi ve středních letech, hodně opálený od sluníčka a ... je to bývalý trestanec. Těch pár údajů by vám snad mohlo být ku prospěchu, připojíte-li k nim skutečnost, že mu na dlani chybí veliký kus kůže. Ten druhý muž - - -“

„Co s ním je, s tím druhým mužem?“ zeptal se Athelney Jones ironicky, přesto však - jak jsem viděl - překvapen přesností Holmesových informací.

„To je vskutku záhadná osoba,“ řekl Sherlock Holmes a otočil se na podpatku. „Doufám, že budu mít zanedlouho čest vám tu dvojici představit. Na slovíčko, Watsone.“

Odvedl mě na chodbu až ke schodišti.

„Tahle nečekaná událost,“ řekl, „způsobila, že jsme úplně pustili ze zřetele původní účel naší návštěvy.“

„Právě jsem si to také myslel,“ odpověděl jsem. „Nemůžeme slečnu Morstanovou déle zdržovat v tomhle nešťastném domě.“

„Správně. Musíte ji doprovodit domů. Bydlí u paní Forresterové v Lower Camberwellu, takže to odtud není příliš daleko. Počkám tu na vás, dokud se sem nevrátíte. Nebo jste snad příliš unaven?“

„Co vás to napadá! V žádném případě bych nedokázal usnout, dokud se o téhle fantastické záležitosti nedovím další podrobnosti. Viděl jsem už v životě leccos neutěšeného, ale přiznám se vám, že dnes večer následovala ta podivná překvapení tak rychle za sebou, že z toho mám dočista pocuchané nervy. Přesto bych rád přišel celé té věci na kloub společně s vámi, když už jsem byl při tom až doteďka.“

„Vaše přítomnost mi neobyčejně pomůže,“ odpověděl. „Budeme na případu pracovat na svou vlastní pěst a přítele Jonese necháme, ať se raduje z nesmyslů, které si ještě vykonstruuje. Až doprovodíte slečnu Morstanovou, mohl byste zajet do Pinchin Lane číslo 3. Je to v Lambethu, až dole u vody. Ve třetím domě vpravo bydlí nějaký Sherman, vycpávač ptáků. Za výkladem má lasičku, která drží mladého králíčka. Zaklepejte na starého Shermana, pozdravujte ho ode mne a řekněte mu, že potřebuji Tobyho, hned teď. A toho Tobyho přivezte v kočáře s sebou.“

„To je pes, že?“

„Ano, prapodivný kříženec, ale má fantasticky vyvinutý čich. Pomoci Tobyho si cením víc než pomocí všech detektivů z celého Londýna.“

„Tak ho tedy přivezu,“ řekl jsem. „Teď je hodina s půlnoci. Seženu-li čerstvého koně, mohl bych být zpátky někdy před třetí.“

„A já se zatím,“ řekl Holmes, „podívám, jestli bych se ještě něco nedověděl od paní Bernstonové a od toho indického sluhy, který spí ve vedlejší podkrovní světnici, jak mi řekl pan Thaddeus. Pak budu studovat metody velkého Jonese a poslouchat jeho nepřiliš vybrané špičkování. Wir sind gewohnt dass die Menschen verhöhnen was sie nicht verstehen. Starý Goethe to vyjádřil pregnantně jako vždy.“

VII - Epizoda se sudem

Odvezl jsem slečnu Morstanovou domů v drožce, ve které přijela policie. S andělskou trpělivostí, jíž jsou schopny jen ženy, překonávala všechny obtížné situace s klidnou tváří tak dlouho, dokud byl nablízku někdo slabší než ona, kdo potřeboval její útěchy - našel jsem ji věcnou a vyrovnanou po boku vyděšené domovnice. V drožce však se o ni nejprve pokusily mdloby a pak propukla v usedavý pláč - tak neblaze na ni zapůsobila dobrodružství této noci. Později mi vyprávěla, že jsem jí během cesty připadal neuvěřitelně nezúčastněný a vzdálený. Stěží také mohla tušit, jaký zápas se odehrává v mé hrudi, či úsilí, které jsem musel vynakládat, abych se ovládl. Mé sympatie a láska bezděčně mířily k ní, tak jako předtím v zahradě má ruka. Cítil jsem, že za celá léta všedního života bych nedokázal poznat její líbeznou, statečnou povahu tak dobře, jak mi to umožnil tenhle jediný den, plný podivných zážitků. Pomyšlení na dvě okolnosti však působilo, že mi slova náklonnosti mrzla na rtech: byla slabá a bezmocná, v duševním i nervovém šoku. Vnucovat se jí se svou láskou v takové chvíli znamenalo by zneužívat její bezbrannosti. A co horšího: byla bohatá. Dospěje-li Holmesovo pátrání k úspěšnému konci, stane se z ní bohatá dědička. Bylo by poctivé a čestné, aby doktůrek s poloviční gáží zneužíval seznámení, k němuž došlo čirou náhodou? Nepokládala by mě za prachsprostého hejska, který se chápe první příležitosti? Nedokázal jsem podstoupit riziko, že by ji něco takového mohlo vůbec napadnout! Poklad z Agry mezi nás navršil nepřekročitelnou přehradu.

Byly už skoro dvě hodiny po půlnoci, když jsme dorazili k domu paní Forresterové. Služebnictvo už dávno spalo, ale paní Forresterová se do té míry zajímala o podivnou zprávu, kterou slečna Morstanová obdržela, že dosud bděla a čekala na její návrat. Dveře nám otevřela sama - příjemná dáma ve středních letech - a potěšilo mě, když jsem viděl, s jakou něhou objala slečnu

Morstanovou kolem pasu a jak mateřským hlasem ji uvítala. Zřejmě tu nebyla jen placenou služebnicí, ale milou a váženou přítelkyní. Slečna Morstanová mě představila a paní Forresterová mě pozvala dál a požádala, abych jí pověděl o našich dobrodružstvích. Vysvětlil jsem jí však, jak důležité poslání mě ještě čeká, a přislíbil, že ji navštívím a zpravím o všem, co se nám při budoucím pátrání podaří objasnit. Když jsem odjížděl, ještě jsem se ohlédl a dodnes se mi zdá, že vidím na schodech před domem ty dvě půvabné, do sebe zavěšené postavičky, pootevřené dveře, světlo z lampy prosvítající barevným sklem, barometr a lesklé tyče přidržující koberce. I v takovém letmém pohledu na poklidný anglický domov bylo cosi uklidňujícího uprostřed té divoké a temné aféry, která nás vtáhla do svého víru.

Čím víc jsem přemýšlel o tom, co se stalo, tím ztřeštěnější a nesrozumitelnější mi to připadalo. Znova jsem si v duchu rekonstruoval celý ten řetěz mimořádných událostí, když mě drožka drkotavě odvážela tichými ulicemi, ozářenými plynovými lampami. Problém, před nímž jsme stáli na počátku, byl nyní uspokojivě objasněn. Smrt kapitána Morstana, zásilky perel, oznámení v novinách, dopis - všechny tyto události se nám už podařilo vysvětlit. Přivedly nás však pouze k hlubší a mnohem tragičtější záhadě. Indický poklad, zvláštní plánek nalezený v Morstanových zavazadlech, podivná kulisa, v níž došlo k smrti majora Sholta, nové objevení pokladu, jemuž vzápětí následovalo zavraždění toho, kdo jej objevil, vskutku neslýchané průvodní okolnosti zločinu, stopy nohou, podivuhodné zbraně, slova na lístku, totožná se slovy z plánku kapitána Morstana - to byl opravdu hotový labyrint, který by mohl člověka obdařeného menšími schopnostmi než můj spolubydlící přivést k zoufalství dřív, než by se z něho dokázal vymotat.

Pinchin Lane je řada poschod'ových cihlových domků s padající omítkou - dole v Lambethu. Klepal jsem na dveře domku číslo tři hezkou chvíli, než se uvnitř vůbec něco pohnulo. Konečně však za záclonou zablikala svíčka a z horního okna vykoukla čísi tvář.

„Koukej táhnout, vobejdo vožralej,“ řekla ta tvář. „Esi mi tu nepřestaneš dělat ten kravál, votevřu boudy a pustím na tebe všech třiáctýřicet čoklů!“

„Stačí, když pustíte jednoho - kvůli tomu jsem totiž přišel,“ řekl jsem.

„Koukej zmizet!“ zavřeštěl hlas. „Nebo hergot - mám tady v tomhle pytlí zmiji a hodím ti ji na makovici, esi nevodprejskneš!“

„Já chci ale psa,“ zvolal jsem.

„Nebudu se s tebou bavit!“ zařval pan Sherman. „Dej si hrome bacha: počítám do tří a pak ti ta zmije přistane na šišce.“

„Sherlock Holmes - - -“ spustil jsem; to jméno ale mělo kouzelný účinek, poněvadž okno se okamžitě zaklaplo a v minutě spadla z dveří závora a otevřely se. Pan Sherman byl vytáhlý, hubený stařec se shrbenými rameny, žilnatým krkem a modrými brýlemi.

„Přítel Sherlocka Holmese je mi vždy vítanej,“ řekl. „Račte dál, pane. K tomuhle jezevci nechod'te moc blízko, on totiž kouše. Jedeš, jedeš, darebáku! Snad by ses nechtěl do pána zahryznout?“ Těmito slovy pokáral hranostaje, který vystrkoval zlomyslnou hlavu s červenýma očkama mezi pruty klece. „A tohohle si nevěšmejte, pane, to je jen slepejš. Není jedovatej, a tak ho nechávám, ať se plazí po bytě, poněvadž chytá hmyz. Nesmíte mi mít za zlý, že jsem na vás byl ze začátku tak sprostěj, ale děti si ze mne dělají šašky a často sem přiběhnou a bouchají na dveře, jen aby mě vzbudily. Copak si přeje Sherlock Holmes, pane?“

„Potřebuje jednoho vašeho psa.“

„Á - to bude asi Toby.“

„Ano. Říkal, že se ten pes jmenuje Toby.“

„Tobyho mám v sedmý boudě tamhle vlevo.“

Se svíčkou v ruce šel pomalu přede mnou mezi tou podivnou rodinou, kterou kolem sebe shromáždil. V roztřeseném, zastíněném světle jsem jen nejasně viděl, jak nás z každé škvíry a každého kouta pozorují zářivé, světélkující oči. Dokonce i trámy nad našimi hlavami byly obsazeny důstojně hřadujícími slepicemi, které lenivě

přenášely váhu z jedné nohy na druhou, když jsme je vyrušili z dřímoty.

Toby byl šeredný pes s dlouhou srstí a převislýma ušima, napůl křepelák a napůl pytlácký slídič, zbarvený dohněda a doběla. Pohyboval se velice nemotorně, téměř se batolil. Po jistém zdráhání si ode mne vzal kousek cukru, který mi starý chovatel zvířat podal, čímž jsme zpečetili přátelství; šel potom za mnou k drožce a nemusel jsem ho nutit, aby mě doprovázel. Na hodinách na zámku Palace právě odbíjela třetí, když jsem se znova objevil v Pondicherry Lodge. Zjistil jsem, že vysloužilý boxerský šampión McMurdo byl mezitím zatčen jako spoluvinič a společně s Thaddeusem Sholtem odveden na policejní komisařství. Úzkou bránu hlídali dva policajti, ale když jsem řekl, že jdu za Holmesem, pustili mě dovnitř i se psem.

Holmes stál na prahu s rukama v kapsách a kouřil dýmku.

„Á - tady ho máme!“ řekl. „Nádherný pejsánek, co? Athelney Jones nás už opustil. Od té chvíle, co jste odešel, předvedl nám tu pravé divy energie. Zatkl nejen našeho přítele Thaddeuse, ale také vrátného, domovnici a indického komorníka. Pak nám vyklidil pole, ale nahoře postavil na stráž jednoho seržanta. Nechte psa tady a pojd'te tam.“

Uvázali jsme Tobyho v hale ke stolu a znova jsme vystoupili po schodech. Pokoj byl ve stejném stavu, v jakém jsme ho zanechali, jen s tím rozdílem, že mrtvola byla přikryta plachtou. V koutě podřimoval unavený seržant.

„Půjčte mi tu svou svítilnu, seržante,“ řekl můj přítel. „A přivažte mi kolem krku tenhle kus papíru, aby mi visel na prsa. Teď si ještě musím vyzout boty a sundat ponožky. Vemte je pak s sebou dolů, Watsone. Pocvičím se trochu ve šplhání. A namočte mi kapesník do kreozotu. To stačí. A teď se mnou na okamžik pojd'te nahoru do podkroví.“

Vydrápali jsme se dírou ve stropě. Holmes opět namířil světlo na otisky nohou v prachu.

„Rád bych, abyste si zvlášť všiml těchhle stop,“ řekl. „Vidíte na nich něco pozoruhodného?“

„Patří dítěti nebo drobné ženě,“ řekl jsem.

„Velikosti si teď nevímejte. Nic jiného vás na nich nezaráží?“

„Stopy jako stopy. Co je na nich divného?“

„To je právě omyl! Podívejte se sem! Máte tu v prachu otisk pravé nohy. A teď vedle něho šlápnu bosou nohou já. V čem vidíte hlavní rozdíl?“

„Máte prsty těsně u sebe, kdežto na té původní stopě jsou prsty od sebe zřetelně odděleny.“

„Přesně tak. A o to jde. Zapamatujte si to. A teď laskavě přistupte k těm sklápěcím dvířkům a přičichněte k okraji dřevěného rámu. Počkám tady a tenhle kapesník podržím v ruce.“

Udělal jsem, co přikázal, a okamžitě jsem ucítil pronikavý zápach dehtu.

„Tam totiž šlápl, když odtud odcházel. Jestliže to cítíte i vy, myslím, že to Tobymu nebude dělat žádné potíže. Teď seběhněte po schodech, odvažte psa a přihlížejte Blondinovu akrobatickému vystoupení.“

Než jsem se dostal z domu do zahrady, byl už Sherlock Holmes na střeše a viděl jsem ho, jak pomalu leze po hřebeni střechy jako nějaká obrovská svatojánská muška. Na okamžik se mi ztratil z dohledu za několik komínů, ale vzápětí se objevil znova a pak zmizel ještě jednou na protější straně. Než jsem dům obešel, seděl už v rohu na okapové rouře.

„Jste to vy, Watsoně?“ zavolal.

„Ano.“

„Tady to bylo. Co to je - ta černá věc tam dole?“

„Sud na vodu.“

„Je na něm poklop?“

„Je.“

„Žebřík tam někde není?“

„Ne.“

„Hrom do toho chlapa! Člověk by si tu zlámal vaz. Když tudy ale dokázal vylézt nahoru, mohl se stejnou cestou dostat dolů. Ta okapová roura vypadá docela pevně. Myslím, že to půjde.“

Bylo slyšet šátrání nohou a svítilna se začala snášet dolů podél zdi. Pak se pružným skokem dostal na sud a z něho na zem.

„Nebylo těžké jít v jeho stopách,“ řekl, když si natahoval ponožky a obouval boty. „Označil mi celou cestu uvolněnými taškami a ve spěchu navíc ještě ztratil tohle. Potvrzuje to mou diagnózu, jak tomu říkáte vy doktoři.“

Předmět, který mi podal, byl jakýsi malý kapsář či váček z obarvených stébel trávy a kolem dokola ozdobený několika lesklými perličkami. Tvarem a velikostí se dost podobal cigártašce. Uvnitř bylo šest trnů z tmavého dřeva, na jednom konci zaostřených a na druhém zakulacených, stejných jako ten, který zasáhl Barlholomewa Sholta.

„Pekelné hračky,“ řekl Holmes. „Dejte pozor, ať se nepíchnete. Mám radost, že jsem se jich zmocnil, poněvadž doufám, že už jich víc nemá. Nemusíme aspoň už mít strach, že zanedlouho někdo najde vás nebo mě s takovým trnem pod kůží. To bych věru radši měl tu čest s kulkou z pořádné martinky. Dokážete ještě urazit po svých šest mil, Watsone?“

„Samozřejmě,“ odpověděl jsem.

„Vydrží to vaše noha?“

„Ale ano.“

„Tady ho máme, toho našeho pejsánka! Toby, ty lumpíku! Očmuchej si tohle, Toby, očmuchej si to!“ a strčil pod psí čenich kapesník namočený v kreozotu, zatímco zvíře stálo s rozkročenýma kostnatýma nohama a nesmírně komicky natahovalo hlavu jako koštér, hodnotící čichem bouquet proslulého vína. Holmes pak odhodil kapesník daleko od sebe, připjal k psímu obojku pevný provaz a zavedl psa k sudu s vodou. Zvíře začalo hned hlasitě, přerývaně štěkat a s čenichem u země a vztyčeným prutem se rozběhlo po stopě tak rychle, že se provaz napjal a měli jsme co dělat, abychom Tobymu stačili.

Na východě už pomalu svítalo a v chladném šerém úsvitu bylo vidět poměrně daleko. Hranatý, masivní dům s černými prázdnými okny a vysokými holými stěnami tyčil se k nebi za námi - smutný a ztracený. Směřovali jsme napříč přes zahradu, mezi příkopy a jámami, jimiž byla rozryta a překřížena. Celá zahrada s roztroušenými hromadami vyházené hlíny a zanedbaným křovím působila zakletým a neskutečným dojmem, který se dobře hodil k pochmurné tragédii, jejíž stín se nad ní vznášel.

Když jsme došli k zahradní zdi, Toby začal pobíhat podél ní a zběsile kňučet v jejím stínu, až nakonec zůstal stát v rohu zastíněném mladým bukem. V místě, kde se obě zdi sbíhaly, bylo z nich vybouráno několik cihel a vzniklé otvory byly na spodním okraji omleté a ohlazené, jako by jich někdo užíval místo žebříku. Holmes vyšplhal nahoru na zeď, vzal ode mne psa a přehodil jej na druhou stranu.

„Tady nám ten člověk s protézou nechal otisk ruky,“ poznamenal, když jsem vylezl za ním. „Všimněte si těch krvavých šmouh na bílé omítce. Měli jsme štěstí, že od včerejška pořádné nezapršelo! Pach bude na cestě dosud znatelný, ačkoli tudy ten člověk prošel s osmadvacetihodinovým náskokem.“

Přiznám, že jsem o tom pochyboval, vzal-li jsem v úvahu frekvenci, na této londýnské silnici značnou, a dobu, která mezitím uplynula. Brzo se však ukázalo, že mé obavy byly liché. Toby nezaváhal a neztratil stopu ani na okamžik; stále se hnal kupředu tím svým podivným batolivým krokem. Pronikavý zápach kreozotu zřejmě předčil všechny ostatní pachy, které ho eventuálně mohly mást.

„Nemyslete si,“ řekl Holmes, „že můj úspěch v tomto případě je dílem čiré náhody a že bych si nevěděl rady, kdyby jeden z těch chlapíků nebyl šlápl do té chemikálie. Vím toho už teď tolik, že bych je mohl vypátrat několika různými způsoby. Tenhle je ale nejsnadnější, a když nám jej štěstěna dala k dispozici, byl by hřích jej nevyužít. Případ tím ovšem ztrácí kouzlo intelektuálního problému,

kteře se jednu chvíli zdál mít. Nebyť téhle naprosto jasné stopy, mohl jsem si na něm vysloužit ostruhy.“

„Vy je přece nepotřebujete,“ řekl jsem. „Ujišťuji vás, Holmesi, že nad způsobem, jakým jste dosáhl úspěchu dnes v noci, žasnu ještě víc, než tomu bylo při vraždě Jeffersona Hopa. Tahle věc mi připadá záhadnější a mnohem nevysvětlitelnější. Jak jste například mohl do takových detailů popsat toho člověka s dřevěnou nohou?“

„Pchá! Nebylo nic jednoduššího, milý chlapče. Nerad bych byl příliš teatrální. To vše je zcela banální a zcela evidentní. Dva důstojníci, kteří velí vězeňské strážci, dopátrají se nějak nesmírně cenného tajemství zakopaného pokladu. Mapku jim nakreslí Angličan, který se jmenuje Jonathan Small. Jistě si vzpomínáte, že jsme to jméno četli na nákresu nalezeném v pozůstalosti kapitána Morstana. Podepsal jej za sebe a za své společníky - podpisem čtyř, jak to poněkud dramaticky nazval. S pomocí tohoto nákresu se důstojníci - nebo jeden z nich - pokladu zmocní a dopraví jej do Anglie. Dejme tomu, že při tom nesplní nějakou podmínku, pod kterou jej získali. Můžete se zeptat, proč se Jonathan Small nezmocnil pokladu sám. Odpověď je nasnadě. Náčrtek je datován v době, kdy měl Morstan co dělat s trestanci. Jonathan Small se nemohl pokladu zmocnit proto, poněvadž on a jeho kumpáni byli trestanci sami a nemohli se dostat na svobodu.“

„To ale je pouhý dohad,“ řekl jsem.

„Víc než dohad. Je to jediná hypotéza, která není v rozporu s fakty. A povšimněme si, jak souhlasí s tím, co se stalo později. Major Sholto žije několik let v klidu a těší se z nabytého pokladu. Pak dostane z Indie dopis, který ho velice vyděsí. Co v tom dopise mohlo být?“

„Zpráva, že lidé, které podvedl, byli propuštěni na svobodu.“

„Nebo že uprchli. To je mnohem pravděpodobnější, poněvadž jistě věděl, na jak dlouho byli odsouzeni. Propuštění by ho nemohlo tolik překvapit. Co udělá pak? Dává si pozor na muže s dřevěnou nohou - a ten muž je běloch, na to nezapomeňte, protože jinak by si ho nemohl splést s podomním řemeslníkem, na kterého vystřelil z

pistole. Nu, a na tom náčrtku je podepsán jediný běloch. Ti ostatní jsou Indové nebo mohamedáni. Žádný jiný běloch tam není. Proto můžeme s jistotou tvrdit, že muž s dřevěnou nohou není nikdo jiný než Jonathan Small. Zdá se vám, že je v téhle úvaze nějaká chyba?"

„Ne - je to jasné a stručné.“

„Dobrá. A teď se tedy vmysleme do postavení Jonathana Smalla. Podívejme se na věc z jeho hlediska. Přejde do Anglie s dvojím cílem: získat znova to, co mu podle jeho názoru právem náleží, a pomstít se člověku, který ho podvedl. Zjistí si, kde Sholto bydlí, a velmi pravděpodobně naváže i styky s někým v domě. Je tu přece ten komorník, Lal Rao, kterého jsme neviděli. Podle paní Bernstonové to zdaleka není charakterní člověk. Small ovšem nikterak nemůže vypátrat, kde je poklad ukrytý, protože to neví nikdo než major a jeho věrný sluha, který mezitím zemřel. Pojednou se však Small doví, že Sholto leží na smrtelné posteli. V šílené úzkosti, že tajemství pokladu zemře s majorem, pronikne řetězem stráží, dostane se až k oknu umírajícího, a vpadnout do místnosti mu zabrání pouze přítomnost obou Sholtových synů. Poháněn nenávistí k nebožtíkovi vlezde však do pokoje ještě té noci a prohledá Sholtovy soukromé papíry v naději, že objeví nějaký dokument vztahující se k pokladu. Při odchodu tam zanechá důkaz o své návštěvě v těch několika slovech, která načmárá na lístek. Plánoval nepochybně už předem, že až majora zabije, nechá na jeho těle nějaký takový lístek na znamení, že nešlo o prachsprostou vraždu, ale o jakýsi akt spravedlnosti - z hlediska těch čtyř kumpánů ovšem. Podivné a bizarní nápady tohoto druhu bývají v análech zločinu dost běžné a poskytnou obvykle o zločinci cenné informace. Je vám to všechno jasné?"

„Naprosto.“

„Nu, a co udělá Jonathan Small teď? Může pouze zpovzdálí a tajně střežit veškeré další pokusy o nalezení pokladu. Možná že odjede z Anglie a vrací se sem jen čas od času. Pak ale dojde k objevení podkrovní komory a on se o tom okamžitě doví. Zde se opět dostáváme k tomu, že měl zřejmě v domě nějakého spřežence.

Jonathan se svou dřevěnou nohou se rozhodně nemohl sám dostat do pokoje Bartholomewa Sholta, který je příliš vysoko. Přivede si však velice podivného společníka, který tuto obtíž hravě zdolá, jenomže šlápne bosou nohou do krezotu - a končí to tím, že je povolán Toby a důstojník s polovičním platem a poraněnou achillovkou je nucen belhat se po jeho stopě šest mil.“

„Zločin tedy nespáchal Jonathan, ale jeho společník.“

„Přesně tak. A Jonathan tím byl pravděpodobně dost znechucen, soudě aspoň podle toho, jak tam zmateně pobíhal, když se sám později dostal do pokoje. Proti Bartholomewu Sholtovi nic neměl a raději by ho byl jen spoutal a ucpal mu ústa. Neměl moc chuti strkat hlavu do oprátky. Nedalo se ale už nic dělat: jeho společník nedokázal zkrotit své divošské instinkty a jed vykonal své dílo. Jonathan Small tam tedy nechal ten svůj lístek, spustil truhlu s pokladem do zahrady a sám ji následoval stejnou cestou. Takhle tedy šly události za sebou, alespoň podle toho, čeho jsem se zatím dopátral. Pokud jde o to, jak Small vypadá, samozřejmě to musí být člověk ve středních letech a pořádně opálený na slunci, jestliže seděl ve vězení v takové výhni, jaká je na Andamanských ostrovech. Podle délky jeho kroků lze snadno odhadnout, jak je vysoký, a víme, že nosí plnovous. Když ho Thaddeus Sholto uviděl v okně, všiml si vlastně jen jediné věci: že je ten člověk strašně zarostlý. Dál už myslím nic vysvětlovat nemusím.“

„A co ten společník?“

„Ach tak, to ale není žádná velká záhada. Dost brzo se dovíte všechno. Jak je ten ranní vzduch příjemný! Podívejte se na tamhleten mráček: vznáší se jak růžové pírkó nějakého obrovského plameňáka. A teď se nad londýnskou kouřovou clonu vyhoupl už i červený okraj slunce. Svítí na pěknou spoustu lidí, ale vsadil bych se, že na nikoho, kdo se vydal za tak zvláštním posláním jako my dva.“

Jak nepatrní si připadáme se všemi těmi drobnými ambicemi a šarvátkami před tváří velkých elementárních sil přírody! Doufám, že jste dobře četl svého Jeana Paula?“

„Ujde to. Dostal jsem se k němu oklikou přes Carlyla.“

„To je jako byste šel podél potoka ke studánce, z níž vytéká. Je autorem jedné zvláštní, ale hluboké poznámky. Tvrdí, že hlavní důkaz velikosti muže spočívá v tom, že je s to uvědomit si svou malost. Předpokládá to totiž, jak je vám snad jasné, schopnost srovnávat a správně hodnotit, která je sama o sobě důkazem ušlechtilosti. Také v Richterovi je spousta námětů k zamyšlení. Pistoli s sebou nemáte, co?“

„Mám hůl.“

„Je docela dobře možné, že budeme něco takového potřebovat, až se dostaneme do toho jejich doupěte. Jonathana přenechám vám, ale jestli začne vyvádět nějaké hlouposti ten druhý, rozstřelím ho jak řešeto.“

Při těchto slovech vytáhl revolver, nabil dvě komory a strčil zbraň zpátky do pravé kapsy kabátu.

Celou tu dobu jsme sledovali Tobyho, který nás vedl směrem k metropoli po silnicích vroubených napůl ještě venkovskými vilkami. Teď jsme však už začali přicházet do ulic, které na sebe navzájem navazovaly. Dělníci a dokaři už byli vzhůru a ucuchtané ženy otvíraly okna, zametaly zápraží. V hospodách na nárožích už zas bylo živo a vycházeli z nich chlapi neurvalého zevnějšku, otírající si rukávem vousiska po prvním ranním doušku. Všude pobíhali toulaví psi a zvědavě si nás prohlíželi, když jsme šli kolem nich, ale náš nevyrovnatelný Toby se nedíval napravo ani nalevo a klusal stále vpřed s čenicem až u země a občas dychtivě zakňučel, což znamenalo, že pach stopy jev těch místech obzvlášť silný.

Prošli jsme Streathamem, Brixtonem a Camberwellem a octlí jsme se teď na Kennington Lane, jakmile jsme se vymotali z postranních uliček směřujících do východní části Ovalu. Muži, které jsme pronásledovali, zvolili podivně klikatou cestu, zřejmě aby unikli nevítané pozornosti. Ani jednou nešli po hlavní třídě, jestliže měli k dispozici postranní uličku. Na počátku Kennington Lane odbočili po Bond Street a Miles Street vlevo. V místě, kde posledně jmenovaná ulice ústí na Knight's Place, zůstal Toby stát a vzápětí začal pobíhat sem tam - s jedním uchem vztyčeným a druhým svěšeným -

názorný příklad psí nerozhodnosti. Potom se motal kolem nás a co chvíli po nás pokukoval, jako by prosil, abychom se smílovali nad jeho rozpaky.

„U všech hromů, co se s tím psem stalo?“ zabručel Holmes. „Nemohli si přece najmout drožku nebo se vznesl do vzduchu v balónu.“

„Možná že tu chvíli stáli,“ podotkl jsem.

„Aha - už je to v pořádku. Už se chytil,“ řekl můj přítel hlasem, na němž bylo znát, že se mu ulevilo.

Pes opravdu stopu znova zachytil. Očenichal ještě jednou celé okolí, ale pak se náhle zorientoval a vyrazil s nebývalou jistotou a energií. Zdálo se, že pach je mnohem silnější než předtím, poněvadž pes ani nečmúchal s čenichem u země, ale napínal šňůru a pokoušel se rozběhnout. Z lesku Holmesových očí jsem usoudil, že se blížíme konci své pouti.

Cesta nás teď vedla ulicí Nine Elms až k velkým skladům dřeva firmy Broderick a Nelson, hned za hostincem U bílého orla. Tam se pes, rozdivočelý honbou, vrhl postranními vraty do ohrady, kde už byli tesaři v plné práci. Uháněl dál uličkou mezi pilinami a odřezky, potom průchodem mezi dvěma hranicemi dřeva a konečně s vítězoslavným štěkotem vyskočil na mohutný sud, stojící dosud na malé káře, na níž jej přivezli. S vyplazeným jazykem a jiskřícíma očima stál teď Toby na sudu a díval se střídavě na nás oba, jako by čekal, zda ho pochválíme. Dýhy sudu a kola káry byly zastříkány tmavou tekutinou a celý vzduch byl prosycen zápachem kreozotu.

Bezmocně jsme se na sebe se Sherlockem Holmesem podívali a pak jsme se oba zároveň dali do strašného smíchu.

VIII - Příležitostní malí detektivové z Baker Street

„Co teď?“ zeptal jsem se. „Toby ztratil gloriolu neomylnosti.“ „Řídil se jen svými smysly,“ řekl Holmes, sundal psa ze sudu a vedl ho ven ze skladiště dřeva. „Když vezmete v úvahu, jaké množství kreozotu se v Londýně každý den rozváží, nemůžete se divit, že nám někdo zkřížil stopu. Hodně se ho teď užívá, hlavně k impregnování dřeva. Nemůžeme svalovat vinu na chudáka Tobyho.“ „Budeme se asi znova muset dostat na původní stopu.“ „Ovšem. A nemusíme se naštěstí vracet ani moc daleko. Na rohu Knight's Place zmátly zřejmě psa dvě různé kreozotové stopy, které se tam křížovaly a rozbíhaly každá jiným směrem. Vydali jsme se po té špatné a teď prostě musíme najít tu správnou.“

Nebyly s tím větší nesnáze. Odvedli jsme Tobyho na místo, kde se dal oklamat. Chvilku pobíhal v širokém kruhu kolem dokola a konečně vyrazil jiným směrem.

„Musíme dát pozor, aby nás teď nedovedl na místo, odkud ten sud kreozotu přivezli,“ poznamenal jsem.

„To už mě taky napadlo. Všimněte si ale, že běží pořád po chodníku, zatímco sud vezli po vozovce. Ba ne, teď jsme na správné stopě.“

Toby nás vedl dolů k řece, přeběhl Belmont Place a Prince's Street. Na konci Broad Street seběhl až k vodě, kde bylo malé dřevěné přístaviště. Zavedl nás až na okraj můstku a tam zůstal stát. Kňučel a hleděl na kalný říční proud.

„Máme smůlu,“ řekl Holmes. „Tady nasedli do člunu.“

U přístaviště bylo připoutáno několik pramiček a kocábek. Obešli jsme je s Tobym všechny, ale přestože jednu po druhé horlivě očichal, žádnou stopu nenašel.

Hned u primitivního můstku stál cihlový domek a ze vzdálenějšího okna visel dřevěný štít. Velkými písmeny na něm stálo „Mordecai Smith“ a pod tím „Půjčovna loděk - na hodinu i na

den“. Další nápis nade dveřmi nás informoval, že tam mají i parní člun, a tuto skutečnost potvrzovala i velká hromada koksu složeného na molu. Sherlock Holmes se pomalu rozhlédl kolem sebe a výraz jeho tváře nevěstil nic dobrého.

„Zpropadeně,“ řekl. „Ti chlapi jsou prohnanejší, než jsem očekával. Zdá se, že zametli stopy. Obávám se, že to měli všechno dobře narežirováno předem.“

Kráčel ke dveřím domku, ale ty se pojednou otevřely a vyběhl z nich asi šestiletý kudrnatý klouček, následovaný obtloustlou, červenolící ženou, která držela v ruce velkou mycí houbu. „Marš zpátky a umejt, Jacku,“ křičela. „Marš domů, darebáku! Jestli přijde táta a takhle tě uvidí, schytáme to od něho oba.“

„To je ale rozkošný klouček!“ zvolal Holmes strategicky. „Lumpík s růžovými tvářičkami! Poslyš, Jacku, copak bys rád?“

Chlapec se na okamžik zamyslel.

„Šilink,“ řekl.

„A co bys chtěl radši?“

„Dva šilinky,“ odpověděl malý chytráček po krátkém přemýšlení.

„Tady je máš! Chytej! - Máte roztomilé dítě, paní Smithová!“

„Pánbu požehnej, pane, ale hotovej čert! Někdy si s ním nevím rady, hlavně když starej bejvá celý dni pryč.“

„On je pryč?“ řekl Holmes rozčarovaným tónem. „To mě mrzí, poněvadž jsem chtěl s panem Smithem mluvit.“

„Je pryč od včerejška od rána, a abych vám pravdu řekla, začínám o něho mít starost. Jestli jste si ale přišel vypůjčit loďku, můžu vám posloužit sama.“

„Chtěl jsem si najmout parní člun.“

„To je malér, protože s tím právě odjel. Ale nejde mi to do hlavy, poněvadž vím, že na něm má uhlí tak nejvš do Woolwicu a zpátky. Kdyby si vzal obyčejnou bárku, neřekla bych nic, poněvadž ho práce často zavede až do Gravesendu, a když tam má co dělat, zůstane tam přes noc. Co si ale počne s parním člunem bez uhlí?“

„Mohl si uhlí koupit v některém přístavišti na řece.“

„To moh, jenže to můj starej nemá ve zvyku. Kolikrát přede mnou nadával na ty zloděje, co chtěj za pár mizernejch pytlů nekřesťanský peníze. A pak, víte, nelíbil se mi ten chlap s tou dřevěnou nohou, měl takovej hnusnej ksicht a mluvil jak nějakej cizák. Proč se tady asi pořád potloukal?“

„Chlap s dřevěnou nohou?“ řekl Holmes mírně překvapen.

„No jo, takovej chlap s ksichtem hnědým jak vopice. A sháněl tu mýho starýho už párkrát. Včera v noci ho vyburcoval z postele, jenže můj starej asi věděl, že má přijít, poněvadž měl ve člunu zatopíno pod kotlem. Řeknu vám na rovinu, milej pane, že se mi to všechno dvakrát nelíbí.“

„Ale prosím vás, paní Smithová,“ řekl Holmes a pokrčil rameny, „děláte si zbytečné starosti. Jak můžete tvrdit, že to byl zrovna ten člověk s dřevěnou nohou, kdo k vám v noci přišel? Nechápu, jak si tím můžete být tak jistá.“

„Poznala jsem ho po hlase. Znáám totiž ten jeho hlas už od dřívějšíka - takovej dutej a chraplavej. Zaťukal na okno - mohly bejt tak tři hodiny. ‚Hejbní kostrou, kamaráde,‘ povídal, ‚musíme sebou hodit.‘ Můj starej vzbudil Jima - to je náš nejstarší syn - a vypadli z baráku, mně neřekli ani slovo. Slyšela jsem, jak ta jeho dřevěná hnáta ťuká po kamenech.“

„A byl ten člověk s dřevěnou nohou sám?“

„To vám teda nepovím, to vopravdu ne. Nikoho jinýho jsem ale neslyšela.“

„Škoda, paní Smithová. Potřeboval jsem parní člun a moc mi doporučovali ten váš - - - No, jak se ten váš člun jmenuje?“

„Najáda přece.“

„Nu ovšem! Není to ten starý zelený člun s takovým širokým žlutým pruhem nad ponorem?“

„To ne. Náš je krásně udržovanej, takovejch najdete na řece málo. Je čerstvě natřenej - na černo a s dvěma červenejma pruhama.“

„Děkuji. Doufám, že se o panu Smithovi brzo něco dovíte. Mám cestu podle řeky, a kdybych tam někde Najádu uviděl, vzkážu panu

manželovi, že o něho máte obavy. Říkáte, že má černě natřený komín?“

„Ne, ne - černej s bílým pruhem.“

„Promiňte - nu ovšem. Černé jsou jen boky člunu, já vím. Na shledanou, paní Smithová. Tamhle je převozník s pramičkou, Watsone. Dáme se převézt na druhou stranu řeky.“

„U takovýchhle lidí,“ řekl Holmes, když jsme usedli na příď pramice, „je nejdůležitější nikdy nepřipustit, aby si mysleli, že jejich informace pro vás mají sebemenší význam. Jak zjistí zájem, mlčí jak zařezáni. Když je ale člověk poslouchá lhostejně a zdánlivě na půl ucha, jako já paní Smithovou, doví se od nich obvykle všechno, co chce.“

„Náš další postup se teď zdá docela jasný,“ řekl jsem.

„Nuže - co byste tedy dělal?“

„Najal bych si člun a jel bych po řece po stopách Najády.“

„To by byla nesmírná práce, milý příteli. Mohla přistát u kteréhokoli přístaviště na obou stranách řeky - odtud až do Greenwiche. Hned za mostem začíná hotový labyrint přístavních můstků a to se táhne celé míle. Trvalo by vám kolik dní, než byste je všechny prohledal, kdybyste se do toho pustil sám.“

„V tom případě to svěřte policii.“

„Kdepak. Zavolám podle všeho Athelneye Jonese až v posledním okamžiku. Není to špatný chlapík a nerad bych udělal něco, co by ho mohlo poškodit v zaměstnání. Umínil jsem si, že tenhle případ vyřeším sám, když už jsem se s ním dostal tak daleko.“

„Co kdybychom si tedy dali do novin inzerát a požádali v něm o informace správce přístavišť?“

„Och, to by bylo ještě horší! Naši přítelíčkové by okamžitě zjistili, že jsme jim v patách, a frnkli by nám z Anglie. Je dost pravděpodobné, že chtějí stejně odjet, ale pokud se budou domnívat, že jim nehrozí nebezpečí, nebudou s tím pospíchat. Jonesova energie nám při tom jen poslouží, neboť jeho verze případu se jistě dostane do denního tisku a uprchlíci si budou myslet, že po špatné stopě jdou všichni.“

„Tak co bychom tedy měli podniknout?“ zeptal jsem se, když jsme přistáli poblíž millbankské trestnice.

„Vezmeme si tamhleten fiakr, pojedeme domů, nasnídáme se a hodinku si zdřímáme. Jak to vypadá, budeme dnes v noci muset být zase vzhůru. Hej, šéfe, zastavte nám u telegrafního úřadu! Tobyho si zatím necháme u sebe, může nám být ještě užitečný.“

Zastavili jsme před poštou v Great Peter Street a Holmes odtamtud poslal telegram.

„Komu myslíte, že jsem telegrafoval?“ zeptal se, když jsme se znova rozjeli.

„To opravdu nevím.“

„Vzpomínáte si na tu tlupu příležitostných malých detektivů z Baker Street, kterých jsem použil v případě Jeffersona Hopa?“

„Jak by ne,“ řekl jsem s úsměvem.

„A tohle právě je případ, ve kterém nám mohou prokázat neocenitelné služby. Jestli selžou, použiju jiných prostředků; nejdřív to ale zkusím s nimi. Ten telegram jsem poslal umouněnému malému poručíku Wigginsovi a doufám, že se u nás se svou tlupou objeví, dřív než se nasnídáme.“

Bylo už mezi osmou a devátou hodinou a začal jsem pociťovat značnou fyzickou vyčerpanost po veškerém tom vzrušení probdělé noci. Byl jsem unavený a ochablý, zmořený na duchu i na těle. Postrádal jsem onoho profesionálního entuziasmu, který poháněl mého přítele, ale zároveň jsem se nedokázal na celou věc dívat jako na pouhý abstraktní intelektuální problém. Pokud šlo o Bartholomewa Sholta a jeho smrt, o tom jsem neslyšel nic dobrého a necítil jsem k jeho vrahům přílišnou nenávisť. Něco jiného však byl ten poklad. Patřil - nebo aspoň jeho část - plným právem slečně Morstanové. Dokud tu byla naděje, že jej objevím, byl jsem ochoten zasvětit svůj život tomuto jedinému úkolu. Pravda, najdu-li jej, i ona se pro mne pravděpodobně stane navždy nedostupnou. Byla by to však malicherná a sobecká láska, kdyby se dala ovlivnit podobnými myšlenkami. Dává-li si Holmes takovou práci s vypátráním

zločinců, mám já desetkrát víc důvodů k tomu, abych se snažil najít poklad.

V Baker Street jsem se vykoupal a kompletně převlékl, což mě osvěžilo téměř zázračně. Když jsem přišel dolů do našeho pokoje, bylo už prostřeno k snídani a Holmes naléval kávu.

„Tady to máte,“ řekl se smíchem a ukázal na rozevřené ranní noviny. „Energický Jones a všudypřítomný reportér už to spojenými silami všechno zorganizovali. Vy už ale celého toho případu máte po krk, že? Raději si nejdřív vemte šunku s vejci.“

Vzal jsem od něho noviny a přečetl si krátkou zprávu s titulkem „Záhadný případ v Upper Norwoodu“.

„Včera kolem půlnoci,“ psali ve Standardu, „byl pan Bartholomew Sholto z Pondicherry Lodge v Upper Norwoodu nalezen mrtev ve svém pokoji za podezřelých okolností. Pokud jsme mohli zjistit, nebyly na těle pana Sholta shledány žádné známky násilí, byla však odcizena sbírka indických drahokamů, kterou zesnulý gentleman zdědil po svém otci. Mrtvého objevili pánové Sherlock Holmes a doktor Watson, kteří do domu zavítali v doprovodu pana Thaddeuse Sholta, bratra zesnulého. Mimořádně šťastnou shodou okolností meškal právě na norwoodském policejním komisařství pan Athelney Jones, známý člen sboru policejních detektivů, a dostavil se na místo půl hodiny po vyhlášení poplachu. Ihned zaměřil své školené a osvědčené schopnosti k vypátrání pachatelů, což bylo vzápětí korunováno uspokoivým výsledkem: vazba byla uvalena na bratra zesnulého, pana Thaddeuse Sholta, na správcovou domu, paní Bernstonovou, indického komorníka jménem Lal Rao a vrátného či hlídače jménem McMurdo. Je mimo pochybnost, že zloděj či zloději byli s domem dobře obeznámeni, neboť pan Jones, proslulý svými technickými znalostmi a detailními pozorovacími schopnostmi, nezvratně prokázal, že bídáci nemohli do domu přijít dveřmi ani oknem, ale museli vniknout po střeše budovy a odtud sklápěcími dvířky do místnosti, která sousedí s tou, v níž bylo nalezeno tělo mrtvého. Tato skutečnost, spolehlivě zjištěná a ověřená, dokazuje s konečnou

platností, že nešlo o loupež pouze náhodnou. Rychlý a energický zákrok mužů zákona jen potvrzuje, jak je věci na prospěch, ujme-li se podobných případů rázný a svrchovaně inteligentní muž. Nemůžeme se ubránit závěru, že zkušenost z tohoto případu poskytuje pádný argument těm, kdož žádají, aby naši detektivové byli více decentralizováni a dostávali se tak do těsnějšího a účinnějšího kontaktu s případy spadajícími do jejich kompetence.“

„Není to nádhra?“ řekl Holmes a zazubil se nad šálkem kávy.
„Co si o tom myslíte?“

„Můžeme mluvit o štěstí, že kvůli tomu zločinu nezatkli nás.“

„To bych prosil. Dostane-li Jones další ze svých záchvatů energie, nejsme myslím v bezpečí dokonce ani teď.“

V tom okamžiku se ozvalo dlouhé zazvonění a uslyšel jsem naši hospodyni paní Hudsonovou, jak rozčileně zvýšila hlas plný pohoršení a výtek.

„Proboha, Holmesi,“ zvolal jsem a napůl vstal, „tak se mi zdá, že už pro nás jdou.“

„Ale ne, tak zlé to s námi ještě není. Tohle jsou naši pomocníci - příležitostní malí detektivové z Baker Street.“

Při těchto slovech se na schodech rozlehl rychlý cupot bosých nohou, štěbetání vysokých hlásků a do pokoje vpadl asi tucet umouněných otrhánků z ulice. Navzdory bouřlivému příchodu bylo vidět, že mezi nimi panuje jistá disciplína, neboť neprodleně nastoupili do řady a zírali na nás s očekáváním ve tvářích. Jeden z nich, větší a starší než ostatní, vystoupil kupředu s ležérním a povzneseným výrazem, který se na tváři takového strašáčka ze zeli vyjímal neobyčejně legračně.

„Obdržel jsem vaši zprávu, pane,“ řekl, „a vyhlásil jsem jim hned pohotovost. Dostaneme tři šilinky šest pencí za lístky.“

„Tady jsou,“ řekl Holmes a vylovil z kapsy pár stříbrňáků. „Příště se budou hlásit tobě, Wigginsi, a mně se přijdeš ohlásit jenom ty. Nemůžete mi vpadat do domu tak jako teď. Je to ale dobré aspoň k tomu, že teď všichni uslyšíte mé pokyny. Musíte mi zjistit, kam se poděl parní člun Najáda. Majitel se jmenuje Mordecai Smith

a člun je černý s dvěma červenými pruhy nad ponorem. Komín má černý s bílým proužkem. Bude někde dole na řece. Jeden hoch by měl zůstat u Smithova přístaviště naproti millbankské trestnici, aby mi dal hned vědět, kdyby se snad člun vrátil. Musíte si úkoly mezi sebou rozdělit a důkladně prohledat oba břehy řeky. Jakmile něco zjistíte, okamžitě mi podejte zprávu. Je vám vše jasné?"

„Rozkaz, veliteli!“ řekl Wiggins.

„Platit vám budu stejně jako dřív a ten, kdo člun objeví, dostane navíc guineu. Tady je mzda na den dopředu. Odchod!“

Dal každému šilink a za moment se už řítily s hlukem dolů po schodech. Za pár okamžiků jsem viděl, jak se hrnou po ulici.

„Jestli je člun někde na vodě, určitě ho najdou,“ řekl Holmes a vstal od stolu, aby si zapálil dýmku. „Vlezou všude, všechno vidí, všechno zaslechnou. Doufám, že jej do večera vyslídí. Nám teď nezbývá než čekat na zprávu. Po přerušené stopě se nemůžeme vydat dřív, než najdeme Najádu nebo pana Mordecaie Smithe.“

„Dám Tobymu tyhle zbytky, snad si na nich pochutná. Jdete si lehnout, Holmesi?“

„Ne, nejsem unavený. Já prostě mám zvláštní konstituci. Nepamatuji se, že by mě někdy unavila práce; zato nečinnost mě vyčerpává totálně. Zakouřím si a popřemýšlím o té prapodivné historii, do níž nás zasvětila naše švarná klientka. Jestli měl někdy někdo před sebou lehký úkol, pak jsme to dnes my. Lidé s dřevěnými nohama se nevyskytují za každým rohem a řekl bych, že i ten druhý člověk je naprostý unikát.“

„Zas už ten druhý!“

„Rozhodně z něho nechci před vámi dělat nějakou záhadu. Měl byste si o něm udělat vlastní názor. Vemte v úvahu známá fakta. Maličké stopy, prsty, které nikdy nebyly stlačeny k sobě v botě, bosá noha, hůl jako hrom s kamennou hlavicí, neobyčejná mrštnost a otrávené malé trny. Co vám to všechno říká?“

„Že to musel být nějaký divoch!“ zvolal jsem. „Možná některý z těch Indů, kteří byli spojenci Jonathana Smalla.“

„To sotva,“ řekl. „Při prvním pohledu na ty podivné zbraně mě to také napadlo, ale pozoruhodný charakter těch stop mě přinutil změnit názor. Někteří domorodci z Indického poloostrova jsou sice malé postavy, ale žádný by nemohl zanechat takovéhle stopy. Indové mívají dlouhou a štíhlou nohu. Mohamedáni, kteří nosí sandály, mají palec zřetelně oddělený od ostatních prstů, poněvadž mezi ním a dalším prstem obvykle prochází řemínek. A ty miniaturní šípy se také dají vystřelovat jen jediným způsobem, totiž z foukačky. Kde tedy máme toho našeho divocha hledat?“

„V Jižní Americe,“ hádal jsem nazdařbůh.

Natáhl ruku a vyndal z přihrádky objemný svazek.

„Tohle je první díl právě vydávaného zeměpisného slovníku. Lze jej pokládat za nejmodernější, zcela nespornou autoritu. A co nám říká? ‚Andamanské ostrovy leží 340 mil severně od Sumatry, v Bengálském zálivu.‘ Hm! To nám moc nepomůže. Co tu máme ještě? Vlhké podnebí, korálové útesy, žraloci, Port Blair, trestanecká kasárna, ostrov Rutland, bavlníkové plantáže - - A, tady to máme! ‚Domorodce z Andamanských ostrovů lze pravděpodobně pokládat za nejmenší lidské plemeno na zeměkouli, ačkoli někteří antropologové tvrdí, že ještě menší jsou afričtí Křováci a diggerští Indiáni v Americe a v Ohňové zemi. Jejich průměrná výška nedosahuje čtyř stop, přestože mezi nimi najdeme dospělé jedince, kteří jsou ještě mnohem menší. Jsou divocí, nevlídní a nesnášenliví, nicméně schopní proměnit se v nejoddanější přátele, je-li získána jejich důvěra.‘ Toho si povšimněte, Watsone. A teď si poslechněte tohle: ‚Od přírody jsou oškliví, mají velké deformované hlavy, malé pichlavé oči a zkřivené rysy obličeje. Jejich ruce a nohy jsou však mimořádně malé. Jsou tak nesnášenliví a divocí, že veškeré snahy britských úředníků získat si jejich náklonnost skončily neúspěchem. Vždy byli postrachem posádek ztroskotaných lodí, neboť ubíjejí zachráněné plavce holemi s kamennými hlavicemi nebo je usmrcují otrávenými šípy. Podobné masakry bývají pravidelně zakončovány kanibalskými hodokvasy.‘ Roztomilí lidičkové, vskutku k pomilování! Kdyby tomu chlapíkovi bylo dovoleno, aby jednal

podle svých choutek, mohla ta naše záležitost skončit ještě mnohem hrůzněji. Jsem si jist, že i takhle Jonathan Small hořce lituje, že použil jeho služeb.“

„Kde ale mohl k tak podivnému kumpánovi přijít?“

„Ach, to se mne ptáte víc, než vám mohu říci. Jestliže jsme však už zjistili, že Small přijel do Anglie z Andamanských ostrovů, nemusíme se příliš divit ani tomu, že si s sebou přivezl domorodého kumpána. Brzo se o něm nepochybně dovíme všechno. Poslyšte, Watsone, vypadáte hrozně unaveně. Natáhněte se na pohovku a já se vás pokusím uspat.“

Vzal si z kouta housle, a když jsem se uvelebil, začal hrát jakousi hlubokou zasněnou melodií, zřejmě vlastní skladbu, neboť měl pozoruhodný improvizáčnický talent. Mlhavě si vzpomínám na jeho vychrtlé ruce, vážnou tvář, na stoupavé a klesavé pohyby smyčce. Pak se mi zdálo, že pokojně odplouvám po měkkém moři tónů, až jsem se octl v říši snů, kde na mě hleděla líbezná tvář Mary Morstanové.

IX - Přetržený řetěz

Probudil jsem se teprve pozdě odpoledne, posílený a osvěžený spánkem. Sherlock Holmes stále ještě seděl na stejném místě jako ve chvíli, kdy jsem usnul, jen housle už odložil a zahloubal se do nějaké knihy. Jakmile jsem se zavrtěl, podíval se na mě a všiml jsem si, že se tváří mrzutě a ustaraně.

„Spal jste tvrdě,“ řekl. „Obával jsem se, že vás vzbudí náš hovor.“

„Nic jsem neslyšel,“ odpovéděl jsem. „Máte už nějaké nové zprávy?“

„Bohužel ne. A musím přiznat, že jsem tím dost překvapený a zklamaný. Čekal jsem, že touhle dobou už budu vědět něco konkrétního. Právě tu byl Wiggins a podal mi hlášení. Po člunu prý nikde není ani stopy. To je zdržení, které mě dopaluje, poněvadž záleží na každé hodině.“

„Mohu vám nějak pomoci? Jsem teď úplně svěží a připraven vydat se na další noční výlet.“

„Ne, nemůžeme nic dělat. Jedině čekat. Kdybychom teď někam vyrazili, zpráva by mohla přijít v naší nepřítomnosti a celou věc by to zdrželo ještě víc. Můžete dělat co chcete, ale já musím zůstat na stráži.“

„Tak to tedy zaskočím do Camberwellu a navštívím paní Forresterovou. Včera mě pozvala.“

„Paní Forresterová?“ zeptal se Holmes a v očích mu zableskl úsměv.

„Ovšem, a slečna Morstanová taky. Hrozně rády by se dověděly, co se vlastně stalo.“

„Já bych jim toho moc nevykládal,“ řekl Holmes. „Ženám se nikdy nedá plně věřit - ani těm nejlepším ne.“

Neudělal jsem pauzu, abych se s ním přel o toto ošklivé tvrzení.

„Vrátím se za hodinu nebo za dvě,“ poznamenal jsem.

„To je v pořádku! Hodně štěstí! Mimochodem, když ale jdete na druhou stranu řeky, mohl byste zároveň vrátit Tobyho, poněvadž mám dojem, že už ho asi nebudeme k ničemu potřebovat.“

Vzal jsem tedy hafana s sebou a předal jsem jej i s deseti šilinky starému chovateli zvířat v Pinchin Lane. Slečnu Morstanovou jsem v Camberwellu našel poněkud unavenou po všech těch nočních dobrodružstvích, ale na čerstvé zprávy se jen trásla. Také paní Forresterová byla nadmíru zvědavá. Vyprávěl jsem jim vše, co jsme podnikli, ale nejhrůznější části tragédie jsem samozřejmě zamlčel. Tak jsem jim například pověděl o Sholtově smrti, ale neřekl jsem jim přesně, jakým způsobem byl zavražděn. Navzdory všemu, co jsem vynechal, i zbývající informace je vyděsily a ohromily.

„To zní jak z pohádky!“ zvolala paní Forresterová. „Dáma, které bylo ublíženo, poklad v ceně půl miliónu, černý kanibal a padouch s dřevěnou nohou. Bohatě to nahrazuje obligátního draka či zlovolného hraběte.“

„A zachránci princezny jsou dva potulní rytíři,“ dodala slečna Morstanová a vrhla na mě zářivý pohled.

„Vaše štěstí přece závisí na výsledku pátrání, Mary. Nezdá se, že by vás to příliš vzrušovalo. Jen si představte, jaké to asi je, když je člověk bohatý a celý svět mu leží u nohou!“

Srdce se mi zachvělo radostí, když jsem si povšiml, že tato skvostná perspektiva v ní nevyvolává žádné velké vzrušení. Naopak, hrdě zavrtěla hlavou, jako by to bylo něco, co ji pramálo zajímá.

„Obávám se jen o pana Thaddeuse Sholta,“ řekla. „Na tom ostatním mi ani tak nezáleží; zdá se mi však, že on se po celou dobu choval velice šlechetně a statečně. Máme povinnost očistit ho od toho strašného a nepodloženého obvinění.“

Odešel jsem z Camberwellu teprve večer, a než jsem dorazil domů, byla už tma. Kniha i dýmka mého přítele ležely u jeho křesla, on sám však zmizel. Rozhlédl jsem se kolem sebe v naději, že někde najdu nějaký lístek, ale nikde nic takového nebylo.

„Pan Holmes asi někam odešel, ne?“ řekl jsem paní Hudsonové, když přišla do pokoje zatáhnout záclony.

„Ale kdež, pane doktore. Šel jen do svého pokoje. A víte, pane doktore,“ ztlumila hlas do významného šepotu, „že mám strach o jeho zdraví?“

„A proč, paní Hudsonová?“

„Připadá mi takový divný, pane doktore. Když jste odešel, chodil pořád sem tam po pokoji, až mi z těch jeho kroků znělo v uších. Pak jsem slyšela, jak mluví sám se sebou a něco si brumlá, a kdykoli zazvonil zvonek, vyběhl nad schody a ptal se: ‚Kdo je to, paní Hudsonová?‘ No a teď se zavřel ve svém pokoji, ale slyším, že zas přechází sem tam jako prve. Jen aby nebyl nemocný, pane doktore. Troufla jsem si mu poradit moc dobrý lék na uklidnění, ale otočil se, pane doktore, a podíval se na mě tak, že ani nevím, jak jsem vypadla z pokoje.“

„Myslím, že se nemáte čeho bát, paní Hudsonová,“ odpověděl jsem. „Znám ho takového už dávno. Vrtá mu hlavou nějaký problém, a proto nemá klid.“

Snažil jsem se před naší ctihodnou paní hospodyní mluvit pokud možno bezstarostně, ale sám jsem byl poněkud znepokojen, když jsem během dlouhé noci několikrát zaslechl dutý zvuk jeho kroků. Věděl jsem, že se jeho neklidný duch bouří proti vnucené nečinnosti.

Při snídani mi připadal unavený a přepadlý a na tvářích mu plavaly horečnaté skvrny.

„Ničíte sám sebe, staroušku,“ poznamenal jsem. „Prochodil jste celou noc. Slyšel jsem vás.“

„Nemohl jsem usnout,“ odpověděl mi. „Trápím se kvůli té zatracené záhadě. To je na mne moc - zůstat trčet před takovou nicotnou překážkou, když jsme všechno ostatní už zdolali. Víím, co je to za lidi, víím, o který člun jde, víím všechno, a přesto teď nemohu sehnat žádné zprávy. Zaangažoval jsem do toho už i jiné pátrače, použil jsem všech prostředků, které mám k dispozici. Prohledali celou řeku po obou březích, ale nezjistili nic nového a také paní Smithová o manželovi nic neví. Co nevidět dojdou k názoru, že člun

navrtali a potopili. Zatím ale na tuhle možnost pořád ještě nechci přistoupit.“

„Ledaže by nás paní Smithová poslala po špatné stopě.“

„Ne, to je myslím vyloučené. Všechno jsem si ověřil a parní člun, který nám popsala, opravdu existuje.“

„A nemohl člun odplout nahoru proti proudu?“

„O téhle možnosti jsem také uvažoval a jedna skupinka bude pátrat kolem řeky až k Richmondu. Jestli dnes nedostaneme žádné nové zprávy, vydám se za tím zítra sám a budu pátrat spíš po těch lidech než po člunu. Ale určitě, docela určitě se ještě dnes něco dovíme.“

Nedověděli jsme se však bohužel nic. Neozval se ani Wiggins, ani ostatní informátoři. Většina novin přinesla články o norwoodské tragédii. Žádný však nevyznával příliš ve prospěch nešťastného Thaddeuse Sholta. Ani jedny noviny také nepřinesly žádné dosud neznámé podrobnosti, stálo v nich jen tolik, že k soudnímu vyšetřování dojde zítra. Večer jsem zašel do Camberwellu zpravit obě dámy o našem neúspěchu a po návratu jsem našel Holmesa sklíčeného a značně rozmrzelého. Neodpovídal mi téměř na otázky a celý večer se zaměstnával jakousi složitou chemickou analýzou, při níž zahříval retorty a destiloval nějaké tekutiny. Skončilo to zápachem tak strašlivým, že mě vypudil z místnosti. Ještě po půlnoci jsem ho slyšel, jak cinká zkumavkami, z čehož jsem usoudil, že se dosud babrá s tím svým smradlavým experimentem.

Probudil jsem se za svítání a užasl jsem, když jsem uviděl, že stojí u mé postele. Měl na sobě neforemné námořnické šaty, dvouřadovou kazajku a kolem krku křiklavý červený šátek.

„Porozhlédnu se kolem řeky, Watsone,“ řekl mi. „Nechal jsem si to trochu projít hlavou a vidím jen tohle jediné východisko. V každém případě to stojí za pokus.“

„Mohu jít s vámi?“ řekl jsem.

„Nikoli. Bude mnohem užitečnější, když zůstanete tady a budete mě zastupovat. Odcházím hrozně nerad, poněvadž je možné, že během dne přijde nějaká zpráva, ačkoli včera večer z toho Wiggins

už byl skoro zoufalý. Otvírejte prosím všechny dopisy a telegramy, a přijdou-li nějaké nové zprávy, jedněte podle vlastní úvahy. Mohu se na vás spolehnout?“

„Samozřejmě.“

„Obávám se, že nebude možné, abych vám telegrafoval, poněvadž sám ještě nevím, kam se vrátím. Jestli mi ale bude přát štěstí, nezdržím se venku příliš dlouho. Než se vrátím, musím se dovědět aspoň něco nového.“

Do snídaně jsem od něho nedostal žádný vzkaz. Když jsem však otevřel Standard, našel jsem tam čerstvou zmínku o našem případě. „Pokud jde o tragédii v Upper Norwoodu,“ psaly noviny, „máme důvody předpokládat, že celá záležitost bude podle všeho komplikovanější a záhadnější, než jsme se původně domnívali. Jak vysvitá z nejnovějších důkazů, je vyloučeno, aby pan Thaddeus Sholto měl na celé věci sebemenší podíl. Včera večer byl proto propuštěn a s ním i hospodyně paní Bernstonová. Dovídáme se však, že policie již získala stopu na pravé pachatele. Pan Athelney Jones ze Scotland Yardu řídí pátrání s energií a prozíravostí sobě vlastní. Další zatčení lze očekávat každým okamžikem.“

To zní zatím docela uspokojivě, pomyslel jsem si. Náš přítel Sholto je v bezpečí - aspoň to. Rád bych věděl, jakou novou stopu získali.

Takovéhle stereotypní formulace se totiž zpravidla objevují, když policie udělá nějakou botu.

Odhodil jsem noviny na stůl, ale právě v té chvíli mi padl do oka inzerát v rubrice pohřešovaných osob. Stálo tam:

„HLEDÁ SE. - Majitel půjčovny loděk Mordecai Smith a jeho syn Jim; odpluli ze Smithova přístaviště v úterý kolem třetí hodiny ranní na parním člunu Najáda (černý s dvěma červenými pruhy; komín černý s bílým pruhem); odměna pět liber bude vyplacena tomu, kdo podá jakoukoli informaci o jmenovaném Mordecai Smithovi a člunu Najáda manželce ve Smithově přístavišti nebo na adresu Baker Street, 221b.“

Bylo mi jasné, že to je Holmesovo dílo. Adresa do Baker Street o tom svědčila zcela nepochybně. Překvapilo mě, jak vynalézavě je to stylizováno, neboť tohle si mohli přečíst i prchající zločinci a nemuseli za inzerátem vidět nic jiného než přirozenou úzkost manželky, hledající pohřešovaného manžela.

Byl to dlouhý den. Kdykoli někdo zaklepal na dveře nebo se ozvaly rázné kroky z ulice, myslel jsem, že to je buď vracující se Holmes, nebo někdo, kdo se jde ohlásit na inzerát. Pokoušel jsem se číst, ale myšlenky se mi stále vracely k našemu zvláštnímu pátrání a dvojici hanebných lotrů, které jsme pronásledovali. Ptal jsem se sám sebe, zda nemůže být v úvahách mého přítele někde nějaká kardinální chyba. Co když propadl nesmírnému sebeklamu? Cožpak není možné, že jeho bystrý a přemýšlivý mozek vybudoval tuto divokou teorii na falešných premisách? Nezmýlil se sice ještě nikdy, ale někdy lze podvést i toho nejdůvtipnějšího člověka. Napadlo mě, že se mohl dostat do slepé uličky právě vzhledem k přílišné rafinovanosti své logiky - dával totiž vždy přednost jemnému a bizarnímu výkladu i tam, kde všední a jasnější vysvětlení se mu přímo nabízelo. Naproti tomu jsem přece sám viděl důkaz a slyšel zdůvodnění jeho dedukcí. Když jsem si vzpomínal na dlouhý řetěz podivných okolností, z nichž mnohé byly samy o sobě triviální, ale všechny ukazovaly stejným směrem, musel jsem uznat, že i kdyby Holmesův výklad případu byl nesprávný, správná teorie bude zřejmě stejně outrée a stejně překvapující.

Ve tři hodiny odpoledne někdo hlasitě zazvonil, halou se rozlehl autoritářský hlas a k svému velkému údivu jsem spatřil Athelneye Jonese. Ani zdaleka to však nebyl ten bryskní a suverénní profesor zdravého rozumu, který se s takovým sebevědomím ujal případu v Upper Norwoodu. Tvářil se sklíčeně a choval se krotce, dokonce jako by se mi chtěl omlouvat.

„Dobrý den, pane doktore, dobrý den,“ řekl. „Nemýlím-li se, pan Holmes je mimo dům?“

„Ano, a nevím přesně, kdy se vrátí. Snad byste ale na něho mohl počkat. Posad'te se a račte si vzít doutník.“

„Děkuju pěkně, já bych teda snad počkal,“ řekl a otřel si tvář pestrým červeným kapesníkem.

„Nedáte si whisky se sodou?“

„Půl skleničky bych prosil. Na tohle roční období je strašné horko a mám už dnes za sebou takového starání a tolik běhání. Znáte mou teorii o norwoodském případu?“

„Vzpomínám si na tu, kterou jste už vyslovil.“

„No jo, jenže tu jsem musel zrevidovat. Zatáhl jsem síť kolem Sholta, ale bohužel mi z ní vyklouzl dírou uprostřed. Prokázal perfektní alibi, s kterým se nedá hnout. Od chvíle, kdy odešel z bratrova pokoje, nebyl ani okamžik sám, pořád ho někdo viděl. A tak to nemohl být on, kdo šplhal po střechách a prolézal sklápěcími dveřmi. Tohle je hrozně zamotaný případ a má profesionální pověst je v sázce. Byl bych velice vděčný za menší pomoc.“

„Všichni občas potřebujeme, aby nám někdo pomohl,“ řekl jsem.

„Váš přítel Holmes je obdivuhodný člověk, pane doktore,“ řekl chraptivě, ale důvěrným tónem. „Nikdo ho nikdy nepřekoná. Viděl jsem toho mladého muže vyšetřovat pěknou řádku případů, a ještě se nestalo, že by některý nedokázal objasnit. Používá sice pokaždé jiné metody a chytá se možná poněkud ukvapeně kdejakých teorií, ale vcelku vzato byl by z něho docela slibný policista - to jsem ochoten opakovat před kým chcete. Dnes v poledne jsem od něho dostal telegram, z něhož je jasné, že už má v Sholtově případu nějaké vodítko. Tady to mám.“

Vytáhl telegram z kapsy a dal mi jej. Byl podán v Poplaru přesně ve dvanáct hodin a stálo v něm: „Neprodleně se odeberte do Baker Street. Nebudu-li dosud doma, počkejte na mě. Jsem v patách bandě ze Sholtova případu. Večer můžete jít s námi, chcete-li být přítomen finále.“

„To zní báječně. Zřejmě se konečně dostal na správnou stopu,“ řekl jsem.

„Ach, tak se tedy zmýlil i on,“ zvolal Jones se zjevným uspokojením. „I ten nejlepší z nás někdy selže. Samozřejmě se může ukázat, že je to jen planý poplach, ale jako ochránce zákona mám povinnost nenechat si uklouznout žádnou sebenáhodnější stopu. Moment - někdo je za dveřmi. To bude asi on.“

Slyšeli jsme, jak někdo s námahou vystupuje po schodech. Z velkého funění a supění bylo jasné, že ten člověk má potíže s dechem. Jednou či dvakrát zůstal stát, jako by vyjít do schodů bylo nad jeho síly, ale konečně se přece jen dovlékl k našim dveřím a vešel. Jeho zevnějšek plně odpovídal zvukům, které jsme slyšeli. Byl to postarší člověk, oblečený do námořnických šatů a dvouřadovou starou kazajku měl upnutou až ke krku. Záda měl ohnutá, kolena se mu třásla a bolestně, astmaticky oddechoval. Opřel se o silnou dubovou hůl a ramena se mu zvedala v úsilí nabrat do plic co nejvíc vzduchu. Pestrý šátek měl omotaný až pod bradu a z jeho tváře jsem viděl jen bystré tmavé oči pod huňatým bílým obočím a dlouhé šedivé licousy. Vcelku na mě dělal dojem ctihodného lodního mistra, zlomeného stářím a chudobou.

„Co si přejete, milý pane?“ zeptal jsem se.

Pomalou a důkladně se rozhlédl kolem sebe, jak to mívají ve zvyku staří lidé.

„Je přítomen pan Sherlock Holmes?“ řekl.

„Není, ale já ho zastupuji. Máte-li pro něho jakoukoli zprávu, můžete ji říci mně.“

„Přišel jsem to říct jemu - osobně,“ prohlásil.

„Říkám vám přece, že ho zastupuji. Jde o ten parní člun Mordecaie Smithe?“

„Tak jest. Moc dobře vím, kde je. A vím taky, kde jsou ti chlapi, co po nich pan Holmes pátrá. A vím, kde je poklad. Víam o tom všechno.“

„Tak mi to povězte a já mu to sdělím.“

„Chtěl jsem mluvit s ním a říct to jemu,“ opakoval s nedůtklivou stařeckou umíněností.

„V tom případě ale na něho musíte počkat.“

„To ne; já nemůžu ztrácet celý den pro něčí zábavu. Když tady pan Holmes není, tak si to bude muset všechno vypátrat sám. Vy dva se mi zrovna moc nelíbíte a neřeknu vám ani slovo.“

Šoural se ke dveřím, ale Athelney Jones mu zastoupil cestu.

„Počkejte přece moment, přítelíčku,“ řekl. „Máte důležitou informaci a nesmíte nám jen tak odejít. Necháme si vás tu, ať se vám to líbí nebo ne, dokud se náš přítel nevrátí.“

Stařec se pokusil rozběhnout se ke dveřím, ale když se o ně Athelney Jones opřel svým širokým hřbetem, poznal, že veškerý odpor je marný.

„Tohle je mi pěkné jednání!“ zvolal a třískl holí. „Přijdu navštívit gentlemana a vy dva, které jsem jakživ neviděl, mě tu chytnete a takhle se mnou zacházíte!“

„Nemáte se čeho bát,“ řekl jsem. „Ztrátu času vám samozřejmě vynahradíme. Sedněte si tady na pohovku, nebudete čekat dlouho.“

Dost pohněvaně přešel přes pokoj, uvelebil se a podepřel si hlavu rukama. Jones a já jsme se vrátili ke svým doutníkům a pokračovali jsme v hovoru. Pojednou nám však zazněl v uších Holmesův hlas.

„Snad byste mi taky mohli nabídnout doutník?“ pravil.

Oba jsme sebou trhli v křeslech. Vedle nás seděl Sherlock Holmes a tvářil se klidně a velice pobaveně.

„Holmesi!“ zvolal jsem. „Kde se tu berete? A kde je proboha ten děda?“

„Děda je tady,“ řekl a zvedl chundel bílých vlasů. „Tady ho máte - paruka, obočí, licousy a vše ostatní. Věděl jsem, že to přestrojení je docela dobré, ale nenadal jsem se, že by mohlo obstát v takovéhle zkoušce.“

„Ach, vy taškáři!“ vykřikl Jones nadšeně. „Z vás by byl herec, jakých je málo! Kašlal jste nám tu jako z chudobince a jen ty vaše roztrěsené nožky by vám vynesly deset liber týdně. Ty vaše lesklé oči mi ale hned byly nějak povědomé. A vidíte, tak snadno byste se byl od nás nedostal.“

„Pracoval jsem v téhle maškarádě celý den,“ řekl Holmes, zapaluje si doutník. „To víte, spousta té kriminálnícké sebranky mě

už tak trochu zná - zvlášť od té doby, co tady můj přítel některé moje případy publikoval, a tak se musím vydávat na válečnou stezku jedině v nějakém jednoduchém přestrojení, jako bylo třeba tohle. Dostal jste můj telegram?”

„Ano, proto také jsem tady.“

„Jak jste s celým tím případem uspěl?”

„Nic z toho nakonec nebylo. Dva zatčené jsem musel propustit a proti dalším dvěma nemám žádné důkazy.“

„Nevadí. Opatříme vám náhradou za ně dva jiné. Musíte se ale řídit mými příkazy. Rád se zřeknu oficiálního uznání ve váš prospěch, ale musíte jednat podle směrnic, které vám dám. Souhlasíte s tím?”

„Samozřejmě, jen když mi pomůžete dostat se těm chlapům na kobylku.“

„Dobrá. Především tedy budu potřebovat rychlý policejní člun - tím myslím parní člun. Musí na nás čekat v sedm hodin u Westminsterských schodů.“

„To se dá snadno zařídit. Jeden náš člun tam vždycky bývá, ale pro všechny případy si dojdu tamhle přes ulici zatelefonovat, abych se o tom ujistil.“

„Dál potřebuji dva statné muže, kdyby snad ta čeládka kladla odpor.“

„Ve člunu dva nebo tři budou. Co dál?”

„Až ty chlapy zajistíme, zmocníme se i pokladu. Myslím, že zde můj mladý přítel by rád truhlu odnesl mladé dámě, které polovina pokladu právem náleží. Ať ji ona otevře první. Co vy na to, Watsone?”

„Byl bych opravdu rád.“

„To je trochu nezvyklý postup,“ řekl Jones a potřásl hlavou. „Ostatně, nezvyklá je tahle věc celá a musíme trochu přimhouřit oko. Poklad pak musí být předán úřadům, dokud nebude skončeno úřední vyšetřování.“

„Ovšem. To se dá snadno zařídit. Ale ještě něco. Moc rád bych se pár detailů o celé té věci dověděl přímo od Jonathana Smalla. Víte,

že mám ve zvyku objasňovat své případy do nejmenších detailů. Nemáte doufám námitky proti tomu, abych si s ním soukromě pohovořil, buď tady u sebe v pokoji, nebo kdekoli jinde? Samozřejmě přitom bude náležitě střežen.“

„Souhlasím. Pánem situace jste vy. Já dosud o existenci toho Jonathana Smalla nemám jediný důkaz. Jestliže ho dopadnete, nevím, proč bych vám měl znemožňovat, abyste si s ním pohovořil.“

„Tak tedy platí?“

„Jistěže. Ještě něco?“

„Už jen to, že bych byl rád, kdybyste s námi povečeřel. Večeře bude hotová za půl hodiny. Budeme mít ústřice, párek tetřívku a slušný výběr bílých vín. Vy jste ještě nikdy neoceníl mé hostitelské schopnosti, Watsone.“

X - Konec domorodce z ostrovů

Povečeřeli jsme ve veselé náladě. Když Holmes chtěl, uměl báječně konverzovat, a ten večer opravdu chtěl. Zdálo se dokonce, že je ve stavu jakési nervové exaltace. Byl prostě okouzlující - nikdy jsem ho takového neviděl. Rychle střídal konverzační témata, mluvil o náboženských divadelních hrách, o středověké keramice, o stradivárkách, o buddhismu na Ceylonu a o válečných lodích budoucnosti - a ve všem se vyznal, jako by každou tu věc speciálně studoval. Jeho jiskřivý humor ostře kontrastoval se skličující depresí, které propadal v minulých dnech. Athelney Jones dokázal, že je v mimopracovní době docela společenský člověk, a na večeri si pochutnával jako pravý labužník. Pokud jde o mne, blažilo mě pomyslení, že co nevidět dokončíme nesnadný úkol, a trochu jsem se i nakazil Holmesovou veselostí.

O případu, který nás vlastně svedl dohromady, se při večeri nikdo ani nezmněl.

Když bylo sklizeno se stolu, Holmes pohlédl na hodinky a nalil portské do tří sklenek.

„Připijme si na zdar naší malé výpravy,“ řekl. „Teď už ale je nejvyšší čas, abychom vyrazili. Máte pistoli, Watsone?“

„V psacím stole mám starý služební revolver.“

„Uděláte dobře, když si ho vezmete. Musíme být připraveni na všechno. Vidím, že před vraty už čeká drožka. Objednal jsem ji na půl sedmé.“

Bylo sedm hodin pryč, když jsme přijeli k westminsterskému přístavišti, a parní člun už nás tam očekával. Holmes si jej změřil kritickým pohledem.

„Je na něm něco, co prozrazuje, že jde o policejní člun?“

„Ano, ta zelená lucerna na boku.“

„Tak ji dejte pryč.“

Malá úprava byla provedena, vstoupili jsme na palubu a muži odpoutali kotevní lana. Jones, Holmes a já jsme se usadili na zádi

člunu. U kormidla stál jeden muž, druhý obsluhoval motory a dva statní policisté zůstali na přídi.

„Kam pojedeme?“ zeptal se Jones.

„K Toweru. Řekněte jim, aby zůstali stát naproti Jacobsonově loděnici.“

Člun byl opravdu velice rychlý. Přehnali jsme se kolem dlouhého konvoje naložených bárek tak, jako by stály na místě. Holmes se spokojeně usmíval, když jsme předjeli i říční parník a nechali jej daleko za sebou.

„Na řece není loď, kterou bychom nedokázali dohonit,“ řekl.

„No - to sotva. Není tu ale moc člunů, které by dokázaly předhonorit nás.“

„Musíme chytit Najádu, a ta má pověst nesmírně rychlého plavidla. Povím vám, jak se věci mají, Watsone. Pamatujete, jak mě trápilo, že pátrání uvízlo na takové maličkosti?“

„Pamatuji.“

„Nuže - ohromně jsem se duševně zrestauroval, když jsem se zabral do té chemické analýzy. Jeden z našich největších státníků prohlásil, že nejlepší odpočinek člověku přinese změna práce. A měl pravdu. Když se mi podařilo rozpustit uhlovodík - to byl totiž cíl toho pokusu - vrátil jsem se k problému Sholtových a celý případ jsem znovu promyslel. Moji chlapci propátrali oba břehy řeky po proudu i proti proudu bez výsledku. Člun nebyl v žádné loděnici ani v přístavišti a domů se také nevrátil. Nezdálo se mi pravděpodobné, že by člun potopili, aby zahladili stopy, ačkoli jako jediná možnost i tato hypotéza zůstávala, kdyby všechny ostatní selhaly. Věděl jsem, že ten zatracený Small je povedený ptáček, ale nemyslel jsem si, že je schopen nějaké opravdu rafinované prohnání. Pak jsem si uvědomil, že určitě musel být nějaký čas v Londýně - poněvadž jsme měli důkazy, že ustavičně střežil Pondicherry Lodge - a že tedy sotva bude moci odjet okamžitě, ale že bude potřebovat nějaký krátký čas, přinejmenším aspoň den, aby uvedl do pořádku své záležitosti. To ovšem byl jen předpoklad, holá pravděpodobnost.“

„A mně se zdá, že dost slabá,“ řekl jsem. „Spíš bych předpokládal, že si všechno zařídil předem, ještě než se vypravil do Pondicherry Lodge.“

„To asi ne. V případě, že by se dostal do úzkých, bylo totiž to doupě pro něho příliš cenné, než aby se ho vzdal dřív, než bude mít jistotu, že se bez něho obejde. Uvažoval jsem však ještě o něčem jiném. Jonathana Smalla jistě muselo napadnout, že exotický zevnějšek jeho kumpána, i kdyby ho přestrojil sebelíp, může vzbudit pozornost a lidé si jej mohou dát do souvislosti s norwoodskou tragédií. Je dost mazaný, aby mu tohle došlo. Vyrázili proto ze svého hlavního stanu za tmy a Small si jistě přál, aby byli zpátky dřív, než se rozední. A teď: podle tvrzení paní Smithové odpluli na parním člunu po třetí hodině. To však už bylo poměrně dost světlo a přibližně za hodinu už lidé bývají vzhůru a vstávají. Usoudil jsem proto, že nemohli odplout příliš daleko. Smithovi dobře zaplatili, aby držel jazyk za zuby, zamluvili si u něho člun na definitivní útěk, vzali truhlu s pokladem a pospíchali s ní do svého úkrytu. V některé z příštích nocí, až by se přesvědčili, jaké stanovisko zaujaly noviny a zda mají nějaké podezření, odebrali by se pod rouškou noci na některou loď v Gravesendu nebo v Downsu, kde už nepochybně mají zajištěný odjezd do Ameriky nebo do kolonií.“

„Co ale s člunem? Ten si přece nemohli vzít do úkrytu s sebou?“

„Přesně tak. Usoudil jsem, že člun nemůže být příliš daleko, ačkoli jej nikde není vidět. Vžil jsem se proto do Smallova postavení a uvažoval jsem tak, jak asi mohl uvažovat on. Podle všeho by si uvědomil, že když člun pošle zpátky nebo jej bude mít v přístavišti, může se mu policie snadno dostat na stopu, pokud člun objeví. Jak tedy ten člun ukrýt, aby jej zároveň měl stále po ruce, kdykoli jej bude potřebovat? Položil jsem si otázku, co bych dělal já, kdybych byl v jeho kůži. Přišel jsem jen na jedinou možnost. Svěřil bych člun nějakému majiteli loděnice nebo lodní dílny s příkazem, aby na něm opravil nějakou bezvýznamnou maličkost. Ten by člun odtáhl do své kůlny nebo na dvorek, kde by byl bezpečně ukryt, ale odkud bych si jej mohl v několika málo hodinách zase vyzvednout.“

„To vypadá náramně jednoduše.“

„A právě ty nejjednodušší věci člověk zpravidla nejnáz přehlédne. Rozhodl jsem se proto, že budu podle tohoto nápadu jednat. Vydal jsem se do terénu v tom nenápadném námořnickém oblečení a pátral jsem ve všech loděnicích podél řeky. Patnáctkrát jsem vyšel naprázdno, ale pošestnácté - u Jacobsona - jsem se dověděl, že jim přede dvěma dny svěřil Najádu muž s dřevěnou nohou a požádal je, aby provedli nějakou nicotnou opravu na kormidle. ‚Jenže to kormidlo je úplně v pořádku,‘ poznamenal mistr. ‚Támhle kotví, je to ten člun s těma červenejma pruhama.‘ Jenomže - koho jsem v té chvíli viděl přicházet? Mordecaie Smithe, pohřešovaného majitele člunu. Opilý byl jak zákon káže. Pochopitelně bych ho byl nepoznal, ale hned vybreptal jméno člunu i jak se jmenuje sám. ‚Potřebuju člun dneska večír v osm hodin,‘ řekl, ‚přesně v osm hodin, rozumíte, poněvadž si ho najali dva gentlemani, kterejm se nechce moc čekat.‘ Zřejmě mu dobře zaplatili, poněvadž měl u sebe spoustu peněz a rozdával dělníkům šilinky. Kus cesty jsem ho sledoval, ale zapadl do putyky; vracel jsem se pak na dvorek do loděnice a naštěstí jsem cestou narazil na jednoho z těch svých mládenečků a postavil jsem ho ke člunu na hlídku. Bude stát na břehu a zamává na nás kapesníkem, až ti chlapi vyplují. My budeme kotvit o kus dál uprostřed proudu a moc bych se divil, kdybychom ty darebáky nechytili i s pokladem.“

„Naplánoval jste to všechno moc pěkně, ať už jsou to praví pachatelé nebo ne,“ řekl Jones, „kdybych ale celý ten podnik řídil já, poslal bych do Jacobsonovy loděnice policejní oddíl a dal tu podezřelou společnost pozatýkat, až by přišli.“

„K čemuž by nikdy nedošlo. Ten Small je totiž zatraceně práskaný chlápek. Pošle tam nejdřív špeha, a jakmile zjistí něco podezřelého, nevytáhne z brlohu paty nejmíň týden.“

„Mohl jste se však přilepit na paty Mordecai Smithovi, aby vás dovedl k jejich úkrytu,“ řekl jsem.

„To bych zbytečně promarnil celý den. Vsadil bych sto proti jedné, že Smith vůbec neví, kde ti chlapi kvartýrují. Ten se

nevyptává na nic, jen když má kořalu a dostane dobře zapláceno. Pošlou mu zprávu, co má udělat. Ba ne - uvážil jsem všechny možnosti a tohle je ta nejlepší.“

Během tohoto rozhovoru jsme rychle projížděli pod nekonečnou řadou mostů, klenoucích se přes Temži. Když jsme míjeli City, poslední paprsky slunce zlatily kříž na věži katedrály svatého Pavla. Než jsme dorazili do Toweru, už bylo šero.

„Tamhle je Jacobsonova loděnice,“ řekl Holmes a ukázal na spleť stožárů a lan na surreyské straně. „Křižujte tady pomalu sem tam a držte se z dosahu té řady světel.“ Vytáhl z kapsy noční dalekohled a chvíli jím hleděl na břeh. „Hlídka, kterou jsem tam postavil, je na svém místě,“ poznamenal, „ale po kapesníku zatím ani památky.“

„Co kdybychom pluli ještě kus po proudu a tam si na ně počkali?“ řekl Jones horlivě.

Byli jsme v té chvíli všichni už dost rozčilení, dokonce i policisté a topiči, kteří měli jen velice mlhavou představu o tom, co se bude dít.

„Nemůžeme si být jisti vůbec ničím,“ odpověděl Holmes. „S pravděpodobností deset ku jedné poplují po proudu, ale s naprostou jistotou to tvrdit nemůžeme. Odtud vidíme na vjezd do loděnice a oni stěží mohou uvidět nás. Noc bude jasná, tmy se nemusíme bát. Musíme ale zůstat tady. Vidíte ty lidi na břehu, co se jich tam hemží pod plynovou lucernou?“

„To jsou dělníci z loděnice. Jdou z práce.“

„Vypadají jako horda špinavých rošťáků, a přece v každém z nich dřímá jiskra nesmrtelnosti. Když se tak na ně člověk dívá, ani by ho to nenapadlo. A priori se to zdá nepravděpodobné. Člověk je podivná hádanka!“

„Kdosi tvrdí, že člověk je duše ukrytá ve zvířeti,“ podotkl jsem.

„Pěkně o tom mluví Winwood Reade,“ řekl Holmes. „Tvrdí, že jednotlivec sice je neřešitelná záhada, ale v množství se z něho stává matematická jistota. Člověk například nikdy nemůže předvídat, co udělá jednotlivec, ale může přesně uhodnout, jak se zachová určité množství průměrných lidí. Jedinci se navzájem liší, ale procenta

zůstávají konstantní. Statistiky to dokazují. Ale počkat - není to tam kapesník? No ovšem, třepe se tam něco bílého.“

„Ano, je to ten váš hoch,“ zvolal jsem. „Vidím ho zřetelně.“

„A tamhle je Najáda,“ vykřikl Holmes, „a ujíždí jak ďas! Plnou parou vpřed, kamaráde. Stíhejte ten člun se žlutou lucernou. Proboha, nikdy si to neodpustím, jestli nám unikne!“

Najāda nepozorovaně proklouzla vjezdem do loděnice a rozjela se za dvěma či třemi malými loďkami, takže než jsme ji uviděli, stačila už nabrat pořádnou rychlost. Teď ujížděla dolů po proudu, držela se stále poblíž břehu a řítila se vpřed přímo fantastickou rychlostí. Jones na ni zamračeně hleděl a zavrtěl hlavou.

„Je hrozně rychlá,“ řekl. „Pochybuju, že ji dohoníme.“

„Musíme ji dohonit!“ vykřikl Holmes se zaťatými zuby. „Hej, topiči, přikládejte, přikládejte přece! Ukažte, co dokážeme my! Musíme Najádu dostat, i kdybychom měli náš člun podpálit!“

Drželi jsme se poměrně blízko za Najádou. V topeništích jen hučelo a mocné stroje hřmotily a bušily jak veliké kovové srdce. Ostrá a strmá příď se zařezávala do klidné říční hladiny a rozrážela napravo i nalevo dvě valící se vlny. Při každém úderu stroje jsme nadskočili a oťrásli se jak živá bytost. Velká žlutá lucerna na boku našeho člunu vrhala před nás chvějivý sloup světla. Přímo před námi temná skvrna na vodě prozrazovala, kde Najáda je, a vějíř bílé pěny za ní naznačoval, jakou rychlostí ujíždí. Hnali jsme se kolem bárek, parníčků a obchodních lodí a mezi nimi; za některými jsme projeli, jiné jsme objížděli. Z temnoty na nás volaly lidské hlasy, ale Najáda se s rachotem řítila pořád dál a my jsme se jí drželi těsně v patách.

„Přiložte, hoši, přiložte tam!“ volal Holmes, dívaje se dolů do strojovny, zatímco prudký žár odtamtud ozařoval jeho dychtivý obličej s orlími rysy. „Vyždímejte z kotle tolik páry, kolik se dá.“

„Řekl bych, že teď jsme trochu rychlejší než oni,“ pravil Jones, který z Najády nespouštěl oči.

„Docela jistě,“ řekl jsem já. „Za pár minut je dohoníme.“

V tom okamžiku nás však potkala smůla a mezi námi a Najádou se octl remorkér se třemi vlečnými čluny. Jen prudkým strhnutím kormidla do strany jsme se vyhnuli srážce, a než jsme dokázali konvoj obeplout a pokračovat v pronásledování, Najáda získala nějakých dvě stě metrů náskok. Přesto však nám stále zůstávala v dohledu, poněvadž kalné, rozplizlé šero se proměnilo v jasnou, hvězdnou noc. Kotle hrozily prasknutím a kostra našeho křehkého člunu vibrovala a otrásala se pod zběsilým tlakem páry, která nás hnala kupředu. Prolétli jsme Poolem, minuli Západoindické doky, propluli jsme dlouhým Deptford Reachem, a když jsme objeli ostrůvek zvaný Isle of Dogs, pokračovali jsme v honbě. Nejasná skvrna před námi se teď zřetelně proměnila v ostré kontury ladné Najády. Jones na ni zamířil reflektor, takže jsme jasně viděli postavy na palubě. Na zádi seděl muž, mezi koleny měl něco černého a skláněl se nad tím. Vedle něho ležela jakási černá hromada, která vypadala jako novofoundlandský pes. U kormidelního kola stál chlapec a na pozadí rudé záře z kotelny jsem uviděl starého Smithe, vysvěčeného do půli těla a zuřivě házejícího lopaty uhlí do topeniště. Zpočátku možná trochu pochybovali o tom, zda je skutečně pronásledujeme, ale teď, když jsme projížděli každou oklíkou a každou zatáčkou, kterou udělali oni, muselo jim to už být zcela jasné. V Greenwichi nás od nich dělilo asi tři sta kroků. V Blackwellu už to nebylo víc než dvě stě padesát. Na své pestré životní dráze jsem se už zúčastnil štvanic na mnoho nejrůznějších tvorů v různých končinách světa, ale nikdy jsem při podobné zábavě ještě nepocítil tak divoké vzrušení, jaké mi poskytla tato pekelná honba na lidi na vlnách řeky Temže. Metr za metrem jsme se k nim neodvratně blížili. V nočním tichu jsme slyšeli rachot a supění jejich parostroje. Muž na lodní zádi se stále ještě krčil nad palubou a paže se mu pohybovaly, jako by byl něčím zaměstnán. Jen tu a tam zvedl hlavu a pohledem odhadl vzdálenost, která nás dosud dělila. Blížili jsme se stále víc. Jones na ně zařval, aby zastavili. Nebyli jsme už od nich vzdáleni víc než na čtyři lodní délky a oba čluny se řítily vskutku fantastickou rychlostí. Byli jsme

na přímém toku řeky, z jedné strany jsme měli Barking Level a na druhé se prostíraly melancholické močály - Plumstead Marshes. Na náš pokřik muž na zádi vyskočil a zahrozil nám zařatými pěstmi, proklínaje nebe i peklo vysokým křaplavým hlasem. Byl to veliký, statný chlap, a jak stál rozkročmo, aby udržel rovnováhu, bylo vidět, že místo pravé nohy má od stehna dolů dřevěnou protézu. Jakmile se ozval jeho rezavý, zlostný křik, začalo se cosi hýbat v té tmavé schoulené hromadě na palubě. Proměnila se v droboučkého černého mužíka - nejmenšího, jakého jsem kdy viděl - s velikou zdeformovanou hlavou a kšticí zknatovaných, nečesaných vlasů. V tom okamžiku už Holmes držel revolver v ruce, a když jsem uviděl to divoké, odporné stvoření, sáhl jsem po své zbrani i já. Divoch byl zahalený do jakéhosi tmavého pláště nebo příkrývky, takže mu bylo vidět jen tvář; ta však stačila k tomu, aby člověk strávil bezesnou noc. Nikdy v životě jsem neviděl rysy tak hluboce poznamenané veškerou myslitelnou bestialitou a krutostí. Malá očka blýskala a planula zlým světlem a odulé rty odhalovaly zuby, které na nás cenil a jimiž skřípal s téměř zvířecí zuřivostí.

„Střelte, jakmile zvedne ruku,“ řekl Holmes klidně.

V té chvíli nás od nich dělila už jen jedna lodní délka, takže jsme měli kořist na dosah. Dodnes vidím ty dvě postavy, jak tam stály: široce rozkročený běloch, hulákající na nás kletby, a ten demaskovaný trpaslík s úděsnou tváří a silnými žlutými zuby, které na nás cenil ve světle našeho reflektoru.

Štěstí, že jsme ho viděli tak jasně. Před našima očima vytáhl odněkud z hábitu krátký, kulatý kousek dřeva, podobný školnímu ukazovátku, a přiložil jej ke rtům. Obě naše pistole třesky zároveň. Otočil se kolem své osy, rozhodil rukama, přidušeně zachroptěl a skácel se do řeky. Zahlédl jsem ještě záblesk jeho jedovatých, výhružných očí v bílé zpeněné vodě. Ve stejném okamžiku se muž s dřevěnou nohou vrhl na kormidlo a prudce je strhl do strany, Najáda ostře zahнула k jižnímu břehu a my jsme přelétli kolem její zádi ve vzdálenosti pouhých několika stop. Okamžitě jsme zamířili za ní, ale Najáda už byla těsně u břehu. Bylo to divoké a opuštěné

místo, měsíc tam ozařoval nesmírné rozlohy močálů s jezírky stojaté vody a ostrůvky zahnívajících vegetace. Člun s mlaskavým nárazem najel na bahnitý břeh, příd' vylétla vysoko do vzduchu a zád' se ponořila do vody. Uprchlík z něho vyskočil, ale okamžitě se celou délkou protézy zabořil do rozbahněné půdy. Marně se zmítal a zápasil: nebyl s to udělat jediný krok kupředu ani dozadu. Řval v bezmocném vzteku a zuřivě kopal druhou nohou do bahna, ale veškeré jeho úsilí vedlo jen k tomu, že se dřevěnou protérou pořád víc a víc bořil do rozměklého břehu. Když jsme dopluli v policejním člunu k němu, vězel už tak hluboko, že jsme ho byli s to vyprostit pouze s pomocí lana, jehož konec jsme mu hodili kolem ramen. Vytáhli jsme ho na palubu jako nějakou dravou rybu. Oba Smithové, otec i syn, seděli zamračeně ve svém člunu, ale na náš rozkaz dost krotce přestoupili k nám. Najádu jsme opět stáhli na vodu a lanem jsme ji připoutali k zádi policejního člunu. Na její palubě stála důkladná železná truhla, jaké se vyrábějí v Indii. Nemohlo být pochyb, že v ní je ten Sholtův zlořečený poklad. Klíč u ní nebyl, ale byla značně těžká, a tak jsme ji opatrně přenesli do naší malé kajuty. Když jsme zvolna pluli nazpět proti proudu, svítili jsme reflektorem na všechny strany, ale po domorodci z Andamanských ostrovů nebylo nikde ani památky. Kostí toho podivného návštěvníka našich břehů spočívají kdesi v černém bahně na dně Temže.

„Podívejte se sem,“ řekl Holmes a ukázal na dřevěný průvlak. „Naše pistole přece jen nebyly dost rychlé.“ A opravdu, hned vedle místa, kde jsme při honbě stáli, byl zabodnutý jeden z těch vražedných trnů, které jsme tak dobře znali. Zasvištěl mezi námi patrně v okamžiku, kdy jsme vystřelili. Holmes se tomu usmál a se svou známou lehkomyšlností pokrčil rameny, já se však přiznám, že se mi udělalo nanic při pomýšlení na hroznou smrt, která nás té noci tak těsně minula.

XI - Velký poklad z Agry

Náš zajatec seděl v kajutě před železnou truhlou, pro kterou podstoupil tolik námahy a na niž tak dlouho čekal, než ji získal. Byl to opálený člověk s bezstarostnými očima a se sítí vrásek a rýh, rozprostřenou po celé mahagonové tváři, která svědčila o tvrdém životě pod širým nebem. Zarostlá brada mu neobyčejně vystupovala kupředu, což bývá znak lidí, kteří energicky prosazují své záměry. Mohlo mu být asi tak padesát let, neboť měl černé kudrnaté vlasy už hustě prokvetlé stříbrem. Když byla jeho tvář v klidu, nepůsobila nepříjemným dojmem, ale huňaté obočí a vystouplá brada jí propůjčovaly hrozivý výraz, jakmile se rozzlobil. Toho jsem si však povšiml až později. Teď seděl se spoutanými rukama na klíně, s hlavou skloněnou na prsa, a pichlavými, pomrkávajícími očima zíral na truhlu, která byla příčinou všech jeho hanebných činů. Zdálo se mi, že v jeho upjatém a zdrženlivém chování je víc lítosti než zloby. Jednu chvíli se na mě podíval, a v očích se mu dokonce objevilo cosi jako záblesk humoru.

„No tak, Jonathae Smalle,“ řekl Holmes, zapaluje si doutník, „je mi líto, že to takhle dopadlo.“

„Mně taky,“ odpověděl upřímně. „A nevěřím, že se z téhle polízanice tak snadno dostanu. Odpřísáhnou vám na bibli, že jsem na Sholta nevztáhl ruku. Udělal to ten ďábelský skrček Tonga, zabil ho tím svým otráveným trnem. Já se na tom nepodílel, věřte mi. Trápilo mě to tak, jako by šlo o mého bratra. Zmrskal jsem toho mrňavého ďábla koncem lana, ale jednou už se stalo a napravit jsem tím nemohl nic.“

„Vemte si doutník,“ řekl Holmes, „a lokněte si z mé láhve, vždyť jste celý promočený. Jak jste mohl čekat, že takový malý a slabý človíček jako ten černý spratek přemůže Bartholomewa Sholta a udrží ho v šachu do té doby, než vylezete po laně vy?“

„Tak se mi zdá, že o tom víte tolik, jako byste byl při tom. Pravda je taková, že - no, doufal jsem, že pokoj bude prázdný. Znal jsem

dobře, jak to v domě chodí, a byla právě doba, kdy Sholto obvykle odcházel dolů k večeři. Nebudu vám nic zapírat. Má nejlepší obhajoba je holá pravda. Víte, kdyby šlo o starého majora, s tím bych si byl těžkou hlavu nedělal. Podřízl bych ho stejně klidně, jako teď kouřím tenhle doutník. Vzteká mě jedině to, že mě zavřou kvůli mladému Sholtovi, se kterým jsem nikdy neměl sebemenší nedorozumění.“

„Zatkl vás pan Athelney Jones ze Scotland Yardu. Dopraví vás do mého domu a já vás požádám o pravdivou zprávu o celém případu. Nesmíte mi ale nic zamlčet, poněvadž jedině tak pro vás budu moci něco udělat, aspoň doufám. Podaří se mi snad dokázat, že jed působí tak rychle, že Sholto byl mrtev dřív, než vy jste se vůbec dostal do pokoje.“

„A to také byl. V životě se mnou nic tak neotřásl jako tehdy ten pohled na něho. Vlezl jsem do okna a uviděl jsem, jak se na mě šklebí a hlava mu leží na rameně. Byl to pro mne opravdu šok a byl bych Tongu snad přizabil, kdyby byl přede mnou neutekl. Proto tam zapomněl hůl a také pár trnů, jak mi řekl později. Právě ty vás - aspoň si myslím - přivedly na naši stopu; nejde mi ale na rozum, jak je možné, že jste ji pak v budoucnu už neztratili. Necítím k vám žádnou zášť, vůbec ne. Připadá mi však přece jen divné,“ dodal s hořkým úsměvem, „že já, který mám z těch peněz nárok na půl miliónu, musel jsem přijít o první půlku života na stavbě vlnolamů na Andamanských ostrovech a druhou, jak to vypadá, ztratím při kopání kanálů v dartmoorské věznici. Nešťastný den, kdy jsem prvně spatřil kupce Achmeta a začal se zajímat o poklad z Agry, který přinesl vždycky jen prokletí tomu, kdo jej právě vlastnil. Achmetovi přinesl smrt, majoru Sholtovi strach a výčitky svědomí a mně doživotní otroctví na nucených pracích.“

V tom okamžiku vsoukal do malé kajuty ramena a tvář Athelney Jones.

„Hotová rodinná sešlost,“ poznamenal. „Doufám, že také dostanu hlt z té láhve, Holmesi. Řekl bych, že si můžeme pogratulovat navzájem. Škoda, že jsme toho druhého nedoslali

živého, ale neměli jsme na vybranou. Mimochodem, Holmesi, příznejte se, že vám ten závěr vyšel jen tak tak. Naše zásluha je jenom v tom, že jsme je dohonili.“

„Konec vše napraví,“ řekl Holmes. „Doopravdy jsem ale nevěděl, že Najáda je tak fantasticky rychlá.“

„Smith říká, že je to jeden z nejrychlejších parních člunů na řece a že kdyby byl měl ještě jednoho člověka navíc, který by mu byl pomohl se strojem, nikdy bychom ho nechytili. Přísahá, že o té norwoodské záležitosti nic neví.“

„A nelže,“ zvolal náš zajatec, „neřekl jsem mu ani slovo. Člun jsem od něho najal proto, že jsem se doslechl, že je mimořádně rychlý. Neřekli jsme mu nic, ale dobře jsme mu zaplatili a byl by dostal navíc ještě nějakou pěknou maličkost, kdyby nás byl dopravil na loď Esmeralda v Gravesendu, která odplouvá do Brazílie.“

„No, jestli neprovedl nic špatného, postaráme se, aby nebyl stíhán. Chytáme sice své lidi hezky rychle, ale s jejich odsouzením už tolik nepospícháme.“ Bylo zábavné pozorovat, jak si domýšlivý Jones už začíná zakládat na energickém způsobu, jímž byli prchající dopadeni. Z letmého úsměvu, který přelétl po Holmesově tváři, jsem postřehl, že mu ta slova neušla.

„Za okamžik dorazíme k Vauxhallskému mostu,“ řekl Jones, „a vás tam vysadíme i s pokladem, doktore Watsone. Nemusím vám snad říkat, jak velkou odpovědnost tím na sebe беру. Je to proti všem předpisům, ale co jsme si ujednali, to platí. Nicméně mám povinnost poslat s vámi aspoň jednoho policistu, když máte tak cenné břemeno. Doufám, že něčím pojedete?“

„Samozřejmě.“

„Škoda, že chybí klíč: mohli bychom se na místě přesvědčit, co je uvnitř. Budete muset truhlu vypáčit. Kde je ten klíč, vážený pane?“

„Na dně řeky,“ odsekl Small.

„Hm, také jste nám nemusel přidělovat zbytečné potíže, měli jsme s vámi i tak dost práce. Ale stejně, nemusím vám snad ani říkat, pane doktore, abyste byl krajně opatrný. Truhlu pak přivezte zpátky

do bytu v Baker Street. Zastavíme se tam, ještě než půjdeme na komisařství.“

Vysadili mě ve Vauxhallu s těžkou železnou truhlou a trochu obhroublým, ale bodrým policajtem, který mě měl doprovázet. Po čtvrt hodině jízdy jsme dorazili k paní Forresterové. Služka byla tak pozdní návštěvou zřejmě překvapena. Vysvětlovala nám, že paní Forresterová není dnes večer doma a že se podle všeho vrátí velice pozdě. Slečna Morstanová však prý je v pracovně. A tak jsem tedy s truhlou v ruce šel do pracovny a úslužného policajta jsem nechal v drožce.

Seděla u otevřeného okna, měla na sobě šaty z nějaké průsvitné bílé látky, zdobené kolem pasu a u krku čímsi červeným. Dopadalo na ni měkké světlo zastíněné lampy, jak seděla opřená v proutěném křesle, pohrávalo na její líbeznou, vážnou tvář a zalávalo bohaté kadeře jejích nádherných vlasů kovovým leskem. Bílá ruka jí visela přes opěradlo a celé držení těla svědčilo o melancholickém zadumání. Jakmile však uslyšela mé kroky, hned vyskočila a bledé tváře jí zbarvil jasný ruměncem překvapení a radosti.

„Slyšela jsem, že tu zastavila drožka,“ řekla. „Myslela jsem ale, že se snad tak brzo vrací paní Forresterová. Ve snu mě nenapadlo, že byste to mohl být vy. Nesete mi nějaké nové zprávy?“

„Nesu vám něco lepšího než zprávy,“ řekl jsem a položil truhlu na stůl. Pak jsem spustil žoviálním a bouřlivým hlasem, ačkoli ve mně byla malá dušička: „Přinesl jsem vám něco, co má větší cenu než všechny zprávy na světě. Přinesl jsem vám bohatství.“

Podívala se na železnou truhlu.

„Tak tohle je ten poklad?“ zeptala se dost chladně.

„Ano, to je ten velký poklad z Agry. Polovina patří vám a polovina Thaddeusi Sholtovi. Připadne na vás na každého pěkných pár set tisíc. Představte si, že v Anglii nebude mnoho bohatších mladých dam než vy. Není to báječné?“

Asi jsem svou radost poněkud přehnal a má blahopřání jí zněla nějak strojeně, neboť jsem uviděl, že nepatrně povytáhla obočí a tázavě se na mě podívala.

„Jestli to bohatství dostanu,“ řekla, „budu za ně vděčit vám.“

„Ale kdepak,“ odpověděl jsem, „mně ne, ale mému příteli Sherlocku Holmesovi. Při nejlepší vůli bych nikdy nenašel klíč k záhadě, která kladla velké nároky i na jeho skvělé analytické schopnosti. A moc nechybělo a byli bychom utrpěli porážku ještě v posledním okamžiku.“

„Posaďte se a všechno mi to povězte, pane doktore,“ řekla.

Stručně jsem jí vyprávěl vše, co se stalo od chvíle, kdy jsem ji naposled viděl. O tom, jak Holmes použil nové pátrací metody, o nalezení Najády, o tom, jak přišel Athelney Jones, o naší večerní výpravě a divoké honbě na Temži. Naslouchala výčtu našich dobrodružství s pootevřenými rty a zářícíma očima. Když jsem se zmínil o trnu, který nás jen těsně minul, zbledla tak, že jsem dostal strach, aby neomdlela.

„To nic, to nic,“ řekla, když jsem jí rychle nalil trochu vody. „Už jsem zas v pořádku. Byl to pro mne šok, když jsem uslyšela, že jsem své přátele vystavila tak hroznému nebezpečí.“

„Už je to všechno za námi,“ odpověděl jsem. „Nebylo to tak zlé. Nebudu vám už takové děsivé podrobnosti vykládat. Povídejme si raději o něčem veselejším. Poklad je tu. Co může být veselejšího? Vyžádal jsem si svolení, abych jej mohl vzít s sebou, poněvadž jsem si myslel, že budete mít zájem podívat se na něj první.“

„Samozřejmě že mě to velice zajímá,“ řekla. Hlas jí však přesto nezněl nijak zvlášť dychtivě. Zřejmě ji napadlo, že bych to mohl pokládat za nevděk z její strany, kdyby snad projevila lhostejnost nad kořistí, kterou bylo tak obtížné získat.

„To je ale krásná truhlička!“ řekla a sklonila se nad ní. „Vypadá to jako indická práce, že?“

„Ano, je to kovotepecká práce z Benaresu.“

„A jak je těžká!“ zvolala, když se ji pokusila zvednout. „Taková truhla musí mít cenu sama o sobě. A kde je klíč?“

„Small jej hodil do Temže,“ odpověděl jsem. „Musím si půjčit pohrabáč paní Forresterové.“

Na přední straně truhly byla silná a široká petlice, vytepaná do podoby sedícího Buddha. Vsunul jsem pod ni konec pohrabáče a zmáčkl jsem jej dolů jako páku. Petlice odskočila s hlučným cvaknutím. Chvějícími se prsty jsem odklopil víko. Oba jsme zůstali stát v němém úžasu. Truhla byla prázdná!

Není divu, že byla tak těžká. Kovové stěny byly dobré dvě třetiny palce tlusté. Truhla byla masivní, krásně vypracovaná a důkladná jako schránka určená k přenášení věcí velké ceny, ale uvnitř nebyl ani kousíček, ani úlomek nějakého drahého kovu či šperku. Byla dočista, absolutně prázdná!

„Poklad se ztratil,“ řekla slečna Morstanová klidně.

Když jsem slyšel její slova a uvědomil si, co znamenají, měl jsem pocit, že se mi z duše vytrácí nějaký nesmírný stín. Sám jsem nevěděl, jak strašně mě ten poklad z Agry tíží, pochopil jsem to teprve teď, když to pominulo. Nepochybně to ode mne bylo sobecké, neloajální a špatné, ale nedokázal jsem myslet na nic než na tu zlatou přehradu, která teď mezi námi padla.

„Chválabohu!“ vyhrkl jsem opravdu ze srdce.

Podívala se na mě s letmým, tázavým úsměvem.

„Proč to říkáte?“ zeptala se.

„Protože jste pro mne opět dosažitelná,“ řekl jsem a vzal jsem ji za ruku. Nebránila mi v tom. „Protože vás mám rád, Mary, tak vroucně, jak jen muž ženu může mít rád. Poněvadž ten poklad, to bohatství mi zapečetilo ústa. Teď, když se ukázalo, že neexistuje, mohu vám říci, jak vás mám rád. A proto jsem řekl ‚chválabohu‘.“

„Pak ale i já říkám ‚chválabohu‘,“ zašeptala, když jsem ji k sobě přitáhl.

Ať už ten poklad ztratil kdokoli - já vím, že jsem té noci poklad našel.

XII - Podivuhodná historie Jonathana Smalla

Policajt čekající v drožce byl neobyčejně trpělivý muž, poněvadž to trvalo hezky dlouho, než jsem se k němu vrátil. Když jsem mu však ukázal prázdnou truhlu, velice se zachmuřil.

„Odměna je v tahu?“ řekl otráveně. „Kde nic není, ani čert nebere. Kdyby tam ten poklad byl, mohli jsme se Samem Brownem dostat za tu noční námahu každý aspoň deset liber.“

„Thaddeus Sholto je bohatý pán,“ řekl jsem, „postará se, abyste dostali odměnu, ať už je poklad na světě nebo ne.“

Policajt však přesto malomyslně potřásl hlavou.

„Tohle je špatnej kšeft,“ opakoval, „a vsadím se, že mi Athelney Jones dá za pravdu.“

Jeho předpověď se ukázala správná, poněvadž detektiv se zatvářil velice zaraženě, když jsem přijel do Baker Street a ukázal mu prázdnou truhlu. Holmes, náš zajatec a Jones přijeli teprve nedávno, neboť cestou změnili plán a hlásili se na policejním komisařství. Můj přítel si hověl v křesle a tvářil se apaticky jako obvykle, kdežto Small tupě seděl naproti němu a dřevěnou protězu měl přehozenou přes zdravou nohu. Když jsem jim ukázal prázdnou truhlu, zvrátil se na opěradlo křesla a dal se do hlasitého smíchu.

„To máte na svědomí vy, Smalle,“ řekl Athelney Jones vztekle.

„Ovšem - a uschoval jsem to tak, že už se k tomu nikdy nedostanete,“ zvolal jásavě. „Je to můj poklad, a když jsem viděl, že o kořist přijdu, zatraceně dobře jsem se postaral o to, aby ji nedostal nikdo jiný. Říkám vám, že už na světě nežije nikdo, kdo by na něj měl pravoplatný nárok - jen já a tři nešťastníci, kteří jsou v trestanecké kolonii na Andamanských ostrovech. Víím teď, že už z něho nebudu mít žádný užitek ani já, ani ti tři. Všechno, co jsem dělal, dělal jsem nejen pro sebe, ale i pro ně. Podpis čtyř nás navždycky zavazoval. Jsem si naprosto jistý, že by mi schválili to, co jsem udělal, že by raději hodili poklad do Temže, než aby jej dostali

přátelé a příbuzní Sholta nebo Morstana. To, co jsme provedli Achmetovi, neudělali jsme proto, abychom dopomohli k bohatství jim. Poklad najdete tam, kde leží klíč i malý Tonga. Když jsem viděl, že už vašemu člunu nemůžeme uniknout, deponoval jsem kořist na bezpečném místě. Za tenhle výlet nedostanete ani rupii, pánové!“

„Chcete nás obalamutit, Smalle,“ řekl Athelney Jones přísně. „Kdybyste byl chtěl hodit poklad do Temže, bylo by pro vás mnohem lehčí hodit jej tam i s truhlou.“

„Pro mne by bylo lehčí ho tam hodit a pro vás by bylo lehčí ho vylovit,“ odpověděl se zlomyslným, uhýbavým pohledem. „Člověk, který je dost chytrý na to, aby mě dopadl, je dostatečně chytrý i na to, aby vyzvedl železnou truhlu z říčního dna. Teď je poklad roztroušený po délce pěti mil nebo možná víc, a tak budete mít trochu těžší práci. Stejně mě srdce bolelo, že jsem to musel udělat. Byl jsem napůl šílený, když jste nás doháněli. Teď už je ale zbytečné nad tím naříkat. Zažil jsem v životě vítězství i porážky a naučil jsem se neplakat nad rozlitym mlékem.“

„Tohle je ale velice vážná věc, Smalle,“ řekl detektiv. „Kdybyste byl spravedlnosti pomohl a nehodil jí klacek pod nohy, mohl jste mít při soudním přelíčení mnohem lepší vyhlídky.“

„Pchá - spravedlnost!“ vyprskl bývalý trestanec. „Pěkná spravedlnost! Čí to byla kořist, když ne naše? Jaká je to spravedlnost, když člověka nutí, aby ji odevzdal těm, kteří si jí ničím nezasloužili? Já vám povím, čím jsem si ten poklad zasloužil! Celých dvacet let jsem od rána do večera dřel v močálech zamořených zimnicí, pod mangrovníkovými stromy, celé noci jsem byl přikovaný ve špinavých trestaneckých barácích, pokousaný moskyty, sužovaný horečkou a týraný kdejakým zatraceným černošským policajtem, který si na bělochovi s náramnou chutí zchladí žáhu, kdykoli k tomu má příležitost. Takhle jsem si ten poklad z Agry zasloužil a vy mi teď vykládáte něco o spravedlnosti jen proto, že jsem se nesmířil s pomyslením, že jsem takovou cenu zaplatil za to, aby se z pokladu těšil někdo jiný! Raději se budu houpat na šibenici nevím kolikrát, raději bych si zabodl do kůže

některý ten Tongův trn, než bych hnil v trestanecké cele a věděl, že si někdo jiný žije v přepychu někde v paláci z peněz, které patří mně.“

Small odhodil svou stoickou masku a tohle všechno z něho vytrysklo v nezadržitelné lavině slov, zatímco z očí mu sršely blesky a pouta na zápěstích mu řinčela, jak vášnivě gestikuloval rukama. Když jsem viděl jeho zuřivost a běsnění, pochopil jsem, jak odůvodněná a opodstatněná byla hrůza, která se zmocnila majora Sholta, když poprvé zjistil, že oklamáný trestanec přijel do Anglie a je mu na stopě.

„Zapomínáte, že o tom všem nic nevíme,“ řekl Sherlock Holmes klidně. „Neslyšeli jsme dosud vaši historii a nemůžeme posoudit, do jaké míry mohlo být právo zpočátku na vaší straně.“

„No dobře, mluvil jste se mnou velice otevřeně, ačkoli je mi jasné, že jediné vám mám co děkovat za to, že mám na ruku želízka. Přesto vůči vám necítím žádnou zášť, jednal jste se mnou poctivě a čestně. Chcete-li si poslechnout můj příběh, nevím, proč bych jej měl před vámi tajit. Každé slovo, které vám povím, je svatá pravda. Buďte tak hodný a postavte mi sem tu sklenici, abych si občas mohl svlažit rty, vysychá mi totiž v ústech.“

Pocházím z Worcestereského hrabství, narodil jsem se nedaleko Pershoru. Kdybyste se tam porozhlédl, našel byste v těch končinách dodnes spoustu Smallů. Často jsem uvažoval o tom, že se tam podívám, ale bohužel je pravda, že jsem u své rodiny nikdy nebyl příliš dobře zapsán, a pochybuju, že by je má návštěva obzvlášť potěšila. Jsou to samí usedlí, bohabojní lidé, drobní statkáři, známí a vážení v celém okolí, kdežto já byl vždycky tak trochu pobuda. Nakonec jsem jim ale, když mi bylo asi osmnáct, přestal dělat ostudu, poněvadž jsem se škaredě zapletl s jednou dívkou a z celé té nemilé záležitosti jsem mohl vyvážnout jediné tak, že jsem začal brát žold od královny a vstoupil jsem do 3. střeleckého pluku, který právě odjížděl do Indie.

Pravda, vojančina mi nadlouho souzená nebyla. Sotva jsem se trochu naučil pochodovat a zacházet s puškou, dostal jsem bláznivý

nápad, abych si šel zaplavat do Gangu. Měl jsem štěstí, že se tam tenkrát koupal taky seržant John Holder z naší roty, který byl jedním z nejlepších plavců v celé armádě. Když jsem doplaval doprostřed řeky, napadl mě krokodýl a uhryzl mi pravou nohu nad kolenem tak čistě, že by to chirurg líp nedokázal. Z toho šoku a ztráty krve jsem omdlel a byl bych se utopil, kdyby mi byl Holder nepřispěchal na pomoc a nevytáhl mě na břeh. Pět měsíců jsem pak proležel ve špitále, a když jsem se odtamtud konečně odbelhal s touhle protézou připevněnou na pahýl nohy, propustili mě z armády jako invalidu a nebyl jsem schopen žádné pořádné práce.

Umíte si představit, jak jsem asi tenkrát byl zoufalý. Nebylo mi ještě dvacet let a už jsem byl fyzicky vyřízený člověk. Zanedlouho se však ukázalo, že jsem měl štěstí v neštěstí. Nějaký Abel White, který tam přijel pěstovat indigo, potřeboval na plantáži dozorce, aby mu dohlížel na kulie a popoháněl je do práce. Byl to náhodou přítel našeho plukovníka, který se od té nehody o mne začal zajímat. Krátce a dobře: plukovník mě na to místo vřele doporučil, a poněvadž jsem při té práci měl většinou jezdit na koni, ztráta nohy mi příliš nevadila - stehno je přece jen dost dlouhé na to, abych se udržel v sedle. Mým úkolem bylo jezdit po plantáži, dohlížet na lidi, jak pracují, a lenochy hlásit. Bral jsem slušný plat, měl jsem pohodlný byt a byl jsem koneckonců ochoten strávit zbytek života na indigové plantáži. Abel White byl hodný člověk, často zašel do mé malé chaty na kus řeči a vykouřil se mnou dýmku, poněvadž tam v cizině se k sobě běloši chovají mnohem srdečněji než tady doma.

Moje štěstí ale nikdy netrvalo příliš dlouho. Bez jakékoli předchozí výstrahy vzplanulo pojednou veliké povstání. Jeden měsíc byla Indie ještě tak tichá a mírumilovná jako třeba tady Surrey nebo Kent; příští měsíc se však utrhlo ze řetězu dvě stě tisíc černých ďáblů a země se proměnila v hotové peklo. Nepochybně o tom víte všechno, pánové - jistě víc než já, poněvadž já nejsem moc velký čtenář. Já vím jen to, co jsem viděl na vlastní oči. Plantáž jsme měli v kraji, který se nazývá Muttra a leží nedaleko od hranice

Severozápadních provincií. Noc co noc byla obloha ozářena rudým přísvitem hořících bungalovů a den co den putovaly přes naše pozemky malé skupinky Evropanů s ženami a dětmi, prchající do Agry, kde byla nejbližší vojenská posádka. Abel White byl starý paličák. Vzal si do hlavy, že se celá ta záležitost moc zveličuje a že povstání bude potlačeno se stejnou rychlostí, s jakou vzplanulo. Klidně vysedával na verandě, popíjel whisky se sodou a kouřil manilské doutníky, zatímco kolem něho byl celý kraj v plamenech. Já a Dawson, který mu se svou ženou dělal účetního a správce, jsme samozřejmě zůstali s ním. Jenomže jednoho dne došlo ke katastrofě. Byl jsem na vzdálené plantáži a pomalu jsem se večer vracel na koni domů, když jsem pojednou na dně srážného a vyschlého říčního koryta uviděl jakousi podivnou, podezřele zkroucenou hromádku. Zajel jsem se tam na to podívat a naskočila mi husí kůže, poněvadž to bylo tělo Dawsonovy ženy, rozřezané na kusy a napůl už sežrané šakaly a divokými psy. O kus dál ležel na cestě tváří k zemi mrtvý Dawson s vystříleným revolverem v ruce a před ním se válela těla čtyř mrtvých Sepojů. Přitáhl jsem koni uzdu a uvažoval, kterým směrem se dát; v tom okamžiku jsem už ale spatřil, že z Whitova bungalovu stoupá hustý dým a střechou už prošlehávají plameny. Bylo mi jasné, že svému zaměstnavateli už v ničem nepomohu a že přijdu o život i já, jestli se do té věci zapletu. Z místa, kde jsem stál, viděl jsem stovky černých ďáblů, se zády ještě červeně pomalovanými, jak tancují a vyjí kolem hořícího domu. Někteří na mě začali ukazovat a kolem hlavy mi hvízdlo pár kulek; vyrazil jsem proto tryskem přes rýžová pole a pozdě v noci jsem už byl v bezpečí za hradbami Agry.

Ukázalo se však, že ani tam není příliš bezpečno. Celá země připomínala roj podrážděných včel. Tu a tam se shromáždily malé skupinky Angličanů, ale i ty ovládaly jenom nepatrný kousek země, který ležel v dostřelu jejich pušek. Všude jinde se z Angličanů stali bezmocní uprchlíci. Byl to boj miliónů proti stovkám a nejstrašnější na tom bylo, že ti, proti kterým jsme bojovali, pěchota, jízda a střelci, byly naše vlastní vzbouřené oddíly, které jsme vycvičili a

zformovali, že bojovaly našimi zbraněmi a za zvuků našich polnic. V Agře byl 3. pluk bengálských střelců, nějací Sikhové, dva oddíly jízdy a dělostřelecká baterie. Formoval se dobrovolnický sbor z úředníků a obchodníků a já jsem se do něho přihlásil - i s tou dřevěnou nohou. Počátkem července jsme vyrazili proti vzbouřencům u Shahgungu a na nějaký čas jsme je zatlačili, ale pak nám došel střelný prach a museli jsme se vrátit do města.

Ze všech končin nám přicházely ty nejhorší zprávy - a nebylo ani možné se tomu divit - stačí, když se podíváte na mapu, abyste si ověřili, že jsme se octli přímo v centru povstání. Lucknow je odtamtud dobrých sto mil na východ a Cawnpore asi stejně daleko na jih. Ze všech světových stran nám hrozilo jen mučení, vraždění a zvěrstva.

Agra je veliké město, jen se to tam hemží fanatiky a divokými uctívači všelijakých ďáblů. Nás byla hrstka a byli jsme v těch úzkých, křivolakých uličkách jako ztracení. Náš velitel nás proto odvedl za řeku a zaujali jsme pozice ve staré agerské pevnosti. Nevím, pánové, jestli někdo z vás o téhle staré pevnosti někdy něco četl nebo slyšel. Je to velice podivné místo - nejpodivnější, jaké jsem kdy viděl, a já se po světě něco napotloukal. Především to je pevnost nesmírně rozsáhlá. Obehnané prostranství se snad ani nedá v akrech vyčíslit. Je tam i moderní čtvrť, kde byla ubytována naše posádka, naše ženy a děti, a kde byly uskladněny zásoby a všechno ostatní, a přesto tam ještě zbývala spousta místa. Moderní čtvrť však ani zdaleka není tak rozsáhlá jako stará, do které se nikdo neodvažuje a která je ponechána napospas škorpiónům a stonožkám. Je tam spousta velikých, opuštěných síní, křivolakých uliček a dlouhých chodeb, stáječících se na všechny strany, ve kterých člověk zabloudí, ani se nenaděje. Proto tam také skoro nikdo nechodil, jen občas se tam ze zvědavosti vydala nějaká malá skupinka s rozžatými pochodněmi.

Řeka obtéká přední hradby staré pevnosti a z té strany ji chrání, ale po obou stranách a vzadu jsou četné vchody, které jsme samozřejmě museli střežit nejen ve staré čtvrti, ale i v té, která byla

obsazena naším oddílem. Bylo nás tak málo, že jsme stěží lidi rozmístili ve všech rozích pevnosti a zajistili obsluhu děl. Nebylo proto možné postavit silnou stráž ke každé z těch nesčetných bran. Museli jsme tedy zorganizovat ústřední strážníci v centru pevnosti a každou bránu střežil jen jeden běloch s dvěma či třemi domorodci. Mě vybrali, abych jistou část noci držel hlídku u malé opuštěné branky na jihozápadní straně budovy. Velel jsem při tom dvěma sikhským vojákům a měl jsem instrukci, abych při sebemenším náznaku nebezpečí vystřelil z pušky, mohu prý se spolehnout, že mi hned pošlou pomoc z ústřední strážnice. Poněvadž ale strážnice byla dobrých dvě stě kroků od nás a navíc se muselo procházet hotovým labyrintem uliček a chodeb, měl jsem značné pochybnosti, zda by přišli včas a mohli mi nějak přispět, kdyby mi hrozilo nebezpečí opravdového útoku.

To víte, že jsem byl pyšný i na tu skromnou velitelskou hodnost, poněvadž jsem přece jen byl neostřílený nováček a navíc invalida bez nohy. Dvě noci jsem prostál se svými Paňdžábcí na stráži. Byli to mládenci jak jedle a vypadali pěkně divoce, jmenovali se Mahomet Singh a Abdullah Khan, oba staří bojovníci, kteří proti nám zvedli zbraně u Chilian Wallahu. Mluvili docela dobře anglicky, ale moc jsem toho z nich nedostal. Nejraději stáli na stráži spolu a celou noc něco brebentili tou svou podivnou sikhskou hantýrkou. Já jsem stával většinou před branou, díval jsem se na širokou řeku plnou zákrutů a jiskřící světla velikého města. Víření bubnů, dunění tamtamů, skřeky a vytí povstalců rozdivočených opiem a prosnou koňalkou - to vše nám celou noc dostatečně připomínalo sousedství nebezpečného nepřítelů za řekou. Každé dvě hodiny obcházel všechny strážce důstojník, který měl tu noc službu, aby se ujistil, že je všechno v pořádku.

Když jsme stáli na hlídce třetí noci, dalo se do drobného a lezavého deště. Tma byla jako v pytli a byla to strašná otrava stát celé hodiny u brány v takovém zatraceném počasí. Několikrát jsem se pokusil přimět oba Sikhy k řeči, ale velký úspěch jsem neměl. Ve dvě hodiny nás důstojník kontroloval a jeho přítomnost na okamžik

přerušila jednotvárnost noci. Když mi bylo jasné, že z hovoru s mými společníky nic nebude, vytáhl jsem dýmku a odložil pušku, abych škrtl zápalkou. V tom okamžiku se na mě oba Sikhové vrhli. Jeden popadl mou pušku a namířil mi ji na hlavu, zatímco ten druhý mi nasadil na krk veliký nůž a procedil mezi zuby přísahu, že mě podřízne, udělám-li jediný krok.

Nejdřív mě napadlo, že oba Sikhové jsou ve spojení s povstalci a že vzápětí začne útok na pevnost. Kdyby Sepojové obsadili naši bránu, pevnost by padla a ženy a děti by čekal stejný osud jako v Cawnporu. Možná že si myslíte, pánové, že to líčím tak, abych před vámi vypadal pěkně, ale dávám vám slovo, že jsem při tomhle pomýšlení - ačkoli jsem měl nůž na krku - užuž otvíral ústa a chtěl vykřiknout, i kdyby to měl být můj poslední výkřik, jen abych zalarmoval hlavní stráž. Ten mládenec, co mě držel, zřejmě četl mé myšlenky a zašeptal mi, dřív než jsem to mohl udělat: ‚Bud‘te zticha. Pevnost je v naprostém bezpečí. Na téhle straně řeky žádní povstalečtí psi nejsou.‘ Z toho, jak to řekl, poznal jsem, že mluví pravdu, a věděl jsem také, že jestli se ozvu, smrt mě nemine. V hnědých očích toho sikhského mládence to stálo napsáno dost jasně. Mlčel jsem proto a čekal, co ode mne vlastně chtějí.

‚Poslyšte, sahibe,‘ řekl ten vyšší a divočejší, který se jmenoval Abdullah Khan. ‚Bud‘ s námi potáhnete za jeden provaz, nebo vás musíme umlčet navždy. Jde nám o moc velkou věc, než abychom si mohli dovolit zaváhat. Bud‘ nám odpřisáhnete při křesťanském kříži, že jste tělem i duší s námi, nebo ještě dnes v noci hodíme vaši mrtvolu do stoky a přeběhneme k našim bratrům v povstaleckém vojsku. Žádná střední cesta neexistuje. Co si vyberete - život, nebo smrt? Můžeme vám dál na rozmyšlenou jen tři minuty, poněvadž čas nečeká a musíme být se vším hotovi do příští kontroly stráží.‘

‚Jak se mohu rozhodnout?‘ pravil jsem. ‚Neřekli jste mi, co ode mne chcete. Povím vám ale předem, že jestli to jakýmkoli způsobem ohrožuje bezpečnost pevnosti, nechci s tím nic mít, takže mi ten nůž můžete rovnou klidně vrazit do krku - spánembohem.‘ ‚O pevnost vůbec nejde,‘ řekl. ‚Chceme od vás, abyste dělal jen to, kvůli čemu

sem přicházejí všichni vaši krajané. Chceme po vás, abyste zbohatli. Jestli se k nám dnes v noci přidáte, přísaháme vám při tomhle obnaženém noži trojnásobnou přísahou, kterou ještě žádný Sikh nikdy neporušil, že dostanete spravedlivý podíl z naší kořisti. Čtvrtina pokladu bude vaše. Lepší podmínky vám nabídnout nemůžeme.'

'Co je to ale za poklad, proboha?' zeptal jsem se. 'To je jasné, že chci zbohatnout právě tak jako vy, ale musíte mi nejdřív povědět, jak na to.'

'Odprísahňte tedy,' řekl, 'při kostech svého otce, při cti své matky, při kříži své víry, že proti nám nepozvednete ruku a nepromluvíte jediné slovo ani teď, ani nikdy později!'

'Přísahám,' odpověděl jsem, 'ale s tou podmínkou, že tím pevnost v žádném případě nebude ohrožena.'

'Tak - a já vám zas přísahám, kamaráde, že dostanete čtvrtinu pokladu, který si rozdělíme na čtyři stejné díly.'

'Jsme tu ale jen tři,' řekl jsem.

'Ne. Podíl musí dostat také ještě Dost Akbar. Povíme vám celou tu historii, zatímco na ně budeme čekat. Stoupni si k bráně, Mahomete Singhu, a dej nám vědět, až se objeví. Řeknu vám, jak se věci mají, sahíbe, poněvadž vím, že přísaha Evropana zavazuje a že vám můžeme důvěřovat. Kdybyste byl prolhaný Ind, mohl byste přísahat při všech bozích v těch jejich podvodnických chrámech a nic by vám to nepomohlo, vaše krev by stejně ztránila tenhle nůž a vaše mrtvola by skončila ve vodě. Sikhové ale Angličany znají a Angličani znají Sikhy. A teď poslouchejte, co vám povím.

V severních provinciích žije jeden radža, velice bohatý člověk, přestože jeho země není moc velká. Zdědil hodně po otci a ještě víc nahromadil sám, poněvadž je lakomec a raději zlato hromadí, než utrácí. Když vypukly nepokoje, chtěl být zadobře se lvem i s tygrem - se Sepoji i s anglickými úřady. Brzo však měl dojem, že poslední hodina bílých mužů udeřila, poněvadž pořád slyšel jen o tom, že jsou v celé zemi vyvražďováni a jejich vláda je svržena. Je to ale velice opatrný člověk, a tak podnikl kroky, aby mu zůstala

přínejmenším polovina pokladu, ať se stane cokoli. Zlato a stříbro si prostě nechal ve sklepeních svého paláce, ale ty nejvzácnější drahokamy a nejvybranější perly uložil do železné truhly a poslal s nimi věrného sluhu, který je má v přestrojení za obchodníka odnést sem, do agerské pevnosti, a uložit je tady, dokud zase v celé zemi nenastane mír. Zvítězí-li povstalci, bude mít své peníze; vyhrají-li Angličani, zůstanou mu klenoty. Když své bohatství takhle šikovně rozdělil, přidal se na stranu Sepojů, poněvadž na jeho hranicích byli silnější. Když mohl udělat něco takového, pak - jistě mi dáte za pravdu, sahibe - jeho majetek plným právem patří těm, kdo zůstali věrni Anglii.

Sluha přestrojený za kupce cestuje pod jménem Achmet a v této chvíli je už v Agře, zatím ve městě, ale snaží se nějak dostat k nám do pevnosti. Provází ho můj nevlastní bratr Dost Akbar, který ví o jeho tajemství. Dost Akbar slíbil, že ho dnes v noci zavede k některému postrannímu vchodu do pevnosti, a vybral si k tomu právě tuhle bránu. Bude tu co nevidět a najde tu Mahometa Singha a mě - máme tu na něho čekat. Tohle je osamělé místo a o jeho příchodu nikdo neví. O kupci Achmetovi už nikdo na světě nikdy neuslyší a radžův obrovský poklad si rozdělíme mezi sebou. Co tomu říkáte, sahibe?

Ve Worcesteruském hrabství se život člověka pokládá za velkou a posvátnou věc; docela jinak však na to pohlížíte, když všude kolem vás planou požáry a teče krev a smrt potkáváte doslova na každém kroku. Jestli kupec Achmet zůstane naživu nebo ne, to mi bylo úplně lhostejné. Vyprávění o pokladu mě však velice zaujalo a začal jsem přemýšlet o tom, co všechno by se s ním dalo podniknout ve staré vlasti a jak by asi moji příbuzní zírali, až by uviděli, že se k nim starý otrapa, nad kterým dávno zlomili hůl, vrací s kapsami plnými zlatých moidorů. A tak už jsem se vlastně ani nepotřeboval rozhodovat, ale Abdullah Khan se domníval, že váhám, a proto na mě naléhal dál.

„Uvažte, sahibe,“ řekl, „že jestli toho člověka dopadne velitel pevnosti, dá ho oběsit nebo zastřelit a jeho klenoty zabaví vláda,

takže z nich nikdo nezíská ani jedinou rupii. Jestli se ho ale zmocníme my, proč bychom se neměli sami postarat i o to ostatní? Klenoty u nás budou stejně bezpečné jako ve státní pokladně. A bude jich dost, aby se z nás ze všech stali bohatí lidé a velcí páni. Nikdo se o tom nemůže dovědět, poněvadž jsme tu jen my sami, nikdo jiný. Může se vůbec ještě naskytnout nějaká lepší příležitost? Řekněte ještě jednou, sahíbe - jdete s námi, nebo vás máme pokládat za nepřítele?’

„Jsem váš duší i tělem,“ řekl jsem.

„Výborně,“ odpověděl a vrátil mi pušku. „Vidíte, že vám věříme, poněvadž vy Angličani umíte držet slovo stejně jako my. Teď už jen musíme počkat na mého nevlastního bratra a na toho kupce.“

„A ví vůbec váš bratr, co chcete udělat?“ zeptal jsem se.

„Vždyť to je jeho plán. On to navrhl. Půjdeme k bráně a počkáme na stráží s Mahometem Singhem.“

Pořád ještě vytrvale pršelo, poněvadž právě začínalo období dešťů. Nebe se zatáhlo těžkými hnědými mraky a stěží bylo vidět dál, než by člověk kamenem dohodil. Před naší branou se táhl hluboký příkop, ale voda v těchto místech skoro vyschla, takže se přes něj snadno dalo přejít. Bylo mi všelijak, když jsem tam stál s těmi dvěma divokými Paudžábcí a čekal na muže, který si přicházel pro smrt.

Pojednou jsem na druhé straně příkopu zahlédl záblesk zastíněné lucerny. Zmizel mezi hromadami navršené hlíny, ale pak se objevil znova a pomalu se k nám blížil.

„Tady jsou!“ zvolal jsem.

„Zavolejte na něho jako obvykle, sahíbe,“ zašeptal Abdullah. „Nesmí mít žádný důvod k obavám. Pošlete nás s ním dovnitř a my uděláme to ostatní, zatímco vy tu budete stát na stráží. Připravte si ale lucernu, abychom se mohli přesvědčit, že je to opravdu on.“

Světlo blikalo dál, chvílemi zůstávalo stát a chvílemi se zas blížilo, až jsem konečně na druhé straně příkopu uviděl dvě temné postavy. Nechal jsem je slézt po srázném břehu, překlopotat blátem a vydrápat se do půli cesty k bráně. Teprve pak jsem na ně zavolal.

„Kdo tam?“ řekl jsem ztlumeným hlasem.

„Přátelé,“ ozvala se odpověď. Odkryl jsem lucernu a posvítíl si na ně. První byl obrovitý Sikh s černým plnovousem, který mu splýval skoro až k opasku. Tak velikého člověka jsem předtím viděl jen v cirkuse. Druhý byl malý, tlustý, kulaťoučký chlapík s velkým žlutým turbanem a v ruce nesl nějaké břemeno zabalené do plachty. Zdálo se, že se celý klepe strachy, poněvadž se mu ruce třáslly jak v zimnici a hlava se mu klímbala zprava doleva. Malá očka mu však svítila jak nějaké myši, která se odváží vylézt ze své díry. Přeběhl mi mráz po zádech, když jsem si uvědomil, že ho zabijí, ale stačilo pomyslet na poklad a srdce mi ztvrdlo jako křemen. Když uviděl, že jsem běloch, zacvrlikal radostí a rozběhl se ke mně.

„Žádám vás o ochranu, sahibe,“ zasupěl, „poskytněte ochranu nešťastnému kupci Achmetovi. Procestoval jsem celou Radžputánu, abych našel útočiště v agerské pevnosti. Oloupili mě, bili a ponižovali za to, že jsem zůstal věrný anglické vládě. Tohle je požehnaná noc, konečně jsem opět v bezpečí - i se svým skrovným majetkem.“

„Co máte v tom ranci?“ zeptal jsem se.

„Železnou truhlu,“ odpověděl. „Je v ní jen pár rodinných maličkostí, které pro nikoho jiného nemají žádnou cenu, ale o které bych nerad přišel. Přesto ale nejsem žádný žebrák a odměním se vám, mladý sahibe, a vašemu veliteli také, poskytne-li mi útulek, o který žádám.“

Neměl už jsem odvalu s tím člověkem déle mluvit. Když jsem se díval na jeho vypasenou, vyděšenou tvář, nemohl jsem ani uvěřit, že ho chceme chladnokrevně zavraždit. Nejlepší bylo mít už to za sebou.

„Odved'te ho na hlavní strážnici,“ řekl jsem. Oba Sikhové k němu přistoupili, každý z jedné strany, a obr kráčel za ním, když procházeli temnou branou. Nikdy jsem neviděl člověka tak dokonale obklíčeného smrtí. Já sám jsem zůstal s lucernou u brány.

Slyšel jsem jejich pravidelné kroky, rozléhající se v opuštěných chodbách. Pojednou zmlkly a místo nich jsem uslyšel hlasy, hluk

zápasu a údery. V zápětí se k mému zděšení znova rozlehly kroky a rychle se ke mně blížily. Doprovázelo je hlučné oddechování utíkajícího člověka. Běžel jak zajíc, tvář měl potřísněnou krví, a za ním se hnal obrovitý Sikh s černým plnovousem, který dělal skoky jak tygr a v ruce se mu blýskal nůž. Ten malý kupec ale utíkal neuvěřitelně rychle. Sikh za ním zůstával pozadu a viděl jsem, že jestli kupec proběhne kolem mne a dostane se ven z pevnosti, může se ještě zachránit. Cítil jsem k němu sympatie, ale pomyšlení na poklad mě i tentokrát zatvrdilo. Když pádil kolem mne, hodil jsem mu pod nohy pušku a on se přes ni dvakrát převálil jak zastřelený králík. Dřív než mohl vstát, Sikh se na něho vrhl a dvakrát mu vrazil nůž do boku. Kupec ani nezasténal, ani svalem nepohnul, zůstal ležet tam, kde padl. Řekl bych, že si srazil vaz při tom pádu. Račte si všimnout, pánové, že dodržuji, co jsem slíbil. Vypravuji vám to se všemi podrobnostmi, přesně tak, jak se to stalo, ať už to svědčí v můj prospěch nebo ne.“

Odmlčel se a natáhl spoutané ruce pro whisky s vodou, kterou mu Holmes připravil. Pokud jde o mne, přiznávám, že se mě nad tím člověkem zmocnila krajní hrůza nejen proto, že se na celé věci tak chladnokrevně podílel, ale ještě víc pro lehkomyšlnost a lhostejnost, s níž o svém činu vyprávěl. Cítil jsem, že ať ho stihne jakýkoli trest, s mým soucitem rozhodně počítat nemůže. Sherlock Holmes a Jones seděli s rukama na kolenou, hluboce zaujati jeho vyprávěním, ale na jejich tvářích se zračilo podobné znechucení. Small si toho pravděpodobně všiml, poněvadž pokračoval hlasem, z něhož bylo cítit vzdor.

„Samozřejmě - byla to ode mne velká špatnost,“ řekl. „Rád bych ale viděl, kolik lidí by se na mém místě dokázalo vzdát podílu na kořisti, kdyby věděli, že jim za odmítnutí podríznou krk. Ostatně, když už se jednou dostal do pevnosti, byl v sázce buď jeho život, nebo můj. Kdyby byl odtamtud unikl, celá věc by se prozradila a mě by postavili před válečný soud a pravděpodobně zastřelili, poněvadž v té době se s lidmi nikdo moc nepáral.“

„Pokračujte ve vyprávění,“ řekl Holmes stručně.

„No - odnesli jsme ho dovnitř, Abdullah, Akbar a já. Byl zatraceně těžký, přestože to byl takový mrňous. Mahomet Singh zůstal u vrat na stráž. Odvlekli jsme mrtvolu na místo, které už Sikhové připravili. Bylo to dost daleko od brány, křivolaká ulička tam vedla do veliké prázdné síně, jejíž cihlové zdi se už rozpadaly. Podlaha z udusané hlíny se na jednom místě propadla a vytvořila tak přirozený hrob. Kupce Achmeta jsme do něho uložili a mrtvolu zakryli uvolněnými cihlami. Když jsme s tím byli hotovi, vrátili jsme se všichni k pokladu.

Ležel tam, kde jej kupec upustil, když se na něho poprvé vrhli. Byla to tahle truhla, která teď stojí před vámi na stole. Klíč na hedvábné šňůrce byl přivázaný na tom sklápěcím držadle na víku. Truhlu jsme otevřeli a světlo lucerny se zatřpytilo na sbírce drahokamů, o jakých jsem čítal a snil jako malý chlapec v Pershoru. Byl na ně oslňující pohled. Když jsme se jím dostatečně pokochali, vyndali jsme všechny ty drahé kameny ven a pořídili seznam. Bylo tam sto třiadvaceti diamantů první kvality, mezi nimi i ten, který se, pokud vím, jmenuje Velký Mogul a o němž se tvrdí, že je to druhý největší diamant na světě. Dále tam bylo sedmadvadesát překrásných smaragdů a sto sedmdesát rubínů, z nichž ale některé byly jen malé. Pak tam bylo čtyřicet karbunkulí, dvě stě deset safírů, jedenašedesát achátů a spousta berylů, onyxů, polodrahokamů, tyrkysů a dalších kamenů, o kterých jsem tehdy ani nevěděl, jak se všechny jmenují, teprve později jsem se s nimi seznámil víc. Kromě toho tam bylo skoro tři sta velice vzácných perel a dvanáct z nich bylo zasazeno do zlaté korunky. Mimochodem, tu korunku musel někdo vzít, protože když jsem získal truhlu podruhé, už v ní nebyla.

Když jsme všechny ty poklady spočítali, uložili jsme je zpátky do truhly a odnesli je k bráně ukázat Mahometu Singhovi. Potom jsme slavnostně opakovali přísahu, že budeme svorně stát při sobě a své tajemství nikomu neprozradíme. Dohodli jsme se, že kořist ukryjeme na bezpečném místě a ponecháme ji tam, dokud v zemi opět nezavládne mír; teprve potom že si ji mezi sebou rozdělíme rovným dílem. Kdybychom si ji byli rozdělili hned, nic bychom tím

nezískali, protože kdyby u nás někdo drahokamy takové ceny uviděl, určitě by nás začal z něčeho nekalého podezírat a v pevnosti jsme neměli žádné soukromí ani žádné vhodné místo, kam bychom si je mohli uschovat. Odnesli jsme proto truhlu do téže síně, kde jsme pohřbili mrtvolu, a tam, pod několika cihlami v dobře zachovalé zdi, jsme udělali díru a poklad do ní uložili. Místo jsme pečlivě označili a příští den jsem zhotovil čtyři plánky - pro každého jeden - a všichni čtyři jsme se na ně dole podepsali, poněvadž jsme složili přísahu, že v budoucnu bude každý z nás jednat v zájmu všech a nikdo nebude mít žádné výsady. S rukou na srdci mohu prohlásit, že já jsem tuto přísahu nikdy neporušil.

Je jistě zbytečné, pánové, abych vám líčil další průběh indického povstání. Když Wilson dobyl Dilíí a Sir Colin osvobodil Lucknow, jádro povstaleckých tlup se rozpadlo. Do země přicházely stále nové oddíly našeho vojska a Nana Sahib uprchl za hranice. Přepadová kolona pod velením plukovníka Greatheada obklíčila Agru a povstalec rozprášila. Zdálo se, že v celé zemi opět zavládl mír, a my čtyři jsme začali doufat, že nadchází čas, kdy budeme moci bezpečně zmizet i se svými podíly na loupeži. Naše naděje se však zhroutily v jediném okamžiku, neboť nás zatkli - jako vrahy kupce Achmeta.

Stalo se to takhle: když radža svěřil klenoty do Achmetových rukou, udělal to proto, poněvadž věděl, že jde o člověka, na kterého se může spolehnout. Na východě však jsou lidé velice podezíraví, a tak si radža najal dalšího sluhu, ještě spolehlivějšího, a pověřil ho špiclováním toho prvního. Ten druhý muž dostal příkaz, aby Achmeta nespouštěl z očí ani na okamžik a sledoval ho jako stín. Šel za ním i oné noci a viděl ho vejít branou do pevnosti. Myslel si samozřejmě, že mu tam byl poskytnut útulek, a proto druhého dne sám také požádal o vpuštění do pevnosti, ale po Achmetovi tam nenalezl ani stopy. Připadalo mu to divné, a zmínil se proto o tom seržantovi, který vedl evidenci přivandrovalých cizinců, a ten to zas donesl veliteli. Udělali důkladnou prohlídku v okolí brány a mrtvolu objevili. A tak nás právě v okamžiku, kdy jsme si mysleli,

že jsme v naprostém bezpečí, všechny čtyři zatkli a postavili před soud pro vraždu - tři proto, že tu noc hlídali bránu, a čtvrtého proto, že zavražděného muže doprovázel. U soudu nepadlo o klenotech ani slovo, poněvadž radžu mezitím svrhli a vyhnali z Indie. Nikdo o nich nic nevěděl, a nemohl se tedy o ně ani zajímat. Vražda však nám byla prokázána a bylo jasné, že jsme se na ní museli podílet všichni. Tři Sikhové byli odsouzeni na doživotní nucené práce a mě odsoudili k smrti, ale později rozsudek zrušili a dostal jsem stejný trest jako ostatní.

Octli jsme se tak ve velice zvláštní situaci. Zakovali nás všechny čtyři do řetězů a měli jsme pramalou naději, že se jednoho dne dostaneme na svobodu. A při tom znal každý z nás tajemství, které by mu zajistilo život v paláci, kdyby jej mohl využít. Stačilo to, aby člověk zešílel, když se musel nechat kopat a komandovat od každého nadutého dozorce jen proto, aby dostal trochu rýže a vody - zatímco venku pro něho bylo připraveno nesmírné bohatství, čekající jen na chvíli, kdy je vyzvedne. Člověk by se z toho pomátl, ale já jsem byl vždycky velice houževnatý, a tak jsem se ovládal a čekal na vhodnou příležitost.

Konečně se mi zdálo, že nadešla. Převzeli mě z Agry do Madrásu a odtamtud na Blair Island v Andamanském souostroví. Na tom ostrově je v trestanecké kolonii jen velice málo bělochů, a poněvadž jsem se hned od počátku dobře choval, získal jsem tam brzo postavení privilegovaného vězně. Přidělili mi chýši v Hope Townu, což je malá díra na svahu Mount Hariettu, a víc se o mne moc nestarali. Je to ubíjející, zimnicí zamořený kraj a za našimi malými mýtinami se celé okolí jen hemžilo divokými kanibalskými domorodci, kteří jsou ochotni při první příležitosti na člověka vystřelit z foukačky otrávený trn. Kopali jsme tam odvodňovací kanály, pěstovali sladké brambory a dělali tucet dalších prací, takže jsme byli celý den velice zaměstnáni a teprve večer jsme měli chvilku času pro sebe. Kromě jiných věcí jsem se tam naučil také připravovat léky pro doktora a pochytil jsem i leccos z jeho znalostí. Celý čas jsem vyhlížel nějakou šanci na útěk, ale k nejbližší pevnině

je to sta mil a tam v těch mořích bývá slabý nebo skoro žádný vítr. Pokus o útěk je proto fantasticky nesnadný podnik.

Náš lékař, doktor Somerton, byl rázný, sportovně založený mládenec a ostatní důstojníci se po večerech scházeli u něho v bytě a hrávali tam karty. Ordinace, kde jsem mu připravoval léky, byla vedle jeho pokoje a obě místnosti oddělovala jen stěna s malým okénkem. Když jsem si někdy připadal příliš osamělý, zhasínal jsem v ordinaci lampu a stával jsem tam a naslouchal jejich hovorům a sledoval jejich hru. Jsem vášnivý karbaník a tím kibicováním přes zeď jsem se bavil skoro stejně dobře, jako bych hrál sám. Chodíval tam major Sholto, kapitán Morstan a poručík Bromley Brown, který velel domorodým oddílům. Samozřejmě tam byl i doktor Somerton a ještě dva tři vězeňští dozorcí, protřelí staří karbaníci, kteří hráli výtečně, ale poťouchle a najisto. Bývala to velice milá a příjemná společnost.

Brzo mě však zarazilo, že vojáci pořád prohrávají a civilové vyhrávají. Rozumíte, nechci říct, že v tom bylo něco nepoctivého, ale bylo to tak. Ti vězeňští dozorcí totiž nedělali nic jiného, než hráli karty, a to od chvíle, co na Andamany přišli, a znali svou hru do všech detailů a byli neuvěřitelně sehraní, zatímco ti druzí hráli jen pro ukrácení dlouhé chvíle a vynášeli, co je napadlo. Naši vojáci byli noc co noc chudší, a čím víc prohrávali, tím víc se do hry hrnuli. Major Sholto byl ze všech hráčů nejnáruživější. Zpočátku platil bankovkami a zlatem, ale brzo přešel k dlužním úpisům a vystavoval je na dost značné sumy. Občas nějakou maličkost vyhrál, což mu dodalo kuráž do další hry, ale vzápětí jej štěstí opouštělo víc než kdy jindy. Celý den pak chodil zamračený jak nebe před bouřkou a také pít začal víc, než mu bylo zdrávo.

Jednou večer prohrál větší částku než obvykle. Seděl jsem ve své chýši, když Sholto s kapitánem Morstanem klopýtali kolem do svých kvartýrů. Ti dva byli velcí kamarádi a věčně je člověk viděl spolu. Major zuřil nad svými prohrami.

„Jsem na mizině, Morstane,“ říkal, když šli kolem mé chýše. „Nezbývá mi nic jiného než odejít do výslužby. Jsem vyřízený člověk.“

„Nesmysl, kamaráde!“ říkal Morstan a poplácával ho po rameně. „Kolikrát už jsem byl v horší rejži, a přece - - -“ Víc jsem neslyšel, ale k zamyšlení mi stačilo i tohle.

O pár dnů později se major Sholto procházel po břehu a já jsem té příležitosti využil k tomu, abych si s ním promluvil.

„Potřeboval bych od vás radu, pane majore,“ řekl jsem.

„Copak, Smalle? Oč jde?“ zeptal se a vyndal z úst manilský doutník.

„Chtěl jsem se vás zeptat, pane,“ řekl jsem, „kdo je kompetentní k tomu, abych mu předal ukrytý poklad. Víím, kde je uloženo půl miliónu, a poněvadž té vědomosti nemohu nijak využít, myslím si, že udělám nejlíp, když poklad předám příslušným úřadům. Snad bych pak mohl čekat, že se nade mnou smilují a zkrátí mi trest.“

„Říkáte půl miliónu, Smalle?“ zalapal po dechu a podíval se na mne, jestli jsem se nepomátl.

„Přesně tolik, pane - v klenotech a v perlách. Poklad je v úkrytu a čeká na toho, kdo si jej vezme. A navíc je tu ještě ta zvláštní okolnost, že pravý majitel pokladu byl prohlášen za psance a nesmí to jmění dostat, takže poklad patří tomu, kdo jej najde.“

„Státu, Smalle,“ zakoktal, „poklad patří státu.“ Z váhavého tónu, jakým to řekl, bylo mi jasné, že ho mám v hrsti.

„Myslíte tedy, že bych to měl oznámit generálnímu guvernérovi?“ řekl jsem klidně.

„No... no... nemusíte se ukvapovat, abyste toho třeba pak nelitoval. Řekněte mi, jak to vlastně všechno je, Smalle. Povězte mi fakta.“

Vyprávěl jsem mu celou historii, ale s malými změnami, aby nemohl poznat, kde se to stalo. Když jsem skončil, stál tam jak zařezaný a zřejmě o tom velice přemýšlel. Podle zkrivených rtů mi bylo jasné, jaký zápas se v něm odehrává.

„Tohle je velice závažná věc, Smalle,“ řekl mi posléze. „Zatím o tom nikomu neříkejte ani slovo. Brzo se znova uvidíme.“

Dva dny nato přivedl do mé chýše svého přítele, kapitána Morstana. Přišli pozdě v noci s lucernou.

„Byl bych rád, aby kapitán Morstan slyšel tu historii přímo od vás, Smalle,“ řekl mi.

Opakoval jsem ji tak, jak jsem ji předtím vyprávěl jemu.

„Zní to docela pravdivě, ne?“ řekl. „Myslíte, že stojí za to se v tom angažovat?“

Kapitán Morstan přikývl.

„Podívejte, Smalle,“ řekl major, „hovořili jsme o tom tady s přítelem a dospěli jsme k závěru, že to vaše tajemství se koneckonců státu vůbec netýká, ale že jde o váš soukromý majetek, s nímž ovšem máte právo disponovat tak, jak uznáte za nejlepší. Naskýtá se ale otázka, jakou cenu za to požadujete. Byli bychom ochotni celé věci se ujmout a přinejmenším se na to zblízka podívat, kdybychom se dohodli na podmínkách.“ Snažil se mluvit lhostejně a bez zájmu, ale oči mu jen svítily vzrušením a zjištěním.

„V tom případě, pánové,“ odpověděl jsem a snažil jsem se také zachovat klid, ačkoli jsem byl stejně vzrušen jako oni, „je tu jen jediná cena, na kterou může člověk v mém postavení přistoupit. Chtěl bych, abyste pomohli na svobodu mně a mým třem společníkům. Přijali bychom vás pak do party a dali vám jednu pětinu, o kterou byste se mezi sebou rozdělili.“

„Hm,“ řekl. „Jednu pětinu! To není zrovna moc lákavé!“

„Každý byste dostal asi tak padesát tisíc,“ řekl jsem.

„Jak vám ale můžeme pomoci na svobodu? Víte dobře, že po nás chcete nemožnou věc.“

„Ale kde,“ odpověděl jsem, „promyslel jsem to všechno do posledního detailu. Jedinou překážkou našeho útěku je okolnost, že si tady nemůžeme opatřit člun, který by se hodil na takovou cestu, a zásoby, s nimiž bychom vystačili pro delší čas. V Kalkatě či v Madrásu jsou spousty malých jachet a jol, které by se nám báječně hodily. Obstarejte jednu a přivezte ji sem. Zařídíme to tak, abychom

se na ni dostali v noci, a když nás vysadí kdekoli na indickém pobřeží, váš úkol tím bude splněn.'

„Ještě tak kdybyste byl sám,“ řekl.

„Všichni, nebo žádný,“ odpověděl jsem. „My čtyři jsme si přísahali, že jeden bez druhého nebudeme nic podnikat.“

„Vidíte to, Morstane,“ řekl, „Small je člověk, který drží slovo. Neopouští své přátele. Myslím, že mu klidně můžeme důvěřovat.“

„Je to špinavá záležitost,“ odpověděl Morstan. „Ale podle toho, co říkáte, mohly by nám ty peníze všechny výdaje bohatě vynahradiť.“

„No dobře, Smalle,“ řekl major, „myslím, že bychom to mohli zkusit a vyhovět vám. Nejdřív si ovšem musíme ověřit, jestli je ta vaše historie pravdivá. Povězte mi, kde je ta truhla schovaná, já si vezmu dovolenou, zajedu do Indie na lodi, která sem každý měsíc vozí mužstvo na vystřídání, a všechno si prošetřím.“

„To tak rychle nepůjde,“ řekl jsem mnohem chladněji, zatímco on se dostával stále víc do ráže. „K tomu musím mít souhlas všech tří společníků. Říkám vám přece, že to buď podnikneme všichni čtyři, nebo žádný.“

„Nesmysl!“ přerušil mě. „Co je těm třem černým kůzím do naší dohody?“

„Ať jsou černí nebo modří,“ řekl jsem, „jsou to jednou moji společníci a já bez nich nemohu nic dělat.“

Krátce a dobře, dojednali jsme všechno až při další schůzce, na které byli přítomni Mahomet Singh, Abdullah Khan a Dost Akbar. Celou záležitost jsme znovu prohovořili a nakonec jsme se dohodli, jak to provedeme. My jsme měli oběma důstojníkům opatřit nákres té části agerské pevnosti a označit jim to místo ve zdi, kde je poklad ukrytý. Major Sholto měl odjet do Indie, aby si naši historii ověřil. Jestliže truhlu najde, ponechá ji tam a pošle pro nás malou jachtu vybavenou vším potřebným, která zakotví u Rutland Islandu. My bychom na ní odjeli, zatímco on by znova nastoupil službu. Potom si měl vyžádat dovolenou kapitán Morstan, který by se s námi setkal v Agře, kde by došlo k definitivnímu rozdělení pokladu a kde by převzal majorův i svůj podíl. To všechno jsme zpečetili

nejslavnostnějšími přísahami, jaké si lze vymyslet a jaké dokážou ústa vyslovit. Proseděl jsem celou noc nad papírem a lahvičkou inkoustu a ráno byly dva nákresy hotové a opatřené podpisem nás čtyř - to jest Abdullaha, Akbara, Mahometa a mne.

Ach ano, pánové, vím, že vás tím dlouhým vyprávěním nudím a že můj přítel pan Jones se už nemůže dočkat, kdy mě uvidí bezpečně za mřížemi. Zkrátím to, jak to půjde. Ten darebák Sholto odjel do Indie, ale nikdy se nevrátil. Kapitán Morstan mi krátce poté ukázal jeho jméno v seznamu cestujících jednoho poštovního parníku. Umřel mu strýc, který mu zanechal majetek, a tak major odešel z armády. Přesto se neštítil nás pět tak hanebně podvést. Morstan zanedlouho odjel do Agry a podle našeho očekávání zjistil, že poklad zmizel. Ten gauner Sholto jej ukradl a nesplnil ani jednu z podmínek, za kterých jsme mu tajemství prodali. Od toho dne jsem žil jen myšlenkou na pomstu. Přemýšlel jsem o ní ve dne a živil ji v sobě v noci. Pomsta se stala mou jedinou, všepohlcující vášní. Nestaral jsem se o žádné zákony - necouvl bych ani před šibenicí. Uprchnout, vypátrat Sholta a zakroutit mu krk - na nic jiného jsem nemyslel. Dokonce i o poklad z Agry mi šlo méně než o to, abych zabil Sholta.

No, předsevzal jsem si v životě mnoho věcí a všechny jsem je také splnil. Trvalo to však řadu vyčerpávajících let, než nadešel můj čas.

Říkal už jsem vám, že jsem si osvojil nějaké medicínské znalosti. Když jednou doktor Somerton ležel se záchvatem zimnice, chytila tlupa trestanců v lesích malého andamanského domorodce. Byl na smrt nemocný a odešel na opuštěné místo zemřít. Začal jsem o něho pečovat, ačkoli byl zákeřný a nebezpečný jak jedovatý had, a za pár měsíců jsem ho vykurýroval a postavil na nohy. Projevoval mi vděčnost po svém a nechtěl se už vrátit do svých lesů, ale potloukal se pořád kolem mé chýše. Pochytil jsem od něho pár slov z té jeho domorodé hantýrky, a proto si mě oblíbil ještě víc.

Tonga - tak se totiž jmenoval - uměl báječně jezdit na člunu a vlastnil velikou, prostornou kánoi. Když jsem zjistil, že je mi oddaný a je pro mne ochoten udělat cokoli, pokládal jsem to za svou šanci

na útěk. Promluvil jsem si s ním o tom. Smluvili jsme si, že jedné noci připluje ve člunu ke starému přístavišti, které nikdy nebývalo stráženo, a tam mě naloží. Dal jsem mu příkaz, aby opatřil větší počet tykví s vodou, dostatečné množství sladkých brambor a kokosových ořechů.

Malý Tonga byl spolehlivý a věrný. Sotva bych našel oddanějšího přítele. V tu noc, na které jsme se domluvili, čekal na mě se člunem v přístavišti. Náhodou se tam však také nachomýtl hlídač z vězeňské stráže - surový Pathánek, který nikdy nezanedbal žádnou příležitost, kdy mě mohl potýrat a zchladit na mně záhu. Vždycky jsem se mu chtěl pomstít a teď jsem tu možnost měl. Zdálo se, že mi ho poslal do cesty sám osud, abych si s ním mohl vypořádat účty, dřív než opustím ostrov. Stál tam na břehu zády ke mně a karabinu měl přes rameno. Hledal jsem nějaký kámen, kterým bych mu rozrazil hlavu, ale žádný jsem nenašel.

Pak mi bleskl hlavou podivný nápad, jak si potřebnou zbraň opatřit. Sedl jsem si ve tmě na zem a odepnul jsem si dřevěnou nohu. Třemi dlouhými skoky jsem byl u něho. Stačil ještě zalícit karabinu, ale dal jsem mu takovou ránu, že mu rozrazila celé čelo a zamáčkla tříšť kostí do mozku. Račte se podívat, jaký kus dřeva se tehdy uštípl, když jsem ho bacil. Oba jsme upadli, poněvadž jsem nedokázal udržet rovnováhu; když jsem ale pak vstal, viděl jsem, že leží bez hnutí a má dost. Nasedl jsem do člunu a za hodinu jsme už byli na širém moři. Tonga s sebou vzal všechnen svůj majetek, své zbraně i bůžky. Kromě jiných věcí měl i dlouhý bambusový oštěp a zvláštní andamanskou rohož z kokosových vláken, z níž se mi podařilo vyrobit primitivní plachtu. Deset dní jsme pluli bez cíle a věřili jen ve šťastnou náhodu, ale jedenáctého dne nás vylovil nákladní parník vezoucí ze Singapuru do Jiddahy náklad malajských poutníků. Byla to prapodivná sebranka a já a Tonga jsme mezi nimi brzo zdomácněli. Měli jednu vynikající vlastnost: nechali člověka o samotě a na nic se nevyptávali.

Kdybych vám měl vypravovat všechna dobrodružství, která jsem se svým kamarádem zažil, pěkně byste se mi poděkovali, poněvadž

bychom tu seděli do východu slunce. Potloukali jsme se po světě sem tam a vždycky se proti nám něco spiklo, takže jsme se pořád a pořád nemohli dostat do Londýna. Za celou tu dobu jsem však nikdy ani na chvíli nezapomněl na svůj cíl. V noci se mi o Sholtovi zdávalo. Konečně jsme se asi před třemi nebo čtyřmi lety octli v Anglii. Nebylo příliš těžké zjistit, kde Sholto bydlí, a hned jsem začal pátrat, zda už poklad prodal nebo jestli ho ještě má. Sprátelil jsem se s jistou osobou, která mi mohla pomoci - nejmenuji nikoho, poněvadž nechci nikoho dalšího dostat do basy - a brzo jsem zjistil, že klenoty pořád ještě má. Nejrůznějšími způsoby jsem se pak pokoušel nějak se k němu dostat; byl však velice ostražitý a stále ho hlídali dva boxerští šampióni, nepočítám-li oba syny a domorodého khitmutgara.

Jednoho dne jsem však dostal zprávu, že umírá. Okamžitě jsem pospíchal do zahrady, šílený vzteky při pomyslení, že by mi mohl takhle snadno vyklouznout ze spárů, a když jsem nakoukl oknem, viděl jsem, že leží v posteli a má u sebe oba syny. Vlezl jsem na okno, odhodlán pustit se do křížku třeba se všemi třemi najednou, ale jakmile mě spatřil, brada mu poklesla a já věděl, že je po něm. Přesto jsem hned té noci vnikl do jeho pokoje a prohledal jeho písemnosti, abych se přesvědčil, zda mezi nimi není nějaký záznam o tom, kde klenoty ukryl. Nenašel jsem tam ale ani řádku, a tak jsem odešel rozzuřený a vzteklý na nejvyšší míru. Před odchodem mě ještě ale napadlo, že shledám-li se někdy se svými sikhskými přáteli, jistě pro ně bude útěchou, řeknu-li jim, že jsem tam zanechal viditelné znamení naší nenávisti. Naškrábal jsem proto na kus papíru podpis nás čtyř - kopii toho, který byl na nákrese - a papír jsem mu připíchl na prsa. Nemohl jsem ho přece jen tak pustit do hrobu bez upomínky na lidi, které oloupil a podvedl.

Vydělávali jsme si tehdy na živobytí tím, že jsem předváděl ubohého Tongu na jarmarcích a podobných shromážděních jako černého lidožrouta. Jedl syrové maso a tancoval válečné tance, a tak jsme vždycky po celodenní práci měli klobouk plný drobných. Stále jsem se dovídal všechny novinky z Pondicherry Lodge a několik let

jsem neslyšel nic jiného než to, že pořád hledají poklad. Až konečně jednoho dne jsem dostal zprávu, na kterou jsem tak dlouho čekal. Poklad našli. Byl nahoře v podkroví, v chemické laboratoři Bartholomewa Sholta. Hned jsem se tam vydal a to místo jsem si prohlédl, ale viděl jsem, že s tou svou dřevěnou nohou se tam nahoru jen tak nedostanu. Dověděl jsem se ale o sklápěcích dvířkách ve střeše a také, kdy Bartholomew Sholto odchází dolů na večeři. Myslel jsem si, že s Tongovou pomocí celou akci hladce zvládnou. Vzal jsem ho s sebou a kolem pasu jsem mu uvázal dlouhé lano. Šplhat uměl jako kočka a brzo se dostal střechou dovnitř; malér ale byl v tom, že Bartholomew Sholto - ke své vlastní škodě - dosud neodešel z pokoje. Tonga si myslel, že provedl něco nevímjak chytrého, když ho zabil, poněvadž když jsem se vydrápal po provaze i já, špacíroval si po pokoji nafoukaně jako páv. Hrozně ho překvapilo, když jsem ho seřezal koncem lana a spílal mu, že je hnusný, krvežíznivý zmetek. Popadl jsem truhlu s pokladem a spustil ji dolů. Potom jsem sjel po provaze sám, ale ještě předtím jsem nechal na stole podpis čtyř na znamení, že se klenoty konečně vrátily k tomu, kdo má na ně největší právo. Tonga potom lano vytáhl, zavřel okno a zmizel cestou, kterou přišel.

Nevím, co bych vám ještě měl povědět. Slyšel jsem někde nějakého člověka od řeky vykládat o tom, jak rychlý je Smithův člun Najáda, a tak mě napadlo, že by se nám mohl dobře hodit k útěku. Se starým Smithem jsem se dohodl a byl bych mu dal pěknou sumu, kdyby nás byl bezpečně dopravil na loď. Pravděpodobně věděl, že s námi není všechno v pořádku, ale do našeho tajemství zasvěcen nebyl. Tohle je všechno pravda, a když vám to vyprávím, pánové, nedělám to proto, abych vás pobavil - vždyť jste pro mne neudělali nic dobrého - ale proto, že věřím, že mou nejlepší obhajobou teď bude nic nezatajovat, ale naopak postarat se, aby se všichni dověděli, jak hanebně se ke mně major Sholto zachoval, a že nenesu žádnou vinu na smrti jeho syna.“

„Opravdu pozoruhodný příběh,“ řekl Sherlock Holmes. „A vhodná zápleтка k mimořádně zajímavému případu. Ze závěru

vašeho vyprávění jsem se ale nedověděl nic nového, jedině snad to, že jste si přinesli vlastní lano. To jsem nevěděl. Jenom mimochodem - doufal jsem, že Tonga všechny otrávené trny ztratil, přesto ale po nás z Najády ještě jeden vystřelil.“

„To byl poslední trn, který mu zbyl. Měl ho ve foukače.“

„Aha, ovšem,“ řekl Holmes, „na to jsem nepomyslel.“

„Chcete se mne ještě na něco zeptat?“ otázal se trestanec přívětivě.

„Snad už ani ne, děkuji vám,“ odpověděl můj přítel.

„Nuže, pane Holmesi,“ řekl Athelney Jones, „snažil jsem se vám vyhovět, poněvadž všichni víme, že jste na slovo vzatý znalec zločinu, jenomže povinnost je povinnost a zašel jsem možná až poněkud příliš daleko, jen abych splnil všechno, oč jste mě vy a váš přítel požádali. Nesmírně se mi ulehčí, až náš vyprávěč bude spolehlivý za mřížemi a pod zámkem. Drožka pořád ještě čeká a venku u schodiště jsou dva policisté. Jsem vám oběma velice vděčný za vaši pomoc. Budete přirozeně muset přijít k soudu. Teď vám už ale přeju dobrou noc.“

„Dobrou noc, pánové - oběma,“ řekl Jonathan Small.

„Jděte napřed, Smalle,“ poznamenal opatrný Jones, když vycházeli z pokoje. „Dám si zatracený pozor, abyste mě nepohladil tou svou dřevěnou nohou tak, jak jste to udělal tomu gentlemanovi na Andamanských ostrovech.“

„Nu, a naše krásné drama je u konce,“ poznamenal jsem po chvíli, když jsme už zase seděli mlčky a pokuřovali. „Obávám se, že tohle bylo poslední vyšetřování, při kterém jsem měl možnost studovat vaše metody. Slečna Morstanová mi prokázala tu čest, že přijala mou nabídku k sňatku.“

Holmes si velice pesimisticky povzdechl.

„Toho jsem se obával,“ řekl. „Opravdu vám nemohu blahopřát.“

Trochu se mne to dotklo.

„Máte snad nějaký důvod k tomu, abyste byl nespokojen s mou volbou?“ zeptal jsem se.

„Vůbec ne. Myslím, že je to jedna z nejpůsobivějších mladých dam, jaké jsem v životě potkal, a při naší práci nám neobyčejně pomohla. Rozhodně projevila vynikající schopnosti: všimněte si jen, že ze všech papírů svého otce uschovala a opatrovala právě plán agerské pevnosti. Jenomže láska je věc citu, a cokoli je založeno na citu, nutně je v rozporu se zdravým a chladným rozumem, kterého si cením nade vše. Já se neožením nikdy, ledaže bych ztratil soudnost.“

„Já ale věřím,“ řekl jsem se smíchem, „že má soudnost i tuhle zkoušku ve zdraví přežije. Vypadáte ale unaveně.“

„Ano, reakce už se dostavila. Nejmíň týden teď nebudu stát za nic.“

„To je zvláštní,“ řekl jsem, „jak rychle se to, co bych u kohokoli jiného nazval leností, u vás střídá se záchvaty udivující aktivity a energie.“

„Ano,“ odpověděl, „mám v sobě něco z náramně vykutáleného povaleče, ale zároveň i cosi z velice čiperného chlapíka. Často myslívám na verše starého Goetha:

Schade dass die Natur nur einen Mensch aus dir schuf,

Denn zum würdigen Mann war und zum Schelmen der Stoff.

Apropos - ještě k té norwoodské záležitosti: sám jste slyšel, že měli v domě nějakého komplice, jak jsem předpokládal. Nemohl to být nikdo jiný než komorník Lal Rao. A tak má Jones přece jen jednu zásluhu, o kterou se nemusí s nikým dělit: v té jeho velké síti uvízla aspoň jedna rybka.“

„To dělení se mi stejně zdá dost nespravedlivé,“ poznamenal jsem. „Všechnu práci jste v téhle záležitosti udělal vlastně vy. Já při tom získal ženu, Jones si vysloužil ostruhy - co proboha zbývá vám?“

„Mně,“ řekl Sherlock Holmes, „pořád ještě zbývá lahvička s kokainem.“ A natáhl po ní svou dlouhou bílou ruku.

DOBRODRUŽSTVÍ SHERLOCKA HOLMESE

I - Skandál v Čechách

Irena Adlerová vždycky zůstane pro Sherlocka Holmese ženou všech žen. Jen málokdy jsem ho slyšel, že by o ní byl promluvil jinými slovy. Všechny ostatní ženy před ní v jeho očích blednou a ustupují daleko do pozadí. Ne snad že by k ní cítil něco jako lásku. Jakýkoli cit, zejména láska, se jeho chladnému, přesnému a obdivuhodně vyváženému myšlení přímo přičí. Sherlock Holmes je podle mého soudu nejdokonalejším myslícím a pozorovacím strojem, jaký svět kdy poznal, ale coby milenec by se ukázal v docela falešném světle. O něžnějších citech nikdy nemluví, leda s pohrdáním a úšklebkem. Jako pozorovatel si jich nesmírně cení - mohou se výtečně hodit k odhalování záhadných lidských činů a jejich motivů. Kdyby však tento člověk, zvyklý všechno rozumově rozbírat, vpustil do svého jemného a přesně seřízeného uvažování něco tak cizorodého, dal by tím pouze průchod rušivým prvkům, které by ještě mohly uvrhnout v pochybnost vše, k čemu svým myšlením dospěl. Písek v jemném přístroji či prasklina v některé ze silných čoček, které sám užívá, by nemohly způsobit větší škodu než prudký cit v povaze, jako je jeho. Jedna žena však pro něj přece jen existovala, jen jedna jediná, a to Irena Adlerová, žena pochybné a sporné pověsti.

V poslední době jsem se s Holmesem vídal málokdy. Mé manželství nás trochu oddálilo. Byl jsem velice šťasten a jako každý, kdo je poprvé pánem vlastní domácnosti, natolik zaujat rodinnými zájmy, že jsem na nic jiného neměl pomýšlení, zatímco Holmes, který celou svou bohémskou duší nenáviděl jakoukoli společnost, přebýval dále v našem starém domě na Baker Street, ponořen do svých starých knih a týden co týden stravován střídavě kokainem a

vlastní tížadostí, žijící opojením drog a pak zase nepřekonatelnou energií své zvidavé povahy. Stále ho ještě hluboce přitahovalo studium zločinu a vynakládal všechnu svou nesmírnou inteligenci a mimořádné pozorovací schopnosti na vypátrání stop a vyjasnění záhad, které již policie považovala za beznadějně a vzdala se jejich řešení. Čas od času jsem se doslechl něco neurčitého o jeho činnosti - jak ho pozvali do Oděsy, když se vyšetřoval případ Trepofovy vraždy, jak odhalil tajemství neobyčejné tragédie bratrů Atkinsonových v Trincomalee a konečně jak se diskrétně a úspěšně zhostil posláním, jímž ho pověřila holandská královská rodina. Kromě těchto náznaků jeho činnosti, o které jsem se musel dělit se všemi čtenáři novin, jsem však o svém bývalém příteli a druhovi věděl jen pramálo.

Jednoho večera - bylo to 20. března roku 1888 - jsem se vracel z návštěvy u pacienta (neboť jsem se začal znovu věnovat lékařské praxi) a tu mě cesta zavedla do Baker Street. A když jsem tak kráčel kolem těch nezapomenutelných dveří, které pro mne vždy budou spojeny s dobou mých námluv a s temnými událostmi *Studie v šarlatové*, zmocnila se mne touha promluvit znovu s Holmesem a dovědět se, jak využívá svých geniálních schopností. Jeho pokoje byly jasně osvětleny, a když jsem pohlédl nahoru, spatřil jsem dokonce jeho vysokou štíhlou postavu, jak přešla dvakrát coby temná silueta za žaluzií. Holmes přecházel rychle a dychtivě po pokoji, s hlavou skloněnou na prsa a s rukama sepjatýma za zády, a já, protože jsem znal každé hnutí jeho mysli a každou jeho zvyklost, vyčetl z jeho chování a rozpoložení vše. Sherlock Holmes opět pracuje. Vynořil se ze svých narkotických snů a vrhl se po stopě nějakého nového problému. Zazvonil jsem a byl jsem uveden do pokoje, který jsem kdysi s Holmesem sdílel.

Sherlock Holmes se nikterak nerozplýval nadšením, když mě viděl. Málokdy dával najevo radost, ale myslím, že ho můj příchod potěšil. Neřekl téměř ani slovo, ale laskavě se na mne podíval, pokynul mi, abych se posadil do křesla, přisunul mi krabici s doutníky a ukázal na skříňku s lihovinami a sodou v rohu pokoje.

Pak se zastavil před krbem a zahleděl se na mne svým zvláštním hloubavým pohledem.

„Manželství vám svědčí,“ poznamenal. „Řekl bych, Watsone, že jste od doby, co jsem vás neviděl, přibral sedm a půl libry.“

„Sedm,“ odpověděl jsem.

„Vskutku, řekl bych, že o něco víc. Aspoň o maličko víc, Watsone. A jak vidím, vrátil jste se ke své práci. Ani jste mi neprozradil, že se zas chcete dát zapřáhnout.“

„Tak jak to tedy víte?“

„Vidím to, a umím si to přece vydedukovat. Jakkak bych jinak poznal, že jste nedávno pořádně zmokl a že máte velice neobratnou a ledabylou služebnou?“

„Milý Holmesi,“ řekl jsem, „tohle už je přespříliš. Kdybyste byl žil před několika stoletími, určitě vás tehdy upálili. Skutečně jsem si ve čtvrtek vyšel na procházku po venkově a vrátil se strašlivě promáčený a ubláčený, ale převlékl jsem se, a nechápu proto, z čeho jste to vyvodil. Pokud jde o Marii Janu, je vskutku nenapravitelná a manželka jí už dala výpověď, ale opět nerozumím, jak jste to poznal.“

Sherlock Holmes se potichu zasmál a mnul si štíhlé neklidné ruce.

„To je přece naprosto jednoduché,“ řekl. „Stačí se podívat a vidím, že máte na vnitřní straně levé boty, zrovna tam, kde ji ozařuje oheň, poškrábanou kůži do šesti téměř souběžných rýh. Bezpochyby je způsobil někdo, kdo velmi ledabyle přejížděl kartáčem po krajích podrážky, aby z ní očistil bláto. Z toho, jak jistě chápete, mohu vyvozovat dvojí - že jste si vyšel za pěkné sloty ven a že máte doma zvláště odstrašující exemplář ničitelky bot, jaký se mezi londýnským služebnictvem hned tak nenajde. Pokud jde o vaši praxi, musel bych skutečně být velmi hloupý, abych nepoznal na gentlemanovi, který ke mně přijde prosycen vůní jodoformu, na pravém ukazováku má černou skvrnu po dusičnanu stříbrném a po jedné straně cylindru vypouklinu svědčící o tom, jak si tu schovává stetoskop, že patří k činným představitelům lékařského povolání.“

Musel jsem se zasmát, jak snadno dokáže vysvětlit postup svého uvažování. „Když poslouchám vaše argumenty,“ poznamenal jsem, „připadá mi všechno až směšně jednoduché a jsem přesvědčen, že bych na to snadno přišel sám, ale kdykoliv začnete znovu usuzovat, jsem dočista ztracen, dokud mi svůj postup neobjasníte. A přece věřím, že nemám o nic horší zrak než vy.“

„Jistěže,“ odvětil, zapálil si cigaretu a vrhl se do svého křesla. „Vidíte dobře, ale nemáte onu všímavost. A v tom tkví veliký rozdíl. Tak například jste viděl často schody, které vedou z haly k tomuto pokoji.“

„Velmi často.“

„Jak často?“

„Nu, asi stokrát.“

„A kolik jich tedy je?“

„Kolik? Nemám tušení.“

„Přesně tak! Nevšiml jste si. A přece jste je viděl. O tom právě mluvím. Já ovšem vím, že těch schodů je sedmnáct, protože jsem je nejen viděl, ale také si jich všiml. Mimochodem, zajímáte se přece o podobné problémy, a byl jste dokonce tak laskav, že jste několik mých menších zkušeností zaznamenal, takže si možná se zájmem přečtete tento dopis.“ Hodil mi arch silného narůžovělého dopisního papíru, který měl rozložen na stole. „Přišel poslední poštou,“ řekl. „Přečtete jej nahlas.“

Dopis nebyl datován ani podepsán a neměl žádnou zpáteční adresu.

„Dnes večer, ve tři čtvrti na osm,“ stálo v něm, „vás navštíví pán, který se s vámi chce poradit o jisté, pro něho velmi důležité záležitosti. Svými nedávnými službami jednomu z královských dvorů Evropy jste se osvědčil jako člověk, jemuž lze s plnou důvěrou svěřit i záležitosti téměř nedocenitelného významu. Tato zpráva o vás obdržena ze všech požádaných míst. Buďte v uvedenou hodinu ve svém pokoji a nemějte svému návštěvníkovi za zlé, přijde-li v masce.“

„To je skutečně záhada,“ poznamenal jsem. „Co myslíte, že to má znamenat?“

„Nemám ještě žádné informace. A není větší chyba než vytvářet si teorie, dokud neznáme fakta. Člověk pak začne nevědomky údaje upravovat tak, aby vyhovovaly jeho teorii, místo co by si vytvořil teorii, která by odpovídala faktům. Ale mně teď jde o ten dopis. Co jste z něho vyvodil?“

Pozorně jsem si prohlédl písmo i papír, na němž byl dopis psán.

„Psal jej zřejmě zámožný člověk,“ poznamenal jsem ve snaze napodobit postupy svého přítele. „Balíček takového papíru nedostanete levněji než za půlkorunu. Je až neobvykle silný a tuhý.“

„Neobvykle - tím jste to opravdu vystihl,“ přisvědčil Holmes. „Není to totiž vůbec anglický papír. Přidržte si jej proti světlu.“

Učinil jsem tak a povšiml si, že do struktury papíru je jakoby vetkáno velké E spolu s malým g a P , a velké G spolu s malým t .

„Co z toho usuzujete?“ optal se mne Holmes.

„Zřejmě jde o jméno výrobce, či spíše o jeho monogram.“

„Naprosto ne. Velké G spolu s malým t znamená Gesellschaft, což je německy společnost. Je to obvyklá značka, jako třeba spol. P znamená samozřejmě papír. Podívejme se do našeho Kontinentálního věstníku.“ Sundal z police těžký hnědý svazek. „Eglow, Eglonitz - tady je to - Egria - Cheb. Německé město v Čechách, nedaleko Karlových Var. Znamé tím, že zde zemřel Valdštejn, a dále četnými sklárnami a papírnami. Ha, ha, příteli, a copak z toho vyplývá?“ Oči mu zářily a z cigarety stoupal mohutný vítězoslavný oblak modrého kouře.

„Že byl papír vyroben v Čechách,“ řekl jsem.

„Jistěže. A že dopis psal Němec. Povšimněte si podivně stavěné věty: Tato zpráva o vás obdržena ze všech požádaných míst. Něco takového by Francouz nebo Rus nikdy nenapsal. Jen Němec dokáže tak bezohledně nakládat se slovesy. Zbývá proto už jenom zjistit, co asi od nás chce ten Němec, který píše na českém papíru, a než by ukázal obličej, raději nosí masku. Ale nemýlím-li se, právě přijíždí a jistě rozptýlí naše pochybnosti.“

Ještě nedomluvil a již se ozval ostrý klapot koňských podkov, o obrubu chodníku zaskřípěla kola a vzápětí někdo prudce zatahal za zvonec. Holmes si hvízdal.

„Podle zvuku to vypadá na dvojspřežení,“ řekl. „Ano,“ pokračoval, když pohlédl z okna. „Elegantní malý kočár a pár nejkrásnějších koní, jaké jste kdy viděl. Jeden má cenu sto padesáti guinejí. I kdyby to neměl být zvlášť zajímavý případ, jsou v něm peníze, Watsone.“

„Snad bych měl raději jít, Holmesi.“

„Ani nápad, doktore. Jenom zůstaňte. Jsem bez svého Boswella dočista ztracen. A tohle vypadá slibně. Byla by škoda nechat si něco takového ujít.“

„Ale co váš klient -“

„S tím si hlavu nelamte. Možná že budu potřebovat vaši pomoc a on také. Ale už přichází. Sedněte si taky do křesla, doktore, a co nejpozorněji nás poslouchejte.“

Pomale těžké kroky, které bylo ještě před chvílí slyšet na schodech a v předsíni, se teď zastavily těsně za dveřmi. A vzápětí se ozvalo hlasité panovačné zaklepání.

„Dále,“ zvolal Holmes.

Vstoupil muž, který měřil jistě přinejmenším šest stop a šest palců, a hrud', paže i nohy měl jako Herkules. Oblečen byl bohatě, avšak s takovou nákladností, že by se v Anglii pokládala téměř za nevkus. Rukávy a přednice dvojřadového kabátce měl zdobené těžkými pásy astrachánu a přes ramena přehozenou temně modrou pláštěnku, lemovanou ohnivě rudým hedvábím a zapnutou u krku broží z jediného oslnivě zářícího berylu. Dojem barbarského přepychu, který vyzařoval z celého jeho zjevu, dovršovaly vysoké boty sahající mu až do půli stehen a nahoře lemované hustou hnědou kožešinou. V ruce měl klobouk s širokou kreprou a horní část obličeje až po lícni kosti zakrytou černou maskou, kterou si zřejmě právě nasadil, protože ještě když vstupoval, měl ruku zdviženou k obličeji. Soudě z dolní části obličeje to byl zřejmě muž

silné povahy, s tlustým převislým rtem a dlouhou rovnou bradou, která naznačovala rozhodnost hraničící až s umíněností.

„Dostal jste můj dopis?“ zeptal se hlubokým drsným hlasem, z něhož byl zřetelně patrný německy přízvuk. „Psal jsem vám, že přijdu.“ Díval se na nás, z jednoho na druhého, jako by nevěděl, koho oslovit.

„Posaďte se, prosím,“ řekl Holmes. „To je můj přítel a spolupracovník doktor Watson, který mi občas laskavě s mými případy pomůže. S kým mám tu čest mluvit?“

„Jsem český šlechtic a můžete mne oslovovat hrabě von Kramm. Předpokládám, že tento gentleman a váš přítel je natolik čestný a diskrétní, abych mu mohl svěřit i mimořádně důležitou záležitost. Jinak bych s vámi mluvil raději o samotě.“

Vstal jsem a chtěl jsem odejít, ale Holmes mě uchopil za zápěstí a posadil zpátky do křesla. „Buď budete jednat s námi oběma, anebo s žádným,“ řekl. „Před tímto gentlemanem můžete říci vše, co byste hodlal svěřit mně.“

Hrabě pokrčil mohutnými rameny. „Nezbývá mi tedy než začít tím,“ řekl, „že vás oba požádám, abyste to, co vám povím, podrželi dva roky v naprosté tajnosti, neboť teprve po uplynutí této doby ztratí celá záležitost na významu. Zatím je však ještě natolik závažná, až lze bez přehánění říci, že by mohla ovlivnit celé evropské dějiny.“

„Slibuji,“ řekl Holmes.

„Já rovněž,“ dodal jsem.

„Omluvíte mne, doufám, že přicházím v masce,“ pokračoval náš podivný návštěvník. „Posílá mne za vámi osoba nanejvýš vznešeného rodu, která si nepřeje, aby byl její posel poznán, a musím se vám hned zpočátku přiznat, že titul, jímž jsem se vám představil, mi tak docela nenáleží.“

„Toho jsem si byl vědom,“ řekl Holmes suše.

„Jde o velice delikátní záležitost a je třeba všemi prostředky zabránit aféře, z níž by se mohl rozrůst skandál a vážně ohrozit

jednu z královských rodin Evropy. Abych mluvil přímo, věc se dotýká vznešeného domu Ormsteinů, dědičných králů české země.“

„I toho jsem si byl vědom,“ zamumlal Holmes, usadil se ve své pohovce a zavřel oči.

Náš návštěvník pohlédl se zřejmým překvapením na muže, který se tu tak malátně a lenivě rozvaloval a přitom mu zřejmě byl vyličen jako nejpronikavější myslitel a nejenergičtější detektiv Evropy. Holmes otevřel pomalu oči a netrpělivě se zadíval na svého obrovského klienta.

„Kdyby nám Vaše Veličenstvo laskavě vysvětlilo celý případ, mohl bych mu spíše poradit,“ poznamenal.

Host vyskočil z křesla a v neovladatelném rozčilení začal přecházet po pokoji. A pak jako by již nevěděl, co dál, strhl si masku z obličeje a mrštil jí o zem. „Uhodl jste,“ zvolal. „Jsem král. Proč bych to vlastně měl tajit?“

„Vskutku, proč?“ zamumlal Holmes. „Vaše Veličenstvo nepřeneslo ještě ani slovo a již jsem věděl, že mám před sebou Wilhelma Gottsreicha Sigismonda z Ormsteinů, velkovévodu z Cassel-Falsteinu a dědičného krále české země.“

„Zajisté ovšem chápete,“ řekl náš podivný návštěvník, znovu se posadil a přejel si rukou po vysokém bílém čele, „zajisté chápete, že nejsem naprosto zvyklý projednávat něco takového osobně. Jde však o záležitost natolik choulostivou, že svěřit ji komukoli jinému by znamenalo vydat se úplně do jeho moci. Přijel jsem proto z Prahy incognito, abych se s vámi poradil.“

„Tak se prosím rad'te,“ řekl Holmes a znovu zavřel oči.

„Stručně řečeno jde o toto: když jsem dlel asi před pěti lety delší dobu ve Varšavě, seznámil jsem se se známou dobrodružkou Irenou Adlerovou. Jméno jistě znáte.“

„Podívejte se laskavě do naší kartotéky, doktore,“ zamumlal Holmes, aniž otevřel oči. Po řadu let si systematicky shromažďoval všechny údaje o nejrůznějších lidech a věcech, takže by se stěží našel předmět či osoba, o níž by obratem ruky nedokázal poskytnout informaci. V tomto případě jsem našel životopis dotyčné dámy

vtěsnaný mezi zápisky o jistém židovském rabínovi a jednom námořním kapitánovi, který sepsal monografii o rybách mořských hlubin.

„Ukažte,“ řekl Holmes. „Hm, hm! Narozena na New Jersey v roce 1858. Kontraalt - nu prosím! La Scala - hm! Primadona císařské varšavské opery - to už něco znamená! Vzdala se operní dráhy - podívejme! A žije v Londýně - samozřejmě. Pokud si mohu domyslit, Vaše Veličenstvo se s touto dámou sblížilo, napsalo jí několik kompromitujících dopisů a nyní by je rádo dostalo zpátky.“

„Přesně tak. Ale jak jste -“

„Došlo k tajnému sňatku?“

„Ne.“

„Má od vás nějaké právní spisy nebo ověření?“

„Nic takového.“

„Pak Vaše Veličenstvo nechápu. Kdyby ta mladá dáma chtěla využít vašich dopisů k vydírání či jiným účelům, jak potom prokáže, že jsou pravé?“

„Podle písma.“

„Pchá. To se dá prohlásit za napodobeninu.“

„Jsou na mém soukromém papíru.“

„Může být ukradený.“

„S mou vlastní pečeti.“

„Ta se dá padělat.“

„A s fotografií.“

„Tu mohla koupit.“

„Jenže na té fotografii jsme oba.“

„Probůh! To je ovšem zlé. Vaše Veličenstvo se vskutku dopustilo krajní neopatrnosti.“

„Byl jsem šílený - jak smyslů zbavený.“

„Dostal jste se do velmi kompromitující situace.“

„Tehdy jsem byl ještě jen korunním princem. A byl jsem mladý. I teď je mi teprve třicet.“

„Tu fotografii musíme získat zpátky.“

„Snažili jsme se o to, leč marně.“

„Vaše Veličenstvo nesmí litovat peněz. Musí tu fotografii koupit.“

„Jenže ona ji neprodá.“

„Tak tedy ukrást.“

„O to jsme se pokoušeli již pětkrát. Dvakrát jsem podplatil lupiče, aby vnikli do jejího domu. Jednou jsme jí sebrali na jejích cestách zavazadlo. Dvakrát byla přepadena. Ale všechno bezvýsledně.“

„Po fotografii ani památky?“

„Ani stopy.“

Holmes se zasmál. „To je docela zábavný problémek,“ řekl.

„Pro mne je ale velmi vážný,“ ohradil se král vyčítavě.

„Skutečně, velmi vážný. A co chce ta dáma s vaší fotografií podniknout?“

„Chce mne zničit.“

„Ale jak?“

„Mám se zanedlouho ženit.“

„O tom jsem se doslechl.“

„Mám si vzít Klotildu Lothmanovou ze Saxe-Meningenu, druhou dceru skandinávského krále. Snad je vám známo, jak přísných zásad je její rodina. Princezna sama je ztělesněná ušlechtilost. Stačil by jediný stín podezření o mém chování a všechno je zmařeno.“

„A Irena Adlerová?“

„Vyhrožuje, že jim fotografii pošle. A jistě to udělá. O tom jsem přesvědčen. Vy ji neznáte, ale ta žena má přímo ocelovou vůli. Tvář má nejkrásnější z žen, ale hlavu nejrozhodnějšího muže. Udělá všechno, aby mi překazila sňatek s jinou ženou - všechno na světě.“

„A víte jistě, že tu fotografii již neposlala?“

„Naprosto jistě.“

„Ale jak to?“

„Protože prohlásila, že ji odešle v den, kdy bude zasnoubení veřejně oznámeno. A to má být v pondělí.“

„Pak máme ještě tři dny času,“ řekl Holmes a zívá. „A to je veliké štěstí, protože se musím ještě postarat asi o dvě dost důležité věci. Vaše Veličenstvo se zřejmě zatím pozdrží v Londýně.“

„Jistěže. Najdete mne v Langhamu pod jménem hrabě von Kramm.“

„Dám vám tedy vědět dopisem, jak pokračujeme.“

„Prosím vás, budu velmi netrpělivě čekat.“

„A pokud jde o peníze?“

„Máte carte blanche.“

„Úplně?“

„Dal bych vám za tu fotografii jednu z provincií svého království.“

„A pokud jde o nejbližší výdaje?“

Král vytáhl zpod svého pláště těžký jelenicový váček a položil jej na stůl.

„Je to tři sta liber ve zlatě a sedm set v bankovkách,“ řekl.

Holmes mu spěšně napsal potvrzení na arch svého dopisního papíru a podal mu je.

„A adresa mademoiselle?“ zeptal se.

„Briony Lodge, Serpentine Avenue, St. John's Wood.“

Holmes si adresu poznamenal. „A ještě na něco bych se chtěl zeptat,“ řekl. „Je fotografie většího formátu?“

„Ano.“

„Pak dobrou noc, Vaše Veličenstvo, a věřím, že pro vás budu mít brzy dobrou zprávu. A dobrou noc, Watsone,“ dodal, když kola královského kočáru odhrčela ulicí. „Kdybyste se tu zítra laskavě ve tři odpoledne stávil, rád bych si s vámi o této záležitosti pohovořil.“

Přesně ve tři hodiny jsem se dostavil do Baker Street, ale Holmes se ještě nevrátil. Hospodyně mi oznámila, že odešel krátce po osmé ráno. Přesto jsem se však usadil u krbu, rozhodnut vyčkat, i kdyby se zdržel sebedéle. Již teď mě jeho pátrání nesmírně zajímalo, neboť případ nebyl sice zdaleka obestřen takovou zlověstností a záhadností jako dva zločiny, o nichž jsem psal při jiné příležitosti, ale již sama jeho povaha a vysoké postavení klientovo mu dodávaly

zvláštní osobitosti. I kdybych si však byl odmyslel, o jaký případ jde, bylo v mistrovském uchopení a pronikavém uvažování, s jakým se ho můj přítel ujal, cosi tak jedinečného, že jsem přímo s potěšením studoval systém jeho práce a rychlé, sotva postižitelné metody, jimiž dokázal rozuzlit i nejsložitější záhady. A natolik jsem byl zvyklý, že se mu vždycky všechno podaří, až mi ani na mysl nepřišlo, že by se mohl setkat s nezdarem.

Byly už skoro čtyři, když se dveře otevřely a do pokoje vstoupil očividně opilý, zanedbaný a zarostlý vozka, celý brunátný v obličejí a oblečený do jakýchsi podivných hadrů. Zvykl jsem si už sice, jak obdivuhodně se můj přítel dokáže převlékat, ale přece jen jsem se na něj třikrát musel podívat, než jsem skutečně uvěřil, že je to on. Kývl na mě a zmizel v ložnici, odkud se za chvíli vynořil v tvídovém obleku a upravený jak vždy. Zastrčil ruce do kapes, natáhl nohy ke krbu a chvíli se od srdce smál.

„Je to všechno vážně k popukání,“ zvolal, div se nezakl, a smál se dál, až se musel opřít v křesle a chvíli tam bezvládné a bezmocně ležel.

„Co se děje?“

„Ani nevíte, jak je to všechno k smíchu. Určitě byste neuhodl, jak jsem strávil dnešní dopoledne a co z toho vzešlo.“

„Nemám představu. Ale řekl bych, že jste se snažil vysledovat zvyklosti slečny Ireny Adlerové a snad i pozoroval její dům.“

„Přesně tak, jen v trochu neobvyklém pořadí. Ale hned vám všechno vypovím. Z domu jsem odešel ráno chvíli po osmé přestrojen za nezaměstnaného vozku. Kočí jsou k sobě ohromně solidární a přátelští. Jak jste jedním z nich, povědí vám všechno na světě. Briony Lodge jsem našel brzy. Je to překrásná jednopatrová vilka vzadu se zahradou, ale s průčelím postaveným přímo do ulice. Na dveřích má speciální zámek. Po pravé straně velký, pěkně zařízený pokoj s širokými okny sahajícími skoro až k podlaze a zajištěnými těmi nesmyslnými anglickými záklopkami, které otevře i malé dítě. Dál už tam nebylo nic zvláštního, až na to, že po střeše kočárovny se dalo přelézt až k okénku do chodby. Chvíli jsem

kolem ní chodil a prohlížel si ji ze všech stran, ale na nic pozoruhodného jsem nepřišel.

Toulal jsem se pak ulicí a zjistil, jak jsem ostatně také předpokládal, že kolem jedné zahradní zdi vede cesta k několika stájím. Pomohl jsem podkoním vyhřebelcovat koně a výměnou jsem dostal dvoupenici, sklenici piva říznutého rumem, trochu řezaného tabáku - sotva tak dvakrát do dýmky - a všechny informace o slečně Adlerové, co jsem si jenom mohl přát, nemluvě již o šesti dalších lidech ze sousedství, kteří mě ani za mák nezajímali, ale stejně jsem musel vyslechnout jejich životopisy.“

„Ale co Irena Adlerová?“ zeptal jsem se.

„Popletla hlavu všem mužským v okolí. Je to nejkrásnější ženské stvoření pod sluncem. Tak mi to aspoň prozradili chlapi z koníren na Serpentine Avenue. Žije docela klidně, zpívá na koncertech a den co den si v pět odpoledne vyjíždí kočárem a vrací se k večeři přesně v sedm. Jinak opouští dům málokdy, ledaže by někde zpívala. Navštěvuje ji pouze jeden muž, ale zato hodně často. Je tmavovlasý, velmi hezký, okouzlujícího vystupování a přichází alespoň jednou, někdy i dvakrát denně. Je to pan Godfrey Norton z Inner Temple. Aspoň vidíte, co je to za výhodu, když člověk pořádně vyzpovídá kočí. Kolikrát ho prý už vezli domů a vědí o něm první poslední. Nejdřív jsem vyposlechl všechno, co mi jen mohli povědět, a pak jsem se prošel ještě jednou kolem Briony Lodge a přemýšlel, jak postupovat.

Ten Godfrey Norton hraje v celé záležitosti jistě významnou roli. Je to advokát. A již to zní hrozivě. Jaký je mezi nimi vztah a proč ji asi denně navštěvuje? Je slečna Adlerová jeho klientka, přítelkyně anebo milenka? Je-li Godfrey Norton jejím zástupcem, svěřila mu pravděpodobně fotografii do úschovy. Jsou-li však milenci, není to příliš pravděpodobné. Na řešení této otázky záviselo mé rozhodnutí, mám-li se soustředit dále na Briony Lodge, nebo se trochu věnovat pokojům dotyčného pána v Temple. Byl to choulostivý problém a ještě více rozšiřoval pole mého pátrání.

Obávám se, že vás těmi podrobnostmi nudím, ale rád bych, abyste poznal všechny mé drobné nesnáze a pochopil tak celou situaci.“

„Poslouchám vás velmi pozorně,“ řekl jsem.

Pořád ještě jsem o tom uvažoval, když tu k Briony Lodge zabočil fiakr a z něj vyskočil jakýsi gentleman. Byl nápadně hezký, tmavovlasý, s orlím nosem a vousky a bezpochyby šlo o pána, o němž jsem už tolik slyšel. Zřejmě měl velice naspěch, křikl na drožkáře, ať počká, a kolem služebné, která mu otevřela, se přehnal s takovou samozřejmostí, že bylo vidět, jak je tu úplně doma.

Zdržel se v domě asi půl hodiny a chvílemi jsem ho zahlédl okny obývacího pokoje, jak rázuje sem a tam po místnosti, vzrušeně cosi říká a gestikuluje. Za chvíli vyběhl a vypadal ještě uspěchaněji než předtím. Když nastupoval do drožky, vytáhl z kapsy zlaté hodinky a ustaraně se na ně zadíval. ‚Jeďte jako blázen,‘ zvolal, ‚nejdřív ke Grossovi a Henkeymu na Regent Street a potom do kostela svaté Moniky na Edgware Road. Jestli to stačíte za dvacet minut, dostanete půl guineje.‘

Odjeli a já právě uvažoval, jestli bych se neměl pustit za nimi, když tu na cestu před vilou vyrazil pěkný krytý landaur s kočím, který měl ještě nedopnutý kabát, kravatu za uchem a všechny řemeny od postrojů mu volně visely v přezkách. Ještě nestačil ani zastavit a vtom už Irena Adlerová vyběhla z haly a naskočila rovnou do kočáru. Sotva jsem ji v té chvíli zahlédl, ale vypadala skutečně velkolepě a obličej měla tak krásný, že by pro něj leckterý muž byl ochoten zemřít.

‚Do kostela svaté Moniky, Johne,‘ zvolala, ‚a jestli to stačíš za dvacet minut, dostaneš půl sovereignu.‘

„Něco tak lákavého jsem si nemohl nechat ujít, Watsone. Právě jsem se rozmýšlel, mám-li se do kostela rozběhnout po svých, nebo se příkrčit za jejím laudauem, když tu do ulice vjela drožka. Drožkář se sice podíval na tak otrhaného zákazníka trochu pochybovačně, ale než stačil něco namítnout, už jsem naskočil. ‚Do kostela svaté Moniky,‘ řekl jsem mu, ‚a jestli to stihnete za dvacet

minut, dostanete půl sovereignu.' Bylo za pětadvacet minut dvanáct a samozřejmě jsem už chápal, co se chystá.

Má drožka ujížděla jako o závod. V životě jsem se asi tak nešval, ale stejně tam ti dva dorazili přede mnou. Když jsem dojel ke kostelu, stál fiakr i landaur se zpěněnými koňmi před vchodem. Zaplatil jsem drožkáři a vběhl dovnitř. V kostele nebylo ani živé duše, až na dvojici, za níž jsem se sem tak hnál, a slavnostně oděného kněze, který se s nimi zřejmě o něčem dohadoval. Stáli všichni tři v jedné skupince před oltářem. Procházel jsem pomalu chrámovou lodí jak člověk, který nemá právě co dělat a zašel si jen tak do kostela. Pojednou se ke mně k mému překvapení ti tři u oltáře otočili a Godfrey Norton se ke mně rozběhl, co mu jen nohy stačily.

„Sláva bohu!“ zvolal. „Vás jsme tu právě potřebovali! Pojd'te! Honem!“

„O co jde?“ zeptal jsem se.

„Pospěšte si, člověče, máme ještě tři minuty, jinak to nebude legální.“

Skoro mě dovlekl k oltáři, a než jsem si stačil uvědomit, kde jsem, už jsem odpovídal na otázky, jak mi Norton šeptem napovídal, a zaručoval se za něco, o čem jsem neměl ani ponětí - prostě pomáhal jsem k právnímu spojení slečny Ireny Adlerové a pana Godfreyho Nortona. Než jsem se nadál, bylo už po všem, a z jedné strany mi děkoval ten gentleman, z druhé dáma a zepředu se na mě blahovolně usmíval kněz. Jakživ jsem se neoctl v nemožnější situaci a ještě před chvilkou jsem se div neusmál, když jsem si to všechno vybavil. Sňatku bránil zřejmě nějaký formální háček a kněz naprosto odmítal dvojici oddat, dokud si neopatří svědka, takže jsem přišel jako na zavalanou a ženich si nemusel shánět svědka po ulicích. Nevěsta mi dala sovereign a budu ho nosit na památku téhle události na svém řetízku od hodinek.

„Zdá se, že všechno vzalo jakýsi nečekaný obrat,“ řekl jsem. „A co bylo dál?“

„Uvědomil jsem si, že mé plány jsou vážně ohroženy. Manželé se zřejmě chystali neprodleně odjet, takže jsem musel jednat velmi energicky. Nakonec se však u dveří kostela rozešli, pan Norton se rozjel k Temple a paní ke svému domu. ‚V pět si vyjedu jako obvykle do parku,‘ řekla paní Irena manželovi a odjela. Nic víc jsem neslyšel. Rozjeli jsme se každý jinam a já si šel vyřídit vlastní záležitosti.“

„Ale jaké?“ zeptal jsem se.

„Sníst kus studeného hovězího a vypít sklenici piva,“ odpověděl Holmes a zazvonil na hospodyni. „Měl jsem tolik co dělat, že jsem ani nestačil pomyslet na jídlo, a večer mě zřejmě čeká práce ještě víc. Mimochodem, doktore, potřeboval bych vaši pomoc.“

„Nesmírně rád vám budu nápomocen.“

„A nebude vám vadit, když trochu překročíme zákon?“

„Ani v nejmenším.“

„A když budeme riskovat, že nás zatknou?“

„Jde-li o dobrou věc, pak ne.“

„Jde přímo o báječnou věc!“

„Pak jsem váš člověk.“

„Věděl jsem, že se na vás mohu spolehnout.“

„Ale co ode mne chcete?“

„Až paní Turnerová přinese podnos, všechno vám vysvětlím. A teď,“ řekl, když se hladově vrhl na prostou krmi, kterou mu naše hospodyně připravila, „vám musím všechno vysvětlit při jídle, protože mám strašně naspěch. Je skoro pět hodin. Za dvě hodiny musíme být na scéně celé události. Slečna, či lépe řečeno paní Irena, se vrací z vyjížďky v sedm. A to už musíme být u Briony Lodge a čekat na ni.“

„Ale co potom?“

„To už nechtě na mně. Všechno, co se tam má zběhnout, jsem zařídil. Od vás musím vyžadovat jen jedno - abyste do ničeho nezasahoval, ať se děje co se děje. Chápete?“

„Mám snad být neutrální?“

„Nesmíte vůbec nic podniknout. Dojde pravděpodobně k menší nepříjemnosti. Vy se do ničeho nepleťte. Skončí to tím, že mě pustí do domu. Asi za čtyři pět minut nato se otevře okno obývacího pokoje. A vy se postavíte těsně k tomu otevřenému oknu.“

„Dobře.“

„Uvidíte na mě a budete mě sledovat.“

„Ano.“

„Až zvednu ruku, hodíte do pokoje něco, co vám dám, a současně začnete křičet, že hoří. Rozumíte mi dobře?“

„Naprosto.“

„Nejde o nic zvlášť nebezpečného,“ pokračoval Holmes a vyndal z kapsy podlouhlou trubičku doutníkového tvaru. „Je to prachobyčejný doutnák, uzavřený po obou stranách záklopkou, a sám se zapaluje. V tom je celý váš úkol. Až spustíte poprask, že hoří, přidá se k vám plno lidí. Pak zajdete za roh ulice a já se k vám za deset minut připojím. Vysvětlil jsem vám to doufám dost jasně.“

„Mám se zachovat neutrálně, postavit se k oknu, dívat se na vás, a až mi dáte znamení, hodit dovnitř tento předmět, pak spustit poprask, že hoří, a počkat na vás na rohu ulice.“

„Přesně tak.“

„Pak se na mne můžete naprosto spolehnout.“

„Výtečně. A teď je zřejmě už téměř načase, abych se připravil na svou další roli.“

Zmizel ve své ložnici a za chvíli se vrátil přestrojen za přívětivého, leč trochu prostomyslného anglikánského kněze. Měl široký černý klobouk, plandavé kalhoty, bílou vázanku a laskavý úsměv a z celého jeho vzezření vyzařovalo tolik všetečné a zároveň dobrosrdečné zvědavosti, že by se mu byl vyrovnal jedině pan John Hare. Nedalo se však říci, že by se Holmes byl jen převlékl. S každou novou rolí, kterou na sebe vzal, jako by se změnil i jeho výraz, chování, celá jeho duše. Divadlo skutečně přišlo o výtečného herec, stejně tak jako věda ztratila pronikavého myslitele, když se začal zabývat zločinem.

Z Baker Street jsme vyjeli ve čtvrt na sedm, a když jsme dorazili na Serpentine Avenue, zbývalo do sedmé ještě deset minut. Stmívalo se již, a jak jsme se tak procházeli dolů a nahoru přes Briony Lodge a čekali na příjezd paní domu, zažehovali právě zřízenci lampy. Dům vypadal přesně, jak jsem si jej ze stručného popisu Sherlocka Holmesa představoval, ale okolí zdaleka nebylo tak klidné, jak jsem čekal. Naopak, na tak malou uličku v tiché čtvrti tu bylo až překvapivě rušno. Na rohu stála skupinka chatrně oblečených mužů, kteří kouřili a něčemu se smáli, brusič nůžek se svým kolem, dva strážníci, kteří žertovali s jakousi ošetřovatelkou, a několik elegantních mladíků, procházejících se sem a tam s doutníky v ústech.

„Víte, to manželství všechno usnadňuje,“ poznamenal Holmes, jak jsme tak chodili před domem. „Z fotografie se najednou stala dvojsečná zbraň. Paní Irena stojí pravděpodobně stejně málo o to, aby ji spatřil pan Godfrey Norton, jako si přeje náš klient, aby ji viděla princezna. Ale teď jde o to - kde tu fotografii najít?“

„Opravdu, kde?“

„Je zcela nepravděpodobné, že by ji nosila u sebe. Na to je fotografie přece jen příliš velká. Moc velká, než aby se dala schovat v dámských šatech. Paní Irena dobře ví, že král by ji mohl dát přepadnout a prohledat. Dvakrát se o to už přece pokusil. Můžeme tedy předpokládat, že ji u sebe nenosí.“

„Ale kde by ji potom měla?“

„U svého bankéře nebo právního zástupce. Obě tyto možnosti přicházejí sice v úvahu, ale ani jedna se mi moc nezdá. Ženy jsou většinou tajnůstkárky a nerady se o svá tajemství s někým dělí. Proč by tu fotografii vůbec k někomu dávala? V bezpečí ji má jedině pod svou vlastní ochranou, protože nikdy neví, jakému nepřímému či politickému nátlaku může být vystaven její zástupce. A kromě toho nezapomeňte, že se rozhodla, jak ji v několika dnech použije. Určitě ji má někde na dosah ruky. A jistě ve vlastním domě.“

„Ale vždyť se k ní už dvakrát vloupali.“

„Pchá! Nevěděli, kde hledat.“

„A vy to víte?“

„Já ji hledat nebudu.“

„Ale jak se k ní tedy dostanete?“

„Přiměji paní Irenu, aby mi ji ukázala.“

„To ona určitě odmítne.“

„Nebude mi to moci odmítnout. Ale už slyším rachot kol. Přijíždí její kočár. A teď proveďte do písmene všechny mé rozkazy.“

Ještě to ani nedořekl a za rohem ulice už zazářila boční světla povozu. Byl to elegantní nevelký krytý landaur a zamířil přímo ke vchodu Briony Lodge. Jak zastavoval, vrhl se k němu jeden z tuláků, kteří se potloukali na rohu. Zřejmě doufal, že si vyslouží měďák, a chtěl už otvírat dveře, ale vtom ho odstrčil druhý tulák, který se sem rozběhl se stejným úmyslem. Rázem se strhla rvačka a ještě se přiostrčila, když se k jednomu z tuláků přidali dva strážníci a brusič se stejně vášnivě začal zastávat druhého. To už padla první rána a dáma, jež právě vystupovala z vozu, se octla uprostřed klubka rozohněných zápasníků, kteří se zuřivě mlátili pěstmi i holemi. Holmes přiskočil k davu, aby dámu ochránil. Avšak ve chvíli, kdy stál již téměř u ní, vykřikl a padl se zakrváceným obličejem na zem. Jak se tak skácel, uprchli strážní jedním směrem a tuláci druhým a lépe oblečení lidé, kteří až dosud rvačku jen nezúčastněně pozorovali, se shlukli kolem dámy a začali pomáhat raněnému. Irena Adlerová, jak jí budu pořád ještě říkat, vyběhla po schodech, ale nahoře se zastavila, až se její překrásná postava rýsovala ve světle dopadajícím sem z haly, a zeptala se:

„Je ten ubohý pán vážně zraněn?“

„Je mrtev,“ křičelo několik lidí.

„Ne, ještě žije,“ zvolal kdosi. „Ale než se dostane do nemocnice, určitě zemře.“

„Ten měl ale kuráž,“ ozvala se jakási žena. „Nebýt jeho, přišla jste, paní, určitě o peněženku i o hodinky. Vždyť tu byla celá banda, a jakých rošťáků. Ale podívejte, on dýchá!“

„Přece tu nemůže ležet na ulici. Nemohli bychom ho zanést dovnitř, paní?“

„Ale ovšem. Odneste ho do mého obývacího pokoje. Je tam pohodlný divan. Tudy, prosím.“

Pomalou a vážně odnesli Holmese do Briony Lodge a uložili ho do hlavního pokoje, zatímco já stále ještě vše pozoroval ze svého místa pod oknem. Lamy v pokoji již svítily, ale žaluzie nebyly stažené, takže jsem jasně viděl Holmese, jak leží na divanu. Dodnes nevím, zda ho v té chvíli trýznily výčitky svědomí, jaké tu hraje divadlo, ale pamatuji se, že sám jsem se hanbou div nepropadl, když jsem viděl tu překrásnou ženu, proti níž jsme se spikli, s jakým půvabem a laskavostí pečuje o raněného. Byl bych se však dopustil na Holmesovi nejčernější zrady, kdybych teď nesplnil úkol, který mi svěřil. Obrnil jsem se tedy proti všem citům a vytáhl zpod pláště kouřový doutnák. Vždyť jí tím nijak neublížíme, pomyslel jsem si. Spíš jí zabráníme, aby ublížila někomu jinému.

Holmes se posadil na divanu a viděl jsem, jak sebou najednou trhl, jako by lupal po dechu. Služebná rychle přiskočila k oknu a dokořán je otevřela. Vzápětí jsem již zahlédl, jak přítel zvedá ruku, hodil jsem na jeho znamení dovnitř doutnák a vykřikl: „Hoří!“ Můj výkřik ještě ani nedozněl a celý zástup shromážděných diváků, dobře i chudě oblečených, pánů, podkoní i služek, se přidal v strašlivém jeku: „Hoří!“ Pokojem se valil hustý dým a proudil ven otevřeným oknem. Zhlédl jsem, jak se k domu rozběhlo několik postav, a vzápětí jsem zaslechl zevnitř Holmese, jak uklidňuje ostatní, že je to všechno jen planý poplach. Proklouzl jsem povykujícím zástupem a dostal se až na roh ulice, kde se do mne k mé velké úlevě za deset minut zavěsil Holmes a odváděl mě od toho zmatku. Kráčel rychle a mlčky, dokud jsme po chvíli nezabočili za roh do jedné z tichých uliček, které vedou na Edgware Road.

„Udělal jste to výborně, doktore,“ poznamenal. „Lepší to ani být nemohlo. Všechno se povedlo.“

„Máte tedy tu fotografii!“

„Vím, kde je.“

„Ale jak jste to zjistil?“

„Sama mi k ní ukázala cestu, přesně, jak jsem předvídal.“

„Pořád ještě nic nechápu.“

„Nechci z toho dělat záhadu,“ řekl se smíchem. „Bylo to úplně jednoduché. Jistě jste pochopil, že všichni ti lidé v ulici pracovali pro nás. Najal jsem si je na ten večer.“

„To jsem uhodl.“

„Když vypukla vřava, měl jsem už připravenou v dlani trochu tekuté červené barvy. Vrhel jsem se ke kočáru, upadl, chytil se za obličej a rázem ze mne byl chudák k politování. Je to starý trik.“

„I to jsem pochopil.“

„Pak mě zanesli dovnitř. Skutečně jí nezbyvalo než mě pustit do domu. Co mohla jiného dělat? A zrovna do obývacího pokoje, kde jsem ji podezíral, že má tu fotografii. Buď tam, anebo v ložnici, a to jsem chtěl za každou cenu vědět najisto. Položili mě na divan a já předstíral, že se dusím, takže museli otevřít okno a vám se naskytla příležitost.“

„Ale co vám to bylo platné?“

„To bylo přece nejdůležitější. Když žena myslí, že v domě hoří, vrhne se z náhlého popudu k něčemu, čeho si nejvíc cení. Je to impuls nade vše silnější a kolikrát jsem ho už využil. Pomohl mi v případě darlingtonského skandálu a také v té záhadě na arnsworthském zámku. Vdaná žena popadne do náruče dítě, svobodná se rozběhne ke skřínce s klenoty. Bylo mi jasné, že dáma, kterou jsme dnes navštívili, nemá v domě nic cennějšího než věc, po níž pátráme. A věděl jsem, že se rozběhne přímo k ní. Ten poprask s ohněm byl proveden obdivuhodně. Tolik kouře a křiku by otrásl o celovými nervy. Reagovala báječně. Fotografie je ve skřínce za posuvnou destičkou těsně nad šňůrou pravého zvonku. Přiskočila k ní jak laňka, a dokonce jsem zahlédl i obrázek, když ho napůl povytáhla. Vtom jsem vykřikl, že jde jen o planý poplach, ona fotografii zase zastrčila, pohlédla na doutnák a vyběhla z pokoje tak rychle, jak jsem to u ní ještě neviděl. Vstal jsem a nějak se vymluvil a rychle jsem hleděl zmizet z domu. Byl bych si fotografii nejraději vzal hned, ale do pokoje přišel její vozka a bedlivě mě pozoroval,

takže jsem usoudil, že bude moudřejší vyčkat. Seběmenší ukvapenost by všechno jenom pokazila.“

„A co teď?“ zeptal jsem se.

„Náš úkol je prakticky splněn. Zítra zajdu do Briony Lodge s králem, a budete-li chtít jít s sebou, i s vámi. Budeme jistě uvedeni do pokoje, abychom posečkali, než dáma přijde, ale je víc než pravděpodobné, že než se dostaví, nenajde už nás ani fotografii. Pro Jeho Veličenstvo bude snad zadostiučiněním, vyzvedne-li si obraz vlastnoručně.“

„A kdy tam chcete jít?“

„V osm ráno. Paní Irena určitě nebude ještě vzhůru, takže nám nechá volné pole. A kromě toho si musíme pospíšíť, neboť je dost možné, že se tím sňatkem její život i zvyky dočista zpřevrátí. Musím neprodleně zatelegrafovat králi.“

Došli jsme na Baker Street a můj přítel se zastavil u dveří. Hledal po kapsách klíč a tu na něj pojednou kdosi z kolemjdoucích zavolal:

„Dobrou noc, pane Sherlocku Holmesi.“

Na chodníku bylo v té chvíli několik lidí, ale nám oběma se zdálo, že ho pozdravil štíhlý mládenec, který zahalen do pláště spěšně přešel kolem.

„Ten hlas mi připadal nějak povědomý,“ řekl Holmes a zamýšleně se zadíval do spoře osvětlené ulice. „U všech ďasů, to bych rád věděl, kdo to jen mohl být.“

Té noci jsem přespal v Baker Street a právě jsme snídali topinky a kávu, když do pokoje vtrhl český král.

„Opravdu jste ji získal!“ zvolal, popadl Sherlocka Holmese za obě ramena a dychtivě se mu zahleděl do tváře.

„Ještě ne.“

„Ale máte naději?“

„Naději mám.“

„Tak pojed'te. Nemohu se už dočkat, až vyjedeme.“

„Musíme si zavolat drožku.“

„Čeká tu na mě kočár.“

„Tím se všechno zjednodušuje.“

Sešli jsme ze schodů a znova se rozjeli k Briony Lodge.

„Irena Adlerová se vdala,“ poznamenal Holmes.

„Vdala? A kdy?“

„Včera.“

„Ale koho si vzala?“

„Jednoho londýnského advokáta, jmenuje se Norton.“

„Ale vždyť ho přece nemůže milovat?“

„Pevně doufám, že ho miluje.“

„Proč vám na tom tak záleží?“

„Protože by to Vašemu Veličenstvu ušetřilo v budoucnu mnoho nepřijemností. Miluje-li ta dáma svého manžela, pak již nemiluje Vaše Veličenstvo. A nemiluje-li Vaše Veličenstvo, nemá důvodu, proč by zasahovala do vašich plánů.“

„To je pravda. A přece - nu, co se dá dělat! Škoda že není mého postavení. Jaká by z ní byla královna!“ Upadl do zamyšleného mlčení, které nepřerušil celou cestu, dokud jsme nedojeli na Serpentine Avenue.

Dveře od Briony Lodge byly otevřené a na schodech stála postarší žena. Ironicky nás pozorovala, jak vystupujeme z kočáru.

„Jeden z vás bude asi pan Holmes?“ zeptala se.

„Já jsem pan Holmes,“ odpověděl můj přítel a tázavě, poněkud užasle se na ni zadíval.

„Tak přece! Má paní říkala, že se tu pravděpodobně stavíte. Odjela dnes se svým manželem ranním vlakem v 5.15 z Charing Cross směrem na kontinent.“

„Cože?“ Sherlock Holmes vrávoravě ustoupil a zděšením a překvapením zbělel jak křída. „Chcete říci, že odjela z Anglie?“

„Ano a nikdy se již nevrátí.“

„A co dokumenty?“ zeptal se chraptivě král. „Všechno je ztraceno.“

„Uvidíme,“ řekl Holmes, protáhl se kolem služebné a vrhl se do salónu. Král běžel za ním a já také. Nábytek byl rozstrkán bez ladu a skladu po celém pokoji, ve skříňkách všechno zpřeházeno a zásuvky vytaženy, jako kdyby je dáma ještě těsně před odjezdem prohledávala. Holmes přiskočil ke šňůře od zvonku, prudce odsunul destičku, sáhl dovnitř a vytáhl fotografii s dopisem. Na fotografii však byla jen Irena Adlerová a dopis byl adresován „Váženému panu Sherlocku Holmesovi. K vyzvednutí zde.“ Přítel roztrhl obálku a všichni tři jsme se společně dali do čtení. Dopis byl datován o půlnoci předešlého dne a zněl takto:

„Můj milý pane Sherlocku Holmesi, skutečně se Vám to povedlo výtečně. Dočista jste mne oklamal. Až do chvíle, kdy vypukl poprask, že hoří, jsem neměla nejmenší podezření. Když jsem si však potom uvědomila, jak jsem se před Vámi prozradila, znovu jsem se nad vším zamyslíla. Přátelé mne před Vámi varovali již před několika měsíci. Upozorňovali mne, že pověří-li král někoho touto záležitostí, budete to určitě vy. A obstarali mi i Vaši adresu. Přes to všechno jste se ode mne dověděl, co jste se dovědět chtěl. I když jsem pojala podezření, nedokázala jsem si skutečně myslet nic špatného o tak milém a laskavém starém knězi. Ale víte přece, že jsem se také učila herectví. Mužské převlečení mi není ničím novým. Často užívám svobody, kterou mi umožňuje. Poslala jsem proto svého vozku Johna, aby mi na Vás dohlédl, vyběhla nahoru, převlékla jsem se do oblečení, kterému říkám ‚vycházkové‘, a právě když jste odcházel, jsem sešla dolů.

Sledovala jsem Vás až k Vaším dveřím a přesvědčila jsem se, že se o mne vskutku zajímá osobnost tak proslulá, jako je Sherlock Holmes. Pak jsem Vám trochu neprozřetelně popřála dobré noci a zamířila do Temple, abych se poradila s manželem.

Oba jsme usoudili, že jsem-li pronásledována odpůrcem tak mocným, bude nejlepším řešením útěk, takže až zítra přijdete, najdete hnízdečko prázdné. Pokud jde o fotografii, Váš klient si nemusí dělat starosti. Miluji lepšího muže, než je on, a tento muž miluje mne. Král nechť jedná bez obav, že by se dočkal uskoků od

ženy, které tak krutě ublížil. Fotografie si nechávám jen pro svou vlastní ochranu jako zbraň, aby mne ubránila před případnými kroky, které by proti mně mohl podniknout. Jemu pak nechávám obraz, který si možná rád uschová, a s Vámi se, milý pane Sherlocku Holmesi, co nejsrdečněji loučím.

Vaše Irena Nortonová, née Adlerová.“

„Bože, to je ale žena, to je žena!“ zvolal český král, když jsme všichni tři dočetli její litanii. „Neříkal jsem vám, jaká je rychlá a rozhodná? Nebyla by z ní úžasná královna? Škoda jen, že není mé úrovně.“

„Pokud jsem dotyčnou dámu viděl, je skutečně docela jiné úrovně než Vaše Veličenstvo,“ řekl Holmes chladně. „Lituji jen, že jsem záležitost Vašeho Veličenstva nedovedl k úspěšnějšímu závěru.“

„Ale naopak, můj milý pane,“ zvolal král. „Úspěšnější už ani být nemůže. Víím, že Irena Adlerová své slovo nikdy neporuší. Fotografie je teď v bezpečí, jako kdyby ležela na mořském dně.“

„Těší mě, že Vaše Veličenstvo je toho názoru.“

„Jsem vám nesmírně zavázán. Řekněte mi prosím, jak bych se vám mohl odvděčit. Třeba tímto prstenem -“ stáhl z prstu smaragdový prsten zpracovaný do tvaru hada a držel jej před Holmesem na dlani.

„Vaše Veličenstvo vlastní něco, čeho bych si cenil ještě více,“ řekl Holmes.

„Jenom to prosím vyslovte.“

„Tuto fotografii.“

Král se na něj užasle zadíval.

„Ireninu fotografii!“ zvolal. „Jen si ji vezměte, když o ni stojíte.“

„Děkuji Vašemu Veličenstvu. Teď však už nemohu v celé záležitosti nic podniknout. Mám tu čest popřát vám dobrého jitra.“ Sherlock Holmes se uklonil a otočil se, aniž si povšiml ruky, kterou mu král podával, a spolu se mnou zamířil ke svému domu.

Tak se tedy stalo, že českému království již nehrozil nesmírný skandál, a tak se také ženskému důvtipu podařilo překazit nejpromyšlenější záměry Sherlocka Holmese. Bývaly doby, kdy se můj přítel často smál ženské chytrosti, ale v poslední době jsem ho již neslyšel, že by si ženy dobíral. A zmíní-li se někdy o Ireně Adlerové či o její fotografii, pak ji nepojmenuje jinak než oním čestným titulem žena všech žen.

II - Spolek ryšavců

Loni na podzim jsem zašel jednoho dne za svým přítelem Sherlockem Holmesem a zastihl jej zabraného do rozhovoru s jakýmsi statným červenolícím postarším pánem s ohnivé ryšavými vlasy. S omluvou, že vyrušuji, jsem se již mínil honem vzdálit, ale Holmes mne prudce vtáhl do pokoje a zavřel za mnou dveře.

„Ani nevíte, jak mi přicházíte vhod, můj milý Watsoně,“ řekl srdečně.

„Myslel jsem, že máte práci.“

„Také že mám. Až nad hlavu.“

„Počkám snad tedy raději vedle v pokoji.“

„Ani nápad. Tento gentleman, pane Wilsoně, mi byl nejednou společníkem a pomáhal mi řešit mnohé z mých nejúspěšnějších případů, takže mi jistě nesmírně přispěje i v případě vašem.“

Tlustý pán povstal ze židle, maličko se mi uklonil na pozdrav a tázavě se na mne zadíval drobnýma, sádlem zarostlýma očkama.

„Sedněte si třeba tady na pohovku,“ pravil Holmes a sám sklesl zpátky do křesla a zaklínil si špičky prstů do sebe, jak to měl ve zvyku, když se zahloubal nad nějakým případem. „Vím, milý Watsoně, že si stejně jako já potrpíte na všechno, co je bizarní a co se vymyká konvencím a jednotvárnosti všedního života. Prokázal jste tuto svou zálibu nadšením, s nímž jste zaznamenal, a prominete-li mi ta slova, někdy trochu i přikrášlil mnohá má malá dobrodružství.“

„Vaše případy mne vždycky nesmírně zajímaly,“ poznamenal jsem.

„Pak si snad pamatujete na mou poznámku, než jsme se pustili do toho jednoduchého problémku, který nám předložila slečna Marie Sutherlandová, že nejpodivuhodnější dojmy a nejneobvyklejší kombinace přináší obvykle sám život, neboť je vždycky mnohem odvážnější než nejbujnější obrazotvornost.“

„O tomto názoru jsem si však dovolil pochybovat.“

„Já vím, doktore, ale nakonec se mnou budete přece jen muset souhlasit, nebo vás zahrnu tolika údaji, že stejně pod jejich tíhou ustoupíte a dáte mi za pravdu. Tady pan Jabez Wilson byl tak laskav, že mne dnes ráno navštívil a začal mi vyprávět příběh tak pozoruhodný, že jsem něco podobného zřejmě již dlouho neslyšel. Jednou jsem před vámi tuším poznamenal, že nejpodivuhodnější a nejneobvyklejší úkazy nedoprovázejí obvykle zločiny těžké, ale lehčí, ba někdy že je dokonce i pochybné, zda vůbec k nějakému zločinu došlo. Z toho, co jsem o případu vyslechl, nemohu ještě posoudit, jde-li o zločin či nikoliv, ale samotný sled událostí je tak zvláštní, že mi již dávno něco takového nikdo nevyprávěl. Snad byste byl, pane Wilson, tak laskav a začal ještě jednou. Nežádám to na vás jen proto, že můj přítel doktor Watson úvodní část neslyšel, ale i že jde o příběh zcela mimořádný a rád bych vyslechl z vašich úst každou jeho sebemenší podrobnost. Naslouchám-li jen trochu povědomému sledu událostí, vypomáhám si obvykle tisíci podobnými případy, které mi vyvstanou na mysli. Avšak ve vašem případě musím uznat, že jde, alespoň podle mého nejhlubšího přesvědčení, o fakta naprosto jedinečná.“

Náš tělnatý klient vypjal s dávkou jisté pýchy hrud' a vytáhl z náprsní kapsy převlečnicku špinavé pomuchlané noviny. Jak se tak se skloněnou hlavou a novinami vyrovnanými na klíně zahleděl na sloupec inzerátů, pozorně jsem si jej prohlížel a snažil se na něm po vzoru svého druha vyčíst náznaky, které pravděpodobně prozrazoval jeho oděv i vzezření.

Ale příliš jsem toho svou prohlídkou nevypozoroval. Náš návštěvník prozrazoval každým svým rysem průměrného, docela obyčejného britského obchodníka, tlustého, trošičku domýšlivého a těžkopádného. Oblečen byl do dost širokých šedivých kostkovaných kalhot, nepříliš čistého žaketu na prsou rozepnutého, a do obnošené vesty s těžkým mosazným řetězem od hodinek, z něhož visel coby ozdoba čtverhranný kovový přívěsek s malinkou dírkou. Na židli vedle něj ležel ošoupaný cylindr a vybledlý hnědý plášť s pomačkaným sametovým límcem. Ať jsem se díval jak chtěl, nebylo

na něm nic pozoruhodného až na tu plamenně zrzavou hlavu a výraz krajního zklamání a rozmrzelosti.

Sherlock Holmes postřehl svým bystrým pohledem, čím se to zabývá, a když si povšiml, jak tázavě se na něj dívám, s úsměvem zavrtěl hlavou. „Až na naprosto očividná fakta, že se náš klient živil nějakou dobu manuální prací, že šňupe, je zednářem, byl kdysi v Číně a v poslední době se hodně zabýval psaním, na něm rovněž nic jiného nevidím.“

Pan Jabez Wilson se napřímil v křesle, ukazováček pořád ještě namířený do novin, ale oči upřené na mého společníka.

„Pro boha živého, jak jste to všechno poznal, pane Holmesi?“ zeptal se. „Odkud například víte, že jsem pracoval manuálně? Vždyť je to svatá pravda, začínal jsem jak tesař v loděnici.“

„Prozradily mi to vaše ruce, milý pane. Pravičku máte o dobré číslo větší než levičku. Napracovala se až dost a máte na ní vyvinutější svaly.“

„Ale jak jste přišel na to šňupání a svobodné zednářství?“

„Nechci podceňovat vaši inteligenci a vysvětlovat vám, z čeho jsem to vyčetl, zvláště máte-li poněkud v rozporu s přísnými pravidly svého spolku na klopě odznak s růžicí a kompasem.“

„Ovšem, samozřejmě, dočista jsem zapomněl. Ale jak jste přišel na to, že hodně píšete?“

„Čím jiným si mám vysvětlit, máte-li pravou manžetu do výšky pěti palců docela oblyškanou a na levém rukávě ošoupané předloktí, tak si je pokládáte na stůl?“

„Ale co ta Čína?“

„Ryba, kterou máte vytetovanu těsně nad pravým zápěstím, odnikud jinud než z Číny pocházet nemůže. Trochu jsem studoval tetování, a dokonce jsem sám přispěl k literatuře o tomto předmětu. Zabarvit rybí ploutve tak jemně do růžová dokáží jedině v Číně. A když navíc vidím, jak máte k řetízku od hodinek zavěšenu čínskou minci, je mi vše ještě jasnější.“

Pan Jabez Wilson se z celého srdce rozesmál. „U všech d’asů!“ řekl. „Já si už myslel, kdovínač moudrého jste přišel, ale teď vidím, že na tom přece jenom nic zvláštního není.“

„Začínám mít pocit, že se dopouštím chyby, když všechno tak otevřeně vysvětluji, Watsoně,“ řekl Holmes. „Víte přece, že *‘Omne ignotum pro magnifico’*, a jestli budu takhle upřímný, dočista se svou ubohou reputací ztroskotám. Nemůžete snad ten inzerát najít, pane Wilsoně?“

„Ale ano, už ho mám,“ odpověděl pan Wilson a ukázal tlustým červeným prstem do středu sloupce. „Tady je. Tímhle to všechno začalo. Přečtěte si to radši sám, pane.“

Vzal jsem od něho noviny a četl jsem:

„Spolku ryšavců. Díky odkazu zemřelého Ezekiaha Hopkinse z Lebanonu v Pensylvánii, USA, se uvolnilo další místo, opravňující kteréhokoli člena spolku k platu čtyř liber týdně za služby ryze formální. V úvahu přicházejí všichni ryšaví muži, tělesně i duševně zdraví, kteří dosáhli jedenadvaceti let. Přihlášky podávejte osobně v pondělí v 11 hod. u Duncana Rosse v kanceláři spolku, Papežský dvůr 7, Fleet Street.“

„Co to má proboha znamenat?“ zvolal jsem, když jsem si dvakrát přečetl to prapodivné oznámení.

Holmes se uchechtl a stočil se v křesle, jak měl ve zvyku, když byl v obzvláště dobré náladě, „Je to poněkud nekonvenční, že?“ řekl.

„A teď začněte pěkně od Adama, pane Wilsoně, a povězte nám všechno o sobě, o své domácnosti i o tom, jak ovlivnil tento inzerát vaše majetkové poměry. Povšimněte si nejprve, doktore, co to je za noviny a kdy vyšly.“

„Je to *The Morning Chronicle* z 27. dubna 1890. Přesně dva měsíce starý.“

„Velmi správně. Tak prosím, pane Wilsoně.“

„Nu, je to přesně tak, jak jsem vám zrovna povídal, pane Sherlocku Holmesi,“ řekl Jabez Wilson a otřel si čelo. „Mám malou zastavárnu na Coburg Square blízko City. Není to nijak velký

podnik a v posledních několika letech mě taktak udržel nad vodou. Dříve jsem míval dva pomocníky, ale teď zaměstnávám jen jednoho, a nebýt toho, že se chce přiučít obchodu a je ochoten pracovat za poloviční plat, sotva bych ho zaplatil.“

„A jakpak se jmenuje ten ochotný mládenec?“ zeptal se Sherlock Holmes.

„Jmenuje se Vincent Spaulding a žádný mladíček to už není. Těžko říci, kolik mu vlastně je. Schopnějšího pomocníka bych si ani přát nemohl, pane Holmesi, a jsem si moc dobře vědom, že by si mohl snadno polepšit a vydělat někde i dvakrát tolik, než má u mne. Ale co bych mu nasazoval brouka do hlavy, když je docela spokojený?“

„Opravdu, proč byste to dělal? Máte zřejmě veliké štěstí, že jste získal zaměstnance, který je ochoten pracovat za mnohem nižší mzdu, než se dnes žádá. To se v našich dobách hned tak každému zaměstnavateli nepovede. Kdoví, jestli ten váš pomocník není stejná rarita jako ten inzerát.“

„Však on má taky své chyby,“ řekl pan Wilson. „Jakživ jsem neviděl, aby byl někdo takový blázen do fotografování. Místo aby se hleděl něčemu přiučít, cvaká si pořád aparátem a co chvíli zalézá do sklepa jak králík do nory, aby si obrázky vyvolal. To je jeho hlavní chyba, ale celkem je to moc dobrý pracovník. Nemá žádné nectnosti.“

„A jak se domnívám, je pořád ještě u vás?“

„Ano, pane. On a jeho čtrnáctileté děvče, které mi trochu vaří a poklízí - jinak není v domácnosti nikdo, protože jsem vdovec a děti nemám. Žijeme všichni tři klidně, pane, a i když nejsme nijak bohatí, máme aspoň střechu nad hlavou a žádné dluhy.“

Trochu vzruchu vnesl do našeho života až ten inzerát. Spaulding si to ke mně přiznane najednou do kanceláře - dneska je tomu právě osm neděl - v ruce nese zrovna tyhlety noviny a řekne:

„Ani nevíte, co bych za to dal, pane Wilson, kdybych měl zrzavé vlasy.“

„A proč?“ ptám se.

„Protože se už zas uvolnilo místo ve Spolku ryšavců. Pro šťastlivce, který je dostane, znamená docela pěknou sumičku, a volných míst bývá prý více než zájemců, takže správci majetku si ani nevědí rady, co s penězi. Kdyby mi tak chtěly vlasy najednou změnit barvu, čeká mě pěkné místečko, jenom se do něj posadit.“

„Ale jděte, a o co vlastně jde?“ vyptával jsem se. Víte, pane Holmesi, jsem člověk zgruntu domácí, a protože obchody přicházejí za mnou, místo co bych se honil za nimi, kolikrát nevytáhnu celé týdny paty z domu. A tak jsem nikdy moc nevěděl, co se ve světě děje, a rád si vyposlechl nějakou tu novinku.

„Copak jste nikdy neslyšel o Spolku ryšavců?“ ptal se Spaulding a užasle se na mě díval.

„Jakživ ne.“

„To je mi opravdu divné, protože byste se na některé to uprázdněné místo moc dobře hodil.“

„A co by z toho koukalo?“ zeptal jsem se.

„Jen asi dvě stě liber ročně, ale zato byste se tam nepředřel a stačil klidně i další zaměstnání.“

Dovedete si jistě představit, jak zvědavě jsem ho poslouchal, protože obchody mi už kolik let valně nešly a dvě stě liber navíc by se mi bylo dobře hodilo.

„Řekněte mi o tom spolku všechno, co víte,“ žádal jsem Spauldinga.

„Podívejte,“ řekl mi a ukázal na inzerát. „Sám vidíte, že se ve Spolku uvolnilo místo, a tady je adresa, kde se můžete vyptat na další podrobnosti. Pokud já vím, založil jej jistý americký milionář Ezekiah Hopkins, zřejmě dost velký podivín. Sám byl zrzavý a soucítil se všemi, kdo měli také ryšavé vlasy, a po jeho smrti se zjistilo, že veškeré svoje obrovské jmění zanechal svým pověřencům s pokynem, aby jeho úroky vynakládali na úhradu snadného zaměstnání pro muže s takovou barvou vlasů. Jak jsem slyšel, je to skvěle placené místo a skoro nic se tam nemusí dělat.“

„Ale jistě se o ně budou hlásit spousty zrzavých mužů,“ namítl jsem.

„Ani ne tolik, jak byste čekal,“ odpověděl mi Spaulding. „Víte, právo na ně mají jen Londýňané a navíc dospělí. Ten Američan prý odjel ještě jako chlapec z Londýna a chtěl se svému starému městu nějak odvděčit. A slyšel jsem také, že kdo má vlasy jen světle ryšavé nebo temně zrzavé, se ani hlásit nemusí, přijmou prý jenom člověka s opravdu zářivou, plamenně ohnivou barvou. Kdybyste se chtěl přihlásit vy, pane Wilsoně, stačí jen si tam zajít, ale třeba vám těch pár set liber za takovou štrapáci ani nestojí.“

Jak jste si snad povšimli, pánové, mají mé vlasy opravdu temný a živý odstín, takže jsem si řekl, že bych se v takové soutěži možná přece jen uplatnil. Vincent Spaulding byl patrně do celé věci podrobně zasvěcen a pomyslel jsem si, že by mi mohl být k užitku. Nařídil jsem mu proto, aby stáhl rolety a rozjel se rovnou se mnou. To víte, že si také rád trochu vyrazil, a tak jsme zavřeli krám a vydali se na adresu uvedenou v inzerátu.

Co živ budu, nikdy už asi něco takového neuvidím, pane Holmesi. Od severu, jihu, východu a západu se hrnul do City každý, kdo měl jen trochu nazrle vlasy, aby se přihlásil na inzerát. Na Fleet Street se mačkala jedna zrzavá hlava na druhé a Papežský dvůr vypadal jak kára prodavače pomerančů. Jakživ bych byl nevěřil, že se v celé Anglii najde tolik zrzků, co jich přilákal tenhle jediný inzerát. Svítily všemi odstíny - slámovým, citrónovým, pomerančovým, cihlovým, játrovým i hliněným - a někteří měli zas barvu irských setrů, ale jak Spaulding předpovídal, mohli se jen málokterí pochlubit opravdovým leskem živého plamene. Když jsem viděl, co jich tam čeká, nejradši bych byl v zoufalství všeho nechal, ale Spaulding nechtěl o něčem takovém ani slyšet. Sám nevím, jak to dokázal, ale nějak se protlačil, protáhl a proklíčkoval davem a dovedl mě rovnou na schody vedoucí ke kanceláři. Po schodišti se sunuly dva proudy zrzků - jedni šli nahoru ještě plni naděje a druzí zklamaně sestupovali dolů, ale my jsme se mezi ně nějak vklínili a za chvíli jsme stáli v kanceláři.“

„Byl to rozhodně velmi zábavný zážitek,“ poznamenal Holmes, když se jeho klient odmlčel a osvěžil si pořádnou dávkou šňupacího

tabáku paměť. „Pokračujte laskavě ve své nesmírně zajímavé výpovědi.“

„Kancelář byla prázdná až na dvě dřevěné židle a konferenční stolek a za ním seděl drobný mužík, který byl ještě zrzavější než já. Jak kolem procházeli zájemci, prohodil s každým pár slov, ale pak na nich na všech objevil nějakou chybu, která je ze soutěže vyřadila. Přece jen se nezdálo tak snadné to uvolněné místo dostat. Když jsme však přišli na řadu my, choval se ke mně drobný mužiček o moc přívětivěji než k ostatním, a jakmile jsme vstoupili, zavřel za námi dveře, aby si s námi mohl v klidu promluvit.“

„Tohle je pan Jabez Wilson,“ řekl můj pomocník, „který je ochoten přijmout uvolněné místo ve Spolku.“

„A má k němu skutečně obdivuhodné předpoklady,“ odvětil druhý. „Opravdu všechno, co žádáme. Nevzpomínám si, že bych kdy viděl tak krásnou barvu.“ Poodstoupil o krok dozadu, naklonil trochu hlavu a díval se mi tak upřeně na vlasy, že mi bylo až trapně. Pak ke mně pojednou přiskočil, chytil mne za ruku a vřele mi blahopřál k mému úspěchu.

„Jakékoli otálení by bylo ve vašem případě do nebe volající nespravedlností,“ řekl. „Ale jistě mi prominete, když se přece jen napřed přesvědčím.“ S těmito slovy mne popadl oběma rukama za vlasy a zatahal za ně, až jsem vykřikl bolestí. „Opravdu vám vyhrkly slzy,“ poznamenal, když mne pustil. „Je tedy zřejmě všechno v pořádku. Víte, musíme se mít velmi na pozoru, protože jsme se již dvakrát nechali zmýlit parukou a jednou obarvením. Mohl bych vám toho o podobných podvodech navyprávět, až byste si navzdýcky znechutil lidskou povahu.“ Přistoupil k oknu a co nejhlasitěji zavolal, že místo je obsazeno. Zezdola se ozvalo zklamané mručení, zájemci se začali rozcházet do všech stran a nakonec nezbyla nablízku jediná zrzavá hlava až na mou a úředníkovu.

„Jmenuji se Duncan Ross,“ pravil ten pán, „a pobírám rovněž důchod z nadace, kterou nám zanechal náš ušlechtilý dobrodinec. Jste ženat, pane Wilsoně? Máte děti?“

Odpověděl jsem, že ne.

Nato se rázem zachmuřil.

„Jaká škoda!“ řekl vážně. „To je skutečně velká překážka. Nesmírně mne mrzí, co mi tu říkáte. Nadace byla ovšem založena pro další rozšiřování a rozkvět rudovlasých a také pro jejich zachování. Že jste svobodný, je skutečně krajně nepříjemné.“

Užuž jsem propadal zklamání, pane Holmesi, protože jsem myslel, že místo přece jen nakonec nedostanu, ale pan Ross se chvilku rozmýšlel a potom prohlásil, že to přece jen půjde.

„V každém jiném případě,“ řekl, „by měla závada osudné důsledky, ale má-li někdo vlasy jako vy, musíme mu to přičíst k dobru. Kdy byste se mohl ujmout svých povinností?“

„To nebude tak snadné, protože mám už svůj obchod,“ řekl jsem.

„Na to se neohlížejte, pane Wilson,“ domlouval mi Vincent Spaulding. „Však já to za vás zastanu.“

„Jakou bych měl pracovní dobu?“ otázal jsem se.

„Od deseti do dvou.“

V zastávám se obchody uzavírají většinou večer, pane Holmesi, a hlavně ve čtvrtek a v pátek odpoledne, těsně před výplatami, takže se mi docela hodilo, že si mohu dopoledne trochu přivydělat. Kromě toho jsem věděl, že se mohu na Vincenta Spauldinga spolehnout a že zařídí všechno, co se vyskytne.

„To by mi velmi vyhovovalo,“ řekl jsem. „A jaký je plat?“

„Čtyři libry týdně.“

„A práce?“

„Čistě formální.“

„Čemu říkáte čistě formální?“

„Musel byste po celou tu dobu setrávat v kanceláři anebo alespoň v budově. Jakmile byste se jen jednou vzdálil, přijdete navždycky o místo. Poslední vůle je v tomto směru naprosto jasná. Kdybyste přes den odešel, porušujete její podmínky.“

„Vždyť jde jen o čtyři hodiny denně a ani by mi nenapadlo někam chodit,“ řekl jsem.

„Neplatí tady žádná omluva,“ upozornil mne pan Duncan Ross, „nemoc, nějaké jednání, nic. Musíte setrvat na místě, anebo o své postavení přijdete.“

„A co mám dělat?“

„Budete opisovat Britskou encyklopedii. Tady v knihovně najdete první díl. Inkoust, pera a pijáky si musíte obstarat sám, ale stůl a židli vám poskytneme my. Můžete začít již zítra?“

„Samozřejmě,“ odpověděl jsem.

„Pak tedy sbohem, pane Wilson, a dovolte mi, abych vám znovu blahopřál k významnému postavení, jež jste tak šťastně získal.“ Vypoklonkoval mne ze dveří a já se vracel i se svým pomocníkem domů, tak blažen šťastím, které mne potkalo, že jsem ani nevěděl, co říci a co si počít.

Přemýšlel jsem o tom všem celý den a k večeru mě dobrá nálada dočista přešla, protože jsem sám sebe přesvědčil, že celá ta věc musí být veliký humbuk anebo podvod, i když mě vůbec nenapadlo, k čemu by mohla sloužit. Připadalo mi naprosto k nevíře, že by někdo mohl udělat takovou poslední vůli a že by nějaká instituce byla ochotna zaplatit tolik peněz za něco tak snadného, jako je opisování Britské encyklopedie. Vincent Spaulding se snažil všemožně mě rozveselit, ale než jsem si šel lehnout, nevěřil jsem po všem tom přemýšlení vůbec ničemu. Ráno jsem se však rozhodl, že se přece jen podívám, co se bude dít, koupil jsem si za penci lahvičku inkoustu a s brkem a sedmi archy kancelářského papíru se vydal do Papežského dvora.

K mému překvapení a nadšení bylo všechno v naprostém pořádku. Stůl byl už pro mne připraven a pan Duncan Ross mě očekával, aby dohlédl, jak se pustím do práce. Ukázal mi, že mám začít písmenem A, a potom odešel, ale čas od času se přišel podívat, jestli si vím se vším rady. Ve dvě hodiny mi popřál příjemného dne, pochválil mne, kolik jsem toho opsal, a zamkl za mnou dveře kanceláře.

A tak to šlo den za dnem, pane Holmesi, a v sobotu vstoupil ředitel a vyplatil mi za mou týdenní práci čtyři zlaté sovereigny.

Příští týden to dopadlo docela stejně a týden nato jakbysmet. Přicházel jsem každé ráno v deset hodin a odcházel ve dvě odpoledne. Pan Duncan Ross mne začal navštěvovat stále řidčeji, pak se zastavil jen jednou za dopoledne a časem se už neobjevil vůbec. Stejně jsem se samozřejmě ani neodvážil být jen na okamžik vyjít z místnosti, protože jsem nikdy najisto nevěděl, jestli se náhodou nevrátí, a zaměstnání mi tak vyhovovalo, že jsem nechtěl nic riskovat, abych o ně nepřišel.

Tak uplynulo osm neděl a já už napsal všechno o lordu Abbotovi a jeho rodině, o Apollónovi, o architektuře, Atice a Atlantském oceánu a doufal jsem, že svou pílí dospěju brzy k písmenu B. Stálo mě to štosy kancelářského papíru a málem jsem už zaplnil svými spisy celou polici. A pak najednou všechno zničehonic skončilo.

„Skončilo?“

„Ano, pane. Právě dnes ráno. Přišel jsem jako obvykle v deset do práce, ale dveře byly zavřené a zamčené a uprostřed na nich připínáčkem připíchnutá malá čtvercová lepenková cedulka. Tady je, můžete si ji sám přečíst.“

Přidržel před námi kousek bílé lepenky, velké asi jak lístek z poznámkového bloku. Stálo na ní:

Spolek ryšavců byl rozpuštěn

9. října 1890

Zadívali jsme se s Sherlockem Holmesem na to kratičké oznámení i na žalostný obličej za ním a celá záležitost nám najednou připadla tak směšná, že jsme se dali oba do hurónského smíchu.

„Nechápu, co je na tom tak směšného,“ zvolal náš klient, zrudlý až po kořínky ohnivých vlasů. „Jestli pro mne nedokážete udělat nic víc, než že se mi budete takhle vysmívat, obrátím se raději jinam.“

„Ne, jen to ne,“ zvolal Sherlock Holmes a znovu ho posadil do křesla, z něhož pan Wilson již napůl povstal. „Za nic na světě bych si nechtěl dát váš případ ujít. Je tak neobvyklý, že působí až osvěžujícím dojmem. Ale nebudete-li se zlobit, musím se přece jen přiznat, že je trošičku k smíchu. Co jste, prosím vás, podnikl, když jste našel na dveřích ten nápis?“

„Byl jsem doslova omráčen, pane. Nevěděl jsem vůbec, co si počít. Zašel jsem do vedlejších kanceláří, ale tam zřejmě nikdo o celé věci nic nevěděl. Nakonec jsem si došel k domácím, což je nějaký účetní, který bydlí v přízemí, a zeptal se ho, co se stalo se spolkem ryšavců. Prohlásil, že jakživ o takové instituci neslyšel. Zeptal jsem se ho tedy, kdo je pan Duncan Ross, ale odpověděl mi, že to jméno vůbec nezná.

„Přece ten pán z kanceláře číslo čtyři,“ řekl jsem.

„Ten zrzavý?“ „Ano.“

„Ale ten se přece jmenuje William Morris. Je to advokát a užíval mou místnost jen přechodně, dokud mu neupravili nové kanceláře. Včera se odstěhoval.“

„Kde bych ho mohl najít?“

„Jistě na jeho nové adrese.“ Adresu mi ochotně dal. Ano, tady je: King Edward Street 17, blízko katedrály svatého Pavla.

Rovnou jsem se tam pustil, pane Holmesi, ale když jsem dům našel, byla v něm jen dílna na nákolence a o panu Williamu Morrisovi ani o panu Duncanu Rossovi tam jakživ nikdo neslyšel.“

„A co jste udělal potom?“ zeptal se Holmes.

„Jel jsem domů na Saxe-Coburg Square, abych se poradil se Spauldingem. Ale nemohl mi nijak pomoci. Utěšoval mne, že když chvilku posečkám, dostanu jistě nějakou zprávu poštou. Ale tím jsem se přece nemohl spokojit, pane Holmesi! Nechtěl jsem jen tak bez boje přijít o takové místo, a pustil jsem se proto rovnou k vám, protože jsem o vás už slyšel, jaký jste hodný a jak poradíte i chudým lidem, když to opravdu potřebují.“

„A velmi moudře jste si počínal,“ řekl Holmes. „Váš případ je mimořádně zajímavý a rád se jej ujmu. Z toho, co jste mi řekl, usuzuji, že z něho možná vyplynou mnohem závažnější důsledky, než se nám na první pohled může zdát.“

„Však už dost závažné byly!“ řekl pan Jabez Wilson. „Přišel jsem přece o čtyři libry týdně.“

„Pokud jde o vás osobně,“ poznamenal Holmes, „ani bych neřekl, že si máte na ten prapodivný spolek co stěžovat. Naopak, jak já

tomu rozumím, zbohatl jste o třicet liber, nehledě na to, že jste se podrobně poučil o všech heslech spadajících pod písmeno A. Nijak jste na tom neprodělal.“

„Ne, pane. Ale rád bych se o tom spolku něco dověděl, co je to vlastně zač a jaký mělo smysl, že se mnou sehráli takovou komedii - jestli to vůbec byla komedie. Ten žert je přece přišel dost draho, stál je dvaatřicet liber.“

„Tento bod se vám pokusíme vyjasnit. Ale nejprve bych se vás chtěl na něco přeptat, pane Wilson. Jak dlouho u vás byl ten pomocník, který vás upozornil na inzerát?“

„Tehdy tak asi měsíc.“

„Jak se k vám dostal?“

„Přihlásil se mi na inzerát.“

„Byl jediný zájemce?“

„Ne, hlásilo se jich asi dvanáct.“

„A proč jste si vybral zrovna jeho?“

„Protože se mi hodil a přišel mě lacino.“

„Vlastně na poloviční mzdu.“

„Ano.“

„Jakýpak je ten Vincent Spaulding?“

„Menší, podsaditý, ohromně čilý, s úplně bezvousým obličejem, i když mu táhne jistě na třicítku. Na čele má bílý flíček po kyselině.“

Holmes se vzrušeně napřímil v křesle.

„Však jsem si to myslel,“ řekl. „A nepovšiml jste si někdy, nemáli propíchnuté uši od náušnic?“

„To má, pane. Říkal, že mu je propíchnla cikánka, když byl ještě kluk.“

„Hm,“ řekl Holmes a hluboce zamýšlen se znovu posadil do křesla. „Je pořád ještě u vás?“

„Jistě, pane, před chvílkou jsem s ním mluvil.“

„A staral se dobře o váš obchod, když jste byl pryč?“

„Nemohu si na něj stěžovat, pane. Dopoledne stejně nebývá nikdy moc na práci.“

„To postačí, pane Wilsone. Za den či za dva vám velmi rád sdělím své mínění o celém případě. Dnes je sobota a doufám, že do pondělka už můžeme dospět k nějakému závěru.“

„Tak co, Watsone?“ řekl Holmes, když náš návštěvník odešel. „Co o tom o všem soudíte?“

„Vůbec se v tom nevyznám,“ odpověděl jsem upřímně. „Je to pro mne naprostá záhada.“

„Čím bizarnější případ, tím bývá obvykle průhlednější,“ řekl Holmes. „Největší hádankou zůstávají obyčejné bezvýrazné zločiny, právě tak jako je nejtěžší identifikovat všední tvář. Ale s touto záležitostí si musím pospíšet.“

„Co teď hodláte udělat?“ optal jsem se.

„Zakouřit si,“ odpověděl. „Je to problém tak na tři lulky a prosím vás, abyste na mne padesát minut nemluvil.“ Stočil se v křesle, kolena si přitáhl k jestřábímu nosu a tak tam seděl s očima zavřenýma a s černou hliněnou lulkou, která mu trčela z obličeje jak zobák nějakého podivného ptáka. Usoudil jsem, že nejspíše usnul, a sám jsem již také začal klímat, když tu se náhle vymrštil z křesla s pohybem člověka, který právě učinil nějaké rozhodnutí, a odložil lulku na krbovou římsu.

„V St. James's Hall hraje dnes odpoledne Sarasate,“ poznamenal. „Co říkáte, Watsone? Nemohli by vás pacienti na pár hodin postrádat?“

„Nemám dnes zrovna nic na práci. Má praxe není nikdy moc vyčerpávající.“

„Nasaďte si tedy klobouk a pojďte. Nejdříve bych se chtěl trochu projít po City a cestou třeba někde poobědvat. Všiml jsem si, že na programu je hodně německé hudby a ta mi dnes vyhovuje víc než italská nebo francouzská. Je zahloubaná a já se chci také zahloubat. Tak půjdeme!“

Zajeli jsme podzemní drahou až k Aldersgate a došli krátkou procházkou na Saxe-Coburg Square, dějiště podivuhodné historky, kterou jsme ráno vyslechli. Bylo to šedivé, rádoby vznešené náměstíčko se čtyřmi řadami ponurých jednopatrových domků

obrácených k malému ohrazenému plácku, kde vedl svůj těžký boj s nezdravým, kouřem prosáklým vzduchem malý zaplevelený trávníček a pár povadlých vavřínových keřů. Tři zlacené koule a hnědá cedulka na rohovém domě, na níž bylo bílým písmem napsáno Jabez Wilson, prozrazovaly místo, kde náš rudovlasý klient provozoval své obchody. Sherlock Holmes se zastavil před krámkem s hlavou trochu nachýlenou ke straně, bedlivě si jej prohlížel a oči mu mezi přivřenými víčky přímo zářily. Nato přešel pomalu ulicí a zase zpátky k rohu a pořád si ještě dychtivě prohlížel domky. Nakonec se vrátil k zastavárně, asi třikrát zabušil energicky hůlčičkou o chodník, přistoupil ke dveřím a zaklepal. Než jsme se nadáli, otevřel bystře vyhlížejíci a čistě oholený chlapík a pozval Holmese, aby vstoupil.

„Děkuji vám,“ pravil Holmes. „Chtěl jsem se vás jen zeptat, kudy se odtud dostaneme na Strand.“

„Třetí ulicí doprava a čtvrtou doleva,“ odpověděl muž bez váhání a zavřel dveře.

„Pašák,“ poznamenal Holmes, když jsme odcházeli. „Podle mého soudu je to čtvrtý nejprohnanější chlap v Londýně, a pokud jde o odvahu, nejsem si tak docela jist, zda by neměl nárok na třetí místo. Leccos jsem o něm už slyšel.“

„Pomocník pana Wilsona sehrál zřejmě nemalou roli v té záhadě Spolku ryšavců,“ řekl jsem. „Jistě jste se ho ptal na cestu jen proto, abyste si ho prohlédl.“

„Ani ne tak jeho.“

„A co tedy?“

„Spíše kolena jeho kalhot.“

„A co jste na nich viděl?“

„To, co jsem čekal.“

„A proč jste tak bušil do chodníku?“

„Můj drahý doktore, teď není čas na rozprávky, musíme bedlivě pozorovat. Jsme přece zvědy na nepřátelském území. O Saxe-Coburg Square již něco víme. Což abychom nyní prozkoumali stezky, které leží za ním?“

Když jsme zahrnuli za roh z pochmurného Coburg Square, octli jsme se v ulici, která se od našeho náměstíčka lišila jako líc obrazu od jeho rubu. Byla to jedna z hlavních tepen, jimiž se vede doprava ze City k severu a západu. Vozovku zabíral nepřetržitý proud obchodních povozů, který se valil jak za přílivu a odlivu do města i ven, a chodníky se černaly uspěchanými roji chodců. Zadívali jsme se na řady elegantních výkladních skříní a vznešených obchodních budov a jen těžko jsme si dokázali představit, že z druhé strany skutečně sousedí s omšelým tichým náměstíčkem, které jsme právě nechali za sebou.

„Počkejte chvílku,“ pravil Holmes, když se zastavil na rohu a pohlédl do ulice. „Rád bych si zapamatoval, v jakém pořadí tu stojí domy. Mám už takového koníčka, že se snažím dopodrobna poznat Londýn. Tak tady máme Mortimera, obchod s tabákem, malý obchůdek s novinami, coburskou pobočku City a Suburban Bank, vegetariánskou restauraci a skladiště McFarlaneových dílen - to je ta firma, co vyrábí kočáry. Tím se dostáváme až k druhému bloku. A když jsme teď udělali kus práce, doktore, je načase, abychom si poslechli trochu hudby. Dáme si obložený chléb a šálek kávy a potom vzhůru do říše houslových tónů, kde vládne slast, jemnost a harmonie a kde nás žádní zrzaví klienti nemohou sužovat svými hádankami.“

Můj přítel miloval hudbu a sám nejenže výtečně hrál, ale patřil i k uznávaným skladatelům. Celé odpoledne proseděl v křesle, oddávaje se naprosto dokonalému štěstí, mírně pokyvoval dlouhými štíhlými prsty do taktu hudby a jeho jemně se usmívající tvář a hloubavé zasněné oči tak málo připomínaly Holmese - stopaře, Holmese - nemilosrdného, bystrého a obratného pronásledovatele zločinu, až bylo téměř k nevíře, že jde o jednoho a téhož člověka. V jeho pozoruhodné povaze se střídavě projevovalo dvojí založení a často jsem si říkával, že úžasná přesnost a lstivost je pouze reakcí na poetické zádumčivé nálady, které v něm občas převládly. Dokázal se přenést z nejhlubší zadumanosti až k dravé energii, a jak jsem dobře věděl, nebyl nikdy tak nebezpečný, jako

když celé dny proseděl ve svém křesle uprostřed svých improvizací a švabachem tištěných knih. Tehdy se ho najednou zmocnila lovecká vášeň a jeho vynikající rozumové schopnosti dosáhly až intuitivní výše, takže ti, kdo již poznali jeho metody, se na něj dívali někdy podezíravě jako na člověka, jehož vědomosti přesahují možnosti ostatních smrtelníků. Když jsem ho tak odpoledne viděl, zabraného do hudby v St. James's Hall, tušil jsem, že těm, po jejichž stopě se pustil, nastávají věru zlé časy.

„Chcete jít asi domů, že, doktore,“ řekl mi, když jsme vyšli ven.

„Ano, docela rád bych se stavil doma.“

„A já si chci vyřídit jakousi záležitost, která mi zabere několik hodin. V Coburg Square jde o něco opravdu vážného.“

„A proč by to mělo být vážné?“

„Osnuje se tam těžký zločin. Zatím mám všechny důvody k přesvědčení, že mu ještě stačíme zabránit. Jenže všechno se komplikuje tím, že je dnes sobota. Večer bych potřeboval vaši pomoc.“

„V kolik hodin?“

„Stačí tak v deset.“

„V deset jsem tedy na Baker Street.“

„Výborně. A poslyšte, doktore, možná že je to trochu nebezpečné, takže si laskavě zastrčte do kapsy svůj vojenský revolver.“ Zamával mi, otočil se na podpatku a vzápětí mi zmizel v davu.

Nemyslím si o sobě, že jsem snad nechápavější než moji sousedé, ale pokaždé když mluvím s Sherlockem Holmesem, dolehne na mne pocit, že jsem hotový hňup. Slyšel jsem přece totéž co on a viděl všechno co on, a přece mi z jeho slov vysvitlo, že nejen jasně chápe, co se stalo, ale i předvídá, k čemu dojde, zatímco pro mne zůstávala celá ta záležitost pořád ještě zmatená a trochu i směšná. Když jsem ujížděl ke svému domu v Kensingtonu, ještě jsem o tom všem přemýšlel, počínaje podivuhodnou historkou rudovlasého opisovače Britské encyklopedie přes naši návštěvu na Saxe-Coburg Square až po zlověstná slova, s nimiž se se mnou Sherlock Holmes loučil. Na jakou noční výpravu se to chce vydat a proč mám přijít

ozbrojen? Kam půjdeme a co tam budeme dělat? Holmes mi již naznačil, že ten bezvousý pomocník v zastavárně je nesmírně nebezpečný člověk, který hraje dost možná i vysokou hru. Snažil jsem se vypátrat, jakou asi, ale v zoufalství jsem toho nechal a odložil všechno až na večer, kdy se mi jistě dostane vysvětlení.

Ve čtvrt na deset jsem vyšel z domu a zamířil přes park a po Oxford Street až do Baker Street. Před vchodem stály dva fiakry, a když jsem vstoupil do chodby, zaslechl jsem shora jakési hlasy. Vešel jsem do pokoje, kde Holmes právě živě rozmlouval se dvěma muži: v jednom z nich jsem poznal významného policejního detektiva Petra Jonese a druhý byl vysoký štíhlý pán se smutným obličejem, v dokonale lesklém klobouku a v žaketu, který působil až tísnivě důstojným dojmem.

„Ha, ha! naše společnost je tedy úplná!“ řekl Holmes, zapjal si krátkou námořnickou kazajku a sundal z police jezdecky bičík s těžkou rukojetí. „S panem Jonesem ze Scotland Yardu se asi znáte, že, Watsone? Dovolte, abych vám představil pana Merryweathera, který se s námi pustí do dnešního nočního dobrodružství.“

„Jak vidíte, doktore, lovíme opět v dvojicích,“ řekl Jones svým trochu domýšlivým tónem. „Když jde o to, zahájit pořádnou honbu, není tady nad našeho přítele. Potřebuje jen starého psa, aby mu pomohl kořist uštvat.“

„Jen aby to nakonec nebyla kachna,“ poznamenal pan Merryweather mrzutě.

„Panu Holmesovi můžete věřit na slovo,“ řekl policista povzneseně. „Má sice zvláštní metody, které jsou někdy, omluví-li mne, když to tak řeknu, trochu až příliš teoretické a fantastické, ale kus detektiva v něm je. Vůbec nepřeháním, řeknu-li, že asi dvakrát, jako v případě Sholtovy vraždy a pokladu z Agry, byl téměř blíže pravdě než sama policie.“

„Dobrá, když to říkáte vy, pane Jonesi, jsem zcela srozuměn,“ řekl uctivě cizí pán. „Stejně se však musím přiznat, že je mi líto mého bridže. Poprvé po sedmadvaceti letech zmeškám svou sobotní partii.“

„Třeba nakonec poznáte, že jste dnes večer hrál mnohem výš než kdy jindy a že jste nikdy nezažil tak napínavou hru,“ řekl Sherlock Holmes. „Vám, pane Merryweathere, jde asi tak o třicet tisíc liber a vám, Jonesi, o muže, po kterém již dávno pasete.“

„O Johna Claye, vraha, zloděje, lupiče a padělatele. Je ještě mladý, pane Merryweathere, ale stojí v čele celého podsvětí a žádnému jinému zločinci v Londýně bych tak rád nenasadil náramky jako jemu. Je to pozoruhodný chlapík, ten John Clay. Jeho děd byl vévoda z královského rodu a on sám studoval v Etonu a Oxfordu. Je stejně prohnáný jako obratný, a i když narážíme na každém kroku na jeho stopy, nikdy nevíme, kde po něm pátrat. Jeden týden vybere pokladnu ve Skotsku a druhý věnuje někde v Cornwallu peníze na postavení sirotčince. Honím se za ním už léta, a ještě jsem ho ani neviděl.“

„Doufám, že budu mít to potěšení a dnes večer vám jej představím. Měl jsem rovněž s panem Johnem Clayem párkrát co dělat a souhlasím s vámi, že stojí v čele celého podsvětí. Ale již je půl jedenácté a je načase, abychom vyrazili. Kdybyste laskavě nasedli do prvního fiakru, pojedeme s Watsonem v druhém.“

Sherlock Holmes toho za celou cestu moc nenamluvil, seděl opřen dozadu a pobrukoval si melodie, které jsme slyšeli odpoledne. Ujížděli jsme nekonečným bludištěm ulic ozářených plynovými lampami, až jsme dorazili na Farringdon Street.

„Teď jsme již docela blízko,“ poznamenal můj přítel. „Ten Merryweather je bankovním ředitelem a na celé věci je osobně zainteresován. Myslel jsem si, že nebude na škodu, když s sebou vezmeme i Jonese. Není špatný chlapík, i když je ve svém povolání hotový břídil. Ale jedno se mu musí uznat. Je statečný jak buldok, a když se mu podaří dostat někoho do spárů, drží se ho jak klíště. Ale jsme na místě a ostatní již na nás čekají.“

Dojeli jsme na tutéž rušnou tepnu, kde jsme se octli dopoledne. Propustili jsme drožky a prošli pod vedením pana Merryweathera úzkým průchodem k postranním dveřím, které před námi bankovní ředitel otevřel. Uvnitř byla malá chodbička zakončená mohutnou

železnou branou. Pan Merryweather odemkl i bránu a vedl nás po točících kamenných schodech o poschodí níž k dalším hrozivě vyhlížejícím dveřím. Tady se zastavil, rozsvítil svítilnu a kráčel před námi temnou, zeminou páchnoucí chodbou, a když otevřel další dveře, vedl nás dále do prostorné klenby či sklepení, zastavěného všude kolem bednami a mohutnými krabicemi.

„Shora se k vám hned tak nikdo nedostane,“ poznamenal Holmes, když si podržel ve výšce svítilnu a rozhlédl se.

„Zezdola také ne,“ řekl pan Merryweather a udeřil holí do dlaždic, které vroubily podlahu. „Proboha, vždyť to zní docela dutě!“ poznamenal a překvapeně vzhlédl.

„Jsem skutečně nucen vás požádat, abyste se choval poněkud tišeji,“ řekl mu Holmes přísně. „Již tak jste ohrozil veškerý úspěch naší výpravy. Směl bych vás poprosit, abyste se laskavě posadil tady na jednu bednu a do ničeho se nepletl?“

Zamračený pan Merryweather se usadil na bedně s nesmírně dotčeným výrazem ve tváři, zatímco Holmes poklekl na podlahu a s pomocí svítilny a lupy začal podrobně zkoumat pukliny mezi kamením. Pár vteřin mu zřejmě stačilo k úplné spokojenosti a opět vyskočil a zastrčil lupu do kapsy.

„Máme nejméně hodinu času,“ poznamenal, „protože těžko mohou něco podniknout, dokud se náš dobrý majitel zastavárny bezpečně neuloží ke spánku. Pak budou ovšem jednat bez odkladu, neboť čím dříve svou práci dokončí, tím více času jim zbude na únik. Jak jste se jistě dovtípil, doktore, jsme právě ve sklepě pobočky, kterou má v City jedna z nejvýznamnějších londýnských bank. Pan Merryweather je jejím generálním ředitelem a sám vám vysvětlí, z jakého důvodu se nejtroufalejší zločinci Londýna právě teď tolik zajímají o toto sklepení.“

„Jde o naše francouzské zlato,“ zašeptal ředitel. „Několikrát jsme byli varováni, že by se někdo mohl pokusit se ho zmocnit.“

„O vaše francouzské zlato?“

„Ano. Před několika měsíci se nám naskytl příležitost, jak zvýšit svoje prostředky, a vypůjčili jsme si k tomuto účelu třicet tisíc

napoleonských franků od Francouzské banky. Bohužel se proslechlo, že jsme dosud neměli příležitost peníze vybalit a že pořád ještě leží u nás ve sklepech. V bedně, na které právě sedím, je uloženo mezi olověnými fóliemi na dva tisíce napoleonských franků. Naše zásoby ražených mincí jsou v současné době rovněž mnohem vyšší, než je zvykem přechovávat v jediné bankovní pobočce, a naši ředitelé již začali pochybovat, zda je to vůbec rozumné.“

„A docela právem,“ poznamenal Holmes. „Ale nyní je již načase, abychom si trochu rozdělili úkoly. Za hodinu se už všechno nejspíše rozjede. Zatím budeme muset zastínit tu temnou svítilnu, pane Merryweathere.“

„A sedět ve tmě?“

„Bohužel ano. Přinesl jsem si v kapse balíček karet, protože jsem si myslel, že když jsme se tu tak sešli v partie carrée, přece jen si svůj bridž zahrajete. Ale jak vidím, nepřítelovy přípravy již tolik pokročily, že nemůžeme riskovat a nechat rozsvíceno. Ale především se musíme domluvit, jaké kdo zaujme postavení. Jsou to odvážlivci, a i když je přistihneme v nevýhodě, zle by se s námi mohli vypořádat - kdybychom nebyli dost opatrní. Já se postavím tady za tu bednu a vy se schovejte za tuto. Jakmile na ně posvítím, ihned se k nim vrhněte. A kdyby začali pálit, klidně je bez výčitek odstřelte, Watsoně.“

Příkrčil jsem se za dřevěnou bednu a položil na ni odjištěný revolver. Holmes zaclonil posuvnou záklopkou přední část svítilny, takže jsme zůstali v nejčernější tmě - v tak naprosté tmě, jakou jsem nikdy předtím nezažil. Jen pach rozpáleného kovu nás ujišťoval, že světlo tu pořád ještě je s námi, připraveno vyšlehnout, jakmile bude zapotřebí. Měl jsem již nervy samým čekáním vybičované do krajnosti, a když jsme se uprostřed chladného vlhkého vzduchu sklepení octli najednou ještě v temnotě, poněkud mi to vzalo náladu i odvahy.

„Mají jen jednu cestu k úniku,“ zašeptal Holmes. „A to zpět do domu na Saxe-Coburg Square. Doufám, že jste zařídil, oč jsem vás žádal, Jonesi?“

„U předního vchodu čeká inspektor a dva důstojníci.“

„Pak jsme ucpali všechny otvory. A teď musíme být zticha a čekat.“

Čas se neuvěřitelně vlekl. Když jsme si později srovnali poznámky, zjistili jsme, že jsme čekali jen hodinu a čtvrt, ale mně se zdálo, že snad již uplynula celá noc a kdesi nad námi že začíná svítat. Nohy i paže mne již bolely a tuhly, protože jsem se bál pohnout, ale nervy jsem měl až do krajnosti vybičované a sluch mi tak zintenzivněl, že jsem nejen slyšel tiché oddechování svých společníků, ale dokázal jsem i rozeznat hlubší a těžší dech zavalitějšího Jonese od tenkého, jakoby vzdychavého dechu bankovního ředitele. Ze svého stanoviště jsem viděl přes bednu až k podlaze. A tu jsem náhle spatřil záblesk světla.

Zprvu se od kamenného dláždění odrážela jen slabounká jiskřička. Pak se však světlo začalo prodlužovat, až se rozrostlo ve žlutou čáru, a potom jako by se před námi otevřela zem, se docela nečekaně a tiše objevila ruka, bílá, téměř ženská ruka, hmatající kolem sebe uprostřed malého světelného kruhu. Snad minutu, snad déle trčela ta ruka s neklidnými prsty z podlahy. Pak zase zmizela stejně náhle, jako se objevila, a všechno se opět ponořilo do tmy až na jedinou slabounkou jiskřičku, která prozrazovala, kde je mezi kamením štěrbina.

Ruka však zmizela jen nakrátko. Jeden z širokých bílých kamenů se pojednou s trhavým rachotem převrátil a v podlaze se rozevřel čtvercový zející otvor, jímž proudila dovnitř záře svítlny. Přes jeho okraj se vyhoupl nevinný chlapecký obličej, dychtivě se rozhlédl kolem a jeho majitel se vzepřel na rukou po obou stranách otvoru, vzepjal se nejprve do výše ramen a potom pasu a zaklesl se jedním kolenem o okraj. Vzápětí již stál vedle otvoru a vytahoval za sebou svého druha, který byl stejně pružný a drobný jako on a měl bledý obličej a kštici nápadně zrzavých vlasů.

„Vzduch je čistý,“ zašeptal první. „Nenech tam to dláto a vaky. Páni drazí! Stačí po tom skočit, Archie, a všechno je naše.“

Sherlock Holmes se vymrštil a popadl vetřelce za límec. Druhý zločinec se honem spustil otvorem dolů a to už jsem slyšel praskot roztržené látky, jak ho Jones chytil za šosy. Ve světle se mihla hlaveň revolveru, ale vtom dopadl na mužovo zápěstí Holmesův bičík a zbraň zařinčela o kamennou podlahu.

„Nemá to smysl, Johne Clayi,“ řekl Holmes mírně, „stejně nemáte nejmenší naději.“

„To chápu,“ odpověděl oslovený naprosto klidně. „Doufám jen, že se podařilo uniknout mému příteli, i když vidím, že vám zůstaly v ruce šosy jeho kabátu.“

„U dveří na něj čekají tři muži,“ odpověděl Holmes.

„Skutečně? Zřejmě jste zařídil všechno do nejmenších podrobností. Rád bych vám k tomu blahopřál.“

„Já vám rovněž,“ odpověděl Holmes. „Ten nápad s ryšavci byl vskutku zcela neotřelý a vyšel vám výborně.“

„Za chvíli se se svým kamarádem zas shledáte,“ řekl Jones.

„Dovede se spouštět do hloubek rychleji než já. Ale teď držte, ať vám můžu pěkně nasadit náramky.“

„Opovažte se mne dotknout svýma špinavýma rukama,“ ohradil se náš vězeň, když mu pouta zařinčela u zápěstí. „Zřejmě si neuvědomujete, že mám v žilách královskou krev. A když na mne již mluvíte, říkejte mi laskavě pane a nezapomeňte mne slušně poprosit.“

„Dobrá,“ řekl Jones, pobaveně se na něj podíval a ušklíbl se. „Prosím vás tedy, pane, abyste se laskavě odebral nahoru, neboť musíme sehnat drožku, která zaveze Vaši Výsost na policejní stanici.“

„To již je přijatelnější,“ pravil John Clay vážně. Křepce se nám třem uklonil a klidně odešel v doprovodu detektiva.

„Skutečně, pane Holmesi,“ řekl pan Merryweather, když jsme vycházeli za davem a Jonesem ze sklepení, „ani nevím, jak vám může naše banka dost poděkovat a jak se vám odvděčit. Vždyť vy

jste nepochybně vypátral a znemožnil jeden z nejnebezpečnějších pokusů o bankovní loupež, jaký vůbec pamatují.“

„Měl jsem s panem Johnem Clayem také pár nevyrovnaných účtů,“ řekl Holmes. „Celá záležitost mě stála menší výlohy a předpokládám, že mi je banka uhradí. Jinak je mi však bohatou odměnou zážitek, který pro mne byl v mnoha ohledech nesporně jedinečný, a samozřejmě i pozoruhodné vyprávění o Spolku ryšavou.“

„Víte, Watsone,“ vysvětloval mi Sherlock Holmes, když jsme k ránu usedli v Baker Street nad sklenkou whisky se sodou. „Od samého počátku mi bylo naprosto jasné, že jediným možným smyslem celého toho fantastického podniku s inzerátem a opisováním encyklopedie musí být snaha dostat našeho nepřiliš bystrého zastaváře den co den na pár hodin z domova. Způsob byl sice poněkud nezvyklý, ale skutečně mohli těžko navrhnout cokoli lepšího. Metodu vymyslel jistě vynalézavý Clay inspirován barvou vlasů svého společníka. Lákadlu, jako jsou čtyři libry týdně, by jistě hned tak nikdo neodolal, a co znamenala taková částka pro ně, když hráli o tisíce? Uveřejnili tedy inzerát, jeden darebák si obstaral na čas kancelář, druhý přemluvil zastaváře, aby se na něj přihlásil, a společně si tak zajistili, že byl každé dopoledne mimo domov. Jakmile jsem slyšel, že pomocník pana Wilsona nastoupil za poloviční plat, bylo mi hned jasné, že musel mít silný motiv, proč o to místo tolik stál.“

„Ale jak jste přišel na to, jaký to byl motiv?“

„Kdyby měl pan Wilson v domácnosti ženy, předpokládal bych pouhou nízkou intriku. Ta však nepřicházela v úvahu. Podnik je nevelký a v domě není také nic, co by vysvětlovalo tak pracné přípravy a výdaje, k jakým se odhodlali. Muselo jim tedy jít o něco mimo dům. Ale o co? Vzpomněl jsem si, jakou má pomocník zálibu ve fotografování a jak odbíhá, kdykoli je to jen trochu možné, dolů do sklepa. Sklep! Jím končila celá ta zamotaná šaráda. Pak jsem se na záhadného pomocníka informoval a zjistil jsem, že mám co dělat s nejchladnokrevnějším a nejtroufalejším zločincem v Londýně.“

Prováděl cosi ve sklepe - cosi, co mu zabralo po celý měsíc řadu hodin denně. A opět - co to jen mohlo být? Nutně jsem dospěl k závěru, že si prohrabává tunel k nějaké jiné budově.

Sem až jsem dospěl, než jsme navštívili místo činu. Jistě vás překvapilo, když jsem udeřil holí o chodník. Chtěl jsem si zjistit, vede-li sklep před budovou nebo za ní. Vpředu nebyl. Pak jsem zazvonil, a jak jsem doufal, otevřel mi pomocník. Párkrát jsme se už střetli, ale nikdy jsme si nestáli tváří v tvář. Stejně jsem se mu skoro nepodíval do obličeje. Chtěl jsem vidět jeho kolena. Jistě jste si sám povšiml, jak je měl prošoupaná, zmačkaná a umazaná. Prozrazovala celé hodiny hrabání ve sklepe. Teď zbývalo jen zjistit, kam se to chtějí prohrabat. Zašel jsem za roh, shledal jsem, že pozemek našeho přítele sousedí s pobočkou City and Suburban Bank, a tušil jsem, že jsem u řešení svého problému. Když jste odjel po koncertu domů, zašel jsem do Scotland Yardu a k předsedovi správní rady a výsledek jste již viděl sám.“

„A jak jste poznal, že chtějí svůj pokus podniknout právě dnes?“ otázal jsem se.

„To, že zavřeli kancelář spolku, naznačovalo, že jim je již lhostejné, zůstane-li pan Jabez Wilson doma - jinými slovy, že svůj tunel dokončili. Bylo však v jejich nejvlastnějším zájmu, aby ho použili co nejdříve, neboť mohl být objeven anebo banka mohla zlato někam převézt. Sobota by se jim k tomu hodila nejlépe, protože by jim poskytla dva dny na útěk. Ze všech těchto důvodů jsem očekával, že se objeví dnes v noci.“

„Promyslel jste to báječně,“ zvolal jsem v nelíčeném obdivu. „Je to tak dlouhý řetěz, a přece do sebe všechny jeho články skvěle zapadají.“

„Alespoň jsem se nenudil,“ odpověděl Sherlock Holmes a zívł. „Ale běda, již mě ta nuda zase přepadá. Celý svůj život se jenom snažím uniknout před všedností světa. A tyto malé problémky mi k tomu pomáhají.“

„A jakým jste přitom dobrodincem lidstva!“ řekl jsem.

Pokrčil rameny. „Snad je to přece jen všechno alespoň trochu k užítku,“ poznamenal. „Neboť jak napsal Gustave Flaubert George Sandové: *L'homme c'est rien - l'oeuvre c'est tout.*“

III - Případ totožnosti

„Můj milý příteli,“ pravil Sherlock Holmes, když jsme tak jednou seděli v jeho domě, každý po jedné straně krbu, „lidská fantazie dovede vytvářet divy, ale život je vždycky nekonečně složitější. Vždyť my bychom si ani neodvážili vymyslet něco takového, co patří k docela všedním úkazům lidské existence. Kdybychom teď mohli ruku v ruce vyletět oknem, vznášet se nad tímto nesmírným městem, opatrně nadzdvihovat střechy a nahlížet do všech těch podivných příběhů, které se pod nimi odehrávají, do zvláštních náhod, piklů, zkřížených plánů a neuvěřitelných řetězů událostí, tak jak se táhnou celými generacemi a vedou k naprosto outré výsledkům, působila by vedle nich veškerá románová díla se svými konvencemi a předem jasnými závěry naprosto vyčpěle a zbytečně.“

„A přesto o tom nejsem přesvědčen,“ odpověděl jsem. „Vždyť všechny ty případy, o nichž se dovídáme z novin, jsou obvykle zcela prostomyslné a vulgární. V našich policejních zprávách je realismus posunut až k samé hranici únosnosti, a přece musíme přiznat, že nevede k nikterak úchvatným či inspirujícím výsledkům.“

„Kdo chce dosáhnout realistického účinku, neobejde se bez jistého výběru a leccos musí i zamlčet,“ poznamenal Holmes. „To postrádají naše policejní zprávy, které si všímají daleko víc nejbanálnějších poznámek pana soudce než podrobností, z nichž by pozorovatel mohl vytušit pravé jádro celého případu. Kdybychom byli závislí jen na takovém čtení, nepřipadalo by nám nic nepřirozenější než zcela všední události.“

Usmál jsem se a zavrtěl hlavou. „Docela chápu, že se na to tak díváte,“ řekl jsem. „Jako neoficiální rádce a pomocník každého, kdo si již vůbec neví rady, kdekoli v zemích tří kontinentů, setkáváte se se samými zvláštními a bizarními jevy. Ale co třeba tady,“ - sebral jsem ze země ranní noviny, - „co když si to zkusíme trochu ověřit praxí. Přečtu vám první titulek, který mi padl do oka. ‚Kruté jednání s manželkou‘. Je toho tu vytištěno na půl sloupce, ale ani to nemusím

číst a předem už jasně vím, oč tam jde. Je v tom samozřejmě nevěra, pití, rány, modřiny, soucitná sestra nebo domácí. Něco tak primitivního by si nedokázal vymyslet nejprimitivnější pisálek.“

„Ten příklad vaše argumenty bohužel příliš nepodpoří,“ pravil Holmes, když si ode mne bral noviny a nahlížel do nich. „Jde o rozvod manželů Dundasových a zcela náhodou jsem v souvislosti s ním vyjasňoval některé menší podrobnosti. Manžel byl abstinent, o žádnou jinou ženu se nezajímal a manželka si na něj stěžovala, protože si vyndával po každém jídle umělý chrup a házel jím po ní, což jak jistě uznáte, by průměrného vypravěče hned tak nenapadlo. Ale poslužte si troškou šňupacího tabáku, doktore, a uznejte, že jsem váš příklad pěkně vyvrátil.“

Přidržel přede mnou krabičku se šňupacím práškem, která byla ze starého zlata a uprostřed víčka měla obrovský ametyst. Svou nádherou se tak odrážela od domácích zvyklostí Sherlocka Holmese a jeho prostého způsobu života, že jsem se nezdržel poznámky.

„Ale vždyť já zapomněl, že jsme se pár dní neviděli,“ řekl Holmes. „Je to malý dáreček od českého krále jako pozornost za pomoc, kterou jsem mu poskytl v případě fotografie Ireny Adlerové.“

„A co ten prsten?“ zeptal jsem se a zahleděl se na překrásný briliant, který mu zářil na prstě.

„Ten je od holandské královské rodiny, avšak záležitost, v níž jsem jí pomáhal, je povahy tak delikátní, že se s tím nemohu svěřit ani vám, třebaže jste tak laskavě zaznamenal některé mé menší problémy.“

„Zabýváte se teď něčím?“ optal jsem se ho se zájmem.

„Asi tak deseti dvanácti případy, ale žádný z nich není zvlášť výrazný ani zajímavý. Chápete jistě, svůj význam pro mne mají, ale nepřitahují mne. Stejně jsem přišel již na to, že pro pozorování a pohotové rozbory příčin a následků, které dodávají takového kouzla detektivnímu pátrání, mi daleko spíše skýtají pole působnosti docela nevýznamné záležitosti. Těžší zločiny bývají většinou jednoduché,

neboť čím větší zločin, tím mívá obvykle průhlednější motiv. Na mých nových případech pro mne není nic zvláště pozoruhodného, až snad na jednu složitější záležitost, která mi byla hlášena z Marseille. Není však vyloučeno, že za pár minut se naskytne něco lepšího, protože nemýlím-li se příliš, přichází právě jedna z mých klientek.“

Vstal z křesla, zastavil se mezi rozhrnutými závěsy a zadíval se do nevýrazné, neurčitě zbarvené londýnské ulice. Pohlédl jsem mu přes rameno a spatřil, jak na protějším chodníku stojí urostlá žena s těžkým kožesinovým boa přes ramena a v klobouku s dlouhým zatočeným červeným perem a s širokou krempou nasazeným přes ucho, jako když se vévodkyně z Devonu rozhodne vypadat trochu koketně. Zpod tohoto neodolatelného výtvaru žena nesměle a váhavě pokukovala k našim oknům, nejspíše přešlapovala a v prstech si neklidně pohrávala koženými rukavicemi. Pak se najednou vrhla vpřed jak plavec, který se odrazí od břehu, přeběhla ulici a vzápětí jsme zaslechli prudké zazvonění.

„Takové příznaky znám,“ řekl Holmes a zahodil cigaretu do ohně. „Jakmile někdo postává na chodníku, znamená to, že jde o *affaire du coeur*. Ráda by se poradila, ale není si tak docela jista, nejde-li o záležitost příliš delikátní, než aby se s ní někomu svěřovala. A přece i tady musíme rozlišovat. Když některé ženě těžce ublíží muž, žena již neváhá, a obvyklým symptomem pak bývá stržená šňůra od zvonku. V našem případě lze usuzovat, že jde sice o záležitost milostnou, ale dívka že není zvláště rozzlobená, spíše zmatená a zarmoucená. Ale již přichází osobně a jistě rozptýlí naše pochybnosti.“

Ještě ani nedomluvil a ozvalo se zaťukání na dveře, vstoupil mladý sluha v livreji a ohlásil slečnu Marii Sutherlandovou, která se tyčila za jeho drobnou postavou jak obchodní loď plující pod plnými plachtami za člunkem lodivoda. Sherlock Holmes ji uvítal se svou přísloušnou nenucenou dvorností, zavřel za ní dveře, s úklonou jí pokynul, aby se posadila do křesla, a jak již měl ve zvyku, pozorně a zamyšleně si ji prohlížel.

„Nezdá se vám,“ řekl, „že vás při vaší krátkozrakosti tolik psaní na stroji poněkud namáhá?“

„Ze začátku mě unavovalo,“ přiznala, „ale teď už se nemusím tolik dívat a vím, kde jsou která písmena.“ Náhle si uvědomila plný dosah jeho slov, prudce sebou trhla, a jak k němu vzhledla, zračil se jí na širokém dobromyslném obličejí strach i úžas.

„Vy jste již o mně slyšel, pane Holmesi,“ zvolala. „Jak byste to jinak všechno věděl?“

„S tím si nelamte hlavu,“ řekl Holmes se smíchem. „Musím již leccos vědět, vždyť je to moje práce. Možná že jsem se naučil všimát si maličností, které ostatní přehlédnou. Proč byste se jinak se mnou také přišla poradit?“

„Přišla jsem za vámi, pane, protože jsem o vás slyšela od paní Ethergeové, které jste tak snadno pomohl najít manžela, když už ho policie a všichni ostatní pokládali za mrtvého. Ach pane Holmesi, kdybyste tak pomohl i mně! Nejsem bohatá, ale kromě toho mála, co si vydělám psaním na stroji, mám ještě k dobru sto liber ročně, a dala bych všechno jen za to, kdybych se dověděla, co se stalo s panem Hosmerem Angelem.“

„Proč jste se se mnou přišla poradit tak narychlo?“ zeptal se Holmes se špičkami prstů zaklíněnými do sebe a s očima upřenýma ke stropu.

V nepřiliš bystrém obličejí slečny Marie Sutherlandové se znovu objevilo zděšení. „Ano, vyběhla jsem z domu ve spěchu,“ uznala naše klientka, „protože mě rozzlobilo, jak bere pan Windibank - to je můj otec - všechno na lehkou váhu. Odmítal jít na policii a nechtěl jít ani za vámi, a když se tak pořád k ničemu neměl a tvrdil, že se přece nic zlého nestalo, rozčilila jsem se a pustila se rovnou k vám.“

„Váš otec?“ řekl Holmes. „Jistě spíš otčím, když se jinak jmenuje?“

„Ano, můj otčím. Říkám mu otče, i když je to trochu k smíchu, protože je jen o pět let starší než já.“

„A matka je naživu?“

„Ale ano, naživu a jenom kvete. Moc velkou radost jsem neměla, pane Holmesi, když se tak brzy po otcově smrti znovu provdala, a ještě za muže, který je skoro o patnáct let mladší než ona. Tatínek měl klempířství na Totenham Court Road a nechal po sobě dobře zavedený podnik a maminka ho vedla dál s naším mistrem panem Hardym, jenže když se k nám pan Windibank nastěhoval, donutil ji, aby krám prodala, protože mu jako obchodnímu cestujícímu s vínem nebyl dost dobrý. Dostali za postoupení celé firmy se vším jejím vybavením čtyři tisíce sedm set liber, což bylo o moc méně, než by byl získal tatínek, kdyby byl živ.“

Čekal jsem, že Sherlock Holmes začne při tom nesouvislém a na přeskáčku vyprávěném příběhu ztrácet trpělivost, ale naopak poslouchal s nejsoustředěnější pozorností.

„Váš malý příjem pochází z tohoto podniku?“ zeptal se.

„Ale kdepak, pane, ten s tím nemá nic společného, odkázal mi jej můj strýček Ned z Aucklandu. Je uložen v novozélandských akciích, které mi nesou čtyři a půl procenta. Akcií je za dva a půl tisíce liber, ale vybírat si smím jen úroky.“

„Nesmírně mne zajímáte,“ pravil Holmes. „A když už pobíráte tolik, jako sto liber ročně, a ještě si navíc vyděláváte, jistě si také trochu zacestujete a leccos si můžete dopřát. Pokud vím, může svobodná dáma docela dobře žít i při příjmu asi šedesáti liber.“

„Vystačila bych s mnohem menším příjmem, pane Holmesi, ale jistě pochopíte, že dokud bydlím doma, nechci být nikomu na obtíž, takže pokud ještě žiji u otčíma a u matky, používají mé peníze oni. Pan Windibank vybírá každého čtvrt roku mé úroky a předává je matce a já vyjdu docela dobře s tím, co si vydělám opisováním. Vynáší mi dvě pence za stránku a někdy napíši i patnáct až dvacet stránek denně.“

„Vysvětlila jste mi svou situaci naprosto jasně,“ řekl Holmes. „Toto je můj přítel doktor Watson, před kterým můžete mluvit stejně otevřeně jako přede mnou. Vyprávějte nám teď laskavě o své známosti s panem Hosmerem Angelem.“

Slečna Sutherlandová se zarděla a rozpačitě si pohrávala s lemem kabátku. „Seznámila jsem se s ním na klempířském bále,“ řekla. „Když byl tatínek ještě naživu, dostával vždycky lístky a potom si vzpomněli i na nás a posílali je mamince. Pan Windibank si nepřál, abychom někam chodily. Jak jsem se zmínila, že bych si vyšla třeba jen do nedělní školy, strašně se rozčilil. Ale tentokrát jsem se rozhodla, že půjdu, a také jsem na tom trvala, protože neměl přece právo něco mi zakazovat. Vymlouval mi, že se nehodí, abychom se stýkali s takovými lidmi, když tam, prosím, byli všichni tatínkovi známi! A tvrdil, že nemám co na sebe, a já zatím ještě ani nevytáhla ty nové červené plyšové šaty ze skříně. Když se mnou nic nepořídil, odjel alespoň na obchodní cestu do Francie, ale my jsme šly na ples s maminkou a s námi pan Hardy, co u nás býval mistrem, a tak jsem se seznámila s panem Hosmerem Angelem.“

„Když se pan Windibank vrátil z Francie, asi se hodně zlobil, že jste šly na ples,“ poznamenal Holmes.

„Ne, přijal to celkem dobře. Ještě si pamatuji, jak se jen zasmál, pokrčil rameny a prohlásil, že ženské nemá cenu nic zakazovat, protože si stejně nakonec prosadí svou.“

„Ach tak. Pokud tomu tedy rozumím, seznámila jste se na klempířském plese s pánem, který se jmenoval Hosmer Angel.“

„Ano, pane. Seznámili jsme se na plese a druhý den se u nás pan Angel zastavil, aby se přeptal, zda jsme se dostaly v pořádku domů, a pak jsme jej vídaly s matkou - vlastně, abych pravdu řekla, pane Holmesi, dvakrát jsem se s ním setkala sama a vyšli jsme si na procházku, jenže potom se vrátil otec a pan Hosmer Angel k nám již nemohl.“

„A proč ne?“

„Víte, otec nic takového nesnáší. Pokud se tomu jen trochu může vyhnout, nikdy k nám nikoho nezve a vždycky říká, že žena má být spokojená uprostřed rodiny. Jenže já vysvětlovala mamince, že každá žena touží po vlastní rodině a já že ještě žádnou nemám.“

„A co pan Hosmer Angel? Ani se nepokusil znovu se s vámi setkat?“

„Ale ano, otec měl zase odjet na týden do Francie a Hosmer mi napsal, že by bylo jistější a vhodnější, kdybychom se viděli, až otec odjede. Zatím že si prý můžeme psát a také mi každý den napsal. Vybírala jsem si dopisy ráno, aby otec o ničem nevěděl.“

„To už jste byla s tím pánem zasnoubena?“

„Ach ano, pane Holmesi. Zasnoubili jsme se hned po první procházce. Hosmer - vlastně pan Angel - byl pokladníkem v bance na Leadenhall Street - a ...“

„V které kanceláři?“

„To je to nejhorší, pane Holmesi, já nevím.“

„A kde tedy bydlel?“

„Přespával v bance.“

„A vy ani neznáte jeho adresu?“

„Ne - jen že to bylo na Leadenhall Street.“

„Kam jste mu tedy posílala dopisy?“

„Na poštu v Leadenhall Street, poste restante. Říkal, že kdyby mu docházely do banky, všichni ostatní úředníci by si ho dobírali, že si píše s dámou, a tak jsem mu nabídla, že bych mu psala na stroji, jako píše on mně, jenže on o tom nechtěl ani slyšet a vysvětloval mi, že když mu píše sama, jsou to dopisy přímo ode mne, ale kdyby byly psané na stroji, vždycky by se mu zdálo, že stroj stojí mezi námi. Aspoň vidíte, pane Holmesi, jak mě měl rád a jak dovedl myslet i na maličkosti.“

„Však to o něm také mnoho napovídá,“ řekl Holmes. „Dávno zastávám zásadu, že maličkosti bývají zdaleka nejdůležitější. Nemohla byste se rozpomenout ještě na nějaké maličkosti o panu Hosmeru Angelovi?“

„Byl velmi ostýchavý, pane Holmesi. Raději si se mnou vycházel večer než za denního světla, říkal, že nechce být za nic na světě nápadný. Choval se velmi zdrženlivě, jako gentleman. I hlas měl takový jemný. Vyprávěl mi, že jako dítě míval často angíny a zduřené mandle a od té doby měl asi něco s krkem, mluvil váhavě a pořád šeptem. Vždycky byl dobře oblečen, velmi pořádně a

jednoduše, ale na oči byl slabý, zrovna tak jako já, a protože nesnášel ostré světlo, nosil tmavé brýle.“

„Dobrá, a co se stalo, když se váš otčím pan Windibank rozjel zase do Francie?“

„Pan Hosmer Angel k nám tehdy zašel znovu a navrhl mi, abychom se vzali, než se otec vrátí. Strašně naléhal a přinutil mě, abych mu přísahala s rukama na bibli, že ať se stane co se stane, zůstanu mu věrná. Maminka mu schvalovala, že mě tak nutí přísahat, a říkala, že z toho je vidět, jak vášnivě mě miluje. Vůbec mu byla hned od počátku nakloněná a vlastně si na něj potrpěla víc než já. Když se pak dohadovali, jak se příští týden vezmeme, začala jsem se ptát, co tomu řekne otec, ale oni mě oba přemlouvali, ať se na otce neohlížím a přiznám se mu, až bude po všem, a maminka mi slíbila, že to s ním nějak urovná. Moc se mi to nezamlouvalo, pane Holmesi. Nevěděla jsem sice, proč bych ho měla žádat o svolení, když je jen o pár let starší než já, ale nechtěla jsem podnikat nic za jeho zády, a tak jsem mu napsala do Bordeaux, kde má jeho firma francouzskou filiálku, ale v den, kdy jsem se vdávala, mi přišel dopis zpátky.“

„Pan Windibank jej tedy nedostal?“

„Ne, pane, odjel do Anglie těsně předtím, než psaní došlo.“

„Ale, ale! Jaká smůla! Svatba byla tedy sjednána na pátek. Měla se konat v kostele?“

„Ano, pane, ale ve vší tichosti. Měli jsme se brát v kostele svatého Spasitele nedaleko King's Cross a potom posnídat v hotelu U svatého Pankráce. Hosmer pro nás přijel fiakrem, ale protože jsme byly dvě, obě nás do něj usadil a sám nastoupil do většího kočáru, jediné drožky, která náhodou ještě stála v ulici. Přijely jsme do kostela první, a když dorazil i kočár, čekaly jsme, že Hosmer vystoupí, ale on se ani neukázal, a tak sestoupil drožkář, podíval se dovnitř a tam nikdo! Drožkář se podívoval, že si neumí vůbec představit, kam se Hosmer poděl, protože ho na vlastní oči viděl nastupovat. To bylo minulý pátek, pane Holmesi, a od té doby jsem

ho neviděla, ani se o něm nic nedoslechla, takže vůbec nechápu, co se s ním stalo.“

„Zdá se mi, že jste byla hanebně oklamána,“ pravil Holmes.

„Ach ne, pane! Pan Angel ke mně byl hodný a laskavý a nikdy by mě byl takto neopustil. Vždyť mi ještě celé ráno domlouval, že ať se děje co se děje, musím mu zůstat věrná, a že i kdyby se stalo něco zcela nepředvídaného, co by nás rozdělilo, mám mít navždycky na paměti, že jsem mu přísahala a že dříve či později mě bude žádat, abych svůj slib splnila. Zdálo se mi, že jsou to dost divné hovory o svatební den, ale co se pak stalo, jen vysvětluje, že nebyly plané.“

„To rozhodně. Domníváte se tedy, že ho postihlo nějaké předvídané neštěstí?“

„Ano, pane. Myslím, že se obával nějakého nebezpečí, jinak by byl asi tak nemluvil. A čeho se bál, se zřejmě také splnilo.“

„A nemáte ani tušení, co by to mohlo být?“

„Vůbec ne.“

„Ještě na něco se vás zeptám. Jak přijala celou událost vaše matka?“

„Zlobila se a nařídila mi, abych už o tom nikdy nemluvila.“

„A váš otec? Svěřila jste se mu s tím?“

„Ano, a zřejmě si stejně jako já myslel, že se určitě něco stalo a že se mi Hosmer znovu ozve. Divil se, jaký by mohl mít kdo zájem takhle mé přivést až ke kostelním dveřím a pak mě nechat. Kdyby si ode mne vypůjčil peníze nebo si mě vzal a získal tak na moje příjmy nárok, byl by snad mohl mít nějaký důvod, ale Hosmerovi na penězích vůbec nezáleželo a nechtěl ode mne nikdy ani šilink. Jenže co se mu jenom mohlo stát? A proč asi nemůže ani napsat? Jen na to pomyslím, div nezešlím a v noci nemůžu oka zamhouřit.“ Vytáhla z rukávníku kapesníček a prudce se do něj rozvzlykala.

„Podívám se na váš případ,“ řekl Holmes a povstal, „a jistě nakonec dojdeme k určitým závěrům. Nechte teď celou tíhu na mně a raději na to už nemyslete. A hlavně se snažte zapomenout na pana Hosmera Angela, ať se vám vytratí z paměti stejně tak jako ze života.“

„Myslíte si tedy, že ho už nikdy neuvidím?“

„Obávám se, že ne.“

„Ale co se mu asi stalo?“

„Tuto otázku nechte v mých rukou. Rád bych měl jeho přesný popis a všechny jeho dopisy, které mi můžete poskytnout.“

„Dala jsem kvůli němu inzerát do sobotního čísla Chironicle,“ řekla slečna Sutherlandová. „Tady je výstřížek a tady čtyři dopisy, které jsem od něj dostala.“

„Děkuji vám. A vaše adresa?“

„Lyon Pláce 31, Camberwell.“

„Adresu pana Angela jste, pokud vím, nikdy neznala. A kde pracuje váš otec?“

„Je obchodním cestujícím u firmy Westhouse a Marbank, známých dovozců červeného vína ve Fenchurch Street.“

„Děkuji vám. Vypověděla jste mi všechno naprosto jasně. Dokumenty mi tu nechte a pamatujte, co jsem vám radil. Snažte se, aby celý tento případ zůstal zapečetěnou knihou a neovlivňoval již váš další život.“

„Jste velmi laskav, pane Holmesi, ale to nemohu. Zůstanu Hosmerovi věrná. Budu ho čekat, dokud se mi nevrátí.“

I přes ten strašlivý klobouk a bezvýrazný obličej bylo v prosté víře naší návštěvnice cosi tak důstojného, že jsme se neubránili úctě. Slečna Sutherlandová položila na stůl drobný svazeček dopisů a odešla se slibem, že přijde znovu, kdykoli ji o to požádáme.

Sherlock Holmes seděl chvíli mlčky, se špičkami prstů stále ještě zaklíněnými do sebe, nohy natažené před sebou a pohled upřený ke stropu. Pak sundal z police starou umaštěnou hliněnou dýmku, s kterou se tak často radíval, zapálil si ji, opřel se dozadu v křesle, a jak tam tak seděl s výrazem nekonečného blaha ve tváři, stoupal od něj v pomalých kotoučcích hustý modrý dým.

„Ta dívka je docela pozoruhodný typ,“ poznamenal. „Zaujala mě mnohem víc než celý ten její nepatrný problém, na kterém není mimochodem nic moc originálního. Prostudujete-li si mou kartotéku, najdete tam řadu podobných případů, například z

Andoveru v roce 1877, a loni se něco obdobného udalo v Haagu. Nápad je sice starý, ale asi dvě maličkosti pro mne měly určité novum. Od dívky bychom se však mohli leccemu přiučit.“

„Zřejmě jste z ní vyčetl mnohé, co mi zůstalo zcela neviditelné,“ poznamenal jsem.

„Ani ne tak neviditelné jako nepovšimnuté, Watsoně. Nevěděl jste, nač se dívat, takže vám všechno podstatné uniklo. Nikdy vás nenaučím, abyste si uvědomil, jak důležité jsou rukávy, kolik toho dovedou vypovědět nehty a co všechno se tají třeba v tkaničce od boty. Co jste vlastně vyvodil ze zevnějšku té ženy? Popište mi ji.“

„Nu, měla na hlavě klobouk břidlicové barvy s cihlově červeným perem. Kabátek měla černý, políť černými korálky a lemovaný drobným ebenově černým zdobením. Šaty měla hnědé, spíš trochu tmavší než kávové, a kolem krku a rukávů zdobené temně červeným plyšem. Rukavice měla šedavé, na pravém ukazováčku prodřené. Bot jsem si nevšiml. V uších měla drobné kulaté visací náušnice ze zlata a vůbec působila docela blahobytným dojmem, ale spíš takovým obyčejným, zápecnickým, jako když si s ničím moc neláme hlavu.“

Sherlock Holmes tiše zatleskal a pobaveně se zasmál.

„Namouvěru, Watsoně, vy ale děláte pokroky. Teď jste si vedl vskutku výtečně. Ušlo vám sice všechno, co bylo jen trochu důležité, ale na správnou metodu jste již přišel a máte výborný postřeh pro barvy. Jen se však nikdy nespolehejte na celkový dojem, chlapče, a soustřeďte se spíše na podrobnosti. Já se vždycky ženě podívám nejdříve na rukávy. U muže je výhodnější povšimnout si kolen od kalhot. Jak jste postřehl, měla ta žena rukávy lemované plyšem, což je látka, která nejlépe zachovává stopy. Nádherně se jí rýsovala dvojí čára nad zápěstím, jímž se taková písarčka opírá o stůl. Šití na ručně poháněném stroji zanechává podobnou stopu, ale pouze na levé paži na straně vzdálené palce a ne přímo na nejširším místě, jak tomu bylo u slečny Sutherlandové. Pohlédl jsem jí pak do obličeje, a když jsem viděl, jak má po obou stranách nosu vytlačené

prohlubeninky po skřípci, odhodlal jsem se k poznámce o psaní na stroji, která ji zřejmě tak překvapila.“

„Mě překvapila také.“

„Ale vždyť to přímo bilo do očí. Velice mě pak zarazilo a zároveň zaujalo, když jsem pohlédl dolů a spatřil, že má na sobě vysoké střevíce, které si nejsou tak zcela nepodobné, ale přece jen patří každá k jinému páru; jedna má špičku trochu zdobenou a druhá docela hladkou. A navíc měla naše návštěvnice jednu botu zapnutou jen na dva dolní knoflíčky z pěti a druhou na první, třetí a pátý. Když vidím mladou, jinak pěkně oblečenou ženu, jak vyjde z domu v každé botě jiné a ještě je má jen napůl zapnuté, není třeba zvláštního uvažování, abych dospěl k názoru, že vyběhla značně narychlo.“

„A co ještě?“ zeptal jsem se nesmírně zaujat, jako mne ostatně vždycky zaujmou pronikavé postřehy mého přítele.

„Mimoto jsem si povšiml, že než odešla z domu, napsala zřejmě ještě nějaký vzkaz, ale teprve když byla již docela oblečená. Neušlo vám, že měla pravou rukavici na ukazováčku prodřenou, ale zřejmě jste nepostřehl, že jí na rukavici a na prstě zůstala skvrna po fialovém inkoustu. Psala zřejmě ve spěchu a namočila pero až příliš hluboko. Bylo to nepochybně dnes ráno, jinak by jí na prstě nezůstala tak zratelná skvrna. To všechno je docela zábavné, i když poněkud elementární, ale teď již musíme přejít opět k práci. Nepřečetl byste mi popis pana Hosmera Angela, tak jak byl uveden v inzerátu?“

Přidržel jsem si u světla malý tištěný výstřížek, na kterém stálo: „Pohřešuje se od ranních hodin 14. t. m. pán jménem Hosmer Angel, vysoký asi 5 stop a 7 palců, silné postavy, bledé pleti, černých vlasů, na temeni trochu prořídých, s hustými licousy a knírem, v tmavých brýlích a trochu nejisté řeči. Když byl naposled viděn, měl na sobě černý žaket lemovaný hedvábím, černou vestu, náprsní hodinky se zlatým řetízkem, šedé kalhoty z hariského tvídu a na botách s pružnými okraji hnědé kamaše. Údajně byl zaměstnán v kanceláři na Leadenhall Street. Kdo by o něm mohl podat atd. atd.“

„To by stačilo,“ řekl Holmes. „Pokud jde o dopisy, jsou úplně banální,“ řekl, jak se probíral papíry. „O panu Angelovi se z nich nedovíme naprosto nic, ledaže jednou cituje Balzaka. Jedno však vás na nich jistě zarazí.“

„Jsou psané na stroji,“ poznamenal jsem.

„Nejen to, i podpis je psán strojem. Jen se podívejte na to droboučké úpravné Hosmer Angel tady dole. Jak vidíte, má dopis datum, ale žádné záhlaví a místo adresy pouze Leadenhall Street, což mnoho neříká. Ovšem ta záležitost s podpisem je velmi výmluvná, řekl bych, že téměř určující.“

„A co by měla určovat?“

„Můj milý příteli, zřejmě si neuvědomujete, jak úzce souvisí tato maličkost s naším případem.“

„Musím se přiznat, že ne, ledaže by snad chtěl Angel podpis zapřít, kdyby byl žalován pro porušení slibu.“

„Ne, o nic takového tu nejde. Ale teď napiši dva dopisy, které by celou věc měly vyřešit. Jeden je jistě firmě v City a druhý otčímu mladé dámy panu Windibankovi, kterého bych rád požádal, aby nás zítra v šest večer navštívil. Nikterak věci neuškodí, začneme-li jednat s mužskými příbuznými. Nyní však, doktore, nemáme co na práci, dokud nedojdou odpovědi na naše psaní, takže můžeme zatím všechno uložit ad acta.“

Měl jsem mnoho důvodů, proč věřit v nejjemnější důmysl svého přítele a v jeho výjimečně energické jednání, a byl jsem proto přesvědčen, že dobře ví, proč bere s takovou jistotou a lehkostí to podivuhodné tajemství, jehož vypátráním byl pověřen. Jen jedinkrát jsem zažil, že se mu něco nezdařilo, a to v případě českého krále a fotografie Ireny Adlerové, ale když jsem se rozpomněl na tajuplnou záhadu v Podpisu čtyř a podivuhodné okolnosti spojené se Studií v šarlatové, říkal jsem si, že by už muselo jít o věru nerozluštitelné tajemství, aby mu Sherlock Holmes nepřišel na kloub.

Zanechal jsem ho tedy, když pořád ještě bafal ze své černé hlíněné lulky, plně přesvědčen, že až k němu nazítří večer opět

přijdu, bude již držet v rukou všechny klíče, které ho povedou k nalezení zmizelého ženicha slečny Marie Sutherlandové.

Zatím však zaměstnával veškerou moji pozornost velice vážný případ z mého oboru, a celý následující den jsem proseděl u lůžka trpícího. Teprve v šest hodin jsem se uvolnil, naskočil honem do fiakru a rozjel se do Baker Street pln obav, že přijedu již příliš pozdě a ničím nepřispěji k dénouement té malé záhady. Když jsem však přijel, Sherlock Holmes ještě podřimoval, dlouhé hubené tělo stočené v útočišti křesla. Ohromující šiky lahvíček a zkumavek, pronikavě a čistě páchnoucí kyselinou chlorovodíkovou, mi prozrazovaly, že strávil celý den nad chemickými pokusy, které přímo miloval.

„Vyřešil jste to tedy?“ zeptal jsem se ho, sotva jsem vkročil do dveří.

„Ano. Šlo o hydrosíran barnatý.“

„Ale ne, to tajemství!“ zvolal jsem.

„Ach tak! Myslel jsem na sůl, kterou tu právě rozbírám. Na té záležitosti pro mne nikdy nic záhadného nebylo, i když, jak jsem již řekl, některé maličkosti mne na ní zaujaly. Mrzí mě jen jedno, že neexistuje zákon, který by postihl takového rošťáka.“

„Kdo to tedy byl a proč vlastně opustil slečnu Sutherlandovou?“

Ještě jsem svoji otázku téměř nedopověděl a Sherlock Holmes ani nestačil otevřít ústa k odpovědi, když jsme v chodbě zaslechli těžké kroky a vzápětí se již ozvalo zaťukání na dveře.

„To je otcím té dívky, pan James Windibank,“ řekl Holmes. „Napsal mi, že se v šest u nás zastaví. Dále!“

Vstoupil muž střední podsadité postavy, asi třicetiletý, čisté oholený, bledé pleti, uhlazeného lichotivého chování, s nápadně ostrým, pronikavým pohledem v šedých očích. Tázavě se po nás po obou podíval, odložil lesklý cylindr na příborník a s lehkou úklonou se posadil na nejbližší židli.

„Dobrý večer, pane Jamesi Windibanku,“ pravil Holmes.

„Domnívám se snad správně, že tento strojem psaný dopis, v němž jste si se mnou stanovil schůzku na šestou hodinu, je od vás.“

„Ano, pane. Omlouvám se, že jsem se poněkud zdržel, ale abych tak řekl, nejsem docela pánem svého času. Velmi mne mrzí, že vás slečna Sutherlandová obtěžovala takovou maličkostí, neboť jsem názoru, že špinavé prádlo se nemá prát mimo dům. Přišla k vám úplně proti mé vůli, ale je to velice citová a impulsivní dívka, jak jste si patrně povšiml, a když si jednou něco usmyslí, dá si jen těžko říci. Samozřejmě že proti vám nic nemám, nemáte konečně nic společného s policií, ale nikomu není milé, když se tak mezi cizími lidmi přetřásá rodinné neštěstí. A kromě toho je to jen zbytečné utrácení, protože toho Hosmera Angela stejně vypátrat nemůžete.“

„Velice se mýlíte,“ řekl Holmes klidně, „mám všechny důvody k přesvědčení, že se mi podaří pana Hosmera Angela objevit.“

Pan Windibank sebou viditelně trhl a upustil rukavice. „To velmi rád slyším,“ řekl.

„Je pozoruhodné,“ poznamenal Holmes, „že psací stroj mívá stejnou osobitost jak třeba písmo. Nenajdete dva stroje, které by psaly naprosto stejně, ledaže by byly docela nové. Některá písmenka se opotřebují rychleji než ostatní a někdy jen z jedné strany. Všimnete si jistě na vašem dopise, pane Windibanku, že nad každým „e“ je nepatrná šmouha a u „r“ jsou téměř neznatelné vlnovky. Našel jsem ještě čtrnáct podobných zvláštností, ale ty, o nichž jsem se zmínil, jsou nejnápadnější.“

„Vyřizujeme na tom stroji v kanceláři všechnu korespondenci, takže je jistě trochu opotřebovaný,“ odpověděl náš návštěvník a bystře se podíval pronikavýma drobnýma očima po Holmesovi.

„A teď vám ukáži něco skutečně zajímavého, pane Windibanku,“ pokračoval Holmes. „Rád bych v dohledné době napsal menší monografii o vztazích psacího stroje k zločinu. Trochu se tím problémem zabývám. Mám tu čtyři dopisy, z jejichž obsahu jasně vysvítá, že je psal pohřešovaný muž. Jsou všechny psané na stroji. A při tom v nich mají „e“ ve všech případech nad sebou maličkou šmouhu a u „r“ téměř chybějí vlnovky. Ovšem zajímá-li vás to vůbec a prohlédnete-li si dopisy lupou, rozeznáte ještě čtrnáct dalších charakteristických znaků, o nichž jsem se vám zmínil.“

Pan Windibank vyskočil ze židle a popadl klobouk. „Takovými fantastickými povídkami nemůžu ztrácet čas, pane Holmesi,“ řekl. „Jestli dokážete toho chlapa chytit, tak si ho prosím chyťte a dejte mi potom vědět.“

„Jistěže,“ řekl Holmes, přikročil ke dveřím a otočil klíčem v zámku. „Sdělují vám tedy, že jsem ho chytil.“

„Co? Kde?“ zvolal pan Windibank, zbledl, že by se v něm byl krve nedořezal, a rozhlížel se jak krysa lapená v pasti.

„Teď už je vám to všechno málo platné - opravdu docela málo,“ řekl Holmes líbezně. „Z toho už hned tak nevyklouznete, pane Windibanku. Byl to až příliš průhledný trik a udělal jste mi věru špatnou poklonu, když jste tvrdil, že tak jednoduchý problém nevyřeším. Něco tak prostinkého! Posad'te se, ať si trochu promluvíme.“

Náš návštěvník sklesl se ztrhaným výrazem v tváři a s krůpějemi potu na čele do židle. „Ale žalovat mě za to nemůžete,“ vykoktal.

„Bohužel ne, a je mi to nesmírně líto. Ale mezi námi, Windibanku, dávno jsem neslyšel o tak malicherně krutém, sobeckém a bezcitném úskoku. Zopakují vám teď sled událostí, a zmýlím-li se někde, můžete mi odporovat.“

Windibank seděl shrben na židli, s hlavou sklopenou na hrudi jako dočista zlomený člověk. Holmes si položil nohy na roh křbové římsy, opřel se s rukama v kapsách dozadu a začal mluvit spíš jakoby sám k sobě než k nám.

„Jistý muž se oženil pro peníze s mnohem starší ženou, než byl sám,“ začal Holmes, „a docela s chutí utrácel i peníze její dcery, alespoň pokud s nimi bydlela. Na lidi v jejich postavení to byla slušná částka, a kdyby o ni měli přijít, citelně by jim chyběla. Stálo tedy za trochu námahy nějak si peníze udržet. Dcera byla hodná a milá, ale i citově založená a dobrosrdečná, a bylo jasné, že při svých značných osobních přednostech a se svým byt' nevelkým příjmem jistě nezůstane dlouho svobodná. Její sňatek by ovšem znamenal ztrátu sta liber ročně, a co tedy podnikne nevlastní otec, aby mu zabránil? Samozřejmě že se všemožně snaží, aby děvče sedělo stále

doma, a zakazuje jí vyhledávat společnost stejně starých lidí. Brzy však pochopí, že ani to nevyřeší situaci navždy. Dívka je neklidná, trvá na svých právech a konečně oznámí, že se pevně rozhodla jít na jistý ples. Co nato udělá mazaný otčím? Přijde na nápad, svědčící spíše o chytré hlavě nežli o dobrém srdci. Se souhlasem a s pomocí své ženy se přestrojí, zakryje si pronikavé oči tmavými brýlemi, obličej si zamaskuje knírem a hustými lousy, zvučný hlas ztlumí do lichotivého šepotu, a protože se navíc může spolehnout na dívčinu krátkozrakost, vydává se za pana Hosmera Angela a jako její ctitel jí vlastně znemožní, aby si našla ctitele jiné.“

„Byl to nejdřív jen vtip,“ zaúpěl náš návštěvník. „Vůbec nás nenapadlo, že by se mohla tak nadchnout.“

„I to je dost možné. Ale ať už jste to mysleli jak chtěli, mladá dáma se rozhodně nadchla, a protože byla přesvědčena, že otčím je ve Francii, žádnou lest ani netušila. Zájem nápadníka jí lichotil tím víc, čím hlasitěji jej vychvalovala matka. Potom začal pan Angel docházet do domu, protože bylo zřejmé, že má-li celá věc splnit svůj účel, je třeba dovést ji co nejdále. Scházel se s dívkou, a dokonce se s ní i zasnoubil, aby měl jistotu, že nenajde zalíbení v nikom jiném. Ale napořád se v takovém podvodu pokračovat nedalo. Nemohl také věčně předstírat, že jezdí do Francie. Zbývalo mu jen skončit celou záležitost tak dramaticky, aby na ni děvče do smrti nezapomnělo a neohlíželo se nějakou dobu po jiném nápadníkovi. Proto musela slečna Sutherlandová přísahat na bibli věrnost a proto jí ještě ráno před svatbou Angel naznačoval, že by se mu mohlo něco stát. James Windibank si přál, aby Marie Sutherlandová zůstala připoutána k Hosmeru Angelovi, nevěděla nikdy s jistotou, jaký ho potkal osud, a alespoň deset let by se proto na žádného jiného muže ani nepodívala. Dovezl ji až ke kostelním dveřím, a protože dále již nemohl, šikovně zmizel pomocí starého triku - jedněmi dveřmi do kočáru nastoupil a druhými zase vystoupil. Tak se, alespoň podle mého názoru, všechno zběhlo, pane Windibanku!“

Zatímco Holmes hovořil, nabyl náš návštěvník zas něco ze své sebejistoty a nyní povstal ze židle s chladným úsměškem na bledém obličej.

„Třeba to tak je, a třeba taky ne, pane Holmesi,“ řekl, „ale když už jste tak chytrý, měl byste také vědět, že zákon porušujete vy, a ne já. Já neudělal od začátku nic, co by se dalo žalovat, zato vy se vystavujete stíhání za ohrožování a nezákonné omezování svobody, jestli hned neodemknete.“

„Jak správně říkáte, zákon vás skutečně postihnout nemůže,“ řekl Holmes, když odmykal a zprudka otvíral dveře, „ale jakživ si nikdo spíš nezasloužil potrestání než vy. Kdyby měla ta mladá dáma bratra či přítele, měl by vám pěkně napraskat. Ale u všech ďasů!“ pokračoval, celý zrudlý v obličej, když viděl, jak se Windibank krutě ušklíbá, „nepatří to sice k mým povinnostem vůči klientce, ale mám tady zrovna po ruce bič a s náramnou radostí -“ Dvěma rychlými skoky přiskočil k bičíku, ale nežli jej stačil uchopit, rozlehl se na schodech divoký dusot, těžké dveře se zabouchly a z okna jsme viděli pana Jamese Windibanka, jak pádí, co mu nohy stačí, dolů ulicí.

„Je to ale chladnokrevný rošťák!“ zvolal Holmes se smíchem a znovu se vrhl do křesla. „Ten se bude dopouštět pořád těžších a těžších zločinů a jednou provede něco tak zlého, že skončí na galejích. Ale z určitého hlediska nebyl ten případ tak docela bez zajímavosti.“

„Pořád ještě dost dobře nechápu, jak jste na to na všechno přišel,“ poznamenal jsem.

„Víte, hned od počátku mi samozřejmě bylo jasné, že Hosmer Angel musel mít k svému podivnému počínání skutečně pádný důvod, a stejně jasné mi bylo, že z celého případu, pokud jsme do něho byli zasvěceni, těžil jen dívčin nevlastní otec. Velmi výmluvná byla i okolnost, že ti dva muži se nikdy nesešli a že jeden z nich se objevoval jen tehdy, když druhý odjel. Stejně nápadné byly i tmavé brýle a podivný hlas, které stejně jak husté licousy napovídaly, že by mohlo jít o přestrojení. Mé podezření se pak naprosto potvrdilo

podivuhodným zvykem pana Angela psát na stroji i podpis, neboť to ovšem naznačovalo, že dívka zná velmi dobře jeho rukopis a poznala by jej i z kratičkého textu. Jak vidíte, ukazovala všechna fakta i s mnoha dalšími podrobnostmi jediným směrem.“

„Ale jak jste si je ověřil?“

„Jakmile jsem seznal, o koho jde, snadno jsem si své mínění potvrdil. Věděl jsem, u které firmy Windibank pracuje. Přečetl jsem si uveřejněný popis, a když jsem z něho vyloučil vše, co patřilo k přestrojení - licousy, brýle a hlas - poslal jsem jej firmě s žádostí, aby mi sdělili, neodpovídá-li popisu některého z jejich obchodních cestujících. Všiml jsem si již, čím se vyznačuje jeho strojopis, a napsal jsem mu na úřední adresu, zda by k nám nemohl přijít. Jak jsem také očekával, odpověděl mi na stroji a dopis prozradil stejné nepatrné, ale charakteristické závady. Touž poštou jsem obdržel odpověď od firmy Westhouse a Marbank z Fenchurch Street, že popis odpovídá do všech podrobností popisu jednoho z jejich zaměstnanců, pana Jamese Windibanka. Voilà tout.“

„A co bude se slečnou Sutherlandovou?“

„I kdybych jí to nakrásně řekl, přece mi neuvěří. Pamatujete si snad staré perské přísloví, že v nebezpečnosti se vydává, kdo z tygřího doupěte mládě odebere, avšak i ten, kdo ženu o sen připraví. A Hafiz má v sobě stejně moudrosti jak Horác a stejně dobře zná i tento svět.“

IV - Záhada Boscombského údolí

Jednoho rána jsme seděli s manželkou u snídaně, když náhle služebná přinesla telegram. Byl od Sherlocka Holmese a zněl takto:

„Nemůžete se na dva dny uvolnit? Právě mi telegrafovali, abych přijel do západní Anglie kvůli té tragédii v Boscombském údolí. Uvítal bych, kdybyste jel se mnou. Vzduch i krajina dokonalé. Odjezd z Paddingtonu v 11.15.“

„Co tomu říkáš, můj milý?“ zeptala se manželka a pohlédla na mne přes stůl. „Pojedeš?“

„Skutečně nevím, jak se rozhodnout. Mám právě hodně pacientů.“

„Ale Anstruther tě určitě zastane. Jsi v poslední době trochu pobledlý. Změna by ti jistě jen prospěla a případy pana Sherlocka Holmese tě přece vždycky tak zajímaly.“

„Také by ode mne bylo nevděčné, kdybych se o ně nezajímal, zvláště když jsem díky jednomu z nich získal takový poklad,“ odpověděl jsem. „Ale mám-li opravdu jet, musím si honem zabalit, protože mi zbývá jenom půl hodiny.“

Po zkušenostech z vojenského života v Afganistánu se ze mne alespoň stal pohotový a rychlý cestovatel. Brával jsem s sebou vždycky jen několik málo základních potřeb, takže jsem byl hotov ještě dřív, než jsme si domluvili, a i s brašnou jsem ujížděl v drožce k Paddingtonskému nádraží. Sherlock Holmes přecházel sem a tam po nástupišti a jeho vytáhlá hubená postava vypadala v dlouhém cestovním plášti a v přiléhavé soukenné čepici ještě vytáhleji a hubeněji.

„Je od vás opravdu moc hezké, že jste přijel,“ uvítal mě. „Nevíte, co pro mě znamená, jedu-li s někým, na koho se mohu naprosto spolehnout. Místní pomocníci jsou většinou k ničemu anebo bývají ovlivněni. Držte nám, prosím vás, tahle dvě místa v rohu a já zatím skočím pro lístky.“

Měli jsme kupé sami pro sebe, až na obrovské haldy novin, které si s sebou vezl Holmes. S krátkými přestávkami, kdy si něco zapisoval anebo přemýšlel, se v nich přehraboval a četl celou cestu, dokud jsme nedojeli za Reading. Pak je najednou sbalil do obrovské koule a hodil nahoru do sítě na zavazadla.

„Slyšel jste už o tom případě?“ zeptal se.

„Ani slovo. Několik dní jsem se už vůbec nepodíval do novin.“

„Londýnské noviny se o něm také moc doširoka nerozepisují. Prohlédl jsem si právě všechny listy z posledních dnů, abych se seznámil s nejdůležitějšími podrobnostmi. Z toho, co jsem se dočetl, bych soudil, že jde o jeden z těch prajednoduchých případů, které bývají tak mimořádně obtížné.“

„To zní ovšem poněkud paradoxně.“

„Je to však hluboká pravda. Klíčem k rozřešení bývá přece obvykle něco charakteristického. Čím bezvýraznější a obyčejnější zločin, tím hůře se dá odhalit. V tomto případě je však už zřejmě připraveno velice vážné obvinění proti synovi zavražděného.“

„Jde tedy o vraždu?“

„Místní úřady se tak určitě domnívají. Já však nechci přijímat nic za bernou minci, dokud nebudu mít příležitost osobně do všeho nahlédnout. Vysvětlím vám teď ve stručnosti, jak se, alespoň pokud jsem se dověděl, věci mají.“

Boscombské údolí je venkovský kraj nedaleko Rossu v Herefordském hrabství. Většina půdy v těch končinách patří panu Johnu Turnerovi, který zbohatl v Austrálii a před lety se vrátil do staré vlasti. Jeden z jeho statků, jménem Hatherley, dostal do nájmu jistý pan Charles McCarthy, rovněž bývalý Australan. Oba muži se znávali ještě z kolonií, a nebylo proto divu, že se po návratu domů usadili co nejbliž sebe. Turner byl zřejmě bohatší, a tak se McCarthy stal jeho nájemcem, ale zůstali patrně v přátelských vztazích, neboť se často vídali. McCarthy měl jednoho syna, osmnáctiletého mládence, a Turner jedinou, stejně starou dceru, ale žádnému z nich už nezůstala naživu manželka. Vyhýbali se zřejmě společnosti sousedních anglických rodin, ale žili si klidně, jen oba McCarthyovi

si potrpěli na sport a často přijížděli na místní dostihy. McCarthy měl jen jednoho sluhu a jednu služebnou, ale Turner početné služebnictvo, přinejmenším šest osob. Tolik jsem se aspoň zatím dopátral o obou rodinách. A nyní fakta.

Třetího června - to jest minulé pondělí - odešel McCarthy kolem třetí odpoledne ze svého domu v Hatherley a vyšel si k Boscombskému jezírku, což je vlastně slepé rameno říčky, která tu tiše plyne do Boscombského údolí. Dopoledne zajel se svým sluhou do Rossu, ale požádal ho, aby si pospíšil, že prý má ve tři důležitou schůzku a nechce se opozdit. Z té schůzky se však již nikdy živ domů nevrátil.

Z hatherleyského statku je k Boscombskému jezírku asi čtvrt míle a cestou tam McCarthyho viděli dva lidé. Jednak jakási stařena, která není nikde jmenována, a potom William Crowder, hajný zaměstnaný u pana Turnera. Oba svědkové tvrdí, že pan McCarthy šel sám. Hajný však k tomu dodává, že několik minut poté, kdy viděl pana McCarthyho, spatřil i jeho syna, pana Jamese McCarthyho, jak s puškou pod paží míří týmž směrem. Myslel si tehdy, že otec je jistě ještě v dohledu a syn že jde nejspíš za ním. Potom už pustil celou věc z hlavy a vzpomněl si na ni až večer, kdy se dověděl, k jaké tu došlo tragédii.

Avšak i potom, kdy oba McCarthyové zmizeli hajnému Williamu Crowderovi z očí, je ještě někdo zahlédl. Boscombské jezírko je kolem dokola obklopeno hustým lesem a jen kolem břehu se táhne pruh trávy a rákosí. V lese právě v tu chvíli trhala květiny Patience Moranová, čtrnáctiletá dcerka vrátného z panství v Boscombském údolí. Dívka uvádí, že zatímco se procházela lesem, spatřila na samém jeho kraji nedaleko jezírka pana McCarthyho se synem a ti dva že se zřejmě prudce hádali. Zaslechla pana McCarthyho staršího, jak spílá silnými výrazy svému synovi, a syna zahlédla zvedat ruku, jako by mýnil otce udeřit. Byl to výjev tak surový, že se děvče vylekalo a uteklo, a když příběhlo domů, vyprávělo matce, že oba McCarthyovi se hádají na břehu Boscombského jezírka a že má strach, aby se ještě neutkali. Téměř to ani nedopovědělo a do domku

se přihnal mladý McCarthy, vychrlil ze sebe, že našel otce mrtvého v lese, a snažně prosil vrátného, aby mu pomohl. Byl velmi rozrušen, bez pušky a bez klobouku, a Crowderovi si povšimli, že má pravou ruku a rukáv potřísněné čerstvou krví. Rozběhli se s ním k jezírku a našli tam v trávě u vody bezvládně ležet tělo jeho otce. Starý McCarthy měl rozbitou hlavu četnými údery jakési těžké tupé zbraně. Taková zranění mohla být způsobena i pažbou synovy pušky, která se našla v trávě jen na pár kroků od otcova těla. Za těchto okolností byl mladý muž ihned zatčen, a protože při úterním zasedání koronerovy poroty bylo odhlasováno, že šlo o úkladnou vraždu, byl předán ve středu okresnímu soudu v Rossu a ten postoupil jeho případ soudu porotnímu. Takové jsou tedy hlavní skutečnosti, jak byly tlumočeny koronerovi a policejnímu soudu.“

„Těžko bych si dokázal představit zapeklitější případ,“ poznamenal jsem. „Málokdy se stává, aby nepřímý důkaz ukazoval tak přímo na viníka, jako je tomu tady.“

„Opírat se o nepřímé důkazy je ovšem krajně riskantní,“ odpověděl Holmes zamyšleně. „Může se stát, že ukazují přímo k jedné věci, ale podíváte-li se na ně jen z trochu jiného zorného úhlu, zjistíte možná, že svědčí stejně přesvědčivě o něčem zcela jiném. Musíme si ovšem přiznat, že celá věc vypadá pro toho mládence nesmírně vážně, a dost možná že je i skutečně vinen. Několik lidí v okolí, mezi nimi i dcera sousedního statkáře slečna Turnerová, je však přesvědčeno o jeho nevině a požádali Lestrada, jehož si patrně ještě pamatujete ze Studie v šarlatové, aby zahájil pátrání v jeho prospěch. Lestrade si nějak nevěděl s případem rady a předal jej mně a tak se stalo, že dva ne právě již nejmladší pánové se teď řítí rychlostí padesáti mil za hodinu k západu, místo co by v klidu seděli doma a zažívali snídani.“

„V tomto případě mluví bohužel fakta tak jasně, že si tu velké ostruhy nezískáte,“ řekl jsem.

„Není nic ošidnějšího než naprosto jasný případ,“ odpověděl Holmes se smíchem. „A kromě toho můžeme přijít na zcela jasné okolnosti, které panu Lestradovi tak jasné nebyly. Už mě přece dost

dobře znáte a jistě mě nebudete podezírat z vychloubání, když vám teď řeknu, že Lestradovi jeho teorii potvrdím nebo rozbiji tak, že by to nejen sám nedokázal, ale ani nepochopil. Abych to dosvědčil prvním příkladem, který mám nasnadě, pak vám musím říci, že máte určitě v ložnici okno po pravé straně, ale pochybuji, že pan Lestrade si této do očí bijící podrobnosti vůbec povšiml.“

„Ale jak jste na to proboha -“

„Drahý příteli, známe se přece už léta. Víím, že vás charakterizuje přímo vojákácká pořádkumilovnost. Určitě se každé ráno holíte a v tomto ročním období jistě jen za denního světla, ale podívám-li se vám na levou tvář, pak mi nemůže uniknout, že je čím dál ke kraji hůř oholená, a pod bradou dokonce přímo nedbale. Z toho je přece jasné, že jste měl z této strany horší osvětlení. Copak by se člověk tak pořádný jako vy spokojil takovým výsledkem, kdyby se na sebe podíval v rovnoměrném osvětlení? Uvádím to jen jako nepatrný příklad určitého postřehu a závěrů, jež se z něj dají odvodit. V tom také spočívá mé metiér a není vyloučeno, že nám bude co platné i při pátrání, které nás čeká. Při výslechu padly zmínky o dvou nepatrných podrobnostech, které rozhodně stojí za úvahu.“

„Které to jsou?“

„Ukázalo se, že mladý muž nebyl zatčen přímo na místě, ale až po svém návratu na hatherleyský statek. Když mu policejní inspektor sdělil, že na něj musí uvalit vazbu, poznamenal, že ho to naprosto nepřekvapuje a že si ani nic jiného nezaslouží. Tato poznámka přirozeně smazala poslední stopy pochybností mezi koronerovou protou.“

„Bylo to přece přiznání,“ zvolal jsem.

„Nikoliv, neboť vzápětí se mladík zapřísahal, že je nevinný.“

„Ovšem po řadě tak závažných událostí to byla poznámka přinejmenším podezřelá.“

„Naopak,“ řekl Holmes, „pro mne je nejjasnějším cípečkem naděje, který zatím ve všech těch mračnech vidím. I kdyby byl ten hoch sebenevinnější, nemůže být přece takový hlupák, aby nechápal, jak naprosto černá je jeho situace. Kdyby se tvářil při svém

zatčení překvapené nebo předstíral rozhořčení, pokládal bych to za nanejvýš podezřelé, neboť překvapení či hněv by tu rozhodně nebylo na místě, i když hodně mazanému darebákovi by se mohlo zdát, že by jím přece jen zapůsobil. Z toho, jak upřímně doznal svou situaci, bych soudil, že je buď nevinný, nebo se dovede výborně ovládat a nic ho nevyvede jen tak z míry. Ani jeho poznámka, že si nic jiného nezaslouží, mě tak nezaráží, vezmu-li v úvahu, že ji pronesl nad otcovým tělem několik hodin nato, kdy zcela zapomněl na svoje synovské povinnosti, prudce se s otcem pohádal, a dokonce podle svědectví té dívky, které je tolik důležité, na něj vztáhl i ruku, jako by ho chtěl udeřit. Výčitky svědomí a kajícnost, jež ta poznámka vyjadřuje, bych chápal spíše jako příznaky dobrého než špatného svědomí.“

Zavrtěl jsem hlavou. „Kolik lidí však už bylo oběšeno na základě slabších důkazů,“ řekl jsem.

„To je pravda. Mnohé z nich však oběsili neprávem.“

„A co o tom všem tvrdí ten mladík?“

„Jeho výpověď bohužel není pro ty, kdo jsou mu nakloněni, příliš povzbudivá, i když je asi ve dvou bodech dost podnětná. Ostatně ji najdete v novinách a můžete si ji sám přečíst.“

Vytáhl ze stohu novin výtisk místního herefordského listu, přeložil jej a ukázal mi odstavec, v němž nešťastný mládenec sám vypověděl, co se stalo. Usadil jsem se v rohu kupé a pozorně se do něj začel. Zněl takto:

„Nato byl předvolán pan James McCarthy, jediný syn zesnulého, a podal následující svědectví: Odjel jsem na dva dny mimo domov, do Bristolu, a vrátil jsem se právě onoho rána, minulé pondělí, třetího června. Když jsem přijel, nebyl otec doma a služebná mi sdělila, že ho kočí John Cobb vezl do Rossu. Nedlouho po svém návratu jsem zaslechl na dvoře kola bryčky, a když jsem se podíval z okna, zahlédl jsem otce, jak vystupuje a spěšně vychází ze dvora. Kam však šel, to jsem nevěděl. Za chvíli jsem si vzal pušku a vyšel si směrem k Boscombskému jezírku. Mám tam na druhém břehu zaječí revír a chtěl jsem se tam poohlédnout. Cestou jsem viděl hajného

Williama Crowdera, jak uvedl i on ve své výpovědi, ale pan Crowder se mýlí, jestli se domnívá, že jsem sledoval otce. Ani jsem netušil, že jde přede mnou. Byl jsem už asi sto yardů od jezírka a vtom jsem zaslechl ‚Kuí!‘, což byl obvyklý signál, jímž jsme na sebe s otcem volávali. Rozběhl jsem se tedy a otce dohonil, když stál už u jezírka. Zřejmě ho hodně překvapilo, že mě vidí, a dost hrubě se mě zeptal, co tam pohledávám. Dali jsme se pak do hovoru, při kterém padla ostrá slova a málem i rány, protože otec byl dost prudké povahy. Uvědomil jsem si, že už se jen taktak ovládám, a raději jsem se otočil a pustil se zpátky k hatherleyskému statku. Ušel jsem však sotva padesát yardů a najednou jsem za sebou zaslechl příšerný výkřik a rychle se rozběhl zpátky. Otec ležel na zemi se strašlivými ranami na hlavě a umíral. Hodil jsem pušku na zem, vzal jsem ho do náručí, ale téměř vzápětí vydechl naposled. Chvilí jsem u něj ještě klečel a pak jsem běžel požádat o pomoc Turnerovic vrátného, který bydlí nejbliž. Nikoho jsem u otce neviděl, když jsem se k němu vrátil, a nemám tušení, jak k tomu zranění přišel. Nebyl sice příliš oblíben, protože měl dost chladné a odpudivé jednání, ale takové nepřátele, pokud vím, neměl. Víc už o celé záležitosti říci nemohu.

Koroner: Pronesl váš otec něco, než zemřel?

Svědék: Zamumlal pár slov, ale vyrozuměl jsem z nich jen, že mluví o jakési kryse.

Koroner: A jak byste tu zmínku chápal?

Svědék: Vůbec jsem jí nerozuměl. Myslel jsem, že blouzní.

Koroner: Kvůli čemu jste se s otcem naposled pohádali?

Svědék: Na to bych raději neodpovídal.

Koroner: Musím vás o to bohužel co nejnaléhavěji požádat.

Svědék: Opravdu vám to nemohu říci. Ujišťuji vás ale, že to nemá vůbec nic společného se strašnou tragédií, ke které došlo.

Koroner: To může posoudit jedině soud. Nemusím vás snad upozorňovat, že odmítnete-li vypovídat, ovlivní to velmi nepříznivě váš případ při veškerém dalším řízení, které se možná povede.

Svědék: I tak mi nezbyvá než odmítnout.

Koroner: Pokud jsem z vaší výpovědi vyrozuměl, bylo zavolání „Kuí“ obvyklým znamením mezi vámi a otcem?

Svědék: Ano.

Koroner: Jak je tedy možné, že otec tak zavolał, ještě než vás zahlédl a než se vůbec dověděl, že jste se vrátil z Bristolu?

Svědék (značně zmaten): To nevím.

Člen poroty: Když jste zaslechl výkřik, vrátil se a našel otce těžce zraněného, neviděl jste snad něco, co by vzbudilo vaše podezření?

Svědék: Nic určitého.

Koroner: Co tím myslíte?

Svědék: Když jsem vyběhl z lesa, byl jsem tak rozrušený a rozčilený, že jsem neměl na nic jiného než na otce ani pomyšlení. Ale přesto mám mlhavý dojem, že jak jsem k němu utíkal, leželo cosi nalevo ode mne na zemi. Připadlo mi to jak něco šedivého, nějaký kabát nebo snad pléd. Když jsem zase od otce vstal a rozhlížel se po tom, bylo to pryč.

Chcete říci, že ta věc zmizela, ještě než jste utíkal pro pomoc?

Ano, zmizela.

Ale co to bylo, nevíte?

Ne, měl jsem jen pocit, že tam něco je.

Jak daleko od těla?

Asi na dvanáct yardů.

A jak daleko od kraje lesa?

Asi tak stejně.

Takže odstranil-li to někdo, došlo k tomu na dvanáct yardů od vás?

Ano, jenomže já byl obrácen zády.

Tím výslech svědka skončil.“

„Jak vidím,“ poznamenal jsem, když jsem přelétl sloupec, „byl koroner ve svých posledních poznámkách k mladému McCarthymu dost přísný. Zcela po právu upozornil na rozpory, jež vidí v tom, že otec volal syna, ještě než ho zahlédl, a že svědek odmítá uvést podrobnosti svého rozhovoru s otcem, a podezřelá je mu zřejmě i

podivná synova výpověď o posledních slovech umírajícího. To vše, jak poznamenává, svědčí velmi vážně proti synovi.“

Holmes se tiše zasmál a protáhl se na vypolštěřovaném sedadle. „Jak koroner, tak vy jste se snažili najít nejpřesvědčivější argumenty svědčící ve prospěch toho mladíka,“ řekl. „Což však nechápete, že mu přisuzujete jednou až přílišnou fantazii, a jednou ho v tomto směru zase úplně podceňujete? Musel by mít věru malou představivost, kdyby si nedokázal vymyslet takovou příčinu rozepře, aby mu získala sympatie poroty, anebo zas obrazotvornost zcela přehnanou, kdyby si sám od sebe, z nitra vlastního vědomí, vybájl něco tak outré, jako jsou poslední slova umírajícího o jakési kryse a detail se zmizelým kusem oděvu. Ne, pane, já budu přistupovat k tomuto případu s předpokladem, že ten hoch mluví pravdu, a uvidíme, kam nás ta hypotéza dovede. Teď bych se však už nejraději začel do svého kapesního Petrarcha a nepromluvil o celém případě, dokud nebudeme na místě činu. Ve Swindonu máme obědvat, a jak vidím, jsme tam již za dvacet minut.“

Byly téměř čtyři hodiny, když jsme po cestě překrásným stroudským údolím přešli přes široký zářivý Severn a octli se konečně v půvabném venkovském městečku Rossu. Na nástupišti nás očekával hubený mužík nápadně podobný fretce, který působil lstivým až úskočným dojmem. Měl sice na sobě světle hnědý plášť proti prachu a ze samého respektu k venkovským cestám vysoké kožené boty, ale hned jsem v něm poznal Lestrada ze Scotland Yardu. Rozjeli jsme se s ním k Herefordskému rytíři, kde jsme už měli zamluvený pokoj.

„Objednal jsem vám kočár,“ řekl Lestrade, když jsme seděli nad šálkem čaje. „Jak znám vaši energickou povahu, dovedu si představit, že se budete chtít rovnou rozjet na místo činu.“

„Bylo to od vás nesmírně milé a pozorné,“ odpověděl Holmes. „Záleží však na barometru.“

Lestrade se na něj trochu vyděšeně podíval. „Nějak vám nerozumím,“ řekl.

„Kolikpak ukazuje? Jak vidím, devětadvacet. Vítr nefouká a obloha je bez mráčku. Mám s sebou krabičku cigaret a zrovna jsem na ně dostal chuť a tahle pohovka je také mnohem pohodlnější než monstra, jaká obvykle nacházíme ve venkovských hotelích. A tak si myslím, že si dnes kočárem ani nevyjedeme.“

Lestrade se shovívavě usmál. „Zřejmě jste si už udělal vlastní závěry z novin,“ řekl. „Případ je jasný jak facta, a čím víc do něj člověk proniká, tím mu připadá jednodušší. Ale dámu asi těžko odmítnete, zvláště když je to dáma každým coulem. Už se o vás doslechla a ráda by věděla, co si o tom všem myslíte, i když jsem jí tisíckrát řekl, že v celé věci nemůžete udělat nic, než co jsem udělal já. Ale chraň mě pánbůh, její kočár je už u dveří.“

Málem to ještě ani nedořekl a do místnosti vběhla mladá žena, jedna z nejkrásnějších, jaké jsem v životě spatřil. Fialové oči jí zářily, rty měla pootevřené a tváře zrůžovělé, jak v prudkém vzrušení a obavách docela zapomněla na svou vrozenou zdrženlivost.

„Ach pane Sherlocku Holmesi!“ zvolala, chvíli se na nás dívala z jednoho na druhého a pak se s bystrou ženskou intuící obrátila přímo na mého přítele. „Ani nevíte, jak jsem ráda, že jste přijel. Rozjela jsem se ihned do města, jen abych vám to řekla. Víím, že to James neudělal. Víím to a ráda bych, abyste i vy začal svou práci s tímto vědomím. Nikdy o tom ani na chvíli nezapochybujte. Známe se s Jamesem již od dětství a poznala jsem jak nikdo druhý i jeho chyby, ale je tak útlocitný, že by neublížil ani mouše. Každému, kdo ho zná, musí takové obvinění připadat úplně nesmyslné.“

„Doufám, že ho ospravedlníme, slečno Turnerová,“ řekl Sherlock Holmes. „Můžete se spolehnout, že učiním vše, co je v mých silách.“

„Ale četl jste přece, co všechno svědčí proti němu. Dospěl jste už k nějakým závěrům? Nenašel jste nějakou kličku, nějakou mezeru? Nemyslíte si sám, že je nevinný?“

„Domnívám se, že velmi pravděpodobně je.“

„Tak vidíte!“ zvolala slečna Turnerová, pohodila hlavou a vzdorně se zadívala na Lestrada. „Slyšíte to! Dává mi naději!“

Lestrade pokrčil rameny: „Mám dojem, že se můj kolega se svými závěry poněkud unáhlil,“ řekl.

„Ale má pravdu! Ach, já vím tak jistě, že má pravdu. James to určitě neudělal. A pokud jde o tu hádku s otcem, jsem přesvědčena, že o ní nechtěl s koronerem mluvit jen proto, že se týkala mne.“

„V jakém smyslu?“ zeptal se Holmes.

„Jistě teď není vhodná doba, abych vám něco tajila. James měl s otcem kvůli mně mnohokrát nedorozumění. Pan McCarthy velmi naléhal, abychom se s Jamesem vzali. Vždycky jsme se měli rádi jako bratr a sestra, ale James je mladý a ještě skoro nic neužil, takže - takže docela přirozeně nechtěl nic takového podniknout. Proto se s otcem tak hádali a tentokrát tomu určitě bylo také tak.“

„A co váš otec?“ zeptal se Holmes. „Byl tomu sňatku nakloněn?“

„Ne, také byl proti němu. Vlastně si ho přál jenom pan McCarthy,“ Holmes se po ní bystře a tázavě podíval a slečně Turnerové se po svěžím mladém obličejí rozlil prudký ruměnc.

„Děkuji vám za informaci,“ řekl Holmes. „Možná že se u vás zítra zastavím. Směl bych si v tom případě promluvit s vaším otcem?“

„Lékař to bohužel nedovolí.“

„Lékař?“

„Copak jste o tom neslyšel? Chudák tatínek nebyl už léta zvlášť silný, ale toto ho úplně zdrtilo. Ulehl a doktor Willows mi prozradil, že je u samých konců svých sil a nervovou soustavu má vážně otřesenu. Víte, pan McCarthy byl už jediný, kdo zůstal naživu z jeho přátel ze starých časů ve Viktorii.“

„Ha! Ve Viktorii! To je ovšem důležité.“

„Ano, znali se z dolů.“

„Nu samozřejmě, ze zlatých dolů, kde jak jsem slyšel, váš otec tolik zbohatl.“

„Ano, odtamtud.“

„Děkuji vám, slečno Turnerová. Nesmírně jste mi pomohla.“

„Ale dovíte-li se zítra něco, řeknete mi to, vidíte? Jistě zajdete za Jamesem do vězení. Budete-li s ním mluvit, vyřídíte mu prosím vás, že jsem přesvědčena o jeho nevině.“

„Vyřídím, slečno Turnerová.“

„Ale teď už musím domů, protože tatínkovi je velmi špatně, a jak někam odejdu, hned se po mně shání. Sbohem a bůh vám pomáhej ve vašem podnikání.“ Vyběhla z pokoje stejně impulsivně, jako sem vběhla, a vzápětí jsem už slyšel, jak po ulici rachotí kola jejího kočáru.

„Stydím se za vás, Holmesi,“ řekl po chvíli mlčení důstojně Lestrade. „Proč probouzíte v tom děvčeti naději, když je pak musíte zklamat? Nejsm zvlášť útlocitný, ale tomuhle říkám krutost.“

„Už asi vím, jak ospravedlnit Jamese McCarthyho,“ řekl Holmes. „Máte oprávnění k návštěvě věznice?“

„Ano, ale jen pro vás a pro sebe.“

„Pak změním svoje rozhodnutí, a přece jenom se někam rozjedu. Stihli bychom ještě vlak na Hereford a mohli s ním mluvit hned večer?“

„Času máme spoustu.“

„Tak tedy pojedeme. Budete tu mít, Watsone, asi dlouhou chvíli, ale za dvě hodiny jsme zase zpátky.“

Doprovodil jsem je na nádraží, prošel se trochu ulicemi městečka a nakonec jsem se vrátil do hotelu, ulehl na pohovku a pokoušel se začíst do jakéhosi dobrodružného románu. Ve srovnání s hlubokým tajemstvím, jímž jsme se snažili proniknout, mi však chatrná zápleтка příběhu připadala praubohá a neustále jsem bloudil v myšlenkách od fikce ke skutečnosti, až jsem nakonec hodil knížkou přes pokoj a plně se zahloubil nad událostmi dnešního dne. Byla-li výpověď nešťastného mladíka naprosto pravdivá, k jak děsivému neštěstí, k jaké nepředvídané a prazvláštní katastrofě došlo pak asi mezi okamžikem, kdy zanechal otce u jezírka, a chvílí, kdy se zas přivolán jeho výkřiky rozběhl zpátky na mýtinu? Muselo se tam stát něco strašlivého, z čeho až mráz přecházel po zádech. Ale co to jen mohlo být? Nenapověděl by mi to můj lékařský instinkt, kdybych se

hlouběji zamyslel nad povahou zranění? Zazvonil jsem a požádal o místní týdeník, v němž byl otištěn doslovný záznam výslechu. V lékařském dobrozdání stálo, že zadní třetina levé temenní kosti a levá polovina kosti týlní byly roztrženy těžkým úderem jakéhosi tupého předmětu. Nahmatal jsem si místo na vlastní hlavě. Taková rána musela ovšem přijít zezadu. Do určité míry by to mluvilo ve prospěch obžalovaného, protože svědkové ho viděli, jak stojí při hádce otci tvář v tvář. Ale mnoho to zase nedokazovalo, vždyť než rána dopadla, mohl se starší muž také otočit. Každopádně bych na to snad měl Holmesa upozornit. Pak je tu ta podivná zmínka umírajícího o jakési kryse. Co mohla jenom znamenat? Jistě ne delirium. Umírá-li člověk na prudký úder, obvykle do deliria neupadne. Ne, šlo spíš o pokus vysvětlit, jak ho ten strašný osud potkal. Co tím však jenom chtěl naznačit? Lámal jsem si hlavu a snažil se najít alespoň nějaké možné vysvětlení. A co ta šedá látka, kterou zahlédl mladý McCarthy? Byla-li to pravda, upustil zřejmě vrah na útěku kus svého oděvu, pravděpodobně plášť, ale byl ještě natolik bezcitný, že se pro něj vrátil a odnesl si jej ve chvíli, kdy syn klečel obrácen k němu zády a vzdálen jen necelých dvanáct kroků. Jaká to byla všechno změř záhad a nejnepravděpodobnějších náhod! Ani jsem se pak nedivil, že Lestrade dospěl k takovému názoru, avšak důvěřoval jsem Holmesově jasnozřivosti, a pokud každá nově odhalená skutečnost jen posilovala v mém příteli přesvědčení o mládencové nevině, neztrácel jsem ještě naději.

Sherlock Holmes se vrátil velmi pozdě. Přijel sám, neboť Lestrade se ubytoval ve městě.

„Barometr se pořád ještě drží vysoko,“ poznamenal, když se posadil. „A moc bych nerad, aby přšelo, než si stačíme prohlédnout místo činu. Ovšem do takové práce se má člověk pouštět v nejlepším a nejzvídavějším rozpoložení, a když jsem teď takto utrmácen, věru do ní nemám chuť. S mladým McCarthyem jsem mluvil.“

„A co jste se od něj dověděl?“

„Nic.“

„Copak vám nedokázal nic vysvětlit?“

„Ne, ani maličkost. V jedné chvíli jsem měl už téměř dojem, že ví, kdo to udělal, a že pachatele nebo pachatelku kryje, ale teď jsem spíš přesvědčen, že je z toho stejně zmatený jak všichni ostatní. Není to zvlášť bystrý mládenec, i když je hezký a zřejmě i dobrosrdečný.“

„Ovšem vkus zvláště vynikající nemá,“ poznamenal jsem, „je-li skutečně pravda, že si nechce vzít tak půvabnou mladou dámu, jako je slečna Turnerová.“

„Zatím se tají celá dost bolestná historie. Mladý McCarthy je do slečny Turnerové šíleně, až nepřičetně zamilován, jenomže co on hlupák neudělal! Asi před dvěma lety, když byl ještě úplný kluk a slečnu Turnerovou ani neznal, protože strávila pět let v penzionátu, upadl do tenat jakési sklepnice v Bristolu a oženil se s ní na matričním úřadě. Nikdo o tom nemá tušení, ale umíte si snad představit, jak strašně mu asi bylo, když mu otec spílal a nutil ho do sňatku, za který by byl dal snad oko v hlavě, a přitom věděl, že je zhola nemožný. Jen z čirého zoufalství se tak prudce rozmáchl, když na něj otec při poslední rozmluvě naléhal, aby požádal slečnu Turnerovou o ruku. Sám by se byl však neuzivil, a otec, který byl podle všeho velice tvrdý, by ho určitě vyhodil z domu, kdyby se dověděl pravdu. Na ty tři dny odjel za svou ženou, za tou sklepnicí do Bristolu, a otec neměl ponětí, kde je. Tuto okolnost si dobře zapamatujte. Je velmi důležitá. Ze všeho zlého však nakonec vzešlo alespoň něco dobrého, protože sklepnice se dočetla v novinách, do jakých se dostal nesnázi a že může být i oběšen, a konečně se ho vzdala. Honem mu napsala, že už má manžela v bermudských docích, takže k ní není nijak vázán. Myslím, že tato zpráva mladého McCarthyho trochu uklidnila a vynahradila mu všechno soužení, kterým prošel.“

„Je-li však nevinný, kdo je pak tedy pachatelem?“

„Kdo? Chtěl bych vás upozornit zejména na dvě maličkosti. Jednak že zavražděný se měl sejít s někým u jezírka, a ten někdo že nemohl být jeho syn, protože syn nebyl ještě doma a otec nevěděl, kdy se vrátí. A pak že zavražděného zaslechli, jak volá ‚Kuí!‘, ještě nežli se vůbec dověděl, že syn už přijel. To jsou dva klíčové body, na

kterých závisí celý případ. A teď si prosím vás raději pohovořme o Georgi Meredithovi a další podrobnosti nechme na zítřek.“

Jak Holmes předpovídal, skutečně nepršelo a ráno se rozbřeslo jasné a bez mráčku. V devět hodin se pro nás zastavil Lestrade s kočárem a rozjeli jsme se na hatherleyský statek a k Boscombskému jezírku.

„Dostal jsem ráno vážnou zprávu,“ poznamenal Lestrade. „Pan Turner z Hallu je prý velice těžce nemocen a jsou velké obavy o jeho život.“

„Je zřejmě už hodně starý?“ řekl Holmes.

„Asi šedesát, ale život v cizině mu podlomil zdraví a nějakou dobu už postonává. Tohle neštěstí na něj strašlivě zapůsobilo. Dávno se s McCarthym přátelil a dodal bych, že byl i jeho dobrodincem, protože jak jsem se dověděl, i hatherleyský statek mu pronajímal zadarmo.“

„Skutečně? To je zajímavé.“ řekl Holmes.

„Ano. A prý mu pomáhal ještě sterým jiným způsobem. Kdekdo vám tady poví, jak k němu byl šlechetný.“

„Opravdu? A nepřipadá vám trochu zvláštní, že ten McCarthy, který zřejmě sám skoro nic neměl a byl Turnerovi tolik zavázán, ještě naléhal na syna, aby si vzal Turnerovu dceru, která je zřejmě dědičkou všeho majetku, a vyžadoval to tak sebejistě, jako by stačilo čistě ji požádat o ruku, a všechno ostatní už pojede jak po másle? Mně se to zdá tím podivnější, že jak víme, starý Turner s tím úmyslem naprosto nesouhlasil. To nám ostatně prozradila i jeho dcera. Nevyvozujete z toho něco?“

„Už jsme se zase dostali k dedukcím a různým závěrům,“ řekl Lestrade a mrkl na mne. „Jenže já mám co dělat, abych si srovnal v hlavě všechna fakta, Holmesi, a nepotřebuji ještě fantazírovat o kdovíjakých teoriích a domněnkách.“

„To máte pravdu,“ odpověděl mu Holmes nevinně. „Skutečně vám dá hodně práce, než si všechno srovnáte v hlavě.“

„Přesto jsem ale pochopil jedno, co vám asi pořád nedochází,“ opáčil Lestrade poněkud nakvašeně.

„A co prosím vás?“

„Že McCarthyho staršího zabil McCarthy mladší a všechny teorie, které to vyvracejí, lítají někde ve větru.“

„Pořád lepší ve větru než v mlhovinách,“ řekl Holmes se smíchem. „Ale nemýlím-li se příliš, je tamhle po levé straně hatherleyský statek.“

„Ano, je to on.“ Statek byl doširoka rozložené, zřejmě dost pohodlné stavení o jednom poschodí a s břidlicovou střechou a šedé stěny měl místy pokryté velkými žlutými plochami lišejníku. Stažené žaluzie a komíny, z nichž se teď nekouřilo, mu však dodávaly až děsivého vzezření, jako by na něj pořád ještě těžce doléhala tíha vši té hrůzy. Ohlásili jsme se u dveří a služebná nám na Holmesovu žádost ukázala vysoké boty, které měl její pán na sobě, když zahynul, a potom přinesla pár synových bot, i když ne těch, které měl tehdy mladík na nohou. Holmes si je pečlivě přeměřil asi z osmi nejrůznějších úhlů a pak ji požádal, aby nás zavedla na dvůr, odkud jsme se pak již vydali klikatou pěšinkou k Boscombskému jezírku.

Pustil-li se Sherlock Holmes takto po stopě, stal se z něj úplně jiný člověk. Kdo by ho znal jak tichého myslitele a logika z Baker Street, teď by ho určitě nepoznal. Tvář se mu zarděla a potemněla. Obočí se stáhla do dvou tvrdých černých linek a oči pod nimi svítily ocelovým leskem. Obličej měl skloněn k zemi, ramena ohnutá, rty stisknuté a na dlouhém šlachovitém krku mu vyvstávaly žíly jako řemínky od biče. Nozdry jako by se mu rozšiřovaly v čistě živočišné touze po lovu a mysl byla tak naprosto soustředěna na to, za čím se hnál, že by snad ani neslyšel, kdyby se ho někdo na něco zeptal nebo mu něco chtěl oznámit, a nanejvýš by na něj v odpověď prudce a netrpělivě zavrčel. Spěšně a mlčky krácel po pěšince, která se vinula loukami a potom lesy až k Boscombskému jezírku. Půda tu byla vlhká a bažinatá jako všude v tomto kraji a na ní stopy mnoha nohou, na cestičce i v nízké trávě po obou jejích stranách. Holmes chvílemi pospíchal a pak se zas zarazil na místě a jednou udělal na louce úplně malý detour. Lestrade a já jsme šli za ním, detektiv

lhotejně a s pohrdáním, zatímco já pozoroval svého přítele se zájmem, který pramenil z přesvědčení, že každý jeho počínání míří k určitému cíli.

Boscombské jezírko, které je vlastně stojatá vodní plocha, asi tak padesát yardů široká a kolem dokola obrostlá rákosím, leží na samé hranici mezi hatherleyským statkem a soukromým parkem zámožného pana Turnera. Za lesem, který je lemuje na druhém břehu, jsme viděli červené zubaté věžičky, označující, kde hraničí sídlo bohatého velkostatkáře. Na hatherleyském břehu jezírka byl hustý les a mezi jeho krajem a rákosím vroubícím vodu se táhl jenom úzký pruh mokřinaté trávy, široký asi na dvacet kroků. Lestrade nám ukázal přesné místo, kde byla nalezena mrtvola, a zem tu skutečně byla tak vlhká, že i já jasně rozeznával stopy, které zanechal při svém pádu raněný. Holmes však, jak jsem rozpoznal z jeho dychtivého obličejce a pronikavého pohledu v očích, dovedl vyčíst ze zdusané trávy ještě mnoho jiného. Pobíhal kolem jak pes, když větří stopu, a pak se obrátil k mému společníkovi.

„Co jste to hledal v té vodě?“ zeptal se ho.

„Jen jsem tam lovil bidlem. Myslel jsem, že by se tam třeba našla nějaká zbraň anebo jiná stopa. Ale jak jste proboha -“

„Pst! pst! Teď nemám čas. Nechal jste stopy té vaší levé, poněkud dovnitř stočené nohy všude kolem. Dokázal by je sledovat i krtek a tady mi mizí v rákosí. Ach, jak to mohlo být jednoduché, jen se sem dostat, než se sem přihnali jak stádo buvolů a všechno kolem tu podupali. Sem přišla například skupinka s vrátným a ti lidé mi zašlapali všechny otisky na šest až osm stop kolem mrtvého. Ale tady vidíme troje docela jasné stopy jedněch bot.“ Vytáhl lupu, lehl si na nepromokavý plášť, aby se mohl lépe podívat, a přitom ustavičně mluvil, spíš sám k sobě než k nám. „Tohle jsou stopy mladého McCarthyho. Dvakrát šel docela normálně, ale jednou utíkal tak rychle, že má podrážky hluboce vyznačené a podpatky stěží znát. To jenom potvrzuje jeho výpověď. Utíkal, když spatřil otce ležet na zemi. Pak jsou tu stopy jeho otce, jak si to rázoval sem a tam. A copak je tohle? Otisk pažby, jak se syn zastavil a naslouchal.

A tohle? Ha, ha! Copak to tu máme? Jakési kradmé kroky, jako by někdo našlapoval po špičkách. A v takových čtverhranných, úplně zvláštních botách! Přicházejí, odcházejí a zase se vrací - samozřejmě - pro ten plášť! A odkudpak přišly?“ Holmes běhal sem a tam, tu ztratil stopu a zase ji našel, až jsme konečně stanuli na samém kraji lesa ve stínu rozložitého buku, nejvyššího stromu v okolí. Holmes sledoval stopu až za strom a znovu si se spokojeným výkřikem lehl na zem. Dlouho tam zůstal ležet, převracel listí a uschlé větvičky, sbíral do obálky něco, co vypadalo jak pouhá hlína, a zkoumal lupou nejenom zem, ale i kůru stromu, kam až dosáhl. V mechu našel ležet ostrý kámen a pečlivě si jej prohlédl a ponechal. Pak šel po pěšince lesem až k místu, kde ústila na silnici a stopy mizely.

„Byl to velmi pozoruhodný případ,“ poznamenal, už zase ve své obvyklé náladě. „Ten šedý domek napravo je jistě vrátnice. Na chvíli se tam zastavím, trochu si porozprávím s vrátným a možná že napíši i pár řádek. Jakmile budu hotov, můžeme se vrátit na oběd. Zajděte zatím k drožce a já vás brzy doženu.“

Asi za deset minut jsme už opět seděli v kočáru a ujížděli zpět do Rossu. Holmes pořád ještě držel kámen, který sebral v lese.

„Ten by vás mohl zajímat, Lestrade,“ poznamenal a ukázal kámen detektivovi. „Byla jím spáchána vražda.“

„Nevidím na něm žádné stopy.“

„A také na něm nejsou.“

„Tak jak to tedy víte?“

„Rostla pod ním tráva. Ležel tam jenom pár dní. A nikde kolem jsem nenašel místo, odkud byl sebrán. Odpovídá zraněním. A jinou zbraň jsme nenašli.“

„A co vrah?“

„Je vysoký, levák, napadá na pravou nohu, chodí v loveckých botách se silnými podrážkami a v šedém plášti, kouří indické doutníky, používá při tom špičky a v kapse nosí tupý nožík. Mohl bych uvést několik dalších podrobností, ale tyto vám snad ve vašem pátrání už dostatečně pomohou.“

Lestrade se zasmál. „Pořád jsem bohužel ještě skeptický,“ řekl. „Jsou to moc zajímavé teorie, ale my musíme jednat s tvrdošíjnou britskou porotou.“

„Nous verrons,“ odpověděl Holmes klidně. „Pracujte si podle vlastní metody, a já budu postupovat podle své. Odpoledne j sem však velmi zaneprázdněn a večerním vlakem se pravděpodobně vracím do Londýna.“

„To necháte svůj případ nedokončený?“

„Nikoli, už je dokončen.“

„Ale co ta záhada?“

„Je vyřešena.“

„A kdo je tedy pachatelem?“

„Gentleman, kterého jsem vám popsals.“

„Ale kdo to je?“

„Jistě nebude tak těžko k nalezení. Zdejší kraj není zvláště hustě osídlen.“

Lestrade pokrčil rameny. „Já jsem praktický člověk,“ řekl, „a opravdu si nemohu dovolit běhat z místa na místo a shánět se po nějakém pánovi, který je levák a napadá na jednu nohu. Ještě bych byl pro smích celému Scotland Yardu.“

„Dobrá,“ řekl Holmes klidně. „Dal jsem vám příležitost. Ale tady už přece bydlíte. Sbohem. Než odjedu, pošlu vám ještě pár řádek.“ Zanechali jsme Lestrada u jeho hostince a rozjeli se do svého hotelu, kde už nás na stole čekal studený oběd. Holmes mlčel, ponořen do svých myšlenek, na tváři bolestný výraz člověka, který najednou neví, co dál.

„Poslyšte, Watson,“ řekl, když nám sklidili se stolu, „posed'te jen tak na židli a dovolte mi, abych vám chvilku kázal. Nevím dost dobře, co dělat, a byl bych vám velmi povděčen, kdybyste mi poradil. Zapalte si doutník a dovolte, abych začal.“

„Prosím vás, mluvte.“

„Když jsme uvažovali o tomto případě, oba nás na vyprávění mladého McCarthyho zarazily ihned dva body, i když podle mého názoru svědčily v jeho prospěch, a podle vašeho proti němu. Byla to

jednak okolnost, že podle McCarthyho výpovědi zavolal jeho otec ‚Kuí!‘, ještě než syna spatřil. A potom ta podivná zmínka umírajícího o jakési kryse. Těsně před smrtí zamumlal otec několik slov, chápete, ale syn z toho rozuměl, jen jako kdyby říkal ‚ta krysa!‘, ostatní nezachytil. Naše pátrání musí tedy začít od těchto dvou bodů a přistoupíme k němu s předpokladem, že mladý muž mluvil pravdu.“

„Jak si tedy vysvětlit to ‚Kuí!‘?“

„Je přece jasné, že neplatilo synovi. Otec se v té chvíli ještě domníval, že syn je někde v Bristolu. A mladík ho zaslechl jen čistou náhodou. Tím Kuí! chtěl starý McCarthy upoutat pozornost někoho, s kým měl smluvenu schůzku. Kuí! je však výrazně australský pokřik, užívaný běžně mezi Australany. Můžeme tedy téměř a jistotou předpokládat, že McCarthy se měl u Boscombského jezírka sejít s někým, kdo byl kdysi v Austrálii.“

„Co však má znamenat ta krysa?“

Sherlock Holmes vyndal z kapsy složený papír a rozprostřel jej na stole. „Je to mapa australské kolonie,“ řekl. „Vyžádal jsem si ji včera v noci telegraficky z Bristolu,“ Zakryl rukou část mapy. „Co tady čtete?“ zeptal se.

„ISA,“ odpověděl jsem.

„A teď?“ pozvedl ruku.

„MOUNT ISA.“

„Přesně tak. To bylo také slovo, které umírající vyřkl, ale z něhož syn jen nejasně zachytil poslední dvě slabiky. Snažil se vyslovit jméno svého vraha. Ten a ten z Mount Isa.“

„Ale to je úžasné,“ zvolal jsem.

„Je to přece naprosto jasné. Nato jsem ovšem podstatně zúžil své pole pátrání. Třetí bod, který je zcela nepochybný, chceme-li pokládat synovu výpověď za pravdivou, je onen šedý plášť. Z úplně mlhoviny jsme tedy dospěli k představě Australana z Mount Isa v šedém plášti.“

„Máte pravdu.“

„A navíc takového, který je v kraji doma, protože k jezírku se dá jít jen přes statek nebo přes panství, a tam by se stěžít mohl potulovat někdo cizí.“

„To jistě nemohl.“

„A teď přicházíme k naší dnešní výpravě. Prozkoumáním místa činu jsem vypátral nepatrné podrobnosti, s nimiž jsem seznámil i toho tupce Lestrada, aby už aspoň pochopil, o jakého zločince vlastně jde.“

„Ale jak jste je vlastně vypátral?“

„Znale přece mou metodu. Je založena na sledování nejnepatrnějších maličkostí.“

„Chápu, že jste mohl zhruba stanovit jeho výšku, když jste si přeměřil délku kroku. A ze stop se dá jistě i usoudit, jaké měl boty.“

„Ano, a byly to velmi zvláštní boty.“

„Jak jste však přišel na to, že kulhá?“

„Stopa pravé nohy byla vždy méně znatelná než stopa nohy levé. Méně na ni totiž našlapoval. A proč? Protože kulhá - je chromý.“

„A jak víte, že je levák?“

„Samotného vás přece zarazil způsob zranění, jak jej při vyšetřování uvedl místní lékař. Rána dopadla zezadu, z těsné blízkosti, a přece na levou stranu. Jak jinak se to dá vysvětlit, než že ji zasadil levák? Stál celou tu dobu za stromem, když otec hovořil se synem. Dokonce tam i kouřil. Našel jsem popel doutníku, a protože mám určité speciální znalosti o druzích tabáku, mohu prohlásit, že to byl doutník indický. Jak víte, trochu jsem se tomu předmětu věnoval a napsal jsem malou monografii o popelu ze sto čtyřiceti různých druhů lulkového, doutníkového a cigaretového tabáku. Když jsem našel popel, hledal jsem kolem a objevil v mechu odhozeného špačka. Pochází z indického doutníku značky, která se vyrábí v Rotterdamu.“

„Ale co ta špička?“

„Zjistil jsem, že vrah nedržel konec doutníku v ústech, a že tedy zřejmě užívá špičky. Konec doutníku nebyl ukousnut, ale uříznut, ale řez nebyl čistý, z čehož jsem vyvodil, že má dost tupý nožík.“

„Holmesi,“ řekl jsem, „zatáhl jste kolem toho muže síť, že pro něj není již úniku, a zachránil jste nevinný lidský život, jako kdybyste přeřízl vlastníma rukama provaz, na kterém měl být ten chlapec pověšen. Chápu již, kam tím vším míříte. Viník je -“

„Pan John Turner,“ zvolal hotelový vrátný, otevřel dveře našeho obývacího pokoje a uvedl dovnitř hosta.

Vstoupil muž vskutku podivuhodného a velkolepého zjevu. Pomalý kulhavý krok a schýlená ramena mu dodávaly zdání vysokého stáří, avšak tvrdé, hluboko vryté, jakoby z kamene tesané rysy a mohutné paže i nohy prozrazovaly, že je mimořádně silného těla i ducha. Zcuchaný vous, prošedivělé vlasy a rozsochaté převislé obočí dodávaly jeho vzezření důstojnosti a síly, ale v obličejí byl popelavě bílý a rty i chřípí měl namodralá. Na první pohled mi bylo jasné, že ho souží jakási nevyléčitelná chronická choroba.

„Sedněte si prosím na pohovku,“ řekl mu Holmes jemně. „Dostal jste můj dopis?“

„Ano, přinesl mi ho vrátný. Píšete mi, že byste se rád se mnou sešel, aby se zabránilo skandálu.“

„Obával jsem se, že má návštěva v Hallu by mohla vyvolat zbytečné řeči.“

„A proč jste se mnou chtěl mluvit?“ Starec pohlédl na mého přítele se zoufalstvím ve vyčerpaných očích, jako by se mu dostalo na jeho otázku již odpovědi.

„Ano,“ řekl Holmes, spíše jako by odpovídal na jeho pohled než slova. „Je tomu tak. Vím vše o McCarthym.“

Starec zabořil tvář do dlaní. „Bůh mi buď milostiv!“ zvolal. „Ale věřte mi, nikdy bych nepřipustil, aby tomu chlapci zkrřivili vlásek. Dávám vám svoje slovo, že bych byl promluvil, kdyby mu hrozilo odsouzení.“

„Jsem rád, že mi to říkáte,“ pravil Holmes vážně.

„Byl bych se přiznal už dávno, nebýt mé drahé dcery. Jenomže by jí to zlomilo srdce - a jistě ji úplně zdrtí, až se doví, že jsem zatčen.“

„Tak daleko to dojít nemusí,“ řekl Holmes.

„Co to říkáte?“

„Nejsem tu přece oficiálně. Jak jsem se dověděl, vyžádala si moji přítomnost vaše dcera, a jednám v jejím zájmu. Mladý McCarthy však musí být propuštěn.“

„Jsem umírající člověk,“ řekl starý Turner. „Už léta trpím cukrovkou. A lékař pochybuje, že se dožiji příštího měsíce. Ale stejně bych raději zemřel pod vlastní střechou než ve vězení.“

Holmes vstal a usadil se u stolu s perem v ruce a stohem papírů před sebou. „Hlavně nám řekněte pravdu,“ pravil. „Zaznamenám si všechna fakta. Pak mi to podepíšete a tady pan Watson to dosvědčí. Použiji vaší výpovědi jen v krajním případě, kdybych už jinak nemohl mladého McCarthyho zachránit. Slibuji vám, že pokud to nebude naprosto nutné, nepoužiji jí vůbec.“

„Stejně už na tom nesejde,“ řekl stařec. „Tak jako tak se soudu asi nedožiji, takže mi na tom nezáleží, ale rád bych toho otřesu ušetřil Alici. A teď vám všechno vysvětlím. Odehrávalo se to hodně dlouho, ale vypovím vám to v krátkosti.“

Vy jste toho mrtvého McCarthyho neznal. Ale byl to ztělesněný ďábel, to vám mohu říci na dobré svědomí. Bůh vás chraň, abyste upadl do spárů člověka, jako byl on. Dvacet let mě držel v kleštích a zničil mi celý život. Nejdřív vám řeknu, jak se stalo, že jsem se tak dostal do jeho moci.

Bylo to na počátku šedesátých let na zlatých nalezištích. Byl jsem tehdy mladý chasník, horkokrevný a bezstarostný, ke všemu ochotný, zapadl jsem do špatné společnosti, dal jsem se na pití, zábor mi nevyšel, a nakonec jsem se začal toulat bušem a stručně řečeno stal se tím, čemu tu říkáte loupežník. Bylo nás šest a žili jsme si divoce a volně, občas jsme vyloupili nějakou tu farmu nebo přepadli vozy cestou z naleziště. Říkali mi tehdy Jack z Mount Isa a v kolonii si Jackovu partu ještě dobře pamatují.

Jednou putoval z Mount Isa do Melbourne konvoj se zlatem a my jsme si na něj počkali a přepadli ho. Doprovázelo ho šest vojáků a nás bylo také šest, takže síly byly taktak vyrovnané, ale hned při první přestřelce jsme jim srazili čtyři muže ze sedla. Jenže než jsme

se dostali k vaku, padli tři naši chlapci mrtví k zemi. Přiložil jsem pistoli k hlavě vozky, což byl právě ten chlap, McCarthy. Při všem, co je mi svaté, ještě dnes lituji, že jsem ho tehdy nezastřelil, ale ušetřil jsem ho, i když jsem viděl, jak si mě prohlíží těma svýma baziliščíma malýma očima, jako by si chtěl zapamatovat každý můj rys. Ujeli jsme i se zlatem, stali se z nás boháči, a aniž na nás padlo podezření, rozjeli jsme se do Anglie. Tam jsem se se starými kamarády rozloučil a rozhodl jsem se, že se usadím a začnu vést klidný a slušný život. Koupil jsem si tohle panství, které bylo náhodou zrovna na prodej, a umínil si, že vykonám svými penězi i trochu dobra, abych odčinil, jak jsem je nabył. Také jsem se oženil, žena mi sice brzy umřela, ale zanechala mi mou drahou malou Alici. Ještě když byla miminko, zdálo se mi, jako by mne tou svou drobnou ručičkou vedla po správné cestě, kterou mi ještě nikdo v životě neukázal. Zkrátka a dobře, obrátil jsem list a všemožně se snažil napravit svoji minulost. Všechno bylo v nejlepším pořádku, dokud mě nedostal do spárů McCarthy.

Vyjel jsem si do města projednat nějaké investice a potkal jsem ho na Regent Street. Měl tehdy sotva co na sebe a do žaludku.

„Tak a jsme tady, Jacku,“ řekl a chytil mě za rukáv. „A uvidíš, že ti budem jak vlastní rodina. Jsme dva, já a můj syn, a jistě se o nás postaráš. Když ne - Anglie je přece spořádaná zem a potrpí si na zákony a stačí vždycky jen zavolat, aby přiběhl nějaký policajt.“

A tak se se mnou rozjeli do západního kraje, zbavit jsem se jich nemohl, a žili si od té doby zadarmo na mé nejlepší půdě. Neměl jsem chvíli pokoje ani zapomnění, kam jsem se otočil, všude jsem viděl ten škleb na jeho prohnáném obličejí. Všechno se ještě zhoršilo, když dorostla Alice, protože McCarthy brzy pochopil, že mám daleko větší strach, aby se o mé minulosti nedověděla ona, než aby ji nevy pátrala policie. Musel dostat, co si zamlouval, a jak si jen o něco požádal, bez řečí jsem mu to dal, půdu, peníze, domy, až si nakonec řekl o něco, co jsem mu dát nemohl. Chtěl mou Alici.

Víte, syn mu dorostl a stejně tak moje dcera, a protože se o mně vědělo, že na tom jsem špatně se zdravím, usoudil McCarthy, že by

nebylo špatné, kdyby synovi padl do rukou celý majetek. Ale v tom jsem byl pevný. Nemohl jsem připustit, aby se jeho prokletý rod smísil s mým, ne snad že by se mi ten chlapec nelíbil, ale měl v sobě jeho krev a to mi stačilo. Neustoupil jsem. McCarthy mi vyhrožoval. Vybízela jsem ho, ať tedy udělá to nejhorsí. Měli jsme se sejít na půl cestě mezi našimi domy, u jezírka, a promluvit si o tom.

Sešel jsem k jezírku, ale McCarthy se právě o něčem domlouval se synem, a tak jsem si vykouřil doutník a čekal za stromem, až bude sám. Jak jsem ho tam však poslouchal, popadl mne strašlivý vztek a roztrpčení. Naléhal na syna, aby se oženil s mou dcerou, úplně bez ohledu, co tomu Alice řekne, jak kdyby to byla nějaká děvka z ulice. Div jsem nezešílel z pomýšlení, že mám být navždy v moci takového člověka a se mnou i ta, kterou mám nadevšecko rád. Copak už jednou nedokáží ta pouta zpřetrhat? Jsem přece umírající člověk a stejně už nemám žádnou naději. Duševně jsem ještě svěží a sil mám také dost, ale můj osud je zpečetěn. Jakou však po sobě zanechám památku a co bude potom s mou dcerou! Obojí by mohlo být zachráněno, kdybych dokázal umlčet ten jedovatý jazyk. Udělal jsem to, pane Holmesi, a udělal bych to zas. Těžce jsem zhřešil, ale dávno jsem to už vykoupil svým mučednickým životem. Nemohl jsem však strpět, aby i moje holčička upadla do tenat, v jakých jsem léta úpěl já. Srazil jsem ho k zemi a necítil při tom výčitky svědomí o nic víc, než kdybych ubíjel odporné jedovaté zvíře. Svým výkřikem přivolal zpátky syna, ale stačil jsem se ještě skrýt v lese a jen na okamžik jsem se musel vrátit pro plášť, který jsem při útěku upustil. A teď jsem vám, pánové, po pravdě řekl všechno, co se tu zběhlo.“

„Nepřísluší mi, abych vás soudil,“ pravil Holmes, když stařec podepsal prohlášení, které jsme mu pomohli sepsat. „Modlím se jen, abych sám nikdy nebyl vystaven takovému pokušení.“

„I já se za vás budu modlit, pane. A co teď hodláte udělat?“

„Vzhledem k vašemu zdraví nic. Jistě jste si sám vědom, že se již brzy budete muset odpovídat před soudem mnohem vyšším, nežli je pozemský. Nechám si vaši zpověď u sebe, ale použiji jí jen v nejnutnějším případě, kdyby byl mladý McCarthy odsouzen. Jinak ji

oči žádného smrtelníka nespátí, a ať zemřete, či zůstanete naživu, bude u mne vaše tajemství uloženo jak v hrobě.“

„Sbohem tedy,“ pravil stařec vážně. „A až nastane vaše poslední hodinka, nechť vám ji ulehčí pomyšlení, jaký klid jste vnesl do mé duše ve chvíli, kdy se blíží má smrt.“ Pomalu se belhal z pokoje a jeho obrovská postava se těžce a vrávoravě vlekla ke dveřím.

„Bůh nám pomáhej,“ řekl Sherlock Holmes po dlouhém mlčení. „Proč si jen osud tak zahrává s ubohými a bezbrannými červíčky? Vždycky když slyším o takovém případě, rozpomenou se na Baxterova slova a řeknu si: Jen z milosti boží tu kráčí Sherlock Holmes.“

James McCarthy byl před herefordským soudem na základě řady zjištění, která dal Sherlock Holmes k dispozici jeho obhájci, zproštěn viny. Starý Turner žil ještě sedm měsíců po našem rozhovoru, ale teď je již mrtev a lze jen pevně doufat, že oba mladí lidé spolu budou šťastně žít a nikdy se nedovědí o temném mraku, který spočívá na jejich minulosti.

V - Pět pomerančových jadérek

Nahlédnu-li do svých poznámek a záznamů o pátrání Sherlocka Holmese v letech 1882-1890, nacházím v nich tolik případů s tak podivuhodnými a zajímavými podrobnostmi, že se jen stěží rozhoduji, který z nich zvolit a který vypustit. Některé jsou však již známy z novin a v jiných se zase dostatečně neuplatnily mimořádné schopnosti, jimiž můj přítel tolik oplývá a které bych rád v této své práci ilustroval. Některým případům zabránil již předem svou geniální schopností analyzovat a vyprávění o nich by sice mělo začátek, ale ne konec, a jiné byly zas vyřešeny pouze částečně a osvětleny spíše na základě domněnky či úvahy než absolutním logickým důkazem, na který si můj přítel vždy tolik potrpěl. Jeden z těchto případů byl natolik pozoruhodný co do podrobností a tak děsivý ve svých důsledcích, že bych jej přece jen velmi rád zachytil, i když některé jeho body nebyly a také již zřejmě nikdy nebudou zcela vysvětleny.

Rok 87 nám přinesl celou řadu více či méně zajímavých, případů, o nichž si ponechávám záznamy. Mezi svým výčtem z těchto dvanácti měsíců nacházím zprávu o dobrodružství v paradolské komoře, o amatérské žebrácké společnosti, která si zařídila přepychový klub ve sklepení skladu s nábytkem, o událostech souvisejících se zmizením britské bárky Sofie Andersonové, o neobyčejných zážitcích Grice Patersona na ostrově Uffa a konečně o travičském případě v Camberwellu. Jak si snad ještě mnozí pamatují, zkusil tehdy Sherlock Holmes natáhnout hodinky mrtvého a dokázal tím, že je někdo natahoval před dvěma hodinami, a že si tedy šel mrtvý v tu dobu lehnout, a tento objev měl pro vyjasnění celého případu klíčový význam. Snad o tom o všem jednou v budoucnu i napíši, avšak žádný z těch případů nebyl tak zvláštní jak onen podivuhodný sled událostí, který chci nyní svým perem zachytit.

Stalo se to na sklonku září, kdy rovnodenní vichřice zuřily zvlášť prudce. Po celý den skučel vítr a déšť bušil do oken, takže jsme i zde, v samém srdci velkého, lidskýma rukama zbudovaného Londýna museli alespoň na okamžik pozvednout mysl od všedního života a uvědomit si, že všude kolem nás jsou obrovské živelní síly, které dorážejí na lidstvo mřížemi jeho civilizace jako neztkrocené zvíře v kleci. K večeru zuřila bouře stále hlasitěji a vítr naříkal a vzlykal v komíně jak malé dítě. Sherlock Holmes seděl zamyšlen po jedné straně krbu, přehlížel index svých záznamů o nejruznějších zločinech a já se zatím na druhé straně ohně začetl do krásné námořní povídky od Clarka Russella, až se mi zdálo, jako by mi kvílení větru splývalo s textem a šplíchání deště přecházelo do táhlého hukotu mořských vln. Manželka odjela na návštěvu k tetě, takže jsem se na pár dní znovu nastěhoval do svého starého pokoje v Baker Street.

„Poslyšte,“ řekl jsem najednou a vzhlédl ke svému příteli, „nebyl to náhodou zvonek? Kdo k nám jen dneska může jít? Že by někdo z vašich přátel?“

„Nemám jiného přítele kromě vás,“ odpověděl Holmes. „A návštěvy k sobě moc nezvu.“

„Že by tedy klient?“

„Pak by muselo jít o velmi závažný případ. Jinak by se přece nikdo za takového počasí a v tak pozdní době neodhodlal ven. Spíš to však bude nějaká přítelkyně naší hospodyně.“

V této domněnce se však Sherlock Holmes zmýlil, neboť vzápětí se již ozvaly v předsíňce kroky a kdosi zaťukal na dveře. Holmes natáhl dlouhou ruku a natočil lampu, aby nesvítla na něj, ale na prázdnou židli, kam se nový příchozí musel posadit. „Dále!“ řekl.

Vstoupil mladý, podle zevnějšku tak dvaadvacetiletý muž, pečlivě upravený a dobře oblečený, s jistou jemností a ušlechtilostí ve vystupování. V ruce držel deštník, z něhož jen crčela voda, a dlouhý, mokrem se lesknoucí plášť do deště, takže bylo hned vidět, z jak strašlivé sloty přichází. Zaraženě se rozhlédl v prudkém světle

lampy a já si povšiml, že je ve tváři bledý a oči má uštvané jak člověk pronásledovaný velkou úzkostí.

„Měl bych se vám snad nejprve omluvit,“ řekl a pozvedl zlatý skřípec. „Doufám, že jsem vás příliš nevyrušil. A mrzí mne, že jsem vnesl do vašeho útulného pokoje stopy bouře a deště.“

„Podejte mi deštník a plášť,“ vybídl ho Holmes. „Pověším vám je tady na věšák a jistě co nevidět uschnou. Jak vidím, přijel jste od jihozápadu.“

„Ano, z Horshamu.“

„Ovšem, taková směs jílu a křídý, jakou vám vidím na špičkách bot, se hned tak někde jinde nenajde.“

„Přišel jsem vás požádat o radu.“

„Poradit není zvlášť těžké.“

„A také o pomoc.“

„Ta už někdy tak snadná nebývá.“

„Slyšel jsem o vás, pane Holmesi. Major Prendergast mi vyprávěl, jak jste ho zachránil před skandálem v tankervillském klubu.“

„Ach ano, ovšem. Nařkli ho, že hraje falešně karty.“

„Říkal mi o vás, že vyřešíte všechno na světě.“

„Pak trochu přeháněl.“

„A že vás nikdo nepřelstí.“

„Přelstili mě čtyřikrát - třikrát muž a jednou žena.“

„Ale co je to ve srovnání s počtem vašich úspěchů?“

„Je pravda, že většinou mívám úspěch.“

„A možná že se vám to podaří i v mém případě.“

„Přitáhněte si prosím židli k ohni a povězte mi laskavě podrobnosti vašeho případu.“

„Není to případ nijak obyčejný.“

„Žádný z případů, jimiž se zabývám, není obyčejný.“

„A přece bych, pane, pochyboval, že jste kdy při všech svých zkušenostech naslouchal záhadnějšímu a nevysvětlitelnějšímu řetězu událostí, než jaké se staly v naší rodině.“

„Velmi mne zajímáte,“ řekl Holmes. „Uved'te prosím všechna podstatná fakta od samého počátku a já se vás potom vyptám na podrobnosti, které se mi budou zdát nejdůležitější.“

Mladík si přitáhl židli ke krbu a nastavil žáru promáčené nohy.

„Jmenuji se John Openshaw,“ řekl, „ale pokud jsem již vše pochopil, má moje vlastní osoba s celou tou strašlivou záležitostí pramálo společného. Vlastně jsem ji spíš zdědil, a mám-li vás seznámit se všemi skutečnostmi, musím se vrátit až do dob, kdy to začalo.“

Nejprve byste měl vědět, že můj děd měl dva syny, mého strýce Eliáše a mého otce Josefa. Otec si pořídil menší továrničku v Coventry, a když bylo vynalezeno jízdní kolo, ještě ji rozšířil. Patentoval si neznichitelné Openshawovy pláště a podnik mu natolik vzkvétal, že jej nakonec výhodně prodal a slušně zabezpečen odešel na odpočinek.

Strýc Eliáš odjel zmlada do Ameriky a stal se plantážníkem na Floridě, kde se mu prý velmi dobře dařilo. Za války bojoval v Jacksonově armádě a později i u Hooda, kde byl povýšen na plukovníka. Když Lee složil zbraně, vrátil se strýc na své plantáže a zůstal tam ještě asi tři čtyři roky. V roce 1869 nebo 1870 se vrátil do Evropy a koupil si menší usedlost v Sussexu nedaleko Horshamu. Ve Státech hodně zbohatl a odjel prý odtamtud jen proto, že nenáviděl černochoy a nesouhlasil s politikou republikánů, kteří jim poskytovali čím dál tím větší práva. Byl to podivný člověk, zlostný a prchlivý, ve vzteku víc než nevybíravých výrazů a úplně samotářský. Pochybuji, že za celá ta léta, kdy bydlel v Horshamu, se jednou podíval do města.

Měl zahradu a za domem pár luk a tam se procházel, ale kolikrát nevyšel celé týdny z pokoje. Pil hodně brandy a pořád kouřil, ale s nikým se nestýkal, nestál o přátele a ani s bratrem se nevídal.

Proti mně neměl nic, a dokonce si mě oblíbil; poznal mě, když mi už bylo asi dvanáct. To bylo kolem roku 1878, kdy žil v Anglii již asi osm či devět let. Prosil otce, aby mi dovolil u něj bydlet, a svým způsobem se ke mně choval velmi laskavě. Když byl strážlivý,

hrával se mnou rád vrhcáby anebo v kostky a svěřil mi všechno jednání se služebnictvem a obchodníky, takže v šestnácti letech jsem byl už naprosto pánem domu. Měl jsem u sebe všechny klíče, chodit jsem si mohl, kam se mi zachtělo, a dělat, co mi bylo libo, jenom když jsem ho nerušil v jeho soukromí. V jednom si však vymínil výjimku - v podkroví měl jediný pokojík, vlastně skladiště haraburdí, a ten byl stále uzamčen a nikdo tam nesměl. Z klukovské zvědavosti jsem tam několikrát nahlédl klíčovou dírkou, ale nikdy jsem neviděl nic než sbírku starých lodních kufrů a balíků, jak by ostatně člověk v takové místnosti jen očekával.

Jednoho dne - bylo to v březnu roku 1883 - leželo na stole před plukovníkovým talířem jakési psaní s cizí známkou. Strýc často dopisy nedostával, účty platil vždy hotově a neměl žádné přátele. „Z Indie!“ zvolal, když vzal dopis do ruky. „A s razítkem z Pondicherry. Co to jen může být?“ Spěšně roztrhl obálku a z té vypadlo pět suchých pomerančových jadérek a skutálelo se na talíř. Rozesmálo mě to, ale smích mi ztuhl na rtech, když jsem pohlédl strýci do obličeje. Rty mu poklesly, oči měl vystouplé z důlků, tváře sinalé a vytřeštěně se díval na obálku, kterou držel pořád ještě v třesoucí se ruce. „KKK!“ zvolal a potom dodal: „Ach můj bože! Tak mě mé hříchy přece jen dostihly!“

„Co to znamená, strýčku?“ zeptal jsem se.

„Smrt,“ odpověděl, vstal a odešel do svého pokoje, zatímco já se ještě chvěl hrůzou. Vzal jsem obálku a viděl, že má na vnitřní straně chlopně těsně nad lepem červeným inkoustem třikrát načmáráno písmeno K. Nic jiného kromě těch uschlých jadérek v ní nebylo. Vstal jsem od snídaně, a když jsem vystupoval po schodech, srazil jsem se se strýcem, který šel právě dolů, v jedné ruce nesl starý rezavý klíč, zřejmě od podkroví, a v druhé malou mosaznou skříňku, připomínající pokladničku.

„Jen ať si dělají, co dovedou. Však já jim ještě ukážu,“ řekl a drsně zaklel. „Vyříd' Marii, ať mi dnes v pokoji zatopí, a pošli do Horshamu pro advokáta Fordhama.“

Učinil jsem, jak mi nařídil, a když se advokát dostavil, vyběhl mne strýc, abych přišel nahoru do pokoje. Oheň jasně plápolala a za krbovou mřížkou jsem spatřil hromádku černého jemného popela, jaký zůstává po spálených papírech, a vedle ní otevřenou mosaznou krabici. Pohlédl jsem na ni a s ustrnutím jsem si povšiml, že má na víku vyraženo trojí K, zrovna jak jsem to ráno viděl na obálce.

„Přál bych si, Johne, abys byl svědkem mé poslední vůle,“ řekl strýc. „Celé své jmění s jeho výhodami i nevýhodami zanechávám svému bratru Josefovi, tvému otci, a po něm je jistě podědíš ty. Budeš-li je užívat ve zdraví, je ti jen přáno, jestli však zjistíš, že je to nemožné, radím ti, chlapče, abys je odkázal svému největšímu nepříteli. Mrzí mne, že ti nechávám dědictví tak dvojsečné, ale těžko říci, jaký vezmou věci obrat. Podepiš laskavě tento dokument, jak ti pan Fordham ukáže.“

Podepsal jsem podle pokynů listinu a advokát si ji odnesl s sebou. Dovedete si jistě představit, jak na mne ta zvláštní událost hluboce zapůsobila, a dlouho jsem si nad ní ještě lámal hlavu a převracel si ji v duchu ze všech stran, ale pořád jsem z ní moudrý nebyl. Nemohl jsem se však zbavit jakéhosi neurčitého zlého tušení, které ve mně ta událost zanechala, i když můj strach slábl, jak mýjely týdny a nestalo se nic, co by narušilo obvyklý chod našeho života. Na strýci jsem však pozoroval změnu. Pil víc než kdy jindy a ještě úzkostlivěji se vyhýbal jakékoli společnosti. Skoro celé dny trávil ve svém pokoji a zevnitř se zamykal, ale občas vyrážel v opilé nepřičetnosti z domu, běhal s revolverem v ruce po zahradě a křičel, že se nikoho nebojí a že ho žádný člověk ani ďábel nedonutí, aby seděl zavřený jak ovce v chlívků. Když ho však záchvat přešel, těžce se rozběhl ke dveřím, zamkl za sebou a zavřel ještě na petlici a vůbec už ani nezakrýval, jak je z hloubi duše vyděšený. V takových dnech jsem ho i za chladného počasí vídal, jak má obličej všecek zbrocený potem, jako by si ho právě umyl v umyvadle.

Abych však dospěl k závěru, pane Holmesi, a nezneužíval již vaší trpělivosti, jednou pak přišla noc, kdy strýc zas vyrazil ve svém opilém běsnění, ale už se k nám nevrátil. Vy dali jsme se ho hledat a

našli ho ležet obličejem v malém, žabincem porostlém jezírku dole na zahradě. Nenesl žádné stopy násilí a vody tam bylo jen mělko, takže porota s přihlídnutím k jeho už dobře známé zvláštní povaze vynesla verdikt, že jde o sebevraždu. Já však jsem dobře věděl, jak se děsil již pouhé myšlenky na smrt, a jen těžko jsem dokázal sám sebe přesvědčit, že se tak najednou změnil a sám smrt vyhledal. Pomalu se začalo na všechno zapomínat a majitelem domu i pozemků se stal můj otec, pro něhož bylo navíc uloženo v bance asi na čtrnáct tisíc liber.“

„Okamžik,“ přerušil ho Holmes. „Vaše vyprávění vypadá na jedno z nejpozoruhodnějších, které jsem kdy vyslechl. Řekněte mi laskavě, kterého dne dostal váš strýc ten dopis a kdy došlo k údajné sebevraždě.“

„Dopis přišel 10. března 1883. A strýc zemřel sedm týdnů poté, v noci po druhém květnu.“

„Děkuji vám. Pokračujte, prosím.“

„Když se otec ujal horshamského sídla, pečlivě prohledal na mé naléhání komoru v podkroví, která bývala vždycky zamčená. Mosaznou skříňku jsme našli, ale její obsah byl zničen. Na vnitřku víka byla papírová nálepka opět s iniciálami KKK a pod nimi nápis ‚Dopisy, zprávy, stvrzenky a seznamy‘, který naznačoval, jaké to asi listiny plukovník Openshaw zničil. Jinak nebylo v podkroví nic zvláště zajímavého, až na spoustu rozházených papírů a zápisníků napovídajících, jaký život vedl asi strýc v Americe. Některé pocházely z války a dokazovaly, že plnil vzorně své povinnosti a získal si pověst statečného vojáka. Jiné byly z let rekonstrukce jižních států a týkaly se hlavně politiky, protože strýc se zřejmě všemožně stavěl proti přivandrovalým politikům, které jim posílali ze Severu.“

Otec se usadil v Horshamu počátkem roku čtyřiaosmdesát a žili jsme si šťastně až do ledna pětaosmdesátého roku. Čtvrtého dne po Novém roce jsme spolu seděli u snídaně a najednou slyším, jak otec překvapeně vykřikl. Držel v jedné ruce čerstvě otevřenou obálku a v natažené dlani druhé mu leželo pět suchých pomerančových

jadérek. Vždycky se vysmíval mé historce o plukovníkovi a tvrdil, že jsem si ji vyfantazíroval, ale když se teď totéž stalo jemu, byl z toho celý zmatený a vyděšený.

„Co to má u všech všudy znamenat, Johne?“ vypravil ze sebe.

„Srdce mi v té chvíli ztěžklo v těle jak kus olova. Je to trojí K,“ řekl jsem.

Nahlédl do obálky. „Opravdu,“ zvolal. „Jsou tu ta písmena. Ale co je to napsáno pod nimi?“

„Položte papíry na sluneční hodiny!“ četl jsem, jak jsem mu nahlížel přes rameno.

„Jaké papíry? A na jaké sluneční hodiny?“ nechápal otec.

„Na sluneční hodiny v zahradě. Jiné tu nikde nejsou. A těmi papíry myslí asi ty zničené dokumenty.“

„Pchá!“ řekl otec, který se zuby nehty držel své odvahy. „Tady jsme v civilizované zemi a na žádná taková šaškovství si nepotrpíme. Odkud to vlastně přišlo?“

„Z Dundee,“ odpověděl jsem, když jsem pohlédl na razítko.

„To si zas nejspíše zažertoval nějaký vtipálek,“ řekl otec. „Co já mám co dělat se slunečními hodinami a nějakými lejstry? Takový nesmysl mi ani nestojí za povšimnutí.“

„Rozhodně bych se obrátil na policii,“ řekl jsem mu.

„A oni se mi vysmějí, jaký jsem strašpytel. Ani nápad!“

„Tak dovol, ať s nimi promluvíš já.“

„Ne, zakazují ti to. Nepřipustím, abychom se plašili pro takové hlouposti.“

Marně jsem na něho naléhal, neboť byl velmi tvrdohlavý. Ale chodil jsem celé dny s chmurnými obavami v srdci.

Třetího dne po tom, co přišel dopis, si otec vyjel na návštěvu k majoru Freebodymu, který je velitelem pevnosti na Portsdown Hill. Uvítal jsem, že se tam vypravil, protože jsem měl dojem, že mimo domov je vzdálen nebezpečí. V tom jsem se však mýlil. Druhého dne po otcově odjezdu jsem dostal od majora telegram, abych ihned přijel. Otec se zřítíl z vysokého křídového srázu, jakých je v okolí mnoho, a ležel v bezvědomí s roztráštěnou lebkou. Hned jsem se za

ním rozjel, ale skončil, aniž nabyl vědomí. Vracel se zřejmě za soumraku z Farehamu, a protože neznal tamní krajinu a sráz nebyl chráněný, vynesla porota bez váhání verdikt, že šlo o ‚smrt nešťastnou náhodou‘. Probral jsem pečlivě všechny podrobnosti spojené s jeho smrtí, ale nemohl jsem přijít na nic, co by naznačovalo, že jde o vraždu. Tělo neneslo známky násilí, nikde se nenašly žádné stopy, otec nebyl oloupen a na okolních cestách nebyli spatřeni žádní neznámí lidé. A přece vám snad nemusím říkat, že jsem se ani zdaleka neupokojil, byl jsem téměř přesvědčen, že otec se stal obětí jakéhosi špinavého spiknutí.

Tímto strašlivým způsobem jsem nabyl svoje dědictví. Ptáte se mne snad, proč jsem se ho raději nevzdal? Odpovím vám. Byl jsem přesvědčen, že všechny ty tragédie vyplývají z jakési události v otcově životě a že by mi nebezpečí hrozilo stejně, ať bych žil pod kteroukoli střechou.

Můj ubohý otec skončil v lednu osmdesátého pátého roku a od té doby uplynuly již dva roky a osm měsíců. Mezitím jsem žil šťastně v Horshamu a začal jsem doufat, že naše rodina byla kletby zbavena a že snad její hrozba zanikla s minulou generací. Až příliš brzy jsem se však uchlácholil, neboť včera ráno mě úder zasáhl přesně ve stejné podobě jako mého otce.“

Mladík vytáhl z vesty zmačkanou obálku, otočil se ke stolu a vysypal na něj pět suchých pomerančových jadérek.

„V téhle obálce přišly,“ pokračoval. „Razítko má londýnské - z východní čtvrtě. Uvnitř jsou přesně tatáž slova, jaká dostal ve svém posledním dopise můj otec. ‚KKK‘ a potom: ‚Položte papíry na sluneční hodiny.‘“

„A co jste podnikl?“

„Nic.“

„Nic?“

„Abych vám řekl pravdu, připadal jsem si úplně bezmocný.“ Mladík zabořil obličej do štíhlých bílých rukou. „Bylo mi jako chudákovi zajíci, když se k němu plazí had. Jsem zřejmě v moci

jakéhosi neodvratitelného a neúprosného zla, před nímž mě neuchrání prozíravost ani opatrnost.“

„Ale, ale,“ zvolal Sherlock Holmes. „Musíte přece jednat, mladý muži, jinak jste ztracen. Nezachrání vás nic než energie. Na beznaděť teď není čas.“

„Byl jsem na policii.“

„Nu a?“

„Jenom se nad mým vyprávěním pousmáli. Inspektor zřejmě dospěl k názoru, že všechny ty dopisy psal nějaký vtipálek a úmrtí v naší rodině, jak to ostatně uvedla i porota, že byla jen dílem náhody a s výhrůžkami neměla žádnou souvislost.“

Holmes zalomil rukama. „Neuvěřitelná tupost!“ zvolal.

„Dali mi alespoň k dispozici policistu, který se mnou má zůstat v domě.“

„Přišel dnes s vámi?“

„Ne. Dostal příkaz, aby nevycházel z domu.“

Holmes se opět zoufale chytil za hlavu.

„Proč jste přišel za mnou?“ zeptal se. „A hlavně - proč jste nepřišel hned?“

„Nevěděl jsem o vás. Až dnes jsem se svěřil majoru Prendergastovi a ten mi poradil, abych se obrátil na vás.“

„Vždyť jste ten dopis dostal vlastně již před dvěma dny. Měl jste začít jednat hned. Někaký další doklad již asi nemáte, podrobnost, která by nám něco napověděla a trochu nám pomohla?“

„Něco jsem přinesl,“ řekl John Openshaw. Hledal chvíli v kapse od pláště, vytáhl kus vybledlého modravého papíru a rozložil jej na stole. „Vzpomínám si, jak onoho dne, kdy strýc páčil papíry, jsem si povšiml, že kousky nesežehých okrajů, které zůstaly v popelu, měly přesně tuto barvu. Tento jediný list jsem našel na podlaze strýcova pokoje a skoro bych věřil, že je to jeden z těch papírů, který ulétl možná stranou a unikl tak zničení. Je na něm sice také zmínka o jadérkách, ale jinak nemyslím, že by nám mohl být zvlášť prospěšný. Připadal mi spíš jako stránka z nějakého soukromého deníku. Ale písmo je nesporně strýcovo.“

Holmes natočil lampu a oba jsme se sklonili nad listem papíru, jehož otrhaný okraj prozrazoval, že byl skutečně vytržen z nějakého sešitu. Nahoře měl nadpis „Březen 1869“ a pod ním tyto nepochopitelné záznamy:

4. 3. Přijel Hudson. Pořád ty samé názory.

7. 3. Jádra poslána McCauleymu, Paramorovi a Swainovi ze Sv. Augustina.

9. 3. McCauley vypadl.

10. 3. John Swain vypadl.

12. 3. Návštěva u Paramora. Všechno v pořádku.

„Děkuji vám,“ řekl Holmes, složil papír a vrátil jej našemu hostu. „A teď už rozhodně nesmíte ztratit ani minutu. Nemůžeme si ani dovolit nějaké dlouhé rozhovory. Musíte se rozjet rovnou domů a jednat.“

„Ale co mám dělat?“

„Musíte teď udělat jen jedno. A udělat to hned. Ten kousek papíru, který jste nám ukázal, vložte do mosazné skříňky. Připojte k němu dopis a napište v něm, že všechny ostatní dokumenty spálil váš strýc a že už žádné jiné nemáte. Až to uděláte, rozhodně položte skříňku na sluneční hodiny, jak od vás dopis požadoval. Chápete mě?“

„Naprosto.“

„Nepomýšlejte zatím na pomstu a na nic podobného. Té dosáhneme, jak doufám, zákonnou cestou, ale musíme svou pavučinu nejprve upříst, zatímco jejich je už spředená. Nejprve je třeba odvrátit bezprostřední nebezpečí, které vám hrozí. A potom odhalit tajemství a potrestat viníky.“

„Děkuji vám,“ řekl mladík, vstal a oblékl si plášť. „Dal jste mi opět naději a s ní i nový život. Určitě se zařídím podle vaší rady.“

„Neztrácejte ani okamžik. A hlavně na sebe buďte opatrný, neboť je nesporné, že vám hrozí skutečné a zcela bezprostřední nebezpečí. Jak se vracíte domů?“

„Vlakem z Waterloo.“

„Není ještě devět. Na ulicích je jistě dost lidí, takže věřím, že budete v bezpečí. Nicméně na sebe dejte co největší pozor.“

„Jsem ozbrojen.“

„To je dobře. Zítra začnu na vašem případu pracovat.“

„Uvidíme se tedy v Horshamu?“

„Ne, vaše tajemství je ukryto v Londýně. A tady je také budu hledat.“

„Zastavím se u vás tedy asi za den či dva a sdělím vám, co se stalo se skříňkou a s papíry. A podle vaší rady se zařídím do posledního písmene.“ Podal si s námi ruce a odešel. Venku stále ještě kvílel vítr a déšť lil a bušil do oken. I ta podivná historie jako by k nám přišla ze samého středu zuřivých živlů - přiváta coby chaluha za vichřice - a nyní se k němu zas navracela.

Sherlock Holmes seděl chvíli mlčky s hlavou skloněnou a očima upřenýma do rudé záře ohně. Pak si zapálil lulku, opřel se dozadu v křesle a díval se, jak se modravé kotoučky dýmu honí po stropě.

„Řekl bych, Watsone, že žádný z našich příběhů nebyl tak fantastický jako tento,“ poznamenal za chvíli.

„Až snad na Podpis čtyř.“

„Ano. Dost možná. A přece mi připadá, že Johnu Openshawovi hrozí mnohem větší zla než majoru Sholtovi.“

„Došel jste snad již k určité představě, co to může být za nebezpečí?“ zeptal jsem se ho.

„Nemám o tom nejmenších pochybností,“ poznamenal.

„A co to tedy je? Kdo je ten KKK a proč tolik pronásleduje tu nešťastnou rodinu?“

Sherlock Holmes zavřel oči, položil lokty na opěradla a tůkal si špičkami prstů o sebe.

„Umí-li někdo uvažovat vskutku dokonale,“ poznamenal, „a předloží-li se mu jediný fakt se všemi charakteristickými rysy, dokáže z něho vyvodit nejenom řetěz událostí, který k němu vedl, ale i výsledky, jaké z něj budou vyplývat. Tak jako Cuvier dokázal přesně určit celého živočicha, prohlédl-li si jedinou jeho kost, měl by i pozorovatel, který důkladně prozkoumá jeden ze článků v řetězu

událostí, správně odhadnout všechny ostatní před ním i po něm. Zdaleka jsme ještě nepochopili plody lidského ducha, které se dají pochopit jedině rozumem. Snad vyřeší tyto problémy studium a uvede konečně na správnou míru všechny ty, kdo hledali řešení pouze pomocí smyslů. Má-li se však umění myslet povznést až k nejvyšším vrcholům, pak ten, kdo uvažuje o tom či onom problému, musí umět využít všech dosažitelných faktů, což, jak brzy uvidíte, znamená ovládnout veškeré vědění, a to je i v těchto dobách bezplatného vzdělání a encyklopedií něco naprosto mimořádného. Není však přece tak zcela nemožné, aby člověk ovládl všechny znalosti, které mu mohou být k práci prospěšné, a já sám se o to vždy snažil. Pamatuji-li si správně, jednou na počátku našeho přátelství jste velice přesně definoval mé nedostatky.“

„Ano,“ odpověděl jsem se smíchem. „Byl to pozoruhodný dokument. Pokud se pamatuji, ve filosofii, astronomii a politice jsem vás ocenil na nulu. S botanikou to bylo proměnlivé, v geologii jste měl hluboké znalosti, pokud šlo o určení blátivých skvrn z kteréhokoliv místa na padesát mil od města, v chemii jste byl vynikající, v anatomii nesystematický, v přehledu o senzacích a spáchaných zločinech zcela nedostižitelný a nadto jste uměl hrát na housle, boxovat a šermovat, ovládal jste advokátní praxi a dovedl sám sebe přiotrávit kokainem a tabákem. Takové byly, myslím, hlavní body mého rozboru.“

Holmes se nad tou poslední kvalifikací trochu ušklíbl. „Víte,“ řekl, „jsem názoru, a říkal jsem to i tehdy, že člověk má ve svém malém mozkovém podkroví schraňovat všechno vybavení, které se mu jednou třeba bude hodit, a zbytek může uložit do skladiště, lépe řečeno do knihovny, a v případě potřeby si jej vynajít. Ovšem v záležitosti, jaká nám byla svěřena dnes, rozhodně musíme shromáždit všechny dostupné prameny. Podejte mi laskavě písmeno K americké encyklopedie, stojí hned vedle vás na polici. Děkuji vám. A teď uvažme celou situaci a podívejme se, co z ní vyvodit. Především můžeme vycházet z předpokladu, že plukovník Openshaw měl velmi pádný důvod, proč odjet z Ameriky. Muž v

jeho letech nemění snadno všechny své zvyky a není ochoten jen tak pro nic za nic vyměnit kouzelné podnebí Floridy za osamělý život v anglickém venkovském městečku. Výjimečná obliba v samotě, kterou projevoval v Anglii, naznačuje, že se někoho nebo něčeho bál, a můžeme proto přijmout coby svou pracovní hypotézu, že se obával někoho či něčeho, co ho vyhnalo z Ameriky. Pokud jde o to, co ho vyhnalo, přijdeme na to jen tehdy, zamyslíme-li se nad hrozivými dopisy, které dostal on i jeho dědicové. Všiml jste si razítek na těch dopisech?"

„První byl z Pondicherry, druhý z Dundee a třetí z Londýna.“

„Z východního Londýna. Co z toho vyvozujete?"

„Jsou to všechno přístavy. Soudil bych proto, že pisatel byl na palubě nějaké lodi.“

„Výtečně. Tady již máme určitý klíč. Můžeme přijmout jako pravděpodobnost - a velmi silnou pravděpodobnost, že pisatel byl na palubě lodi. Uvažme však nyní další okolnost. V případě dopisu z Pondicherry uplynulo mezi hrozbou a jejím splněním sedm týdnů, v případě Dundee jen tři či čtyři dny. Říká vám to něco?"

„Lod' tu musela urazit větší vzdálenost.“

„Dopis však musel také dojít z větší dálky.“

„Pak tomu vůbec nerozumím.“

„Lze přinejmenším předpokládat, že loď, na které se ten muž či muži plaví, je plachetnice. Zřejmě posílají vždy svoje podivná varování či znamení, než se vydají na cestu za svým posláním. Sám vidíte, jak rychle následoval čin za výstrahou, která došla z Dundee. Kdyby byli připluli z Pondicherry na parolodi, dorazili by téměř současně se svým dopisem. Mezitím však uplynulo sedm týdnů. Soudil bych, že těchto sedm týdnů představuje časový rozdíl mezi parníkem, který přivezl dopis, a plachetnicí, na níž připlul pisatel.“

„To je dost možné.“

„Víc než to. Je to pravděpodobné. A nyní vidíte, jak strašlivě naléhavý je náš nový případ a proč jsem nabádal mladého Openshawa k takové opatrnosti. Rána dopadla vždy koncem doby, kterou potřebovali pisatelé, aby urazili danou vzdálenost. Tento

dopis však došel z Londýna, a musíme proto jednat bez nejmenšího otálení.“

„Dobry bože!“ zvolal jsem. „Co ale může znamenat to ustavičné pronásledování?“

„Listiny, které měl u sebe Openshaw, byly zřejmě životně důležité pro onu osobu či osoby na plachetnici. Soudím, že jich rozhodně musí být víc, ne jenom jeden. Jediný člověk by nedokázal zabít dva lidi tak obratně, aby přitom oklamal koronerovu porotu. Je jich v tom nejspíš několik a musí to být lidé zámožní a rozhodní. Chtějí dostat ty papíry, ať jsou u kohokoliv. Tím přestává být KKK monogramem jednotlivce a stává se znakem určitého spolku.“

„Ale jakého spolku?“

„Což jste nikdy neslyšel -?“ řekl Sherlock Holmes, naklonil se ke mně a ztišil hlas, „doopravdy jste nikdy neslyšel o Kukluxklanu?“

„Jakživ ne.“

Holmes obracel listy v knize, která mu ležela na klíně. „Tady to máme,“ řekl po chvíli. „Kukluxklan. Pojmenování pochází z věrného napodobení zvuku při nabíjení ručnice. Tuto strašlivou tajnou společnost založili po válce Jihu proti Severu bývalí konfedační vojáci v jižních státech a její odbočky začaly rychle vznikat v nejrůznějších místech, zejména v Tennessee, Luisianě, Jižní a Severní Karolíně, v Georgii a na Floridě. Společnost využívala své moci k politickým cílům, zejména k zastrašování černošských voličů a vraždění či vyštívání těch, kdo se stavěli proti jejím názorům. Jejím násilnostem obvykle předcházelo varování, zaslané v nějaké fantastické, leč dobře již známé formě - v některých krajích v podobě dubových listů, jinde melounových či pomerančových jader. Oběť, jíž se takové výstrahy dostalo, se musela buď veřejně zříci svých názorů, anebo uprchnout ze země. Jestliže se pronásledovaný odmítl podvolit, vždy zahynul a obvykle velmi zvláštním a nečekaným způsobem. Společnost byla tak dokonale organizovaná a její metody natolik systematické, že se snad nezachoval doklad o jediném případě, kdy by její protivník ušel potrestání anebo kdy by pachatelé krutostí byli vypátráni. Po

několik let organizace vzkvétala, třebaže se jí vláda Spojených států i lepší vrstvy v jižní společnosti snažily v jejím řádění bránit. V roce 1869 se však hnutí dost nečekaně zhroutilo a pak došlo již jen tu a tam k ojedinělým výpadům.

Jistě si povšimnete,“ řekl Holmes a položil svazek, „že náhlé zhroutení společnosti spadá přesně do doby, kdy se Openshaw i s jejími listinami vytratil z Ameriky. Jeho zmizení mohlo být stejně tak dobře příčinou jako důsledkem onoho zhroutení. Není pak divu, že on i jeho rodina byli pronásledováni tak nesmiřitelnými duchy. Jistě jste si domyslel, že záznamy i deník by mohly kompromitovat některou z předních osobností Jihu a že patrně mnohé z nich nemají ani ve spánku klid, dokud se těch dokumentů znovu nezmocní.“

„Takže stránka, kterou jsme viděli -“

„Vypadala přesně tak, jak se dalo čekat. Pokud si správně pamatuji, začínala slovy ‚A, B a C zaslána pomerančová jádra‘, což znamená, že jim společnost poslala výstrahu. Pak následují záznamy o tom, že A a B vypadli, což jest, že odjeli ze země, a konečně návštěva u C, která, jak se obávám, skončila pro C osudně. Věřím, doktore, že přece jen tu temnou historii poněkud osvětlíme, a jsem přesvědčen, že mladý Openshaw má zatím jedinou naději, udělá-li, co jsem mu poradil. Dnes k tomu však již nemůžeme nic dodat ani podniknout, a tak mi prosím vás podejte housle a pokusíme se alespoň na půl hodiny zapomenout na to prachbídne počasí a ještě bídňější jednání některých našich bližních.“

Ráno se vyjasnilo a slunce tlumeně prosvěcovalo mlžný závoj, který visel nad velikým městem. Když jsem sešel dolů, seděl Holmes již u snídaně.

„Odpusťte, že jsem na vás nepočkal,“ řekl mi. „Ale chci se dnes podívat na ten případ mladého Openshawa a tuším, že mne čeká velice rušný den.“

„Co chcete podniknout za kroky?“ zeptal jsem se.

„To záleží hlavně na výsledku prvního šetření. Možná že se nakonec přece jen rozjede do Horshamu.“

„Nepojedete tam tedy rovnou?“

„Ne, začnu v City. Zazvoňte si, prosím, a služebná vám přinese kávu.“

Jak jsem tak čekal, zvedl jsem se stolu ještě neotevřené noviny a chvíli v nich listoval. Najednou jsem se zarazil nad jedním titulkem a zděšením mi až mráz přeběhl po zádech.

„Holmesi!“ zvolal jsem. „Je již pozdě!“

„Ach bože!“ řekl můj přítel a položil šálek. „Bál jsem se toho. Jak se to stalo?“ Mluvil klidně, ale poznal jsem na něm, že je do hloubi duše dojat.

„Padlo mi náhodou do oka jméno Openshaw a nadpis ‚Tragédie u waterlooského mostu‘. Poslechněte si, co tu píše: ‚Mezi devátou a desátou hodinou včerejšího večera zaslechl policejní strážmistr Cook z oddělení H, který měl právě službu v blízkosti waterlooského mostu, volání o pomoc a vzápětí pád do vody. Byla však velmi temná, bouřlivá noc, takže přes veškerou pomoc několika chodců se nepodařilo tonoucího zachránit. Přesto však byl vyhlášen poplach a s pomocí říční policie mrtvý konečně vyloven. Jak se ukázalo, byl jím mladý gentleman, podle obálky nalezené v kapse jménem John Openshaw a bytem nedaleko Horshamu. Policie se domnívá, že mladý muž spěchal, aby stihl poslední vlak z waterlooského nádraží, a ve svém spěchu a v mimořádné temnotě sešel z cesty až na kraj jednoho z malých přístavišť temžských parníků. Na těle nebyly shledány stopy násilí a je nade vši pochybnost, že zesnulý se stal obětí nešťastné náhody, která by měla vyburcovat naše úřady, aby si konečně povšimly, v jakém stavu jsou přístaviště na řece.‘“

Chvíli jsme seděli mlčky a Holmes byl tak sklíčen a otřesen, jak jsem ho ještě nikdy neviděl.

„Zranilo to mou pýchu, Watsone,“ řekl konečně. „Je jistě malicherné myslet teď na něco takového, ale vskutku jsem zraněn ve své pýše. Je to teď pro mne osobní záležitost, a dá-li mi Bůh dost zdraví, ještě tu bandu dostanu. Když si pomyslím, že mne přišel požádat o pomoc a já ho poslal na smrt!“ Vyskočil ze židle a v nezvladatelném vzrušení přecházel sem a tam pokojem, bledé tváře mu žhnuly a dlouhé štíhlé ruce se nervózně svíraly a zase rozvíraly.

„Musí to být ale prohnaní ďáblové!“ zvolal konečně. „Jak ho tam asi vlákali? Po nábřeží se přece k nádraží nechodí. Nejspíš bylo i za tak strašného počasí na mostě dost lidí a tam by se jim to bylo nepovedlo. Ale ještě uvidíme, Watsone, kdo nakonec vyhraje. A já teď musím jít.“

„Na policii?“

„Ne, budu si sám svou vlastní policií. Až upředu pavučinu, ať si pak policie mouchy pochyťá, ale dřív ne.“

Mé lékařské povolání mi zabralo celý den a do Baker Street jsem se vrátil až pozdě večer. Sherlock Holmes však nebyl ještě doma. Přišel téměř až k desáté, bledý a zřejmě do krajnosti vyčerpán. Přistoupil k příborníku, ulomil si z bochníku kus chleba, dravě jej zhltl a zapil dlouhým douškem vody.

„Vždyť vy jste úplně vyhladovělý,“ poznamenal jsem.

„Padám hlady. Ale ani jsem si to neuvědomil. Od snídaně jsem nejedl.“

„Vůbec nic?“

„Ani sousto. Neměl jsem na něco takového čas ani pomyslet.“

„A jak jste pořídil?“

„Dobře.“

„Máte už nějakou stopu?“

„Držím ty darebáky přímo na dlani. Nebude dlouho trvat, než mladého Openshawa pomstíme. Ale víte co, Watsone, pošleme jim to jejich ďábelské znamení. Však oni vědí, proč to dělají.“

„Jak to myslíte?“

Sherlock Holmes vyndal ze skříňky pomeranč, rozlouppl jej na několik dílků a vymáčkl z něho na stůl jádérka. Pět z nich si vybral a hodil do obálky. Na vnitřní stranu chlopně napsal: „Od S. H. pro J. C.“ Potom obálku zapečetil a nadepsal adresu: „Kapitán James Calhoun, bárka Osamělá hvězda, Savana, Georgie.“

„Pěkně to na něj počká, než dorazí do přístavu,“ řekl se smíchem. „Však potom ani oka nezamhouří. Uvidí v tom dopisu stejně jistou předzvěst svého osudu, jako ji viděl Openshaw.“

„A kdo je to ten kapitán Calhoun?“

„Vůdce té bandy. Ostatní dostanu také, ale nejdřív si to vyřídím s ním.“

„Jak jste ho ale vypátral?“

„Strávil jsem celý den nad Lloydovými záznamy a deskami se starými dokumenty,“ řekl Sherlock Holmes. „A sledoval jsem další cesty všech lodí, které přistály v lednu a únoru 1883 v Pondicherry. Za ty dva měsíce se tam hlásilo šestatřicet plavidel větší tonáže. Z nich nejnápadnější mi byla Osamělá hvězda, protože měla sice v záznamech, že pluje do Londýna, ale pojmenování po jednom ze států Unie.“

„Tuším, že po Texasu.“

„Nevěděl jsem přesně, po kterém, a nevím to ani teď, ale byl jsem si jist, že ta loď pochází z Ameriky.“

„A co pak?“

„Prohlédl jsem si záznamy z Dundee, a když jsem shledal, že tam Osamělá hvězda přijela v lednu 85, mé podezření se utvrdilo. Informoval jsem se pak na lodě kotvící právě v Londýně.“

„Nu a?“

„Osamělá hvězda sem připlula minulý týden. Zašel jsem k Albertově doku, ale dověděl jsem se, že ráno za odlivu odplula po řece a míří domů do Savany. Telegrafoval jsem do Gravesendu, ale sdělili mi, že před chvílí proplula kolem, a protože vane východní vítr, jsem si jist, že již minula Goodwines a blíží se k ostrovu Wight.“

„Co tedy uděláte?“

„Nebojte se, už ho nepustím. Ověřil jsem si, že on a jeho dva důstojníci jsou jedinými rodilými Američany na lodi. Ostatní jsou Finové a Němci. Víím také, že se všichni tři vzdálili včera večer z lodi. Zjistil jsem si to od skladníka, který jim nakládal zboží. Než stačí jejich plachetnice doplout do Savany, doveze tam již poštovní parník náš dopis a savanská policie bude zpravena, že tyto tři pány nutně potřebujeme v Londýně, neboť jsou obviněni z vraždy.“

I nejlépe zosnované lidské plány mívají však svá úskalí, a tak se také stalo, že vrazi Johna Openshawa nikdy nedostali pomerančová jádérka, která jim měla ukázat, že jim je na stopě někdo stejně lstivý

a rozhodný, jako jsou oni. Ten rok duly totiž rovnídenní vichry zvláště vytrvale a prudce. Dlouho jsme čekali, co se dozvíme ze Savany o Osamělé hvězdě, ale zprávy stále nepřicházely, až jsme se konečně doslechli, že kdesi uprostřed Atlantiku byl v brázdě mezi vlnami spatřen pohupující se lodní stožár, který byl celý roztráštěný a měl vyryta písmena OH. Víc se však již o osudu Osamělé hvězdy nikdy nedovíme.

VI - Ohyzdňý žebřák

Isa Whitney, bratr zemřelého Eliáše Whitneyho, děkana bohoslovecké fakulty svatého Jiří, úplně propadl opiu. Jak jsem se dověděl, pramenil jeho návyk z pošetilého vrtochu ještě z dob studií - přečetl si kdysi stať, v níž de Quincey vylíčil své sny a halucinace, a napustil si tabák opiovou esencí, aby dosáhl stejného účinku. Tak jako mnozí před ním zjistil i on, že je snadnější tomuto zlozvyku přivyknout než se ho zbavit, a ještě po léta byl otrokem narkotik, takže se ho přátelé a příbuzní děsili a současně ho i litovali. Ještě teď ho vidím - úplně zhrouceného v křesle, s žlutým těstovitým obličejem, pootevřenými ústy a vytřeštěnýma očima - hotový vrak a trosku kdysi tak ušlechtilého člověka.

Jednoho večera - bylo to v červnu devětaosmdesátého roku - u nás kdosi zazvonil právě ve chvíli, kdy člověk poprvé zívne a podívá se po hodinách. Napřímil jsem se v křesle a má paní si položila ruční práci do klína a zklamaně se na mne podívala.

„Nejspíš pacient,“ řekla. „Zas budeš muset někam jít.“

Skoro jsem zaúpěl, protože jsem se právě před chvílí vrátil po velmi namáhavém dni domů.

Slyšeli jsme, jak se otvírají dveře, zaslechli pár spěšných slov a to už se ozvaly rychlé kroky na linoleu. Vzápětí se dveře našeho pokoje rozlétly a vstoupila dáma v tmavých šatech a v černém závoji.

„Promiňte mi, prosím vás, že přicházím tak pozdě,“ začala, ale pak jako by pozbyla všechno své sebeovládání, prudce objala manželku kolem krku a rozvzlykala se jí na rameni. „Ach já jsem v tak strašné tísní!“ zvolala. „A potřebuji alespoň trochu pomoci!“

„Ale vždyť je to Káťa Whitneyová,“ podívala se manželka, když jí nadzvedla závoj. „Ty jsi mne ale postrašila, Káťo! Neměla jsem ani ponětí, kdo jsi a proč přicházíš.“

„Nevěděla jsem, co si počít, a tak jsem přiběhla rovnou za tebou.“ Tak tomu bylo vždycky. Lidé, které potkalo nějaké soužení, se uchylovali k mé ženě jak ptáci k majáku.

„Je to od tebe moc hezké, že jsi přišla. Ale teď si musíš vypít trochu vinného stříku, pohodlně se posadit a pěkně nám všechno povědět. Nebo mám radši poslat Jamese spát?“

„Ach ne, to ne. Potřebovala bych od pana doktora také radu a pomoc. Jde o Isu. Dva dny už nepřišel domů. A já o něj mám takový strach!“

Kolikrát s námi již mluvila o problému svého muže, se mnou jako s lékařem a s mou paní jako se starou přítelkyní a spolužačkou. Shledávali jsme všechna slova, která nás jen napadla, abychom ji ukonejšili a utěšili. Ví, kde teď asi manžel je? Nemohli bychom jí ho přivést?

Zřejmě to nebylo tak vyloučené. Káťa měla nejzaručenější zprávy, že kdykoli jejího muže přepadl v poslední době takový záchvat, zapadl do opiového doupěte na samém konci City. Až dosud se oddával orgiím vždycky jen jeden den a vracel se večer celý roztrásený a zdrcený. Teď však už ho to drželo osmačtyřicet hodin a určitě leží někde ve špině v docích, vdechuje ten svůj jed a vyspává jeho následky. Káťa byla přesvědčena, že bychom ho tam našli - ve Zlatém baru na Upper Swandam Lane. Ale co má teď dělat? Jak by se mohla odvážit, mladá a bojácná žena, do takového brlohu a což by tam mohla hledat manžela mezi samými neurvalci?

Tak tedy vypadal náš případ a dal se samozřejmě vyřešit jediným způsobem. Že bych snad Káťu do toho doupěte doprovodil? Pak mě však napadlo, proč by tam vůbec chodila. Jako Isův lékař jsem na něj přece jen určitý vliv měl a zřejmě s ním pořídím lépe, půjdu-li sám. Přislíbil jsem Kátě na čestné slovo, že najdu-li jej opravdu na adrese, kterou mi dala, určitě ho do dvou hodin pošlu drožkou domů. A tak se stalo, že jsem za deset minut opustil své křeslo i příjemný obývací pokoj a uháněl fiakrem směrem na východ za posláním, které mi již tehdy připadalo podivné, ač teprve budoucnost měla ukázat, co podivuhodného se z něj vyvine.

První fáze mého dobrodružství proběhla celkem bez větších obtíží. Upper Swandam Lane je pravá ulička neřesti, skrytá za vysokými přístavními hrázi, které se táhnou východně od

londýnského mostu po severním břehu řeky. Na jednom místě, mezi obchůdkem s námořnickými mundúry a krámkem, kde se prodává džin, tu vedlo dolů několik prudkých schůdků k zející díře připomínající vchod do jeskyně, a tam jsem také objevil doupě, po němž jsem pátral. Nařídil jsem drožkáři, aby na mě počkal, sestoupil jsem po schodech, uprostřed úplně vyšlapaných ustavičným dusotem opilců, ve světle petrolejky blikající nad dveřmi jsem našel petlici a vstoupil do protáhlé nízké místnosti, k zalknutí plné hnědého opiového kouře a kolem zdí obestavené dřevěnými palandami, takže to tu vypadalo jak v podpalubí nějaké vystěhovalecké lodi.

V příšeří jsem jen nejasně rozeznával jakási těla ležící v podivuhodných až fantastických pózách, s ohnutými rameny, skrčenými koleny, hlavami zvrácenými nazad a s bradami trčícími kupředu a tu a tam jsem spatřil temné oči, z nichž se již vytratil všechen lesk, jak se otáčejí po nově příchozím. Z černých stínů žhnuly jen rudé světelné body, někde zářivě a jindy zas docela slabě, jak se v hlavičkách kovových dýmek rozhořoval a zase pohasínal zapálený jed. Většina nešťastníků tu ležela tiše, ale někteří si sami pro sebe cosi mumlali a jiní si zase povídali, ale jaksi podivně, tiše a monotónně - chvíli mluvili o překot a pak se zas pojednou odmlčeli, každý si přemítal vlastní myšlenky a pramálo dbal o to, co říkal druhý. U zadní stěny doutnalo v malém kotlíku dřevěné uhlí a u něj seděl na dřevěné třínožce vysoký hubený stařec, bradu položenou na pěstích, lokty opřené o kolena, a zíral do ohně.

Sotva jsem vstoupil, rozběhl se ke mně žlutý malajský sluha, přinesl mi dýmku a zásobu narkotika a ukázal na prázdnou palandu.

„Děkuji, nemíním se zdržet,“ řekl jsem. „Mám zde jednoho známého, pana Isu Whitneyho, a rád bych si s ním promluvil.“

Napravo ode mne se kdosi pohnul a zděšeně vykřikl, a když jsem se k němu v šeru zadíval, spatřil jsem Whitneyho, celého zanedbaného a se ztrhaným výrazem v bledém obličejí, jak se na mě vytrěštěně dívá.

„Můj bože! To je přece Watson!“ řekl. Prodělával si politováníhodnou reakci, roztřesen do posledního nervu. „Poslyšte, Watsone, kolik je vlastně hodin?“

„Skoro jedenáct.“

„A který den?“

„Pátek, devatenáctého června.“

„Bože na nebesích! A já myslel, že je středa! Ale určitě je přece středa. Co z toho máte, takhle mě děsit?“ Zabořil si obličej do dlaní a sípavě roztřeseně se rozeštkal.

„Říkám vám, že je pátek, člověče. Manželka už na vás čeká dva dny. Měl byste se za sebe stydět.“

„A také že se stydím. Ale jistě jste se spletl, Watsone, jsem tu přece teprv pár hodin a vykouřil jsem si sotva tři dýmky - nebo že by snad čtyři - už jsem úplně zapomněl kolik. Ale vrátím se s vámi domů. Nechtěl bych, aby měla Káťa starosti. Chudinka Káťa! Podejte mi ruku. Máte tu drožku?“

„Ano, čeká na mne.“

„Tak to pojedu s vámi. Jenže jsem určitě zůstal něco dlužen. Zeptejte se, kolik platím, Watsone. Já jsem dočista vyřízený. Vůbec bych se o sebe nedokázal postarat.“

Prošel jsem úzkou uličkou mezi dvojí řadou spáčů, zadržoval dech, abych necítil odporné omamné výpary narkotika, a rozhlížel se po správci. Procházel jsem právě kolem onoho vysokého starého muže, který tu seděl schoulen na trojnožce, když tu mne kdosi pojednou zatahal za kabát a tiše mi zašeptal: „Jděte dál a pak se teprv po mně ohlédněte.“ Zaslechl jsem ta slova zcela zřetelně a pohlédl jsem dolů. Nemohl je vyslovit nikdo jiný než stařec vedle mne, ale ten tu přece seděl pohroužen do svých myšlenek stejně jak předtím, vychrtlý a vrásčitý, nachýlený stářím, a opiová dýmka se mu klímbala mezi koleny, jak ji už ani nedokázal udržet. Popošel jsem dva kroky a ohlédl se. A tu jsem se musel vši silou ovládnout, abych nevykřikl úžasem. Stařec se otočil zády k ostatním, takže ho neviděl nikdo než já. Postava jako by se mu pojednou vyplnila, vrásky vyhladily, mdlé oči opět jiskrně zazářily, a kdo tu neseděl u

ohně a neusmíval se mému překvapení jako Sherlock Holmes! Nenápadně mi pokynul, abych k němu přistoupil, ale sotva se znovu byť jenom napůl obrátil obličejem k ostatním, zase se celý sesul, pootevřel ústa a proměnil se v třesoucího se senilního starce.

„Holmesi!“ zašeptal jsem. „Co probůh děláte v tomhle doupěti?“

„Mluvte co nejtíšeji,“ odpověděl. „Slyším výtečně. Kdybyste byl tak nesmírně laskav a rychle se zbavil svého přítroublého přítele, velmi rád bych si s vámi chvilku pohovořil.“

„Venku mě čeká drožka.“

„Tak ho v ní, prosím vás, pošlete domů. Můžete se na něj klidně spolehnout, je už tak na dně, že cestou určitě nic neprovede. Doporučoval bych vám rovněž, abyste poslal po drožkáři pár slov své paní, že jste se se mnou dal do spolku. Počkejte na mne laskavě venku a já za vámi za pár minut přijdu.“

Sherlocku Holmesovi se věru nedalo žádné z jeho přání odepřít, neboť byla vždy velice rozhodná a vyslovovaná s neústupnou panovačností. Já však své poslání pokládal stejně za skončené, jakmile jsem usadil Whitneyho do drožky, a dál jsem si již nemohl přát nic lepšího než prožívat se svým přítelem jedno z jeho neobyčejných dobrodružství, jaká již patřila k jeho dennímu životu. V několika minutách jsem napsal dopis, zaplatil za Whitneyho účet, odvedl ho až k drožce a díval se za ním, jak ujíždí tmou. Vzápětí se již z opiového doupěte vynořila zchátralá stařecká postava a já odcházel s Sherlockem Holmesem. Dvěma ulicemi se můj přítel ještě jen taktak šoural se svěšenou hlavou a roztřesenýma nohama. Pak se najednou rozhlédl, napřimil a od srdce se rozesmál.

„Nejspíš si už asi o mně myslíte, Watsoně,“ řekl, „že ke svým kokainovým injekcím a jiným menším nectnostem, na které jste mi již sdělil své lékařské názory, jsem se dal ještě na kouření opia.“

„Rozhodně mne velmi překvapilo, když jsem vás tam našel.“

„Asi tak jako mne, když jsem tam spatřil vás.“

„Přišel jsem hledat přítele.“

„A já nepřítel.“

„Nepřítele?“

„Ano, jednoho ze svých přirozených nepřátel, či lépe řečeno, ze své přirozené kořisti. Krátce a stručně, Watsone, jsem právě uprostřed velmi pozoruhodného pátrání a doufal jsem, že k němu stejně jako již mnohokrát předtím najdu klíč v nesrozumitelném mumlání těch hlupáků. Kdyby mě však byl v tom doupěti někdo poznal, visel můj život na vlásku, protože jsem si tam v minulých letech už leccos zjistil a ten neřád Lascar, co to tam vede, mi přísahal pomstu. Však také zezadu z té boudy vedou ven padací dvířka, která by mohla vyprávět moc divné historky, co jimi za temných nocí sklouzlo do vody.“

„Cože! Snad nemyslíte mrtvoly!“

„Jistěže mrtvoly, Watsone. Mít tisíc liber za každého ubožáka, kterého v tom doupěti umožili k smrti, jsou z nás úplní boháči. Je to nejodpornější vrahounská past po celém břehu řeky a obávám se, že Neville St. Clair do ní zapadl, aby odtud již nikdy neodešel živ. Ale tady někde by mělo být vozidlo, kam zase zapadneme my!“ Vstrčil si do úst prostředník a ukazováček, pronikavě hvízdal a z dálky mu jako na znamení odpovědělo podobné zahvízdnutí, po němž jsme brzy zaslechli rachocení kol a cinkot koňských podkov.

„Tak co, Watsone,“ řekl Holmes, když se k nám šerem přirítíl vysoký lehký kočár, z jehož bočních svítlen zářily dva zlaté kužely žlutého světla. „Že se mnou pojedete?“

„Mohu-li vám být prospěšný.“

„Spolehlivý přítel je přece vždycky prospěšný. A kronikář ještě prospěšnější. Mimoto mám U cedrů dvoulůžkový pokoj.“

„U cedrů?“

„Ano, to je dům pana St. Claira. Ubytoval jsem se tam, dokud neskončím svoje pátrání.“

„A kde to vlastně je?“

„Nedaleko Lee, v Kentu. Máme před sebou sedm mil cesty.“

„Ale já stále ještě ničemu nerozumím.“

„Samozřejmě že ne. Všechno se brzy dovíte. Naskočte si! A vám, Johne, děkuji, nebudeme vás již potřebovat. Tady máte půlkorunu.“

Počkejte na mne zítra kolem jedenácté. A ty peníze pěkně roztočte. Zatím sbohem!“

Švihl bičem do koně a již jsme ujížděli nekonečným sledem ponurých opuštěných ulic, které byly stále širší a širší, až jsme se konečně řítili přes široký most se sloupkovitým zábradlím a pod námi lenivě plula temná řeka. Za vodou se opět prostírala širá pustina z cihel a malty, jejíž ticho přerušovaly jen těžké pravidelné kroky strážníka a prozpěvování a křik nějaké opožděné skupinky hýřilů. Po obloze pomalu plynul těžký mrak a z potraných mračen mdle blikaly dvě tři hvězdičky. Holmes ujížděl mlčky, s hlavou skloněnou na prsa a s výrazem člověka úplně pohrouženého do svých myšlenek, a já seděl vedle něj pln zvědavosti, co je to asi za nový případ, že si tak nemilosrdně vyžaduje všech jeho sil, ale neodvážil jsem se přerušit chod jeho myšlenek. Ujeli jsme několik mil a blížili se již k okraji pásma předměstských vilek, když se Holmes vzpamatoval, pokrčil rameny a zapálil si lulku, jako by se znovu utvrdil v tom, že udělal to nejlepší, co mohl.

„Máte nesmírný dar mlčenlivosti, Watsoně,“ řekl. „A jako společník jste tím naprosto nedocenitelný. Věřte mi, že pro mne mnoho znamená, mohu-li si teď s někým promluvit, protože nemám nikterak příjemné myšlenky. Právě jsem si lámal hlavu, co asi řeknu té milé ženušce, až mi přijde dnes večer otevřít.“

„Zapomínáte, že pořád ještě nic nevím.“

„Než dojedeme do Lee, ještě vám stačím vypovědět všechno podstatné o tomto případě. Zdá se až neuvěřitelně prostý, a přece jako bych se tu neměl čeho zachytit. Vlákno je jistě spousta, ale ne a ne je uchopit za správný konec. Vylíčím vám teď, Watsoně, jasně a stručně celý případ a třeba vám svitne jiskřička, kde pro mne vládne úplná tma.“

„Začněte tedy.“

„Před několika lety - abych byl přesný, v květnu roku 1884, se do Lee nastěhoval gentleman, který se jmenoval Neville St. Clair a byl zřejmě nesmírně bohatý. Koupil si velkou vilu, pěkně si upravil zahradu a vůbec si dobře žil. Postupně se spřátelil se svými sousedy

a v roce 1887 se oženil s dcerou místního sládky, s níž má teď dvě děti. Není nikde zaměstnán, ale je zainteresován na několika společnostech a zpravidla odjíždí ráno do města a vrací se každý večer v 17.14 z Cannon Street. Je mu sedmatřicet let, je mírného chování, dobrý manžel, laskavý otec a oblíbený mezi všemi svými známými. Mohl bych snad ještě dodat, že v této chvíli činí všechny jeho dluhy 88 liber 10 šilinků a v Bance hlavního města a okresů má uloženo 220 liber. Nemáme tedy důvod se domnívat, že ho tížily finanční starosti.

Minulé pondělí odjel pan Neville St. Clair do města o něco dříve než obvykle a před odchodem z domova ještě poznamenal, že si chce vyřídit dvě důležité záležitosti a že přiveze chlapci stavebnici. Čirou náhodou však téhož pondělí krátce po tom, co pan St. Clair odjel, dostala jeho paní telegram, že má v kanceláři aberdeenské lodní společnosti uložen menší, ale velice cenný balíček, který už nějakou dobu čekala. Vyznáte-li se dobře v Londýně, jistě víte, že společnost má kanceláře na Fresno Street a ta že vybíhá z Upper Swandam Lane, kde jste mne dneska našel. Paní St. Clairová poobědvala, rozjela se do City, vyřídila si nějaké nákupy, zašla do kanceláře společnosti, vyzvedla si balíček a přesně ve čtyři hodiny třicet pět minut se vracela po Swandam Lane k nádraží. Rozuměl jste všemu dobře?"

„Je mi to naprosto jasné.“

„Patrně si pamatujete, že v pondělí bylo výjimečně horko, a paní St. Clairová šla zvolna a rozhlížela se po nějaké drožce, protože se jí nikterak nezamlouvalo prostředí, v němž se tak pojednou octla. Jak tak kráčela dolů po Swandam Lane, zaslechla náhle úpěnlivý výkřik a úplně strnula zděšením, když v okně prvního poschodí zahlédla svého manžela, jak se na ni dívá a jako by na ni kýval. Okno bylo otevřené a zřetelně spatřila jeho obličej, který prý byl strašlivě rozrušený. Muž se k ní zoufale rozpřáhl, ale vtom zmizel od okna tak náhle, jako by ho strhla nazad jakási síla mnohem mocnější než on. Svým ženským okem však paní St. Clairová postrehla něco

velice podivného - pan St. Clair měl prý na sobě tmavý plášť, v kterém odešel z domova, ale byl bez límečku a bez vázanky.

V přesvědčení, že je určitě v jakémsi nebezpečí, seběhla jeho paní ze schodů, neboť se to vše odehrálo právě v domě nad opiovým doupětem, kde jste mne dnes večer nalezl, proběhla dolní místností a pokoušela se vyběhnout do schodech do prvního poschodí. Pod schodištěm však narazila na toho lumpa Lascara, o kterém jsem vám již říkal, a ten jí zastoupil cestu a s pomocí jakéhosi Dána, který mu dělá poskoka, ji vystrčil na ulici. Téměř šílená pochybnostmi a strachem běžela dolů ulicí a šťastnou náhodou, jaká se hned tak nestává, potkala na Fresno Street několik strážníků i se strážmistrem, kteří šli právě na obchůzku. Strážmistr se s ní a se dvěma svými muži vrátil a přes houževnatý odpor majitele pronikli až do pokoje, kde byl pan St. Clair naposled spatřen. V pokoji po něm však nebylo ani stopy. Celé to poschodí bylo prázdné až na jednoho zuboženého, strašlivě ohyzdného mrzáka, který tu zřejmě přebývá. Oba se s Lascarem zapřísahali, že celé dopoledne neprošel nikdo nahoru. Popírali to tak rozhodně, že strážmistra úplně zviklali a málem by byl již uvěřil, že paní St. Clairovou ošálily smysly, když vtom se nešťastná s výkřikem vrhla k lepenkové krabici ležící na stole a strhla z ní víko. Z krabice se jak vodopád vysypaly kostky dětské stavebnice, hračky, kterou pan St. Clair slíbil, že přinese domů.

Tento objev i zřejmý zmatek patrný na mrzákovi přesvědčily strážmistra, že věc je vážná. Policie důkladně prohledala všechny místnosti a z výsledků prohlídky usoudila, že tu zřejmě došlo k hanebnému zločinu. Přední místnost byla zařízena docela prostě, jako obývací pokoj, a ústila do malé ložničky, jejíž okno vedlo k zadní straně jedné z hrází. Mezi přístavní hrází a oknem ložnice je úzká mezera, která za odlivu zůstává suchá, avšak když voda stoupne, zaplaví ji do výše alespoň čtyř a půl stopy. Okno ložnice je široké a otvírá se zezdola. Při prohlídce byly na okenní římse nalezeny stopy od krve a policie objevila několik roztroušených kapek i na dřevěné podlaze ložnice. Za závěsem předního pokoje

našla pohozené veškeré oblečení pana Nevilla St. Claira až na jeho kabát. Jinak tam bylo všechno - boty, ponožky, klobouk i hodinky. Na žádné části oděvu nebyly shledány známky násilí a jiné stopy po panu Nevillu St. Clairovi se již nenašly. Nejspíše zmizel oknem, protože policie žádný jiný východ neobjevila, a zlověstné krvavé skvrny na okenní římse dávaly pramálo naděje, že se zachránil plaváním, zvlášť když ve chvíli tragédie dosahovala voda nejvýše.

A teď pokud jde o ty zlotřilce, kteří se patrně na celé věci přímo podíleli. O Lascarovi je známo, že má za sebou nejtemnější zločineckou minulost, ale protože z výpovědi paní St. Clairové vysvítá, že byl pouhých pár vteřin po tom, co se její manžel objevil v okně, dole pod schody, mohl být při zločinu nanejvýš spoluviníkem. Na svou obhajobu uvedl, že vůbec o ničem neví, a ohrazoval se, že přece není zasvěcen do všeho, co dělá jeho podnájemník Hugh Boone, a nemůže proto ani vysvětlit, jak se v domě octlo šatstvo hledaného gentlemana.

Potud o majiteli Lascarovi. A nyní co víme o tom hrůzném žebrákovi, který bydlí v prvním poschodí opiového doupěte a byl zřejmě poslední, kdo viděl Nevilla St. Claira. Jmenuje se Hugh Boone a jeho tvář je známa každému, kdo chodí častěji do City. Živí se žebrotou, ale aby se kryl před policejními předpisy, předstírá, že také trochu obchoduje voskovými zápalkami. Možná že jste si někdy všiml, jak kousek pod místem, kde začíná Threadneedle Street, vybíhá po levé straně ulice ze zdi malý výčnělek. Za ním den co den ten tvor vysedává, se zkříženýma nohama a svou nepatrnou zásobou sirek na klíně, a protože skýtá tak politováníhodný pohled, stéká mu do umaštěné čepice, kterou má ležet před sebou na chodníku, deštík dobročinnosti. Sám jsem toho chlapíka už kolikrát pozoroval ještě dávno předtím, než mne napadlo, že mne s ním svede dohromady moje povolání, a překvapilo mne, jak bohatou žeň sklídl za poměrně krátkou dobu. Je to zjev totiž tak nápadný a podivný, že kolem něj nikdo nepřejde bez povšimnutí. Má kšticí ostře rezavých vlasů, bledý obličej znetvořený strašlivou jizvou, která mu stahuje horní ret, takže se mu při kraji ohrnuje vzhůru,

buldočí bradu a pronikavé černé oči, které pozoruhodně kontrastují s barvou jeho vlasů, a tím vším se odlišuje od zástupů obyčejných žebráků. Ale nejen tím, liší se od nich i vtipem, neboť má pohotově odpověď na každou poznámku, kterou o něm utrousí někdo z kolemjdoucích. Takový je tedy člověk, o němž se nyní dovídáme, že bydlí v opiovém doupěti a poslední viděl pána, po němž pátráme.“

„Ale vždyť je to mrzák!“ zvolal jsem. „Copak by zmohl sám proti muži, který je v rozkvětu svých sil?“

„Je mrzák, ale jenom na nohy, jinak je zřejmě silný a dobře živěný. Jistě vás lékařská zkušenost poučila, Watsone, že slabost jedné končetiny se obvykle vyrovnává mimořádnou silou končetiny druhé.“

„Prosím vás, vyprávějte dál.“

„Při pohledu na krev pod oknem paní St. Clairová omdlela a policisté ji odvezli drožkou domů, neboť jim stejně nemohla být při vyšetřování již nijak nápomocná. Inspektor Barton, který byl případem pověřen, prohledal důkladně celou budovu, ale nenašel nic, co by mohlo záležitost alespoň trochu osvětlit. Jedné chyby se policie přece jen dopustila, neboť nezatkla ihned Boona a ten měl k dobru pár minut, kdy se jistě stačil domluvit se svým kumpánem Lascarem. Tato chyba však byla brzy napravena, Boona sebrali a prohledali, ale stejně u něho nenašli nic, co by ho v nejmenším usvědčovalo. Pravda, měl sice na pravém rukávu od košile pár skvrn od krve, ale ukázal vyšetřujícím, že si rozřízl u samé špičky prsteník, a vysvětlil jim, že proto tolik krvácel. Navíc dodal, že stál před chvílí u okna a nalezené skvrny určitě pocházejí z téhož pramene. Vášnivě popíral, že by kdy viděl pana Nevilla St. Claira, a přísahal, že je mu stejnou záhadou jako policii, kde se v jeho pokoji vzaly ty cizí šaty. K tvrzení paní St. Clairové, že spatřila v okně svého manžela, prohlásil, že se ta dáma buď pomátla, nebo se jí muselo něco zdát. Přes své halasné protesty byl dopraven na policejní stanici a inspektor zatím setrval v budově, protože čekal, že po odlivu získá k celé záhadě další stopy.

Odliv přišel, ale na bahnitém dně se přece jen nenašlo, čeho se policie tolik obávala. Když voda opadla, neležel tam vystaven lidským zrakům Neville St. Clair, nýbrž jeho plášť. A co myslíte, že se našlo v jeho kapsách?“

„Nemám ponětí.“

„Určitě byste to neuhodl. Všechny kapsy byly nacpané pencemi a půlpencemi - dělalo to čtyři sta jedenadvacet pencí a dvě stě sedmdesát půlpencí. Nebylo proto ani divu, že voda kabát neodnesla. Ale lidské tělo je přece jen něco jiného. Mezi přístavní hrází a domem je silný proud. Zdálo se proto docela pravděpodobné, že zatížený kabát zůstal na dně a svlečené tělo stáhla řeka.“

„Pokud tomu však rozumím, našlo se všechno ostatní oblečení v pokoji. Znamená to snad, že tělo bylo zahaleno jen v plášti?“

„Ne, milý příteli, přesto však je třeba důkladně se nad každou tou okolností zamyslet. Shodil-li Boone skutečně Nevilla St. Claira oknem, nikdo ho při činu neviděl. Co by pak asi udělal? Určitě by byl hned přišel na nápad zbavit se šatů, které by ho mohly prozradit. Popadl tedy kabát a užuž ho chtěl vyhodit oknem, když vtom si uvědomil, že plášť se jistě neponoří, ale poplave po vodě. Moc času mu nezbývalo, protože zezdola již slyšel rozruch, jak se paní St. Clairová pokoušela proniknout do domu, a jeho společník Lascar ho možná i varoval, že se k nim řítí policie. Nesměl ztrácat ani okamžik. A tak se honem rozběhl k nějaké tajné skrýši, kde si shromažďuje plody své žebroty, a všechny mince, které stačil popadnout, nacpal do kapes, aby se kabát určitě ponořil. Vyhodil jej oknem a byl by tak učinil i s ostatními částmi oděvu, kdyby nezaslechl zdola spěšné kroky. A tak než se policie objevila, stačil sotva zavřít okno.“

„Zní to určitě zcela pravděpodobně.“

„Z nouze se to dá přijmout i jako pracovní hypotéza. Jak jsem vám již řekl, Boona zatkli a odvedli na policii, ale nemohou mu dokázat, že v minulosti by se kdy něčeho špatného dopustil. Po léta je znám jako profesionální žebrák, ale žije zřejmě docela klidně a

sporádaně. Tak tedy vypadá zatím situace, ale otázka, co vůbec dělal Neville St. Clair v tom opiovém doupěti, co se tam s ním stalo, kde je teď a co má Hugh Boone společného s jeho zmizením, zůstává stejnou záhadou jako na samém počátku. Musím se přiznat, že jsem se nikdy nesetkal s případem, který by na první pohled vypadal tak jednoduše, a přitom by byl tak nesmírně složitý.“

Zatímco mi Sherlock Holmes dopodrobna líčil podivný sled událostí, uháněli jsme předměstími velkého města, až jsme za sebou konečně nechali poslední rozptýlené domky a ujížděli po silnici z obou stran lemované venkovským živým plotem. Když skončil Holmes svoje vyprávění, projeli jsme ještě dvěma vesničkami, v jejichž doširoka roztroušených staveních ještě blikalo tu a tam v oknech světlo.

„Jsme již na okraji Lee,“ řekl můj společník. „Za tu krátkou cestu jsme pobyli ve třech anglických hrabstvích - začali jsme v Middlesexu, projeli jsme cípem Surrey a skončili v Kentu. Vidíte to světlo mezi stromy? To je dům U cedrů a u té lampy sedí žena, jež ve své úzkosti jistě již zaslechla zazvonění koňských podkov.“

„Ale proč nevyšetřujete ten případ z Baker Street?“ otázal jsem se.

„Protože mnohé musím vypátrat přímo odtud. Paní St. Clairová mi laskavě poskytla dva pokoje a můžete si být jist, že srdečně uvítá i mého přítele a spolupracovníka. Nerad jí chodím na oči, Watsone, když jí nepřináším sebemenší zprávu o jejím muži. Tak a jsme na místě. Prr.“

Zastavili jsme před prostornou vilou ve velké zahradě. Ke koním ihned přiběhl mladý podkoní a já seskočil z kočáru a kráčet za Holmesem po úzké, drobnými kaménky vysypané cestičce vedoucí k domu. Jak jsme přicházeli, rozlétly se před námi dveře a v nich stanula drobná světlovlasá žena, oděná do jakéhosi lehkého mousseline-desoie, kolem krku a zápěstí lemovaného nadýchaným růžovým šifónem. Postava se jí rýsovala v jasném světle, a jak tam tak stála s jednou rukou na dveřích a s druhou dychtivě pozdviženou, tělo nepatrně nakloněné a hlavu i tvář zdviženou, s

dychtivýma očima a pootevřenými rty, vypadala jak ztělesněná otázka.

„Co je nového?“ zvolala. „Co se stalo?“ Vtom zahlédla, že jsme dva, a s novou nadějí vykřikla, ale radostné zvolání se změnilo v zaupění, když viděla, jak můj společník vrtí hlavou a krčí rameny.

„Žádné dobré zprávy?“

„Žádné.“

„Ani špatné?“

„Ne.“

„Díky bohu. Ale pojd'te, prosím vás, dále. Musíte být po tak dlouhém dni velmi unaven.“

„To je můj přítel doktor Watson. Byl mi neocenitelným pomocníkem v několika mých případech a šťastnou náhodou se mi podařilo přivést ho s sebou, aby se se mnou podílel i na tomto pátrání.“

„Velice mě těší,“ řekla paní St. Clairová a stiskla mi vřele ruku. „Jistě nás omluvíte, shledáte-li v ubytování nějaké nedostatky, vždyť víte, jaká rána nás postihla.“

„Ale milá madam,“ řekl jsem, „jsem přece starý válečník. Ale i kdybych jím nebyl, dobře vidím, že se nemáte za co omlouvat. Budu skutečně velice šťasten, dokáži-li být jakkoli nápomocen vám či svému příteli.“

„A nyní, pane Holmesi,“ řekla dáma, když jsme vstoupili do dobře osvětlené jídelny a usadili se u stolu, kde nás již čekala studená večeře, „velmi ráda bych vám položila dvě přímé otázky a snažně vás prosím, abyste mi na ně stejně přímo odpověděl.“

„Jistěže, madam.“

„Neohlížejte se nikterak na mé city. Nejsem hysterická ani hned tak neomdlívám. Přála bych si prostě, abyste mi řekl, co si opravdu, ale opravdu myslíte.“

„O čem, madam?“

„Ruku na srdce, pane Holmesi, domníváte se, že Neville je živ?“

Sherlock Holmes byl její otázkou zřejmě vyveden z míry. „Ale zcela upřímně,“ opakovala paní St. Clairová. Stála tam nad ním na koberci a dychtivě se na něj dívala, jak se opírá v proutěném křesle.

„Chcete-li upřímnost, madam, pak se obávám, že ne.“

„Myslíte tedy, že je mrtev?“

„Ano.“

„Zavražděn?“

„To netvrdím. Snad.“

„A kterého dne zahynul?“

„V pondělí.“

„Pak mi, pane Holmesi, laskavě vysvětlete, jak je možné, že jsem od něj dnes dostala tento dopis?“

Sherlock Holmes se vymrštil z křesla jako zasažen elektrickým úderem.

„Cože?“ zvolal.

„Ano, dnes.“ Stála tu s úsměvem a v ruce držela kousíček papíru.

„Směl bych se na něj podívat?“

„Ovšemže ano.“

Holmes jí ve své dychtivosti vytrhl psaní z ruky, narovnal je na stole, přitáhl si lampu a dychtivě si je prohlížel. Vstal jsem z křesla a nahlížel mu přes rameno. Obálka byla prachobyčejná a měla razítko gravesendské pošty s dnešním či spíše již včerejším datem, měli jsme za sebou přece již půlnoc.

„To je ale nějaké hrubé písmo!“ zamumlal Holmes. „To jistě nepsal váš manžel, madam.“

„Ne, ale dopis, který byl uvnitř, psal.“

„Zdá se mi také, že kdo tu adresu nadepisoval, šel se na ni ještě přeptat.“

„Z čeho tak soudíte?“

„Jméno, jak vidíte, je psáno úplně černým inkoustem, který uschl sám od sebe. Zbytek je našedlý, což znamená, že byl vysušen savým papírem. Kdyby byla obálka napsána najednou a také najednou osušena, nezůstalo by na ní nikde tak temně černé písmo. Pisatel zřejmě napsal jméno a chvíli čekal, než doplnil adresu, což může

znamenat jen jediné, že ji neznal. Je to samozřejmě jen maličkost, ale nic není tak důležité jako maličkosti. A teď se podívejme na dopis! Ha! Ha! Že k němu bylo ještě něco přiloženo?“

„Ano, prsten.“

„A jste si jista, že je to písmo vašeho manžela?“

„Ano, je psáno jednou jeho rukou.“

„Jak to myslíte, jednou?“

„Tou, kterou psával, když měl naspěch. Písmo pak vypadá úplně jinak než jeho obvyklý rukopis, ale já je dobře znám.“

„Má milovaná, neměj strach. Vše dobře dopadne. Došlo k velkému omylu a nějakou dobu potrvá, než se vše napraví. Čekej trpělivě. - Neville.' Psáno tužkou na list osmerkového formátu, bez vodoznaku, vytržený ze sešitu. Odesláno z Gravesendu někým, kdo měl pořádně špinavý palec. Ha! A obálku zalepoval kdosi, kdo, pokud se příliš nemýlím, předtím žvýkal tabák. A vy jste přesvědčena, že je to písmo vašeho manžela, madam?“

„Docela jistě. Ta slova psal Neville.“

„A byla odeslána dnes z Gravesendu. Přece jen se nám mračna poněkud vyjasňují, paní St. Clairová, i když bych se ještě neodvažoval tvrdit, že nebezpečí je zažehnáno.“

„Ale je přece jistě živ, pane Holmesi.“

„Pokud nejde o rafinovaný padělek, který nás má svést na nepravou stopu. Prsten koneckonců ještě nic neznamená. Mohli mu ho vzít.“

„Ne, ne, to písmo je jeho, je to jeho písmo.“

„Tak dobrá. Ale co když byl dopis napsán v pondělí a odeslán až dnes?“

„To je dost možné.“

„Jestliže je tomu tak, mohlo se mezitím ledacos stát.“

„Ach, nesmíte mi brát všechnu naději, pane Holmesi. Víím, že se mu nic zlého nestalo. Jsme si s Nevillem tak blízci, že bych určitě vytušila, kdyby se mu něco přihodilo. Zrovna v den, kdy jsem ho viděla naposled, se řízl v ložnici do prstu. Byla jsem v té chvíli v jídelně, ale hned jsem se rozběhla nahoru, protože jsem s naprostou

určitostí poznala, že se mu něco stalo. Copak myslíte, že bych vytušila takovou maličkost a přitom nepoznala, že zemřel?”

„Mám příliš velké zkušenosti, než abych nevěděl, že ženská intuice může být cennější než závěry analytického myslitele. A v tom dopise máte skutečně pádný důkaz na podporu svých názorů. Je-li však vař manžel živ a může psát dopisy, proč se nevrací domů?“

„Tomu také nerozumím. Je mi to zcela nepochopitelné.“

„Nezmínil se snad v pondělí, že by vás chtěl opustit?“

„Ne.“

„A překvapilo vás, když jste ho viděla ve Swandam Lane?“

„Velice.“

„Bylo okno otevřené?“

„Ano.“

„Pak na vás mohl zavolat?“

„Mohl.“

„Ale pokud vím, jenom neartikulovaně vykřikl?“

„Ano.“

„Připadalo vám to jako volání o pomoc?“

„Ano. Zamával na mne.“

„Ale mohl také vykřiknout překvapením. V úžasu, že vás tam tak neočekávaně vidí, mohl i rozhodit ruce.“

„Ani to není vyloučeno.“

„Ale vám se zdálo, že ho někdo strhl zpátky.“

„Zmizel mi tak náhle!“

„Třeba uskočil dozadu. Nikoho jiného jste přece v pokoji neviděla.“

„Ano, ale ten strašný žebrák se přece přiznal, že tam byl, a dole pod schody stál Lascar.“

„Přesně tak. Pokud jste stačila postřehnout, byl váš manžel oblečen jako obvykle?“

„Ano, ale neměl límeček a vázanku. Zahlédla jsem docela přesně, že má holý krk.“

„Nezmiňoval se někdy o Swandam Lane?“

„Nikdy.“

„Nepozorovala jste na něm příznaky, jako by požíval opium?“

„Ne, nikdy.“

„Děkuji vám, paní St. Clairová. To jsou nejdůležitější body, které jsem si chtěl zcela objasnit. Trochu teď povečeříme a půjdeme si lehnout, neboť zítra nás pravděpodobně čeká hodně práce.“

Dostali jsme velký pohodlný pokoj se dvěma lůžky a já byl v tu chvíli v posteli, protože jsem byl po dobrodružné noci zcela vyčerpán. Sherlock Holmes patřil však k lidem, kteří vydrží celé dny, ba i týden bez odpočinku, a přemýšlejí-li o nějakém nevyřešeném problému, stále si jej převracejí, přeskupují fakta, dívají se na něj ze všech hledisek, až do něj nakonec zcela proniknou, nebo se přesvědčí, že nemají dostatečné údaje. Brzy jsem pochopil, že se chystá prosedět celou noc. Sundal si kabát a vestu, oblékl se do volného modrého županu a začal sbírat po pokoji podušky z postele a polštáře z otomanu a křesel. Sestavil si z nich jakýsi východní divan, usadil se na něj se zkříženými nohama a položil před sebe unci řezaného tabáku a krabičku zápalek. V bledém svitu lampy jsem ho viděl, jak sedí, v ústech svou starou bryerku, oči upřené do prázdna kdesi u stropu, a vyfukuje kotoučky modrého kouře, tichý a nehybný ve světle, které ozařovalo jeho pevné orlí rysy. Tak tam seděl, když jsem usínal, a stejně, když mne najednou probudil svým výkřikem a já zjistil, že do pokoje již proudí letní slunce. Holmes držel stále ještě lulku v ústech, kouř se stále vinul vzhůru, pokoj byl plný hustého tabákového dýmu, jen z hromádky řezaného tabáku, kterou jsem večer viděl, nezbylo vůbec nic.

„Jste již vzhůru, Watsoně?“ zeptal se.

„Ano.“

„Připraven na ranní projížďku?“

„Jistě.“

„Tak se oblečte. Nikdo se ještě ani nehýbá, ale vím, kde spí podkoní, a za chvíli máme kočár přistavený.“ Jak mluvil, smál se

sám pro sebe, oči mu svítily a vypadal docela jinak než ten vážný myslitel ze včerejší noci.

Při oblékání jsem pohlédl na hodinky. Ani jsem se nedivil, že všichni ještě spali. Bylo teprve za pět minut půl páté. Sotva jsem se oblékl, vrátil se Holmes se zprávou, že podkoní již zapřahá koně.

„Rád bych si vyzkoušel jednu svou teorii,“ řekl Holmes, když jsme se obouvali. „Tak se mi zdá, Watson, že zrovna stojíte před jedním z největších tupců Evropy. Zasloužil bych si, aby mě někdo vykopl odsud až na Charring Cross. Ale teď mám už myslím k celé věci svůj klíč.“

„A kde ho máte?“ zeptal jsem se ho s úsměvem.

„V koupelně,“ odpověděl. „Kdepak, nežertuji,“ dodal, když viděl, jak nevěřicně se na něj dívám. „Právě jsem si ho tam vyzvedl a беру si ho s sebou v cestovní brašně. A teď pojd'te, příteli, podíváme se, jestli nám zapadá do zámku.“

Sestoupili jsme co nejrychleji po schodech a vyšli do jasného ranního slunce. Na silnici nás již čekal náš kuň zapražený do kočáru a u hlavy mu stál zpola oblečený podkoní. Oba jsme naskočili a řítili se pryč po silnici vedoucí k Londýnu. Jelo po ní jen pár selských vozů, které vezly do hlavního města zeleninu, ale vily po obou stranách byly tiché a jakoby bez života, jak v nějakém městě, které člověk spatří jen ve snu.

„V některých bodech to byl docela pozoruhodný případ,“ řekl Holmes a pobídl koně do klusu. „Musím uznat, že jsem byl slepý jak netopýr, ale lepší je zmoudřet pozdě než nikdy.“

Když jsme přijeli směrem od Surrey do městských ulic, první lidé již vstávali a ospale se rozhlíželi z oken. Projeli jsme po Waterloo Bridge Road, přešli řeku, rychle si to namířili po Wellington Street a pak jsme odbočili prudce doprava a octli se v Bow Street. Sherlocka Holmese tu na policii dobře znali a u dveří mu zasalutovali dva strážníci. Jeden mu podržel koně a druhý nás zavedl dovnitř.

„Kdo má dnes službu?“ zeptal se Holmes.

„Inspektor Bradstreet, pane.“

„Jakpak se vám vede, Bradstreete?“ Po chodbě vykládané kamennými dlaždičkami k nám přicházel vysoký statný důstojník ve špičaté čepici a šosatém kabátci. „Rád bych si s vámi promluvil, Bradstreete.“

„Zajisté, pane Holmesi. Vstupte prosím do mé místnosti.“

Inspektor Bradstreet měl malou místnost podobnou kanceláři, na stole mu ležela velká kniha se zápisy a ze zdi visel telefon. Inspektor se posadil za stůl.

„Co pro vás mohu udělat, pane Holmesi?“

„Přišel jsem kvůli tomu žebrákovi Boonovi, který byl zatčen v souvislosti se zmizením pana Nevilla St. Claira z Lee.“

„Jistě. Přivezli ho sem a držím ho pro případ, že by měl být znovu vyšetřován.“

„To jsem se také dověděl. Máte ho tady?“

„Je v cele.“

„Chová se slušně?“

„Ano, žádné potíže s ním nemáme. Jenom je strašný špindíra.“

„Špindíra?“

„Ano, taktak že jsme ho donutili, aby si umyl ruce, a obličej má černý jak mouřenín. Jak jen bude ten případ vyřízený, dáme mu pravidelnou vězeňskou lázeň, a myslím, že kdybyste ho viděl, budete se mnou jen souhlasit, že ji potřebuje.“

„Velmi rád bych se na něj podíval.“

„Opravdu? To se dá snadno zařídit. Pojd'te se mnou. Brašnu si tady můžete nechat.“

„Ne, raději si ji vezmu s sebou.“

„Jak si přejete. Tudy prosím.“ Vedl nás úzkou předsíní, otevřel zamřížované dveře a sešel po točitých schůdkách do bíle omítnuté chodby, z níž vedla po obou stranách řada dveří.

„Je v třetí cele napravo,“ řekl. „Tady v té.“ Tiše odsunul okénko v horní polovině dveří a nahlédl dovnitř.

„Spí,“ řekl. „Můžete si ho dobře prohlédnout.“

Oba jsme přitiskli oči k mřížoví. Vězeň k nám ležel obrácen obličejem, ponořen do hlubokého spánku, a pomalu těžce

oddechoval. Byl střední postavy, chatrně oblečený, jak už se konečně při jeho povolání dalo čekat, a dírou v rozedraném kabátu mu vyčuhovala barevná košile. Jak nás již inspektor upozornil, byl nevýslovně špinavý, ale ani ta vrstva nečistoty po celém obličejí nemohla zakrýt jeho odpudivou ohyzdnost. Přes tvář se mu táhla od oka k bradě široká jizva po jakémisi starém šrámu, a jak mu stahovala kůži, ohrnul se mu po jedné straně horní ret, až mu odhalil v strnulém šklebu tři zuby. Hluboko do čela, téměř až k očím, mu v rozčuchané kštici zarůstaly ostře zrzavé vlasy.

„Žádný krasavec to není, že?“ řekl inspektor.

„Rozhodně by potřeboval umýt,“ poznamenal Holmes. „A celkem jsem to čekal, takže jsem si přinesl nějaké vybavení.“ Ještě ani nedomluvil a již rozvíral rozkládací cestovní brašnu a k mému úžasu z ní vytahoval obrovskou mycí houbu.

„Cha, cha! Vy jste ale šprýmař!“ zasmál se inspektor.

„Kdybyste byl tak laskav a docela potichouнку mi teď otevřel, uděláme z něj ve chvilce mnohem vzhlednějšího chlapíka.“

„Nevím, proč bych vám v tom měl bránit,“ řekl inspektor. „Velkou čest takhle bowstreetským celám nedělá, že?“ Tichounce zasunul klíč do zámku a všichni jsme po špičkách vešli do cely. Spáček se napůl pootočil a potom zas tvrdě usnul. Holmes se zastavil u džbánu s vodou, namočil houbu a dvakrát jí energicky přetřel vězni obličej.

„Dovolte, abych vám představil pana Nevilla St. Claira z Lee v Kentském hrabství,“ zvolal.

Jakživ jsem něco takového neviděl. Mužův obličej se sloupl pod houbou jak kůra ze stromu. V mžiku zmizela jeho temná drsná červeň! Tatam byla i strašlivá jizva, která brázdila celou tvář, a s ní i zkřivený ret, jenž stahoval ústa do odporného šklebu. Stačilo jediné trhnutí, aby odlétla i kštice zrzavých vlasů, a na lůžku před námi se posadil pobledlý muž smutného výrazu v tváři, jemného vzezření, černých vlasů a hladké pleti, protíral si oči a v nechápavé rozespalosti se rozhlížel kolem sebe. Náhle si uvědomil, že byl odhalen, a s výkřikem se vrhl tváří do polštáře.

„Bože na nebesích!“ zvolal inspektor. „Vždyť je to opravdu ten pán, kterého hledáme. Poznávám ho podle fotografie.“

Vězeň se na něj obrátil s lhostejným výrazem člověka, který se vzdává svému osudu. „A i kdyby,“ řekl. „Z čeho mě, prosím vás, chcete obvinít?“

„Ze zmizení pana Nevilla St. - Ale za to vás přece nikdo žalovat nemůže, leda že by se z toho udělal pokus o sebevraždu,“ řekl inspektor s poněkud křivým úsměvem. „Tedy, já jsem už u policie sedmadvacet let, ale tohle jsem ještě neviděl.“

„Jsem-li však pan St. Clair, je přece naprosto jasné, že k žádnému zločinu nedošlo a že jsem zde držen nezákonně.“

„Zločinu jste se věru nedopustil, zato však velké chyby,“ řekl Holmes. „Byl byste udělal lépe, kdybyste se již dávno svěřil manželce.“

„Vždyť nešlo o manželku, ale o děti,“ zaúpěl vězeň. „Jako že je bůh nade mnou, copak jsem mohl připustit, aby se styděly za otce! Ach můj bože! A teď je vše prozrazeno! Co si jen počnu?“

Sherlock Holmes si k němu sedl na kavalec a laskavě ho poplácal po rameni.

„Jestliže připustíte, aby se celá věc projednávala před soudem, těžko se vyhnete veřejnému skandálu,“ řekl. „Přesvědčíte-li však policii, že vlastně o žádný případ nejde, nevím, proč by se pak měly podrobnosti dostat do novin. Pan inspektor Bradstreet si jistě poznamená vše, co nám povíte, a předá pak zprávu příslušným úřadům. A případ nepřijde nikdy před soud.“

„Bůh vám žehnej!“ zvolal vášnivě vězeň. „Byl bych spíš snesl věznění a snad i popravu, než aby mé hanebné tajemství ulpělo jako rodinná skvrna na mých dětech.“

Jste první, komu svou historii vypovím. Můj otec byl učitelem v Chesterfieldu a tam se mi také dostalo výtečného vychování a vzdělání. V mládí jsem cestoval, začal hrát divadlo a nakonec jsem se stal reportérem jednoho londýnského večerníku. Můj šéfredaktor chtěl jednou otisknout několik článků o žebrotě v hlavním městě a já se nabídl, že je napíši. Tehdy začala všechna má dobrodružství.

Chtěl-li jsem získat fakta, na kterých bych svůj článek postavil, musel jsem zkusit amatérsky žebrať. Jako herec jsem samozřejmě pronikl do všech tajů maskování a v šatnách jsem byl tímto svým uměním přímo proslulý. Teď jsem svých zkušeností využil. Natřel jsem si obličej, a abych byl opravdu co nejvíc k politování, namaloval jsem si pořádnou jizvu a kouskem lepicí pásky barvou nerozeznatelnou od pleti jsem si přilepil z jedné strany ret, až se mi úplně pokrivil. V zrzavé paruce a v šatech zvolených k tomu účelu jsem se pak usadil v nejrušnější části City, jako bych tu chtěl prodávat zápalky, ale ve skutečnosti coby žebřák. Sedm hodin jsem zkoušel nové řemeslo, a když jsem se večer vrátil domů, zjistil jsem k svému překvapení, že jsem vydělal šestadvacet šilinků a čtyři pence.

Články jsem napsal a celou věc pustil z hlavy, ale tu se mi za nějaký čas stalo, že jsem se finančně zaručil za jednoho svého přítele a měl za něj hradit dvacet pět liber. Nevěděl jsem si rády, jak sehnat tolik peněz, až jsem najednou přišel na spásný nápad. Poprosil jsem věřitele, aby měl čtrnáct dní strpení, požádal své zaměstnavatele o dovolenou a čtrnáct dní žebřal v přestrojení v City. V deseti dnech jsem měl peníze pohromadě a dluh zaplatil.

Umíte si snad představit, jak se mi potom nechtělo začít se znovu lopotit za dvě libry týdně, když jsem věděl, že by mi stačilo trochu si nabarvit obličej, položit čepici na zem, klidně si sedět a vydělám stejně za jediný den. Dlouho se ve mně svářila hrdost s touhou po penězích, ale stříbrňáky to nakonec přece jen vyhrály, já pověsil novinařinu na hřebík, den za dnem vysedával v koutku, který mi od začátku padl do oka, vzbuzoval jsem lítost příšerným obličejem a plnil si kapsy mincemi. Jediný člověk znal moje tajemství. Byl správcem v hnusném doupěti ve Swandam Lane, kde jsem v té době bydlel a odkud jsem mohl ráno co ráno odcházet jako špinavý žebřák a večer se měnit v elegantního světáka. Dobře jsem tomu chlapovi Lascarovi za svoje bydlení platil, takže jsem si byl vědom, že u něj mám své tajemství ukryté jako v hrobě.

Brzy jsem zjistil, že mi úspory utěšeně vzrůstají. Nechci tím ovšem tvrdit, že si kdekteřý žebrák vydělá na londýnských ulicích sedm set liber ročně - a můj průměrný příjem je ještě převyšuje. Já měl však zcela mimořádné předpoklady, protože jsem se dovedl dobře namaskovat a uměl jsem pádně odpovědět na každou otázku. Brzy jsem se v tom všem ještě zdokonalil a stal se tak známou figurkou City. Denně se mi hrnuly proudy pencí, promíchané i stříbrnými mincemi, a když jsem někdy náhodou vydělal za den méně než dvě libry, pokládal jsem to za velký neúspěch.

Jak jsem bohatl, byl jsem čím dál tím ctížádostivější, koupil jsem si dům na venkově a nakonec se i oženil, aniž měl někdo nejmenší podezření, čím se ve skutečnosti zaměstnávám. Má drahá žena věděla, že obchoduji v City, ale jak, o tom neměla ani tušení.

Minulé pondělí jsem se již chystal domů a převlékal se ve svém pokojíku nad opiovým doupětem, když tu jsem vyhlédl z okna a ke svému zděšení a úžasu spatřil manželku, jak stojí dole na ulici a dívá se přímo na mne. Vykřikl jsem překvapením a vymrštil paže, abych si zakryl obličej, a pak jsem se rychle rozběhl za Lascarem, který byl do mého tajemství zasvěcen, a zapřísahal ho, aby ke mně nikoho nepouštěl. Slyšel jsem zezdola manželčin hlas, ale věděl jsem, že se nahoru nedostane. Rychle jsem ze sebe shodil šaty, přestrojil se za žebráka, namaskoval se a nasadil si paruku. Ani vlastní žena mě nepoznala v tak důkladném převlečení. Pak mě však napadlo, že pokoj by mohl být prohledán a šaty že by mě prozradily. Rychle jsem otevřel okno, a jak jsem prudce trhl rukou, znovu mi začala krváčet ranka po ranním říznutí v ložnici. Pak jsem popadl kabát zatížený mincemi, které jsem do něj rychle přendal z kožené brašny, v níž vozívám obvykle svůj výdělek. Kabát proletěl oknem a zmizel v Temži. Chtěl jsem za ním naházet i ostatní šatstvo, ale vtom se na schodech ozvalo dupání strážníků a za chvíli jsem zjistil, a musím se přiznat, že ke své nesmírné úlevě, že mě neidentifikují jako pana Nevilla St. Claira, ale zatýkají coby jeho vraha.

Nevím, co bych vám měl ještě vysvětlit. Byl jsem rozhodnut zůstat co nejdéle ve svém přestrojení, a proto jsem si raději nemyl obličej. Věděl jsem, že žena si bude dělat velké starosti, a tak jsem stáhl prsten a ve chvíli, kdy nás žádný ze strážníků nepozoroval, svěřil jsem jej Lascarovi a přiložil k němu narychlo načmáraný dopis, v němž jsem ji ujistil, že nemá žádné důvody ke strachu.“

„Dopis jí došel až včera,“ řekl Holmes.

„Ach můj bože! Co musila za ten týden vytrpět!“

„Lascar byl pod policejním dohledem,“ řekl inspektor Bradstreet, „a nejspíš by byl těžko dokázal dopis nepozorovaně odeslat. Pravděpodobně jej svěřil nějakému svému zákazníkovi, asi námořníkovi, a ten na něj pár dní nevzpomněl.“

„Tak to také jistě bylo,“ řekl Holmes a souhlasně přikývl. „Jsem o tom zcela přesvědčen. Vy jste nebyl nikdy stíhán pro žebrotu?“

„Mnohokrát, ale copak mi mohla nějaká pokuta vadit?“

„Musíte s tím ovšem hned přestat,“ řekl Bradstreet. „Jestli má policie tuhle věc ututlat, nesmí už existovat ani Hugh Boone.“

„Vždyť já si také přísahal při všem, co je mi na světě nejdražší, že toho nechám.“

„V tom případě je pravděpodobné, že již proti vám postupovat nebudeme. Ale jestli vás ještě jedinkrát přistihneme, vyjde všechno najevo. A vám, pane Holmesi, jsem věru nesmírně zavázán, že jste celou záležitost tak objasnil. Ani nevíte, co bych za to dal, kdybych věděl, jak řešíte všechny ty záhady.“

„Tuhle jsem vyřešil malým posezením na pěti polštářích a vykouřením unce řezaného tabáku,“ řekl můj přítel. „Ale tak se mi zdá, Watsone, že rozjedeme-li se přímo na Baker Street, stihneme ještě včas snídani.“

VII - Modrá karbunkule

Jednou o vánocích, druhého dne svátků, jsem navštívil hned po ránu svého přítele Sherlocka Holmese, abych mu popřál všeho nejlepšího. Holmes měl na sobě rudý župan a hověl si na divanu, na dosah pravé ruky stojánek s lulkami a vedle sebe haldu zmačkaných novin, které si zřejmě právě prostudoval. K pohovce měl přistavenou dřevěnou židli a na rohu jejího zadního opěradla pověšen nevýslovně ošuntělý plstěný tvrdíák, strašlivě obnošený a na několika místech i děravý. Na sedadle židle ležela lupa a pinzeta, které naznačovaly, že klobouk je připraven k účelům ryze examinačtorským.

„Vidím, že máte práci,“ řekl jsem, „a patrně jsem vás vyrušil.“

„Ani v nejmenším. Jsem jenom rád, mohu-li si o výsledcích svého bádání pohovořit s přítelem. Jde o úplnou maličkost,“ ukázal palcem na starý klobouk, „ale určité její souvislosti nejsou tak docela bez zajímavosti a mohou být i poučné.“

Usadil jsem se v křesle a ohřívá jsem si ruce nad praskajícím ohněm, protože venku byl citelný mráz a okna zamrzla ledovými krystaly. „Tak se mi zdá,“ poznamenal jsem, „že ačkoliv ten klobouk působí zcela domácky, pojí se k němu jakási děsivá historie - ba že je to možná i stopa, která nás dovede k vyřešení nějaké záhady a k potrestání zločinu.“

„Ale kdepak, o žádný zločin nejde,“ řekl Holmes se smíchem. „Jde jenom o rozmarnou souhru náhod, jak se tak někdy přiházejí, tísni-li se na několika čtverečných mílich čtyři milióny lidí. Když se tak hemží a narážejí na sebe, může dojít k jakékoli kombinaci událostí a vzniká nemálo drobných problémů, které jsou sice třeba i pozoruhodné a bizarní, ale ještě nemusí mít nic společného se zločinem. Takovou zkušenost jsme přece již udělali.“

„A kolikrát,“ poznamenal jsem. „Vždyť z posledních šesti případů, které jsem zanesl do svých záznamů, nebyl ve třech vůbec přestoupen zákon.“

„Přesně tak. Narážíte zřejmě na můj pokus zmocnit se papírů Ireny Adlerové, na prapodivuhodný případ Marie Sutherlandové a na příběh onoho ohyzdného žebráka. Jsem přesvědčen, že i tuto malou epizodu zařadíme nakonec do téže kategorie. Znáte poslíčka Petersona?“

„Ano.“

„Jemu patří tato trofej.“

„Je to tedy jeho klobouk?“

„Nikoliv, není. Našel jej. Čí je, zatím nevíme. Prosím vás však, abyste na něj nepohlížel jako na odřenou buřinku, ale coby na intelektuální problém. Nejprve však, jak se sem dostal. Přibyl sem ráno hned po Štědrém večeru spolu s pěknou tučnou husou, která se teď peče na ohni u Petersonů. Stalo se to takto. Pětadvacátého ráno, asi ke čtvrté hodině, se vracel Peterson, který, jak víte, je nadmíru poctivý chlapík, z jakési menší oslavy a mířil si to domů po Tottenham Court Road. Ve světle plynových lamp před sebou spatřil vyššího muže, který trošičku vrávoral a přes rameno měl přehozenou bílou husu. Docházel zrovna na roh Goodge Street a tu ho napadla jakási banda uličníků a strhla se hotová bitka. Jeden z rošťáků srazil mužovi klobouk, a jak se napadený chtěl bránit, pozvedl hůl, zatočil jí nad hlavou a rozbil za sebou výkladní skříň. Peterson se rozběhl, aby ochránil cizího muže před útočnými, ale nešťastník byl zřejmě už tak dost vyveden z míry nad rozbitým výkladem, a když viděl, jak se k němu žene úředně vyhlízející osoba v jakési uniformě, upustil husu, vzal nohy na ramena a zmizel v bludišti úzkých uliček za Tottenham Court Road. Uličníci se rovněž rozprchli, jen se Peterson objevil, a on se stal pánem bojiště i kořisti z vítězství - tohoto obnošeného klobouku a před zákonem nesporně zcela nevinné vánoční husy.“

„Jistě ji odevzdal majiteli?“

„V tom, milý příteli, vězí právě ten problém. Na cedulce, přivázané k levé noze ptáka, bylo sice napsáno ‚manželce p. Henryho Bakera‘ a rovněž na podšívce klobouku lze číst monogram

HB, ale v našem městě je Bakerů na tisíce a Henryů Bakerů na sta, takže není tak snadné vrátit jednomu z nich ztracený majetek.“

„Co tedy Peterson udělal?“

„Klobouk i husu mi hned pětadvacátého ráno přinesl, protože dobře ví, jak se zajímám i o nejnepatrnější problémy. Husu jsme si ponechali až do dnešního rána, ale přestože trochu mrzne, začala jevit příznaky svědčící o tom, že by se měla bez zbytečných odkladů zkonsumovat. Nálezce si ji tedy odnesl, aby dovršil její osud, a já si ponechal klobouk onoho pána, který přišel o vánoční oběd.“

„Copak se neozval inzerátem?“

„Ne.“

„Jaký klíč máte pak k jeho totožnosti?“

„Jenom to, co můžeme vydedukovat.“

„Z tohoto klobouku?“

„Přesně tak.“

„Vy jistě žertujete. Co si můžete domyslet z takového starého odřeného plst'áku?“

„Tady máte lupu. Mé metody znáte. Co byste usoudil o individualitě člověka, který nosil na hlavě tuto pokrývku?“

Vzal jsem do ruky ošuntělý klobouk a trochu zaraženě jím otáčel. Byla to prachobyčejná černá buřinka nejobvyklejšího kulatého tvaru, tvrdá a hodně obnošená. Podšívku měla z červeného hedvábí, teď již však značně vyrudlého. Jméno výrobce na ní nebylo, ale jak již poznamenal Holmes, byly na jedné její straně načmárány iniciály HB. Střechu měla propíchnutou a protaženou šňůrkou, jakou se klobouk zajišťuje proti větru, ale gumička byla přetržená. Jinak byl klobouk celý popraskaný, nesmírně zaprášený a na několika místech na něm byly znát skvrny, které se zřejmě někdo pokoušel zahladit a zamazal je inkoustem.

„Nic na něm nevidím,“ řekl jsem a vrátil klobouk příteli.

„Naopak, Watson, vidíte vše. Jenže z toho, co vidíte, neumíte usuzovat. Příliš se ostýcháte učinit si nějaký závěr.“

„Tak mi tedy, prosím vás, řekněte, jaké závěry dokážete vyvodit z tohoto tvrd'áku?“

Holmes vzal do ruky klobouk a zadíval se na něj zvláštním přemýšlivým pohledem, který pro něj byl tolik příznačný. „Nenapovídá možná tolik, kolik by mohl,“ poznamenal, „a přece se z něho dají některé závěry vyvodit zcela jasně a jiné alespoň se silnou dávkou pravděpodobnosti. Na první pohled je ovšem znát, že jeho majitel je vysoce inteligentní a také že se mu před třemi lety dobře dařilo, i když ho v poslední době potkaly zlé časy. Je prozíravý, třebaže již ne tolik jak kdysi, což naznačuje, že u něj došlo k určitému morálnímu úpadku, a přimyslíme-li si i sestup finanční, ukazuje to zřejmě, že podléhá jakémusi špatnému vlivu, nejspíše alkoholu. To by také vysvětlovalo zcela očividnou skutečnost, že ho manželka již nemiluje.“

„Ale drahý Holmesi!“

„Určitou míru sebeúcty si však přece jen udržel,“ pokračoval Holmes, aniž si povšiml mé námitky. „Je to člověk, který vede usedlý život, vychází jen málokdy z domu, docela odvykl pohybu, je mu něco přes čtyřicet, má prošedivělé vlasy, které si v poslední době dal ostříhat, a maže si je citrusovou pomádou. To jsou alespoň zjevnější fakta, která se dají vyvodit z jeho klobouku. Navíc je mimochodem velmi nepravděpodobné, že by měl v bytě zaveden plyn.“

„Určitě žertujete, Holmesi.“

„Ani v nejmenším. Je vůbec možné, že ani teď, kdy vám předkládám všechny své závěry, ještě nechápete, jak jsem k nim dospěl?“

„Vím dobře, že jsem dost omezený, ale musím se přiznat, že vám naprosto nerozumím. Jak jste přišel na to, že je ten člověk inteligentní?“

Místo odpovědi si Holmes posadil klobouk na hlavu. Zapadl mu až přes uši a usadil se na hřbetě nosu. „Je to přece otázka prostoru a jeho kapacity,“ řekl Holmes. „Člověk s tak velkým mozkiem něco v hlavě mít musí.“

„A jeho finanční sestup?“

„Klobouk je tři roky starý. Tehdy přišly přece do módy takové ploché střechy s ohnutými okraji. A přitom je vynikající kvality. Jen se podívejte na tu stuhu z hedvábného ripsu a na skvělou podšívku. Mohl-li si někdo před třemi lety koupit takový klobouk a od té doby si neopatřil nový, je vidět, že to s ním jde bezpochyby z kopce.“

„Dobrá, uznávám, to je dost jasné. Ale co ta prozíravost a morální úpadek?“

Sherlock Holmes se zasmál. „Tady máte tu prozíravost,“ řekl a ukázal prstem na drobnou knoflíček se šňůrkou, která měla přidržovat klobouk na hlavě. „Tento vynález se spolu s kloboukem neprodává. Jestliže si jej náš muž opatřil sám, svědčí to o jisté dávce prozíravosti, neboť se snažil uchránit si klobouk proti větru. Jenomže také vidíme, že se mu šňůrka přetrhla a ani se nenamáhal pořídit si novou, z čehož plyne, že již není zdaleka tak prozíravý jako dříve, a to jasně svědčí o morálním úpadku. Na druhé straně se ovšem snažil zahladit některé skvrny na plsti a zamazat je inkoustem, což by ukazovalo, že si ještě tak úplně nepřestal sám sebe vážit.“

„Vaše úvahy jsou rozhodně dost přesvědčivé.“

„Ostatní podrobnosti, jako že je mu něco přes čtyřicet, má prošedivělé vlasy, dal se nedávno ostříhat a užívá citrusovou pomádu, vyplývají všechny z podrobné prohlídky dolní poloviny podšívky. Lupou jsem na nich objevil četné konečky vlasů, které mu holič ostříhal nůžkami. Všechny jsou trochu lepkavé a je z nich zřetelně cítit citrusová pomáda. Prach, jak si jistě povšimnete, není drsný šedavý prach ulice, nýbrž lehké hnědé chmýří z domácnosti, z čehož je jasně vidět, že klobouk většinou visel doma, zatímco stopy na jeho vnitřní straně dokládají, že jeho majitel se silně potil a nebyl zřejmě v nejlepší kondici.“

„Ale co jeho žena - jak jste přišel na to, že ho již nemiluje?“

„Tento klobouk už kolik týdnů nikdo neokartáčoval. Kdybych vás, milý Watsoně, potkal s týdenní vrstvou prachu na klobouku a viděl, v jakém stavu vás manželka nechala vyjít na ulici, také bych si

už dělal těžkou hlavu, že jste měl notnou smůlu a ztratil její oddanost.“

„Ale vždyť to může být starý mládenec.“

„Kdepak, tu husu nesl manželce jako dar na usmířenou. Jen si vzpomeňte, co měl pták na noze za cedulku.“

„Vy si najdete na všechno odpověď. Z čeho však pro všechny svaté vyvozujete, že nemá doma zaveden plyn?“

„Jednu a snad i dvě skvrnky od loje by mohl mít na klobouku náhodou, ale najdu-li jich hned šest, mohu snad s jistotou usuzovat, že se majitel klobouku dostává často do blízkosti rozpáleného loje a že se pravděpodobně vracívá v noci po schodech s kloboukem v jedné ruce a s ukapávající lojovou svíčkou v druhé. Lojové skvrny nemá rozhodně z plynové lampy. Stačí vám to již?“

„Jste vskutku velmi vynalézavý,“ řekl jsem se smíchem. „Ale jelikož, jak jste sám řekl, nedošlo vůbec ke zločinu a kromě pána, který přišel o husu, nebyl nikdo poškozen, připadá mi to všechno trochu jak plýtvání energií.“

Sherlock Holmes užuž otvíral ústa k odpovědi, když tu se rozlétly dveře a do pokoje vpadl poslíček Peterson, tváře mu jenom hořely a v obličejí měl naprosto ohromený výraz.

„Ta husa, pane Holmesi! Ta husa!“ vypravil ze sebe.

„Nu copak? Co se s ní stalo? Snad vám nakonec neobživila a neuletěla kuchyňským oknem?“ Holmes se otočil na divanu, aby viděl našemu návštěvníkovi lépe do vzrušeného obličejí.

„Jen se podívejte, pane! Koukněte, co jí manželka našla ve voleti!“ Natáhl ruku a tu jsme spatřili, že mu na dlani leží oslnivě světélkující modrý kámen, poněkud menší než fazole, ale tak čirý a zářivý, že se mu v temné prohlubince ruky třpytil jak elektrická jiskra.

Sherlock Holmes se s hvízdnutím posadil. „Prokristapána, Petersoně, vždyť je to úplný poklad,“ řekl. „Víte vůbec, co jste to našel?“

„Diamant, pane! Drahokam! Rozřízne prý sklo, jak kdyby to byl jen tmel.“

„Jenže to není jen tak ledajaký drahokam. Je to drahokam všech drahokamů.“

„Snad ne modrá karbunkule hraběnky z Morcaru?“ zvolal jsem.

„Přesně tak. V poslední době o ní čtu snad denně inzeráty v Timesech, takže bych měl už opravdu vědět najisto, jak je velká a jaký má tvar. Je to naprosto jedinečný kámen, jehož hodnotu lze pouze stěží odhadnout, ale odměna tisíce liber, která je za něj vypsána, určitě netvoří ani dvacetinu jeho skutečné ceny.“

„Tisíc liber! Milostivý bože!“ Poslíček se zhroutil do křesla a užasle se na nás díval.

„Ano taková byla vypsána odměna, ale navíc mám důvod se domnívat, že kámen má ještě citovou hodnotu a že by hraběnka obětovala polovinu svého jmění, jen aby jej získala nazpět.“

„Pokud se správně pamatuji, ztratil se v hotelu Cosmopolitan,“ poznamenal jsem.

„Přesně tak, dvaadvacátého prosince, právě před pěti dny. V souvislosti s tím byl obviněn řemeslník John Horner, že odcizil kámen z hraběčiny klenotnice. Důkazy proti němu byly tak silné, že případ byl postoupen porotě. Mám tu někde myslím o celé té věci článek.“ Chvilku se přehraboval v novinách a díval se na jejich data, až si konečně jedny vyrovnal, přeložil napůl a dal se do čtení tohoto odstavce:

„Loupež vzácného klenotu v hotelu Cosmopolitan. V souvislosti s krádeží byl předveden John Horner, šestadvacetiletý klempír, a obviněn, že dvaadvacátého téhož měsíce odcizil z hraběčiny klenotnice cenný drahokam, známý coby modrá karbunkule. Vrchní správce hotelu John Ryder vypověděl, že v den, kdy ke krádeži došlo, zavedl Hornera do šatny hraběnky z Morcaru, neboť tu bylo třeba upevnit druhou tyč v krbové mřížce, která se poněkud uvolnila. Chvilí s Hornerem v místnosti zůstal, ale potom byl odvolán dolů. Když se vrátil, byl Horner ten tam, sekretář násilím otevřen a malé safiánové pouzdro, v němž jak se později ukázalo, mívala hraběnka obvykle svůj šperk, leželo prázdné na toaletním stolku. Ryder ihned zalarmoval policii a Horner byl ještě téhož

večera zatčen, ale kámen se nenašel ani u něho, ani v jeho bytě. Hraběncina komorná Catherine Cusacková vypověděla, že slyšela, jak Ryder zděšeně vykřikl, když loupež zjistil, a vběhla do místnosti, kde bylo všechno přesně tak, jak to svědek vylíčil. Inspektor Bradstreet z oddělení B uvedl, že Horner se při zatčení zuřivě bránil a nejostřejšími výrazy se ohrazoval, že je nevinný. Jelikož však bylo zjištěno, že obviněný byl již v minulosti odsouzen za loupežné vloupání, odmítl soudce případ projednat a postoupil jej porotě. Horner jevil již při jednání známky krajního rozčilení, a když mu byl sdělen jeho závěr, omdlel a musel být vyneszen ze soudní síně.“

„Hm! A to je vše, co se tu uvádí o policejním soudu,“ řekl Holmes zamyšleně a odsunul noviny. „Teď jde však o to, vyřešit otázku, v jakém sledu probíhaly asi události počínající vyloupením klenotnice, o němž jsme již mluvili, a končící husím voletem na Tottenham Court Road. Jak vidíte, Watsone, nabývá naše malá dedukce najednou mnohem důležitějšího a zdaleka již ne tak nevinného významu. Máme tu nyní kámen, kámen pochází z husy, a husa od jistého pana Henryho Bakera, gentlemana, který měl obnošený klobouk a jiné charakteristické vlastnosti, jimiž jsem vás tu právě nudil. Musíme se proto se vši vážností pustit do hledání toho gentlemana a zjistit, jakou roli hrál v té záhadičce. Chceme-li jej vypátrat, musíme vyzkoušet nejprve nejjednodušší prostředky, což jsou bezpochyby inzeráty ve všech večerních novinách. Jestliže nám to nevyjde, budu muset přistoupit k jiným metodám.“

„Co chcete vlastně napsat?“

„Podejte mi tužku a tamten kousek papíru. A teď poslouchejte: ‚Husa a černý plstěný klobouk nalezené na rohu Goodge Street k vyzvednutí pro pana Henryho Bakera, přihlásí-li se tento dnes večer v 18.30 v Baker Street 221B.‘ To je přece dost jasné a stručné.“

„Jistě. Ale jen jestli si toho všimne?“

„Určitě sleduje noviny, protože pro nemajetného člověka to byla citelná ztráta. Rozbitý výklad a Petersonův příchod ho zřejmě tak vyplašily, že nepomyslel v té chvíli na nic jiného než na útěk, ale jistě již trpce lituje, že uposlechl prvního impulsu a upustil husu na

zem. Uvedeme-li jeho jméno, jistě mu inzerát neujde, neboť ho na něj upozorní všichni známí. Tady to máte, Petersone, skočte s tím do inzertní kanceláře, a ať to dají vytisknout večer v novinách.“

„Ale v kterých, pane?“

„Třeba v Globu, Staru, Pall Mallu, St. James Gazette, Evening News, Standardu, Echu a ve všech ostatních, které vás napadnou.“

„Jistěže, pane. A co bude s tím kamenem?“

„Ach ano, ten si ponechám. Děkuji vám. A poslyšte, Petersone, kupte na zpáteční cestě někde husu a doneste ji sem, ať ji tu máme pro toho pána po ruce jako náhradu za husičku, na které si právě pochutnává vaše rodina.“

Když poslíček odešel, pozvedl Holmes kámen a podržel jej proti světlu. „Není to nádhera?“ řekl. „Jen se podívejte, jak se jiskří a třpytí. Jenomže je to samozřejmě přímo jádro a ohnisko zločinu. Což je ostatně každý pořádný drahokam. Jako by je políčil po světě na lidi sám ďábel. U větších a starších šperků se často každá vybroušená ploška rovná jednomu krvavému činu. Tento kámen není stár ještě ani dvacet let. Byl nalezen na břehu řeky Amoy v jižní Číně a je jedinečný hlavně tím, že má všechny charakteristické rysy karbunkule až na to, že není rubínově rudý, ale modrého odstínu. Třebaže je tak mlád, má za sebou již pohnutou historii. Pro těchto čtyřicet gránů krystalovaného uhlíku byly spáchány dvě vraždy, dvojí útok vitriolem, jedna sebevražda a několik loupeží. Kdo by si pomyslel, že tak hezounká hračka poslala již řadu lidí na galeje a do vězení? Zamknu ji raději do nedobytné pokladny a napíši hraběnce, že je u nás.“

„Myslíte, že je ten Horner nevinný?“

„To se dá těžko říci.“

„Domníváte se tedy, že s tím má něco společného ten druhý muž, Henry Baker?“

„Podle mého mínění je mnohem pravděpodobnější, že Henry Baker je naprosto nevinný a neměl ani potuchy, že si odnáší husu, která má mnohem větší cenu, než kdyby byla z ryzího zlata. Jestliže

se nám dostane odpovědi na náš inzerát, ověřím si to ostatně velmi jednoduchou zkouškou.“

„A do té doby nemůžete nic podniknout?“

„Ne.“

„V tom případě zajdu ještě za několika pacienty. Stavím se tu však ještě navečer v době, o níž jste mluvil, protože bych byl velmi rád svědkem rozuzlení tak spletitého případu.“

„Bude mi velkým potěšením. Večeřím v sedm, a pokud vím, máme dnes sluku. Uvážím-li však, co jsem se právě dověděl, měl bych snad požádat paní Hudsonovou, aby jí dobře prohlédla vole.“

Zdržel jsem se u jednoho případu a do Baker Street jsem se znovu dostal až chvíli po půl sedmé. Docházel jsem právě k domu, když tu jsem zahlédl před vchodem v polokruhu světla, které pronikalo vějířovitým oknem, vysokého muže v baretu a v plášti upjatém až po bradu. Ve chvíli, kdy jsem k němu přistoupil, se dveře otevřely a byli jsme společně uvedeni do Holmesova pokoje.

„Pan Henry Baker, nemýlím-li se,“ pravil Holmes, povstal z křesla a pozdravil svého návštěvníka s nenucenou srdečností, do jaké se vždycky dokázal rychle vpravit. „Posaďte se laskavě tady na tuto židli u okna, pane Bakere. Je dnes opravdu zima a vidím, že máte krevní oběh přizpůsoben spíše letnímu než zimnímu období. A vy, Watsone, jste přišel právě včas. Je to váš klobouk, pane Bakere?“

„Ano, pane, určitě je to můj klobouk.“

Pan Baker byl statný muž s trochu zakulacenými zády, mohutnou hlavou a širokým inteligentním obličejem, který se zužoval v hnědou, trochu prošedivělou bradku. Nepatrně narudlý nos a tváře i trochu roztřesená ruka, kterou nám podával, mi připomněly, jaké návyky u něj Holmes vytušil. Obnošený černý žaket měl zapjatý až po poslední knoflík, límec ohrnutý a na štíhlých zápěstích nebylo u rukávů ani stopy po manžetách či košili. Mluvil tiše a přítlumeně a vůbec působil dojmem vzdělaného sečtělého člověka, s nímž osud nenaložil právě milosrdně.

„Nechali jsme si ty věci pár dní u sebe,“ řekl Holmes, „a stále jsme čekali, že někde najdeme inzerát s vaší adresou. Skutečně nechápu, proč jste jej vlastně nepodal.“

Náš návštěvník se krátce a trochu zahanbeně zasmál. „Šilinky se mi už dávno tak nehrnou jako kdysi,“ poznamenal. „A byl jsem přesvědčen, že mi ti rošťáci, co mě přepadli, utekli s husou i s kloboukem. Nač bych pak vyhazoval peníze na beznadějné pokusy, abych je dostal zpátky.“

„To je ovšem zcela pochopitelné. Ale mimochodem - vaši husu jsme museli sníst.“

„Sníst!“ Náš návštěvník se rozčilením pozvedl ze židle.

„Ano, jinak by už stejně nebyla nikomu k užitku. Doufám však, že si stejně dobře pochutnáte tady na té huse na příborníku; je asi stejně těžká a docela čerstvá.“

„Ale jistě, jistě!“ odpověděl pan Baker a s úlevou si oddechl.

„Máme tu samozřejmě ještě peří, nohy, vole a ostatní zbytky z vaší původní husy, takže kdybyste si přál -.“

Muž se srdečně rozesmál. „Ty by se mi hodily leda jako upomínka na moje dobrodružství,“ řekl, „ale jinak nevidím, k čemu by mi ta disjecta membra mé zesnulé přítelkyně vlastně byla. Ne, pane, raději bych s vaším svolením zaměřil pozornost na toho výtečného ptáka, kterého vidím na příborníku.“

Sherlock Holmes se po mně bystře podíval a lehce pokrčil rameny.

„Dobrá, vezměte si tedy klobouk i husu,“ řekl. „Ale mimochodem, nenudilo by vás příliš, kdybyste mi měl vylíčit, kde jste tu první husu koupil? Potrpím si tak trochu na drůbež a jakživ jsem neviděl lépe vykrmenou husičku.“

„S největší ochotou, pane,“ řekl Baker, který již vstal a pevně svíral své nově nabyté vlastnictví pod paží. „Scházíme se často s několika známými v hostinci Alfa kousek za muzeem - víte, ale přes den byste nás všechny našel v muzeu. Letos založil náš dobrý hostitel, který se jmenuje Windigate, husí klub a každý z jeho členů, kdo si zaplatil týdně pár pencí, měl dostat o vánocích husu. Já jsem

své penze v pořádku odevzdal a ostatní už znáte. Ale i jinak jsem vám velice povděčen, pane, neboť ten barek se již nehodí ani k mému věku, ani k mé důstojnosti.“ S poněkud směšnou obřadností se nám oběma vážně uklonil a odkráčel.

„A tím jsme skoncovali s panem Henry Bakerem,“ řekl Holmes, když za ním zavřel dveře. „Je nabíledni, že nemá o celé záležitosti ani ponětí. Máte velký hlad, Watsoně?“

„Ani moc ne.“

„Pak navrhuji, abychom povečeřeli jen lehce a vydali se po naší stopě, dokud je ještě čerstvá.“

„Naprosto s vámi souhlasím.“

Bylo sychravo, takže jsme si oblékli převlečníky a omotali krky šálami. Venku svítily na bezmračné obloze chladné hvězdy a dech chodců se srážel do obláček, jako když se vystřelí z pistole. Naše kroky se zvučně a hlasitě odrážely od chodníku, když jsme zabočili lékařskou čtvrtí - po Wimpole Street a Harley Street a pak po Wigmore Street až na Oxford Street. Za čtvrt hodiny jsme již byli v Bloomsbury v hostinci Alfa, malé hospůdce na rohu jedné z těch ulic, které vedou dolů k Holbornu. Holmes otevřel dveře do menšího výčepu a objednal od rudolícího hospodského v bílé zástěře dvě sklenice piva.

„Musíte mít výtečné pivo, jestli je tak dobré jak vaše husy,“ řekl. „Moje husy?“ Hospodský byl zřejmě nadmíru překvapen. „Ano. Právě před půlhodinou jsem mluvil s panem Henry Bakerem, který je prý členem vašeho husího klubu.“

„Ach tak, už rozumím. Ale abyste věděl, pane, to nejsou naše husy.“

„Skutečně? A čím tedy?“

„Koupil jsem jich dva tucty od jednoho obchodníka v Covent Garden.“

„Opravdu? Některé obchodníky tam znám. Který to byl?“
„Jmenuje se Breckinridge.“

„Ano? Toho právě neznám. Přejeme vám tedy hodně zdraví, pane, a vašemu domu co nejvíce blahobytu. Dobrou noc.“

„A teď rychle za panem Breckinridgem,“ pokračoval Holmes, když jsme vyšli do mrazivého počasí, a zapínal si kabát. „Nezapomínejte, Watsone, že máme sice na jednom konci řetězu něco tak pokojného, jako je husa, ale na druhém člověka, který určitě dostane sedm let káznice, neprokážeme-li jeho nevinu. Možná že svým pátráním jeho provinění jen potvrdíme, ale každopádně můžeme sledovat stopu, která policii zcela unikla a na niž jsme připadli jen zvláštní náhodou. Sledujme ji tedy až k trpkému konci. A teď čelem k jihu a rychlým pochodem vpřed!“

Prošli jsme Holborn, zamířili dolů po Endell Street a klikatými uličkami chudé čtvrti k tržišti na Covent Garden. Na jednom z jeho největších stánků stál nápis s jménem Breckinridge a jeho majitel, muž drsného vzezření s vychytralým obličejem a úpravně zastřiženými licousy právě pomáhal učedníkovi stahovat roletu. „Dobrá večer. Máme dnes pořádně chladno,“ řekl Holmes. Obchodník přikývl a tázavě se zadíval na mého společníka. „Jak vidím, husy jste již vyprodal,“ pokračoval Holmes a ukázal na prázdné mramorové police.

„Zítř ráno vám jich můžu přenechat třeba pět set.“

„To je mi již málo platné.“

„Tamhle u toho stánku s plynovým osvětlením jim ještě pár zbylo.“

„Ano, ale já byl doporučen k vám.“

„A kdo vás sem poslal?“

„Hospodský z Alfý.“

„Už si vzpomínám. Přenechal jsem mu jich dva tucty.“

„A také to byly pěkné kousky. Odkudpak jste je vlastně měl?“

K mému překvapení obchodníka ta otázka přímo rozzuřila.

„Koukněte, pane, kam tím míříte?“ obořil se na Holmese s bojovně nakloněnou hlavou a rukama založenýma v bok. „Jen mi to řekněte rovnou.“

„Říkám vám to snad dost jasně. Rád bych věděl, kdo vám prodal husy, které jste poslal do Alfý.“

„Zrovna vám to nepovím. A jste vedle!“

„Nijak zvlášť mi na tom konečně nezáleží, ale nechápu, proč se kvůli takové maličkosti tak rozčilujete.“

„Proč se rozčiluju? Vám by asi taky lezlo na nervy, kdyby vás někdo v jednom kuse takhle otravoval. Když jednou za dobré zboží dobře zaplatím, mělo by to tím končit, ale to pořád slyším: Kde jsou ty husy? Komu jste je prodal a co za ně chcete? Člověk by si už myslel, že jsou to jediné husy na světě, když se kvůli nim nadělá tolik cavyků.“

„Já ovšem nemám s nikým, kdo se vás takto vyptává, nic společného,“ řekl Holmes jen tak mimochodem. „A když nám to neřeknete, máme prostě po sázce, nic víc se nestane. Ovšem, pokud jde o drůbež, stojím za svým názorem a vsadím se o pět šilinků, že husa, kterou jsem jedl, byla z venkovského chovu.“

„Tak to jste tedy o těch svých pět šilinků přišel, protože je zrovna z města,“ odsekl obchodník.

„To mi nepovídejte!“

„Říkám vám, že je z města.“

„A já vám to nevěřím.“

„Chcete mi tvrdit, že rozumíte drůbeži víc než já, když s ní obchoduju už od mládí? Říkám vám jasně, že všechny ty husy, co jsem dodal do Alfy, byly z městského chovu.“

„O tom mě jakživ nepřesvědčíte.“

„Chcete se tedy vsadit?“

„Jen vás tím obírám o peníze, protože dobře vím, že mám pravdu. Ale ať vás té tvrdohlavosti trochu odnaučím, sázím se s vámi o sovereign.“

Obchodník se posupně zachechtal. „Přines mi knihy, Bille,“ poručil.

Drobný chlapec přinesl zezadu tenkou knihu a ještě jednu silnou s umaštěným hřbetem a rozložil je pod visací lampu.

„Tak a teď se koukejte, vy rozumbrado,“ řekl obchodník. „Už jsem si myslel, že mi husy došly, ale až vám tohleto ukážu, pochopíte sám, že tu jednoho housera ještě mám. Vidíte tuhle knížku?“

„Nu a?“

„Tak v té mám seznam lidí, od kterých nakupuju. Vidíte? Tady na téhle stránce mám dodavatele z venkova a čísla za jejich jmény ukazují, kde hledat jejich pohledávky ve velké účetní knize. A teď se podívejte! Vidíte tuhle stranu psanou červeným inkoustem? Tam mám seznam městských dodavatelů. A pěkně se koukněte na tohle jméno. Jen mi ho přečtěte nahlas.“

„Paní Oakshottová, Brixton Road 117 - č. 249,“ četl Holmes.

„Správně. A teď si ji nalistujte v účetní knize.“

Holmes obrátil na určenou stránku. „Tady to máte, paní Oakshottová, Brixton Road 117, dodavatelka vajec a drůbeže.“

„A co je tam na konci napsáno?“

„22. prosince. Dvacet čtyři husy po sedmi a půl šilinku.“

„Správně. Tak to vidíte! A pod tím?“

„Prodány panu Windigatovi z Alfy po 12 šilincích.“

„A co vy teď na to?“

Holmes se zatvářil naprosto zdrceně. Vytáhl z kapsy sovereign, hodil jej na pult a odvrátil se s výrazem člověka, jehož znechucení snad nelze ani vyjádřit slovy. Když jsme ušli pár yardů, zastavil se pod lampou, a jak už to uměl, srdečně, nehlučně se rozesmál.

„Jak vidíte chlapíka, který má takhle zastřižené licousy a navíc mu z kapsy čouhá Pink'Un, vždycky ho nachytáte na sázku,“ řekl. „Troufám si říci, že kdybych před toho muže položil sto liber, nedostal bych z něj tolik, jako mi řekl v přesvědčení, že mne trumfne. Tak vidíte, Watsone, blížíme se již k závěru svého pátrání a teď se jen musíme rozhodnout, máme-li zajít k paní Oakshottové ještě dnes večer, nebo si to nechat na zítřek. Z toho, co řekl ten nasupený chlapík, je zcela jasné, že se o celou záležitost zajímají ještě jiní, a řekl bych proto -“

Jeho úvahy však náhle přerušila hlasitá hádka, která vypukla u stánku, odkud jsme vyšli. Otočili jsme se a spatřili v kruhu žlutého světla rozhoupané lampy drobného mužička s obličejem připomínajícím krysou. Nad ním se ve dveřích stánku tyčil

obchodník pan Breckinridge a zuřivě hrozil pěstí na krčící se postavičku.

„Už vás mám po krk a těch vašich hus jakbysmet,“ křičel. „Nejradši bych vás všechny poslal k čertu. Jestli mě přijdete ještě jednou otravovat takovými hloupými řečmi, poštvu na vás psa. Přiveďte mi paní Oakshottovou a já si s ní promluvíím, ale co je do toho vůbec vám? Koupil jsem snad ty husy od vás?“

„Ne, ale jedna z nich byla moje,“ naříkal mužiček.

„Tak si o ni řekněte paní Oakshottové.“

„Jenže ona povídala, abych se zeptal vás.“

„Pro mě za mě se zeptejte třeba královny ze Sáby. Ale teď už toho mám dost. Koukejte vypadnout!“ Zuřivě se rozběhl a mužiček, který se ho tak vyptával, zděšeně uskočil do tmy.

„Ha, ha, tohle nám možná ušetří cestu na Brixton Road,“ zašeptal Holmes. „Pojďte se mnou a uvidíme, co se od toho chlápka dozvíme.“ Propletli jsme se mezi lidmi, kteří postávali tu a tam v hloučcích u osvětlených stánků, a můj společník rychle předešel drobného mužička a položil mu ruku na rameno. Chlapík se prudce otočil a v plynovém osvětlení jsem viděl, že zbledl ve tváři jak stěna.

„Kdo jste? A co mi chcete?“ zeptal se třesoucím se hlasem.

„Snad mi prominete,“ líbezně pravil Holmes, „ale nemohl jsem leč vyslechnout, nač jste se právě ptal toho obchodníka. Domnívám se, že bych vám mohl být nápomocen.“

„Vy? A kdo vlastně jste? Co o tom můžete vědět?“

„Jmenuji se Sherlock Holmes. A patří již k mému povolání, abych věděl, co ostatním zůstává utajeno.“

„Ale o tomhle přece nemůžete vědět nic?“

„Odpusťte, ale vím o tom vše. Rád byste přišel na stopu husám, které prodala paní Oakshottová z Brixton Road obchodníkovi, jenž se jmenuje Breckinridge, ten je dodal panu Windigatovi z Alfý a od něj je obdržel jistý klub, jehož členem je jakýsi pan Henry Baker.“

„Ach, pane, přicházíte mi jako na zavalanou,“ zvolal mužiček a rozpráhl ruce s chvějícími se prsty. „Nemohu vám ani říci, jak strašně rád bych se to dověděl.“

Sherlock Holmes zavolal drožku, která právě projížděla kolem. „V tom případě bychom si raději měli pohovořit v útulném pokoji a ne na tomto tržišti, kde se jen prohání vítr,“ řekl. „Ale než pojedeme dále, prozrad'te nám prosím, komu mám tu čest být nápomocen.“

Muž na okamžik zaváhal. „Jmenuji se John Robinson,“ řekl a uhnul pohledem.

„Ne, ne, jen nám prozrad'te své pravé jméno,“ naléhal Holmes sladce. „Nejednám rád s někým, kdo vystupuje alias.“

Neznámému naskočil do bledých tváří ruměnec. „Tak dobrá,“ řekl. „jmenuji se vlastně James Ryder.“

„Přesně tak. Vrchní správce hotelu Cosmopolitan. Nastupte laskavě do drožky a brzy vám prozradím vše, co byste tolik chtěl vědět.“

Mužiček tu stál před námi a díval se z jednoho na druhého trochu se strachem a trochu s nadějí, jako by si nebyl docela jist, stojí-li na prahu závratného štěstí anebo katastrofy. Pak nastoupil do drožky a za půl hodiny jsme již seděli v obývacím pokoji na Baker Street. Celou cestu nepromluvil nikdo ani slova, jen vysoký pisklavý dech našeho nového společníka a jeho neklidné pohyby rukou, které se co chvíli svíraly a zase rozvíraly, prozrazovaly, jaké prožívá prudké vnitřní napětí.

„Tak a jsme doma,“ řekl Holmes vesele, když jsme jeden po druhém vešli do pokoje. „Ten oheň vypadá v tomto počasí vskutku povzbudivě. Zdá se, že je vám zima, pane Rydere. Posad'te se, prosím, tady do toho proutěného křesla. Jen co si natáhnu trepky, hned vaši maličkost vyřídíme. Tak prosím. Chcete vědět, co se stalo s těmi husami?“

„Ano, pane.“

„Spíš snad s tou husou. Zřejmě vás zajímá hlavně jeden z těch ptáků - bílá husa s černým pásem na ocasu.“

Ryder se celý roztrásl rozčilením. „Ach, pane,“ zvolal, „můžete mi říci, kam se poděla?“

„Dostala se až sem.“

„Sem?“

„Ano a ukázalo se, že to není jen tak ledajaká husa. Ani se nedivím, že se o ni tolik zajímáte. Ještě po smrti snesla vajíčko - nejkrásnější a nejtřpytivější maličké modré vajíčko, jaké jsem kdy viděl. Mám je schované v muzeu.“

Náš návštěvník vyskočil, zavrával a chytil se pravou rukou za krbovou římsu. Holmes odemkl nedobytnou pokladnu a vyndal z ní modrou karbunkuli, která zazářila jak hvězda, chladným jiskřivým třpytem nesčetných bodů. Ryder stál a vytřeštěně na ni zíral, bezradný, má-li se k ní hlásit, nebo ji zapřít.

„Dohrál jste svou hru, Rydere,“ řekl Holmes klidně. „Vzchopte se, člověče, nebo se nám tu ještě skácíte do ohně. Posad'te ho zas do křesla, Watsone. Vždyť v sobě nemá ani dost síly, aby mohl za ten svůj zločin podstoupit trest. Hoďte do něj trochu brandy. Tak! A teď vypadá o něco lidš'těji. Ale stejně je to skrč'ek.“

Ryder zavrával a málem upadl na zem, ale brandy mu přece jen vehnala do tváří trochu krve a teď tu jen seděl a vyděšeně se díval na svého žalobce.

„Mám v ruce skoro všechny články řetězu i všechny důkazy, které bych mohl potřebovat, takže mi mnoho prozradit nemůžete. Ale i to málo může alespoň celý případ doplnit. Jak jste se, Rydere, dozvěděl o modrém kameni hraběnky z Morcaru?“

„Řekla mi o něm Catherine Cusacková,“ odpověděl Ryder třesoucím se hlasem.

„Ach tak. Komorná Její Milosti. A pokušení nečekaného bohatství, které jste měl na dosah ruky, na vás bylo samozřejmě příliš silné, jako ostatně již na lepší lidi před vámi. Ovšem v tom, jak jste za svým bohatstvím šel, jste zvlášt'ě vybíravý nebyl. Zdá se mi, Rydere, že jste v jádru pořádný lotr. Dobře jste věděl, že ten mladý Horner byl jednou již pro něco podobného stíhán a že na něm tím spíše ulpí podezření. Co jste tedy udělal? Nastrojil jste - se svou společnicí Cusackovou - menší závalu v pokoji té dámy a zařídil, aby se poslalo právě pro něj. Když potom odešel, vyloupil jste klenotnici, ztropil jste poplach a dal nešťastníka zatknout. Sám jste pak -“

Ryder se náhle vrhl na koberec a objal mého společníka kolem kolen. „Pro boha živého, mějte slitování!“ volal. „Vzpomeňte na mého otce! Pomyslete na mou matku! Vždyť by jim to zlomilo srdce! Jakživ jsem předtím nic špatného neudělal. A nikdy se už ničeho nedopustím. Přísahám. Odpřísáhnu vám to na bibli. Jen to prosím vás nežeňte k soudu. Jen to mi proboha nedělejte!“

„Vstaňte a posaďte se zase do křesla!“ řekl mu Holmes přísně. „Teď se tu plazíte a lezete po kolenou, ale na chudáka Hornera jste nepomyslel, jak mu asi bude, až zasedne v lavici obžalovaných za zločin, o kterém vůbec nic neví.“

„Já třeba uteču, pane Holmes. Odjedu z Anglie a tím žaloba padne.“

„Hmm! O tom si ještě promluvíme. Ale teď nám povězte hezky podle pravdy, jak se to všechno zběhlo. Jak se dostal ten kámen do husy a jak se vlastně stalo, že husa přišla na normální trh? Řekněte nám pravdu, neboť jedině tak máte ještě naději na svobodu.“

Ryder si přejel jazykem vyprahlé rty. „Povím vám přesně, jak k tomu došlo, pane,“ řekl. „Když Hornera zatkli, pomyslel jsem si, že bych měl kámen honem někde schovat, protože jsem si v té chvíli nebyl jist, jestli policii najednou nenapadne, aby prohledala mě nebo můj pokoj. V celém hotelu jsem nevěděl o jediném místě, které by bylo bezpečné. Vyšel jsem tedy ven, jako bych si chtěl něco obstarat, a zamířil k domu mé sestry. Je vdaná za muže, který se jmenuje Oakshott, bydlí v Brixton Road a krmí husy na prodej. V každém, koho jsem cestou potkal, jsem už viděl strážníka nebo detektiva, a než jsem došel na Brixton Road, z obličeje se mi jen řinul pot, i když byl dost chladný večer. Sestra se ptala, co se to se mnou děje a proč jsem tak bledý, ale já jsem jí vysvětlil, že mne tak rozrušila ta loupež v hotelu. Pak jsem si zašel na dvůr, zapálil dýmku a uvažoval, co bych měl nejspíš podniknout.“

Míval jsem kdysi kamaráda, který se jmenuje Maudsley a dal se na špatnou cestu - odseděl si dokonce i nějaký čásek v Pentonvillu. Jednou mě potkal a začal mi vykládat o různých zlodějských metodách a o tom, jak se zloději dokážou zbavit ukradených věcí.

Říkal jsem si, že by mě určitě nezklamal, protože jsem na něj ledacos věděl, a užuž jsem se rozhodoval, že si za ním zajdu do Kilburnu, kde zrovna bydlí, a se vším se mu svěřím. Jistě mi poradí, jak proměnit ten kámen na peníze. Ale jak se k němu bezpečně dostat? Vzpomněl jsem si, co jsem zažil za hrůzu, než jsem sem došel z hotelu. Co chvíli mě mohli zastavit a prohledat a já bych měl v kapse od vesty ten kámen. Opíral jsem se o zídku a díval se na husy, které mi šlapaly kolem nohou, a najednou jsem přišel na takový nápad, až jsem už začínal věřit, že bych snad přelstil i nejlepšího detektiva všech dob.

Sestra mi před několika týdny slíbila, že si mohu vybrat k vánocům husu, a věděl jsem, že svoje slovo vždycky dodrží. Rozhodl jsem se, že si vezmu tu husu hned a odnesu si v ní kámen do Kilburnu. Mají na dvoře malou kůlničku a za tu jsem jednu husu zahnal, takovou pěkně velkou a bílou s pruhovaným ocasem. Chytil jsem ji, otevřel jí zobák a nacpal jí kámen do chřtánu, kam jsem až nejdál dosáhl. Pták polkl a cítil jsem, jak mu kámen projel hrdlem a dolů do volete. Jenže se začal třepetat a bránit a v té chvíli vyšla sestra z domu a ptala se, co se děje.

„Co to prosím tě děláš s tou husou, Jeme?“ zeptala se.

„Víš přece, že jsi mi slíbila jednu k vánocům,“ povídám. „A tak si tu zkouším, která je nejtučnější.“

„Ale my jsme ti dali už jednu dávno stranou,“ namítla sestra. „Říkáme jí Jemova husa. Vidiš, je to tamhleta bílá. Máme jich šestadvacet, jednu pro tebe, jednu pro sebe a dva tucty na prodej.“

„Děkuju ti, Maggie,“ povídám, „ale jestli ti to nevadí, radši bych si vzal tu, co jsem si zrovna chytil.“

„Jenže ta tvoje je o libru těžší a krmili jsme ji zvlášť pro tebe,“ řekla sestra.

„To je jedno. Vzal bych si stejně radši tu druhou, ale už dneska,“ řekl jsem.

„Jak myslíš,“ podotkla sestra trochu dotčeně, „a kterou jsi to chtěl?“

„Tamhletu bílou s pruhem na ocase, zrovna uprostřed hejna.“

„Tak dobrá. Zab si ji a odnes si ji s sebou.“

Udělal jsem, co mi sestra řekla, pane Holmesi, a odnesl husu až do Kilburnu. Kamarádovi jsem rovnou vyklopil, co jsem provedl; on už je ten typ, co se mu něco takového řekne bez okolků. Smál se, až se za břicho popadal, a pak jsme vzali nůž a husu rozřízli. V tu chvíli jsem zůstal jak solný sloup, protože po kameni nebylo ani památky a hned jsem pochopil, že došlo k nějaké strašné chybě. Nechal jsem husu husou, utíkal zpátky k sestře a rozběhl se rovnou na dvorek. Ale tam už nebyla jediná husa.

„Kam se poděly, Maggie?“ křičel jsem.

„Poslali jsme je ke kupci.“

„A ke kterému?“

„K Breckinridgeovi na Covent Garden.“

„A neměli jste ještě jednu s pruhem na ocase?“ ptal jsem se.
„Zrovna takovou, jako jsem si vybral.“

„To se ví, Jeme, takové s pruhovaným ocasem jsme měli dvě a jakživ jsem je od sebe nerozeznala.“

V tu chvíli jsem samozřejmě všechno pochopil a co mi nohy stačily jsem se rozběhl k Breckinridgeovi, ale ten je prý prodal všechny naráz a nemohl jsem z něj vypáčit komu. Však jste ho dneska slyšeli sami. A tak mi odpověděl pokaždé. Sestra si už myslí, že mi začíná přeskakovat, a já mám taky někdy ten dojem. Teď jsem ocejchovaný zloděj a jakživ jsem se přitom ani nedotkl bohatství, kvůli kterému jsem zaprodal své dobré jméno. Bůh mi pomoz! Bůh mi pomoz!“ Křečovitě se rozvzlykal s obličejem zabořeným do dlaní.

Dlouho bylo ticho, přerušované jen jeho těžkým oddechováním a pravidelným tukaním Holmesových prstů na hranu stolu. Potom můj přítel povstal a prudce otevřel dveře.

„Ven!“ řekl.

„Ach, pane! Kéž vám nebesa žehnají!“

„Už ani slovo! Zmizte!“

A také už ani slovo nepadlo. Pokojem se jen cosi mihlo, ozval se dusot na schodech, prásknutí dveřmi a hlučné dupání kroků prchajících ulicí.

„Nejsem konečně od toho, Watsone, abych chytil policii její zločince,“ řekl Holmes a sáhl po hliněné lulce. „Něco jiného by bylo, kdyby Hornerovi hrozilo nebezpečí, ale tenhle chlapík už proti němu svědčit nebude a tím se celý případ zhroutl. Možná že přestupují zákon, ale není ani vyloučené, že zachraňují jednu lidskou duši. Tenhle chlapík už jakživ nic zlého neprovede. Na to je příliš vyděšený. Poslat ho dneska do vězení znamená udělat z něho nadosmrti kriminálního. A kromě toho je přece čas odpouštění. Náhoda nám přinesla zvláštní a podivný problém a jsme odměněni již jeho rozluštěním. Kdybyste však byl tak laskav, doktore, a zazvonil, pustíme se teď do dalšího bádání, jehož hlavní náplní bude opět zajímavý pták.“

VIII - Strakatý pás

Když se probírám svými zápisky o sedmdesáti nejrůznějších případech, na nichž jsem v posledních osmi letech studoval metody svého přítele Sherlocka Holmese, nalézám mezi nimi mnohé, jež jsou tragické, některé směšné a jiné zas pouze podivné, ale žádný z nich není obyčejný, neboť Sherlock Holmes pracoval spíše pro lásku k svému umění než pro nabytí majetku, a naprosto proto odmítal ujmout se pátrání, které by nemělo příslib čehosi zvláštního, ne-li dokonce fantastického. Ať se však zamyslím nad všemi těmi případy, nevzpomínám si na žádný, který by se byl odehrával za okolností tak podivuhodných jako případ spojený se známou rodinou Roylottů ze Stoke Moranu v Surrey. Došlo k nim na samém počátku našeho přátelství s Holmesem, kdy jsme ještě coby dva svobodní mládenci společně bydleli v Baker Street. Možná že bych se o nich byl rozepsal již dávno, ale zavázali jsme se tehdy mlčením, a teprve tento měsíc mne předčasná smrt dámy, již jsme přísahali, slibu zprostita. Je snad jen dobře, že fakta konečně vyjdou najevo, neboť jak jsem se dověděl, koluje o smrti doktora Grimesbyho Roylotta tolik pověstí, že celá záležitost působí ještě příšerněji než pravda.

Jednoho rána na počátku dubna roku 1883 jsem se probudil a spatřil Sherlocka Holmese, jak stojí zcela oblečen u mé postele. Obvykle vstával dost pozdě, a protože hodiny na mém nočním stolku ukazovaly, že je teprve čtvrt na osm, podíval jsem se na něj dost překvapeně a možná i trochu nazlobeně, protože sám jsem své zvyky rád dodržoval.

„Promiňte mi, Watsone, že jsem vás takto zburcoval,“ řekl Holmes, „ale dnes ráno to zřejmě čeká kdekoho. Nejdřív musela vstávat paní Hudsonová, ta probudila mě a já zase vás.“

„Co se děje? Snad nehoří?“

„Ne, máme tu klientku. Jak se zdá, přišla k nám jakási nanejvýš rozrušená mladá dáma a rozhodně se mnou chce mluvit. Čeká teď v

obývacím pokoji. Toulá-li se tak časně ráno mladá žena po městě a burcuje z postele ospalé lidi, předpokládám, že má na srdci něco hodně důležitého. Třeba se ukáže, že jde o opravdu zajímavý případ, a pak vím, že byste jej rád sledoval od samého počátku. Na každý pád jsem si myslel, že vás probudím a umožním vám to.“

„Drahý příteli, o něco takového bych nechtěl přijít za nic na světě.“

Nic mne víc netěšilo než sledovat Holmesa při jeho pátrání a obdivovat ho, jak bystrými úsudky, rychlými jak náhlá vnuknutí, ale stavěnými vždy na logickém základě, řeší problémy, které mu byly svěřeny. Rychle jsem na sebe navlekl šaty a v několika minutách jsem byl hotov a sešel se svým přítelem do obývacího pokoje. U okna seděla dáma oblečená v černém a zahalená do hustého závoje, a když jsme vešli, povstala.

„Dobré jitro, madam,“ řekl Holmes vesele. „Jmenuji se Sherlock Holmes. Toto je můj dobrý přítel a společník doktor Watson a můžete před ním mluvit stejně volně jako přede mnou. Ale to jsem rád, že paní Hudsonovou napadlo zatopit v krbu. Sedněte si, prosím, k ohni a já vám objednáám šálek horké kávy, vždyť vidím, že se celá chvějete.“

„Nechvěji se zimou,“ řekla žena tiše a přesedla si, kam jí ukázal.

„A čím tedy?“

„Strachy, pane Holmesi. Hrůzou.“ Když promluvila, nadzvedla závoj a viděli jsme, že je skutečně nanejvýš rozrušená, obličej že má celý stažený a zešedlý a neklidné vyděšené oči jí těkají jak nějakému štvanému zvířeti. Rysy a postavu měla asi třicetileté ženy, ale vlasy jí začínaly předčasně šedivět a tvář vypadala vyčerpaně a uštvane. Sherlock Holmes se na ni podíval jediným pohledem, jímž dokázal postřehnout vše.

„Nesmíte se bát,“ řekl jí konejšivě, naklonil se k ní a pohladil ji po zápěstí. „Jistě dáme všechno brzy do pořádku. Jak vidím, přijela jste dnes ráno vlakem.“

„Copak mne znáte?“

„Ne, ale všiml jsem si, že ještě držíte v dlani levé rukavičky druhou polovinu zpáteční jízdenky. Vyjela jste asi brzy, ale naštěstí jste se na nádraží svezla po těch nepohodlných cestách bryčkou.“

Dáma sebou prudce trhla a zmateně se zadívala na mého společníka.

„Nic záhadného na tom není, madam,“ řekl Holmes s úsměvem. „Levý rukáv od kabátku máte nejméně na sedmi místech postříkaný blátem. Skvrny jsou bezpochyby čerstvé. V žádném jiném vozidle než v otevřené bryčce se člověk takhle nezablátí, ale musí pak sedět po levé straně kočího.“

„Ať už jste na to přišel jakkoli, máte naprosto pravdu,“ řekla dáma. „Vyšla jsem z domu před šestou, do Leatherheadu jsem dorazila ve čtvrt na sedm a pět minut a přijela prvním vlakem na Waterloo.“

Pane Holmesi, já tohle napětí už nevydržím, jestli se ho nezbavím, snad zešílím. Nemám nikoho, s kým bych se poradila - nikoho, až na jediného muže, kterému na mně záleží, ale ten mi chudák také moc nepomůže. Slyšela jsem o vás, pane Holmesi, slyšela jsem o vás od paní Farintoshové, které jste pomohl v době největší tísně. Od ní mám také vaši adresu. Ach pane, myslíte, že byste mi dokázal také pomoci a alespoň trochu vyjasnit strašlivou tmou, která mne obklopuje? Nemohu se vám za vaše služby hned odměnit, ale asi za měsíc za dva, až budu vdaná a budu disponovat svým jměním, uvidíte, že nejsem nevděčná.“

Holmes se obrátil ke svému psacímu stolu, odemkl jej, vytáhl malý zápisník, kam si zaznamenával své případy, a nahlédl do něj.

„Paní Farintoshová?“ řekl. „Ach ano, již si na její případ vzpomínám, týkal se opálové čelenky. Tuším, že jsme se v té době ještě neznali, Watsone. A vás, madam, mohu ujistit, že se vašeho případu rád ujmu se stejnou péčí jako záležitosti vaší přítelkyně. Pokud jde o odměnu, je mi odměnou moje povolání, ale jestliže se vám to jednou bude hodit, můžete mi uhradit výdaje vynaložené s pátráním. A nyní nás laskavě seznamte se vším, co nám může pomoci, abychom si na celou záležitost udělali svůj názor.“

„Běda!“ odpověděla naše návštěvnice. „Nejstrašlivější na mé situaci je, že mé obavy jsou zcela neurčité a mé podezření vyvěrá z maličkostí, které připadají ostatním zcela bezvýznamné. Dokonce i muž, na něhož mám nejspíše právo obrátit se o pomoc a radu, se dívá na vše, co mu vyprávím, jen jako na smyšlenky nervózní ženy. Nic takového mi sice neřekl, ale vyčetla jsem to z jeho konejšivých odpovědí a uhýbavého pohledu. O vás jsem však, pane Holmesi, slyšela, že dokážete nahlédnout hluboko do veškerých krutostí lidského srdce. Snad mi proto poradíte, jak projít mezi nástrahami, které na mne ze všech stran číhají.“

„Poslouchám vás s největší pozorností, madam.“

„Jmenuji se Helena Stonerová a bydlím u svého nevlastního otce, který je posledním žijícím potomkem jedné z nejstarších saských rodin v Anglii, Royslottů ze Stoke Moranu, na západní hranici Surrey.“

Holmes zamyšleně přikývl. „To jméno je mi povědomé,“ řekl.

„Royslottovi patřili kdysi k nejbohatším rodinám v Anglii a jejich panství se rozkládalo od hranic Berkského hrabství na severu až po Hampské hrabství na západě. V minulém století přešlo však postupně do rukou čtyř dědiců, kteří byli úplně volných mravů a navíc rozmařilí, a zkázu rodiny pak dovršil v dobách regentství potomek, který vše prohrál v sázkách. Z panství nezbylo nic než pár akrů půdy a dvě stě let starý dům, navíc zatížený značnou hypotékou. Poslední pán tu jen taktak živořil, potkal jej strašný osud aristokratického žebráka, ale jeho jediný syn, můj otčím, pochopil, že nezbyvá než přizpůsobit se novým poměrům, vypůjčil si od jakéhosi příbuzného, aby mohl vystudovat medicínu, a odjel do Kalkaty, kde si díky svým odborným schopnostem a rozhodné povaze získal širokou klientelu. Stalo se však, že mu tam několikrát vyloupili dům, a on utloukl v návalu vzteku svého domorodého sluhu a jenom o vlásek unikl trestu smrti. I tak však strávil léta ve vězení a vrátil se do Anglie jako mrzutý zklamaný člověk.

V Indii se doktor Royslott oženil s mou matkou, paní Stonerovou, mladou vdovou po generálmajorovi bengálského dělostřelectva

Stonerovi. Měla jsem sestru Julii, s kterou jsme byly dvojčata, a když se maminka znovu provdala, byly nám teprve dva roky. Maminka měla pěkný příjem, tisíc liber ročně, a celou tu dobu, kdy žila s doktorem Roylottom, mu je dávala. Kladla si jedinou podmínku, že nám zůstane vyhrazena určitá roční částka, na kterou budeme mít nárok, až se provdáme. Krátce po našem návratu do Anglie maminka zemřela - zahynula před osmi lety při železničním neštěstí u Crewe. Doktor Roylott pak zanechal svých pokusů uchytit se jako lékař v Londýně a odjel i s námi do rodinného domu ve Stoke Moranu, Peníze, které mu maminka odkázala, stačily na všechny naše potřeby, a zdálo se, že nic nebrání našemu štěstí.

S otčím se však asi v té době udala strašlivá změna. Místo co by se přátelil a navštěvoval s našimi sousedy, kteří byli zpočátku šťastní, že se pan Roylott ze Stoke Moranu vrací do svého rodinného sídla, uzavřel se doma, vycházel jen málokdy, a to se vždy do krve pohádal s každým, kdo mu náhodou přišel do cesty. Muži v jeho rodině dávno trpěli zuřivostí hraničící až s šílenstvím a u otčima se choroba zřejmě vystupňovala dlouhým pobytem v tropech. Došlo k několika ostudným nepříjemnostem, a dvě skončily dokonce před policejním soudem, takže otčím se nakonec stal postrachem vesnice, a jen se objeví, každý před ním hned utíká, protože je neobyčejně silný, a když se rozzuří, vůbec neví, co dělá.

Minulý týden hodil přes zábradlí do vody místního kováře a musela jsem vynaložit všechny peníze, co jsem jen sehnala, abych odvrátila další veřejný skandál. Strýc nemá žádné přátele, jenom potulné cikány, ale těm vagabundům klidně dovolí, aby se utábořili na pár akrech půdy dávno už zarostlé ostružiním, která nám zbyla z rodinného panství, a oplátkou od nich přijímá pohostinství v jejich stanech a někdy se s nimi toulá i celé týdny. Vášnivě rád sbírá indická zvířata a dostává je od jakéhosi známého, s kterým si dopisuje, takže teď máme doma malého geparda a paviána a ti si volně chodí po jeho pozemcích a nahánějí vesničanům skoro stejně strachu jako jejich pán.

Z toho, co vám vyprávím, si jistě dovedete představit, že jsme s ubohou sestrou Julií v životě nic moc radostného neužily. Služebné u nás nikdy dlouho nevydržely a musely jsme obstarávat celou domácnost. Když Julie zemřela, bylo jí teprve třicet, ale vlasy jí již začínaly šedivět stejně tak jako mně.“

„Vaše sestra je tedy mrtvá?“

„Zemřela před dvěma lety a právě o její smrti vám chci povědět. Dovedete si představit, že při způsobu života, jak jsem vám jej vyličila, jsme měly sotva příležitost seznámit se s někým našeho věku a postavení. Měly jsme však tetu, mamincinu neprovdanou sestru slečnu Honorii Westphailovou, která bydlí nedaleko Harrow, a otčím nás k ní občas pustil na kratší návštěvu. Julie u ní strávila před dvěma lety vánoce, setkala se s námořním majorem v záloze a zasnoubila se s ním. Otčím se o zasnoubení dověděl, až když se vrátila, proti sňatku nic nenamítal, ale čtrnáct dní předtím, než se měla konat svatba, došlo k strašlivé tragédii, která mě navždy připravila o mou jedinou družku.“

Celou tu dobu, co vyprávěla, seděl Holmes opřen dozadu v křesle, oči zavřené a hlavu zabořenou do polštáře, ale teď nadzvedl víčka a zahleděl se přes pokoj na svoji návštěvnicki.

„Popište mi laskavě co nejpřesněji všechny podrobnosti,“ řekl.

„To mohu snadno udělat, protože se mi každá událost toho večera hluboce vtiskla do paměti. Jak jsem vám již říkala, je sídlo Roylottů velmi staré a v poslední době je obýváno jen jedno jeho křídlo. Všechny ložnice v tomto křídle leží v přízemí a obývací pokoje ve střední části budovy. První ložnice patří doktoru Roylottovi, druhá byla mé sestry a třetí moje. Nejsou nikterak propojeny, ale všechny se otvírají do jedné chodby. Vysvětluji to dost jasně?“

„Naprosto.“

„Okna všech tří pokojů vedou k prostrannému trávníku. Onoho osudného večera odešel doktor Roylott brzy do svého pokoje, ale věděly jsme, že hned neulehl, protože sestru nepříjemně dráždil zápach silných indických doutníků, které často kouřívá. Přišla proto

ze své ložnice do mého pokoje, chvilku u mne poseděla a vykládala mi o své svatbě, která se již rychle blížila. V jedenáct hodin vstala a chystala se odejít, ale u dveří se ještě zastavila a ohlédla se na mne.

„Poslyš, Heleno,“ řekla, „slyšelas někdy pozdě v noci ze spánku hvízdnutí?“

„Určitě ne. Ale proč?“

„Protože jsem posledních pár dnů zaslechla vždycky kolem třetí ráno tichouňky, ale docela zřetelné zahvízdání. Spím lehce a probudilo mě. Ani nevím, odkud přicházelo - snad z vedlejšího pokoje a možná i z trávníku. A tak mě napadlo, že se tě zeptám, jestli jsi je slyšela také.“

„Ne, neslyšela jsem nic. To určitě ti protivní cikáni dole na zahradě.“

„Dost možná. Ale jestli se to hvízdání ozývalo ze zahrady, je mi divné, že jsi je neslyšela i ty.“

„Víš přece, že mám mnohem tvrdší spánek.“

„Stejně na tom nijak zvlášť nezáleží,“ řekla, usmála se na mne, zavřela dveře a za chvilku jsem ji již slyšela, jak otáčí klíčem v zámku.“

„Skutečně?“ řekl Holmes. „To jste si za sebou vždycky zamykaly?“

„Vždycky.“

„Ale proč?“

„Říkala jsem vám snad, že doktor si choval geparda a paviána. Když jsme se nezamkly, neměly jsme nejmenší pocit bezpečí.“

„Jisté. Pokračujte, prosím, ve svém vyprávění.“

„Té noci jsem nemohla ani oka zamhouřit. Tížil mne pocit jakéhosi hrozícího nebezpečí. Snad si vzpomínáte, že jsme byly se sestrou dvojčata, a jistě víte, jak jemňoučkými vlákny jsou spojeny tolik si blízké duše. Byla divoká noc. Venku skučel vítr a déšť bubnoval do oken a stékal po jejich tabulích. Najednou se uprostřed všeho toho běsnění vichrů ozval zděšený ženský výkřik. Poznala jsem sestřin hlas. Vyskočila jsem z postele, přehodila přes sebe šál a vyběhla na chodbu. Když jsem otvírala dveře své ložnice, zdálo se

mi, že slyším tiché hvízdnutí, přesně jak mi je sestra popisovala, a vzápětí za ním klapnutí, jako když upadne kousek kovu. Jak jsem tak běžela chodbou, dveře od sestřina pokoje byly odemčené a pomalu se pohupovaly ve veřejích. Dívala jsem se na ně jata strašlivou hrůzou, neboť jsem netušila, co se jen mohlo stát. A tu jsem ve světle lampy visící na chodbě zahlédla, jak z otevřených dveří vyběhla sestra, obličej měla zděšením bílý jak křídlo, paže vztažené, jako by prosily o pomoc, a celé její tělo se potácelo a vrávoralo, jako by byla opilá. Rozběhla jsem se k ní a objala ji, ale vtom pod ní zřejmě podklesla kolena a sestra se skácela na zem. Svíjela se jakoby v trýznivých bolestech a paže i nohy měla stažené křečí. Nejprve jsem si myslila, že mě nepoznává, ale když jsem se k ní naklonila, vykřikla tak strašlivé, že na to nikdy nezapomenu: „Ach, můj bože! Heleno! Kdybys viděla tu příšeru! Ten strakatý pás!”

Chtěla říci zřejmě ještě něco a ukázala prstem k doktorovu pokoji, ale vtom ji znovu zachvátila křeč a nemohla ze sebe vypravit ani slovo. Vyběhla jsem z ložnice a hlasitě volala otčíma, ale ten již utíkal v županu ze svého pokoje. Když doběhl k sestře, byla v bezvědomí, a třebaže jí hned nalil do úst brandy a poslal do vsi pro lékaře, bylo veškeré jeho úsilí marné, neboť ze sestry pomalu vyprchával život a zemřela, aniž nabyla vědomí. Tak tedy skončila moje milovaná sestřička.

„Ještě okamžik,“ řekl Holmes. „Jste si jista, že jste zaslechla to hvízdnutí a kovový zvuk? Mohla byste to odpřisáhnout?“

„Na to se mne ptal již při vyšetřování krajský koroner. Jsem pevně přesvědčena, že jsem to zaslechla, ale té noci zuřil vítr a ve starém domě všechno vrzalo, takže jsem se mohla i mýlit.“

„Byla vaše sestra oblečená?“

„Ne, měla na sobě noční košili. V pravé ruce jsme jí našli ohořelý konec zápalky a v levé krabičku od sirek.“

„Z čehož je vidět, že než nastal poprask, škrtnla sirkou a rozhlédla se. To je nanejvýš důležité. A k jakému závěru dospěl koroner?“

„Prošetřoval případ velmi pečlivě, protože lidé v celém kraji byli již dávno chováním doktora Roylotta pobouřeni, ale žádnou

přesvědčivou příčinu smrti nezjistil. Moje svědectví dokázalo, že dveře byly zamčeny zevnitř a okna opatřena staromódními okenicemi s širokými železnými mřížemi, které se na každou noc zavíraly. Koroner dal důkladně proklepat stěny, ale ukázalo se, že jsou všechny naprosto v pořádku, a stejné pečlivě, ale také bez výsledku byly prohlédnuty podlahy. Komín je široký, ale přehrazený čtyřmi silnými tyčemi. Je tedy jisté, že když přišel její konec, byla sestra v pokoji docela sama. Kromě toho na ní nebyly shledány žádné stopy násilí.“

„A co jed?“

„Lékaři se snažili vypátrat i stopy jedu, ale marně.“

„Nač si tedy myslíte, že ta nešťastná dáma zemřela?“

„Podle mého přesvědčení zemřela čistě ze strachu, na jakýsi nervový otřes, ale nedovedu si představit, co ji tak vyděsilo.“

„Byli v té době na vašem pozemku cikáni?“

„Ano, jsou tam skorem pořád.“

„A co jste si myslela o té narážce na jakousi příšeru a strakatý pás?“

„Někdy mne napadlo, že sestra jen blouznila v deliriu, ale jindy jsem si zas myslila, že tím mínila nějakého člověka, který jí nahnal hrůzu, snad i některého z těch cikánů na zahradě. Mnozí z nich nosí na hlavě strakaté šátky a možná že to podivné slovo, které užila, naráželo právě na ně.“

Holmes zavrtěl hlavou a bylo vidět, že není zdaleka spokojen.

„To jsou všechno zatím mlhoviny,“ řekl, „ale pokračujte, prosím, ve svém vyprávění.“

„Od té doby uplynuly dva roky a já žila až donedávna ještě opuštěněji než dříve. Před měsícem mi však drahý přítel, jehož znám již řadu let, prokázal velikou poctu a požádal mne o ruku. Jmenuje se Armitage - Percy Armitage - a je druhým synem pana Armitage z Crane Water nedaleko Readingu. Otčím proti sňatku nic nenamítal a máme se vzít někdy na jaře. Před dvěma dny se však začalo s nějakými opravami v západním křídle budovy, v mé ložnici prorazili zeď a já se musela přestěhovat do pokoje, kde zemřela má

sestra, a dokonce i spát na posteli, na které spávala ona. Jistě si proto umíte představit, jak jsem se zděsila, když jsem včera v noci ležela a přemýšlela o jejím strašlivém osudu a najednou jsem z tiché noci zaslechla slabé hvízdnutí, které zvěstovalo její smrt. Vyskočila jsem a rozsvítila lampu, ale v pokoji nebylo nic vidět. Byla jsem tak otřesena, že jsem si již ani nemohla jít lehnout, a tak jsem se oblékla, a jen se rozednilo, vyklouzla jsem z domu, najala si v hostinci U koruny, který je naproti nám, bryčku a rozjela se na nádraží. Odtud jsem se hned ráno vydala k vám, abych se s vámi poradila.“

„Jednala jste velmi moudře,“ řekl můj přítel. „Ale pověděla jste mi všechno?“

„Ano, všechno.“

„Ne, slečno Stonerová, nepověděla. Kryjete svého nevlastního otce.“

„Jak to, co tím myslíte?“

Místo odpovědi odhrnul Holmes černý krajkový volán, který lemoval ruku položenou na klíně naší návštěvnice. Na bílém zápěstí vyvstávalo pět rudých skvrnek, otisky palce a ostatních čtyř prstů.

„Byl na vás surový,“ řekl Holmes.

Dáma se zarděla až po kořínky vlasů a přikryla si zraněné zápěstí. „Je velmi prudký,“ řekla, „a možná že si ani neuvědomuje, jakou má sílu.“

Dlouho jsme všichni mlčeli a Holmes si opíral bradu o ruce a zadumaně se díval do praskajícího ohně.

„Je to velmi složitá záležitost,“ řekl konečně. „Než se rozhodneme, jak jednat, rád bych si ještě zjistil na tisíc maličností. Ale nesmíme ztrácet ani minutu. Kdybychom se dnes rozjeli do Stoke Moranu, mohli bychom si prohlédnout bez vědomí vašeho otčima pokoje?“

„Chystá se náhodou právě dnes do města za nějakým velmi důležitým jednáním. Pravděpodobně bude celý den pryč, takže vás nikdo nevyruší. Máme teď hospodyni, ale je stará a ne zrovna moc chytrá a snadno se jí nějak zbavím.“

„Výtečně. Nemáte nic proti té cestě, Watsoně?“

„Naprosto ne.“

„Rozjedeme se tam tedy oba. A co budete dělat vy?“

„Ráda bych si zařídila pár věcí, když jsem již jednou ve městě. Ale vrátím se vlakem o dvanácté, takže než přijedete, budu již doma.“

„Můžete nás čekat brzy odpoledne. Sám si musím také zařídit pár menších obchodních záležitostí. Nezdržíte se trochu a neposnídáte s námi?“

„Ne, musím už jít. Ale odcházím s lehčím srdcem již proto, že jsem se vám svěřila. Moc se těším na další shledanou odpoledne.“ Spustila si přes obličej hustý černý závoj a rychle vyšla z pokoje.

„Co si o tom všem myslíte, Watsone?“ zeptal se Sherlock Holmes a opřel se v křesle.

„Že je to nesmírně temná a zlověstná záležitost.“

„Opravdu až dost temná a zlověstná.“

„Nemýlí-li se však dáma, že podlahy i stěny byly v pořádku a dveře, okno i komín neprůchodné, je přece jisté, že ve chvíli, kdy její sestru potkal tak záhadný konec, byla v pokoji sama.“

„Jak si tedy vysvětlit ta noční hvízdání a co asi znamenala zvláštní slova umírající ženy?“

„To opravdu nechápu.“

„Jestliže si ovšem dáme dohromady noční hvízdání, tlupu cikánů, kteří jsou náramně zadobře s doktorem, skutečnost, že doktor má bezpochyby veliký zájem na tom, aby zabránil sňatku své nevlastní dcery, poslední slova umírající o jakési příšeře a strakatém pásu a konečně okolnost, že slečna Helena Stonerová zaslechla kovový zvuk, jaký by dost dobře mohlo způsobit zapadnutí jedné z železných mříží, které zajišťují okenice, máme myslím dost pádný důvod se domnívat, že záhadu lze vyřešit, budeme-li postupovat tímto směrem.“

„Ale co jí mohli ti cikáni udělat?“

„To si neumím představit.“

„Tato teorie mne ovšem příliš nepřesvědčuje.“

„Mne také ne. A právě proto se dnes vypravíme do Stoke Moranu. Chci si ověřit, jsou-li naše pochybnosti oprávněné, anebo dají-li se objasnit. Ale co se to k čertu děje!“

Výkřik mého společníka vyvolalo náhlé a prudké otevření dveří, v nichž se nám zjevil obrovitý muž. Měl na sobě jakousi podivnou směsici městského a venkovského oblečení, na hlavě černý cylindr, k tomu dlouhý žaket a vysoké kamaše a v ruce lovecký bičík, jímž teď významně otáčel. Postavy byl tak vysoké, že se dotýkal hlavou obrubně dveří, a šířkou je málem zabíral ze strany na stranu. Otáčel po nás z jednoho na druhého obrovský obličej, zbrázděný tisíci vráskami, dosněda opálený sluncem a poznamenaný nejnižšími vášněmi, a hluboko vsazené žlučovité oči spolu s dlouhým tenkým nosem, na němž nebyl ani lot svalstva, mu dodávaly vzezření jakéhosi divokého dravého ptáka.

„Který z vás je Holmes?“ zeptalo se to zjevení.

„Tak se jmenuji já, pane, ale nevím bohužel, s kým mám tu čest,“ řekl můj společník klidně.

„Jsem doktor Grimesby Roylott ze Stoke Moranu.“

„Vskutku, doktore?“ řekl Holmes líbezně. „Posaďte se, prosím.“

„Nic takového mě ani nenapadne. Zrovna tu byla má nevlastní dcera. Sledoval jsem ji až sem. Co vám napovídala?“

„Máme dnes poněkud chladno na tuto roční dobu,“ poznamenal Holmes.

„Tak co vám napovídala?“ zařval stařec rozzuřeně.

„Slyšel jsem však, že krokusy se stejně vydaří,“ pokračoval můj společník, který se nedal nikterak vyrušit z klidu.

„Ha, ha! Vy se mi budete vytáčet?“ zvolal náš nový návštěvník, pokročil o krok kupředu a zamával loveckým bičíkem. „Vsak já vás znám, vy ničemo! Vy jste ten Holmes, co se rád plete do věcí, do kterých mu nic není.“

Můj přítel se usmál.

„Holmes, co strká do všeho nos!“

Můj přítel se usmál ještě spokojeněji.

„Holmes, poskok Scotland Yardu.“

Teď už se Holmes zasmál nahlas. „Váš rozhovor je věru zábavný,“ řekl. „Až budete na odchodu, zavřete za sebou laskavě dveře, protože sem značně táhne.“

„Půjdu, až vám povím svoje. Neopovažte se plést do mých věcí. Víím, že tu slečna Stonerová byla - však jsem ji sledoval. Se mnou není radno dostat se do křížku. Jen se podívejte!“ Rychle pokročil kupředu, popadl pohrabáč a zkroutil jej obrovitými hnědými prackami do oblouku.

„Dejte si pozor, ať mi nepadnete do rukou,“ zahučel, mrštil zkrouteným pohrabáčem do krbu a odrážoval si to z pokoje.

„Je to zřejmě moc sympatický pán,“ řekl Holmes se smíchem. „Co do tloušťky se mu sice zdaleka nevyrovnám, ale kdyby se byl jen maličko pozdržel, rád bych mu ukázal, že nemám o nic menší sílu než on.“ Při řeči sebral ocelový pohrabáč a jediným napřením sil jej zase vyrovnal.

„Jen si představte tu drzost, on se opovází řadit mě ke státní policii! Ale aspoň se tímto setkáním naše pátrám trochu připepří a já jen doufám, že naše malá přítelkyně nebude příliš trpět za svou neopatrnost, s níž se nechala tím surovcem sledovat. Teď si, Watsone, objednáme snídani a potom zajdu do lékařské komory, kde, jak doufám, získám nějaké údaje, které nám pomohou tuto záležitost vyjasnit.“

Sherlock Holmes se vrátil ze své výpravy až skoro v jednu hodinu. V ruce držel kus modrého papíru počmáraného poznámkami a číslicemi.

„Prohlédl jsem si poslední vůli jeho zemřelé ženy,“ řekl. „Abych pochopil, co přesné obnáší, musel jsem si propočítat dnešní hodnotu udaných investic, o níž je v ní řeč. Celkový příjem, který činil v době manželčiny smrti téměř 1100 liber, klesl v důsledku snížení zemědělských cen na pouhých 750 liber. Každá z dcer má v případě sňatku právo na 250 liber. Z toho jasně vyplývá, že kdyby se obě dívky provdaly, smrštklo by se našemu krasavci jměníčko na docela nepatrný podíl, a i kdyby se vdala jen jedna z nich, velmi by ho to poškodilo. Má dopolední práce nebyla proto nadarmo, neboť se

prokázalo, že doktor Royslott má nejsilnější motivy, aby se snažil jakýmkoliv podobným krokům zabránit. Věc je však, Watsone, příliš vážná, než abychom ještě otáleli, zvláště když staroch zjistil, že se zajímáme o jeho záležitosti, takže jste-li připraven, zavoláme si drožku a rozjedeme se bez meškání na Waterloo. Byl bych vám velmi po vděčen, kdybyste si zastrčil do kapsy revolver. Takový eley ráže 2 je skvělým argumentem v případném rozhovoru s pánem, který dovede stočit ocelový pohrabáč do uzlu. Tedy revolver a kartáček na zuby, víc myslím potřebovat nebudeme.“

Na Waterloo jsme našťastí brzy chytli vlak do Leatherheadu a v nádražním hostinci jsme si najali bryčku, která nás svezla asi čtyři až pět mil překrásnými loukami Surrey. Byl kouzelný den, slunce zářilo a na obloze plulo jen pár lehkých obláčků. Na stromech a v křoviskách živých plotů kolem silnice vyrážely první zelené výhonky a vzduch byl prosycen příjemnou vůní vlhké země. Nevím, jak bylo Sherlocku Holmesovi, ale já jsem si pomyslel, v jak podivném protikladu je ten sladký příslib jara a zlověstné poslání, za nímž jsme sem přijeli. Můj přítel seděl vpředu na kozlíku, paže založené, klobouk vražený hluboko do čela a bradu opřenou o prsa, ponořen v nejhlubších myšlenkách. Najednou sebou však trhl, poklepal mi na rameno a ukázal přes louky.

„Podívejte!“ řekl.

Na povlovném svahu se rozkládal hustě zarostlý park, který na nejvyšším bodě přecházel v temný les. Ze spleti větví vyčnívaly šedé štíty a nejvyšší trám prastarého sídla.

„Stoke Moran?“ zeptal se Holmes.

„Ano, pane, to je dům doktora Grimesbyho Royslotta,“ odpověděl kočí.

„Tam máme také namířeno, prý se tam něco přestavuje,“ poznamenal Holmes.

„Tamhle je vesnice,“ řekl kočí a ukázal na shluk střech kousek nalevo. „Ale jestli se chcete dostat k domu, nejlíp si nadejdete, když se přehoupnete tady přes přelízku a dáte se po pěšině přes louky. Tam, co se prochází ta dáma.“

„A to je zřejmě slečna Stonerová,“ všiml si Holmes, když si zaclonil oči. „Ano, měli bychom se nejspíš zařídit podle vaší rady.“

Vystoupili jsme, zaplatili za cestu a bryčka už zase rachotila zpátky k Leatherheadu.

„Chtěl jsem toho chlapíka nechat v domnění, že jsme sem přijeli jako stavitelé nebo za nějakou jinou práci,“ řekl Holmes, když jsme po malém žebříku přelézali hradbu. „Aspoň nenadělá zbytečné řeči. Dobré odpoledne, slečno Stonerová. Jak vidíte, splnili jsme slovo.“

Naše klientka z dnešního rána se k nám rozběhla a na obličejí jí bylo vidět, jak velikou má radost. „Co jsem se na vás načekala!“ zvolala a vřele si s námi stiskla ruce. „Všechno dopadlo báječně. Doktor Roylott odjel do města a do večera se pravděpodobně nevrátí.“

„Měli jsme tu čest s panem doktorem se seznámit,“ řekl Holmes a několika slovy jí vylíčil, co se zběhlo. Slečna Stonerová zbledla při jeho vyprávění jak křída.

„Proboha!“ zvolala. „Tak on mne tedy sledoval!“

„Zdá se.“

„Je tak prohnaný, že nikdy nevím, kdy jsem si před ním jista. Co mi jen řekne, až se vrátí?“

„Měl by si dát pěkný pozor, nebo zjistí, že je mu na stopě někdo mnohem prohnanější, než je sám. Musíte se před ním dnes večer zamknout. Kdyby se příliš rozzuřil, odvezeme vás k tetě do Harrow. Ale teď musíme co nejlépe využít svého času, a proto nás rychle doved'te do pokojů, které máme prozkoumat.“

Budova byla z šedého kamene porostlého lišejníkem, uprostřed čněla do výšky a po obou stranách z ní vybíhala dvě zahnutá křídla připomínající račí klepeta. Z jednoho křídla trčela rozbitá okna, zatlučená jen prkny, a střecha tu byla pokrytá pouze zčásti - hotový obraz zkázy. Střední budova nebyla v nikterak lepším stavu, jen pravý blok zůstal poměrně zachován, okna měla žaluzie a z komínů stoupal modrý dým, což vše ukazovalo, kde tady sídlí rodina. U zadní zdi však bylo vztyčeno jakési lešení a zřejmě se tu opravovalo kamenné obložení, avšak v době naší návštěvy nebylo po

řemeslníci ani stopy. Holmes se pomalu procházel sem a tam po zanedbaném trávníku a s nesmírnou pozorností zkoumal vnější stranu oken.

„Toto je zřejmě okno od pokoje, kde jste spávala, střední od pokoje vaší sestry a to poslední, nejbližší hlavní budově, patří k pokoji doktora Roylotta, že?“

„Ano, tak to přesně je. Jenže teď spím v prostředním pokoji.“

„Pokud tomu rozumím, kvůli přestavbě. Ale mimochodem, ani se mi nezdá, že by ta zadní zeď potřebovala zvláště opravit.“

„Také to nepotřebovala. Domnívám se, že to byla jen záminka, abych se musela vystěhovat ze své ložnice.“

„Ach tak! To by pak napovídalo mnoho! Ale na druhé straně toho úzkého křídla vede chodba, do níž se otvírají dveře od těchto pokojů. V té jsou samozřejmě nějaká okna, že?“

„Ano, ale docela malá. Jsou tak úzká, že by se jimi nikdo neprotáhl.“

„Jestliže jste se však obě na noc zamykaly, stejně by se z té strany nikdo do vašich pokojů nedostal. Ale zašla byste teď laskavě do svého pokoje a zavřela okenice?“

Slečna Stonerová tak učinila a Holmes, který si nejprve pečlivě prohlédl otevřená okna, se teď pokusil vší silou okenice otevřít, ale marně. Nikde nebyla nejmenší štěrbinka, kudy by se mohl zasunout nůž a okenici nadzvednout. Nato prozkoumal Holmes lupou všechny stěžeje, ale byly z pevného železa a hluboko zapuštěné do širokého zdiva. „Hmm,“ řekl Holmes a v zamyšlení se škrábal na bradě, „má teorie přece jen není tak jasná. Těmi okenicemi by se dovnitř nedostal nikdo, ledaže by je vyrazil dynamitem. Nu, podíváme se dovnitř, nenajdeme-li tam něco, co celou záležitost trochu osvětlí.“

Prošli jsme malými postranními dvířky do bíle omítnuté chodby, odkud vedly troje dveře do ložnic. Třetí pokoj nechtěl Holmes prohlížet, takže jsme vstoupili přímo do druhého, kde teď spávala slečna Stonerová a kde potkal její sestru tak strašný osud. Byl to útulný pokojík s nízkým stropem a otevřeným krbem po způsobu

starých venkovských sídel. V jednom rohu stál hnědý prádelník, v druhém úzká postel přikrytá přehozem a nalevo od okna toaletní stolek. Spolu se dvěma proutěnými křesly to bylo jediné zařízení pokoje a jen uprostřed ležel ještě čtverhranný vysoký koberec. Prkna podlahy a táflování na stěnách byla z hnědého červotočivého dubu a tak stará a vybledlá, že zřejmě pocházela ještě z původní stavby. Holmes si přitáhl jedno křeslo do rohu a mlčky v něm seděl, jenom očima přejížděl sem a tam, dolů a nahoru a zaznamenával každíčkou podrobnost pokoje.

„Kam vede ten zvonek?“ zeptal se konečně a ukázal na silnou šňůru od zvonku, která visela vedle postele a sřapec jí ležel až na polštáři.

„Do pokojíku naší hospodyně.“

„Zdá se mi novější než ostatní zařízení.“

„Ano, zavedli ho sem teprve před dvěma lety.“

„Zřejmě si o něj řekla vaše sestra?“

„Ne, nikdy jsem neslyšela, že by jím zvonila. Co jsme potřebovaly, vždycky jsme si donesly samy.“

„Pak bylo věru zbytečné dávat sem tak pěknou šňůru. Ale jestli mě na chvíli omluvíte, prohlédnu si podlahu.“ Vrhł se tváří k zemi a s lupou v ruce se rychle plazil sem a tam a podrobně prohlížel každíčkou štěrbinu v prknech podlahy. Pak stejně prozkoumal dřevěné táflování, jímž byly obloženy stěny pokojíku. A nakonec přistoupil k posteli, chvíli se na ni díval a očima jezdil dolů a nahoru po zdi. Najednou uchopil šňůru od zvonku a prudce za ni zatáhl.

„Vždyť je tu jen narafičená,“ řekl.

„Copak nezvoní?“

„Ne, není ani připevněna k drátu. To je vskutku zajímavé. Vidíte, je uvázaná k háčku těsně nad malým otvorem ventilátoru.“

„Není to zvláštní? Nikdy jsem si toho nevšimla.“

„Víc než zvláštní!“ zamumlal Holmes a zatahal za šňůru. „Na tomto pokoji je vůbec leccos podivného. Stavitel musel být například pěkný hlupák, když vyvedl větrák do druhého pokoje,

zatímco jej stejně snadno mohl propojit s venkovním čerstvým vzduchem.“

„Ten byl také zaveden teprve nedávno.“

„Zřejmě v téže době jak šňůra od zvonku,“ poznamenal Holmes.

„Ano, tenkrát se tu udělalo několik menších úprav.“

„A byly to věru zajímavé úpravy - falešné šňůry od zvonku a větráky, které nevětrají. S vaším svolením se podíváme do dalšího pokoje, slečno Stonerová.“

Pokoj dr. Grimesbyho Roylotta byl prostornější než ložnice jeho nevlastní dcery, ale stejně prostě zařízený. Lehátko, dřevěná police plná knih, většinou odborného zaměření, vedle lůžka křeslo, u stěny jednoduchá dřevěná židle, kulatý stůl a velký železný sejf, to byly hlavní předměty, které jsme tu spatřili. Holmes zvolna přecházel po pokoji a s nejdychtivějším zájmem si je jeden po druhém i všechny najednou prohlížel.

„Co je v tom sejfu?“ zeptal se a zahleděl se na železnou schránku.

„Otčímovy obchodní papíry.“

„Tak jste přece jen nahlédla dovnitř?“

„Jen jednou, ale to už je několik let. Pamatuji se, že tam bylo plno papírů.“

„Kočka by tam například být nemohla?“

„Ne. Jak vás to mohlo napadnout!“

„Podívejte se na tohle!“ Holmes zvedl talířek s mlékem, který stál na sejfu.

„Ne, vždyť ani kočku nemáme. Ale strýc má toho geparda a paviána.“

„Ach ano, ovšem. Gepard je opravdu jen velká kočka, ale přece jen si troufám říci, že by mu takový talířek nestačil. Ježte o něčem bych se chtěl přesvědčit.“ Sedl si na bobek před dřevěnou židli a velmi pozorně zkoumal její sedadlo.

„Děkuji vám. To mi již docela stačí,“ řekl a vstal ukládaje lupu do kapsy. „Ale podívejme, teď jsem objevil něco věru zajímavého!“

Předmět, který jej zaujal, byl bičík na psa, pověšený v rohu postele. Divné však bylo, že byl stočený a uvázaný jako do smyčky.

„Co tomu říkáte, Watsone?“

„Je to docela obyčejný bičík. Jenom nechápu, proč je tak svázaný.“

„Není to příliš obvyklé, že? Ach bože, žijeme ve špatném světě a nic nemůže být horšího, než když inteligentní člověk využije svých schopností k zločinu. Myslím, že jsem již viděl dost, slečno Stonerová, a dovolíte-li, vyjdeme ještě na trávník.“

Nikdy jsem nepozoroval u svého přítele tak hrozivý výraz a tak pochmurně stažené obočí, jako když jsme odcházeli z tohoto místa svého pátrání. Než se konečně vynořil ze svých myšlenek, prošli jsme několikrát sem a tam po trávníku, ale ani slečna Stonerová, ani já jsme jej nechtěli z jeho rozjímání vyrušit.

„Je nanejvýš důležité, abyste se ve všech ohledech zařídila podle mé rady, slečno Stonerová,“ řekl Holmes.

„To jistě udělám.“

„Věc je tak vážná, že nesnese nejmenšího otálení. Na tom, jak mi dokážete vyhovět, závisí možná váš život.“

„Ujišťuji vás, že se úplně svěřuji do vašich rukou.“

„Za prvé je naprosto nutné, abych i se svým přítelem strávil noc ve vašem pokoji.“

Oba jsme se na něj se slečnou Stonerovou s úžasem zadívali.

„Ano, je to zcela nevyhnutelné. Dovolte, ať vám to vysvětlím. Pokud vím, je tu naproti hostinec?“

„Ano, U koruny.“

„Výborně. A je odtamtud vidět na vaše okna?“

„Určitě je.“

„Až se váš nevlastní otec vrátí, musíte se omluvit, že vás bolí hlava, a uchýlit se do svého pokoje. Jakmile ho uslyšíte, že si jde lehnout, ihned otevřete ve svém pokoji okenici, nadzvednete petlici, postavte nám na znamení do okna lampu a odstěhujte se se vším, co můžete potřebovat, do pokoje, kde jste spávala dříve. Jistě tam přes všechny opravné práce jednu noc nějak přetrváte.“

„Samozřejmě, docela snadno.“

„Ostatní již nechte na nás.“

„Ale co chcete udělat?“

„Přenocujeme ve vašem pokoji a vypátráme příčiny zvuku, který vás tolik vystrašil.“

„Tuším, pane Holmesi, že jste si svůj názor již udělal,“ řekla slečna Stonerová a položila mému příteli ruku na paži.

„Možná že ano.“

„Pak mi pro všechno na světě prozradíte, co způsobilo smrt mé sestry.“

„Raději bych vám to řekl, až budu mít jasnější důkazy.“

„Alespoň mi snad můžete říci, jestli mé tušení bylo správné a sestra zemřela z náhlého leknutí.“

„Ne, to si nemyslím. Podle mne byla příčina hmatatelnější. Ale teď vás již, slečno Stonerová, musíme opustit, neboť kdyby se doktor Royslott najednou vrátil a viděl nás tady, podnikli jsme celou cestu nadarmo. Sbohem a buďte statečná, neboť učiníte-li vše, jak jsem vám řekl, můžete se spolehnout, že brzy zažehnám nebezpečí, které vám hrozí.“

V hostinci U koruny jsme s Sherlockem Holmesem snadno dostali ložnici a salónek. Pokoje byly v horním poschodí a z okna jsme viděli na bránu parku a obydlené křídlo panského domu Stoke Moranu. Za soumraku jsme zahlédli doktora Grimesbyho Royllotta, jak projíždí kolem hostince a obrovitá postava se mu mohutně tyčí vedle drobného chlapce na kozlíku. Chlapec nemohl honem otevřít těžkou železnou bránu a slyšeli jsme až sem, jak mu doktor hlasitě spílá, a viděli jsme, s jakou zuřivostí na něj hrozí zařatými pěstmi. Pak se bryčka zase rozjela a za chvíli jsme zahlédli, jak mezi stromy najednou zazářilo světlo, když v jednom z obývacích pokojů rozžehli lampu.

„Víte, Watsone, že se doopravdy rozmýšlím, mám-li vás s sebou večer vzít,“ řekl Holmes, když jsme spolu seděli v houstnoucí tmě.

„V našem podniku je nesporně jistý prvek nebezpečí.“

„A budu vám při něm co platný?“

„Vaše přítomnost mi může být nedocenitelná.“

„Pak jdu rozhodně s vámi.“

„To je od vás velmi laskavé.“

„Mluvil jste však o nebezpečí. Zřejmě jste viděl v těch pokojích víc, než jsem dokázal postřehnout.“

„Ne, ale o něco víc jsem si z toho všeho vyvodil. Jistě jste viděl všechno co já.“

„Neviděl jsem přece nic zvláštního, jenom tu šňůru od zvonku, ale vůbec si neumím představit, k jakému účelu slouží.“

„Větrák jste viděl také?“

„Jistě, ale nezdá se mi nijak zvlášť neobvyklé, prorazí-li se mezi dvěma pokoji malý otvor. Vždyť je tak nepatrný, že by jím neproklouzla ani myš.“

„Ještě než jsme se rozjeli do Stoke Moranu, jsem věděl, že větrák najdeme.“

„Ale můj milý Holmesi!“

„Ano, věděl. Vzpomínáte si snad, jak se slečna Stonerová ve svém vyprávění zmínila, že její sestra cítila kouř z doutníků? To ovšem jasně naznačovalo, že oba pokoje musí být spojeny. Otvor je zřejmě docela malý, jinak by o něm určitě padla zmínka při koronerově šetření. Vyvodil jsem si z toho, že to bude nejspíše větrák.“

„Ale co by na něm mělo být zlého?“

„Každopádně jde přinejmenším o podivuhodnou shodu okolností. Do zdi se prorazí větrák, zavěsí se šňůra a dáma, která pod ní spí na posteli, zemře. Není vám to nápadné?“

„Pořád v tom ještě nevidím žádnou souvislost.“

„Nevšiml jste si něčeho skutečně zvláštního na té posteli?“

„Ne.“

„Je přece přitlučena k podlaze. Viděl jste někdy takto připevněnou postel?“

„To jsem opravdu neviděl.“

„Dáma tu postel nemohla odsunout. Musela ji mít stále v určitém postavení k větracímu otvoru a provazu - provaz je totiž v tomto případě výraz vhodnější, protože jako šňůry od zvonku ho jistě nikdo jakživ nepoužil.“

„Holmesi,“ zvolal jsem. „Myslím, že již začínám tušit, nač narážíte. Přijeli jsme právě včas, abychom zabránili rafinovanému strašnému zločinu.“

„Skutečně velmi rafinovanému a strašnému. Když se dá lékař na špatnou cestu, jez něho dokonalý zločinec. Má rozhodnost i znalosti.“

Palmer a Pritchard patřili v tomto oboru k vrcholům. Tento muž jde však ještě dál, ale já myslím, Watsone, že my ho předejdeme. Do rána však zažijeme jistě dost hrůzy, proto si proboha v klidu pokuřme a myslíme alespoň několik hodin na něco veselejšího.“

Kolem deváté hodiny všechna světla v parku pohasla a celé sídlo se ponořilo do tmy. Další dvě hodiny nám ubíhaly pomalu, ale najednou, přesně o jedenácté, před námi zazářilo jediné jasné světlo.

„To je naše znamení,“ řekl Holmes a vyskočil. „Světlo je v prostředním okně.“

Na odchodu jsme ještě pohovořili s hostinským a vysvětlili mu, že jdeme na pozdní návštěvu k jednomu svému známému a možná že se tam zdržíme přes noc. Vzápětí jsme již kráčeli po temné silnici, do tváří nám dul ledový vítr a v ponuré tmě před námi blikalo jediné žluté světýlko, aby nás dovedlo k našemu pochmurnému úkolu.

Do parku jsme se dostali snadno, protože stará hradba byla na několika místech pobořena a neopravena. Prošli jsme lesem až k trávníku, přešli přes louku a právě se chystali vlézt oknem do domu, když z vavřínového křoví vyskočilo jakési stvoření podobné pokřivenému dítěti, vrhlo se na svých zkroucených nožkách do trávy a rychle přeběhlo do tmy.

„Pro boha živého,“ zašeptal jsem. „Viděl jste to, Holmesi?“

Holmes byl na chvíli stejně vyděšen jak já. V rozčilení mi stiskl paži jak svěrákem. Pak se však tiše rozesmál a přiložil mi ústa k uchu.

„Mají tu ale rozkošnou domácnost,“ zašeptal. „Byl to přece ten pavián.“

Sám jsem v té chvíli na doktorovy chráněnce dočista zapomněl. Ale teď jsem si uvědomil, že je tu gepard, a napadlo mne, že nám

může co chvíli skočit na záda. Přiznám se, že jsem si oddechl, když jsem si podle Holmesova příkladu opatrně zul boty a octl se v ložnici. Můj druh potichu zavřel okenice, přemístil lampu na stůl a rozhlédl se po pokoji. Vše bylo přesně tak, jak jsme to viděli za dne. Holmes ke mně neslyšně přistoupil, přiložil si ruce jak trumpetu k ústům a zašeptal mi tak tiše, že jsem sotva pochytil jednotlivá slova:

„Stačí sebemenší šramot a všechny plány jsou zmařeny.“

Přikývl jsem na znamení, že jsem ho slyšel.

„Musíme sedět potmě. Jinak by viděl světlo větrákem.“

Znovu jsem přikývl.

„Ne abyste usnul, závisí na tom možná váš život. Připravte si pistoli, kdybychom ji náhodou potřebovali. Sednu si tady na postel a vy se posaďte na židli.“

Vyndal jsem revolver a položil jej na roh stolu.

Holmes s sebou přinesl dlouhý tenký bič a připravil si jej vedle sebe na postel. Položil k němu krabičku zápalek a kousek svíčky. Pak zhasil svítlnu a zůstali jsme potmě.

Snad nikdy v životě nezapomenu na ty strašlivé probdělé hodiny! Neslyšel jsem nejmenší šramot, ba ani vdechnutí, a přitom jsem dobře věděl, že můj přítel bdí jenom pár stop ode mne, s nervy stejně napjatými jak já. Okenice před námi uzavřely poslední paprsek světla a my tu čekali v naprosté tmě. Zvenku se tu a tam ozvalo zahoukání nočního ptáka a jednou jsme přímo pod oknem zaslechli táhlé zakňučení podobné mňoukání kočky, které nám napovědělo, že i gepard pobíhá volně parkem. Z dálky k nám doléhaly hluboké tóny kostelních hodin, které odbíjely každou čtvrt hodinu. Jak dlouhé se nám zdály ty čtvrt hodiny! Minula půlnoc, první, druhá a třetí hodina, a my tu stále ještě tiše seděli a čekali, co se bude dít.

Pojednou nahoře ve větráku kratičce zablesklo světlo, ale vzápětí zase zmizelo a hned nato jsme ucítili pronikavý zápach hořícího petroleje a rozžhaveného kovu. Vedle v pokoji rozžehl kdosi zastíněnou svítlnu. Slyšel jsem kradmé pohyby a potom zavládlo opět ticho, jen zápach ještě zesílil. Půl hodiny jsem seděl a napínal

uši. A vtom se pojednou ozval nový zvuk - tichounký a šelestivý, jako když z konvice uniká nepatrný proužek páry. Jakmile jsme jej zaslechli, Holmes se vymrštil z postele, škrtl sirkou a zuřivě mlátil do šňůry od zvonku.

„Vidíte to, Watsoně?“ křičel. „Vidíte to?“

Já jsem však neviděl nic. Ve chvíli, kdy Holmes rozžehl světlo, jsem zaslechl tiché, docela zřetelné hvízdnutí, ale zář úplně oslnila mé znavené oči a ani jsem nerozeznával, do čeho to Holmes tak zuřivě tluče. Viděl jsem však, že je ve tváři smrtelně bledý a že v ní má zděšený nenávistný výraz.

Po chvíli přestal bušit do šňůry a zahleděl se nahoru k větráku. A tu rozřízl najednou noční ticho křik tak příšerný, že jsem něco podobného v životě neslyšel. Stoupal a sílil, až se vystupňoval v strašlivý řev, v němž jako by se v jediném děsivém jeku mísila bolest, strach a hněv. Prý se tím křikem probudili ze spánku lidé až dole ve vsi, ba dokonce i na vzdálené faře. Naslouchali jsme mu jak přimrazení, já stál a díval se na Holmese a Holmes zase na mne, dokud i poslední ozvěna nářku nezanikla ve tmě, v níž se rozléhala.

„Co to jen může znamenat?“ vydechl jsem.

„Že je po všem,“ odpověděl Holmes. „A možná že je to tak nakonec nejlepší. Vezměte si revolver a podíváme se do doktorova pokoje.“

Se smrtelně vážnou tváří rozžehl svítilnu a vedl mne chodbou. Dvakrát zabušil na dveře, ale z pokoje se nikdo neozýval. Potom zmáčkl kliku a vstoupil a já mu šel s namířeným revolverem těsně v patách.

Naším očím se naskytl věru prazvláštní pohled. Na stole stála zastíněná svítilna, která byla na jedné straně otevřená a jasně ozařovala železný sejf s dokořán otevřenými dvířky. Na dřevěné židli u stolu seděl dr. Grimesby Roylott, oblečen do dlouhého šedého županu, z něhož mu vyčuhovaly bosé nohy obuté do červených tureckých trepek. Na klíně mu ležel dlouhý bič s krátkou násadou, jehož jsme si povšimli již ve dne. Brada mu trčela vzhůru a oči upíral v strašlivém strnulém pohledu do rohu stropu. Čelo měl

obtočené jakýmsi podivným žlutým pásem s hnědavými skvrnami, zřejmě pevně ovázaným kolem hlavy. Když jsme vstoupili, zůstal dál tiše sedět a ani se nepohnul.

„Podívejte se na ten strakatý pás! To je přece ta příšera!“ zašeptal Holmes.

Přistoupil jsem o krok blíž. A tu se ta podivná čelenka začala pohybovat a z doktorových vlasů se vynořila nepatrná, jako diamant utvářená hlava a vydutý krk odporného plaza.

„Vždyť je to zmije bahenní!“ zvolal Holmes. „Nejnebezpečnější indický had. Do deseti vteřin po jejím uštknutí byl mrtev. Násilí se přece jen nakonec vymstí na násilníkovi, a kdo usiluje druhému o život, sám padá do jámy, kterou vykopal. Teď však musíme toho netvora hodit zpátky do jeho doupěte, slečnu Stonerovou dopravit někam do bezpečí a oznámit policii zdejšího hrabství, co se stalo.“

Při řeči hbitě sebral mrtvému z klína bičík, hodil hadovi smyčku kolem krku, vytáhl jej z jeho příšerného hnízda, a drže si ho na paži od těla, mrštil jím do železného sejfů a zavřel za ním.

Takové tedy byly skutečné okolnosti smrti dr. Grimesbyho Roylotta ze Stoke Moranu. Nemusím snad již prodlužovat vyprávění, které se i tak dost protáhlo, líčením, jak jsme sdělili vyděšené dívce, co se přihodilo, dopravili ji ranním vlakem pod ochranu její předobré tety v Harrow a jak úřady po vleklém vyšetřování dospěly k názoru, že doktor zahynul vinou neopatrného zacházení s nebezpečným zvířetem. To málo, co jsem o případu ještě nevěděl, mi sdělil Sherlock Holmes, když jsme spolu druhého dne jeli vlakem zpět do Londýna.

„Původně jsem dospěl k úplně mylnému závěru, můj milý Watsone,“ řekl mi, „z čehož je vidět, jak nebezpečné je soudit z nedostatečných informací. Cikáni v parku a slova té ubohé dívky o jakési příšěře a strakatém pásu, jimiž se zřejmě pokoušela zachytit strašlivý obraz, jenž se jí naskytl ve světle zápalky, mne stačily svést na úplně špatnou stopu. Mohu si v tomto případě přičítat jedinou zásluhu - jakmile jsem zjistil, že dámu nemohlo v pokoji ohrožovat žádné nebezpečí, které by přišlo oknem či dveřmi, ihned jsem celou

situaci uvážil znovu. Jak jsem vám již řekl, mou pozornost brzy upoutal větrací otvor a šňůra od zvonku, která visela nad posteli. Ihned mě napadlo, že by zde mohl hrát nějakou roli had, a když jsem k tomu ještě přičetl okolnost, že doktor dostává často zvířata z Indie, tušil jsem, že jsem na správné stopě. Neboť jen v hlavě prohnatého a bezohledného člověka, který měl navíc orientální školu, se mohl zrodit nápad, aby použil jed, jenž se nedá zjistit žádnou chemickou zkouškou. Z jeho hlediska byla výhodou i rychlost, s jakou tento jed působí. Koroner by byl musel být neobyčejně bystrozraký, aby postřehl dvojí nepatrné tmavé bodnutí ukazující, kam se zakously jedovaté zuby. Pak jsem si vzpomněl na ono hvízdnutí. Samozřejmě, doktor musel hada přece probudit před úsvitem, aby ho za světla oběť nespatriła. Pomocí mléka, které jsme viděli, ho zřejmě cvičil, aby se k němu na zavolání opět vrátil. V hodině, kterou pokládal za nejvhodnější, ho prostrčil větrákem, pevně přesvědčen, že had sleze po šňůře až na postel. Nemusel nutně spící ženu uštknout hned, ale také mohl, a dost možná, že unikala svému osudu několik nocí, ale dříve či později mu musela podlehnout.

Dospěl jsem k tomuto závěru, ještě než jsem vstoupil do jeho pokoje. Když jsem si potom prohlédl židli, přesvědčil jsem se, že na ní často stává, což bylo ovšem nutné, chtěl-li dosáhnout k větráku. A když jsem pak spatřil sejf, talířek s mlékem a bičik s maličkou smyčkou, rozptýlily se i mé poslední pochybnosti. Kovový zvuk, který slyšela slečna Stonerová, byl zřejmě způsoben rychlým zaklapnutím dvířek od sejfu, když do něj otčím zavíral jeho příšerného obyvatele. Jakmile jsem si svůj názor udělal, neprodleně jsem si jej i ověřil, a vy již víte, jak. Zaslechl jsem zasyčení toho tvora a ihned jsem rozsvítil a zaútočil na něj.“

„Čímž jste ho ovšem zahnal do větráku.“

„A proto se také vrhl ve vedlejší místnosti na svého pána. Několika ranami biče jsem ho přece jen trefil a probudil v něm jeho hadí zlobu, takže napadl prvního člověka, kterého uviděl. Jsem tedy bezpochyby nepřímo odpovědný za smrt doktora Grimesbyho

Roylotta, ale nemohu tvrdit, že by to zvláště znepokojovalo moje svědomí.“

IX - Inženýrův palec

Ze všech případů, které byly Sherlocku Holmesovi svěřeny v letech, kdy jsme si byli nejvíce blízcí, jsem ho jen na dva upozornil já - první z nich souvisel s palcem inženýra Hatherleyho a druhý s šílenstvím plukovníka Warburtona. Warburtonův případ skýtal sice možná přesnému a přemýšlivému pozorovateli vděčnější pole působnosti, avšak záležitost inženýra Hatherleyho byla již od samého svého počátku tak zvláštní a ve všech svých podrobnostech natolik dramatická, že stojí patrně spíše za zaznamenání, i když Sherlock Holmes při jejím řešení zdaleka nemohl uplatnit všechny své deduktivní metody, jimiž dosahoval tak pozoruhodných výsledků. Pokud vím, přinesly tu historii nejedny noviny, ovšem jak všechna podobná vyprávění nemůže zdaleka vyznít tak působivě, vypoví-li se en bloc v jediném tiskařském púlsloopku, jak když se události pomalu odvíjejí čtenáři přímo před očima a každým novým objevem, vytvářejícím stupínek na cestě k úplné pravdě, se záhada postupně vyjasňuje. Hluboce na mne zapůsobily i okolnosti, za nichž k případu došlo, a ani dva roky, které již od té doby uplynuly, nedokázaly jejich účinek oslabit.

K událostem, jež se tu právě chystám shrnout, došlo v létě roku 1889, nedlouho po mém sňatku. Vrátil jsem se opět ke své lékařské praxi a nakonec jsem se i odstěhoval z Holmesova domu na Baker Street, i když jsem se nezřídka u svého přítele stavil, a někdy ho dokonce i přemluvil, aby pozapomněl na své bohémské zvyklosti a zašel k nám na návštěvu. Klientela se mi stále rozrůstala, a protože jsem náhodou bydlel v blízkosti Paddingtonského nádraží, měl jsem několik pacientů i mezi tamními zaměstnanci. Jednoho z nich jsem vyléčil z bolestivé a vleklé choroby a on pak pěl neúnavně chválu na mé vynikající schopnosti, a jak jen vypátral nějakého trpitele, na kterého měl sebemenší vliv, ihned ho za mnou poslal.

Jednoho rána mě krátce před sedmou vzbudila služebná, která zaklepalá na dveře a oznamovala mi, že za mnou přišli nějakí dva

pánové z Paddingtonu a čekají v ordinaci. Věděl jsem již ze zkušenosti, že úrazy na železnici bývají jen zřídka lehké, a tak jsem se honem oblékl a spěchal dolů. Jak jsem sbíhal ze schodů, vyšel z místnosti můj starý spojenec, nádražní hlídač, a pečlivě za sebou zavřel.

„Mám ho vevnitř,“ šeptal a ukazoval palcem přes rameno. „Ale už je mu líp.“

„Koho že tam máte?“ zeptal jsem se, neboť si počínal, jako by mi zavřel v ordinaci kdovíjak exotického tvora.

„Nového pacienta přece,“ šeptal. „Říkal jsem si, že bych ho raději měl zavést až sem, aby nám nakonec ještě nefrnkl. A tak ho tu teda máte, živého a celého. Ale teď už musím jít, pane doktor, mám taky svoje povinnosti zrovna tak jako vy.“ Ani jsem mu nestačil poděkovat a můj spolehlivý přítel spěšně odešel.

Vešel jsem do ordinace a spatřil jakéhosi gentlemana sedícího za stolem. Oděn byl zcela nenápadně, do obleku z drsného tvídu, a na mé knihy si odložil měkkou soukennou čepici. Jednu ruku měl ovázanu kapesníkem, jímž rudě prosakovala krev.

Byl ještě mladý, podle mého soudu ne víc než pětadvacetiletý, a měl výrazný mužný obličej. Teď však byl v tváři bledý jak stěna a působil dojmem člověka, který je čímsi silně vzrušen a ovládá se jen s největším přemáháním.

„Omluvte mne laskavě, že vás budím tak časně ráno, pane doktore,“ řekl. „Ale utrpěl jsem v noci těžký úraz. Přijel jsem ráno na Paddingtonské nádraží, a když jsem se vyptával, kde bych našel lékaře, zavedl mě jakýsi dobrý chlapík laskavě až k vám. Dal jsem vaši služební navštívenku, ale jak vidím, nechala ji ležet vedle na stolku.“

Vzal jsem kartičku a četl: „Pan Viktor Hatherley, inženýr pro obor hydraulických strojů, Victoria Street 16 A, 3. patro.“ Takové tedy bylo jméno, povolání a bydliště mého ranního návštěvníka. „Mrzí mne, že jsem vás nechal čekat,“ řekl jsem. „Zřejmě jste právě přijel a noční cestování bývá obvykle dost nudné.“

„Rozhodně bych nemohl tvrdit, že mám za sebou nudnou noc,“ řekl můj návštěvník a rozesmál se. Smál se na celé kolo, pronikavě a ječivě, zakláněl se na židli a celý se smíchy otrásal. Všechn lékářský instinkt se ve mně vzbouřil proti takovému smíchu.

„Hned toho nechte!“ vzkřikl jsem. „Vzchopte se přece!“ a nalil jsem mu z karafy trochu vody.

Marně jsem se však pokoušel ho uklidnit. Dostal prudký hysterický záchvat, jak se to někdy stává u silných povah, jestliže prodělají nějakou těžkou krizi. Po chvíli se však zase ovládl a seděl přede mnou vyčerpán a zrudlý rozpaky.

„Choval jsem se jak pěkný blázen,“ vypravil ze sebe.

„Ale kdepak. Vypijte si tohle!“ Nalil jsem mu do vody trochu brandy a po chvíli se mu začala do bledých tváří, v nichž jako by nebyla kapka krve, vracet barva.

„Už je mi trochu líp,“ řekl můj host. „Ale teď byste byl snad, pane doktore, tak laskav a ošetřil mi palec, či lépe řečeno místo, kde jsem ještě nedávno palec měl.“

Odvinul kapesník a ukázal mi ruku. Pohled na ni otrásl i mými otrlými nervy. Z ruky trčely čtyři prsty a na místě, kde býval palec, zbyla jen strašlivá rudá houbovitá plocha. Palec byl zřejmě useknut či vytržen ze samých kořenů.

„Pro boha živého!“ zvolal jsem. „To je ovšem strašlivé zranění! Muselo velmi krváčet.“

„Ano, ztratil jsem spoustu krve. Když jsem byl zraněn, omdlel jsem a zřejmě jsem dlouho ležel v bezvědomí. Jakmile jsem se však probрал a zjistil, že palec ještě krvácí, ovázal jsem si pevně kapesníkem zápěstí a podložil je klacíkem.“

„Počínal jste si výtečně. Byl by z vás dobrý chirurg.“

„Šlo přece o oběh kapaliny a ten spadá do mého oboru.“

„Ta rána byla způsobena velice těžkým a ostrým nástrojem,“ řekl jsem, když jsem mu prohlížel ruku.

„Jistě, něčím, co nápadně připomíná řeznickou sekyrku,“ odpověděl.

„Šlo zřejmě o nešťastnou náhodu?“

„Naprosto ne!“

„Tedy o vražedný útok!“

„A o pořádně vražedný.“

„Naháníte mi hrůzu.“

Pečlivě jsem mu vysušil ránu tampónem, ošetřil a nakonec jsem ji přikryl kouskem mulu a ovázal karbolovým fáčem. Pacient seděl opřen na židli, ani okem nemrkl a jen tu a tam se kousl do rtu.

„Jak je vám teď?“ zeptal jsem se, když jsem byl s ošetřením hotov.

„Báječně! Po vaší brandy a obvazech jsem jako znovuzrozený. Pořádně mě to zranění vyčerpalo, ale mám ještě moc co zařizovat.“

„Snad byste o tom raději neměl mluvit. Zřejmě vás to velmi rozrušuje.“

„Ne, teď mi to již nevadí. Budu muset vypovědět všechno policii, i když nebyt tak hmatatelného důkazu, jako je moje zranění, ani bych se jim nedivil, kdyby mé výpovědi nevěřili, protože je opravdu víc než podivná a jen těžko ji mohu dokázat. A i kdyby mi přece uvěřili, mohu uvést jen tak mlhavé údaje, že se stejně stěží dostane spravedlnosti zadost.“

„Ha, ha!“ zvolal jsem, „chcete-li rozřešit podobný problém, vřele bych vám doporučoval, abyste nechodil rovnou na policii, ale obrátil se nejprve na mého přítele Sherlocka Holmesa.“

„Jistě, o tom pánovi jsem už slyšel,“ řekl můj návštěvník, „a byl bych velice rád, kdyby se záležitosti ujal, i když se policii musím samozřejmě svěřit také. Nedal byste mi na svého přítele doporučení?“

„Udělám něco lepšího. Zavedu vás k němu.“

„Byl bych vám nesmírně zavázán.“

„Vezmeme si drožku a hned se za ním rozjedeme. Stihneme ho právě u snídane a můžeme s ním maličkost pojíst. Co myslíte, vydržíte to?“

„Ano. Nebudu mít klidu, dokud svůj příběh někomu nevyprávím.“

„Požádám tedy služebnou, aby zavolala drožku, a za chvíli jsem u vás.“ Vyběhl jsem nahoru, vysvětlil všechno ve stručnosti manželce a za pět minut jsem již seděl ve fiakru, který mne odvázel spolu s mým novým známým k Baker Street.

Jak jsem očekával, přecházel Sherlock Holmes v županu po obývacím pokoji, pročítal v Timesech inzeráty pátrající po pohřešovaných osobách a kouřil svou ranní lulku nacpanou všemi drobtý a zbytky ze včerejšího kouření, jak si je pečlivě sušil a shrnoval na hromádku na rohu krbové římsy. Přijal nás se svou poklidnou srdečností, objednal čerstvou slaninu s vejci a zasedl s námi k vydatnému jídlu. Když jsme posnídali, usadil našeho nového známého na divan, podložil mu hlavu polštářem a postavil mu na dosah ruky sklenici s brandy a vodou.

„Je vidět, že jste neprodělal jen tak ledažakou zkušenost, pane Hatherley,“ řekl. „Lehněte si, prosím vás, a počínejte si úplně jako doma. Vypovězte nám všechno, co můžete, ale budete-li se cítit jen trochu unaven, odpočiňte si a posilněte se tady tím životabudičem.“

„Děkuji vám,“ řekl můj pacient, „ale co mne pan doktor ošetřil, jsem zase ve své kůži a myslím, že vaše brandy mě postavila na nohy už úplně. Nechci vás však zbytečně připravovat o drahocenný čas, a proto již raději rovnou začnu se svými prapodivnými zážitky.“

Holmes se usadil v rozložitém křesle s unaveným výrazem a ztěžklými víčky, která zastírala jeho dychtivou zvědavou povahu, a já se posadil proti němu. V tichosti jsme pak naslouchali prazvláštní historii, kterou před námi se všemi podrobnostmi rozvíjel náš návštěvník.

„Nejprve bych vám měl říci,“ začal, „že již nemám rodiče, ženat že také nejsem a bydlím docela sám ve svém londýnském bytě. Povoláním jsem inženýr pro obor hydraulických strojů a získal jsem nemalé zkušenosti, protože jsem sedm let pracoval u známé greenwichské firmy Venner a Matheson. Před dvěma lety mi uplynula smluvní lhůta, a protože jsem asi v té době zdědil po smrti

svého ubohého otce i větší peněžní částku, rozhodl jsem se, že se osamostatním, a najal jsem si kancelář na Victoria Street.

První krok ve vlastním podnikání bývá asi pro každého těžký. Pro mne byly začátky obzvláště krušné. Za dva roky se ke mně jen dvakrát obrátil někdo o radu a jednou jsem dostal malou zakázku, což bylo úplně vše, co mi mé povolání přineslo. Na hotovosti mi zbývá již jen sedmadvacet a půl libry. Den co den jsem vyčkával od devíti ráno do čtyř odpoledne ve svém těsném doupěti, ale časem jsem začal ztrácet odvalu a pomalu jsem dospíval k názoru, že se snad nikdy neuplatním.

Včera však, právě když jsem chtěl odejít z kanceláře, vstoupil můj úředník a sděloval mi, že na mne čeká jakýsi gentleman a chce se mnou obchodně mluvit. Přinesl mi i jeho navštívenku s vyrytým jménem ‚plukovník Lysander Stark‘. Vzápětí za ním vstoupil i plukovník, vyšší, neobyčejně hubený muž. V životě jsem snad neviděl tak vyzáblého člověka. Celý obličej jako by se mu zašpičatil do nosu a brady a kůži měl pevně napjatou na vystouplých kostech. Zřejmě byl však vychrtlý odjakživa, a ne až po nějaké nemoci, protože oči mu živě svítily, chůzi měl ráznou a choval se zcela sebejistě. Oblečen byl jednoduše, ale úpravně, a pokud jde o léta, byl bych mu hádal něco ke čtyřicítce.

‚Pan Hatherley?‘ zeptal se s lehkým německým přízvukem. ‚Byl jste mi doporučen, pane Hatherley, nejen jak člověk dokonale zběhlý ve svém oboru, ale i diskrétní a schopný zachovat tajemství.‘

Uklonil jsem se, velmi polichocen, jak by se ostatně po takovém oslovení cítil každý mladý muž. ‚Smím se vás zeptat, kdo mi dal takové doporučení?‘ otázal jsem se.

‚Snad bych vám to prozatím raději neměl říkat. Z téhož pramene jsem se dověděl, že nemáte rodiče ani manželku a že žijete docela sám v Londýně.‘

‚To je zcela pravda,‘ odpověděl jsem, ‚ale jistě mi prominete, řeknu-li vám, že skutečně nechápu, co to má společného s mou odbornou kvalifikací. Domníval jsem se, že jste si se mnou přišel pohovořit v nějaké odborné záležitosti.‘

„Samozřejmě. Ale sám uvidíte, že co jsem vám říkal, mělo skutečně svůj význam. Mám pro vás odbornou zakázku, ale velice mi záleží na tom, aby byla udržena v tajnosti - v naprosté tajnosti, jak jistě chápete, a to lze očekávat mnohem spíš od muže, který žije sám než uprostřed rodiny.“

„Zaváží-li se vám mlčením, můžete se naprosto spolehnout, že svůj slib dodržím,“ řekl jsem.

Velmi upřeně mne při těch slovech pozoroval a já měl dojem, že se snad v životě na mne nikdo nedíval tak podezřívavě a zkoumavě.

„Slibujete tedy?“ řekl po chvíli.

„Ano, slibuji.“

„Naprosté a úplné mlčení, než se práce ujmete, během ni i potom? Nikdy se o ní nikomu nezmíníte slovem ani písmem?“

„Dal jsem vám přece slovo.“

„Dobrá.“ Pojednou vyskočil, přelétl rychlostí blesku pokoj a prudce otevřel dveře. Chodbička za nimi byla prázdná.

„Všechno v pořádku,“ řekl a vrátil se. „Dobře však vím, jak bývají úředníci zvědaví na záležitosti svých zaměstnavatelů. Můžeme si tedy v klidu promluvit.“ Přitáhl si židli těsně k mé a znovu se na mne zahleděl zkoumavým zamyšleným pohledem.

Podivné a zároveň i směšné počínání vyzáblého muže mi už začínalo být odporné, a pocítil jsem dokonce cosi jako strach. Nechtěl jsem za nic na světě přijít o klienta, ale přesto jsem se neovládl, abych nedal najevo svou netrpělivost.

„Prosím vás, pane, abyste přešel k věci,“ řekl jsem. „Můj čas je vzácný.“ Bůh nechť mi odpustí ten dovětek, ale sám ani nevím, jak mi přešel přes rty.

„Jak by vám vyhovovalo padesát guinejí za jednu noc práce?“ zeptal se mne můj host.

„Opravdu výborně.“

„Říkám za jednu noc, ale spíš bych měl mluvit o jediné hodině. Chtěl bych se s vámi prostě poradit, protože se nám porouchal hydraulický lis. Když nám ukážete, v čem je závada, snadno si ji opravíme sami. Co byste řekl takové zakázce?“

„Práce mi připadá snadná a odměna více než štedrá.“

„Přesně tak. Rádi bychom, abyste za námi přijel dnes v noci posledním vlakem.“

„Ale kam?“

„Do Eyfordu v Berkském hrabství. Je to malá vesnička na pomezí Oxfordského hrabství, asi na sedm mil od Readingu. Dostanete se tam vlakem z Paddingtonu asi ve čtvrt na dvanáct.“

„Výborně.“

„Přijedu vám naproti kočárem.“

„Pojedeme tedy ještě dál?“

„Ano, naše malá usedlost je skutečně uprostřed venkova. Dobrých sedm mil od eyfordského nádraží.“

„Pak se tam dostaneme sotva před půlnocí. A zpátky už asi nic nepojede. Musel bych se u vás zdržet přes noc.“

„Však vás snadno někam uložíme.“

„Není to ovšem příliš praktické. Neměl bych raději přijet v nějakou vhodnější dobu?“

„Podle našeho soudu bude nejlepší, když přijedete pozdě v noci. Veškerá nepohodlí vám přece vynahrazujeme honorářem; platíme vám, úplně mladému a neznámému muži, tolik, že bychom si za to jistě obstarali mínění nejproslulejších odborníků ve vašem povolání. Jestli nemáte ovšem o práci zájem, klidně ji ještě můžete odmítnout.“

Pomyslel jsem na padesát guinejí a na to, jak by mi právě přišly vhod. „Není třeba,“ řekl jsem, „ochotně se přizpůsobím všem vašim požadavkům. Rád bych však získal přesnější představu, co vlastně ode mne chcete.“

„Samozřejmě. Naprosto chápu, že slib mlčení, který jsme na vás požadovali, probudil vaši zvědavost. A nechci vás vůbec k ničemu nutit, dokud vám všechno do nejmenších podrobností nevysvětlím. Nemůže nás tu doufám nikdo poslouchat?“

„Určitě ne.“

„Věc se má tedy takto. Jak asi víte, existuje velice cenný nerost, který se jmenuje valchářská hlinka a v Anglii se nalézá jen asi na dvou místech?“

„Slyšel jsem o tom.“

„Koupil jsem nedávno menší usedlost, opravdu nic velkého, asi na deset mil od Readingu. A měl jsem to štěstí, že jsem na jednom svém poli náhodou objevil nános valchářské hlínky. Když jsem ho však prozkoumal blíž, zjistil jsem, že jde o poměrně slabou vrstvu, která spojuje dvě mnohem větší naleziště po pravé i levé straně, ale obě leží na pozemcích mých sousedů. Ti dobří lidé ovšem ani netuší, že mají na svých pozemcích poklad cenný jak zlatý důl. Rád bych si od nich půdu přirozeně odkoupil, dokud nepřijdou na to, jakou má opravdu hodnotu, ale chybí mi bohužel kapitál. Zasvětil jsem proto do svého tajemství několik přátel a ti mi poradili, abychom tiše a potají zpracovávali vlastní malý nános a získali tak peníze na zakoupení sousedních polí. Nějaký čas už to tak provozujeme a k usnadnění práce jsme si dali instalovat hydraulický lis. Jak jsem vám již však vysvětlil, lis se nám nedávno porouchal a chtěli bychom se s vámi o závadě poradit. Střežíme ovšem svoje tajemství jak oko v hlavě, a kdyby se najednou prozradilo, že k nám chodí odborníci na hydraulické stroje, sousedé by se jistě začali dohadovat proč, a jak by jednou všechno vyšlo najevo, můžeme se s nadějí na zakoupení pozemků a uskutečnění svých plánů navždy rozloučit. Proto jsem od vás také vyžadoval slib, že nikomu svou dnešní cestu do Eyfordu neprozradíte. Vysvětlil jsem vám to doufám dost jasně?“

„Rozumím vám velmi dobře,“ odpověděl jsem. „Jen jedno mi nejde na rozum, proč užíváte k těžbě valchářské hlínky hydraulického lisu, když se dá, pokud vím, docela dobře získávat i ve formě drobného štěrku?“

„Máme už prostě vlastní metody,“ odbyl mne můj host. „Stlačujeme hlinku do cihel, aby se při odvozu neprozradilo, oč vlastně jde. Ale to je už pouhý detail. Svěřil jsem se vám teď se vším, pane Hatherley, a prokázal jsem vám svou plnou důvěru.“ Ještě to ani nedořekl a již vstával. „Budu vás tedy čekat v Eyfordu v 11.15.“

„Určitě přijedu.“

Jistě si dovedete oba představit, že když jsem později vše v klidu uvážil, sám jsem nad tak nečekanou zakázkou, která mi najednou

byla svěřena, přímo žasl. Na jedné straně jsem ji samozřejmě jen vítal, protože honorář převyšoval přinejmenším desetinásobně částku, již bych si za podobnou službu stanovil sám, a bylo dost možné, že mi jedna objednávka přinese další. Na druhé straně na mne však vzezření i chování mého klienta zapůsobilo krajně nepříznivě a ani jeho vysvětlení o nálezů valchářské hlínky mi nedokázalo dostatečně objasnit, proč je tak nutné, abych se k němu vydával v noci, a proč se tolik obává, abych své poslání někomu neprozradil. Nakonec jsem však všechny pochybnosti pustil z hlavy, vydatně povečeřel, rozjel se na Paddingtonské nádraží a do slova i písmene poslušen příkazů jsem si tajemství nechal pro sebe.

V Readingu jsem nejenže musel přestoupit na jiný vlak, ale i přejít na jiné nádraží. I tak jsem však stihl poslední spojem do Eyfordu a po jedenácté hodině dorazil na slabě osvětlené nádražíčko. Vystupoval jsem docela sám a i na nástupišti nebylo živé duše, jen opodál klimbal vrátný se svítilnou v ruce. Když jsem však prošel brankou nádražních vrat, čekal již na mne můj ranní společník ve stínu na protější straně ulice. Beze slova mě popadl za paži a spěšně mne vedl ke kočáru, který tu stál s otevřenými dvířky. Zatahl po obou stranách okna, zaťukal na dřevěnou přepážku a už jsme se řítily pryč, jak rychle jen kůň stačil.“

„Jeden kůň?“ vpadl mu do řeči Holmes.

„Ano, jen jeden.“

„Všiml jste si, jakou měl barvu?“

„Ano, zahlédl jsem ho ve světle boční svítilny, když jsem nastupoval do kočáru. Byl to hnědák.“

„Vypadal unaveně nebo čerstvě?“

„Docela čerstvě a pěkně se leskl.“

„Děkuji vám. Promiňte, že jsem vás přerušil. A nyní, prosím vás, pokračujte ve svém neobyčejně zajímavém vyprávění.“

„Rozjeli jsme se tedy a ujížděli nejméně hodinu. Plukovník Lysander Stark mi dopoledne tvrdil, že je k nim jenom sedm mil, ale podle toho, jak rychle jsme jeli a jak dlouho nám to trvalo, bych to odhadoval spíše na dvanáct. Plukovník vedle mne seděl celou tu

dobu mlčky, ale když jsem se po něm několikrát pokradmu podíval, všiml jsem si, že si mne upřeně prohlíží. Silnice nemají v tom kraji asi zvlášť dobré, protože to s námi strašně kodrcalo a nadskakovalo. Pokoušel jsem se vyhlédnout z okna a trochu se podívat po krajině, ale okna byla z matného skla a vůbec nic jsem neviděl, jen tu a tam nejasný záblesk, jak nás mījela jakási světla. Tu a tam jsem utrousil nějakou poznámku, abych trochu přerušil jednotvárnost naší cesty, ale plukovník mi odpovídal jen jednoslabičně a rozhovor brzy uvázl. Konečně jsme sjeli z kodrcavé silnice na hladký štěrka zahradní cesty a kočár zastavil. Plukovník Lysander Stark seskočil na zem, a sotva jsem sestoupil za ním, vtáhl mne rychle do otevřené chodby. Vystoupili jsme vlastně z kočáru přímo do haly, takže jsem průčelí domu ani nezahlédl. Jakmile jsem přestoupil přes práh, dveře se za námi s těžkým bouchnutím zavřely a jen nejasně jsem zaslechl rachot kol, jak kočár ujížděl pryč.

V domě byla tma jako v ranci a plukovník tápavě přecházel po hale, hledal zápalky a něco si tiše mumlal. Pojednou se na druhém konci chodby otevřely dveře a zazářil k nám dlouhý zlatý kužel světla. Šířil se a šířil a vtom se objevila jakási žena se svítilnou v ruce. Držela světlo nad hlavou, nakláněla obličej kupředu a zvědavě si nás prohlížela. I v té tmě jsem viděl, že je velmi hezká, a z lesku, jímž se jí na tmavých šatech odráželo světlo, jsem poznal, že jsou z přepychové látky. Promluvila pár slov jakousi cizí řečí a z jejího tónu se mi zdálo, že se na něco ptá. Můj společník jí drsně a krátce odpověděl a tu sebou trhla tak prudce, že jí lampa div nevypadla z ruky. Plukovník Lysander Stark k ní pak přistoupil a cosi jí pošeptal, vstrčil ji zase do místnosti, odkud přišla, a zamířil se svítilnou v ruce ke mně.

„Budete snad tak laskav a posečkáte chvilku v tomto pokoji,“ řekl mi a doširoka přede mnou otevřel další dveře. Vedly do tichého, prostě zařízeného pokojíka, který měl uprostřed kulatý stůl a na něm rozházeno několik knih. Plukovník Stark postavil svítilnu na pianino u dveří. „Nenechám vás dlouho čekat,“ řekl a zmizel ve tmě.

Pohlédl jsem na knihy rozložené na stole, a třebaže vůbec neumím německy, poznal jsem, že dvě z nich jsou jakási vědecká pojednání a ostatní svazky poezie. Potom jsem přešel k oknu, jestli snad nezahlédnu alespoň něco ze zdejší krajiny, ale okno bylo zabeďněné dubovou okenicí s těžkým mřížovím. Dům byl kromobyčejně tichý. Kdesi na chodbě hlasitě tikaly starobylé hodiny, ale jinak tu vládlo ticho jak v hrobě. Začal na mne doléhat jakýsi neurčitý pocit strachu. Kdo jsou vlastně ti Němci a co tu dělají, proč žijí v tak podivném odlehlém domě? A kde se vůbec ten dům nalézá? Věděl jsem jenom, že asi na deset mil od Eyfordu, ale neměl jsem ani tušení, zda směřem na sever, jih, východ či západ. V okruhu těch deseti mil leží ovšem Reading a dost možná i jiná větší městečka, takže dům nemusí stát na tak docela opuštěném místě. Avšak to naprosté ticho mne utvrzovalo, že jsme určitě někde na samotě. Přecházel jsem sem a tam po pokoji, tiše si pohvizdoval, abych si dodal odvahy, a říkal jsem si, že si za tuhle noc padesát guinejí rozhodně zasloužím.

Náhle se dveře mého pokoje pomalu otevřely, bez sebemenšího šramotu, který by trochu narušil úplné ticho v domě. Stála v nich ona neznámá žena, za zády se jí černala temnota haly a vzrušený překrásný obličej jí ozařovalo žluté světlo lampy. Ihned jsem poznal, že je k smrti vyděšená, a z výrazu její tváře se mi až srdce sevřelo strachem. Pozvedla třesoucí se prst na znamení, abych byl zticha, ustavičně se jak vyplašený kůň ohlížela do tmy za sebou a šeptem na mne lámanou angličtinou vyhrkla několik slov.

„Vy by měl utéct,“ řekla a mně se zdálo, že se vši silou ovládá, aby to vyslovila alespoň trochu klidně. „Měl by utéct. Určitě by tu neměl zůstat. To není dobré.“

„Ale madam,“ namítl jsem, „ještě jsem přece nesplnil úkol, kvůli kterému jsem přijel. Nemohu odjet, dokud se alespoň nepodívám na stroj.“

„Vám neprospívá tu čekat,“ pokračovala. „Můžete projít tady dveřmi, nikdo nebrání.“ Když však viděla, že se jen usmívám a

vrtím hlavou, odhodila všechno své sebeovládání a lomíc rukama vrhla se ke mně. ‚Pro lásku boží!‘ šeptala, ‚utečte, než bude pozdě!‘

Jsem však poněkud tvrdohlavý, a když se mi postaví do cesty překážka, mám tím spíš chuť se s ní vypořádat. Pomyslel jsem na odměnu padesáti guinejí, na únavnou cestu a na nepříjemnou noc, která mě zřejmě čeká. To všechno že bych měl podstupovat jen tak pro nic za nic? Proč bych měl utíkat, dokud nesplním zakázku a nedostanu odměnu, na kterou mám právo? Co konečně vím, ta žena může trpět nějakou utkvělou představou. A tak jsem znovu jen rozhodně zavrtěl hlavou, i když mnou její jednání otráslo mnohem víc, než jsem byl ochoten přiznat, a prohlásil jsem, že zůstanu. Chtěla mne znovu zapřísahat, ale vtom někde za námi bouchly dveře a na schodech se ozvaly kroky. Žena chvíličku poslouchala, potom zoufale rozhodila rukama a zmizela stejně náhle a nehlučně, jako se objevila.

Do pokoje teď vstoupil plukovník Lysander Stark a malý tlustý mužiček s hustým vousem, který mu vyrůstal ze záhybů dvojité brady. Byl mi představen jako pan Ferguson.

‚To je můj tajemník a správce,‘ řekl plukovník. ‚Ale mimochodem, měl jsem pocit, že jsem za sebou zavřel. Doufám, že vám sem příliš netáhlo.‘

‚Naopak,‘ řekl jsem. ‚Otevřel jsem si sám, protože mi bylo v pokoji trochu dusno.‘

Podíval se na mne dost podezíravě, jako ostatně ne poprvé. ‚Snad bychom se měli raději pustit do práce,‘ řekl. ‚Zavedeme vás s panem Fergusonem ke stroji.‘

‚Pak bych si měl vzít asi klobouk.‘

‚Ale kdepak, máme lis v domě.‘

‚Copak těžíte valchářskou hlinku doma?‘

‚Samozřejmě že ne. Jen ji tu lisujeme. Ale o to se nestarejte! Chceme na vás jen, abyste stroj prohlédl a řekl nám, kde má závadu.‘

Vyšli jsme společně po schodech, nejprve plukovník a za ním tlustý správce a já. Starý dům připomínal bludiště, sestával ze

samých chodeb, předsíněk, úzkých točitých schodišť a nízkých dvířek s prahy, které sešlapaly mnohé generace. V prvním poschodí nebyly žádné koberce a ani stopy po nábytku, ze stěn odprýskávala malba a v zelených nezdravých skvrnách na nich vyrážela plíseň. Snažil jsem se tvářit co nejsamozřejměji, ale třebaže jsem varování neznámé ženy neuposlechl, také jsem na ně nezapomněl a nespouštěl jsem své společníky z očí. Ferguson byl zřejmě mrzut a moc toho nenamluvil, ale z toho mála, co řekl, jsem aspoň poznal, že je můj krajan.

Plukovník Lysander Stark stanul konečně u nízkých dvířek a odemkl je. Otvíraly se do čtvercové komůrky, tak malé, že všichni tři bychom se tam byli najednou asi nevešli. Ferguson zůstal venku a plukovník mne vybídl, abych za ním vstoupil.

„Jsme teď vlastně v hydraulickém lisu,“ řekl, „a nebylo by zrovna nejpříjemnější, kdyby ho najednou někdo spustil. Strop této komory je ve skutečnosti spodek pístu, který dopadá vahou mnoha tun na tuto kovovou podlahu. Venku je několik bočných sloupců s vodou, které přejímají sílu, přenášejí ji a násobí, ale to sám už dobře znáte. Stroj se spouští docela snadno, ale jde trochu ztuha a nemá už tolik síly. Snad byste si jej laskavě prohlédl a ukázal nám, jak jej spravit.“

Vzal jsem si od něj svítilnu a podrobně celý stroj prozkoumal. Byl skutečně obrovský a jisté dokázal vyvinout nesmírný tlak. Když jsem však vyšel ven a stlačil páky, jimiž byl ovládán, ihned jsem podle nepatrného sykotu shledal, že zřejmě někde uchází a voda proudí i do jednoho postranního válce. Bližším ohledáním jsem zjistil, že se kroužek těsnící vrchol hnací tyče nepatrně poškodil, takže nekryje úplně ložisko a tím zřejmě také dochází ke ztrátě tlaku. Předvedl jsem to vše svým společníkům, kteří mě velmi pozorně poslouchali a položili mi několik praktických otázek, jak mají postupovat při opravě. Když jsem jim všechno vysvětlil, vrátil jsem se do hlavní komory stroje, protože mi zvědavost nedala, abych si ji pořádně neprohlédl. Jen jsem lis viděl, bylo mi jasné, že historka o valchářské hlince je holý výmysl, protože nikdo by si určitě nepořídil tak silný stroj na tak neúměrně snadnou práci. Stěny

tu byly dřevěné, ale podlaha sestávala z jediné desky, a když jsem si ji prohlédl podrobněji, seznal jsem, že je pokryta vrstvou jakési kovové usazeniny. Sklonil jsem se a začal ji seškrabávat, abych si zjistil, co je to přesně za kov, ale vtom jsem zaslechl tlumený německý výkřik a spatřil nad sebou mrtvolně bílý plukovníkův obličej.

„Co to tam děláte?“ ptal se mne plukovník.

Měl jsem zlost, že jsem se dal nachytat na tak průhlednou historku, jakou mi plukovník napovídal. „Obdivuji vaši valchářskou hlinku,“ řekl jsem. „Určitě bych vám byl o závadě stroje řekl víc, kdybych byl věděl, k jakému účelu se používá.“

Sotva jsem to však dořekl, již jsem svých neuvážených slov litoval. Plukovník krutě stiskl rty a z šedých očí mu vyšlehly zlověstné plameny.

„Dobrá,“ řekl, „poznáte tedy stroj se vším všudy.“ Poodstoupil, zabouchl dvířka a otočil klíčem v zámku. Vrhł jsem se ke dveřím a začal lomcovat klikou, ale zůstávala zcela nehnuta a nepoddala se ani pod mými kopanci a ranami. „Haló!“ křičel jsem. „Haló! Plukovníku! Pusťte mne odtud!“

Nikdo mi však neodpovídal a tu jsem najednou zaslechl zvuk, při němž mi až srdce stouplo do hrdla. Kousek ode mne klaply páky a zasyčel ucházející válec. Plukovník spustil stroj! Svítlna stála dosud na podlaze, kam jsem ji položil, když jsem začal zkoumat spodní desku, a v jejím světle jsem spatřil, jak ke mně klesá černý strop, sice pomalu a trhaně, ale jak jsem sám nejlépe věděl, se silou, která mě v minutě dokáže rozdrtit na bez tvarou kaši. Rozkřičel jsem se hrůzou, znovu se vrhl ke dveřím a začal rvát nehty zámek. Zapřísahal jsem plukovníka, aby mě pustil, ale mé výkřiky utonuly v nemilosrdném řinčení pák. Strop byl už asi jen na stopu či dvě nade mnou a stačilo natáhnout ruku, abych nahmatl jeho drsný povrch. Blesklo mi hlavou, že bude hodně záležet i na mé poloze, v jakých bolestech zemru. Položím-li se tváří k zemi, dopadne mi všechna ta tíha na páteř, a až jsem se hrůzou otřásl, když jsem pomyslel na to strašlivé zaprašění.

V poloze opačné by mě snad čekala lehčí smrt, ale jak najít odvalu, abych si lehl obličejem vzhůru a díval se, jak ke mne sestupuje černý stín smrti? Nemohl jsem už ani stát zpřímá, když tu jsem najednou zahlédl něco, co do mne vtilo zase trošičku naděje.

Řekl jsem vám již, že podlaha a strop byly železné a stěny ze dřeva. Když jsem se ještě naposled rychle rozhlédl kolem, spatřil jsem pojednou tenký paprsek světla, který pronikal mezi dvěma prkny, a vzápětí začal kdosi odsouvat jakousi nevelkou desku a světlo se stále rozšiřovalo. V prvním okamžiku jsem nemohl ani uvěřit, že se mi skutečně otvírají dveře k záchraně před jistou smrtí. Ale vzápětí jsem se již vrhl k otvoru a napůl v mdlobách zůstal ležet za stěnou. Deska se za mnou zase zasunula, ale třesk roztráštěné lampy a hned za ním náraz dvou kovových ploch mi prozradily, že jsem unikl skutečně o vlasek.

Vzpamatoval jsem se, až když mi někdo vší silou škubal za zápěstí, a tu mi svitlo, že ležím na kamenné podlaze jakési úzké chodbičky a nade mnou že se sklání mladá žena, levou rukou mnou lomcuje a v pravé drží svíci. Byla to ona dobrá přítelkyně, jejíž varování jsem si ve své bláhovosti tak málo vzal k srdci.

„Pojďte! Pojďte!“ volala zoufale. „Za chvíli jsou tu. A uvidí, že vy utekl. Neztrácejte už vzácný čas, honem pojděte!“

Tentokrát jsem už její radou neopovrhl. Z posledních sil jsem se postavil na nohy a běžel s ní chodbičkou a dolů po točitých schodech. Schůdky ústily do širší chodby, a zrovna když jsme tam dobíhali, zaslechli jsme, jak kdosi úprkem utíká a jak na sebe po domě volají dva hlasy, které si navzájem odpovídají - jeden z poschodí, kde jsme právě byli, a druhý zezdola. Má průvodkyně se zastavila a bezradně se kolem sebe rozhlédla. Pak rychle otevřela dveře do jakési ložnice, jejímž oknem jasně zářil měsíc.

„Máte jedinou naději,“ řekla. „Je to vysoko, ale možná že vy se odvážíte a skočíte.“

Ještě to ani nedořekla a na druhém konci chodby již zazářilo světlo. Zhlédl jsem v něm postavu plukovníka Lysandera Starka, který se řítí k našemu pokoji, v jedné ruce svítilnu a v druhé jakousi

zbraň podobnou řeznické sekyrce. Bez meškání jsem přeběhl pokoj, prudce otevřel okno a vyhlédl ven. V měsíčním světle vypadala zahrada poklidně, sladce a konejšivě a určitě neležela víc než třicet stop pode mnou. Vylezl jsem na okenní římsu, ale nemohl jsem se odhodlat a seskočit; chtěl jsem nejdřív vědět, co se stane mezi mou zachránkyní a tím surovcem, který mne pronásleduje. Kdyby ji napadl, byl jsem rozhodnut vrátit se do pokoje a přispět jí na pomoc, ať už to bylo sebenebezpečnější. Sotva mi tato myšlenka bleskla hlavou, doběhl plukovník ke dveřím a chtěl se prodrat kolem ní dovnitř, ale žena se mu vrhla kolem krku a snažila se ho zadržet.

„Fritzi! Ach Fritzi! Vzpomeň si, co jsi mi naposled slíbil!“ bědovala zoufale. „Říkal jsi přece, že se to už nikdy nestane. On nic neřekne! Uvidíš, že bude mlčet!“

„Zbláznila ses, Eliso!“ okřikl ji a snažil se vyprostit z jejího objetí. „Vždyť nás úplně zničíš. Ten chlap toho moc viděl. Říkám ti, pusť mě!“ Odstrčil ji, vrhl se k oknu a rozehnal se po mně svou těžkou zbraní. Než ke mně stačil doběhnout, spustil jsem se rychle z okna a visel jsem zachycen prsty o okenní drážku s rukama vzepřenýma na římsě. A vtom jsem ucítil tupou bolest, sevření mi povolilo a spadl jsem do zahrady.

Pád ze mne trochu vyrazil dech, ale nezranil jsem se, takže jsem rychle vstal a co mi síly stačily jsem se rozběhl křovím pryč, neboť jsem dobře věděl, že jsem ještě zdaleka nevyvázl z nebezpečí. Jak jsem však běžel, najednou se se mnou začalo všechno točit a žaludek mi stoupal až do krku. Pohlédl jsem na ruku, v níž mi bušila bolest, a tu jsem teprve zjistil, že mám useknutý palec a z rány že mi proudem teče krev. Zkoušel jsem ovázat ruku kapesníkem, ale najednou mi začalo v uších hučet a vzápětí jsem upadl v hlubokém bezvědomí do růžových keřů.

Sám nevím, jak dlouho jsem o sobě nevěděl. Ležel jsem zřejmě hodně dlouho, protože než jsem se probral, měsíc už zapadl a rozednívalo se. Šaty jsem měl úplně provlhlé rosou a rukáv od pláště prosáklý krví ze zraněného palce. Palčivá bolest mi rázem připomněla všechny podrobnosti mého nočního dobrodružství a

honem jsem vyskočil ve strachu, že ještě zdaleka nejsem před svými pronásledovateli v bezpečí. Tu jsem se kolem sebe rozhlédl, ale ke svému úžasu jsem neviděl dům ani zahradu. Probral jsem se v ohybu živého plotu kousek od hlavní silnice a pod ní docela nedaleko jsem spatřil jakousi podlouhlou budovu. Zamířil jsem k ní a tu jsem zjistil, že je to nádraží, na které jsem v noci přijel. Nebýt ošklivé rány na ruce, málem bych byl uvěřil, že všechno, co se událo v těch děsivých hodinách, byl jenom zlý sen.

Zpola omámen jsem vešel na nádraží a zeptal se, kdy jede ranní vlak. Za necelou hodinu měl odjíždět vlak na Reading. Zjistil jsem, že službu má tentýž vrátný, kterého jsem tu včera viděl. Když jsem se ho však vyptával, slyšel-li někdy o plukovníku Lysanderu Stárkovi, jméno mu vůbec nic neříkalo. Všiml si v noci kočáru, který tu na mne čekal? Ne, nic takového neviděl. Je někde nablízku policejní stanice? K nejbližší jsou tři míle cesty.

Tak daleko bych byl určitě nedošel, protože jsem byl hodně zesláblý a dělalo se mi špatně. Rozhodl jsem se proto, že se vrátím do města a teprve tam vypovím policii, co se mi stalo. Přijel jsem krátce po šesté, dal si ošetřit ránu a pan doktor byl potom tak laskav, že mne zavedl k vám. Vkládám teď celý případ do vašich rukou a zařídím se přesně podle vašich rad.“

Když jsme vyslechli podivuhodné vyprávění našeho hosta, seděli jsme oba chvíli mlčky. Sherlock Holmes pak sundal z police jednu z těch těžkých obyčejných knih, kam si ukládal svoje výstřižky.

„Mám tady inzerát, který vás jistě bude zajímat,“ řekl. „Vyšel asi před rokem ve všech novinách. Poslechněte si ho: ,9. t. m. zmizel pan Jeremiáš Hayling, 26 let, inženýr pro obor hydraulických strojů. Odešel z domova v deset večer a od té doby je nezvěstný. Oblečen byl... atd. atd.‘ Tak vidíte! Nic bych za to nedal, že jeho zmizení spadá asi tak do doby, kdy plukovník potřeboval naposled prohlédnout stroj.“

„Proboha!“ zvolal můj pacient. „To by pak vysvětlovalo i slova té dívky.“

„Bezpochyby. Je zcela jasné, že plukovník je chladně uvažující a přitom zoufalý člověk, který je naprosto odhodlán nedat si ve své hře nikým zabránit, jako ti nemilosrdní piráti, kteří nenechají naživu jedinou duši ze zajaté lodi. Teď je však každá chvílka drahá a cítíte-li se dost silný, stavíme se nejprve ve Scotland Yardu a pak se rozjedeme rovnou do Eyfordu.“

Asi za tři hodiny nato jsme již seděli společně ve vlaku a ujížděli z Readingu do malé vesničky v Berkském hrabství. Naši společnost tvořili Sherlock Holmes, inženýr Hatherley, inspektor Bradstreet ze Scotland Yardu, jeden detektiv a já. Bradstreet si rozložil na sedadle vojenskou mapu zdejší krajiny a opisoval na ní kružítkem kruh, v jehož středu ležel Eyford.

„A teď se podívejte,“ řekl. „Vymezil jsem vám desetimílový okruh kolem vesnice. Místo, které hledáme, musí být někde v blízkosti tohoto okruhu. Říkal jste přece, že jste jeli deset mil, že, pane?“

„Jeli jsme dobrou hodinu.“

„A to si myslíte, že když jste ztratil vědomí, vás vezli celou tu cestu zpátky?“

„Zřejmě ano. Mlhavě si pamatuji, jak mě někdo zvedl a někam odnášel.“

„Vůbec ovšem nechápu, proč vás vlastně ušetřili, když vás našli ležet v bezvědomí na zahradě,“ řekl jsem. „Že by ta žena nakonec svými prosbami zločince obměkčila?“

„O tom bych silně pochyboval. Jakživ jsem neviděl zatvrzelejší tvář.“

„Však to brzy vyjasníme,“ řekl Bradstreet. „Svůj kruh jsem už nakreslil, ale teď by mě zajímalo, v kterém jeho bodě hledat ty lidi.“

„Myslím, že bych vám jej mohl ukázat,“ řekl Holmes klidně.

„Snad už jste si neudělal svůj názor!“ zvolal inspektor. „Tak pojďme, uvidíme, kdo se s vámi shodne. Já bych tvrdil, že náš dům leží na jihu, protože tam je kraj nejopuštěnější.“

„A já bych hádal, že na východě,“ řekl můj pacient.

„Já jsem spíš pro západ,“ poznamenal detektiv. „Je tam několik úplně tichých vesniček.“

„A já pro sever,“ ozval jsem se, „protože tam nejsou žádné kopce, a náš přítel přece říkal, že mu připadalo, jako by kočár nejel nikdy do vrchu.“

„Tak vida, jak se mohou názory různit,“ zasmál se inspektor. „Nakonec jsme se rozdělili o celý kompas. Komupak byste dal svůj rozhodující hlas vy?“

„Nikommu, všichni jste na omylu.“

„Ale všichni se přece mýlit nemůžeme.“

„Samozřejmě že můžete. Já volím tento bod,“ řekl Holmes a ukázal prstem přímo do středu kruhu. „A tady je také najdeme.“

„Ale co těch dvanáct mil jízdy?“ vydechl Hatherley.

„Šest tam a šest zpátky. Nic nemůže být jednoduššího. Sám jste přece říkal, že když jste nastupoval do kočáru, byl kuň odpočatý a lesklý. Bylo by to snad možné, kdyby již předtím ujel dvanáct mil po hrbolatých cestách?“

„A víte, že to vypadá na docela pravděpodobný trik,“ poznamenal Bradstreet zamýšleně. „O tom, co je to za bandu, není ovšem pochyb.“

„Naprosto ne,“ řekl Holmes. „Jsou to penězokazci ve velkém a tím strojem zpracovávali amalgám, který používali místo stříbra.“

„Víme už určitou dobu, že nám tu někde řádí prohnaná banda,“ řekl inspektor. „Vyrábí půlkoruny po tisících kusech. Vysledovali jsme ty podvodníky až do Readingu, ale dál jsme se nedostali, dovedli za sebou zahladit stopy tak mazaně, že musí jít o hodně zkušené rošťáky. Teď se mi však zdá, že je díky šťastné náhodě konečně přece jen dopadneme.“

Inspektor se však mýlil, neboť zločincům nebylo souzeno, aby upadli do rukou spravedlnosti. Když jsme si to přisupěli s vláčkem na eyfordské nádraží, spatřili jsme, jak se za malou skupinkou stromů valí k obloze obrovský sloupec dýmu a zůstává viset nad krajinou jak velké pštrosí pero.

„Snad tu někde nehoří?“ zeptal se Bradstreet, když vlak zas odjel.

„Hoří, pane,“ odvětil přednosta stanice.

„Kdy vypukl ten požár?“

„Slyšel jsem, že v noci, pane, ale pořád se šíří a celé stavení je už v jednom plameni.“

„Čí je ten dům?“

„Doktora Bechera.“

„Poslyšte,“ vložil se do hovoru inženýr, „není ten doktor Becher Němec, takový hubeňour s dlouhým ostrým nosem?“

Přednosta stanice se na celé kolo rozesmál. „Kdepak, pane, doktor Becher je Angličan a v celé farnosti sotva najdete člověka s tak pěkně vypaseným bříškem. Ale bydlí u něj nějaký gentleman, prý jeho pacient, a to je opravdu cizinec a vypadá, jako by mu trochu dobrého berkského hovězího přišlo jen k duhu.“

Přednosta ještě ani nedomluvil a už jsme se všichni hnali k požáru. Silnice vedla do mírného svahu, na kterém stála doširoka rozložená, bíle omítnutá budova. Z každičké její spáry a z každého okna šlehal teď oheň a dole v zahradě se marně snažily tři hasičské vozy plameny zdolat.

„Tady je to!“ zvolal Hatherley nanejvýš vzrušen. „Tady je ta štěrková cesta a pod těmihle růžovými keři jsem zůstal ležet. A z toho druhého okna jsem vyskočil.“

„Alespoň jste se jim pomstil,“ řekl Holmes. „Dřevěné stěny určitě chytly od vaší petrolejky, jak ji rozmačkal lis, a vaši pronásledovatelé měli zřejmě jen myšlenky na to, jak vás chytit, a včas si požáru nevšimli. Teď se však dobře dívejte, jestli neuvídíte mezi tím davem své přátele z včerejší noci, i když se velice obávám, že jsou už na sto mil odtud.“

Holmesovy obavy se také splnily, neboť od toho dne jako by se po krásné ženě, zlověstně vyhlížejícím Němci a zamračeném Angličanovi země slehla. Jen jeden rolník zahlédl předtím časně zrána vůz naložený několika lidmi a velkými bednami, který ujížděl co nejrychleji směrem k Readingu, ale tam také všechny stopy po uprchlících končily a ani Holmes nedokázal při vši své vynalézavosti vypátrat sebemenší náznak, kde by se mohli nacházet.

Hasiče krajně udivilo podivné vybavení, které našli uvnitř, a ještě víc je zarazilo, když objevili na okenní římse v druhém poschodí docela nedávno useknutý lidský palec. Do západu slunce se jim konečně podařilo požár uhasit, ale mezitím se propadla střecha a změnila celý dům v takové rozvaliny, že ze stroje, na který náš nový známý tolik doplatil, nezbylo až na pokroucené válce a železné trubky vůbec nic. V kůlně na zahradě se našly velké zásoby niklu a plechu, ale žádné mince, což možná vysvětluje, proč vůz, o kterém se již mluvilo, byl tolik přetížen bednami.

Jak se náš inženýr dostal ze zahrady až na místo, kde nabyt později vědomí, by bylo navždy zůstalo tajemstvím, nebýt tu měkké půdy, která nám mnohé prozradila. Ukázalo se, že jej odnesly dvě osoby, z nichž jedna měla velice drobné a druhá až neobvykle velké nohy. Z toho zřejmě vyplývalo, že zamlklý Angličan nebyl tak troufalý anebo krutý jak jeho druh a že pomohl ženě odnést omdlelého muže do bezpečí.

„To jsem si tedy sehnal práci!“ poznamenal smutně náš inženýr, když jsme zas nasedli do vlaku a vraceli se do Londýna. „Přišel jsem o palec, padesát guinejí jsem nedostal a co jsem vlastně získal?“

„Zkušenost,“ řekl mu Holmes se smíchem. „A ta pro vás může mít přece jen nějakou hodnotu, i když nepřímou. Stačí, když ji odějete do slov, a budete mít po celý život pověst výtečného společníka.“

X - Urozený ženich

Svatba lorda St. Simona a podivný konec jeho manželství dávno již přestaly zajímat vznešené kruhy, v nichž se nešťastný ženich pohybuje. Zastínily je mezitím nové skandály s podrobnostmi ještě mnohem pikantnějšími, takže o dramatu, jež se odehrálo před čtyřmi roky, se pomalu přestalo mluvit. Mám však důvod se domnívat, že veřejnosti nebyly nikdy prozrazeny všechny jeho okolnosti, a protože můj přítel Sherlock Holmes se podstatně zasloužil o vyjasnění případu, soudím, že vzpomínky na něj by ani nebyly úplné, kdybych alespoň v krátkosti nezachytil i tuto epizodu.

Došlo k ní několik týdnů před mou vlastní svatbou, kdy jsem ještě bydlel u Holmese na Baker Street. Jednou se můj přítel vrátil z odpolední procházky a našel na stole dopis, který tu na něj čekal. Sám jsem strávil celý den doma, protože počasí se náhle obrátilo, začalo pršet a kulka, kterou jsem si přivezl v jedné noze na památku afgánského tažení, mě bolela až s neúnavnou vytrvalostí. Usazen v křesle, s nohama položenýma na druhé lenošce a obklopen celým mračnem novin, pročítal jsem si denní zprávy, a když jsem se jich nabažil, odhodil jsem noviny stranou a jen si tak seděl, prohlížel velkou korunku s monogramem na obálce ležící na stole a lenivě přemýšlel, co asi za urozenou osobu to píše mému příteli.

„Máte tu tentokrát nějaký luxusní dopis,“ poznamenal jsem, když Holmes vstoupil. „Zato ranní pošta vám přinesla, pokud si správně pamatuji, psaní od jakéhosi rybáře a správce majáku.“

„Ano, v mé korespondenci tkví nesporně určité kouzlo různorodosti,“ odpověděl Holmes s úsměvem. „A prostší dopisy bývají obvykle zajímavější. Tenhle vypadá na nějakou nevíтанou pozvánku do společnosti, jaká člověka buď donutí, aby se k smrti nudil, anebo zalhal.“

Rozlomil pečeť a zběžně přelétl obsah dopisu.

„Ale podívejme, přece jen by to mohlo být něco zajímavého.“

„Nejde tedy o společenskou záležitost?“

„Kdepak, o zcela profesionální.“

„Klient je zřejmě vznešený?“

„Jeden z nejurozenějších v celé Anglii.“

„Pak vám, drahý příteli, blahopřeji.“

„Ujistěuji vás, Watsone, zcela upřímně, že mě postavení mého klienta zdaleka tolik nevábí jako pozoruhodnost případu. A není vyloučeno, že naše nové pátrání opravdu nebude bez zajímavosti, četl jste v poslední době pilně noviny, že?“

„Zdá se,“ řekl jsem posmutněle a ukázal na obrovský stoh novin v koutě pokoje. „Nemám totiž nic jiného na práci.“

„Což je veliké štěstí, protože mi možná budete moci poradit. Nečtu teď nic než kriminální zprávy a rubriku pohřešovaných osob. Inzeráty jsou to ovšem vždycky nadmíru poučné. Jestliže jste však sledoval podrobně nedávné události, dočetl jste se jistě o lordu St. Simonovi a jeho svatbě?“

„Ano, četl jsem o tom s nehlubším zájmem.“

„To je dobře. Dopis, který mám v ruce, je právě od lorda St. Simona. Přečtu vám jej, ale musíte za to probrat ještě jednou ty noviny a najít mi vše, co se týká jeho záležitosti. Lord St. Simon píše:

Milý pane Sherlocku Holmesi, dozvěděl jsem se od lorda Backwatera, že se mohu naprosto spolehnout na Váš úsudek i Vaši diskrétnost. Rozhodl jsem se proto, že Vás navštívím a poradím se s Vámi o jisté velmi bolestné události, k níž došlo v souvislosti s mou svatbou. Záležitostí se již zabývá pan Lestrade ze Scotland Yardu, ale sám mne ujistil, že nebude na závalu, obrátím-li se na Vás, ba dokonce že by to celé věci mohlo i prospět. Stavím se u Vás ve čtyři odpoledne, a kdybyste náhodou měl na tu dobu již něco smluveno, doufám, že to odložíte, neboť jde o věc svrchovaně důležitou. S pozdravem Váš

Robert St. Simon

Dopis má v záhlaví adresu na Grosvenor Mansions, je psán brkovým perem a vzácnému lordovi se přihodila nepatrná nehoda - trochu si umazal inkoustem vnější stranu pravého malíčku,“ poznamenal Sherlock Holmes, když psaní zase skládal.

„Příše, že přijde ve čtyři. A jsou již tři. Za hodinu ho tu máte.“

„Stačím si tedy za vaší pomoci celou věc ještě ujasnit. Projděte mi, prosím vás, ještě jednou všechny ty noviny a seřad'te výstřižky podle časového sledu. Já se zatím podívám, s kým máme vlastně tu čest.“ Vyndal si z řady příruček vedle krbové římsy červeně vázanou knihu. „Tady ho máme,“ řekl, posadil se a rozložil si svazek na klíně. „Robert Walsingham de Vere St. Simon, druhý syn vévody z Balmoralu.' Hm! ,Erb: azurový, krytý sobolinou, se třemi ostrvemi v hlavním poli. Narozen roku 1846.' Je mu tedy jedenačtyřicet, takže na manželství je již zralý až dost. Za bývalé vlády byl náměstkem ministra pro kolonie. Vévoda, jeho otec, byl po určitou dobu ministrem zahraničních věcí. Přířnou posloupností dědí rodina krev Plantagenetů, ve vedlejší linii Tudorovců. Nu prosím! Ale moc jsme se z toho všeho nedověděli.

Budu vás asi muset poprosit o něco podstatnějšího, Watsone.“

„A mně nebude nijak zatěžko to najít,“ řekl jsem. „K událostem došlo docela nedávno a velmi mne zaujaly. Zdráhal jsem se však před vámi se o nich zmiňovat, protože vím, že máte právě jedno šetření v proudu a nerad jste v takovém případě vyrušován jinými záležitostmi.“

„Zřejmě myslíte ten nepatrný problémek, který jsme měli se stěhovacím vozem na Grosvenor Square. Ten jsem již dávno vyřešil - i když byl vlastně jasný od samého počátku. Ale prozrad'te mi již, prosím vás, co vyplynulo z vaší probírky novinami.“

„Tady je první zmínka, kterou jsem našel. Byla otištěna mezi osobními zprávami v Morning Postu, a jak vidíte, je několik týdnů stará. Praví: ,Proslýchá se, že byl sjednán sňatek mezi lordem St. Simonem, druhým synem vévody z Balmoralu, a slečnou Hatty Doranovou, jedinou dcerou Aloysiuse Dorana ze San Franciska v Kalifornii, USA. Jestliže se pověsti potvrdí, lze brzy očekávat svatbu. A to je vše.“

„Stručné a věcné,“ poznamenal Holmes a natáhl si dlouhé hubené nohy ke krbu.

„Trochu šíře to rozvádí jeden odstavec společenských zpráv z téhož týdne. Aha, tady je. Jak se zdá, budeme muset brzy zavést určitou kontrolu manželského trhu, neboť současné zásady volného podnikání zřejmě silně poškozují naše domácí zboží. Vláda nad nejvznešenějšími domy Velké Británie pomalu, ale jistě přechází do rukou našich půvabných sestřenek z druhého břehu Atlantiku. K seznamu trofejí, které si tyto kouzelné vetřelkyně již odnesly, přibyla minulý týden další a velmi významná. Lord St. Simon, který již přes dvacet let tak vytrvale odolával šípům roztomilých andílků, oznámil nyní s konečnou platností, že se hodlá oženit se slečnou Hatty Doranovou, kouzelnou dcerou kalifornského milionáře. Slečna Doranová si svou grációzní postavou a překrásným obličejem získala nemálo obdivu společnosti ve Westbury House, nemá žádné sourozence a ze zasvěcených pramenů se proslýchá, že její věno značně převýší šestimístnou částku a bude zřejmě následováno i dalšími příjmy. Jelikož je veřejným tajemstvím, že vévoda z Balmoralu byl v posledních letech nucen rozprodávat své obrazy a lord St. Simon nemá až na malé panství v Birchmooru žádný vlastní majetek, je nabíledni, že tímto sňatkem nezískává jen ona kalifornská dědička, jež se tak snadno a způsobem dnes více než běžným promění z republikánské dámy v nositelku britského titulu.“

„A ještě něco?“ zeptal se Holmes a zívá.

„Jistě, a nemálo. Další zmínka v Morning Postu uvádí, že svatba má být zcela tichá, konat se má u svatého Jiří na Hanover Square, pozváno že bude jen asi šest nejbližších přátel a celá společnost že se pak odebere do domu v Lancaster Gate, který si najal i se zařízením pan Aloysius Doran. Dva dny nato - to jest minulou středu - vyšlo stručné sdělení, že svatba se konala a manželé že stráví líbánky v sídle lorda Backwatera nedaleko Petersfieldu. Jiné zprávy již před zmizením nevěsty nevyšly.“

„Před čím?“ zeptal se Holmes a doslova sebou trhl.

„Předtím, než se dáma ztratila.“

„A kdy se tedy ztratila?“

„Při svatební snídani.“

„Skutečně? Pak je to o moc zajímavější případ, než se mi na první pohled zdálo, ba případ zcela dramatický.“

„Ano, také bych řekl, že poněkud vybočuje z běžných mezí.“

„Nevěsty mizí dost často před obřadem a někdy i během svatební cesty, ale takto pohotově jednání si sám nepamatuji. Seznamte mne, prosím, se všemi podrobnostmi.“

„Upozorňuji vás však, že jsou značně neúplné.“

„Třeba je dokážeme doplnit.“

„Všechno, co zatím víme, je shrnuto do jediného článku ve včerejších ranních novinách, který vám nyní přečtu. Má nadpis ‚Podivná událost na svatbě z nejvyšší společnosti‘.

‚Rodina lorda Roberta St. Simona je hluboce znepokojena podivnými a velmi bolestnými událostmi, k nimž došlo v souvislosti s lordovou svatbou. Jak bylo krátce oznámeno ve včerejších novinách, svatba se konala včera dopoledne, avšak teprve dnes jsme si mohli ověřit zvláštní pověsti, které začaly kolovat po městě. Lordovi přátelé se sice pokoušeli celou věc zatajit, ale protože pronikla již natolik do veřejnosti, jistě by nebylo nikterak prospěšné, kdybychom se pokoušeli přejít mlčením něco, o čem se již zcela běžně mluví.

Obřad konaný u svatého Jiří na Hanover Square byl zcela tichý a zúčastnili se ho jen nevěstin otec pan Aloysius Doran, vévodkyně z Balmoralu, lord Backwater, lord Eustace a lady Clara St. Simon (ženichův mladší bratr a sestra) a lady Alicia Whittingtonová. Celá společnost se pak odebrala do domu pana Aloysiuse Dorana v Lancaster Gate, kde byla připravena svatební hostina. V té chvíli došlo prý k menšímu skandálu, vyvolanému jakousi ženou, jejíž jméno se nám dosud nepodařilo zjistit. Tato žena se pokusila proniknout za svatební společností do domu a prohlašovala, že má na lorda St. Simona jakési právo. Teprve po trapné a dlouhé scéně ji sluha a vrátný vykážali z domu. Nevěsta vstoupila naštěstí do domu před touto rušivou nepříjemností a usedla spolu s ostatními k tabuli, avšak po nějaké chvíli se omluvila na náhlou nevolnost a vzdálila se

do svého pokoje. Když byla delší dobu pryč, začali se hosté nad její nepřítomností pozastavovat a otec se za ní šel podívat; zjistil však od její komorné, že se v pokoji zdržela pouze okamžik, rychle si oblékla plášť a klobouk a vyšla spěšně na chodbu. Jeden z vrátných potvrdil, že viděl takto oblečenou dámu vycházet z domu, ale protože byl přesvědčen, že paní sedí se společností u svatebního stolu, ani mu na mysl nepřišlo, že by to mohla být ona. Když pan Aloysius Doran zjistil, že jeho dcera zmizela, spojil se za pomoci ženicha ihned s policií a neprodleně bylo zahájeno energické pátrání, které pravděpodobně tuto podivnou událost brzy vyjasní. Až do pozdních hodin včerejšího večera nevyšlo však najevo nic, co by jen trochu osvětlilo, kde ztracenou dámu hledat. Šíří se i pověsti, že jde možná o nekalou hru, a policie údajně zatkla ženu, která způsobila ranní výtržnost, neboť se domnívá, že se mohla ze žárlivosti či jiného motivu podílet na záhadném zmizení nevěsty.“

„A to je vše?“

„V dalších ranních novinách je ještě jedna zprávička, ale velice výmluvná.“

„A to?“

„Že slečna Flora Millarová, dáma, která vyvolala onu nepřijemnost, byla zatčena. Původně prý působila jako danseuse v Allegru a ženich se s ní již řadu let znal. Žádné další podrobnosti již uvedeny nejsou, a máte teď tedy před očima celý případ - pokud byl ovšem zachycen v tisku.“

„A zdá se mi, že je to případ neobyčejně zajímavý. Nechtěl bych o něj přijít ani za svět. Někdo však již zvoní, Watsone, a protože hodiny ukazují za pár minut čtyři, přichází nepochybně náš urozený klient. Ať vás ani nenapadne, abyste odcházel, Watsone, protože bych tu velmi rád měl svědka, alespoň pro kontrolu své vlastní paměti.“

„Lord Robert St. Simon,“ oznámil náš sluha a doširoka otevřel dveře. Vešel gentleman příjemné kultivované tváře, s klenutým nosem a bledou pletí, poněkud nevrle staženými ústy a pevným otevřeným pohledem člověka, jehož příjemným údělem vždy bylo

udělovat rozkazy a očekávat poslušnost. Chování měl energické, avšak svým celkovým zjevem působil předčasně zestárle, neboť se trochu nachyloval kupředu a při chůzi maličko podklesával v kolenou. I vlasy měl na skráních trochu prošedivělé a na temeni prořidlé, když si rozmáchlým pohybem sundal klobouk s prohnutou střechou. Oblečen byl s nesmírnou péčí, která hraničila až s fintivostí - měl tuhý límeček, černý žaket, bílou vestu, žluté rukavice, boty z jemné kůže a světlé kamaše. Zvolna vkrácel do pokoje, otáčeje hlavou ze strany na stranu, a v pravé ruce pohupoval šňůrkou, na níž měl připevněn zlatý lorňon.

„Dobrý den, lorde St. Simone,“ pravil Holmes a s úklonou povstal. „Posaďte se laskavě do proutěného křesla. Toto je můj přítel a kolega doktor Watson. Přisedněte si trochu blíž k ohni a hned si pohovoříme.“

„Jistě si dovedete, pane Holmesi, živě představit, jak velice bolestná je pro mne celá tato záležitost. Byl jsem skutečně raněn do hloubi duše. Slyšel jsem, že jste se již zabýval několika podobnými choulostivými případy, i když pochybuji, že by byly z téže společenské třídy.“

„Skutečně nebyly, ale nezbyvá mi než poněkud slevit.“

„Jakže prosím?“

„Můj poslední klient, pro nějž jsem řešil podobný případ, byl král.“

„Ach skutečně! O tom jsem ovšem neměl tušení. A který král?“

„Skandinávský.“

„Cože? Snad se mu také neztratila žena?“

„Jistě pochopíte,“ řekl Holmes co nejlíbezněji, „že diskrétnost, kterou vám slibuji ve vaší záležitosti, zaručuji i ostatním klientům.“

„Jistěže! Ale ovšem. Velice správně! Nesmírně se vám omlouvám. Pokud jde o můj případ, rád vám poskytnu všechny informace, které by vám pomohly utvořit si určitý názor.“

„Děkuji vám. Pročetl jsem si vše, co se objevilo v tisku, ale nic víc prozatím nevím. Mohu snad předpokládat, že ty zprávy jsou pravdivé - například článek, v němž se mluví o zmizení nevěsty.“

Lord St. Simon si článek přelétl. „Ano, to by celkem odpovídalo.“
„Ovšem aby si člověk udělal určitý názor, musí se dovědět mnohem víc. Nejspíše si svá fakta zjistím, budu-li se ptát přímo vás.“

„Prosím, ptejte se.“

„Kdy jste se seznámil se slečnou Hatty Doranovou?“

„V San Francisku, před rokem.“

„Cestoval jste po Státech?“

„Ano.“

„Zasnoubil jste se s ní tehdy?“

„Ne.“

„Ale byli jste dobří přátelé?“

„Bavil jsem se v její společnosti a ona poznala, že se s ní bavím.“

„Je její otec velmi bohatý?“

„Je prý to nejbohatší člověk na tichomořském pobřeží.“

„A jak přišel k tolika penězům?“

„V dolech. Před několika lety neměl vůbec nic. Potom narazil na zlato, dobře investoval a peníze se mu jen hrnuly.“

„A co soudíte vy sám o povaze mladé dámy - vlastně vaší paní?“

Náš aristokraticky host začal otáčet lorňonem poněkud rychleji a zahleděl se do ohně. „Víte, pane Holmesi,“ začal. „Než její otec zbohatl, bylo mé paní již dvacet let. Až do té doby si žila docela volně ve zlatokopecských táborech a toulala se po lesích a horách, takže ji vychovala spíš příroda než učitelé. Je, jak říkáme v Anglii, trochu divoká - rázná, temperamentní a svobodmilovná, naprosto nespoutaná jakýmikoli tradicemi. A dost prchlivá - vlastně jsem chtěl říci výbušná. Rozhoduje se bez váhání a svá rozhodnutí provádí beze strachu. Na druhé straně bych jí ovšem nebyl dal jméno, které mám tu čest nosit,“ (důstojně si odkašlal), „kdybych byl nevěděl, že je to v jádru žena nadmíru ušlechtilá. Jsem přesvědčen, že je schopna hrdinských obětí a že by se jí všechno nečestné velmi přičilo.“

„Máte její fotografii?“

„Vzal jsem ji s sebou.“ Otevřel medailónek a ukázal nám oblou tvář překrásné ženy. Nebyla to fotografie, ale miniatura ve slonové kosti, a umělec plně zdůraznil lesklé černé vlasy, veliké tmavé oči a krásně utvářená ústa. Holmes se dlouho a dychtivě na obrázek díval. Potom medailónek zavřel a vrátil jej lordu St. Simonovi.

„Mladá dáma přijela tedy do Londýna a vy jste se s ní začal znovu vídat?“

„Ano, otec ji přivezl, aby strávila v Londýně letošní sezónu. Několikrát jsem se s ní sešel, zasnoubili jsme se a nyní jsem se s ní oženil.“

„Pokud jsem slyšel, přinesla vám značné věno?“

„Docela slušné. Ale o nic větší, než bývá v naší rodině obvyklé.“

„A to vám ovšem zůstane, neboť manželství je vlastně fait accompli?“

„Na to jsem se skutečně ještě neinformoval.“

„Pochopitelně. Viděl jste se se slečnou Doranovou den před svatbou?“

„Ano.“

„Byla v dobré náladě?“

„V opravdu výtečné. Pořád si chtěla povídat o našem budoucím životě.“

„Skutečně? To je nadmíru zajímavé. A svatebního rána?“

„Byla samý úsměv - aspoň do chvíle, než skončil obřad.“

„A pak jste na ní pozoroval nějakou změnu?“

„Nu, abych vám řekl pravdu, v té chvíli jsem si u ní poprvé povšiml jakýchsi náznaků, že má poněkud prudší povahu. Šlo však o takovou maličkost, že ani nestojí za vyprávění a nemůže mít s celým případem rozhodně nic společného.“

„Jen nám ji, prosím, přesto vypoovězte.“

„Byla to úplná dětinskost. Když jsme vycházeli k sakristii, upustila má paní najednou kytici. Míjeli jsme právě první řadu a květiny spadly do lavice. Na vteřinku jsme se tím zdrželi, ale gentleman, který v lavici seděl, mé paní květiny rychle podal a ani se nezdálo, že by pádem nějak utrpěly. Když jsem se jí však o té

epizodě zmínil, velice stroze mi odpověděla a na zpáteční cestě kočárem byla kvůli té maličkosti až nepochopitelně rozrušená.“

„Vskutku. Říkáte, že v lavici seděl jakýsi gentleman. Přišli tedy i cizí lidé?“

„Jistě. Je-li kostel otevřen, nelze veřejnost zcela vyloučit.“

„A nebyl ten gentleman někdo ze známých vaší paní?“

„Ne, to jistě ne. Říkám mu gentleman pouze ze zdvořilosti, jinak působil spíše dojmem úplně obyčejného člověka. Ani jsem si téměř nevšiml, jak vlastně vypadal. Ale skutečně se mi zdá, že se poněkud vzdalujeme věci.“

„Lady St. Simonová se tedy vrátila ze svatby poněkud zaraženější než předtím. Co udělala, když vstoupila znovu do otcova domu?“

„Viděl jsem ji, jak rozmlouvá se svou komornou.“

„A kdo je její komorná?“

„Jmenuje se Alice. Je to Američanka a má paní si ji přivezla s sebou.“

„Má k ní zřejmě naprostou důvěru?“

„Trochu až přehnanou. Podle mého soudu jí příliš povolovala. V Americe se ovšem na takové věci dívají jinak.“

„Jak dlouho mluvila vaše paní s touto Alicí?“

„Jenom pár minut. Já měl v té chvíli jiné starosti.“

„Nezaslechl jste, co si říkaly?“

„Lady St. Simonová se zmiňovala o někom, kdo skočil po jakémsi záboru. Často užívala takový slang a neměl jsem ani ponětí, co vlastně tím myslí.“

„Americký slang dovede být velmi výstižný. A co udělala vaše paní, když domluvila se svou komornou?“

„Vešla do slavnostní síně.“

„Zavěšena do vás?“

„Ne, sama. Byla v takových maličkostech velmi nezávislá. Asi deset minut jsme tam poseděli, ale vtom pojednou spěšně vstala, zašeptala jakousi omluvu a vyběhla z pokoje. A již se tam nikdy nevrátila.“

„Pokud vím, její komorná Alice však tvrdí, že vaše paní zašla do svého pokoje, přehodila si přes svatební šaty dlouhý plášť, nasadila si klobouk a vyšla z domu.“

„Přesně tak. A později byla spatřena, jak vchází do Hyde Parku spolu s Florou Millarovou, ženou, která je nyní ve vazbě a která mi ztropila svatebního rána onu výtržnost v domě pana Dorana.“

„Ach ano. Zajímalo by mne pár podrobností o této mladé dámě a o vašem vztahu k ní.“

Lord St. Simon pokrčil rameny a pozvedl obočí. „Pár let jsme byli přáteli - dalo by se snad říci, že velmi blízkými přáteli. Flora tančila kdysi v Allegru. Nezachoval jsem se k ní nikterak malicherně a nemá skutečně nejmenší důvod si na mne stěžovat, ale znáte ženy, pane Holmesi. Flora byla vždycky rozkošné děvče, ale je prudká a nade vše mne zbožňuje. Když se dověděla, že se mám ženit, začala mne zahrnovat strašlivými dopisy, a abych se vám přiznal, rozhodl jsem se pro tichou svatbu vlastně ze strachu, aby mi neudělala v kostele skandál. Jen jsme se vrátili, objevila se před domem pana Dorana a chtěla se mermomocí prodat dovnitř, urážela nahlas mou paní, a dokonce jí i vyhrožovala. Předvídal jsem ovšem něco takového a dal jsem včas sluhům příkazy, takže ji zase brzy vystrnadili. Když viděla, že jsou jí všechny scény málo platné, uklidnila se.“

„Vaše paní to všechno slyšela?“

„Ne, díkybohu ne.“

„A později ji někdo viděl, jak s tou ženou odchází?“

„Ano. A to právě tak znepokojuje pana Lestrada ze Scotland Yardu. Domnívá se, že Flora vylákala mou paní z domu a nastražila jí nějakou strašlivou léčku.“

„To je ovšem docela možný předpoklad.“

„Vy tomu také věříte?“

„Neřekl jsem, že by to byl pravděpodobný předpoklad. Ale vám samotnému se to asi moc nezdá?“

„Podle mého soudu by Flora neublížila ani mouše.“

„Žárlivost dovede ovšem člověka změnit k nepoznání. Řekněte mi však, co se asi zběhlo podle vaší teorie?“

„Přišel jsem k vám teorii hledat, a ne ji vykládat. Seznámil jsem vás se všemi fakty. Ale když se mne již ptáte, prozradím vám, že podle mého zdání všechno to rozčilení i vědomí, jak vážného společenského prohřešku se dopustila, mou paní natolik rozrušilo, že jí snad způsobilo i lehčí nervový otřes.“

„Krátko řečeno že se najednou pomátla?“

„Opravdu, uvážím-li, že se obrátila zády nejenom ke mně, ale ke všemu, oč mnohé ženy před ní tak marně usilovaly, jen těžko si to dovedu jinak vysvětlit.“

„I to by určitě byla zcela přijatelná hypotéza,“ řekl Holmes s úsměvem. „Teď si však myslím, lordo St. Simone, že jste mi již poskytl veškeré informace. Směl bych se vás ještě zeptat, zda jste ze svého místa u svatební hostiny viděli z okna?“

„Viděli jsme na druhou stranu ulice a do parku.“

„Ach tak. Potom si myslím, že vás nemusím již déle zdržovat. Brzy se s vámi spojím.“

„Budete-li mít ovšem štěstí a problém vyřešíte,“ řekl náš klient, jak vstával.

„Již jsem jej vyřešil.“

„Cože? Co povídáte?“

„Říkám, že jsem jej vyřešil.“

„A kde je tedy moje paní?“

„Tuto podrobnost vám brzy objasním.“

Lord St. Simon zavrtěl hlavou. „Na to bude asi zapotřebí moudřejších hlav, než je vaše a moje,“ poznamenal, důstojně a staromódně se nám uklonil a odešel.

„Od lorda St. Simona je skutečně velkorysé, že prokázal mé hlavě takovou čest a srovnal ji se svou,“ řekl Sherlock Holmes se smíchem.

„Myslím, že si po tom křížovém výsledku dám whisky se sodou a doutník. Udělal jsem si na celý případ svůj názor, ještě než vstoupil náš klient do místnosti.“

„Ale milý Holmesi!“

„Mám záznamy o několika podobných případech, i když, jak jsem již poznamenal, žádný z nich neměl tak prudký spád. Celá naše rozmluva mne v mé domněnce jen utvrdila. Nepřímé důkazy mohou být někdy nadmíru přesvědčivé, jako například najde-li se najednou v mléce pstruh - abych citoval třeba Thorea.“

„Ale já přece slyšel všechno co vy.“

„Neznáte však předcházející případy, které mi tolik pomohly. Před několika lety se něco podobného stalo v Aberdeenu a rok po francouzsko-pruské válce došlo k obdobné příhodě v Mnichově. Je to jeden z těch případů - ale podívejme se, jde k nám Lestrade! Dobré odpoledne, Lestrade! Na příborníku najdete ještě jednu skleničku a tamhle v krabici jsou doutníky.“

Policejní detektiv byl oblečen do námořnické kazajky s kravatou a vypadal, jako by zrovna vystoupil z nějaké lodi. V ruce nesl černý plátěný vak. Po krátkém pozdravení se posadil a zapálil si doutník, který mu Holmes nabídl.

„Copak se děje?“ zeptal se Holmes s šelmovským pohledem.

„Vypadáte nějak nespokojeně.“

„A taky že jsem nespokojený. Dopaluje mě ten případ se svatbou lorda St. Simona. Vůbec si s ním nevím rady.“

„Skutečně? To mne opravdu překvapujete.“

„Kdo kdy jakživ slyšel o zamotanější hádance? Případá mi, jako by mi každá stopa proklouzla mezi prsty. Štvu se za tím celý den.“

„A zdá se, že jste se přitom pořádně umácel,“ řekl Holmes a sáhl mu na rukáv námořnické kazajky.

„Ano, prohledával jsem celou zátočinu.“

„Ale proboha, co jste tam hledal?“

„Tělo lady St. Simonové.“

Sherlock Holmes se opřel dozadu v křesle a na celé kolo se rozesmál.

„Nádrž pod fontánou na Trafalgar Square jste neprohledal?“ zeptal se.

„Proč? Co tím myslíte?“

„Že tam můžete tu dámu najít stejně dobře jako ve vaší zátočině.“

Lestrade se na mého druhu dopáleně podíval. „Tak se mi zdá, že o tom nějak moc víte,“ zavrčel.

„Nu, právě jsem vyslechl všechna fakta, ale už jsem si udělal názor.“

„Opravdu? A podle vás nemá zátočina s celou tou věcí nic společného?“

„Domnívám se, že asi sotva.“

„Pak mi snad laskavě vysvětlíte, jak to, že jsme našli ve vodě tohle?“ Při řeči otevřel Lestrade vak a vysypal na zem svatební šaty z promáčeného hedvábí, bílé saténové střevíčky a svatební věneček se závojem. Všechno to bylo celé ublácené a prosáklé vodou. „A ještě něco,“ řekl Lestrade a položil na hromádku nový svatební prstýnek. „Tak vidíte, pane Holmesi, máte tu k rozlousknutí pěkný oříšek.“

„To věru mám,“ řekl můj přítel a vyfukoval do vzduchu modravé kroužky. „Tohle jste všechno vylovil ze zátočiny?“

„Ne, našel to správce parku. Šaty plavaly po vodě kousek od břehu. Byly identifikovány jako její a usoudil jsem, že tělo od nich nebude jistě daleko.“

„Podle tak geniálního uvažování by se v blízkosti každé garderoby měla nutně nalézat i mrtvola. A k čemu jste tím, prosím vás, chtěl dospět?“

„K určitému důkazu, který by ze zmizení lady St. Simonové usvědčil Floru Millarovou.“

„To se vám asi bohužel těžko podaří.“

„Tak vy mi nevěříte?“ zvolal Lestrade roztrpčeně. „Je mi líto, pane Holmesi, ale všechny ty vaše dedukce a závěry jsou přece jen k ničemu. Dopustil jste se dvou hrubých chyb a to už ani nepočítám ty menší. Ty šaty slečnu Floru Millarovou opravdu usvědčují.“

„A jak?“

„Mají totiž kapsu. A v kapse je lísteček. A na lístečku vzkaz. A tady ten vzkaz máte.“ Hodil papírek před Holmese na stůl. „Jen si ho poslechněte. Uvidíme se, až bude po všem. Budu čekat. F. H. M.“ Hned od počátku jsem zastával teorii, že Flora Millarová lady

St. Simonovou někam odváděla a je - bezpochyby ještě s dalšími svými kumpány - odpovědná za její zmizení. A teď máte před sebou lístek podepsaný jejím monogramem, který zřejmě nenápadně vstrčila nevěstě u dveří do ruky a vylákala ji tak někam, kde si s ní už dovedla poradit.“

„To se vám povedlo, Lestrade,“ řekl Holmes se smíchem. „Jste opravdu pašák. Ukažte, ať se na to podívám.“ Lhostejně uchopil papírek, ale vzápětí se na něj pozorně zadíval a spokojeně vykřikl. „To je skutečně velmi důležitý dokument,“ řekl.

„Tak vidíte, přece vám připadá důležitý?“

„Nesmírně. Srdečně vám blahopřeji.“

Lestrade vítězoslavně povstal a sklonil hlavu, aby se také na lísteček podíval. „Ale vždyť si ho prohlížíte z druhé strany,“ zvolal.

„Naopak, právě z té správné.“

„Ta že je správná? Vy jste se asi zbláznil! Tužkou to máte napsáno tady.“

„Jenže na rubu je kousek hotelového účtu a ten mě hluboce zaujal.“

„Vždyť na něm nic není. Už jsem si ho prohlížel,“ namítal Lestrade. „4. listop., pokoje 8 šil., snídaně 2 šil. 6 pencí, koktajl 1 šilink, oběd 2 a půl šil., jedno sherry 8 pencí.“ Nevidím na tom nic zvláštního.“

„Pravděpodobně ne. A přece je to nanejvýš důležité. Pokud jde o vzkaz, je rovněž velmi významný, zejména monogram, takže vám blahopřeji ještě jednou.“

„Už jsem tu promarnil času dost,“ řekl Lestrade a vstal. „Já věřím na poctivou práci, a ne na nějaké vysedávání u krbu a vymýšlení zábavných teorií. Na shledanou, pane Holmesi, však se ukáže, kdo přijde té věci dřív na kloub.“ Sebral oblečení, nastrkal je do vaku a zamířil ke dveřím.

„Něco vám ještě naznačím, Lestrade,“ pomalu řekl Holmes, než jeho soupeř zmizel. „Prozradím vám skutečné řešení celé záhady. Lady St. Simonová je mýtus. Taková osoba neexistuje a nikdy neexistovala.“

Lestrade se smutně zahleděl na mého přítele. Pak se otočil ke mně, třikrát si zaťukal na čelo, vážně zavrtěl hlavou a spěšně odešel.

Sotva za sebou zavřel dveře, Holmes povstal a oblékl si plášť. „Na tom, co říkal ten chlapík o terénní práci, přece jen něco je,“ poznamenal. „Takže vás budu asi muset ještě zanechat na chvíli novinám, Watsone.“

Sherlock Holmes odešel v pět odpoledne, ale nezůstal jsem dlouho sám, neboť asi za hodinu se pojednou objevil prodavač z lahůdkářství s ohromnou plochou krabicí. S pomocí uředníka, kterého si přivedl s sebou, krabici rozbalil a k mému velkému úžasu začal prostírat na našem skromném staromládeneckém mahagonovém stole vsutku epikurejskou studenou večeři. Objevily se dva páry studených sluk, bažant, mísa paté-de-foie-gras a několik prastarých, pavučinami potažených lahví vína. Oba návštěvníci přede mnou rozložili tyto přepychové lahůdky a zmizeli jak džinové z Tisíce a jedné noci. Nedostal jsem z nich pražádné vysvětlení, jenom že všechno to zboží je zapláceno a bylo objednáno na tuto adresu.

Těsně před devátou vstoupil rázně do pokoje Sherlock Holmes. Tvářil se vážně, ale světélka v jeho očích mi napovídala, že se ve svých závěrech nezklamal.

„Tak již přinesli večeři,“ řekl a mnul si ruce.

„Zřejmě čekáte společnost. Prostřeli pro pět osob.“

„Ano, myslím, že se u nás dnes někdo staví,“ odpověděl. „Divím se, že lord St. Simon ještě nepřišel. Ha, ha! Zdá se mi, že již slyším na schodech jeho kroky.“

Byl to skutečně náš ranní návštěvník. Otáčeje lorňonem ještě prudčeji než prve vpadl do pokoje s naprosto zmateným výrazem na aristokratické tváři.

„Můj posel vás tedy zastihl?“ otázal se Holmes.

„Ano, a musím se přiznat, že mne jeho zpráva nadmíru rozrušila. Jste si skutečně jist tím, co říkáte?“

„Naprosto.“

Lord St. Simon sklesl do židle a otíral si čelo.

„Co mi jen řekne vévoda, až se doví, že člen jeho rodiny byl vystaven takové potupě?“ mumlal.

„Vždyť jde o pouhou náhodu. Žádnou potupu bych v tom neviděl.“

„Vy se na to díváte ovšem z docela jiného hlediska.“

„Podle mého názoru nelze nikomu nic vyčítat. Nevím, jak jinak mohla ta dáma jednat, i když je jistě k politování, že zvolila cestu tak ukvapenou. Ale nemá matku a v kritické chvíli jí neměl kdo poradit.“

„Byla to urážka, pane, veřejná urážka,“ pravil lord St. Simon a klepal prsty do stolu.

„Musíte mít k té dívce ohledy, vždyť se dostala do zcela nepředvídané situace.“

„Žádné ohledy mít nebudu. Jsem vskutku velmi rozzloben, neboť její jednání vůči mně bylo zcela hanebné.“

„Zdá se mi, že jsem zaslechl zvonek,“ řekl Holmes. „Ano, v chodbě jsou již slyšet kroky. Dokázal bych vás asi těžko přesvědčit, abyste se na věc díval poněkud shovívavěji, lorde St. Simone, a tak jsem si přivedl advokáta, který snad bude mít větší úspěch.“ Otevřel dveře a uvedl dovnitř jakousi dámu a pána. „Lorde St. Simone,“ řekl, „dovolte, abych vám představil pana Francise Haye Moultona a jeho choť. S dámou se tuším již znáte.“

Při pohledu na příchozí vyskočil náš klient ze židle a strnul ve vzpřímeném postoji, s očima upřenýma k zemi a rukou zastrčenou za klopou žaketu - hotový obraz uraženého důstojenství. Dáma k němu rychle přikročila a natáhla ruku, ale lord stále ještě odmítal pozvednout oči. A snad jen proto dokázal zůstat tak rozhodný, neboť její prosebné tváří by jenom stěží někdo odolal.

„Vy se zlobíte, Roberte,“ řekla dáma. „A musím uznat, že máte skutečně všechny důvody k hněvu.“

„Jen se mi laskavě neomlouvejte,“ trpce ji požádal lord St. Simon.

„Ach ano, já vím, že jsem se zachovala ošklivě a že jsem s vámi měla promluvit, než jsem utekla, ale byla jsem z toho všeho strašně rozčilená, a od chvíle, kdy jsem najednou spatřila zas po tak dlouhé

době Franka, jsem prostě vůbec nevěděla, co dělám a říkám. Jenom se divím, že jsem se rovnou před oltářem neskácela a nepadla do mdlob.“

„Snad by vám bylo, paní Moultonová, milejší, kdybychom tady s přítelem na chvilku odešli, a vy zatím lordu St. Simonovi všechno vysvětlila?“

„Smím-li k tomu říci svůj názor,“ podotkl cizí pán, „bylo už s touhle věcí tajností až dost. A pokud jde o mne, byl bych nejradši, kdyby se pravdu dověděla celá Evropa i Amerika.“ Byl to drobný, hubený osmahlý muž ostrých rysů a hbitého jednání.

„Pak vám vypovím celou historii rovnou,“ řekla dáma. „Seznámili jsme se s Frankem v roce jedenaosmdesát v McQuierově táboře pod Skalistými horami, když tatínek pracoval na záboru. Zasnoubili jsme se, Frank a já, ale tatínek najednou narazil na úžasný nález a vydělal hromadu peněz, zatímco chudák Frank už měl zaboř dočista vyčerpaný a pořád ne a ne z něj něco vyzískat. Čím víc tatínek bohatl, tím byl Frank chudší, až tatínek nechtěl o našem zasnoubení už ani slyšet a odvezl si mě do Friska. Frank se samozřejmě jen tak nevzdal, rozjel se za mnou a bez tatínkova vědomí mě vyhledal. Tatínek by se byl strašně zlobil, a tak jsme si všechno umluvili mezi sebou. Frank prohlásil, že se pustí do světa a také si vydělá jmění a že se pro mě nevrátí, dokud nebude mít tolik co tatínek. Musela jsem mu slíbit, že na něj budu celou tu dobu čekat, a přísahat mu, že co živi zůstaneme, nikoho jiného si nevezmu. A tu povídá Frank: ‚Proč bychom se tedy nevzali hned, aspoň se o tebe nebudu tolik bát, a za tvého manžela se můžu prohlásit, teprve až se vrátím.‘ Chvíli jsme se o tom dohadovali, ale Frank měl už stejně všechno zařízeno, kněz na nás čekal a rovnou nás oddal. Frank se pak vydal za bohatstvím a já se vrátila k tatínkovi.“

O Frankovi jsem se doslechla, že je v Montaně, pak se vydal hledat zlato do Arizony a nato jsem se dověděla, že je v Novém Mexiku. Za nějaký čas se mi dostal do ruky dlouhý novinový článek, jak byl nějaký zlatokopecný tábor přepaden Apači, a najednou

vidím, že mezi mrtvými je uvedeno i jméno mého Franka. V tu chvíli jsem omdlela a několik měsíců jsem byla hrozně nemocná. Tatínek se bál, že se dočista zhrouťm, a vodil mě snad po všech doktorech Friska. Přes rok jsem nedostala o Frankovi sebemenší zprávičku a byla jsem přesvědčena, že je mrtev. Pak přijel do Friska lord St. Simon, my jsme se rozjeli do Londýna a byla smluvena svatba. Tatínek měl velkou radost, ale já pořád cítila, že nikdy nemohu mít žádného muže na světě tak ráda jako Franka.

Kdybych se však provdala za lorda St. Simona, byla bych svým povinností dostála. Lásce se poroučet nedá, ale činím přece ano. K oltáři jsem s ním šla s předsevzetím, že mu budu tak dobrou ženou, jak jenom dokážu. Ale dovedete si snad představit, jak mi asi bylo, když jsme došli až k oltární mříži, já se najednou otočím a v první lavici stojí Frank a upřeně se na mne dívá. Nejprve jsem si myslela, že je to duch, ale pak jsem se podívala znovu, a on tam pořád ještě stál a díval se na mne, jako by se ptal, jestli ho vidím ráda nebo ne. Divím se, že jsem se na místě neskácela. Uvědomovala jsem si jen, že se se mnou všechno točí a knězova slova že ke mně doléhají jen jako bzučení včel. Nevěděla jsem, co si počít. Nemám snad zarazit obřad a udělat scénu v kostele? Znovu jsem se podívala na Franka a on zřejmě pochopil, nač myslím, protože si přiložil prsty ke rtům, jako by mi dával znamení, abych mlčela. Pak jsem viděla, jak něco rychle píše na papírek, a věděla jsem, že mi chce poslat vzkaz. Když jsem vycházela kolem jeho lavice z kostela, upustila jsem kytici a Frank mi ji podal i s lístečkem, který mi nenápadně vsunul do ruky. Byl to jen řádeček, že na mne čeká, a ještě mi pohledem naznačil, abych určitě přišla. Samozřejmě že jsem ani na chvíli nezapochoybovala, že svým slovem jsem vázána, především jemu, a rozhodla jsem se, že udělám přesně, co mi naznačí.

Když jsem se vrátila z kostela, svěřila jsem se se vším komorné, která znala Franka již v Kalifornii a vždycky jí byl sympatický. Nařídila jsem jí, aby nikomu nic neprozradila, ale aby mi zabalila pár věcí a připravila plášť. Víím, že jsem měla promluvit s lordem St. Simonem, ale za nic na světě jsem se k tomu nemohla před jeho

matkou a všemi těmi vznešenými lidmi odhodlat. A tak jsem se rozhodla, že uteču a vysvětlím všechno později. Ještě jsem neseděla u stolu ani deset minut a už jsem zahlédla z okna na druhé straně ulice Franka. Kývl na mne a zamířil do parku. Vyklouzla jsem z jídelny, oblékla se a běžela za ním. Venku mě zastavila nějaká žena a začala mi cosi vykládat o lordu St. Simonovi - z toho mála, co jsem slyšela, jsem pochopila, že měl před svatbou také svoje tajemství - ale po chvíli jsem jí utekla a brzy jsem Franka dohonila. Nasedli jsme spolu do drožky, rozjeli se do domu, který najal na Gordon Square, a tak jsem se konečně po všech těch letech čekání dočkala opravdové svatby. Frank padl v Americe do zajetí Apačů, ale podařilo se mu uprchnout a dostal se zpátky do Friska. Tam se dověděl, že ho mám za mrtvého a že jsem odjela do Anglie, a tak se vypravil za mnou a našel mě právě v den mé druhé svatby.“

„Viděl jsem o tom zprávu v novinách,“ vysvětloval Američan. „Jenže tam uváděli jen jméno a kostel, ale adresu, kde dáma bydlí, ne.“

„Dlouho jsme se radili, co dělat, a Frank chtěl všechno vyjednat otevřeně, jenže já jsem se strašně styděla a nejradši bych byla navždy zmizela a nikoho z nich už neviděla, jen tatínkovi bych byla možná poslala lístek, aby věděl, že jsem naživu. Nemohla jsem ani pomyslet na všechny ty lordy a lady, jak sedí kolem svatebního stolu a čekají, až se vrátím. A tak vzal Frank moje svatební šaty a všechno, co k nim patřilo, svázal to do rance, aby mě nikdo nemohl vysledovat, a zahodil věci na opuštěném místě, kde je už určitě nikdo nenajde. Zítra bychom byli pravděpodobně odjeli do Paříže, ale večer k nám najednou přišel tady ten hodný gentleman - pan Holmes, i když vůbec nechápu, jak nás vlastně našel, a ten mi docela jasně a laskavě vysvětlil, že nejednám správně a Frank že má pravdu, a že kdybychom chtěli jednat takhle potají, obrátí se nakonec všechno proti nám. Nabídl nám pak, že nám umožní, abychom si mohli promluvit o samotě s lordem St. Simonem, a tak jsme se rozjeli do jeho domu. Teď jste tedy slyšel vše, Roberte, a mně

je opravdu moc líto, jestli jsem vám ublížila, a jenom doufám, že o mně nebudete smýšlet příliš špatně.“

Lord St. Simon stál stále ještě v strnulé póze, ale naslouchal tomu dlouhému vyprávění s podmračeným obočím a sevřenými rty.

„Promiňte prosím, ale nemám naprosto ve zvyku projednávat takto veřejně své nejsoukromější záležitosti.“

„Vy mi tedy neodpustíte? Ani ruku si se mnou nepodáte, než odjedu?“

„Ale jistě, jestliže vás to potěší.“ Natáhl paži a chladně uchopil ruku, kterou mu podávala.

„Doufal jsem, že s námi v přátelském kruhu povečeříte,“ navrhl mu Holmes.

„To myslím žádáte přespříliš,“ odpovědělo jeho lordstvo. „Budu se muset zřejmě s vývojem událostí smířit, ale těžko ode mne můžete očekávat, že nad ním začnu jásat radostí. Jestli dovolíte, popřeji vám nyní všem velmi dobré noci.“ Vysekl před námi svižnou poklonu a hrdě vyšel z místnosti.

„Pak věřím, že mne alespoň vy poctíte svou společností,“ řekl Sherlock Holmes. „Jsem vždycky šťasten, setkám-li se s Američanem, pane Moultonem, neboť jsem jako mnoho jiných přesvědčen, že přes všechnu pošetilost monarchů a přehmaty ministrů nezabrání nikdo našim dětem, aby se jednoho dne staly občany jedné veliké říše, nad níž bude vlát vlajka složená z britského praporu a pruhů a hvězd.“

„Byl to skutečně zajímavý případ,“ poznamenal Holmes, když naši hosté odešli. „Ukazuje totiž, jak jednoduše se dá osvětlit záhada, která vypadá zpočátku naprosto nevysvětlitelně. Opravdu nemohlo být nic nepochopitelnějšího. A také nemohlo být nic přirozenějšího než sled událostí, jak nám je vylíčila ta mladá dáma, i když zamyslel-li se nad jejich výsledkem třeba pan Lestrade ze Scotland Yardu, musel mu připadat nesmírně podivný.“

„Vy jste tedy na špatné stopě nebyl?“

„Hned od počátku mi byly jasné dvě okolnosti - že mladá dáma podstoupila svatební obřad zcela dobrovolně, ale chvíli po návratu

domů toho již želela. Onoho rána se tedy muselo přihodit něco, co úplně změnilo její smýšlení. Ale co to jen mohlo být? Venku s nikým promluvit nemohla, protože byla ustavičně v ženichově společnosti. Že by snad někoho viděla? Jestliže ano, musel to být někdo z Ameriky, protože v Anglii pobyla tak krátce, že se tu sotva mohla seznámit s někým, kdo by ji tak hluboce ovlivnil, aby při pouhém pohledu na něj dočista změnila všechny své plány. Jak vidíte, dospěli jsme již eliminačním procesem k názoru, že viděla pravděpodobně nějakého Američana. Ale co to mohlo být za Američana a jak to, že na ni tolik působil? Možná že to byl její milý, a snad i manžel. Věděl jsem, že strávila mládí v drsném prostředí a ve zcela zvláštních podmínkách. Zjistil jsem si to, ještě než jsem vyslechl vyprávění lorda St. Simona. Když nám však pověděl o muži v první lavici, o náhlé proměně v nevěstině chování, o tom průhledném triku, kdy upustila kytici, jen aby dostala do ruky dopis, o její rozmluvě s komornou, která nepochybně byla do všeho zasvěcena, i o významné zmínce, jak kdosi skočil po záboru, což ve zlatokopecké hantýrce znamená, že si přivlastnil něco, nač má již nárok druhý, byla mi celá situace naprosto jasná. Nevěsta utekla s nějakým mužem, a zřejmě to byl její milý nebo i dřívější manžel - přičemž mi druhá eventualita připadala ještě pravděpodobnější.“

„Ale jak jste je proboha našel?“

„Byl bych si tím asi musel pořádně lámat hlavu, ale náš přítel Lestrade měl v ruce informaci, jejíž význam nedokázal ani docenit. Monogram mě samozřejmě nesmírně zajímal, ale ještě důležitější bylo, že jeho majitel zaplatil tento týden účet v jednom z nejluxusnějších londýnských hotelů.“

„Z čeho jste si však domyslel, že šlo o luxusní hotel?“

„Podle luxusních cen. Osm šilinků za lůžko a osm pencí za skleničku cherry ukazovaly věru na jeden z nejdražších hotelů. V Londýně není mnoho podniků, které by si počítaly takové sumy. Hned v druhém, který jsem navštívil, na Northumberland Avenue, jsem po prohlédnutí knihy hostů zjistil, že se odtud den předtím odstěhoval jistý americký gentleman jménem Francis H. Moulton, a

když jsem si přečetl jeho vyúčtování, našel jsem tytéž položky jako na duplikátu účtu. Zanechal přání, aby mu posílali poštu na Gordon Square č. 226, a tak jsem se tam hned rozjel a naštěstí zastihl zamilovaný párek doma. Udělil jsem oběma několik otcovských rad a vysvětlil jim, že bude rozhodně slušnější vůči veřejnosti, a zejména vůči lordu St. Simonovi, objasní-li trochu svou situaci. Pozval jsem je, aby se tu s ním sešli, a jak vidíte, přesvědčil jsem i jeho, aby se na schůzku dostavil.“

„Valný výsledek to ovšem nemělo,“ namítl jsem. „Rozhodně se nechoval zvlášť přívětivě.“

„Ale Watsone,“ řekl Holmes s úsměvem, „nebyl byste asi také zvlášť přívětivý, kdybyste po vši námaze s námluvami a se svatbou najednou přišel o ženu i jmění. Měli bychom lorda St. Simona soudit co nejmilostivěji a děkovat svým hvězdám, že se do jeho situace pravděpodobně nikdy nedostaneme. Ale teď si sem přitáhněte křeslo a podejte mi housle, neboť máme k vyřešení ještě jeden problém - jak si ukrátit tyto ponuré podzimní večery.“

XI - Berylová korunka

„Holmesi,“ řekl jsem, když jsem jednoho rána stanul u našeho arkýřového okna a zahleděl se do ulice. „Tamhle jde nějaký blázen. Je ale smutné, že ho příbuzní nechají chodit ven bez dohledu.“

Můj přítel povstal lenivě z křesla, zastavil se za mnou s rukama v kapsách županu a podíval se mi přes rameno. Bylo jasné mrazivé únorové ráno a na zemi ještě ležela vysoká pokrývka včerejšího sněhu, který se zářivě třpytil v zimním slunci. Středem Baker Street v něm vozidla projela hnědý drolivý pás, ale po obou jeho stranách a na haldách při kraji ulice se sníh bělel ještě docela stejně, jako když čerstvě napadal. Šedý chodník byl již umeten a seškrábán, ale pořád to po něm ještě nebezpečně klouzalo a chodců tu bylo mnohem méně než obvykle. Od Metropolitní stanice nepřicházel vlastně nikdo jiný než onen pán, jehož výstřední chování mě tak zarazilo.

Byl to gentleman asi padesátiletý, vysoký, statný a impozantní, mohutného a výrazného obličej a velitelské postavy. Oblečen byl střizlivě, ale nákladně do černého žaketu, lesklého klobouku, pěkných hnědých kamašů a dobře střižených perlově šedých kalhot. Jeho chování se však podivně odráželo od tak důstojného odějí i zevnějšku, neboť utíkal, co mu nohy stačily, a občas si trochu povyskočil jako člověk, který není zvyklý dlouhé chůzi. V běhu se prudce rozmachoval, škubal hlavou a obličej se mu křivil do prapodivných grimas.

„Co mu jen může být?“ zeptal jsem se. „Dívá se po číslech domů.“

„Myslím, že jde k nám,“ řekl Holmes a zamnul si ruce.

„K nám?“

„Jistě, řekl bych, že se jde se mnou odborně poradit. Symptomy jsou mi už dobře známé. Ha, ha! Neříkal jsem vám to?“ Holmes ještě ani nedomluvil, a cizí pán se už celý určiený a udýchaný vrhl k našim dveřím a zatahal za zvonec, až se celý dům rozezvučel hlasitým cinkáním.

Vzápětí se už přirůtil do našeho pokoje, stále se ještě prudce rozmachoval a sotva dechu popadal, ale v očích měl tolik smutku a zoufalství, že nám úsměvy rázem ztuhly na rtech a vystřídalo je zděšení a soucit. Chvilí ze sebe nemohl náš host vypravit ani slovo, jen se potácel na místě a rval si vlasy jak člověk dohnaný k samé hranici přičetnosti. Pojednou se vrhl vpřed a narazil hlavou do zdi s takovou silou, že jsme se k němu oba rozběhli a odvěkli ho do středu pokoje. Sherlock Holmes ho energicky vstrčil do křesla, sedl si vedle něj, hladil ho po ruce a měkce, konejšivě na něj hovořil, jak už to v takových případech výborně uměl.

„Přišel jste mi asi něco povědět, že?“ řekl. „Ale hodně jste se tím spěchem unavil. Počkejte, prosím vás, až se trochu vzpamatujete, a pak se velmi rád zamyslím nad jakýmkoli problémem, který mi chcete svěřit.“

Pán ještě asi minutu seděl a hrud' se mu dmula a klesala, jak se pokoušel ovládnout svoje vzrušení. Pak si utřel kapesníkem čelo, stiskl rty a obrátil se k nám.

„Máte mě nejspíš za blázna, že?“ řekl.

„Vidím, že jste se octl v těžkých nesnázích,“ odpověděl Holmes.

„Bůh ví, že ano! A div mě nepřipraví o rozum, jak znenadání a strašlivě mě potkaly. Snesl bych možná veřejné zostuzení, i když na mé cti nikdy neulpěla ani skvrnka. I soukromé trápení jednou člověka potkat musí, ale dolehla na mě obě najednou a v tak děsivé podobě, až to mnou otřásl do hloubi duše. A kromě toho nejde jen o mne. Nenajde-li se východisko z té strašlivé situace, utrpí tím i jedna z nejvznešenějších rodin této země.“

„Prosím vás, uklidněte se, pane,“ řekl Holmes, „a povězte mi přesně, kdo jste a co vás potkalo.“

„Mé jméno jste už pravděpodobně slyšeli,“ odpověděl náš host. „Jsem Alexander Holder z bankovní firmy Holder a Stevenson na Threadneedle Street.“

Jméno jsme vskutku znali; patřilo staršímu společníkovi druhého největšího soukromého bankovního koncernu v City. Co se jen mohlo stát, že jeden z nejřednějších londýnských občanů se náhle

octl v tak zoufalém postavení? Napjatě jsme čekali a náš host se po chvíli vši silou vůle opět vzbodil a začal vyprávět.

„Musím jednat co nejrychleji,“ řekl, „a když mi policejní inspektor poradil, abych vás požádal o spolupráci, pospíšil jsem si přímo k vám. Do Baker Street jsem se rozjel podzemní dráhou a od stanice jsem běžel pěšky, protože drožky jsou ve sněhu hrozně pomalé. Nejsem nikterak zvyklý pohybu, a proto jsem přišel tak udýchaný. Teď je mi již lépe, a vypovím vám všechna fakta, jak nejstručněji a nejjasněji dokáži.“

Jistě dobře víte, že v úspěšném bankovníctví záleží stejně na schopnostech, jak nalézt pro fondy výnosné investice, jako na rozšiřování konexí a počtu vkladatelů. Jedním z nejvýhodnějších prostředků, jak investovat, je forma půjček v případech, kdy jde o zcela nepochybnou záruku. Udělali jsme v tomto směru v posledních letech mnoho práce a četným vznešeným rodinám jsme poukázali značné částky na záruku jejich obrazů, knihoven či rodinného stříbra a zlata.

Včera ráno jsem seděl ve své kanceláři v bance, když tu mi najednou jeden z mých úředníků přinesl navštívenku. Přímo jsem užasl, když jsem si přečetl jméno, neboť šlo právě o - ale snad ani vám bych neměl prozradit více, než že jde o jméno důvěrně známé po celém světě - jedno z nejvznešenějších, nejurozenějších a nejslavnějších jmen Anglie. Zůstal jsem zcela ohromen nad ctí, jíž se mi dostalo, a když můj návštěvník vstoupil, pokusil jsem se to vyjádřit slovy, ale on přešel rovnou k věci, jako by chtěl co nejrychleji odbýt záležitost, která mu není zvláště příjemná.

„Slyšel jsem, pane Holdere,“ pravil, „že půjčujete peníze.“

„Jistě, firma může poskytnout půjčku, má-li dobré záruky,“ odpověděl jsem.

„Potřebuji naprosto nutně padesát tisíc liber,“ řekl. „A to hned. Samozřejmě že bych si takovou maličkost mohl desetkrát vypůjčit od svých přátel, ale raději bych to pokládal za záležitost obchodní a vyřídil si tento obchod sám. Jistě pochopíte, že při mém postavení by nebylo obzvláště prozíravé, abych byl komukoli zavázán.“

„Smím se vás zeptat, na jak dlouho tu částku potřebujete?“ otázal jsem se.

„Příští pondělí očekávám větší sumu a pak vám určitě uhradím, co mi vyplatíte, i s úrokem, jaký budete pokládat za přiměřený.“

„S největší radostí bych vám bez dalšího vyjednávání vyplatil částku z vlastní kapsy, ale takovou tíhu by přece jen neunesla,“ řekl jsem. „Pokud však jedním jménem firmy, již v zájmu svého společníka musím i ve vašem případě trvat na tom, aby byla dodržena veškerá obchodní opatření.“

„I mně by to tak bylo milejší,“ řekl a pozvedl čtvercové safiánové pouzdro, které měl položeno vedle židle. „Slyšel jste již nepochybně o berylové korunce?“

„Jistě, je to snad nejvzácnější veřejné vlastnictví v celém impériu,“ řekl jsem.

„Přesně tak.“ Otevřel pouzdro a tam v hebkém, jako krev rudém sametu ležel překrásný klenot, o němž jsme hovořili. „Je v ní devětatřicet obrovských berylů,“ řekl, „a cena zlata, v kterém jsou zasazeny, se nedá ani stanovit. Podle nejnižšího odhadu by měla korunka nepochybně dvojnásobnou cenu než suma, o niž jsem vás žádal. Jsem ochoten zanechat ji ve vašich rukou jako záruku.“

Vzal jsem převzácné pouzdro do ruky a poněkud zmatený jsem se díval chvíli na ně a chvíli na svého vznešeného klienta.

„Pochybujete snad o její hodnotě?“ zeptal se.

„Naprosto ne. Nejsem si pouze jist -“

„Mám-li právo dát korunku z ruky? Nad tím se nemusíte znepokojovat. Ani ve snu by mne nenapadlo něco takového učinit, kdybych nevěděl s naprostou jistotou, že se o ni za čtyři dny mohu opět přihlásit. Jde čistě o formu. Považujete to za dost pevnou záruku?“

„Za víc než dostatečnou.“

„Jistě chápete, pane Holdere, že vám prokazují nejpevnější důvěru, kterou jsem ve vás pojal na základě všech svých informací. Spoléhám nejen na vaši diskrétnost a na to, že nebudete o celé záležitosti s nikým hovořit, ale především že korunku ochráníte s

největší obezřelostí, neboť vám jistě nemusím připomínat, že kdyby se s ní cokoli stalo, došlo by k obrovskému veřejnému skandálu. Seběmenší poškození by znamenalo tolik co její úplná ztráta, neboť na celém světě neexistují beryly, které by se mohly rovnat kamenům v této korunce, a její drahokamy jsou proto naprosto nenahraditelné. Nechávám vám ji však s plnou důvěrou a přijdu si pro ni osobně v pondělí dopoledne.'

Viděl jsem, že můj klient chce již odejít, a nezdržoval jsem ho, jen jsem zavolal pokladníka a nařídil mu, aby vyplatil pánovi padesát tisíc liber. Když jsem však znovu osaměl se vzácným pouzdrém, které tu přede mnou leželo na stole, uvědomil jsem si s jistými obavami, jakou jsem na sebe vzal nesmírnou odpovědnost. Šlo přece o majetek celého národa, a kdyby se s ním cokoli nešťastného přihodilo, vyvolalo by to bezpochyby strašlivý skandál. Litoval jsem již, že jsem vůbec přistoupil na to, abych se klenotu ujal. Bylo však již pozdě a na věci se nedalo nic změnit, takže jsem uzamkl pouzdro do svého soukromého sejfu a pustil se znovu do práce.

Když nastal večer, pomyslel jsem si, že by bylo věru nehorázné nechávat tak cennou věc v kanceláři. Kolikrát byly již bankovní sejfy vypáčeny, a proč by se něco takového nemohlo jednou stát i mně? V jak strašné situaci bych se pak octl! Rozhodl jsem se proto, že příštích několik dnů budu s sebou nosit pouzdro domů a zase do kanceláře, abych je měl neustále na dosah ruky. S tímto předsevzetím jsem si zavolal drožku a rozjel se i s klenotem do svého domu v Streathamu. Neoddechl jsem si, dokud jsem jej neodnesl nahoru a nezamkl do sekretáře ve své šatně.

A nyní bych vám měl zřejmě prozradit něco o své domácnosti, pane Holmesi, neboť bych byl rád, abyste podrobně poznal celou situaci. Můj kočí a sluha spí mimo dům, takže je můžeme rovnou vynechat. Mám tři služebné, které jsou u mne již řadu let, a o jejich naprosté spolehlivosti jsem nikdy nezapochyboval. Mladší služebná Lucy Parrová u mne pracuje teprve několik měsíců. Přišla však s výtečným doporučením a velmi dobře se osvědčila. Je to moc hezké děvče a má spoustu citelů, kteří se tu a tam potloukají kolem domu.

To je jediná chyba, jakou jsme na ní shledali, jinak však věříme, že je to po všech stránkách naprosto svědomité děvče.

To je vše, pokud jde o služebnictvo. Má rodina je tak malá, že nebude trvat dlouho, než vám o ní vše vypovím. Jsem vdovec a mám jediného syna Artura. Dočkal jsem se na něm však velkého zklamání, pane Holmesi, bolestného zklamání. Víím, že vinu mohu přičítat jenom sám sobě. Lidé mi říkají, že jsem ho příliš rozmazlil. A asi tomu tak bude. Když má milovaná žena zemřela, upnul jsem se k němu vši svou láskou. Nesnesl jsem, aby mu třeba jen na okamžik vymizel úsměv z tváře. Nikdy jsem mu neodmítl jediné přání. Snad by pro nás oba bývalo lepší, kdybych se k němu choval trochu přísněji, ale myslel jsem to opravdu dobře.

Přál jsem si pochopitelně, aby se po mně ujal obchodu, ale Artur neměl k peněžnictví nejmenší sklony. Byl divoký, neukázněný, a abych se přiznal, nemohl jsem mu nikdy svěřit větší peněžní částku. Ještě jako mladík vstoupil do jakéhosi šlechtického klubu, a protože má příjemné vystupování, sprátelil se brzy se spoustou bohatých mladých mužů, kteří si mohou dovolit nákladné záliby. Naučil se hrát den co den karty a rozhazovat na dostizích, takže za mnou co chvíli přišel a prosil mě, abych mu vyplatil alespoň část kapesného předem, protože potřebuje uhradit jakési čestné dluhy. Několikrát se již snažil odtrhnout se od tak nebezpečné společnosti, ale pokaždé ho tam znovu přivábil sir George Burnwell, který má na mého syna nemalý vliv.

Sám jsem se věru nedivil, že mu Artur tak podléhá, neboť nezřídka přivedl sira George Burnwella domů a tu jsem si uvědomil, že i mě jeho chování téměř okouzluje. Je starší než můj syn, světák každým coulem, člověk, který všude byl a všechno viděl, obratný v řeči a vyložený krasavec. Zamyslím-li se však nad ním s chladnou hlavou, vzdálen jeho oslňující osobnosti, a vzpomenu-li na jeho cynické poznámky a pohled, který jsem zachytil v jeho očích, tu jsem přesvědčen, že je to člověk, který si naprosto nezaslouží důvěru. Takový alespoň dělá dojem na mne i na mou holčičku Marii a ta dovede svým ženským postřehem leckoho prohlédnout.

A teď bych vám snad měl něco povědět o ní. Je to má neter, když však můj bratr před pěti lety zemřel a zanechal ji na světě zcela samotnou, přijal jsem ji za vlastní a od té doby jako by mi byla dcerou. Je to sluníčko mého domova - milá, laskavá a krásná, dovede všechno výborně zařídit a postarat se o domácnost, ale nadto je i něžná, tichá a jemná, jak jen má žena být. Je mou pravou rukou. Ani představit si nedovedu, co bych si bez ní počal. Jen v jedné věci nevyhověla mému přání. Můj syn ji dvakrát požádal, aby se za něj provdala, neboť ji oddaně miluje, ale vždycky jej odmítla. Myslím si, že kdyby ho někdo dokázal dovést na správnou cestu, pak je to jediné ona, a že by mu to manželství změnilo celý život, ale běda, teď je již pozdě - nenapravitelně pozdě!

A nyní jste, pane Holmesi, poznal všechny, kdo žijí pod mou střechou, a já mohu pokračovat ve svém nešťastném příběhu.

Když jsme onoho večera pili po večeři v salónu kávu, vyprávěl jsem Arturovi a Marii, co se přihodilo a jaký to cenný poklad skrýváme pod střechou. Jen jméno klienta jsem zamlčel. Kávu nám přinesla Lucy Parrová, ale jsem si jist, že v té chvíli v pokoji již nebyla; ovšem nemohl bych přísahat, byly-li dveře zavřené. Marii a Artura to nesmírně zajímalo a chtěli se na korunku podívat, ale já se rozhodl, že ji raději nebudu vyndávat.

„A kam jsi ji uložil?“ zeptal se mne Artur.

„Do svého sekretáře.“

„Pak jenom pevně doufám, že nás v noci nikdo nevykrade,“ poznamenal.

„Vždyť jsem ji zamkl,“ odpověděl jsem.

„Prosím tě, ten sekretář se dá otevřít kdejakým klíčem. Jako kluk jsem se do něj dostal jednou klíčem od skříně ve skladišti.“

Často mluvil tak nevázaně, takže jsem si jeho slov ani moc nevšímal. Večer však za mnou přišel do pokoje velmi zkroušený.

„Poslyš, tati,“ oslovil mne se sklopenýma očima, „nemohl bys mi půjčit dvě stě liber?“

„To bych nemohl!“ odpověděl jsem mu zostrá. „Pokud jde o peníze, byl jsem k tobě již velkorysý až dost.“

„Byl jsi skutečně nesmírně šlechetný,“ řekl. „Ale já ty peníze nutně potřebuji, jinak se už nemohu v klubu ani ukázat.“

„To bych také jen uvítal!“ zvolal jsem.

„Ano, ale jistě nechceš, abych byl úplně zneuctěn,“ namítl, „takovou potupu bych nesnesl. Někak ty peníze sehnat musím, a jestli mi je nedáš, opatřím si je jinak.“

Rozčílilo mě to do krajnosti, protože se na mě v tomto měsíci obracel o peníze už potřetí. „Nedám ti ani penci,“ zvolal jsem, načež se uklonil a bez dalšího slova vyšel z pokoje.

Když odešel, odemkl jsem sekretář, přesvědčil se, že je můj poklad v bezpečí, a zase jej uzamkl. Pak jsem obešel celý dům, abych se podíval, je-li vše v pořádku, i když obvykle jsem tuto povinnost nechával na Marii. Jak jsem sestupoval ze schodů, zahlédl jsem Marii u jednoho postranního okna v hale a zamířil jsem k ní. Právě je zavírala a zajišťovala.

„Poslyšte, tatínku,“ řekla mi s trochu ustaraným výrazem, „dovolil jste Lucy, aby si večer vyšla ven?“

„Rozhodně ne.“

„Právě se vrátila zadním vchodem. Zřejmě se jenom sešla s někým u branky, ale nepřipadá mi to zvlášť bezpečné a měli bychom jí to zakázat.“

„Měla by sis s ní ráno promluvit, anebo bude-li ti to milejší, promluví s ní sám. Je určitě všude zamčeno?“

„Docela určitě, tatínku.“

„Tak tedy dobrou noc.“ Políbil jsem ji, odešel do své ložnice a zanedlouho usnul.

Snažím se vám, pane Holmesi, vypovědět všechno, co může jakkoli souviset s případem, a prosím vás, abyste se mne na cokoli zeptal, nevyjádřím-li se někdy dost přesně.“

„Naopak, líčíte všechno naprosto jasně.“

„Přicházím nyní k části příběhu, ve které bych chtěl být zvlášť přesný. Nemám nikterak tvrdý spánek a tentokrát na mne starosti doléhaly zřejmě tak tíživě, že jsem spal ještě lehčeji než obvykle. A tu mě asi ve dvě ráno probudil jakýsi šramot v domě. Než jsem se

probudil úplně, ustal, ale i tak jsem měl pocit, jako by se před chvilkou kdesi nablízku tichounce zavřelo okno. Ležel jsem a napjatě poslouchal. A náhle jsem k svému zděšení zaslechl vedle v pokoji tiché kročeje. Celý rozechvělý strachem jsem vyklouzl z postele a nahlédl do své šatny.

„Arture!“ vykřikl jsem. „Ty ničemo! Ty zloději! Jak ses mohl opovážit dotknout se korunky?“

Plynové světlo přitlumeně svítilo, jak jsem je večer zanechal, a u svítilny stál jen tak v kalhotách a košili můj nešťastný chlapec a v ruce držel korunku. Zřejmě s ní kroutil nebo ji vši silou ohýbal. Když jsem vykřikl, pustil korunku na zem a zbledl jak stěna. Rychle jsem klenot zvedl a prohlížel si jej. Chyběl mu jeden ze zlatých růžků i s třemi beryly.

„Ty vyděrači!“ křičel jsem, úplně bez sebe vzteky. „Zničil jsi nejvzácnější klenot! A navždy jsi mne zneuctil! Kde jsou ty ukradené drahokamy?“

„Ukradené?“ zvolal.

„Jistě, ty zloději!“ křičel jsem a lomcoval jím.

„Určitě žádné nechybějí. Přece se nemohly ztratit!“ řekl.

„Chybějí tři. A ty dobře víš, kde jsou. Nebo ti mám vyčinit nejen do zlodějí, ale i lhářů? Copak jsem neviděl na vlastní oči, jak jsi se snažil ještě kus odtrhnout?“

„Už ses mi naspílal až dost,“ řekl. „A nemíním to déle snášet. Rozhodl ses, že mě budeš urážet, a já už o celé věci proto ani nepromluví. Ráno odejdu z tvého domu a půjdu si po svých.“

„Však si tě odvede policie!“ křičel jsem napůl šílený zármutkem a zlostí. „Tomuhle přijdu na kloub!“

„Ode mne se nedovíš nic,“ řekl vášnivě, jak bych to od něj byl nikdy nečekal. „A jestli si zavoláš policii, ať si vypátrá, co umí.“

Mezitím byl už celý dům vzhůru, protože jsem v hněvu mluvil pořádně nahlas. První přiběhla do pokoje Marie, a když spatřila korunku a výraz v Arturově tváři, pochopila vše a se strašlivým výkřikem padla v bezvědomí na zem. Poslal jsem služebnou pro policii a svěřil ihned veškeré pátrání do jejích rukou. Inspektor s

vrchním strážmistrem již vstupovali do domu a tu se mne Artur, který stál zamračen a se založenýma rukama, zeptal, zda ho míním obvinít z krádeže. Odpověděl jsem mu, že nejde již o soukromou záležitost, nýbrž o veřejnou, neboť zničená korunka je majetkem celého národa. A já rozhodně nemíním bránit tomu, aby se ve všem postupovalo podle zákona.

„Nedej mě aspoň zatknout rovnou,“ prosil mne Artur. „Umožníš-li mi, abych se na pět minut vzdálil z domu, bude to k tvému i mému prospěchu.“

„Jistě, abys pak utekl anebo někde schoval, co jsi ukradl,“ řekl jsem. V tu chvíli jsem si znovu uvědomil, v jaké jsem strašlivé situaci, a zapřísahal jsem ho, aby pamatoval, že není ohrožena jen moje čest, ale i osoby stojící mnohem výš, a že může dojít ke skandálu, který by otřásl celým národem. Může jej ještě odvrátit, jestli mi řekne, co udělal s třemi chybějícími kameny.

„Uvědom si alespoň, že jsi byl přistižen při činu, a sebekajícnější doznání už tvoji strašnou vinu nezmenší,“ naléhal jsem. „Chceš-li však napravit, alespoň co je v tvých silách, přiznej se, kde jsou beryly, a potom se na vše zapomene a bude ti odpuštěno.“

„Nech si své odpuštění pro toho, kdo o ně stojí,“ odpověděl mi a s úšklebkem se odvrátil. Viděl jsem, že je už úplně zatvrzelý a že ho žádnými slovy nepohnu. Zbývalo tedy jen jediné. Zavolal jsem inspektora, aby vzal syna do vazby. Policie ihned zahájila prohlídku nejenom u něj osobně, ale i v jeho pokoji a v každém koutě domu, kde jenom mohl drahokamy ukrýt. Nenašla po nich však sebemenší stopu a na zatraceného kluka jsme mohli naléhat jak chtěli a vyhrožovat mu sebevíc, a nedostali jsme z něj ani slovo. Dnes ráno byl odveden do cely a já vyřídil nejprve všechny formality a pak jsem se rozběhl k vám snažně vás poprosit, abyste vynaložil všechny svůj um a záležitost vyjasnil. Policie přiznala zcela otevřeně, že si s ní zatím neví rady. Pokud jde o výlohy, můžete vynaložit sebevětší částku, jakou uznáte za vhodnou. Sám jsem již nabídl odměnu tisíc liber. Můj bože, co si jen počnu! Za jedinou noc jsem ztratil svou čest, drahokamy i syna. Ach, co jen budu dělat!“

Sherlock Holmes seděl chvíli mlčky, obočí stažené a oči upřeny do ohně.

„Míváte hodné hostů?“ zeptal se.

„Žádné, až na mého společníka a jeho rodinu a občas nějaké Arturovy přátele. V poslední době se u nás párkrát staval sir George Burnwell. Jinak myslím nikdo.“

„A chodíte často do společnosti?“

„Artur ano. My jsme však většinou s Marií doma. Žádný z nás o společnost zvlášť nestojí.“

„To je u mladé dívky poněkud neobvyklé.“

„Marie je velmi klidné povahy. A není už ani zvlášť mladá. Je jí čtyřiaadvacet.“

„Z vaší výpovědi soudím, že celá záležitost byla i pro ni velkým otřesem.“

„Zapůsobila na ni strašně. Je ještě rozrušenější než já.“

„Žádný z vás nepochybuje o vině vašeho syna?“

„Jak o ní můžeme pochybovat, když jsem ho na vlastní oči viděl s korunkou v ruce?“

„Nepokládám to za tak docela nezvratný důkaz. Byl zbytek korunky nějak poškozen?“

„Ano, byl zkroucený.“

„A nemyslíte si, že se váš syn možná pokoušel jej vyrovnat?“

„Bůh vám žehnej! Děláte pro něj i pro mne, co jenom můžete. Ale čeká vás přetěžký úkol. Co měl v té šatně vůbec co pohledávat? A jestli tam přišel za nevinným účelem, proč nic neřekl?“

„Ano. O to právě jde. A proč si nevymyslel nějakou lež, jestli se provinil? Podle mne se jeho mlčení dá vysvětlit dvojím zcela různým způsobem. Na celém případě je však několik pozoruhodných podrobností. Co usoudila policie o hluku, který vás probudil ze spánku?“

„Domnívala se, že Artur možná tak hlasitě zavřel dveře ložnice.“

„To je věru pravděpodobné! Člověk, který se chystá k zločinu, práskne asi dveřmi, aby probudil celou domácnost! A co vám řekli policisté k zmizení drahokamů?“

„Proklepávají ještě celé dřevěné ostění a prohledávají nábytek. Doufají, že třeba drahokamy najdou.“

„Venku je hledat nenapadlo?“

„Ano, projevíli neobyčejnou energii. Bez prodlení prozkoumali celou zahradu.“

„Můj milý pane,“ pravil Holmes, „což jste ještě nepochopil, že celá záležitost sahá mnohem hlouběji, než se vám i policii zpočátku zdálo? Případala vám jako naprosto jednoduchý případ - mně však se zdá mnohem složitější. Uvažte jen, co vyplývá z vaší teorie. Předpokládáte, že váš syn vstal z postele, podstoupil tak nesmírné riziko, že se vkradl do vaší šatny a otevřel váš sekretář, vyndal korunku, vši silou z ní kousek ulomil, někam odešel a ukryl tam tři z třiceti devíti drahokamů, a to tak obratně, že je nikdo nemůže najít, a pak se se zbývajícími třiceti šesti vrátil do pokoje a vystavil se krajnímu nebezpečí, že bude objeven. Ptám se vás nyní, připadá vám taková teorie vůbec pravděpodobná?“

„Ale co jiného si mám myslet?“ zvolal bankéř a zoufale rozpráhl ruce. „Jestli měl nevinné motivy, proč tedy všechno nevysvětlí?“

„Je na nás, abychom to vypátrali,“ odpověděl Holmes. „A proto se, pane Holdere, jestliže vám to vyhovuje, vydáme společně do Streathamu a vynaložíme asi hodinu, abychom trochu podrobněji prozkoumali všechny podrobnosti.“

Můj přítel trval na tom, abych je při výpravě provázel, a já jsem jen dychtivě souhlasil, protože příběh, který jsem vyslechl, vzbudil mou zvědavost i soucit. Musím se přiznat, že stejně jak nešťastnému otci mi připadalo jasné, že vinen je bankéřův syn, avšak pevně jsem věřil v Holmesův úsudek a v duchu jsem tušil, že má-li Holmes svoje výhrady k vysvětlení, které už všichni přijali za jediné možné, určitě zbývá ještě důvod k naději. Holmes po celou cestu do jižní předměstské čtvrti skoro nepromluvil, seděl s bradou opřenou o hrud' a kloboukem staženým přes oči, ponořen do nejhlubších myšlenek. Zato našeho klienta tak povzbudil slabounký záblesk naděje, která se před ním zjevila, že se chvílemi se mnou i rozpovídal o svých obchodních záležitostech. Krátká cesta vlakem a

ještě kratší procházka nás přivedla k Fairbanku, skromnému sídlu velkého finančníka.

Fairbank byl rozlehlý čtvercový dům z bílého kamene, postavený kus od silnice. Ke dvěma velkým železným mřížím, které uzavíraly vchod, tu vedla široká kočárová cesta a před domem se rozkládal zasněžený trávník. Napravo rostlo nevelké houští a sahalo až k pěšince, která se táhla mezi dvěma úpravně zastřiženými živými ploty od silnice ke dveřím kuchyně a kudy zřejmě chodili do domu různí dodavatelé. Nalevo vedla cesta ke stájím, ale ta již k pozemku nepatřila, byl to veřejný, i když málokdy užívaný průjezd. Holmes nás nechal stát u dveří a začal pomalu obcházet dům, nejprve kolem průčelí, potom po cestičce pro dodavatele a zahradou až na cestu ke stájím. Trvalo mu to tak dlouho, že jsme zatím s panem Holderem zašli do jídelny a čekali u ohně, až se vrátí. Seděli jsme mlčky, když tu se otevřely dveře a vstoupila mladá dáma. Byla trošičku vyšší než průměrné postavy, štíhlá a tmavovlasá, s tmavými očima, které vypadaly tím tmavší, že byla ve tváři bílá jak křída. Nepamatuji se, že bych kdy viděl tak smrtelně bledý ženský obličej. I na rtech by se jí krve nedořezal, zato oči měla rozpálené pláčem. Tiše vstoupila do pokoje a já z ní měl dojem většího smutku než ráno z bankéře, smutku o to nápadnějšího, že to byla zřejmě žena velice neohrožená, která se dovedla nesmírně ovládat. Aníž si mne povšimla, přistoupila rovnou k strýci a se sladkou ženskou něhou ho pohladila.

„Dal jste příkazy, aby pustili Artura na svobodu, vidíte, tatínku?“ zeptala se.

„Ne, ne, holčičko, ta věc se musí prozkoumat až do konce.“

„Ale já jsem naprosto přesvědčena, že je nevinný. Víte přece, jaký mají ženy instinkt. Určitě nic zlého neudělal a jednou budete litovat, že jste se k němu zachoval tak tvrdě.“

„Proč tedy mlčí, když je nevinný?“

„Kdo ví? Třeba se rozzlobil, že ho tak podezíráte.“

„Jak bych ho také nepodezíral, vždyť jsem ho viděl na vlastní oči s korunkou v ruce.“

„Ach ano, ale on ji jistě jen zvedl a chtěl si ji prohlédnout. Opravdu je nevinný, věřte mi to. Víte co, necháme už celou věc v tichosti a nebudeme o ní mluvit. Vždyť je to strašně jenom si pomyslet, že je náš drahý Artur ve vězení!“

„Nikdy po tom nepřestanu pátrat, dokud se drahokamy nenajdou - nikdy, Marie! Jsi náklonností k Arturovi tak zaslepená, že zapomínáš, jak strašné následky by to mělo pro mne. Naprosto nemíním nic ututlat, naopak přivezl jsem si z Londýna jistého gentlemana, který ji blíže prozkoumá.“

„Tohoto gentlemana?“ zeptala se a otočila se ke mně.

„Ne, jeho přítele. Chtěl zůstat chvíli o samotě. Prohlíží si teď cestu ke stájím.“

„Cestu ke stájím?“ Udiveně pozvedla tmavé obočí. „Co tam chce najít? Ale tohle je jistě on. Doufám, pane, že se vám podaří dokázat, v co sama pevně věřím - že můj bratranec Artur je v tomto zločinu zcela nevinný.“

„Sdílím naprosto váš názor a spolu s vámi věřím, že to můžeme dokázat,“ opáčil Holmes, vrátil se na rohožku a oklepal si z bot snůh. „Mám zřejmě tu čest mluvit se slečnou Marií Holderovou. Smím vám položit několik otázek?“

„Jistěže, pane, jestliže vám to pomůže osvětlit tu strašnou záhadu.“

„Sama jste včera v noci nic neslyšela?“

„Nic, teprve když strýc začal nahlas mluvit. Jak jsem to zaslechla, běžela jsem dolů.“

„Večer jste zavírala dveře a okna. Zajistila jste dobře všechna okna?“

„Ano.“

„A byla i ráno pevně zavřená?“

„Ano.“

„Vaše služebná má prý mládence? Zmínila jste se tuším včera večer před strýcem, že si za ním vyšla ven?“

„Ano, jde o děvče, které nám servírovalo v salónech a mohlo vyslechnout strýčkovy poznámky o korunce.“

„Ach tak. Domníváte se, že mohla vyjít z domu, svěřit se se vším svému milému a společně možná pak zosnovali loupež.“

„Co jsou nám ale platné takové mlhavé teorie,“ zvolal netrpělivě bankéř, „vždyť jsem vám přece řekl, že jsem přistihl Artura s korunkou v ruce.“

„Mějte jen trochu strpení, pane Holdere, k tomu se ještě vrátíme. Jak to bylo s tím děvčetem, slečno Holderová? Neviděla jste je snad, jak se vrací kuchyňskými dveřmi?“

„Ano, šla jsem se podívat, jsou-li dveře na noc zamčené, a tu jsem viděla, jak vklouzla dovnitř. V šeru jsem spatřila i toho muže.“

„Znáte ho snad?“

„Ale samozřejmě, je to zelinář a vozí nám zeleninu. Jmenuje se Francis Prosper.“

„Nestál nalevo od dveří - totiž kousek dál na cestičce a ne přímo u vchodu?“

„Ano, stál.“

„A nemá dřevěnou nohu?“

Ve výrazných očích mladé ženy se kmitlo cosi jako strach. „Vy jste úplný čaroděj,“ řekla. „Jak to všechno víte?“ Usmála se, ale Holmesův stíhlý dychtivý obličej jí úsměv neopětoval.

„Velmi rád bych se teď podíval nahoru,“ řekl Holmes. „Ale pravděpodobně se budu ještě chtít porozhlédnout venku. Snad bych si měl nejprve prohlédnout dolní okna.“

Rychle přecházel od jednoho okna k druhému a zastavil se až u velkého okna, které vedlo z haly na cestu ke stájím. Otevřel je a podrobně si prohlížel silnými zvětšovacími skly jeho římsu. „A teď půjdeme nahoru,“ řekl po chvíli.

Bankéřova šatna byla prostě zařízená menší místnost s šedým kobercem, velkým sekretářem a dlouhým zrcadlem. Holmes přistoupil nejdříve k sekretáři a upřeně se zadíval na zámek.

„Kterým klíčem byl otevřen?“ zeptal se.

„Tím, o kterém se zmínil můj syn - od skříně ve skladišti.“

„Máte jej tady?“

„Leží na toaletce.“

Sherlock Holmes si vzal klíč a odemkl sekretář.

„Zámek je úplně nehluchý,“ řekl. „Není pak divu, že vás neprobudil. A v tomto pouzdru je zřejmě korunka. Musíme se na ni podívat.“ Otevřel pouzdro, vyndal diadém a položil jej na stůl. Byla to překrásná ukázka klenotnického umění a těch šestatřicet kamenů vypadalo tak nádherně, že jsem něco takového jakživ nespatriil. Po jedné straně měla korunka zohýbaný a naprasklý kraj, odkud byl zřejmě ulomen výstupek se třemi beryly.

„A nyní, pane Holdere,“ řekl Holmes, „tu máme výstupek odpovídající růžku, který se naneštětí ztratil. Buďte tak laskav a ulomte jej.“

Bankéř zděšeně ucouvl. „O něco takového bych se nepokusil ani ve snu,“ namítl.

„Tak to zkusím já,“ Holmes uchopil korunku a vší silou se ji pokoušel ohnout, ale marně. „Trochu se přece jen poddává, to cítím,“ řekl, „ale nezlomil bych ji za nic na světě, i když mám výjimečnou sílu v prstech. Obyčejný smrtelník by to rozhodně nedokázal. A co myslíte, že by se stalo, kdybych ji přece jen zlomil, pane Holdere? Třesklo by to jak výstřel z pistole. A vy mi budete povídat, že to všechno se odehrálo jen na pár kroků od vaší postele, a vy jste nic neslyšel?“

„Sám nevím, co si o tom mám myslet. Jako kdybych tápal ve tmě.“

„Však ono se nám trochu rozjasní, jen co se ještě na chvilku zamyslíme. Co o tom soudíte, slečno Holderová?“

„Přiznám se, že jsem stejně zmatena jako můj strýc.“

„Když jste spatřil svého syna, neměl na nohou boty ani střevíce?“

„Ne, jenom kalhoty a košili.“

„Děkuji vám. V tomto šetření nám nesporně přálo výjimečné štěstí, a nepodaří-li se nám celou věc objasnit, je to jen naše chyba. Ale dovolíte-li, pane Holdere, rád bych teď pokračoval v pátrání venku.“

Na své přání se odebral do zahrady sám a nám vysvětlil, že každé zbytečné stopy by mu úkol ještě víc ztížily. Věnoval se své

práci něco přes hodinu a pak se vrátil s nohama celýma od sněhu a s výrazem stejně nevyzpytatelným jako vždy.

„Viděl jsem zřejmě vše, co se tu vidět dá, pane Holdere,“ pravil, „a posloužím vám teď nejlépe, vrátím-li se do svého domu.“

„Ale co drahokamy, pane Holmesi. Kde jsou?“

„Na to vám nemohu odpovědět.“

Bankéř zalomil rukama. „Nikdy je již neuvidím!“ zvolal. „A můj syn? Dáváte mi naději?“

„Mé mínění se nikterak nezměnilo.“

„Jaká to temná historie se tedy pro boha živého odehrála včera v noci v mém domě?“

„Navštívíte-li mne zítra mezi devátou a desátou ranní na Baker Street, rád vám ji pokud možno trochu objasním. Předpokládám, že mi k jednání poskytnete naprostou carte blanche za jediné podmínky, že vám získám zpět drahokamy a že mi nikterak neomezujete částku, kterou možná budu nucen vynaložit.“

„Dal bych vám celé své jmění, jen abyste ty kameny našel.“

„Výborně. Ihned se tedy do věci pustím a ráno s ní budu hotov. Sbohem a není vyloučeno, že se tu do večera stavím znovu.“

Bylo mi jasné, že si můj přítel utvořil již na celý případ svůj názor, ale ani mlhavě jsem si nedokázal představit, k jakým závěrům dospěl. Na zpáteční cestě jsem se několikrát pokoušel trošičku na něm vyzvídat, ale převedl vždycky řeč na jiné téma, až jsem se pokusů v zoufalství vzdal. Nebyly ještě ani tři hodiny, když jsme se znovu vrátili do svého pokoje. Holmes odešel rovnou do ložnice a za chvíli sešel zas dolů oblečen jako nejobyčejnější tulák. Límeček měl vyhrnutý, kabát oblýskaný a ošuntělý, k tomu červenou kravatu a sešlapané boty a vypadal vskutku jak dokonalý prototyp svého druhu.

„Není to snad nejhorší,“ řekl, když se podíval do zrcadla nad krbem. „Škoda jen, že nemůžete se mnou, Watsone, ale bohužel se nedá opravdu nic dělat. Možná že se pouštím po stopě celého případu, a možná že jenom za bludným světlem, ale alespoň brzy zjistím, na čem jsem. Vrátním se pravděpodobně už za pár hodin.“

Uřízl si z kýty, která ležela na příborníku, plát hovězího, vložil jej mezi dva velké krajíce chleba, vstrčil to prosté jídlo do kapsy a vydal se na svou výpravu.

Právě jsem posvačil, když se Sherlock Holmes vrátil, zřejmě ve výtečné náladě, a v ruce mával starou botou s pružnými postranicemi. Hodil ji do kouta a nalil si šálek čaje.

„Stavil jsem se tu jen tak, jak jsem šel kolem,“ řekl. „Ale hned zase musím dál.“

„Ale kam?“

„Až na druhý konec West Endu. Vráťím se pravděpodobně dost pozdě. Kdybych se zdržel, raději na mne nečekejte.“

„A jak pokračujete?“

„Docela slušně. Co jsme se neviděli, zajel jsem znovu do Streathamu, ale v domě jsem se nestavil. Je to opravdu docela rozkošný problémek a nechtěl bych o něj přijít ani za svět. Ale proč tady sedím a vykládám, musím přece ze sebe honem shodit ty ostudné šaty a obléknout se zase jak pravý ctihodný gentleman.“

Poznal jsem z jeho chování, že má pádnější důvody ke spokojenosti, než mi napověděl slovy. Oči mu šelmovsky svítily a do bledých tváří se mu dokonce vkradlo i trochu barvy. Vyběhl nahoru a za chvíli jsem ho již slyšel, jak bouchl dveřmi od haly, z čehož jsem pochopil, že se pustil znovu do své tak zajímavé honby.

Čekal jsem na něj do půlnoci, ale nikde nebylo ani náznaku, že by se byl měl k návratu, a odebral jsem se proto do své ložnice. Ani mě nepřekvapilo, že se tak zdržel, neboť pouštěl-li se po čerstvé stopě, často býval pryč celé dny a noci. Nemám tušení, v kolik se vrátil, ale když jsem po ránu sešel k snídani, seděl již u stolu s šálkem kávy v jedné ruce a s novinami v druhé, docela svěží a upravený.

„Omluvíte mne snad, že jsem se dal do snídaně bez vás, Watsone,“ řekl mi, „ale jistě si vzpomínáte, že čekáme dost časně ráno svého klienta.“

„Jistě, vždyť už je po deváté,“ odpověděl jsem. „Ani by mě nepřekvapilo, kdyby se tu teď objevil. Zdálo se mi aspoň, že jsem zaslechl zvonek.“

Byl to skutečně náš přítel finančník. Úplně mnou však otrásl, jak strašlivě se změnil. Jindy tak široký a masivní obličej měl teď ztrhaný a propadlý a vlasy jakoby nejméně o odstín bělejší. Vstoupil tak unaveně a malátně, že to působilo ještě bolestněji než jeho včerejší prudkost, a ztěžka se sesul do křesla, které jsem mu přistrčil.

„Nevím, čeho jsem se dopustil, že mám být tak krutě trestán,“ zahořekoval. „Před dvěma dny jsem byl ještě šťastný a zámožný člověk a neměl jsem na světě jedinou starost. A teď mám dožít svůj život docela opuštěn a zneuctěn. Stíhá mě neštěstí za neštěstím. Opustila mě i má neteř Marie.“

„Cože, opustila vás?“

„Ano, ráno jsme našli její postel netknutou, pokoj prázdný a na stole v hale mě čekal dopis. Večer jsem jí spíš ze zármutku než ze zlosti vyčetl, že kdyby se byla provdala za mého syna, mohlo to s ním jinak dopadnout. A to jsem asi neměl dělat. Marie se ve svém dopise odvolává na mou výčitku: ‚Můj nejdražší strýčku, stále si myslím, že jsem celé to neštěstí uvalila na Vaší hlavu já a že kdybych se byla zachovala jen trochu jinak, nemuselo k té strašlivé tragédii dojít. Již nikdy bych nemohla při takovém pomyslení být šťastna pod Vaší střechou, a musím proto od Vás odejít navždy. Nestrachujte se o moji budoucnost, neboť je o ni postaráno, a hlavně po mně, prosím Vás, nepátrejte, bylo by to zcela zbytečné a nijak byste mi tím neprospěl. Zaživa i po smrti věčně Vám oddaná Marie.‘ Co může ten dopis znamenat, pane Holmesi? Myslíte, že naráží na sebevraždu?“

„Ne, na nic takového. Je to snad nejlepší možné řešení. Domnívám se, pane Holdere, že budete mít brzy po starostech.“

„Opravdu? Co to říkáte? Vy jste se něco dověděl, pane Holmesi, něco jste vypátral! Kde jsou drahokamy?“

„Pokládal byste tisíc liber za každý z nich za příliš přehnanou sumu?“

„Dal bych i deset tisíc.“

„To by snad ani nebylo nutné. Tři tisíce k urovnání stačí. A k tomu snad ještě malá odměna. Máte s sebou šekovou knížku? Tady je pero. Napište raději rovnou čtyři tisíce.“

S úplně omráčeným výrazem vyplnil bankéř žádaný šek. Holmes přistoupil ke svému psacímu stolu, vzal z něho malý trojhranný kousek zlata se třemi drahokamy a hodil jej na stůl.

Náš klient jej s radostným výkřikem popadl.

„Našel jste je!“ zvolal. „Jsem zachráněn! Jsem zachráněn!“

Jeho radost byla stejně tak vášnivá jako včerejší smutek a bankéř si něžně tiskl zachráněné drahokamy k hrudi.

„Ještě však někomu něco dlužíte, pane Holdere,“ řekl dost přísně Sherlock Holmes.

„Kolik že dlužím?“ Bankéř se rovnou chápal pera. „Jenom mi řekněte částku a já ji hned vyplatím.“

„Ne, mně už nedlužíte nic. Jste však povinován co nejpokornější omluvou jistému šlechtnému chlapci, svému synovi, který se v této záležitosti zachoval tak, že kdybych měl jednou syna a ten něco takového dokázal, byl bych na skutečně hrdý.“

„Artur tedy ty kameny nevzal?“

„Řekl jsem vám již včera a opakuji to i dnes, že ne.“

„Víte to jistě! Pak se k němu musíme rovnou rozjet a říci mu, že pravda již vyšla najevo.“

„On to již ví. Když jsem vyjasnil celou záležitost, zašel jsem za ním, abych si s ním pohovořil, ale zjistil jsem, že odmítá vypovídat, a sám jsem mu proto řekl, jak se vše zběhlo. Nezbyvalo mu než přiznat, že to tak skutečně bylo, a vysvětlit ještě několik podrobností, které mi nebyly zcela jasné. Když mu však sdělíte dnešní novinu, řekne možná vše.“

„Pro boha živého, prozradte mi už, co je v tom za podivné tajemství!“

„Prozradím a také vám krok za krokem vypovím, jak jsem je objasnil. Nejprve mi však dovoluňte, abych vám sdělil něco, co se mi bude říkat nejhůře a co vám způsobí největší bolest. Všechno bylo

domluveno mezi sirem Georgem Burnwellem a vaší neteří Marií. A také spolu uprchli.“

„S mou Marií! To je přece nemožné!“

„Je to naneštěstí více než možné - je to jisté. Vy ani váš syn jste neznali pravou povahu toho člověka, když jste mu umožnili přístup do rodinného kruhu. Je to jeden z nejnebezpečnějších mužů v Anglii - zkrachovaný sázkař, zlosyn, kterému již ani nic jiného nezbyvá, člověk bez srdce a bez svědomí. Vaše neteř ho nedokázala prohlédnout. Když ji zapřísahal svou láskou jako už na sta žen před ní, lichotilo jí, že v něm jediná vzbudila pravý cit. Jen ďábel ví, co jí napovídal, ale stala se nakonec jeho nástrojem a scházela se s ním každý večer.“

„Tomu naprosto nevěřím, tomu odmítám věřit,“ zvolal se sinalým obličejem bankéř.

„Řeknu vám tedy, co se té noci odehrálo ve vašem domě. V domnění, že jste již odešel do svého pokoje, proklouzla vaše neteř dolů a oknem, které vede na cestu ke stájím, se domlouvala se svým milencem. Stál tam tak dlouho, že jeho stopy pronikly celou vrstvou sněhu. Tehdy mu Marie řekla o korunce. A v něm tak zahořela hříšná lačnost po zlatu, že ji přemluvil, aby mu pomohla. Vaše neteř vás jistě má velmi ráda, avšak jsou ženy, v nichž láska k milenci utlumí každý jiný cit, a k nim patří zřejmě i ona. Sotva vyslechla jeho pokyny, všimla si, že jdete dolů po schodech, a tak zavřela rychle okno a začala vám vykládat, že služebná si vyšla na schůzku s milým, s tím, co má dřevěnou nohu, což bylo ostatně všechno pravda.

Váš chlapec Artur si šel po rozmluvě s vámi lehnout, ale tížily ho starosti, jak zaplatí v klubu dluhy, a spal velmi špatně. Uprostřed noci náhle zaslechl, jak kolem jeho dveří prošly tiché kročeje. Vstal vyhlédl z pokoje a nadmíru ho překvapilo, když spatřil sestřenku, jak se potichu krade chodbou a mizí ve vaší šatně. Jak zkamenělý úžasem si rychle něco oblékl a čekal ve tmě, co se z té podivné návštěvy vyvine. Za chvílku vyšla Marie z pokojíku a váš syn spatřil ve světle lampy na chodbě, že nese v ruce vzácnou korunku. Seběhla

ze schodů a on celý strnulý hrůzou běžel za ní a skryl se za záclonou poblíže vašich dveří, odkud bylo vidět, co se děje dole v hale. Viděl ji, jak otvírá co nejopatrněji okno, podává komusi do tmy korunku, pak okno zase zavírá a utíká do svého pokoje, docela blízko kolem záclony, za kterou tu stál schovaný.

Dokud nezmizela ze scény, nemohl podniknout vůbec nic, aniž by z tak strašlivého činu prozradil ženu, kterou miloval. V okamžiku, kdy odešla, si však uvědomil, jak hrůzné neštěstí by to znamenalo pro vás a jak bezodkladně nutné je získat ten klenot zpátky. Tak jak byl, skoro neoblečen a bos, seběhl rychle dolů, otevřel okno, vyskočil do sněhu a rozběhl se po cestě, kde spatřil v měsíčním svitu temnou postavu. Sir George Burnwell se dal na útěk, ale Artur jej dohonil a pustili se do rvačky, při níž váš syn tahal za jeden konec korunky a jeho protivník za druhý. V šarvátce udeřil váš syn sira George a rozsekl mu čelo. Pak náhle cosi prasklo a váš syn zjistil, že drží v ruce korunku. Rozběhl se s ní zpátky, zavřel okno, vyšel nahoru do pokoje a právě si všiml, že se korunka při rvačce zkroutila, a chtěl ji narovnat, když jste se objevil vy.“

„Je to vůbec možné?“ vydechl bankéř.

„Moc jste ho potom rozzlobil, protože věděl, že by si od vás zasloužil nejvřelejší díky, a vy jste mu začal spílat. Ale nemohl vysvětlit, jak se věci opravdu mají, neboť by zradil osobu, která si od něj ani příliš ohledů nezasloužila. Rozhodl se však, že se zachová galantně, a její tajemství nevyjevil.“

„Proto tak vykřikla a omdlela, když spatřila korunku,“ zvolal pan Holder. „Ach můj bože, jaký jsem to byl zaslepený bloud! A on mě tolik prosil, abych ho aspoň na pět minut propustil! Jistě se chtěl podívat, chlapec můj zlatý, jestli ten chybějící kousek nezůstal na místě rvačky. A já mu tak krutě ukřivdil!“

„Když jsem přišel do domu,“ pokračoval Holmes, „nejprve jsem jej co nejopatrněji obešel, abych se přesvědčil, nezůstaly-li ve sněhu stopy, které by mi něco prozradily. Věděl jsem, že od předešlého večera nesněžilo a že hodně mrzlo, takže otisky zůstaly jistě patrné. Prošel jsem po cestičce ke kuchyni, ale ta byla celá sešlapaná a stopy

tu byly k nerozeznání. Těsně za cestičkou, za kuchyňskými dveřmi, stála však zřejmě předešlého večera žena a mluvila s jakýmsi mužem, který po sobě zanechal místo jedné stopy kulatý otisk prozrazující, že má dřevěnou nohu. Poznala jsem také, že je kdosi vyrušil, neboť žena se spěšně rozběhla ke dveřím, jak o tom svědčily hluboké stopy špiček a lehké dotyky pat, a její milý tam ještě chvíli postál a odešel. Pomyslel jsem si v té chvíli, že šlo nejspíše o vaši služebnou a jejího milého, o kterých jste mi vyprávěl, a další mé šetření to jenom potvrdilo. Prošel jsem potom zahradou, ale nenašel jsem nic než tu a tam nějaké ty stopy, které patřily patrně policistům, avšak když jsem pak dospěl na cestu ke stájím, ležel tu přede mnou vepsán do sněhu dlouhý a složitý příběh.

Vedla tu dvojí stopa muže obutého v pevných botách a druhá dvojí stopa, o níž jsem s nadšením zjistil, že ji zanechal kdosi, kdo přišel bos. Z toho, co jste mi vyprávěl, jsem ihned usoudil, že to byl zřejmě váš syn. První muž prošel k domu i zpátky zvolna, druhý však utíkal co nejrychleji a jeho šlépěje místy překrývaly i otisky bot, z čehož je jasné, že bosý muž běžel za obutým. Šel jsem po stopách a zjistil, že vedou k oknu od haly, kde obutý postával tak dlouho, až proslapal všechen sníh. Pak jsem je sledoval k druhému konci, vzdálenému asi sto kroků od domu, na cestě ke stájím. Našel jsem místo, kde se obutý náhle otočil, kde byl sníh celý udusán, jako kdyby tu došlo k rvačce, a konečně i pár kapek krve svědčících o tom, že jsem se nemýlil. Obutý potom uprchl po cestě a další skvrnka po krvi mi prozradila, že z těch dvou byl poraněn on. Potom však doběhl až k hlavní silnici, kde jak jsem zjistil, byl chodník umeten, takže tu stopa končila.

Sotva jsem vstoupil do domu, prozkoumal jsem, jak jistě pamatujete, lupou římsu a rám halového okna a ihned jsem zjistil, že tudy někdo prolezl ven. Rozeznal jsem i obrys kročeje, jak kdosi našlápl vlhkou nohou na římsu, když lezl zase dovnitř. A tehdy jsem si již začal vytvářet mínění, co se tu v noci zběhlo. Za oknem zřejmě čekal jakýsi muž a někdo mu přinesl onen klenot, to vše spatřil váš syn, pronásledoval zloděje, utkal se s ním, oba se tahali o

korunku a spojenými silami ji zlomili, což by žádný z nich sám nedokázal. Váš syn se vrátil s kořistí do domu, ale kousek jí přece zanechal v ruce protivníka. Až potud mi bylo vše jasné. Teď se však naskýtal otázka, kdo byl ten muž a kdo mu donesl korunku?

Věřím na starou teorii, že vyloučíme-li vše, co nepřichází v úvahu, zůstane potom pravda, i když vypadá jakkoli nepravděpodobně. Věděl jsem ovšem, že vy jste mu korunku nedonesl, takže zbývala jen vaše neteř a služebné. Kdyby se však krádeže dopustila některá ze služebných, proč by bral váš syn vinu na sebe? K tomu by přece neměl nejmenší důvod. Jelikož však miloval svoji sestřenku, naskýtal se výtečné vysvětlení, proč její tajemství neprozradil - zvláště šlo-li o tajemství tak zahanbující. Když jsem si uvědomil, že jste ji večer viděl u okna a že omdlela, když znovu spatřila korunku, proměnil se můj dohad v jistotu.

Kdo však mohl být jejím společníkem? Zřejmě milenec, protože kdo jiný by v ní dokázal převážit lásku a vděčnost, jakou k vám zřejmě cítí? Věděl jsem, že chodíte jen málokdy do společnosti a že se stýkáte pouze s omezeným okruhem přátel. Do toho však patřil i sir George Burnwell. Doslechl jsem se o něm již dříve jako o muži, který má špatnou pověst, pokud jde o ženy. To jistě on přišel v těch botách, po nichž tu zůstaly stopy, a ponechal si chybějící kameny. Věděl sice, že Artur jej odhalil, ale asi si namlouval, že je v bezpečí, protože chlapec o něm nemohl prozradit ani slovo, aniž by současně nekompromitoval vlastní rodinu.

Jistě si už sám domyslíte, co jsem pak asi podnikl. Zašel jsem v přestrojení tuláka k domu sira George, sprátlil se tam s jeho sluhou, vypátral od něj, že se jeho pán v noci řízl do hlavy, a konečně jsem s vynaložením šesti šilinků všechno dotvrdil tím, že jsem si od něj odkoupil jeden pár sirových odložených bot. S těmi jsem se pak vydal zase do Streathamu a přesvědčil se, že padnou přesně do nalezených stop.“

„Povšiml jsem si včera večer, že se nám potlouká po cestě nějaký bídně oblečený pobuda,“ poznamenal pan Holder.

„Přesně tak. To jsem byl já. Když jsem zjistil, že už mám svého muže jako na dlani, zašel jsem domů a převlékl se. Čekal mě choulostivý úkol, neboť jsem dobře věděl, že rozhodně nesmí dojít k soudnímu vyšetřování, má-li se zabránit skandálu, a byl jsem si vědom, že tak prohnáný darebák dobře ví, jak máme v této věci spoutané ruce. Vydal jsem se k němu tedy na návštěvu. Nejdříve ovšem všechno zapíral. Když jsem mu dopodrobna vysvětlil, co se stalo, začal se stavět na zadní a strhl ze zdi obušek. Věděl jsem ovšem, s kým mám tu čest, a než se po mně stačil rozehnat, přiložil jsem mu k hlavě pistoli. Pak už se trochu umoudřil. Řekl jsem mu, že za kameny, které má u sebe, jsme ochotni bohatě zaplatit - po tisíci librách za kus. A tehdy se u něj poprvé projevil náznak lítosti. ‚Čert aby to vzal!‘ zaláteřil, ‚a já je prodal všechny najednou za šest stovek.“ Brzy jsem od něho dostal adresu kupce, který je měl u sebe, ale nejprve jsem mu musel slíbit, že nepřistoupíme k žalobě. Vydal jsem se pak rovnou za kupcem a po dlouhém smlouvání z něho vymámil po tisíci librách všechny tři kameny. Pak jsem se stavil u vašeho syna, sdělil mu, že je vše v pořádku, a kolem druhé ráno jsem se konečně dostal do postele po dni, o němž snad sám mohu prohlásit, že byl dost perný.“

„Byl to však den, který zachránil Anglii před obrovským veřejným skandálem,“ pravil bankéř a povstal. „Pane, nenacházím slov, abych vám poděkoval, ale sám uvidíte, jak vděčen jsem vám za vše, co jste pro mne udělal. Vaše umění skutečně předčilo všechny chvály, které jsem o vás kdy slyšel. Teď se však musím rozběhnout za svým milým chlapcem a omluvit se mu za křivdu, jíž jsem se na něm dopustil. Zdrtilo mne však, co jste mi prozradil o mé nebohé Marii. Ani vy mi patrně nemůžete prozradit, kde se teď nachází.“

„Můžeme myslím s jistotou prohlásit,“ opáčil Holmes, „že se nachází tam, kde je teď sir George Burnwell. A je rovněž i jisté, že ať se prohřešila sebevíc, budou brzy její hříchy více než po zásluze potrestány.“

XII - Dům „U měděných buků“

„Miluje-li člověk umění pro ně samotné,“ poznamenal Holmes a odhodil Daily Telegraph i s jeho stránkou s inzeráty, „nachází obvykle největší zalíbení v jeho nejprostších a nejnižších projevech. S potěšením pozoruji, Watsone, že jste tu pravdu rovněž pochopil a ve svých záznamech, v nichž jste tak laskavě zachytil a musím říci někdy i příkrášlil naše případy, zdaleka nekladete tolik důrazu na mé přčetné causes célebres a senzační soudy, při nichž jsem vystupoval, jako na nevýznamné události, které samy o sobě byly snad dost všední, ale při nichž se dostatečné uplatnily schopnosti dedukce a logické syntézy, které pokládám za svoji zcela zvláštní doménu.“

„A přece jsem za svoje záznamy neustále obvinován ze senzacechtivosti,“ řekl jsem s úsměvem.

„Možná že jste udělal chybu,“ poznamenal Holmes a pozvednův v kleštičkách řeřavý oharek zapálil si jím dlouhou dýmku z trešňového dřeva, kterou si brával místo své hliněné lulky, když se dostal do nálady spíše debatní než přemýšlivé. „Možná že jste opravdu udělal chybu, když jste se pokoušel dodat na barvě a životnosti každému svému postřehu a nesoustředil se čistě na zachycení přísně logických úvah směřujících od příčiny k důsledku, které jsou na celé věci jediné pozoruhodné.“

„Myslím, že jsem vás v tomto ohledu ocenil zcela dostatečně,“ poznamenal jsem poněkud suše, neboť mě rozladila Holmesova samolibost, o níž jsem si již několikrát povšiml, že patří k nejvýraznějším stránkám jeho podivné povahy.

„Ne, nemluví ze mne sobectví ani domýšlivost,“ řekl odpovídaje, jak už měl ve zvyku, spíše na mé myšlenky než na má slova. „Žádám-li pro své umění plného ocenění, pak je to proto, že je něčím zcela neosobním - něčím mimo mne. Zločin je zcela běžný. Logika vzácná. Měl byste se proto zabývat daleko více logikou než

zločinem. Vy však, místo co byste zpracoval několik přednášek, snížil jste se k sepsání řady povídek.“

Bylo to jednoho chladného rána na počátku jara a seděli jsme oba po snídani u krbu v našem starém domě na Baker Street. Mezi řadami šedavě hnědých domů se valila hustá mlha a protější okna vystupovala z jejích těžkých žlutavých kotoučů jak temné beztvaré skvrny. Měli jsme rozsvíceno plynové světlo a to ozařovalo bílý ubrus a obráželo se v porcelánu a kovu, neboť ze stolu ještě nebylo sklizeno. Sherlock Holmes celé ráno mlčel a prohlížel inzertní rubriky jedněch novin po druhých, až se nakonec zřejmě vzdal hledání a v náladě nikterak nejlíbeznější mi začal kázat o mých literárních prohřešcích.

„Na druhé straně vás však jen těžko může někdo vinit ze senzacechtivosti,“ poznamenal po jisté odmlce, za níž bafal ze své dlouhé dýmky a hleděl do ohně, „protože ze všech těch případů, o které jste se tak laskavě zajímal, se většina zločinem ani nezabývá, alespoň ne v jeho právním smyslu. Maličkost, v níž jsem se pokoušel pomoci českému králi, neobyčejný zážitek slečny Marie Sutherlandové, problém související s oním ohyzdným žebrákem i nepříjemnost našeho urozeného ženicha, to vše byly záležitosti ležící mimo hranice zákona. Obávám se však, že jste se vyhýbal senzacím a zabředl přitom až do přílišné všednosti.“

„Možná že to tak nakonec dopadlo,“ odpověděl jsem, „ale aspoň jsem použil nových a pozoruhodných metod.“

„Pchá, milý příteli, copak si myslíte, že veřejnost, ta široká nevšímavá veřejnost, která by sotva poznala tkalce podle zubu a skladatele podle levého palce, dbá něco o jemné odstíny analýzy a dedukce! Těžko vám však mohu vyčítat, píšete-li o všedních maličkostech, neboť dny velkých případů již dávno minuly. Člověk, alespoň člověk zločinný, ztratil již všechnu svou podnikavost a originalitu. A moje malá praxe zřejmě degeneruje na agenturu, která se bude zabývat hledáním ztracených tužek a udělováním rad slečnám z penzionátu. Klesl jsem už asi dočista na dno. Dnes ráno

mi došel dopis, který je pro mne znamením nulového bodu. Jen si ho přečtete!“ Hodil mi přes stůl zmačkané psaní.

Mělo v záhlaví adresu na Montague Place a datum z včerejšího večera a stálo v něm:

„Milý pane Holmesi, velmi ráda bych se s Vámi poradila, mám-li či nemám přijmout místo guvernanky, které se mi naskytuje. Zastavím se u Vás zítra v půl jedenácté a doufám jen, že Vám to tak vyhovuje. S pozdravem Vaše Violeta Hunterová“

„Znáte tu mladou dámu?“ zeptal jsem se.

„Vůbec ne.“

„Už je půl jedenácté.“

„Ano, a také teď určitě zvoní.“

„Třeba to bude o moc zajímavější, než si myslíte. Jen si vzpomeňte na případ s modrou karbunkulí, také vypadal zpočátku jak pouhý žert, a vyvinulo se z něj docela vážné pátrání. Možná že to v tomto případě dopadne také tak.“

„Doufejme! Ale brzy se ukáže, na čem jsme, neboť nemýlím-li se, naše pisatelka přichází právě osobně.“

Sotva domluvil, dveře se otevřely a do pokoje vstoupila mladá dáma. Byla jednoduše, ale pěkně oblečená, obličej měla svěží, bystrý a pihovatý jak vejce kulíka a chování rázné jak žena, která se o sebe musí umět sama postarat.

„Jistě mě omluvíte, že vás tak obtěžuji,“ řekla, když přítel povstal, aby ji uvítal. „Zažila jsem však něco prapodivného, a protože nemám rodiče ani příbuzné, s kterými bych se mohla poradit, napadlo mne, že byste byl snad tak hodný a řekl mi, co mám dělat.“

„Sedněte si prosím, slečno Hunterová. Rád udělám cokoliv, abych vám posloužil.“

Viděl jsem, že chování i slova naší nové klientky na Holmese příznivě zapůsobily. Prohlédl si ji svým zpytavým pohledem a pak se posadil, přivřel víčka a zaklínil si prsty do sebe, aby si vyslechl její příběh.

„Pět let jsem pracovala jako guvernantka v rodině plukovníka Spence Munroa,“ začala dívka, „ale před dvěma měsíci byl plukovník povolán do Halifaxu v Nové Scotii a vzal s sebou do Ameriky i děti, takže jsem najednou přišla o místo. Inzerovala jsem a odpovídala na inzeráty, ale marně. Nevelké peníze, které jsem si našetřila, mi už začaly docházet a nevěděla jsem si vůbec rady, co dál.“

Ve West Endu působí známá Westawayova zprostředkovací kancelář, která obstarává místa vychovatelkám, a tam jsem asi jednou týdně zašla a přeptala se, jestli se nevyskytlo něco, co by se mi mohlo hodit. Westaway se jmenoval vlastně zakladatel firmy, ale teď ji řídí slečna Stoperová. Sedí v maličké kanceláři a dívky, které hledají zaměstnání, musí čekat v předpokoji. Slečna Stoperová si je pak volá jednu po druhé, probírá se svými knihami a hledá, zda by jim mohla nabídnout místo, které by jim vyhovovalo.

Když jsem se u ní minulý týden zastavila, zavedli mne jako obvykle do její kanceláře, ale tentokrát nebyla slečna Stoperová sama. Seděl vedle ní fantasticky tlustý pán s usměvavým obličejem a obrovskou těžkou bradou, která mu spadala v několika záhybech až ke krku, na nose měl brýle a se zájmem si prohlížel vstupující dámy. Sotva jsem vešla, úplně poskočil na židli a rychle se otočil k slečně Stoperové.

„Tahle mi bude vyhovovat,“ řekl. „Lepší bych si ani přát nemohl. Ale to je báječné! Báječné!“ Vypadal úplně nadšeně a radostně si mnul ruce. Byl to člověk tak příjemný, že byla radost se na něj podívat.

„Hledáte místo, slečno?“ optal se mne.

„Ano, pane.“

„Jako guvernantka?“

„Ano, pane.“

„A jaký vyžadujete plat?“

„Ve svém posledním zaměstnání u plukovníka Spence Munroa jsem dostávala čtyři libry měsíčně.“

„Ale to snad ne, to snad ne! To je přece pakatel - hotový pakatel,“ zvolal a mával tlustýma rukama ve vzduchu, jako by byl doslova unesen vzrušením. „jak může někdo nabídnout tak ubožáckou částku mladé dámě tak líbezného zjevu a vynikajících schopností?“

„Možná že nemám zdaleka takové schopnosti, jak si představujete, pane,“ řekla jsem. „Ovládám trochu franštinu, němčinu, hudbu a kreslení -“

„Ale, ale,“ zvolal, „o to přece vůbec nejde. Záleží hlavně na tom, jestli dovedete vystupovat a jednat jako dáma. V tom to všechno vězí. Jestli to neumíte, nemůžete ani vychovávat dítě, které možná jednou sehraje významnou roli v dějinách země. A jestli ano, potom nechápu, jak po vás může nějaký gentleman žádat, abyste se tak snížila a spokojila částkou, která nedosahuje ani tří číslic. U mne budete mít, madam, počáteční plat sto liber ročně.“

Dovedete si jistě představit, pane Holmesi, že mi v mém zoufalém postavení zněla taková nabídka až neuvěřitelně. Pán si jistě povšiml, jak nevěřící se tvářím, neboť otevřel jakýsi notes a vyndal z něj bankovku.

„Mám rovněž ve zvyku,“ řekl a usmíval se na mě tak přátelsky, že mu oči svítily v bílých záhybech obličeje jako dvě lesklé šterbiny, „vyplatit svým mladým dámám poloviční plat předem, aby si mohly uhradit menší výlohy spojené s cestou a oblečením.“

Zdálo se mi, že jsem snad ještě nepotkala tak fascinujícího a ohleduplného člověka. Zůstala jsem už dlužná svým obchodníkům a záloha mi přišla nesmírně vhod, ale přece jen se mi na celém tom jednání něco nezdálo, a rozhodla jsem se, že než dám závazné svolení, musím se o své práci dovědět víc.

„Smím se vás zeptat, kde bydlíte, pane?“ otázala jsem se.

„V Hampském hrabství. Je to kouzelný venkovský kraj. Bydlíme v domě U měděných buků, na pět mil za Winchesterem. Je tam překrásná krajina, má milá mladá dáma, a máme kouzelné staré venkovské sídlo.“

„A jaké by byly moje povinnosti, pane? Ráda bych věděla, oč bych se měla starat.“

„Jenom o jedno dítě - o roztomilého uličníka, kterému je právě šest let. Kdybyste ho jen viděla, jak dokáže zabít střevecem šváby! Prásk, prásk, prásk! Než se nadějete, jsou tři mrtví.“ Opřel se dozadu v křesle a rozesmál se, až se mu oči zase úplně ztratily v obličejí.

Trochu mě sice zarazilo, jaké má chlapec záliby, ale otec se smál tak srdečně, až jsem si pomyslela, že možná jenom žertuje.

„Mou povinností by tedy bylo starat se jen o to jediné dítě?“ zeptala jsem se.

„Ne, ne, má mladá dámo, to by nebyla vaše jediná povinnost, to ne,“ zvolal. „Dobry úsudek vám jistě napoví, že bychom na vás občas vyžadovali, abyste vyhověla i drobným příkazům mé paní, ale byly by to ovšem vždycky takové příkazy, které by se žádné dámě nemusely přičít. Nepřišlo by vám to jistě zatěžko, vidíte?“

„Velmi ráda bych vám byla užitečná.“

„Tak vidíte. Třeba pokud jde o oblečení. Víte, my máme svoje libůstky, chápete - takové malé libůstky - i když jinak jsme docela dobrosrdeční. Kdybychom vás třeba požádali, abyste si oblékla nějaké šaty, které bychom vám přinesli, jistě by vám nevadilo uposlechnout a vyhovět nám v tak nepatrném rozmaru, vidíte?“

„Ne,“ řekla jsem poněkud zaražena jeho slovy.

„Anebo kdybychom vám třeba řekli, abyste se posadila tu i onde, neurazila byste se, že?“

„Jistěže ne.“

„A co kdybychom vás požádali, abyste si ostříhala vlasy, než k nám přijedete?“

Nemohla jsem ani uvěřit svým uším. Snad jste si všiml, pane Holmesi, že mám dost bohaté vlasy zvláštního kaštanového odstínu, a vždycky jsem je pokládala za svou největší okrasu. Ani ve snu by mě nenapadlo takhle nazdařbůh je obětovat.

„To je bohužel zcela vyloučeno,“ řekla jsem. Pán mne dychtivě pozoroval svými drobnými očima a všimla jsem si, jak mu po mých slovech přeběhl přes obličej jakýsi stín.

„Jenže já na tom musím naneštěstí trvat,“ pravil. „Je už to takový rozmar mé ženy, a jak sama víte, madam, ženským rozmarům se musí někdy ustoupit. Nejste tedy ochotna dát se ostržít?“

„Ne, pane, to bych opravdu nemohla,“ odpověděla jsem pevně.

„Co se dá dělat, tím to tedy padá. Škoda, protože v jiných ohledech byste se nám hodila moc dobře. Budu si muset v tom případě prohlédnout ještě několik mladých dam, slečno Stoperová.“

Vedoucí kanceláře se po celou dobu našeho rozhovoru přehrabovala ve svých papírech a na žádného z nás ani nepromluvila, ale teď se na mě podívala tak dopáleně, až jsem ji chtě nechtě podezírala, že ji mé odmítnutí připravilo o slušnou provizi.

„Přejete si, abychom vás i nadále vedli ve svých záznamech?“ zeptala se mne.

„Ano, buďte tak laskavá, slečno Stoperová.“

„Připadá mi to téměř zbytečné, když takto odmítáte nejvýtečnější nabídky,“ řekla mi ostře. „Těžko od nás můžete očekávat, že se budeme kdovíjak namáhat, abychom vám sehnali další takovou možnost. Sbohem, slečno Hunterová.“ Udeřila do gongu na stole a sluha mne vyvedl z kanceláře.

Když jsem však přišla domů, pane Holmesi, a našla v zásobárničce poslední zbytky a na stole několik účtů, začala jsem si říkat, že jsem se možná zachovala pošetile. Ti lidé mají sice zvláštní vrtochy a očekávají poslušnost v nejpodivnějších ohledech, ale aspoň jsou ochotni za svou výstřednost zaplatit. Jen málokterá vychovatelka v Anglii dostává sto liber ročně. A co jsou mi koneckonců platné mé vlasy? Mnoha ženám krátký účes jen prospěl a třeba bych patřila mezi ně i já. Druhého dne jsem si už skoro myslela, že jsem udělala chybu, a třetího dne jsem o tom byla přesvědčena. Málem jsem již zapřela svou hrdost a zašla se optat do zprostředkovatelny, není-li místo ještě volné, ale tu jsem najednou dostala dopis přímo od onoho gentlemana. Mám jej s sebou a přečtu vám jej.

U měděných buků, pošta Winchester

Milá slečno Hunterová, slečna Stoperová mi dala laskavě Vaši adresu a píše Vám ještě z domova, abych se zeptal, jestli jste náhodou svoje rozhodnutí znovu neuvážila. Má paní by byla velmi ráda, kdybyste k nám přijela, neboť jste se jí podle mého popisu nesmírně zalíbila. Jsme ochotni platit Vám třicet liber čtvrtletně, to jest 120 ročně, abychom Vás trochu odškodnili za menší, možná trošičku nepříjemné nároky, které si na Vás při svých rozmarech budeme klást. Nejsou však tolik nepříjemné. Má žena si například potrpí na určitý odstín ostré modři a snad byste byla ochotna chodit dopoledne po domě v takových šatech. Nemusela byste si ovšem dělat výlohy a kupovat si je sama, máme doma podobné šaty patřící naší drahé dceři Alici (která je nyní ve Filadelfii) a jistě by Vám dobře padly. Pokud bychom na Vás chtěli, abyste se posadila tu i onde nebo se bavila, jak Vás požádáme, určitě by Vám to nijak nemuselo vadit. Co se Vašich vlasů týče, je jich nesporně škoda, protože i za našeho krátkého rozhovoru jsem si musel povšimnout, jak jsou krásné, ale nezbyvá mi bohužel než zůstat v tomto bodě pevný, a doufám jen, že zvýšený plat Vám ztrátu poněkud vynahradí. Pokud jde o Vaše povinnosti k dítěti, budou velice snadné. Pokuste se prosím, přijet a já Vás budu očekávat s bryčkou ve Winchesteru. Napište jen, kterým vlakem pojedete.

S nejsrdečnějším pozdravem Váš Jephro Rucastle

To tedy je dopis, který jsem právě dostala, pane Holmesi, a rozhodla jsem se, že nabídku přijmu. Napadlo mne však, že než se odhodlám ke konečnému kroku, měla bych ještě předložit celou věc k uvážení vám.“

„Jestliže jste se již rozhodla, slečno Hunterová, je tím vše vyřešeno,“ řekl Holmes s úsměvem.

„Ale neradil byste mi, abych nabídku spíše odmítla?“

„Přiznám se vám, že bych nikterak neuvítal, kdyby se o takové místo ucházela má sestra.“

„Co tím myslíte, pane Holmesi?“

„Nemám bohužel informace. A nemohu vám proto ještě nic říci. Sama jste k nějakému názoru nedospěla?“

„Zdá se mi, že je tu jen jedno možné řešení. Pan Rucastle mi připadal jako nesmírně hodný, dobrosrdečný člověk. Třeba má pomatenou ženu a nechce, aby se to dostalo na veřejnost, protože by ji mohli vzít do ústavu, a tak jí raději vychází vstříc ve všech jejích rozmarech a snaží se zabránit tím výbuchu.“

„To je dost možné řešení - a pokud jsme zatím s věcí obeznámeni, jediné, které by bylo přijatelné. Ale na každý pád mi ta domácnost nepřipadá zvláště vhodná pro mladou dámu.“

„Ale ty peníze, pane Holmesi, ty peníze!“

„Ano, jistě, plat je to dobrý - až příliš dobrý. A to mně právě znepokojuje. Proč by vám měli platit sto dvacet liber ročně, když si mohou za čtyřicet ještě vybírat? Za tím musí být nějaký pádný důvod.“

„Myslela jsem si, že když vám všechno vysvětlím, spíše mne pochopíte, obrátím-li se k vám později o pomoc. Kdybych věděla, že za mnou stojíte, hned bych měla víc odvahy.“

„Rozhodně můžete odjet s tímto přesvědčením. Ujišťuji vás, že váš problém vypadá nejzajímavěji ze všech, které se mi v posledních několika měsících naskytly. Je na něm cosi úplně nového. Kdybyste upadla do jakýchkoli pochybností anebo nebezpečí -“

„Nebezpečí! Jaké nebezpečí předvídáte?“

Holmes vážně zavrtěl hlavou. „Jakmile bychom je mohli definovat, přestává být nebezpečím,“ řekl. „Ale kdykoli mě budete potřebovat, ve dne či v noci, pošlete telegram a přijedu vám na pomoc.“

„To mi úplně stačí.“ Slečna Hunterová svižně povstala ze židle a všechna úzkost jí vymizela z obličeje. „Pojedu teď do Hampshiru s naprostým klidem. Napíši rovnou panu Rucastlovi, obětuji své ubohé vlasy a zítra se rozjedu do Winchesteru.“ Vděčně ještě Holmesovi poděkovala, s oběma se s námi rozloučila a hbitě zas vyšla z pokoje.

„Alespoň že se ta mladá dáma o sebe umí zřejmě postarat,“ řekl jsem, když jsme slyšeli, jak rychle a pevně sestupuje ze schodů.

„A bude to asi potřebovat,“ řekl Holmes vážně. „Moc bych se mýlil, jestli o ní za pár dní neuslyšíme znovu.“

Netrvalo dlouho a Holmesova předpověď se splnila. Uplynulo čtrnáct dní a já se často přistihl, jak se v myšlenkách vracím k osamělé dívce a uvažuji, na jakou podivnou postranní pěšinku lidské zkušenosti asi zabloudila. Mimořádný plat, podivné podmínky a nevelké povinnosti, to vše svědčilo o něčem nenormálním, i když jsem nedokázal uhodnout, zda jde o pouhý rozmar, či spiknutí a je-li ten člověk lidumil, nebo zločinec. I na Holmesovi jsem pozoroval, že často prosedí půl hodiny se staženým obočím a zamyšleným výrazem, ale když jsem se o věci zmínil, odbyl ji mávnutím ruky. „Informace! Potřebuji informace a zase informace!“ zvolal netrpělivě. „Bez hlíny cihly neuhnětu.“ A nakonec vždycky dodal, že jeho sestra by jakživa takové místo nesměla přijmout.

Konečně jsme dostali telegram. Přišel pozdě v noci, právě když jsem uvažoval, že by bylo načase jít spát, a Holmes usedal ke svým výzkumům, do nichž se často zabral na celou noc. Nežřídka jsem ho večer opouštěl skloněného nad křivulí a zkumavkou a ráno, když jsem sešel k snídani, nacházel jsem ho docela stejně ponořeného do práce. Otevřel teď žlutou obálku, pohlédl na poslíčka a hodil ji ke mně.

„Podívejte se do Bradshawa po nějakém vlaku,“ požádal mě a vrátil se ke svému chemickému bádání.

Pozvání bylo krátké a naléhavé.

„Přijedte prosím zítra v poledne do hotelu U černé labutě ve Winchesteru,“ stálo tam. „Přijedte určitě. Jsem úplně bezradná. Hunerová.“

„Pojedete se mnou?“ zeptal se Holmes a vzhlédl.

„Jel bych velmi rád.“

„Tak se podívejte do jízdního řádu.“

Nahlédl jsem do svého Bradshawa a řekl: „Jeden vlak odjíždí v půl desáté. Má přijet do Winchesteru v 11.30.“

„Ten by nám výborně vyhovoval. Snad bych měl tedy raději odložit svoje rozборы acetonů, abychom byli ráno v co nejlepší formě.“

V jedenáct dopoledne druhého dne jsme již ujížděli k starému anglickému městu. Holmes byl po celou cestu ponořen do ranních novin, ale když jsme přešli hranice Hampshiru, odhodil je a začal se obdivovat krajině. Byl překrásný jarní den a na světle modré obloze pluly od západu k východu lehké vzdušné bílé obláčky. Po celém kraji až po zvlněné kopce v okolí Aldershotu vykukovaly ze svěží zeleně čerstvého listí červené a šedé stříšky rolnických chaloupek.

„Nejsou svěží a kouzelné?“ zvolal jsem se vším nadšením člověka, který se právě vynořil z mlh Baker Street.

Holmes však zavrtěl vážně hlavou.

„Víte, Watsone,“ řekl, „člověk založený jako já je ustavičně pronásledován prokletím, že se na všechno na světě umí dívat jen z hlediska vlastního speciálního zájmu. Vy se při pohledu na domečky roztroušené tu a tam po krajině obdivujete jejich kouzlu. Ale když se na ně podívám já, napadne mne jen, jak jsou odloučené od světa a jak beztrestně by se v nich dal spáchat zločin.“

„Pro boha živého!“ zvolal jsem. „Kdo by pomyslel na zločin, když vidí takové krásné staré chaloupky?“

„Vždycky mě naplňují jistou hrůzou. Věřím, Watsone, a vím to i ze zkušenosti, že v nejchudších a nejzpuštěnějších uličkách Londýna nedochází k tolika strašlivým zločinům jako na úsměvném půvabném venkově.“

„Vy mě děsíte, Holmesi!“

„Vždyť to má i docela zřejmý důvod. Nátlak veřejného mínění zmůže ve městě víc, než stačí dokázat zákon. Jistě se nenajde tak zpustlá ulice, aby tu nárek týraného dítěte anebo rány surového opilce nevzbudily soucit a rozhořčení sousedů, a celá právní mašinérie je neustále tak nablízku, že stačí jenom si postěžovat, aby se rozjela, a pak už je jenom krok od zločinu k lavici obžalovaných. Ale jen se sám podívejte na ty opuštěné domečky, obklopené polnostmi a zabydlené většinou nevědomými chudáky, kteří nemají

o zákonu ani ponětí. Pomyslete si, k jakým ďábelským krutostem tu může docházet, k jakým skrytým zlovolnostem, které se mohou táhnout rok dva, a nikdo se nic nedoví. Kdyby ta dáma, jež se k nám obrací o pomoc, bydlela ve Winchesteru, nedělal bych si o ni nejmenší starost. Nebezpečí však věští oněch pět mil neobydlené krajiny. Přesto je zřejmé, že není osobně nikterak ohrožována.“

„Ne. Může-li přijet až do Winchesteru a setkat se s námi, dostane se přece jen ven.“

„Jistě. Je vidět, že má dost volnosti.“

„Čeho se tedy asi obává? Dovedete si to vysvětlit?“

„Vymyslel jsem pět různých vysvětlení, ale jsou všechna založena jen na okolnostech, tak jak je známe. Které z nich je správné, zjistíme až podle nových informací, jež nás tu jistě čekají. Ale už vidím věž katedrály a zanedlouho se dovíme, co má slečna Hunterová za zprávy.“

Hostinec U černé labutě je slušný podnik na hlavní třídě nedaleko nádraží a mladá dáma nás tam již čekala. Zamluvila nám malý salónek a na stole jsme již měli připravený oběd.

„Jsem šťastná, že jste přijeli,“ řekla nám vážně, „je to od vás od obou nesmírně laskavé, ale opravdu jsem už nevěděla, co dělat. Bez vaší rady bych byla dočista ztracena.“

„Povězte nám laskavě, co se vám přihodilo.“

„Řeknu vám všechno, ale musím si pospíšit, neboť jsem slíbila panu Rucastlovi, že se do tří hodin vrátím. Pustil mě na dopoledne do města, ale nevěděl samozřejmě, za jakým účelem.“

„Vypovězte nám všechno po pořádku.“ Holmes si natáhl dlouhé tenké nohy ke krbu a udělal si pohodlí, aby se mu dobře poslouchalo.

„Nejprve bych měla říci, že jsem se u pana Rucastla ani u jeho ženy nesetkala celkem se špatným zacházením. To jim rozhodně musím uznat. Ale naprosto je nechápu a nevím, co si o nich mám myslet.“

„Co vlastně nechápete?“

„Důvody jejich počínání. Popíši vám však všechno, jak se zběhlo. Když jsem přijela do Winchesteru, pan Rucastle již na mne čekal a odvezl mne bryčkou do domu U měděných buků. Dům je, jak říkal, nádherně položen, ale sám o sobě není nikterak krásný, je to jen velké čtvercové stavení, bíle omítnuté, ale celé špinavé a potřísněné blátem a deštěm. Leží docela o samotě, ze tří stran je obklopeno lesem a ze čtvrté loukou. Louka se svažuje přímo k southamptonské silnici, která tu asi na sto kroků od hlavního vchodu tvoří zatáčku. Půda před domem patří k usedlosti, ale okolní lesy jsou majetkem lorda Southertona. Těsně před dveřmi do haly roste několik buků temné, jakoby měděné barvy, podle nichž je dům pojmenován.

Z nádraží mne přivezl můj zaměstnavatel, stejně přátelský jako vždy, a večer mne představil své paní a dítěti. Domněnka, k níž jsme dospěli ve vašem domě na Baker Street jako k nejpravděpodobnější, se však, pane Holmesi, nepotvrdila. Paní Rucastlová není šílená. Je to tichá, bledá žena, o hodně mladší než její manžel; hádala bych jí sotva třicet a jemu je určitě již pětáctyřicet. Z jejich rozhovoru jsem usoudila, že jsou spolu asi sedm let a pan Rucastle že byl vdovec. Z prvního manželství měl prý jen jedno dítě, dceru, která odjela do Filadelfie. Pan Rucastle mi po straně prozradil, že ujela z domova, neboť si z jakýchsi pošetilých důvodů znelíbila jeho ženu. Dceři však musí být již jistě dvacet a dovedu si docela představit, že se necítila s tak mladou otcovou ženou nikterak dobře.

Paní Rucastlová mi připadá úplně bezbarvá, povahou i zevnějškem. Neudělala na mne příznivý ani nepříznivý dojem. Člověk ji skoro nevnímá. Na první pohled se pozná, že je hluboce oddána manželovi i synkovi. Ustavičně bloudí světlýma šedýma očima od jednoho k druhému, snaží se uhodnout každé jejich přání a pokud možno je splnit, ještě než je vyřknou. I on je na ni hodný svým trochu neomaleným hlučným způsobem a zdá se, že jsou spolu celkem šťastni. A přece má ta žena jakési tajné soužení, často zůstane sedět v hlubokém zamyšlení a s nepopsatelně smutným výrazem ve tváři. Několikrát jsem ji již zastihla v slzách. Někdy si myslím, že ji tak trápí povaha jejího dítěte, neboť jsem nikdy

neviděla tak rozmazlené a zlomyslné malé stvoření. Chlapec je na svůj věk neobyčejně malý a má neúměrně velkou hlavu. Mám pocit, že se celé dny buď zuřivě vzteká a mlátí sebou, nebo se mračí a truceje. Zná jenom jedinou zábavu - působit bolest slabším tvorům, než je sám, a projevuje pozoruhodný talent při vymýšlení, jak chytat myši, drobné ptáčky a hmyz. Raději bych však o tom dítěti nemluvila, pane Holmesi, vždyť nemá vlastně s celým mým příběhem nic společného.“

„Mě však zajímají všechny podrobnosti,“ odpověděl můj přítel, „ať se vám zdají podstatné nebo ne.“

„Vynasnažím se, abych nevynechala nic důležitého. Jedno mne na domě hned dost nepříjemně zarazilo, a to vzezření a chování služebnictva. Jsou to vlastně jen dva lidé, manželé. Toller, neboť tak se muž jmenuje, je hrubý neotesanec s prošedivělými vlasy a knírem a v jednom kuse z něj táhne alkohol. Co jsem v domě, byl už dvakrát úplně opilý, ale panu Rucastlovi to zřejmě vůbec nevadí. Jeho žena je vysoká a silná, má zatrpklý obličej a mlčenlivá je jak paní Rucastlová, ale zdaleka ne tak sympatická. Jsou to velice nepříjemní lidé, ale naštěstí trávím celé dny v dětském a ve svém pokoji, které leží vedle sebe v jednom křídle budovy. První dva dny po příjezdu k Měděným bukům mi uplynuly celkem klidně, ale třetího dne přišla paní Rucastlová hned po snídani za manželem a cosi mu pošeptala.

„Ach ano,“ řekl pan Rucastle a otočil se ke mně. „Jsme vám nesmírně zavázáni, slečno Hunterová, že jste tak vyhověla našim libůstkám a dala si ostříhat vlasy. Musím vás ujistit, že vám to ani maličko neubralo na kráse. A teď uvidíme, jak vám sluší ty ostře modré šaty. Čekají vás už rozložené na posteli ve vašem pokoji a byli bychom vám velmi vděční, kdybyste byla tak hodná a oblékla si je.“

Šaty, které mi připravili, měly zvláštní odstín modře. Byly z prvotřídní látky, jakési zvláštní vlny, ale hned se na nich poznalo, že je už někdo nosil. Nemohly mi lépe padnout, ani kdybych je měla šíté na míru. Když mě v nich pan Rucastle s paní viděli, úplně se rozplývali nadšením, které mi připadalo až přehnané. Čekali na

mne v salónu, velikém pokoji, který se prostírá podél celého průčelí domu a má tři vysoká okna sahající až k podlaze. Ke střednímu oknu byla přistavena židle, obrácená opěradlem ven. Byla jsem vybídnuta, abych se na ni posadila, a potom začal pan Rucastle přecházet sem a tam po druhé straně pokoje a vykládat mi nejměšnější historky, jaké jsem kdy slyšela. Neumíte si ani představit, jak byl legrační, a já se musela smát, že jsem sotva dechu popadala. Paní Rucastlová však nemá zřejmě nejmenší smysl pro humor, protože se ani neusmála a jen tam seděla s rukama v klíně a se smutným úzkostným úsměvem. Asi tak za hodinu pan Rucastle najednou poznamenal, že už je načase, abychom se trochu pustili do práce, a požádal mne, ať se převléknu a jdu do dětského pokoje za malým Edvardem.

Za dva dny nato se celé představení opakovalo za přesně stejných okolností. Opět jsem se musela převléknout, posadit se u okna a od srdce jsem se nasmála všem historkám, jichž měl můj zaměstnavatel nepřeborný repertoár a uměl je neodolatelně vykládat. Pan Rucastle mi potom podal nějaký nevalný románěk, odsunul mi židli trošičku stranou, abych si při čtení nestínila, a požádal mne, ať mu chvíli nahlas čtu. Začala jsem uprostřed kapitoly a četla asi deset minut, když tu mi najednou v polovině věty z ničehož nic nařídil, ať toho nechám a převléknu se.

Jistě si umíte, pane Holmesi, představit, jak ráda bych se byla dopátrala, co má to zvláštní divadlo znamenat. Povšimla jsem si, že Rucastlovi dbají vždy velice o to, abych seděla s obličejem odvráceným od okna, a přímo mě stravovala touha přesvědčit se, co se děje za mými zády. Zprvu se mi to zdálo zhoła nemožné, ale brzy jsem si vymyslela, jak na to. Rozbilo se mi příruční zrcátko a tu jsem přišla na šťastný nápad a schovala jsem si střípek do kapesníku. Při nejbližší příležitosti jsem si uprostřed všeho smíchu najednou přiložila kapesník k očím, a když jsem ho trošičku natočila, mohla jsem se konečně podívat, co se za mnou děje. Přiznám se vám však, že jsem byla zklamaná. Nedělo se tam vůbec nic.

To se mi alespoň zdálo na první pohled. Když jsem se však podívala ještě jednou, povšimla jsem si, že na southamptonské silnici stojí jakýsi menší muž s bradkou a v šedém obleku, a zdálo se mi, že se dívá přímo na mne. Je to hlavní silnice, takže po ní pořád někdo chodí. Ten člověk stál však opřen o plot, který ohrazuje naši louku, a díval se na mne velmi dychtivě. Spustila jsem kapesník, pohlédla na paní Rucastlovou a tu jsem zjistila, že si mne moje paní upřeně a zpytavě prohlíží. Neřekla ani slovo, ale určitě si domyslela, že držím v ruce zrcátko a dívám se, co se za mnou děje. V té chvíli ihned povstala. ‚Jephro,‘ řekla, ‚na silnici postává nějaký drzý chlap a prohlíží si slečnu Hunterovou.‘

‚Není to nějaký váš známý, slečno Hunterová?‘ zeptal se mne pan Rucastle.

‚Ne, já tady vůbec nikoho neznám.‘

‚Proboha, to je ale drzost! Otočte se laskavě a pokyňte mu, aby odešel.‘

‚Jistě by se hodilo lépe, kdybych si ho nevšímala?‘

‚Ne, ne, to by se nám tu potloukal pořád. Jen se laskavě obraťte a ukažte mu, ať si jde po svých.‘

Učinila jsem, jak mi přikázal, a paní Rucastlová hned stáhla žaluzii. To bylo před týdnem a od té doby jsem už ani jednou v okně nesešla, neoblékla si modré šaty ani neviděla toho muže na silnici.“

„Pokračujte prosím,“ řekl Sherlock Holmes. „Vaše vyprávění je nanejvýš zajímavé.“

„Obávám se, že vám musí připadat trochu nesouvislé, a třeba se ukáže, že různé ty zážitky, o nichž vám vyprávím, ani mnoho společného nemají. Hned prvního dne, kdy jsem byla U měděných buků, mne pan Rucastle zavedl k malé kůlně, postavené za dveřmi od kuchyně. Jak jsem se k ní blížili, zaslechla jsem hlasité řinčení řetězu a hluk, jako když tam pobíhá jakési veliké zvíře.“

‚Podívejte se,‘ vyběhl mě pan Rucastle a ukázal mi škvíru mezi dvěma prkny, ‚není to krasavec?‘

Nahlédla jsem dovnitř a spatřila dvě žhnoucí oči a jakési tělo schoulené ve tmě.

„Jen se nebojte,“ řekl můj zaměstnavatel a srdečně se smál mému leknutí. „To je jen Carlo, můj pes. Říkám sice můj, ale vlastně si s ním dovede poradit jenom můj kočí, starý Toller. Krmíme ho jen jednou denně, a ještě ne moc, takže je pořád hladový jak vlk. Toller ho na každou noc pouští ven a bůh pomoz zloději, který by se mu dostal do spárů. Ne aby vás pro všechny svaté někdy napadlo vyjít si pod nějakou záminkou z domu, protože tady jde opravdu o život!“

Nebylo to nikterak zbytečné varování, protože dvě noci nato jsem náhodou asi ve dvě hodiny vyhlédla z okna své ložnice. Byla překrásná měsíční noc a trávník před domem zalévalo stříbrné světlo, takže se celý třpytil. Stála jsem okouzlena poklidnou krásou scenérie, když tu jsem si pojednou uvědomila, že se ve stínu pod mředěnými buky cosi pohnulo. Vzápětí se to už vynořilo v měsíčním světle a viděla jsem, co to je. Byl to obrovský pes, veliký jak tele, žlutohnědý, s převislým podbradkem, černou mordou a obrovskými vyčnělými kostmi. Pomalu přešel přes trávník a zmizel mi ve tmě na druhé straně. Zalekla jsem se toho příšerného tichého hlídače víc, než by mě myslím dokázal vystrašit nějaký lupič.

A teď vám musím povědět, co se mi stalo za velmi podivnou věc. Jak víte, dala jsem se v Londýně ostříhat a uložila jsem si vlasy ve velkém vrkoči na dně kufru. Jednoho večera, kdy dítě už spalo, jsem si krátila dlouhou chvíli prohlížením nábytku a přerovnáváním svých drobností. Mám v pokoji starý prádelník s třemi zásuvkami, z nichž horní dvě byly prázdné a třetí až dole zamčená. Do prvních dvou jsem si uložila prádlo, a protože jsem potřebovala ještě leccos vybalit, pochopitelně mě zlobilo, že nemohu použít i třetí zásuvku. Napadlo mne, že možná zůstala zamčena nedopatřením, a tak jsem vyndala svazek klíčů a zkoušela ji otevřít. Hned první zapadl do zámku jak ulitý a snadno jsem zásuvku otevřela. Byla v ní jedna jediná věc a určitě byste neuhodl co. Vrkoč mých vlasů.

Vyndala jsem jej a udiveně jej prohlížela. Měl stejný zvláštní odstín a vlasy byly i stejně silné. V té chvíli jsem si teprve s ohromením uvědomila, že to mé vlasy být nemohou. Jak bych je mohla mít zamčené v této zásuvce? Roztřesenýma rukama jsem

otevřela kufr, všechno z něj vyndala a ze samého dna vytáhla své vlasy. Položila jsem oba copy vedle sebe a mohu vás ujistit, že byly naprosto stejné. Není to víc než zvláštní? Ať jsem si lámala hlavu sebevíc, za nic na světě jsem nemohla pochopit, co to vše znamená. Vrátila jsem cizí vlasy do zásuvky, ale Rucastlům jsem se o ničem nezmínila, neboť jsem měla pocit, že jsem přece jen neměla zamčenou zásuvku otvírat.

Jak jste již možná postřehl, pane Holmesi, jsem dost všímavá a brzy jsem si zapamatovala přesné rozvržení celého domu. Zdálo se mi však, že jedno jeho křídlo je úplně neobydlené. Vedou k němu dveře, které se otvírají proti vchodu do Tollerova bytu, ale bývají vždycky zamčené. Jednou však když jsem šla ze schodů, zahlédla jsem pana Rucastla, jak právě vychází z těchto dveří se svými klíči v ruce a na tváři výraz, který ho dočista proměnil; vůbec v té chvíli nevypadal jak onen tlustý žoviální pán, na kterého jsem byla uvyklá. Tváře měl rudé, obočí zježené vzteky a na spáncích mu samou zlostí vystupovaly žíly. Zamkl dveře a proběhl kolem, aniž mi věnoval jedině slovo nebo pohled.

To ovšem probudilo mou zvědavost, a když jsem si vyšla se svým svěřencem na procházku, zamířila jsem s ním pod ono opuštěné křídlo, abych se podívala alespoň do oken. Byla tam čtyři vedle sebe, tři prostě jenom špinavá a čtvrté se spuštěnými žaluziemi. A všechna byla určitě opuštěná. Jak jsem se tam tak procházela a chvílemi pohlédla k oknům, přiběhl za mnou pan Rucastle, zase už veselý a žoviální jako vždy.

„Jistě si o mně musíte myslet, že jsem hotový nezdvořák, když jsem tak kolem vás prošel bez jediného slova, má drahá mladá dámo,“ řekl mi. „Ale měl jsem plnou hlavu obchodních starostí.“

Ujistila jsem ho, že, mě to ani v nejmenším neurazilo. „Ale mimochodem,“ prohodila jsem, „máte tu spoustu volných pokojů, a jeden má dokonce spuštěné žaluzie.“

„Moc si potrpím na fotografování,“ odpověděl mi, „a zařídil jsem si tam temnou komoru. Ale panenka skákavá! Našli my jsme si všímavou mladou dámu. Kdo by si o ní něco takového pomyslel?“

Kohopak by to napadlo?' Řekl to žertovně, ale když se po mně podíval, nic žertovného v očích neměl. Četla jsem v nich podezření a hněv, ale rozhodně ne veselí.

Jenomže, pane Holmesi, od okamžiku, kdy jsem pochopila, že se v té řadě pokojů tají něco, o čem se nemám dovědět, jen jsem hořela touhou do nich proniknout. Nevedla mne k tomu jen zvědavost, i když zvědavá jsem až dost. Cítila jsem to spíš jako povinnost - a věřila jsem, že dostanu-li se dovnitř, vykonám tím jakési dobro. Hodně se mluví o ženském instinktu a možná že právě ten instinkt mne k tomu vedl. Prostě jsem neměla klidu a jen jsem číhala na chvíli, kdy bych mohla proklouznout zakázanými dveřmi.

Má chvíle se mi naskytlá až včera. Měla bych vás snad ještě upozornit, že kromě pana Rucastla má v těch opuštěných pokojích co chvíli něco na práci Toller a jeho žena, a jednou jsem Tollera dokonce viděla, jak nese dovnitř jakýsi velký černý plátěný vak. V poslední době nezřízeně pije a včera byl zpitý pod obraz, a když jsem vyšla nahoru, povšimla jsem si, že v zámku zůstal klíč. Jsem přesvědčena, že ho tam zapomněl. Pán a paní Rucastlovi byli v té chvíli dole a chlapec s nimi, takže jsem měla výtečnou příležitost. Tichounce jsem otočila klíčem v zámku, otevřela dveře a proklouzla dovnitř.

Přede mnou se objevila úzká chodbička s holými zdmi a nepokrytou podlahou, která se vzadu stáčela do pravého úhlu. Za rohem jsem spatřila v řadě troje dveře a první a třetí z nich byly otevřené. Vedly do prázdných pokojů, zaprášených a bezútěšných. V jednom z nich byla dvě okna a v druhém jedno, ale všechna byla tak hustě pokrytá špínou, že jimi večerní světlo sotva pronikalo. Prostřední dveře byly zavřené a navíc zajištěné širokou tyčí z železné postele, která byla z jedné strany připevněna visacím zámkem ke kruhu ve zdi a z druhé přivázána pevným provazcem. Dveře samotné byly také zamčené, ale klíč v nich nebyl. Zabarikádované dveře určitě odpovídaly oknu se staženými žaluziemi, které jsem viděla ze zdola, ale podle světla, jež pod nimi prosvítalo, jsem poznala, že v pokoji nemůže být tma a že je tam

zřejmě ještě vikýř, který propouští světlo shora. Jak jsem tak stála v chodbičce, prohlížela si ty zlověstné dveře a hloubala, jaké tajemství asi skrývají, zaslechla jsem pojednou z pokoje kroky a zahlédla, jak se v nepatrné štěrbině světla pronikajícího zpod dveří mihl sem a tam jakýsi stín. Zachvátila mne z toho pohledu hrůza, pane Holmesi, šílená, nezvladatelná hrůza. Až k prasknutí napjaté nervy mi náhle vypověděly a já se otočila a prchala - prchala jsem, jako kdyby se po mně vztahovala jakási obludná ruka a chytala mne již za sukni. Proběhla jsem jak šílená chodbou i dveřmi a vpadla jsem přímo do náruče pana Rucastla, který čekal venku.

„Aha, tak jste to přece vy,“ řekl mi s úsměvem. „Však jsem si to hned myslel, když jsem viděl ty otevřené dveře.“

„Ach, to jsem se vylekala!“ vydechla jsem.

„Ale má drahá mladá dámo! Má drahá mladá dámo,“ utěšoval mne a nedovedete si ani představit, jak lichotivě a konejšivě ke mně hovořil. „Copak vás tolik vyděsilo?“

Mluvil však až příliš chlácholivě. Přeháněl to. Pochopila jsem, že se před ním musím mít co nejvíc na pozoru.

„Byla jsem hrozně pošetilá a vešla do toho prázdného křídla,“ odpověděla jsem mu. „Ale je to tam v příšeří tak opuštěné a strašidelné, že jsem se zalekla a honem zas vyběhla ven. Ach bože, jaké je tam děsivé ticho!“

„Ničeho jiného jste se nelekla?“ zeptal se a pátravě se na mne zadíval.

„Ne, čeho bych se měla leknout?“ zeptala jsem se ho.

„A proč myslíte, že zamykám ty dveře?“

„To doopravdy nevím.“

„Aby tam nelezl nikdo, kdo tam nemá co pohledávat. Chápete?“
Pořád se ještě na mne líbezně usmíval.

„Kdybch to byla jen tušila -“

„Tak teď už to víte. A jestli ještě jednou překročíte ten práh -“
úsměv mu najednou ztuhl do rozzuřeného úšklebku a podíval se na mne nenávistně, s výrazem přímo ďábelským, „hodím vás psovi.“

Byla jsem tak zděšená, že už ani nevím, co jsem v té chvíli udělala. Nejspíš jsem asi proběhla kolem něj a utíkala do svého pokoje. Na nic se již nepamatuji až do chvíle, kdy jsem se vzpamatovala a ležela celá roztřesená na posteli. V té chvíli jsem si vzpomněla na vás, pane Holmesi. Nemohla bych tam žít už ani den bez vaší rady. Děsil mě celý dům, muž, jeho žena, služebnictvo, ba i to dítě. Připadali mi všichni příšerní. Kdybych vás jenom mohla zavolat, hned bych měla víc odvahy. Mohla jsem samozřejmě z domu utéci, ale má zvědavost byla téměř tak silná jak strach. A tak jsem se rychle rozhodla. Pošlu vám telegram. Vzala jsem si klobouk a plášť a zašla na poštu, která je sotva půl míle od domu. Vracela jsem se již s lehčím srdcem, ale když jsem se blížila ke dveřím, napadla mne najednou strašlivá myšlenka - jestli snad není pes puštěný. Vzpomněla jsem si však, že Toller se zpil toho večera do němoty a že je z celé domácnosti jediný, kdo trochu zvládne tu divokou bestii a kdo si může troufnout ji odvázat. Bezpečně jsem zas vklouzla do domu a snad do půlnoci jsem ani oka nezamhouřila ze samé radosti, že vás zas brzy uvidím. Rucastlovi celkem bez námitek souhlasili, abych si zašla na dopoledne do Winchesteru, ale nařídili mi, abych se do tří vrátila, protože se chystají na návštěvu a budou celý večer pryč, takže musím dohlédnout na dítě. Vylíčila jsem vám teď všechna svá dobrodružství, pane Holmesi, a byla bych vám nesmírně vděčná, kdybyste mi vysvětlil, co vlastně znamenají a hlavně jak se mám zařídit.“

Holmes i já jsme naslouchali jejímu neobyčejnému vyprávění jak ocarováni. Potom můj přítel povstal a začal přecházet s rukama v kapsách a s velmi vážným výrazem ve tváři sem a tam po místnosti.

„Je Toller ještě opilý?“ zeptal se.

„Ano. Slyšela jsem, jak si jeho žena stěžuje paní Rucastlové, že neví, co s ním.“

„To je jen dobře. A Rucastlovi budou večer pryč?“

„Ano.“

„Je v domě sklep s pořádným pevným zámekem?“

„Jistě, ukládá se tam víno.“

„Zachovala jste se v celé té záležitosti jak velmi odvážná a statečná dívka, slečno Hunterová. Myslíte, že byste dokázala podniknout ještě něco, k čemu je třeba značné odvahy? Nežádal bych to po vás, kdybych nevěděl, že jste naprosto výjimečná žena.“

„Pokusím se. A co bych měla udělat?“

„V sedm hodin přijdeme, můj přítel a já, k Měděným bukům. Rucastlovi budou již pryč a Toller, jak doufám, neschopný pohybu. Zbývá jen paní Tollerová, ale není vyloučeno, že by mohla ztropit poprask. Velmi byste nám práci ulehčila, kdybyste ji poslala pod nějakou záminkou do sklepa a otočila za ní klíčem.“

„Zařídím to.“

„Výborně. A pak se na celou věc podíváme jaksepatří. Je ovšem jen jediné pravděpodobné vysvětlení. Rucastlovi vás k sobě povolali, abyste někoho zpodobňovala, někoho, kdo je uvězněn v tom pokojíku. To je nad slunce jasnější. Pokud jde o to, kdo je tam uvězněn, pak jsem si zcela jist, že je to slečna Alice Rucastlová, o níž, pokud si správně pamatuji, tvrdí její otec, že odjela do Ameriky. Vybral si vás bezpochyby proto, že ji připomínáte výškou, postavou i barvou vlasů. Nejspíše prodělala nějakou nemoc a musela se dát ostříhat, a tak jste samozřejmě musela obětovat vlasy i vy. Úplnou náhodou jste přišla na její cop. Muž na silnici byl bezpochyby její přítel - a možná i snoubenec - a protože jste sedávala u okna v jejích šatech a tolik jí byla podobná, a protože kdykoli vás viděl, jste se smála, usoudil zřejmě z vašeho veselí a později i pohybu, jímž jste mu naznačovala, aby odešel, že slečna Rucastlová je zcela spokojená a nepřeje si již, aby jí projevoval zájem. Psi pouštějí na noc ven, aby mu znemožnili veškeré pokusy jakkoli se s ní domluvit. Až potud je mi vše jasné. Nejzávažnějším bodem celého případu je ovšem povaha dítěte.“

„Co s tím má proboha dítě společného?“ zvolal jsem.

„Můj milý Watsone, jako lékař si přece den co den ověřujete sklony dítěte tím, že zkoumáte jeho rodiče. Což nechápete, že může mnohé napovědět i opačný postup? Často jsem pochopil povahu rodičů teprve tehdy, když jsem dost dlouho pozoroval jejich děti. A

založení tohoto dítěte je abnormálně kruté; ten chlapec je krutý jen proto, že ho to těší, a ať již zdědil tuto vlastnost po svém usměvavém otci, což se mi zdá nejpravděpodobnější, nebo po matce, nevěštlí to pro ubohé děvče, které je v jejich moci, nic dobrého.“

„Určitě máte pravdu, pane Holmesi,“ zvolala naše klientka. „Vybavuje se mi na tisíc maličkostí, které jen potvrzují, jak přesně jste to vystihl. Ach, neztrácejme již ani okamžik, ať té ubohé dívce pomůžeme.“

„Musíme jednat velmi obezřele, neboť máme co dělat s nesmírně prohnáním člověkem. Do sedmi hodin nemůžeme podniknout nic. Ale v sedm jsme u vás a pak již tu záhadu brzy vyřešíme.“

Svoje slovo jsme splnili, neboť jsme zanechali bryčku v nedalekém zájezdním hostinci a přesně v sedm dorazili k domu U měděných buků. I kdyby na prahu nestála usmívající se slečna Hunterová, poznali bychom byli dům podle skupinky stromů, jejichž temné listí zářilo v zapadajícím slunci jak naleštěný kov.

„Povedlo se vám to?“ zeptal se Holmes.

Odněkud zdola se rozléhalo hlasité bušení. „To bouchá paní Tollerová ve sklepeř,“ řekla slečna Hunterová. „A její manžel chrápe v kuchyni na podlaze. Tady jsou klíče, duplikáty klíčů pana Rucastla.“

„Vedla jste si opravdu báječně!“ zvolal nadšeně Holmes. „A teď nám ukažte, kudy jít, ať brzy dořešíme tu temnou záležitost.“

Vystoupili jsme nahoru po schodech, odemkli dveře a následovali slečnu Hunterovou úzkou chodbičkou až k zabarikádovaným dveřím, které nám včera popsala. Holmes rozřízl provaz a odstranil železnou tyč. Pak začal zkoušet jeden klíč po druhém, ale žádný do zámku nezapadal. Z pokojíku se neozýval ani sebemenší šramot a Holmesovi se to ticho zřejmě nelíbilo, neboť se vážně zachmuřil.

„Doufám, že nejdeme pozdě,“ řekl. „Raději tady počkejte, slečno Hunterová. Vy se, Watsone, opřete ramenem do těch dveří a uvidíme, jestli se dostaneme dovnitř.“

Dveře byly staré a chatrné a pod naším společným nápořem rázem povolily. Vpadli jsme oba do pokoje. Ten však byl prázdný. Nebyl tu žádný nábytek, jen úzká postel se slavníkem, malý stolek a košíček s nějakým šitím. Vikýř nahoře byl otevřený a vězeňkyně pryč.

„Zase tu provedli nějakou ničemnost,“ řekl Holmes. „Ten chlap určitě uhodl, k čemu se slečna Hunterová chystá, a svoji oběť unesl.“

„Ale jak?“

„Vikýřem. Hned se přesvědčíme, jak to dokázal.“ Vyšvihl se na střechu. „Samozřejmě,“ zvolal. „Je tady dlouhý lehký žebřík opřený o okap. Tak po něm tedy slezli.“

„Ale to přece není možné,“ řekla slečna Hunterová. „Když Rucastlovi odjízďeli, žebřík tu ještě nebyl.“

„Zřejmě se vrátil a provedl to. Říkal jsem vám, že je to prohnáný a nebezpečný chlap. A ani by mě nepřekvapilo, kdyby teď běžel po schodech, slyším tam nějaké kroky. Měl byste si, Watsone, připravit revolver.“

Ještě to téměř nedořekl a do dveří vpadl tlustý hřmotný chlap s těžkou sukovicí v ruce. Slečna Hunterová vykřikla a ucouvla před ním ke zdi, ale Holmes se vrhl kupředu a postavil se mu tváří v tvář.

„Vy ničemo!“ zvolal. „Kde máte dceru?“

„Na to bych se měl ptát já vás,“ zaječel muž. „Vy zloději! Vy špehové zlodějští! Ale teď jsem vás přistihl, co? A mám vás pěkně v hrsti! Však vám to taky ukážu!“ Otočil se, a co mu nohy stačily, hlučně seběhl ze schodů.

„Utíká pro psa!“ vykřikla slečna Hunterová.

„Mám přece revolver,“ utěšoval jsem ji.

„Zavřete raději hlavní dveře!“ zvolal Holmes a všichni jsme se společně řítili dolů po schodech. Ještě jsme ani nebyli v hale, když jsme zaslechli štěkot obrovského psa a potom děsivý bolestný výkřik a strašný úzkostný jek, který nám přímo rval uši. Z postranních dveří vyvrávoral jakýsi starší chlapík se zarudlým obličejem a roztřesenýma nohama.

„Můj ty bože!“ zvolal. „Někdo pustil psa! A on nedostal dva dny žrát. Honem, pospěšte si, než bude pozdě!“

Vyběhli jsme s Holmesem z domu, řítili se dozadu ke kůlně a Toller klopytal za námi. Před sebou jsme spatřili obrovské vyhladovělé zvíře s černou mordou zahryzlou do Rucastlova hrdla a pod ním Rucastla svíjejícího se na zemi a ječícího děsem. Vrhł jsem se k nim, rozrazil psovi lebku a zvíře se prudce převalilo, pořád ještě zakousnuto nenasytnými bílými tesáky do záhybů na krku svého pána. Dalo nám mnoho práce, než jsme je od sebe odtrhli, a Rucastla jsme pak odnesli živého, ale zle pokousaného do domu. Položili jsme ho na pohovku v salónu, a když jsem nejprve poslal vystřízlivělého Tollera, aby vyřídil paní, co se stalo, snažil jsem se mu alespoň trochu zmírnit bolesti. Stáli jsme všichni kolem něj, když tu se otevřely dveře a vstoupila vysoká vyzáblá žena.

„Paní Tollerová!“ zvolala slečna Hunterová.

„Ano, slečno. Pan Rucastle mi odemkl, když se vrátil, a pak běžel teprv za vámi. Ale jaká škoda, že jste mi, slečno, nesvěřila, co chcete udělat, hned bych vám byla řekla, že se namáháte zbytečně.“

„Aha!“ řekl Holmes a dychtivě se na ni zadíval. „Paní Tollerová je zřejmě do celé věci dobře zasvěcena.“

„Ano, pane, jsem, a ráda vám řeknu všechno, co vím.“

„Posad'te se tedy prosím, ať si vás poslechneme, neboť se musím přiznat, že několik věcí je pro mne ještě temnou záhadou.“

„Však vám je brzy vyjasním,“ řekla paní Tollerová, „a byla bych vám to vysvětlila hned, jen kdybych se dostala ze sklepa. Jestli tohle všechno přijde před policejní soud, tak si pamatujte, že jsem vždycky stála při vaší přítelkyni a že jsem měla ráda i slečnu Alici.“

Ona nebyla slečna Alice doma šťastná, aspoň ne od té doby, co se jí otec znovu oženil. Pořád ji odstrkovali a nesměla do ničeho ani promluvit, ale nejhorší bylo, když se u jedné přítelkyně seznámila s panem Fowlerem. Jak jsem se aspoň doslechla, měla nárok na nějaké dědictví, ale byla chudinka vždycky tak tichá a trpělivá, že se o něm jakživa slovem nezmínila a všechno nechávala na panu Rucastlovi. Věděl, že se jí bát nemusí, ale jak si uvědomil, že by si mohla najít

manžela a ten že by potom jistě žádal, co mu po právu náleží, rozhodl se, že jí v tom radši zabrání. Nejdříve na ní chtěl, aby mu podepsala nějaký dokument, že ať se vdá nebo ne, má na její peníze právo on.

Když odmítala, naléhal na ni tak dlouho, až z toho dostala mozkovou horečku a šest neděl se potácela mezi životem a smrtí. Pak se konečně pozdravila, ale byla jak pouhý stín a i ty krásné vlasy jí ustříhli, jenže její mládenec se tím nedal nijak odradit a zůstal jí věrný jak pravý muž.“

„Ach tak,“ řekl Holmes, „z toho, co jste nám laskavě vysvětlila, je mi už záležitost naprosto jasná a zbytek si dovedu domyslet. Pan Rucastle pak zřejmě přistoupil k metodě věznění?“

„Ano, pane.“

„A přivezl z Londýna slečnu Hunterovou, aby se zbavil nepřijemné vytrvalosti pana Fowlera.“

„Opravdu, tak to bylo, pane.“

„Jenže pan Fowler se hned tak odbýt nedal, jako ostatně žádný dobrý námořník, a obléhal dům tak dlouho, až se s vámi dohodl a pomocí jistých argumentů, zřejmě i pěkně šustivých, vás nakonec přesvědčil, že jeho zájmy se kryjí s vašimi.“

„Pan Fowler je moc laskavý a štedrý gentleman,“ odpověděla vážně paní Tollerová.

„A proto se také postaral, aby vašemu dobrému muži nikdy nechybělo něco k napití a aby tu čekal žebřík připravený na chvíli, kdy váš pán odejde z domu.“

„Přesně tak se to stalo, pane.“

„Pak bychom se vám měli omluvit, paní Tollerová,“ řekl Holmes, „neboť jste rozhodně objasnila vše, čemu jsme dosud nerozuměli. Ale teď již přichází místní lékař s paní Rucastlovou a mám dojem, Watsone, že bychom měli nejspíše doprovodit slečnu Hunterovou do Winchesteru - zdá se mi totiž, že náš locus standi je tu poněkud pochybený.“

Tak byla tedy vyřešena záhada zlověstného domu, před jehož vchodem rostly nádherné měděné zbarvené buky. Pan Rucastle

zranění nepodlehl, ale stal se z něj zlomený člověk udržovaný naživu jen péčí své oddané manželky. Pořád u sebe mají své staré sluhy, kteří toho pravděpodobně vědí o Rucastlově minulém životě tolik, že se s nimi jen těžko může rozloučit. Pan Fowler a slečna Rucastlová byli den po svém útěku oddáni na zvláštní povolení v Southamptonu a panu Fowlerovi se dostalo vládního poslání na ostrově Mauritius. Pokud jde o slečnu Hunterovou, ztratil o ni můj přítel k mému značnému zklamání zájem, sotva pro něj přestala představovat jeden z jeho problémů, a teď je ředitelkou jakési soukromé školy ve Walsallu, kde prý si vede neobyčejně dobře.

Arthur Conan Doyle
Příběhy Sherlocka Holmese

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.1 z 21. 1. 2012 (typografické úpravy textu)